N.F.S. Grundtvig *Danskeren* [bind 1]

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.16, november 2020

Denne pdf er en læseversion af værket uden kommentarer. Værket findes digitalt med punktkommentarer, indledning, tekstredegørelse og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

Tilføjet punktkommentarer i version 1.17, juni 2021
Tilføjet indledning i version 1.24, november 2024

Tekstkilder

A *Førstetrykket,* 1848 (SJ: 941)

Rettelsesliste til A, (SJ:)

Andre udgaver

PS *Poetiske Skrifter* 6 og 7

US *Udvalgte Skrifter* 8 og 9

VU *Værker i Udvalg* 5 og 8

Teksten er etableret af Steen Tullberg
Punktkommentarer og tekstredegørelse er skrevet af Steen Tullberg, redigeret af Jon Tafdrup og Krista Stinne Greve Rasmussen
Indledning er skrevet af Steen Tullberg, redigeret af Jens Lei Wendel-Hansen og Krista Stinne Greve Rasmussen

Tilsyn ved punktkommentarer dr.theol. h.c. Niels Jørgen Cappelørn
Tilsyn ved indledning dr.phil. Henrik Yde

I øvrigt takkes ph.d. Lone Kølle Martinsen

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2025

|[A:I]

Danskeren,

et

Ugeblad,

samlet og udgivet

af

Nik. Fred. Sev. Grundtvig.

Første Aargang.

Kjøbenhavn.
I Commission hos Bog- og Papiirhandler F. H. Eibe.
Trykt hos Louis Klein.
1848.

|[A:II]

Hvad end vi har skrevet,
Hvad end vi har talt,
Hvad *Dansk* har fordrevet,
For *Dansken* er galt!

Nyaarsmorgen.

|[A:III]

Indhold.

(Stjernen betegner Rimene.)

	Side
Forord om Danskheden	1
*Asamaalet	13
Den Danske, den Tydske og den Franske Sag	17, 51, 114, 152, 161, 211, 223
*Jubelaaret 1848	33
*Den Danske Løvinde	46
*Dansk Svanesang	49
Tydskernes falske Rygter om Dronningen og de	

Danske 65
Den Danske Konge og de Tydske Forrædere 74
*Slesvig-Dansk Mindesang 79
*Dansk Seiersang 81
Tale i den Slesvigske Hjelpeforening 84
*Dannevirke og Holgers Dige 96
*Holger Danskes ny Vise 97
April 1801 og April 1848 100
Ingen Dansk Frihed under Tydsk Trældom 110
*Enkedronningen 111
Den Danske og den Tydske Theologi 124
*Dansk Trøstesang 126
Dannevirke-Slaget Paaske-Søndag 129
Om Forslaget til en ny Skatteudskrivning under Krigen 139
*Til Danmark 144
*Til den Danske Hovedstad 148
Krigs-Skatten og Sølv-Laanet 175
|[A:IV]*Randersmændene 177
Kongeriget Danmark og Hertugdømmet Slesvig eller Sønderjylland 179
Om Jyllands Befrielse og mine Jydske Hovmestere 193
*Den otteogtyvende Mai 209
*Til visse Læger 240
*Tidens Løsen og Nordens Priis 241
*Kiedsom Dødbider eller den Tydske Aand 244
*Dannekvindens Priis 246
Til Redactionen for Dansk Kirketidende 254
Den slaviske og den fri Opoffrelse for Fædernelandet 257
Vil den Danske Hær ingen Præster have eller maa den ingen faae 270
Mine Tanker om Vaabenstilstand 271
Den Danske, den Nordiske og den Engelske Sag 273, 341, 353
En lille Feil i Krigsministeriet og en stor Feil ved Berlings-Avisen 286
*Vaaben-Stilstanden 288
Indbydelse til Danmarks og dobbelt til 289

Kjøbenhavns fribaarne Ungdom
*Nordens Aand og Danmarks Lykke 295
*Frode Fredegod 299
*Toke Skytte eller Palne-Toke 302
Om Dansk Oplysning og den Danske Høiskole i Sorø 305
*Frispillernes Krigssang 315
Kjøbenhavns Vesterport 317
Pastor Grundtvig i Krigsministeriet 319
Kan Danmark frelses under det nærværende Ministerium 321
*Præsten og Kæmpen 336
*Den Danske Sag 337
Sommeandres og mit Tydskerhad 350
|[A:V]*Fuglefængersken 367
Om Constitution og Statsforfatning i Danmark 369
*Folkeligheden 381
Til Danmarks Vælgere 385
*Danskerens Troesbekjendelse 398
*Syden og Norden 400
Om de mørke Udsigter for Dansken i Danmark 401
*Valkyrien og Skjalden 413
*Albert Thorvaldsen 417
Om Hjertet som Danmarks Perle 424
*Eftersnak om min “Brage-Snak” 432
Er det Danske Folk ved sig selv eller fra sig selv? 434
*Den Danske Grønning 444
*Agnete 446
Den Danske Rigs-Dag og den Danske Krigs-Hær 449
*Tavlebordet 459
Barnligheden 461
*Hjertelig Tidsregning 463
Det Constitutionelle Monarki med Demokratisk Grundlag 465
Danskhed som Hovedsagen paa den Danske Rigsdag 474
Dansken i Vartou og Nyboder 481
Valg-Torsdagen 490
Den Danske Folkestemme om Freden, Krigen

og Vaabenstilstanden 497
Danmarks Stilling 513
Valgkampen i Nyboder 525
*Dana i Dødsfare 528
Nordens Aand og Danmarks Lykke 529
*Clara 542
Hvad vil N. F. S. Grundtvig paa Rigsdagen? 545
Omvalgsdagen i Præstø 554
|[A:VI]Om almindelig Oplysning 561
Vort andet Ministerskifte iaar 577
I Danmark er Dansk det Folkelige 585
Den Danske Rigsdag 593, 609
*Havfru-Sangen 604
*Kongedybet 606
*Selskabs-Sang for den “Danske Forening” 623
Den Danske Høiskole, den latinske Minister og Rigsdagsmanden fra Præstø 625
*Fordum og nu 640
Dansk Rigsdags-Tale imod den saakaldte “almindelige Værnepligt” 641
*Til Danmarks Engel 656
Efterskrift 657

|A:1

Danskeren.

Et Ugeblad.

1848. Onsdagen den 22de Marts. Nr. 1.

Forord.

Ordene “Tydsker” og “Svensker” kiender og bruger alle vore Skrivere, men Ordet “Dansker” seer man aldrig, og mange kunde

maaskee endog mene, det var et selvgjort Ord af min Pen, dersom det ikke alt for tohundrede Aar siden, ved en ganske besynderlig Hændelse, var ført til Bogs af *Shakspear* i hans "Danske Prinds *Hamlet*", og dette slaaende Beviis paa, at vore Boglærde sædvanlig reent "havde glemt hvad de hed" forklarer kun alt for godt den tykke Uvidenhed om og Ringeagt for alt hvad der *kun* er *Dansk,* som desværre kun alt for kiendelig hersker i vor Læseverden.

Tænkde jeg nu, at der kunde raades Bod paa denne al Danmarks Ulykke blot ved at skrive et *Ugeblad* ved Navn *"Danskeren",* og deri, saavidt mueligt, betragte alt med *Danske* Øine og beskrive alt med *Danske* Ord, da var jeg vist nok en Nar, fordi min Danske Pens Skæbne i Løbet af fyrretyve Aar ellers maatte gjort mig meget klogere; men jeg fortvivler dog endnu ikke om, at Danmark jo ved *allehaande* Mid|A:2ler kan vindes for *Danskheden,* og et af Midlerne, om end et af de allermindste, har jeg fundet, er et virkelig *Dansk Ugeblad,* som i denne forvirret bevægede Tid kunde hjelpe gode *Dannemænd* til at forstaae sig selv og hinanden, og vel er det et Vovestykke for mig, paa mine gamle Dage, uden synderligt Haab om Bistand af yngre Penne, at begynde paa Sligt, men jeg er nu engang en gammel Vovehals i den Danske Læseverden, og tør ikke lade noget uforsøgt, som muelig kunde bidrage til *Danskhedens* Redning fra det store Skibbrud, der aldrig truede den øiensynligere end nu.

Desuden, saa naar jeg seer tilbage paa de sidst forløbne Maaneder, da opdager jeg strax, at det har været mig umuligt at skrive om andet end *Danmark* og *Danskhedens* Fare og Frelse, og deres mørke og lyse Udsigter for Øieblikket, medens jeg paa den anden Side slet ikke kunde overtale mig til, efter Sædvane, at udgive et saakaldt "Flyveskrift" derom, da især min "Lykønskning til Danmark med det Danske Dummerhoved og den Danske Høiskole" har lært mig, at det var kun "Liggeskrifter" jeg hidtil fik udgivet om *Danskheden*. Om nu dette *Ugeblad* kan faae bedre Kaar og virkelig blive et "Flyveblad", det er vistnok et stort Spørgsmaal, men just derfor maa jeg ogsaa finde det Umagen værd at prøve, for ikke siden at høre den Bebreidelse især af mig selv: det var dog immer mueligt, og ingenlunde urimeligt, at netop i det nærværende |A:3Øieblik et *Dansk* Ord kunde finde et *Dansk* Sted i vor lille Læseverden.

Det er nemlig soleklart, i det Mindste for mig, at dersom vi, midt i *Folkelighedens* Aarhundrede, som det *Nittende* er, endnu ikke har faaet eller vil have andet Begreb om *Dansk* end *Utydsk,* ligesom *Polakkerne* ved *Polsk* kun synes at forstaae *urussisk, upreusisk* og *uøsterrigsk,* da maa det snart gaae Danmark ligesom det gik Polen, thi da havde vi enten aldrig havt, eller havde dog tabt vor Berettigelse til at være et *Folk* og at udgjøre et Rige i virkelig, *menneskelig* Forstand, og dog kunde intet være urimeligere med et Folk, som det *Danske,* hvis lille Kongerige, under en meget farlig

Beliggenhed, er blevet saa ældgammelt, at Ingen veed, i hvilket Aarhundrede, end sige da, hvad Aar det er stiftet, thi her beviser den blotte Alder, at der maa have været et meget stærkere *Sammenhold* i det lille Folk, med sit lille *Fæderneland* og sit uanseelige *Modersmaal,* end Nogen paa fri Haand skulde formode. Tidens Tand er jo vist nok bidhvas, saa det kan synes rimeligt nok, at den dog tilsidst maatte faae Bugt med det lille seilivede *Danske* Folk, der syndes at ville trodse den, ja, mange tør vel endogsaa mene, det var rimeligt nok, at det ældgamle Folk selv kunde være træt af Møie og mæt af Dage, selv finde, det var til ingen Nytte mere i denne Verden, ja, finde, at fremfor alt i disse urolige Tider var det |A:4bedst at ligge i sin Grav, med en kiøn *Latinsk* eller *Tydsk* Gravskrift over sig, hvori der stod med forgyldte Bogstaver, at det *Danske Folk* med samt sit Modersmaal var salig hensovet og skulde hvile i Fred. Dette er nu imidlertid slet ikke min, og jeg tør sige, heller ikke den *Danske* Tankegang, for, hvad Tiden og dens hvasse Tand angaaer, da tænker jeg: *Tiden* er jo selv meget ældre baade end du og Danmark, saa den maa dog vel, ligesom vi, have bidt sine bedste Tænder istykker, og i alle Maader have lært at fare i Mag og lade skikkelige Folk leve, saalænge de kan, og *Tiden* i Frankrig har jo desuden høitidelig afskaffet *Dødsstraf* for *politiske* Forbrydelser, saa hvis det *Franske* Folk, trods alle sine politiske Forbrydelser, kan beholde Livet, mister det forholdsviis uskyldige *Danske* Folk dog vist ikke nu sin Smule Liv, uden det skulde giøre en Ulykke paa sig selv. Hvad nu det angaaer, at giøre en Ulykke paa sig selv, da hører man vel ikke sjelden, at det skeer i *Danmark,* men det skeer ogsaa i *England* og *Frankrig,* hvor man derfor dog aldrig tænker, at hele Folket kunde falde paa med Forsæt at giøre det Samme, og hvad mig selv angaaer, saa, skiøndt jeg ogsaa føler, jeg bliver ældre hvert Aar og har havt det surt nok i denne syndige Verden, saa finder jeg dog ikke mindste Lyst til at tage mig selv af Dage, allermindst i disse bevægede Tider, da jeg meget mere kommer min Børnelærdom ihu, at i rørte Vande |A:5er godt at fiske, og glæder mig derover baade paa egne Vegne, og paa Danmarks, som jo er et gammelt *Fiskerleie,* der stod sig godt, mens Sildene vrimlede saaledes i *Øresund,* at man, som gamle *Saxo* skriver, kunde slaae dem med Aarerne og tage dem med Hænderne. Vel falder det mig ind, at for *tolvhundrede* Aar siden, eller saa ved et Pas, skal der have været en ældgammel Konge i *Danmark* ved Navn *Harald Hildetan,* som, da han havde mistet sine *Hildetænder* (Huggetænder), blev kied ad Livet, og opæggede derfor selv med Flid sin Frænde Kong *Ring* paa hin Side Sundet til at møde sig paa *Braavalle-Hede,* hvor han da ogsaa faldt, efter at have været forsynlig nok til selv at lade sin Gravskrift riste med Runer i en Klippe; men dels agter man jo nu det Hele baade om ham og alle vore ældgamle Danekonger for idel Æventyr, og Runeskriften paa *Runemo* for lutter *Narre-Streger,* og dels saa varsler netop dette i

mine Øine høist mærkværdige Danske Oldsagn en ganske anden Vei. For det Første var det nemlig i alt Fald *ikke* Lyst til Døden, der, efter Sagnet, drev *Harald Hildetan* til *Braavalle-Heden,* men heller Frygt for Døden i sin værste, kiedeligste Skikkelse, som *"Straa-Døden"* ogsaa i mine Øine er, saa han tænkde kun, som det *Danske* Ordsprog lyder: ligesaagodt springe i det, som krybe i det, og dernæst anmærker de Gamle selv, at det var udentvivl kun hvad man kalder *Folke*|A:6*snak,* at det store *Braavalle-Slag,* hvori alle det gamle Nordens Kæmper mødtes og de Fleste faldt, skulde havt saa urimelig en Grund, da man dog selv høit oppe i *Norge* havde hørt, det var, som sædvanlig, en *Falske-Blakke,* ved Navn *Brun,* der havde sat Splid mellem Kongerne paa begge Sider ad *Øresund,* saa de foer i Harnisk for at ødelægge hinanden, og at den samme *Falske-Blakke* baade kiørde for *Harald Hildetan* til Valpladsen og slog ham ihjel under Kampen, da han saae sit Ram. See, det er der Rimelighed i, og naar de Gamle lægger til, at den *Falske-Blakke* var udentvivl *Odin* selv, som fra Arildstid havde været de *Danskes* Skytsaand, men var nu blevet kied ad dem, ligesom *Stærkodder,* da er jeg vel for godevenne med gamle *Odin* til at tage det bogstavelig, men da *Stærkodder* Odinsfostre, vor gamle Staabi, virkelig, efter Alles Sigende, var paa den *anden* Side i Braavalle-Slaget, saa tør jeg ikke nægte, der jo, paa Aandens Sprog, var noget deri, saa at med deres gamle Kong *Hildetan* opgav det gammeldanske Folk ogsaa paa en Maade Aanden, uden at det dog nær saa meget var Aandens, som det var Dødens Skyld.

Men hvor ganske anderledes staaer ikke Sagerne i *Danmark* nu, saa hverken vilde det *Danske Folk,* om det end var nok saa bange for at døe Straadød, udæske sin gamle Grande, ikke heller skal nu saa let |A:7nogen Falske-Blakke sætte Splid imellem dem, da de har fundet paa selv at gjæste hinanden, og blive hver Gang enigere om, at *Nordens* Grander, baade for gammelt Slægtskabs Skyld og til deres eget Bedste, herefter nødvendig maa, som gode Fostbrødre, staae Last og Brast med hverandre. Og spørger man mig, hvor al den Kjærlighed nu saa hovedkulds er kommet fra, da svarer jeg kækt: naturligviis er den kommet igjen med *Odin,* som fra Arildstid ingenlunde blot var *Danmarks* men hele *Nordens* Skytsaand, eller har man kanskee midt i Danmark endnu ikke hørt, hvor det ligefra dette Aarhundredes Begyndelse har runget baade i Skov og Fjeld af Skjaldekvad i Nordens gamle Aand, saa at døde eller hendøde *Folkene i Norden,* da de billedlig eller paa Billedsproget opgav deres Aand, saa maae de dog vel ogsaa paa Billedsproget leve op igjen, naar Aanden kommer over dem, med mindre de skulde være blevet saa forhærdede *Dødbidere,* at de ikke fandt hele *Folke-Livet* saameget som et *Aandedræt* værdt. Vel kan det nu let synes, som at saa forhærdede *Dødbidere* var netop det *Danske Folk* blevet, thi ingensteds i Norden har Skjaldekvadet i den

gamle Aand enten runget saa høit eller saa uophørlig fra Anden *April* 1801 til midt i *Marts* 1848, og dog hersker der vel ingensteds i *Norden* endnu saa tyk Uvidenhed om *Asamaalet* og giver sig saa grov en Ringeagt tilkiende for det, som midt i *Danmark,* |A:8i den saakaldte *Danske Læseverden*; men jeg har dog altid i den Anledning baade tænkt og sagt: *Skinnet bedrager,* og ingensteds meer end i *Danmark,* hvor mange Munde baade smiler fornemt ad *Asamaalet* og snakker tosset om det, medens Hjerterne dog hoppe dem i Livet, naar de hører det. Og nu faaer vi det da at see, om det *Danske Folk* virkelig har mere Lyst til at døe og begraves end til at leve og see gode Dage, for nu er det ganske vist og bliver daglig klarere, at det *Danske Folk* hverken kan leve længere af Brød alene, eller af alt det *Suul* med, der voxer paa al Markens Svin, men at nu maa der *Aand,* Folke-Aand til, og tænker man endnu, den lader sig forskrive enten fra *Frankrig* eller fra *Tydskland,* da vil man dog snart nødes til at lære, det er kun *Vinden,* ikke Aanden, der blæser eens over alle Lande, saa enten maa der være en *Dansk Aand,* med en egen Lyd og Kraft, Ild og Farve, Glands og Sving og Vingeslag, over det *Danske Folk* og i det *Danske Tungemaal,* eller der er slet *ingen* Aand, slet ingen aandelig Kraft til at holde sammen, til at staae fast mod det Fremmede og Fiendtlige, til at bevise sin Indfødsret paa Guds grønne Jord, og til at glæde sig med hinanden over det ældgamle *Fællesskab* paa Mark og Hede og paa Bølgen blaa, over *fælles* Bedste, *fælles* Kamp og Seier, *fælles Dansk,* udødeligt Minde.

|A:9Ja, det er klart og bliver nu en af Dagene soleklart, nu har det *Danske Folk almindelig Valg-Ret,* ja, ikke blot Valg-Ret men Valg-Tvang, thi vi har, trods al muelig Frihed, dog kun to store Herrer at vælge imellem, det er Livet og Døden, *Folke-Livet* og *Folke-Døden,* begge To i deres allerkiendeligste velbehagelige Skikkelse, som *Dansk* og *Tydsk, Grunddansk* og *Høitydsk,* og Valget giælder til Verdens Ende, saa nu vil, nu skal, nu maa det vise sig, om det er sandt, hvad de mange Munde har sagt og de mange Penne skrevet, at det *Danske Folk,* for at *have Fred,* vil meget heller døe paa *Tydsk* end leve paa *Dansk,* eller jeg har Ret, som endnu baade siger og skriver, hvad jeg længe var saa godt som ene om at sige og skrive, at naar galt skulde være, naar der var ingen anden Redning, vilde mit Folk dog heller *døe* i en Fart paa *Dansk* end *leve* længe paa *Tydsk* og faae den sene Død at lade Giæs træde sig ihjel.

Ja, om saa end alle andre Folk paa Jordens Kreds kunde slaae deres Pjalter sammen og blive rige deraf, saa kan det *Danske* og *Tydske Folk* det dog i Evighed aldrig. Det *Tydske* Folk har nemlig altid været som *Pharaos* magre Kiør, der aldrig blev federe af Alt hvad de slugde, saa en langt federe Mundfuld end det lille *Danmark* vilde aldrig være at kiende paa det store *Tydskland,* og for *Dansken* at holde halvt med *Tydsken,* det var aabenbar som at give sig |A:10i

Ulvs Mund, hvoraf der hverken heelt eller halvt slippes ud igien. Eller har man virkelig glemt, kan man nogensinde glemme i *Danmark,* at det Tydske "der Teufel hole" klinger langt anderledes end "skynd dig Ole!" anderledes høit og bydende, haardt som Flint og stærkt som Brændeviin! Eller veed man ikke, hvormed *Tydskerne* ved *Weichselen* aabenlyst sætter Mod i deres Brødre ved *Elben* og ved *Eideren*; veed man ikke, det er med den rene Regning, at da *Tydskerne* i firehundrede Aar har været vore *Skolemestere* og *Dydsmønstre,* saa at al vor saakaldte *"Intelligens"* er *Tydsk,* det jo da kan aldrig feile, at naar vi skal holde Raad med *Tydskerne,* maae vi lade dem raade, og snakke dem med den grundige Videnskabelighed, det "gewaltige" Sprog og den uhyre store Literatur efter Munden!

Eller, da det *Danske Folk* rigtignok for Øieblikket er saa uvidende i Tankelov-Kyndigheden (Logiken), at alt dette neppe rører dem; er de da ogsaa blevet saa hjerteløse, at de ikke mere finde Forskjel som paa Nat og Dag imellem hvad man nu kalder *"Staten"* og hvad der fra Arildstid hedder *"Danmarks Rige?"* Føler man slet ikke med mig, at Konst-Ordet *Stat* er saa bælgmørkt, at man deri hverken kan skielne Dansk fra Tydsk eller Ven fra Fjende, er saa koldt som Iis og saa tungt som Bolt og Jern, mens Fædernelands-Navnet, *Danmarks Rige,* var saa lyst for utallige |A:11Slægters Øine som Bøgen i Mai, var saa varmt selv for haarde Kæmpers Hjerte, som et Moderskiød, og var saa let at bære, at det vel i to Aartusinder gav Træsko-Folket Vinger, naar det gjaldt om at vove Livet, især mod *Tydskerne,* for Fædernelandet?

Ja, det er jo dog vist og soleklart, at der er ikke og har aldrig været uden et *eneste Danmarks Rige* paa Jorden, saa om det veed vi godt, *hvor* det ligger, *hvad* det er, og hvad det vil sige, om vi der kan enes og forstaae hinanden og raade selv for det lidt vi har, eller om de Fremmede *tydsker* op imellem os, saa vi ikke forstaaer andet end hvad der forstaaer sig selv, at vi enten skal lade dem raade for os og for alt hvad vi har, eller vi skal stimes og djævles med dem baade tidlig og silde, hvad vi Danske umulig kan længe holde ud. Og det er ligesaa vist, om det end ikke her er nær saa vitterligt, at "Stat" det kalder man alt det, der staaer til det falder under een Pidsk og med samme Snit, enten det saa staaer i Europa, Asien, Afrika eller Amerika, og enten det er Jøder og Tyrker, eller Danskere og Tydskere, der er smækket sammen, og at endelig en Stat, bestaaende af Danmark og Schleswig-Holstein, ikke engang kunde faae et Fælles-Navn, som Danske Tunger kunde udtale, end sige da faae en *Fædernelands-Historie,* som ikke hver Dansk maatte blegne og synke i Jorden ved at høre eller læse!

Nu altsaa er det snart afgjort, om det *Danske* |A:12*Folk,* som staaer og falder med *Danmarks Rige,* vil leve eller døe, leve i sin Moders Skiød eller døe i Slesvig-Holstenernes Arme, og jeg troer

endnu, at alle Danskere, ligesom jeg, vil ikke blot foretrække Livet, men selv Døden i Danmarks, vor Moders Skiød, for Alt hvad der kan findes i Slesvig-Holsteens Favn, man kalde det saa Død eller Liv, og byde os, med al Verdens Guld, alle *Tydsklands Bøger* i Tilgift! Denne min Tro grunder sig naturligviis, som al virkelig Tro, paa en vidunderlig men klar Anskuelse og paa en dunkel men dyb Følelse, nemlig paa *Anskuelsen* af Folke-Livet som et sammenhængende Heelt, og paa *Følelsen* af min *hjertelige* Eenhed med *Folket,* selv i den Slægt, der hidtil ikke fattede Folke-Aanden og derfor ei heller kunde reise sig i Aandens Kraft til ægte Dansk Bedrift. Af Troen udspringer Haabet, og naar derfor kun det *Danske Folk,* saa at sige eenstemmig, vægrer sig ved at opoffre *Danmarks Rige* for Slesvig-Holsten, for hele Tydskland, ja, for hele Verden, da skal intet andet bringe mit *Danske* Haab til at glippe, hvor urimelig stort og æventyrligt dette Haab end midt paa Marken synes de Fleste.

|**A:13** |PS7:1

Asamaalet.

1 *Tirsdag* og *Onsdag,*
Torsdag og *Fredag,*
De holder sammen,
De svigter ei,
Snakker med Gammen
Om *Tyr* og om *Frey,*
Om *Odin* og *Thor,*
Iaar som ifjor,
Endnu som i *Asamaals*-Tiden!

2 *Danmark* og *England,*
Norge og *Gothland*
End har tilbage
Saa under Laag
Asernes Dage
Og Billed-Sprog,
Og Skatten er stor,
Thi *Guldet* i Nord
I Munden har *Asernes* Dage!

3 |PS7:2Det dog beklage
Asernes Dage,
At kun forblummet

De er i Ry,
At den forstummed,
Høisangen i Sky
Om Asernes Graad,
Om Raad og om Daad
Af *Odin* og alle hans Frænder!

4 Afgude-Vrimlen,
Steenstøtte-Himlen,
Fik paa vor Slette
Løn som forskyldt,
Men med Urette
Dog Asernes Tylt,
|A:14Med Aand og med Ord,
Sank døde til Jord,
For de var Sangfugle i Norden!

5 Pennen har jordet
Mundharpe-Ordet,
Tegned med Stave
Dog uden Svig:
Værdt at opgrave
Er *Asernes* Lig,
Og Liv kan det faae,
Naar blæse derpaa
Vil Skjalden, mens han er i Aande!

6 Pennen tildækker,
Tungen opvækker,
Som en *Vaulunder*
Og som en *Thor,*
|PS7:3Oldtids Vidunder,
Høisangen i Nord,
Og Viismanden *Kvaser*
Om *Vaner* og *Aser*
Da giver al Verden Besked!

7 Derfor, I Unge!
Bærer paa Tunge,
Fører paa Tale
Oldtidens Sang!
Bygger Høisale
Til Aser af Klang!
Med Kraft da udspringer,
Med Glands sig udsvinger
Af Hallen den *Nordiske Aand!*

8 Kraft er hans Kiende,
Lys vil han tænde,
|A:15Gammen ham følger,
Daad er hans Fjed,
Sorgen han dølger,
Og værner om Fred,
Og, rigtig fortolket,
Han Livet hos Folket
Som Fuglen i Lunden gjør frit

9 I *Jubelaaret,*
Nu har I Kaaret;
Er I af Blodet:
Asernes Blod,
Har end I Modet:
Mand-Løvernes Mod;
Da brat det sig klarer,
At aldrig *Barbarer*
Var *Aser* paa *Aandernes* Maal

10 |PS7:4Ved Baldersbaalet
Skal Asamaalet
Lysne paa Tungen,
Kiærmindeblaat,
Prise *Skjoldungen*
Som *Dannemarks* Drot,
I Takten og falde
Med *Dannemarks* Skjalde,
Til Dandsen paa Bølgerne blaa!

11 Dandsen udover
Rullende Vover,
Brusende Bølger:
Dannemarks Lyst,
Bølgende følger
Vor Havfrue-Røst,
Og vist, efter Vane,
Sin Væddeløbs-Bane
Har *Sleipner* paa Havet endnu!

12 |A:16Frem, ei tilbage,
Asernes Dage
Gaae giennem alle
Uger og Aar,
Taktfast som Skjalde,
Fra Tidernes Vaar;

Thi kan det ei feile,
Jo klart sig maa speile
I *Asamaal* Tidernes Løb!

13 *Tirsdag* med *Ære*
Navnet maa bære,
Onsdag sig rimer
Kun med hans Kløgt,
|PS7:5Som har hos *Mimer*
Raads-Kilden opsøgt,
Og *Torsdag* derefter
Maa tee sine Kræfter,
Til *Fredag* med Glands slutter *Fred!*

14 *Høder* og *Balder*
Høstens Guldalder
Op fra det Dunkle
Bringer da frem,
Øinene funkle
Som Sole paa dem,
Saa herlig optage
De *Asernes* Dage
Til Evigheds-Sole med Syn!

|A:17

Danskeren.

Et Ugeblad.

1848. Onsdagen den 29de Marts. Nr. 2.

|US9:110

Den Danske, den Tydske og den Franske Sag.

1.

Saadanne gamle Bogorme som jeg og mine Lige, vi veed jo rigtignok sædvanlig mindst af hvad der foregaaer nærmest omkring os, men

dog har jeg lagt Mærke til, at der i *Kiøbenhavn,* ligesom ogsaa i andre store Stæder: *Kiel* og *Hamborg, Leipzig* og *Paris,* er kommet Røre iblandt Folk, saa de ikke blot, naar de mødes, spørge ivrig i Munden paa hinanden: *hvad Nyt?* hvad Nyt med *Posten idag?* men at Mangfoldige af dem ogsaa har Noget paa Hjertet, eller i Hovedet, eller bag Øret, eller dog i Lommen, som de, med det Gode eller med det Onde, ved at lokke eller true, smigre eller skamme ud, ved at regne en heel Hob Navne op, eller ved at trumfe et Par store Stikkere ud, vil have hverandre til at gaae ind paa, til at tale høit for, eller i det *mindste* til at giøre dem den Tjeneste at *underskrive.* Man mærker ogsaa snart, at Alt løber ud paa en af tre Sager, som man vel giver mange, helst *fremmede* Navne, |A:18*saasom Nationalitet, Humanitet, Socialisme, Republik* o. s. v. men som dog, naar det kommer til Stykket, er enten den *Danske,* den *Tydske* eller den *Franske* Sag, kun at der ikke sjelden er lidt af hver, kiørt underlig forvirret sammen, som det maa skee, naar man helst bruger *fremmede* Ord, altid ubestemte, og tit misforstaaede Ord, til at udtrykke mere eller mindre *fremmede* altsaa uklare Tanker. Det Sidste er egenlig den store Ulykke i disse Dage, thi derfor har man meget ondt ved at blive forstaaet, selv naar man paa *bredt* Dansk siger sin Mening reent ud, og saaledes gik det mig forleden, da jeg ogsaa engang var kommet i "Casino," og sagde naturligviis, som jeg altid har sagt, at jeg er |US9:111meget *kongeligsindet* og at jeg holder med de *Danske,* saalænge der er et heelt Sidebeen i dem, for gik man ikke saa hen og sagde, at jeg holdt med *Slesvig-Holstenerne* og at jeg vilde have en *Republik.* See, det er jo hvad man kalder en fortvivlet Sag, men jeg troer dog, at ihvormange Sprog man end i *Kiøbenhavn* sædvanlig kiører sammen fra Barnsbeen, saa gaaer dog Naturen over Optugtelsen, saa *Dansk* er dog hvad man kan meest af, derfor vil jeg ikke fortvivle om at blive forstaaet, ja, ikke engang opgive Haabet om at faae en god Slump *Underskrifter* paa min *Petition, Adresse,* eller hvad man, paa Pluddervælsk, vil kalde min venlige Bøn og Begiæring til hele det *Danske Folk,* som kortelig og, |A:19jeg mener, tillige meget tydelig, lyder saaledes: lad os dog endelig allesammen, hvad vi saa end ellers kan have paa Hjertet eller i Hovedet, eller bag Øret eller i Lommen, nøies med at være hvad vi *er,* at giøre hvad vi *kan,* og at tage hvad vi kan *faae!* eller, om dette er formeget forlangt paa een Gang, saa lad os dog, hvad vi saa end ellers vil være, endelig *først* være *Danske,* og hvormange levende og døde Sprog vi end agter at lære, saa dog *først* lære at tale og at læse det *Danske,* og hvormeget vi end ellers har Lyst til at forstaae, dog *først* lære at *forstaae* os selv og hinanden, og at hvad vi end ellers ønsker at erhverve eller bevare, vi dog endelig *først* seer til at beholde det lillebitte *Danmark,* fra *Øresund* til *Vesterhav,* og fra *Skagen* til *Kongeaaen,* som vi dog, paa en Maade, har det endnu, heelt og holdent, kvit og frit, til evig Arv og Eie for os selv og vore

Børn, saa ogsaa de kan have det ældgamle *Danmark* til deres *Fæderneland!*

Dette mit *Danske Haab* midt i *Kiøbenhavn* kan nu vel, baade i *Casino* og i *Hippodromen,* og maaskee selv i *Haandværkerdannelsesforeningen,* findes meget *æventyrligt,* men dels har vi Danske *Landsbybørn* lært af vore Fædre, at *Kiøbenhavn* er dog *ikke Danmark, saaledes* nemlig som *Paris,* desværre for de Franske, er *Frankrig,* og dels har dog *Kiøbenhavnerne* ogsaa den Lighed med de gamle *Athenienser,* at naar man |A:20siger noget Træffende, med et mildt Ansigt, saa klapper de dog, istedetfor at knytte Næver, og hvad kan dog ved denne Leilighed mere træffende siger til *Kiøbenhavnerne,* end:

I skulde ikke nys saameget talt det *Franske,*
Saa havde I kanskee nu bedre vidst det *Danske*.

|US9:112Jeg finder det derfor slet ikke umuligt, at naar man blot kunde faae *Kiøbenhavnerne* til at give sig lidt Stunder til baade at høre og at læse lidt ordenlig *Dansk,* da vilde de, som for det meste er ganske letnemme, snart fatte den *folkelige* Børnelærdom, at en *Hovedstad* uden *Rige* er ligesaavel tilovers som et Hoved uden Krop og en *Konge* uden *Folk,* og at om *Kiøbenhavn* lærde aldrig saa godt Fransk eller Parisisk, baade med *Haand* og *Mund,* saa blev *Kiøbenhavn* dog aldrig *Hovedstaden i Frankerig,* som den kun er i *Danmark,* og at dersom Danmarks Rige skal bestaae ret længe og findes værdt at være *Hovedstad* i, saa maa *Kiøbenhavnerne* ganske anderledes end hidindtil tage sig af den *Danske Sag* i alle Maader, og istedetfor at rympe Næse ad hvad man *kalder Bonde-Plathed* og *Borgestue-Vittigheder,* smukt tage dem lidt i Forsvar mod de meget pæne Folk, som jeg kalder de snærpede, og som altid er heel eller halv fremmede for *Danmark*. *Kiøbenhavnerne* skulde nemlig dog betænke, at de *fleste* Folk i *Danmark* hverken kan eller lærer nogensinde ret at |A:21tale *andet* end plat eller bredt *Dansk,* eller at forstaae og gotte sig med *andre* Vittigheder end dem, der for de meget forfinede Øren altid vil synes at falde lidt i eller dog at grændse lidt til det Plumpe, men at det dog var meget ønskeligere, om *Menigmand* hos os fik deres *Munde* i Gang paa *Dansk,* med lidt platte Ordsprog og lidt plumpe Vittigheder, end at de skulde faae deres endnu plumpere og dertil knytte *Næver* i Gang paa *Fransk,* for at arbeide paa Hovedstadens folkelige Oplysning og Forbedring! Ja, det troer jeg virkelig, *Kiøbenhavnerne* baade uden meget Hovedbrud kunde lære at forstaae, og uden al Selv-Fornægtelse bringes til at bifalde, om de end ikke havde, hvad dog Mange af dem har, lidt poetisk Sands og Smag for det Friske og Fyndige, det Levende og Spillende, der ikke mindre findes i det ægte *Danske,* taget ligeud af Folkemunde, end i hvilketsomhelst andet levende

Sprog (for at lade de Døde med Fred) som man vil nævne. Og skulde nu endelig *Kiøbenhavnerne* ikke være ligesaa dannede, som *Guldsmed-Svendene* i Ephesus, der, da de fandt, det var til deres egen Skade, om Folk i Asien tabde Troen paa det *himmelfaldne* Tempel, som de gjorde smukke Billeder af, raabde sig selv i hele to Timer hæse paa, at stor var de *Ephesers* Gudinde, eller skulde min saakaldte *Nordiske Overtro* eller mine saakaldte *Danske Drømmerier* virkelig |A:22være haardere at fordøie, saa Kiøbenhavnerne slet ikke kunde |US9:113stemme i med, at Brage-Dronningen *Idunna,* som faldt ned fra *Ygdrasil* og lovsynges over hele Norden, hun har sikkert hjemme i *Danmark,* og det ventelig i Nærheden af *Kiøbenhavn,* siden hendes gamle Fruerbur hedd enten *Brøndshøi* eller *Brøndby*.

Er det nu ikke engang urimeligt, at Kiøbenhavnerne paa en Maade og i en vis Grad kan vindes for den *Danske Sag,* som den vigtigste, om de end fra Smagens Side skulde hælde mere til den *Tydske* eller *Franske,* da maa det vel dog kaldes høistrimeligt og hardtad ganske vist, at Folk i *Smaakiøbstæderne* og paa *Landet,* som slet ikke kan andet end *Dansk,* eller gider dog aldrig lært enten *Tydsk* eller *Fransk,* som man skal bruge Ordbog til, og som har ondt ved at begribe, at man i *Kiøbenhavn* ikke finder hele *Danmark* stor nok til at svinge sig i, da enhver hos dem nøies med en lille Plet af Danmark, og mangen En kan dog hvad de kalder "slaae stort paa" leve som en Herremand og herske som en lille Konge i sin Kreds; er det ikke høistrimeligt og hardtad ganske vist, at alle disse Folk, der ikke blot udgiør *Mængden,* men i flere Henseender, blandt andet først og sidst i Næverne, udgiør *Kiernen* af hele *Folket,* let kunde vindes for den *Danske Sag,* og vilde vindes, naar blot *Kiøbenhavnerne* fandt det Umagen værdt at underrette sig selv og at oplyse dem derom! Man troer dog vel ikke i *Kiøbenhavn,* eller skulde idet mindste dog nødig troe det, |A:23at hele Folket i *Danmark,* derudenfor, som ikke i det mindste har *studeret* eller dog "gjort Kommers" i *Kiøbenhavn,* er rene Fæ, som man aldrig skal ændse, før de bliver *uvane,* da man nødes til det og har kun Ulykke baade af deres Mængde og af deres Styrke!

Men hvad er saa vel den *Danske Sag,* andet end Spørgsmaalet om, *enten* Slesvig, som ogsaa kaldes "Dansk Holsteen", skal regnes til *Kongeriget Danmark,* eller til *Hertugdømmet Holsteen,* eller til ingen af Delene, eller til dem Begge, hvad jo ikke engang *Kiøbenhavnerne* ret kan blive kloge paa eller enes om, saa at ville klare den Sag for *hele Folket* og faae dem til at sætte sig ind i den, var dog vel altfor urimeligt! Eller er maaskee det hele den Danske Sag, om vi skal erkiende *Slesvig-Holsteen* for en uafhængig Stat, eller fremdeles paastaae og, om behøves, eftertrykkelig stræbe at bevise, at den Stat, langt fra at være uafhængig, er ikke engang til uden i Maanen, eller i *Slesvig-Holstenernes* egen Indbildning?

|US9:114Det Sidste troer vist de fleste Kiøbenhavnere, og det er intet Under, da det jo netop var ved *Slesvig-Holstenernes* aabne Feidebrev mod *Danmark* og alt *Dansk,* at Kiøbenhavnerne mærkede, der virkelig var en *Dansk Sag,* som ogsaa de paa en Maade hørde til og blev nødt til at tage sig lidt af. Svævede derfor den Danske Sag ei i mere øiensynlig Fare end Krigen med *Slesvig-Holstenerne,* da vilde jeg |A:24allermindst i dette Øieblik, da vi alle maa gjøre fælles Sag mod fælles Fiende, gaae irette med *Kiøbenhavnerne* om deres Opfattelse af den *Danske Sag,* men vi maa dog endelig huske, hvad vi daglig læser om i Aviserne, at *Tydskerne* er nu allesammen paa Benene, og at *Danmark* er mod *Tydskland,* som, efter Holberg, "Tid mod Evighed" og "liden Landsby mod en stor og mægtig Stad," saa nu giælder det at holde Ørene stive og Tungen lige i Munden, naar vi i en Ruf vil have det *Slesvigske Spørgsmaal* afgjort, og blot for at komme i en saadan ordenlig *Kæmpe-Stilling* midt i det Slesvigske Spørgsmaal, maae vi nødvendig vide, *hvor* vi staaer og føle, vi har Noget i Ryggen. Derfor maa dog *Kiøbenhavnerne* endelig besinde sig paa, at ligesom den *Tydske Sag* aabenbar er hele *Tydskland* og *Tydskheden,* og den Franske Sag hele *Frankrig* og *Franskheden,* saaledes er den *Danske* Sag hele *Danmark* og *Danskheden,* saa naar vi nu vil giøre vor Paastand paa Slesvig giældende, ikke blot mod det Slesvig-Holsteenske *Ridderskab* og de Slesvig-Holsteenske *Advokater,* men mod hele *Tydskland,* med eller uden det *Tydske Forbund,* der nu giør lidet eller intet til Sagen, da maae vi baade have den Tro, at *Danmark* og *Danskheden* er Noget i sig selv, og have fattet den Beslutning, at det være nu saa lidt og synes i *Tydskernes* Øine saa usselt og foragteligt som det kan, saa vil vi dog være det bekiendt og kæmpe for det til sidste |A:25Blodsdraabe. Slesvig har ikke blot, ligesom Holsteen, en Tidlang tilhørt *Kongen* af *Danmark,* og *Slesvig* har ikke blot engang været *indlemmet* i Danmark, ligesom *Elsaß i Tydskland* og *Belgien i Frankrig,* og *Slesvig* har ikke blot endnu *halvveis* en *Dansk,* ligesom *Elsaß* en *Tydsk* og *Belgien* en *Fransk* Befolkning; men de *Slesvigske Danskere* har begyndt at vaagne op i den Følelse, at *Dansk* er deres *Modersmaal,* og at *Modersmaalet* er noget langt dybere, stærkere og elskeligere end Tydskerne troer, og vi, som i Kongeriget er vaagnede i den samme Følelse, vi føle os derved uopløselig knyttede til de Slesvigske *Danskere,* og jeg, for |US9:115min Part, er, som Historiker, overbeviist om, at ligesaalidt som de Slesvigske Danskere *uden* vor Hjælp kan "blive ved at tale Dansk" og have Gavn og Glæde deraf, ligesaalidt kan vi *uden* de Slesvigske Danskeres Hjælp fortsætte og fuldende den *Danske* Udvikling, som skal bevise, at der ikke blot *haandgribelig* og *politisk,* men ogsaa *aandelig* og *folkelig,* har været og er et *Danmarks Rige* til. Det er da nødvendig min Mening, at netop nu, i Nødens Tid, da man kiender Venner, skal vi staae Last

og Brast med de Slesvigske *Danskere,* som vil staae Last og Brast med os; men for at det skal have noget at betyde, maae vi dog baade troe, at hvad der vil hjelpe de Slesvigske Danskere, er noget i sig selv, og føle, at *Danmark* og |A:26*Danskheden* er værd at stride og at lide for. Naar vi altsaa skal kæmpe i og om Slesvig, da maae vi huske, vi kæmper paa og om *Danmarks Grændser,* men kæmper *for* Danmarks Rige, som dog vel maa *være til,* for at have *Grændser,* og maa aldrig sætte saa høi Priis selv paa den naturligste og hardtad uundværlige Grændse, som paa sig selv, som paa det *Danmarks Rige,* der ogsaa med lidt snevrere Grændser ikke blot har hutlet sig igjennem, men beholdt Kraft og faaet Lykke til at udvide sine alt for snevre Grændser. *Slesvig* er nemlig, hvad vi end siger og gjør, blevet et *Tvistens Æble* mellem *Tydskland* og *Danmark,* og om vi skal vinde Seier, maa Tiden vise, men var *Danmarks* Rige, *uden* Slesvig, slet ingen Ting, da var den *Danske Sag* aabenbar allerede afgjort og allerede *tabt,* thi hvad der ikke engang *til Nød* kan staae paa sine egne Been, lader nok være enten at skyde Andre omkuld eller at tage enten lidt eller meget med en Trumf, og var desuden Danmark og Danskhed, *uden* Slesvig, *aandelig* og *folkelig* talt, slet ingen Ting, da blev jo Slesvig, ved at indlemmes deri, enten til ingen Ting, eller det maatte være *Tydskheden* i Slesvig, der gjorde baade det og *Danmark* til *Noget,* altsaa være *Tydskheden,* der, ved en fortvivlet Selv-Modsigelse i eet Aandedræt, gjorde *Danskheden,* aandelig og folkelig talt, til noget *Ikketydsk.*

Saaledes finder jeg mig nødt til at tænke og slutte, men det nytter naturligviis ikke, at jeg ene gamle Mand og Bogorm tænker og slutter saa, og nytter ikke at Slutningen er *uigjendrivelig,* naar dog de fleste Danskere i Kongeriget og især *Kiøbenhavnerne,* lee kun ad det, som noget *Pæredansk* eller *poetisk Sværmeri,* ja, vel endog høilig laster det, som et halvt Forræderi mod den *Danske Sag,* der, efter deres Formening, |US9:116lever og døer, staaer og falder med det *Slesvigske* Spørgsmaal, saa at naar det ikke i en Ruf kan besvares til Danmarks Fordeel, da er den *Danske Sag* død og magtesløs, men at kan det |A:27blot paa en Maade, enten med Næverne, ligegodt om Danske, Franske eller Engelske Næver, eller ved Mægling, ligegodt om Svensk, Russisk eller Tyrkisk Mægling, komme til at staae paa *Landkortet* og i alle *offenlige Brevskaber,* at Danmark gaaer til *Eideren*; see, da er den *Danske Sag* afgjort, eller behøver dog kun fremdeles at understøttes lidt ved Høiskolen i Rødding, hvor de Danske *Slesvigere* kan lære at kiende og elske deres *Danske* Byrd og Blod, Modersmaal og Fæderneland og være *stolte* deraf, skjøndt man i Kongeriget Danmark selv, og især i det *Danske Riges Hovedstad,* Kiøbenhavn, saavidt muligt, glemmer og ringeagter det Altsammen!

Saaledes slutter *Fortvivlelsen* hos mig, som jeg kalder min *Engelske* Fortvivlelse, idag som igaar, men dertil svarer mit *Danske*

Haab, der er ligesaa seilivet og lidt stærkere, med følgende Spørgsmaal: Hvem kan vide det, om *Kiøbenhavnerne* vil tænke ligesaadan imorgen, som de tænkde igaar! Hvem kan vide, om ikke den store Rystelse af Alt hvad der ikke stod paa *sikker* og *folkelig* Grund, kan have frembragt eller dog lettet et ligesaa stort Omsving i Kjøbenhavnernes Hoved som i deres Tanker om *Ministerium* og *Oppositionen?* Hvem kan vide det, om de ikke nu er blevet tilgængelige for den lille Oplysning, at det er i det Hele, ligesom det var i Statsraadet, at skal den *Danske Sag* vindes, da maa man *begynde* med at skille den skarpt fra enhver anden Sag, og især fra den *Tydske,* som skal *overvindes,* og man maa *troe,* at den *Danske Sag* er i sig selv saa god og dyrebar, at den er alle de Opoffrelser værd, den kræver, for at vindes? Overgaaer det da virkelig *Kiøbenhavnernes* Fatteevne, at nuomstunder, da alle *Folkefærd* vaagne og kræve hver *Sit,* og da de opfarende *Tydskere* haardnakket paastaaer, at Slesvig er igrunden deres, *fordi* Danmark og Danskhed er kun et Blændværk, er igrunden, aandelig og folkelig talt, slet ingen Ting, at nu nytter det os slet ikke |A:28at klamres med *Tydskerne* enten om *Sønder-Jylland* eller om *Nørre-Jylland,* eller om nogen Verdens Ting, dersom vi selv troer og bekjender, at Tydskerne har *igrunden* Ret, Danmark og Danskhed er igrunden ikke værd at nævne? Eller har *Kiøbenhavnerne* virkelig en saadan Kulsviertro paa deres Intelligens og Talegaver, at de |US9:117skal kunne sætte Mod i det Danske Folk til at vove Alt for *ingen* folkelig eller aandelig *Ting,* de skal vinde de *Danske Slesvigere,* saa de bliver stolte af at være *ingen Ting* med os, og fnysende over, at man kalder dem med det ypperste, intelligenteste Folke-Navn: *Tydskere,* og vil indlemme dem i det mægtige og glimrende *Tydske Forbund!* Eller skulde *Kiøbenhavnerne* virkelig være saa letsindige og lattermilde, at de ikke selv i denne store Omsvings-Time, som de selv paa daarligt Dansk kalde "alvorsfuld", kunde andet end lee ad den Paastand, at nu, da det ikke længer er Fyrster og staaende Hære, men gjærende Kræfter, brusende Bølger og flyvende Hære, Folk og Aander, Slægter og Tungemaal, som kæmpe om Seiren, om Æren og Prisen, nu kan *Danmarks* Folk og Rige umulig forsvare sig eller bestaae, hvis man ikke engang i Rigets *Hovedstad* vil aflægge den selvmorderske Ringeagt for Alt hvad der *kun* er *Dansk,* følgelig Alt hvad der, naturlig og historisk, ene og alene udgjør *Danskheden* og gjør den kjendelig fra alt Andet under Solen!

Saaledes spørger *Haabet,* og jeg kan dog aldrig troe, det er *Kiøbenhavnernes* Alvor, at jeg, som *Historiker,* paa deres Vegne skal svare: nytter altsammen intet, det Danske Riges Hovedstad vil blive ved at fjase med den Danske Sag og foragte hvad der er Sjælen og Kiernen i den, blive ved at modsige og gjendrive sig selv, ligegodt og ligeslet, paa *Tydsk* og *Dansk,* og dog ligefuldt vente at vinde hvad den kalder den *Danske Sag,* saa Riget beholder sin yderste Grændse

og *Kjøbenhavn* sin Plads og sin Rang mellem *Europas* smukke, voxende, velhavende, muntre og dannede |A:29Hovedstæder! Nei dog, *Kjøbenhavn* har selv en *Historie,* som lover og spaaer noget ganske andet, lover og spaaer, at den i Nødens Tid vil gjøre *Danmark* Ære og gjøre det *Danske* Navn endnu engang berømt i Verden, ved at give hele *Danmark* et godt Exempel paa Oplysning i den *Danske Sag,* paa Høiagtelse og paa Opoffrelse for den. Ja, jeg veed nok, at min Tro paa *historiske Forvarsler* forsaavidt er poetisk, at var jeg ikke Skjald, da havde jeg den neppe, men gjaldt det kun om gode Grunde, da har jeg saamange af dem, at jeg turde forsvare den Tro for al Verdens Bogorme, og hvilket *historisk Forvarsel* skulde da være mere opmuntrende end det blandt os uforglemmelige, der udspringer af den *Danske* Hovedstads Stilling og Heltegjerning for henved *tohundrede* Aar siden (1658-60) under den haardeste af vore Svenske Krige. Dengang var nemlig ikke |US9:118blot *Slesvig,* men saa godt som hele *Danmark* borte, paa den *Danske Hovedstad* nær, og den var saa slet befæstet, at man siger, at dersom *Karl Gustav* var blevet ved sit første Forsæt at seile herover ligefra *Kiel* og lande paa Toldboden, eller han siden havde skyndt sig lidt mere fra *Valdby*-Bakke, da kunde han taget *Kjøbenhavn* som en Svedske, men dog besluttede den *Danske Hovedstad* at staae for Stød og holde ud, og den havde, som vi veed, *Lykken* med sig, frelste Riget og gav det en ny *Forfatning,* som den syntes, bedst sikkrede Rigets Styrke og Bestandighed i Fremtiden.

Jeg veed det meget godt, at *Kjøbenhavnerne i Frederik* den *Syvendes* Dage er meget forskjellige fra Kjøbenhavnerne i *Frederik* den *Tredies,* men deraf følger dog vel ikke, at de skulde være *mindre Danske* og *mindre oplyste,* men begge Dele maatte de dog være, for ikke med Iver at tage sig af den *Danske Sag* nu, da den aabenbar langt klarere trænger til dem, kan ikke vindes, uden deres kraftige Bistand, men kan heller ikke tabes uden at drage *Danmarks* |A:30*Hovedstad* i Undergangen med sig. Forrige Gang var nemlig *Danskheden* ikke nær i saa øiensynlig Fare, som nu, thi der var dog kun Spørgsmaal mellem *Dansk* og *Svensk,* som man i vore oplyste Dage kan see, er neppe engang saa stor som imellem *Høitydsk* og *Plattydsk,* saa det var egenlig kun det Danske *Riges* Ære og *Hovedstadens* Velfærd og Anseelse, der stod paa Spil, og maatte tabes, hvis den *Svenske* Konge seirede og gjorde, som han agtede, og som havde været rimeligt nok, *Gothenborg* til hele Nordens Hovedstad. Nu derimod er Spørgsmaalet ikke blot om det *Danske* Riges Ære og om Hovedstadens Velfærd og Anseelse, men tillige om *Danskhedens* Tilværelse, thi nu staaer Striden mellem *Dansk* og *Tydsk,* som umulig kan sammensmelte, om de saa ti Gange slugde hinanden, nu staaer Striden ikke blot, som det hedder i *Holger Danskes* Vise, *under* Nørre-Jylland, hvor Slesvig-Holstenerne vil have Lov til at slæbe af med de *Danske* Slesvigere midt ind i det

Tydske Forbund, men Striden staaer *over* hele *Danmark,* den staaer midt i det Danske Riges Hovedstad, og allevegne vil *Tydskheden* underkue og fortydske *Danskheden,* paastaaer at have Ret og synes virkelig at have Magt dertil allevegne, ligesom i *Slesvig,* i det mindste siden *Christian* den *Førstes* Tid, som ventelig ikke engang paa *Danmarks* Throne lærde *Dansk,* og maatte da sagtens ønske, at Tydsk og Dansk skulde evig blive "ungedeelt tosamen." See, det er den *største* |US9:119og *farligste* Strid, der kan staae i vort lille Rige, og det er soleklart, at seirer ikke snart *Dansken* og *Danskheden* over *Tydsken* og *Tydskheden* i alle Maader, *fremfor alt til* Kongeaaen, da kan al Verdens Stormagter, om de end vilde, ikke frelse *Danmarks Rige,* men maa lade briste hvad ei kan bære, saa det i det allermindste rives itu, eller gaaer midt over, og hver Stridsmand tager sin Part: Slesvig-Holstenerne tager baade *Nørre-Jylland* og *Sønder-Jylland* og |**A:31***Svenskerne* tager *Sælland* med saamange af de andre Øer, som muligt, og lader naturligviis den *Danske* Hovedstad følge det *Danske Rige* i Graven.

Var det dog nu saa urimeligt, om det *Danske Riges* Hovedstad gjennem 400 Aar, om *Kjøbenhavn,* skulde det end tilfældigviis være efter min Ringheds Raad, paa *Danskhedens* Vegne afkastede det *Tydske Aag,* og hjalp, baade med Raad og Daad, hele *Danmark* til at gjøre det Samme, til at blæse ad det *Tydske Sprog,* den *Tydske Lærdom,* den *Tydske Historie, Poesi* og *Philosophi,* i Sammenligning med alt det tilsvarende *Danske* og med alt det *Nordiske,* som vi *Danske* dog nok har en anderledes Systerlod i, end de *plattydske* Slesvig-Holstenere har i al den *Høitydske* Herlighed, som de alene brammer af, saa det har ingen Nød, at det *Slesvig-Holsteenske* Modersmaal eller den Slesvig-Holstenske Lærdom, Historie, Poesi og Philosophi skulde slaae de *Danske* af Marken. Kan eller vil eller tør nu Kjøbenhavn, det *Danske Riges* gamle *Hovedstad,* ikke engang det, da vilde jeg ikke engang have *Kjøbenhavn* til at underskrive min Petition eller Adresse, paa Dansk: min venlige og indstændige Bøn og Begjæring til det *Danske* Folk, *først* og *fremmerst* at være bekjendt for sig selv og al Verden hvad de er af Byrd og Blod; *først* og *fremmerst* lære at kjende hvad de i *Fædernelandet* og *Modersmaalet* selv har, og lære at *bruge* det godt, og da, naar de ikke baade har store Sjæle-Evner og megen Videlyst og gode Stunder, da at *nøies* med det, der ingenlunde er saa lidt, som det seer ud til! Nei, jeg har altid vogtet mig for at raade andre til hvad jeg ikke selv vilde eller turde gjøre, og jeg har altid været en stor Hader af det tomme Skin og kiender intet tommere end Underskrifter i Tusindtal paa hvad Faa eller Ingen af Underskriverne vil reise sig ret op for, og her, hvor det gjælder om at reise Hovedet paa den gjennem Aarhundreder ei blot undertrykte men for|**A:32**trampede *Danskhed,* her var det jo uhyre latterligt at anbefale den enten til de |US9:120*Danske i Slesvig* eller til hele det

Danske Folk, og dog aabenbar sætte sin *Ære* i at kunne *tale* og *skrive* eller dog læse *Tydsk,* og gjøre sig en Samvittighedssag af, at Ens *Børn,* ja, selv *Pigebørnene,* allerede i Barndommen lærde at læse eller dog at stave Tydsk, medens man hverken selv gad kjendt eller have sine Børn gjort bekjendte med andet eller mere *Dansk,* end man behøver for at kunne snakke med *Tjeneste-Folkene,* og for at kunne lære *først Tydsk,* saa *Fransk* og, om muligt, en Mundfuld af alle mulige Sprog, baade levende og døde, under Solen og under Jorden. Selv har jeg vist nok baade læst *mere Tydsk* og lært en Mundfuld af *flere* Sprog end de fleste dannede Kjøbenhavnere, men jeg har dog alt i 40 Aar talt saa lidt og saa slet *Tydsk,* som muligt, jeg har dog lært mine *Børn Dansk* fremfor Alt, og saameget og saa godt *Dansk* som jeg kunde, og altid undskyldt min megen *Tydske* Læsning med, at man maa kjende det Kram, naar man skal bekæmpe det, og givet den gyldige Grund for alt mit Sprogfuskeri, at, som Verdens-Historiker var det mig nødvendigt, og mit *Danske* Modersmaal og Fæderneland har jeg altid prist og ophøiet over alle andre, og saaledes maa det aabenbar blive med os alle, som virkelig vil stride for den *Danske Sag*.

Rettelser.
Side 5, Linie 16-17: Æventyre, læs: Æventyr.
- 10, - 5, Fiint, læs: Flint.

|**[A:33]**

Danskeren.

Et Ugeblad.

1848. Onsdagen den 5te April. Nr. 3.

|PS7:13 |US9:99 |VU8:263

Jubelaaret 1848.

(Svanesang først i Februar).

1 *Nytaars-Morgen,* som jeg vented paa,

Dag og Nat i Vintre mange,
Som i Aanden tit jeg gløde saae,
Hilsed glad i Morgensange!
Rinder lønlig nu du op i Nord!
Kommer saa at kaste Glands paa Jord
Dagens Dronning under Sørgefloret?

2 *Sørge-Floret!* ak, det er saa tæt,
Som en Tordensky det ruger!
Skal det klares, skal det flagre let,
Efter Kvidens stille Uger?
Mon guldkammet Morgenhane goel,
Saa kun Skyggen over Kongestol
End for os tilhyller Nytaars-Solen?

3 Skal det giælde, til vor Trøst bestaae,
Varslet for al Verdens Øie?
|**A:34**Kom med *Fredrik* atter Skyer blaa
Over Danmark i det Høie?
Skal den Soel, som glimted kun engang,
Paa den korte Dag med Natten lang,
Nu forgylde Danmarks Skov og Vange?

4 Er det ikke Sorgens store Aar,
Mørkt i Blik og sort i Minder,
Som giør graat selv Ungdoms gule Haar,
Bleger alle Rosenkinder!
|PS7:14Vækker ei Døds-Aaret trindt om Land
Sorgen over *Fjerde Christian,*
Kviden over *Valdemar* den *Anden*[1]!

5 |US9:100|VU8:264*Christian!* vor sidste Kæmpedrot
Med et Lykke-Smiil tilbage!
Danmarks Afmagt, Danmarks Skam og Spot,
Voxde jo fra dine Dage;
Storme Danmarks Skove sønderbrød,
Flaaden kantred i sin Moders Skiød,
Daners Sprog blev jordet hos de Døde!

6 *Valdemar!* med visnet Seierskrands,
Sex Gang hundred Aar tilbage,
|**A:35**Gik fra Lunden du i Dødningdands,
Endte Danmarks Sommerdage;
Nordens Aand, med Odins-Issen graa,
Siden aldrig man paa Thronen saae,
Som hans Gravsted nu kun Bølgen blaaner!

7 *Nordens Aand!* Du Jetter overvandt
Meer med Tungen end med Staalet;
Ak! dit store Timeglas udrandt
Da til Sorg for Modersmaalet:
Hjertesorg for Nordens Folkevang,
Smeltende, som Hjertesukkets Klang,
I vort Norden giennem Folkesangen!

8 *Folkesang* fra Hjertedybets Væld!
Ogsaa du i Lund forstummer,
Og gienlyder kun endnu i Fjeld
Sørgelig, som Bjørnen brummer;
|PS7:15Falske Toner, som fra Luften kom,
Som med Veir og Vinde skiftes om,
Løfte sig i Sky med Triller tomme!

9 Og fra *Syden,* hvor sit Banesaar
Aanden fik med sine Helte,
Stiger derfra ikke sort iaar
Skyen over Sund og Belte!
|**A:36**Truer ikke meer end Jern og Staal
Misteltenen Danmarks Tungemaal,
Til en Graad, som den ved *Baldersbaalet!*

10 |US9:101|VU8:265Folkefrihed er det Danske Guld,
Vores Guld og grønne Skove,
Den var Tydsken aldrig tro og huld,
Hvad saa end han vilde love:
Folkefrihed paa et fremmed Sprog!
Folkefrihed under fremmed Aag!
Maa det Danske Blod ei derved koge!

11 Under Kamp med Tydsken gamle *Dan*
Stifted *Danmarks* Kongerige,
Hævdet har sig vore Fædres Land
Kun mod Tydsk i haarde Krige,
Slesvig, som idag og som igaar,
Var igiennem tvende *Tusindaar*
Tvistens Æble, rødt af blodig Taare!

12 Sank vi nu med det i Tydsklands Favn,
Blødelig i Bærsærks-Arme,
Ei opgav vi kun vort Danske Navn,
Med den gamle Strid og Harme;
Med vort Navn i Mindets Hovedbog,
Vi opgav vor Frihed og vort Sprog,

For at fange Fisk som Tydsklands Maage!

13 |**A:37**|PS7:16*Sørge-Floret!* ak, hvor det er tæt!
Som en Tordensky det ruger;
Skal det klares, skal det flagre let,
Efter Kvidens stille Uger?
Det er Knuden, som kun hid og did
Dreier, ikke løser Mandevid,
Det er *Tale mørk* om Nytaarstiden.

14 *Nordlys!* I som under Vintersky
Sælsomt glimred for vort Øie,
Boltred eder om hvert Nyaarsny,
Straalekrandsed Kæmpehøie!
Skinner frem nu over Lyng og Lund,
I den mørke Nyaars-Morgenstund!
Bryder Skyen over Belt og Sunde!

15 |US9:102|VU8:266Stærke Nordlys! hvad er eders Værd!
Ingen troer hvad I bebude,
Alle tænke, at trods eders Skiær,
Danmarks Ild og Lys er ude,
Tænke før, alt Liv er kun et Spil,
Ingen *Aand* og ingen *Gud* er til,
End at ei det nu gaaer Danmark ilde!

16 *Aandens* Nordlys, som med Morgenskiær
Kasted Glands paa Mark og Enge,
Boltred eder alleryndigst her,
|**A:38**Over deiligst Vang og Vænge!
I har Værd kun som I end har Magt,
Kun naar Danmarks Hjerte slaaer i Takt
Med Lys-Tonen, baade høit og sagte!

17 Skin da, Nordlys, som i Øie mit
Funkled over Danevange,
Boltred sig saa glødende og frit
Over Nord i Morgensange,
|PS7:17Spaaed Danmark mageløse Kaar,
I sit fredegode Gyldenaar,
Da selv Graad er skiøn som *Freias* Taare!

18 Dæk med Morgenglands den sorte Sky!
Klar mit Folks det dunkle Øie!
Lad det sees, hvad under Solen ny
Seile skal vor Sø den høie!

Synge vil jeg alt som jeg det seer,
Synge vil jeg, som jeg troer, det skeer,
Skulde end jeg aldrig synge mere.

19 *Christjansborg!* hvi lysner du saa brat,
Som engang i Fædres Dage,
Da med Gru man i en Vinternat
Hørde dine Luer brage?
Hvad har reist sig i din Riddersal,
|**A:39**Krandset om af klare Nordlys! Tal!
Bryd din Taushed dog med Røst fra Svalen!

20 |US9:103|VU8:267Konge-Svale! du paa Christiansborg
Raaber høit med Folkemunden:
Danmark! trods din dybe Aftensorg,
Glæden gryer i Morgenstunden;
Længe, længe leve han,
Frederik, vor *Frodes* Eftermand,
Lyst i Kuld som *Fredegod* den Anden!

21 Længe leve vor Kong *Frederik,*
Purpurklædt i Jubelaaret!
Gamle Danmark! klar dit mørke Blik!
Her er Bod for Banesaaret;
Stammen har i *firehundred* Aar
Deelt med Danmark tarvelige Kaar,
Nu sin gyldne Frugt har Stammen baaret!

22 |PS7:18Længe leve Nordens Kæmpeaand,
Nys af Bølgen blaa opdukket!
Gud ham løfted med sin Høirehaand,
Rørt dertil ved Havfru-Sukket!
Himlen kun i sex Gang hundred Aar
Rundt med alle sine Stjerner gaaer;
Derfor nu først dages *Jubelaaret*.

23 |**A:40**Længe leve *Danmarks* Havfru fiin,
Som med *Odin* fører Tale,
Hvor hun yndig skiænker Miød og Viin,
I de dunkle Bølgesale!
Der paa Strømmen lægges aldrig Iis!
Altid hævde hun sin gamle Priis,
Mindesangens taarefaure Dise!

24 Længe leve *Folke-Stemmen* fri!
Folkets Røst er Konge-Loven.

Længe leve Kongens Ord deri,
Saa med Gienlyd *svarer* Skoven!
|VU8:268Længe leve *Nordens Tungemaal,*
Rundt som Bøge-Løvet, spidst som Naal,
Bidhvast, naar det giælder, dog som Staalet!

25 |US9:104Længe leve i det gamle *Soer*
Skolen ny med Folk paa Færde,
Som i *Danske* Valdemarers Spor
Ønsked *Christian* den *Fjerde,*
Fostre Kuld paa Kuld ved *Axels* Grav,
Som i *Axels* Spor paa Land og Hav
Hænge *Dannevirkes* Ledd ilave!

26 Længe brænde, efter Folkeret,
Konge-Lyset, som den Vise
Pusted op med sidste Aandedræt,
Til i Graven ham at prise,
|PS7:19Til at skinne over Kongeraad,
Til at skinne over Folkedaad,
Til at klare Folkelivets Gaade!

27 See, da breder sig Oplysning mild,
Efter Solens Viis om Vaaren!
See, da brænder som en sagte Ild
Fyrighed i Folke-Aaren!
Alt hvad Mund og Haand fik Evne til.
|A:41 Springer ud omkap i Væddespil,
Viisdom øses op af *Mimers* Kilde!

28 See, hvor Nordens *Grande-Riger* tre
Giøre eet med løse Hænder,
Dele med hinanden Vel og Vee,
Har kun Folk og ingen Stænder,
Har, som Bier, kun mod Fiender Braad,
Kun til Storværk, ei til Glimmer Raad,
Mod de *Fremmede* kun Hær og Flaade!

29 |VU8:269See, hvor Storkene gjør Rede trygt,
Som paa Fjeldet, saa paa Sletten!
See, hvor Blomsterne sig flokke tykt,
Hvor ei giælder *Næveretten!*
Hør, hvor alle Fugle synge godt,
For der lyttes selv til Kvidder smaat,
Og i Lunden sig forlyste Drotter!

30 |US9:105Lænker alle falde af paa Stand,
Hvormed *Haand* vil *Aander* binde,
De for Aanden er som Reb af Sand,
Gaae ham senest dog af Minde!
Kæmpeloven byder: Haand mod Haand!
Gjallarhornet lyder: *Aand* mod Aand!
Lyder saa, mens *Heimdal* er i Aande.

31 |PS7:20Med det samme briste alle Baand,
Som forholde hvad vi savne!
Røre frit sig baade Fod og Haand,
Naar de skade ei, men gavne!
Loven lyder saa i *Nordens Aand:*
Kun til Tyv og Skielm er Bast og Baand,
For fribaaren værst er Fængsels Vaande!

32 Krig skal føres kun mod vilde Dyr,
Og i Kamp for Fædrelandet,
Loven holde skal paa Landet Styr,
|**A:42**Hæren er til Krig og intet andet,
Leg med Krudt er Leg med Liv og Ild,
Trældom giør ei diærv, ei Lærdom snild,
Borgeleie freder Lastens Kilder!

33 Hunde, som man drive maa i Skov,
Jage, gaaer det høit, en Hare,
Værnepligtens ene rette Lov
Det er Fædrelandets Fare;
|VU8:270Himlen raader dog for Held paa Jord,
Kæmper fattes ei, hvor Kraften boer,
Æren steiler under Friheds Spore!

34 See, hvor Skibe under alle Flag
Strømme ind og ud af Sundet,
Losse, lade, baade Nat og Dag,
Hvor Frihavnen de har fundet!
Hør, hvor de paa alle Tungemaal
Raabe Hurra til vort Danmarks Skaal,
Som vil Alt undtagen *Ufred* taale!

35 |US9:106See, hvor under Eg og Bøg i Skov
Skarerne sig yndig leire,
Medens, efter egen Kæmpelov,
Ungdom lærer let at seire!
|PS7:21Hør, hvor, baade gammeldags og ny,
Folkesangen stiger høit i Sky,

Som fra Landet, saa fra Konge-Byen!

36 See engang den lille *Ædelsteen*
Freias Datter med Sølvbue!
Hun har lært at spinde Guld paa Teen,
Som den bedste Hellas-Frue;
Som en Turteldue for sin Ven,
Valborgs Vise hun dog kvæder end,
Paa sit *Modersmaal* til Verdens Ende!

37 |**A:43**See i Værksted, see paa Mark og Bro,
See i alle Læse-Stuer!
Meer end Tyve før giør nu kun To,
For de giør hvad bedst dem huer!
De giør eet, som hver til sit faaer Ram,
De giør kun det Hele Spot og Skam,
Som vil alle fuske paa det Samme!

38 Hør i Folkeraad og Vennelag,
Hvor de skifte Ord med Snilde,
|VU8:271Hver om Sit, som om den klare Sag:
Drikken klar af Mimers Kilde,
Alle fyndig om den Danske Arv,
Modersmaalets Krav og Rigets Tarv,
Folkets Liv og Lyst, som Bøge-Marven!

39 See i Nordens Skole, lys og høi,
Nordens Aand sig aabenbare,
Reise Hallen med de mange Fløi
For det Dybe og det Klare,
For al Vidskab, der er som et Hav:
Midgaards-Ormens Seng og Mangens Grav,
Veien dog til Hesperiders Have!

40 |PS7:22|US9:107Hør de Lærde selv, og ingen Bog,
Tale om, hvad Livet baader!
Hør, hvorlunde de paa Nordens Sprog
Løse kan og binde Gaader,
Maale Tidens Løb og Lynets Fart,
Mindes, Enden giør kun Alting klart,
Vise, Alting har sin Grund i Arten.

41 Hør, hvor jævnt de Christne tale kan,
Med vor Danske Moders Tunge,
Om det Høieste i Guds Forstand,
Om hvad helst Serapher sjunge,

Om, hvad skee og om hvad skinne skal,
|A:44Naar ei meer paa Aar der tages Tal,
Solen sees ei meer, og Stjerner falde!

42 Hør, hvor sødt de, med vor Moders Røst,
Kan om Kjærligheden kvæde,
Om den dybe Fred, den store Trøst,
Og den stille Hjertensglæde;
Hvor de bede fromt med favre Ord
For det lille, milde Folk i Nord,
Snarest ligt Guds eget Folk, det Store!

43 |VU8:272Det var Synet mit i mange Aar,
Fra mit stille Læse-Kammer,
Det var Synet mit paany igaar,
Under klare Nordlys-Flammer;
Var et Blændværk kun det Nordlys-Skin?
Nei dog, ei foer Nordens Aand med Vind,
Ei gik alle Tiders Lys iblinde!

44 Daler Solen klar og rosenrød,
Under Fugle-Aftensangen,
Alle spaae sig deraf Morgen sød,
Naar de kiende Himmelgangen,
|PS7:23Tidens Soel i hver en Himmelegn,
Stiger deilig under samme Tegn,
Hvor i Hav den yndig saaes at segne.

45 |US9:108Og hvor saaes dog under Himmeltag
En saa yndig Aftenrøde,
Som i Danmarks gamle Vennelag,
Under Drotter senest døde!
Skjalde-Sangen ved den grønne Strand
Over *Frederik* og *Christian,*
Hørde Mage vel man trindt om Lande!

46 Sang vel saa sig noget Folk i Grav!
Svæved saa med Jubel-Røster
Dags-Herolder over noget Hav,
|A:45Hvor ei klart det blev i Øster,
Hvor der ei stod Morgen-Guld i Støb,
Laae en Morgenrøde klar i Svøb,
Til at straale over Verdens-Løbet!

47 Nei, gik Jord og Himmel ikke feil,
Med hvert Stjernelys paa Bue,

Og er i det Forbigangnes Speil
Fremtids Varsel end at skue,
|VU8:273Da er *Frederiks* og *Christjans* Baar
Vintergække, som bebude Vaar,
Sørgetiden Dør til Jubelaaret!

48 Tit vi fik den værste Vinterdag
Med den varme Steen i Vandet,
Tit og Nat, et Øieblik før Dag,
Ruged mørkest over Landet,
Immer dog i tvende Tusindaar
Dannemark fik atter Dag og Vaar,
Immer dog til Guld blev *Freias* Taare!

49 |PS7:24Er da nu end Sørgefloret tæt,
Skjuler Alt for Hverdags-Øiet,
Tiden snart dog kræve vil sin Ret,
Da forsvinder Sørgetøiet,
Da vi see, at Nord har gode Kaar,
Sorgen smelter da som Iis i Vaar,
Klokken kimer da for Jubelaaret!

50 |US9:109*Danmark!* kom da, med dig selv, ihu
Kun din gamle *Lykke-Stjerne!*
Hav kun ei for Bølgegangen Gru
I din Sø og i din Hjerne!
Om end Tydsken teer sig nok saa Spansk,
Bliver du kun ved at tale Dansk,
Tydskland ei med dig sig skal *"forganske."*

1

Christian den Fjerde døde 1648 og Valdemar Seir 1241.

|A:46 |PS7:24

Den Danske Løvinde.

1 *Danmarks* Løve! ryst din Manke!
Rynk dit høie Bryn!
Reis dig op som Kæmper ranke,
Og udslyng dit Lyn!
Brøl, saa alle Nordens Løver
Høre kan, du Hjelp behøver,
Anguls-Løven, halv begravet,

Springe over Havet!

2 |PS7:25See *Lindormen,* hvor han skrider
Frem med Brask og Bram!
Yngel hans fra alle Sider
Ægger, følger ham!
See, med Ild og Edderstrømme
Op de vil paa Marken rømme!
Danmarks Løve! tab ei Modet!
Kæmp til Hjerteblodet!

3 Kiærlig, som en Dannekvinde,
Øm og blid som hun,
Svarer Dannemarks *Løvinde*:
Lille er jeg kun,
Uden Manke, mat, blødmundet,
Alderstegen, senebundet,
Kun til Harm og Sorg og Smerte
Jeg har Løvehjerte.

4 Heel forraadt, jeg, halv forvandlet,
Kaldt den *"Danske Ko,"*
Døer, udmalket og mishandlet,
Let, mens Græs mon groe,
Blev min Løve-Afkom fremmed:
En i *Dalekarle-Hjemmet,*
En i *Jylland,* Fader-Magen,
En i *Trøndelagen!*

5 |**A:47**Bundet er med Runer ramme
Baade de og jeg;
De, som Tyrekalve tamme,
Brumme, brøle ei;
Baandet ei for Staal kan briste,
Kun med Læmpe og med Liste
Løser det fra begge Ender
Fine Jomfruhænder.

6 |PS7:26Findes dog endnu i Lunden
Skjoldmø, Haand ved Haand,
Stiger end fra Harpebunden
Modersmaalets Aand,
Briste skal som Traad og Tvinde
Tryllebaand, som Løver binde,
Baade jeg og Sønner mine
Løses da af Pine.

7 Naar da Nordens Løver hæve
Sig med Brøl i Sky,
Da skal ei for Ørne bæve
Skovens Due bly,
Da skal paa Lindorme-Vrimlen
Regne Lyn, som Ild fra Himlen,
Seier-Skriget, som en Torden,
Dundre over *Norden!*

8 Tidlig da i Vaar udspringe
Skal den Danske Bøg,
Lærken sig som Ørnen svinge
Dristig over Høg;
Maale sig med Markens Hvede
Skal den hvide Rug paa Hede!
Over Lyng, hvor Bækken rinder,
Voxe skal Kiærminder!

9 |**A:48**I, som slaae Guldharpens Strænge,
Skjalde under Øe!
Skal i deiligst Vang og Vænge
Løvers Æt uddøe!
Pigebørn af Dannekvinder!
Ingen løser hvad I binder,
I, som løse kan med Læmpe,
Kom og lad os kæmpe!

10 |PS7:27Løser I med Skjoldmø-Blodet,
Og den søde Mund,
Runebaand af Løve-Modet
I den grønne Lund!
Løser op med List og Læmpe,
Mens i Takt vi Tonen dæmpe,
Spille kun paa Strænge klingre
Som med Pigefingre!

11 Lad os i Livtonen kappes
Dog endnu engang,
Saa Lindormen løveklappes
Trindt i *Danevang!*
Skulde da end Strængen briste,
Blev den Daad da end vor sidste,
Sødt med Sang for Suk opgivet
Blev dog Kæmpelivet!

|[A:49]

Danskeren.

Et Ugeblad.

1848. Onsdagen den 12te April. Nr. 4.

|PS7:29 |VU8:274

Dansk Svanesang.

Mel. Moders Navn har en himmelsk Lyd.

1 *Dannemark* er det gamle Navn
Paa Landet ved Belt og Sunde,
Faure Skjoldmøers Fødestavn,
Mens Fuglene sang i Lunde;
Fuglen synger end ved Belt,
Mon ei meer for nogen Helt
Af vor Skjoldmø-Stamme!

2 Vreden *Tydsker* fra Arildstid
I Sønder var Danmarks Plage,
Tit man saae dog i *Uffe-Strid*
Den stærkeste var den Spage,
Har ei *Vermund* Sønner fleer!
Synger *Skrep* nu aldrig meer
Holger Danskes Vise!

3 *Dannevirke* og *Dannebod*
Er hellige *Danske* Minder,
|A:50Rødmer ikke af Skjoldmøblod
Nu længer de Danske Kinder!
Tydsken træder under Fod
Dannevirke, Dannebod,
Hvor er Dannemanden?

4 Bøge-Skoven er kun til Baal,
Naar Fuglen ei meer kan sjunge,
Fædreland uden *Modersmaal*
Er Hjerte foruden Tunge,

|PS7:30Det er Tydsker-Sangen prud:
Danmarks Tunge rev jeg ud,
Stumt er Danmarks Hjerte!

5 |VU8:275Fædreland er et helligt Ord,
Hvor Hjertet endnu har Stemme,
Giør Vidunder i Syd og Nord
Hvor Manddom endnu har hjemme;
Skal det spørges over Strand:
Magtesløst er Fædreland
Paa den Danske Tunge!

6 *Dannevirke* og *Dannebrog*
De smelte i Munden sammen,
Glemmes de over det *Tydske Sprog,*
Begravet er Skjoldmø-Stammen,
|**A:51**Da har ingen Dannemand
Meer paa Jord et Fædreland,
Da er Danmark øde.

7 *Danmark* synger sin Svanesang,
Som Fuglen naar Dagen hælder,
Fløite-Fuglen, som slaaer i Vang,
Naar mildt det i Skoven kvælder.
Tonen er vemodig sød:
Moder din er stædt i Nød,
Kom dog, Holger Danske!

Den Danske, den Tydske og den Franske Sag.

II.

Det er ikke ret mange Aar siden, da jeg fik et trykt Omgangs-Brev ligefra *Leipzig,* stilet til mig, som en af "Tydsklands berømte *Boglærde* (nahmhaften Gelehrten), angaaende et *Høitydsk Storværk,* naturligviis af "Sort paa Hvidt", hvortil man ikke tvivlede om, at jo ogsaa min høitagtede *Pen* vilde levere et Bidrag, der var det store *"Fædreland"* værdigt! Dette kunde jeg vistnok, *efter min Pens Forhold* til Tydsken, med en god Samvittighed lee ad, som jeg ogsaa gjorde, men naar jeg siden tænkde paa, hvad der |**A:52**dog alt maatte være gaaet i Forveien, før det blev mueligt at tiltale navnkundige *Danske* Forfattere som *Tydskere,* der altsaa, naar de skrev Dansk, kun legede lidt med Landskabs-Mundarten, til

Morskab for Almuen, da var jeg tit nær ved at græde, og nær ved at fortvivle om *Danmarks* Udfrielse fra det *Tydske* Overherredømme, fordi *saa dybt* kunde *Danskheden* umuelig være sunket i Tydskernes Øine, naar den ikke selv havde kastet sig i Støvet, og *Demosthenes* har jo meget rigtig sagt, at hvor Trællen er, der kommer Herren af sig selv.

Da jeg nu imidlertid hverken kan eller vil opgive mit gode og lyse Haab om *Danmark* og *Danskheden,* som herefter aabenbar maae staae eller falde med hinanden, saa vil jeg stræbe, det klareste jeg kan, at stille Danskerne den *Tydske Sag* for Øie, saavidt den kan vedkomme os alle, for at de kan see, det er *gammeldansk* at spase med den, og det er historisk oplyst, at den er ikke nær saa *farlig,* som den seer ud, naar vi blot *paa vore* egne *Enemærker* har Mod til at *trodse* den.

I sig selv er den *gammeltydske* Sag saa bælgmørk, at *Romerne,* der dog trængde lige op til Elben, har, saavidt vi kan skiønne, ikke engang hørt *Tydskerne* nævne, ja selv den Franske Keiser *Karl* den *Store,* med hvem *Tydskerne* begynder deres Historie, stødte hverken ved *Rhinen,* ved *Donau* eller ved |A:53*Elben* enten paa *Tydske* Konger eller Keisere, men kun paa *Baierske, Frisiske* og *Sachsiske* Fyrster, som han fandt meget lettere at bringe til Fornuft end den urimelige *Danske Konge,* for hvem han ikke selv i *Aachen* troede sig ganske sikker. See, denne *Karlmagnus-Tid,* maae vi huske, var ved Aar 800, saa for *tusind* Aar siden, da *Tydskland* kun var en keiserlig *Fransk* Provinds, da lignede Kongeriget *Danmark* en *Holger Danske,* fast i Sadlen, som selv *Keiseren* over Frankrig, Italien og Tydskland fandt det voveligt at pirre ved, og forligdes derfor heller med om *Eideren* til *Grændse*.

De *Tydske Historieskrivere* fra iaar, for ifjor havde de endnu ingen, jeg mener dem i den nyere Tid, for de har ingen fra den Gamle, de regner det naturligviis for *ingen Ting,* at der var et *Dansk Kongerige* længe førend der blev et *Tydsk,* og at den stormægtige Keiser, som traadte alle *deres Fyrster* paa Nakken, maatte nødes til at tinge op med *vore Konger,* men deraf følger jo dog vel ikke, at *vi* ogsaa skal regne det for *ingen Ting,* saa jeg tør paastaae, det er allerede *store Ting,* at selv *Tydskerne* maae tilstaae, at i *Karl* den *Stores* Tid, da de først ved at falde begyndte at blive navnkundige, da var der allerede et *Dansk Kongerige,* som Keiseren maatte lade staae i det mindste til *Eideren*.

|A:54Hvad nu enten vore egne Historieskrivere fra Middelalderen, med *Saxo* i Spidsen, eller de *Islandske* med *Snorro* paa Toppen, har skrevet op om det *gamle Danmarks* berømte *Skjoldunger,* med al deres Livsalighed, Magt og Herlighed, mange hundrede Aar før *Karl* den *Store* blev født, det kan vi giemme til en anden Gang, kun med den Anmærkning, at selv den ramtydske *Dahlmann,* som kiender noget til det, tør ikke nægte, der er immer

Noget i det.

Derimod hverken kan eller vil jeg, for Tydskernes Skyld, nægte mine *Danske* Læsere den Fornøielse at see, hvad der staaer i vor gamle *Rimkrønike* fra Middelalderen, om Maaden, hvorpaa Kongeriget *Danmark* i den graa Oldtid først blev til; thi vel er den historiske Hjemmel ved saa ældgamle Spørgsmaal ikke den bedste, men Læserne vil strax finde, der er en *Natur-Sandhed* i Sagnet, som ingen anden Hjemmel behøver.

Gamle Fader *Humle,* Sællandsfarenes Høvding, indføres nemlig saaledes talende:

Saa kom de *Tydske i Jylland* ind,
At skiænde og brænde lagde de paa Vinn,
De *søndre Jyder,* dem sloge de paa,
De havde saa *tænkt* deres Land *at faae;*
Thi sendte de (Sønder-Jyderne) Bud da til min Søn,
Fordi han var en Kæmpe kiøn,
|A:55Han foer med dem de *Tydske* imod
Og slog dem alle der ned for Fod.

Desaarsag, hedder det saa videre, enedes baade *Jyder* og *Øboer* om at tage *Humlesønnen* til Konge, og, efter hans Navn, som var *Dan,* at kalde hele Kongeriget *Danmark;* og denne gamle Tro, at Kongeriget Danmark, som vi veed, for *tusinde* Aar siden gik til *Eideren* og trodsede *Tydskernes Overmand,* det var alt mange Aarhundreder før stiftet paa *Trods* mod *Tydskerne,* den Tro kan end ikke Tydskerne finde urimelig, og vi, som nu kaldes til Hjelp af de *Slesvigske Danskere,* hvis Land de Tydske saa længe og nys saa vist har "tænkt at faae", vi behøver nu blot at slaae de Tydske ned for Fod, saa har vi Troen i Hænderne.

Det er altsaa den *gammeldanske Tro,* at Eideren er Danmarks naturlige Sydgrændse, men at den baade er sat og maa immer hævdes paa *Trods* mod *Tydskerne,* som idetmindste vil have *Sønder-Jylland,* og det er en historisk Kiendsgierning, at indtil *Karl* den *Stores* Tid holdt vi Stand, skiøndt de *gamle* Tydskere vist var nok saa ramme som de *Nye,* saa naar vi ikke er vanslægtet *meer* end *Tydskerne,* kan vi vel ogsaa nu holde dem Stangen.

At det imidlertid holdt haardt nok, fra den *Sachsiske Henrik Fuglefænger* til den *Svabiske Frederik Rødskiægs* Tid, altsaa fra Begyndelsen af |A:56det *Tiende* til Slutningen af det *Tolvte* Aarhundrede, det beviser allerbedst det berømte *"Dannevirke"* der i disse tre Aarhundreder fyldte sine Stærkodder-Dage, thi det gaaer allevegne som i *Sparta,* at saalænge Mænd staae som Mure, da bruger man ingen andre, og i denne Tid falder da vel ogsaa Oprettelsen af *Hertugdømmet Slesvig,* der allerede under *Valdemar* den *Stores* Fader *Knud Lavard,* havde et meget *tydsk*

Snit, og lovede da ingenlunde den sikkre Grændsevagt, hvortil det aabenbar skulde sigte.

Vel var endnu *Valdemar Seier* en dygtig Krigsmand og havde i sin Ungdom Lykken med sig, saa han indtog baade *Holsteen,* med samt *Hamborg* og *Lybek,* og andre *tydske* Lande, men allerede i hans Dage gik det dog Krebsgang, saa han faldt selv i tydsk Fangenskab og tabde siden Slaget ved *Bornhøved,* hvorpaa den *Schaumborgske* Grev *Adolph* opkastede sig til *Greve* i *Holsteen,* og da nu Slesvig tillige efter Valdemar Seiers Død (1241) blev et *særskilt* Hertugdom, som ved de *Holsteenske* Grevers Hjelp immer stræbde at giøre sig uafhængigt, saa tegnede det kun til daarlige Tider for Kongeriget Danmark. Naar man nu desuden veed, at *Midten* af det *trettende* Aarhundrede, ligesaavel *Snorro Sturlesøns* som *Valdemar Seiers* Dødstid, er Slutningen af den ægte *Nordiske* Udviklings-Tid (650-1250), som i den *Angelsachsiske* og *Islandske* Literatur har sat |A:57sig varige Mindesmærker, da forundrer man sig ikke over, at Kongeriget *Danmark* alt i Midten af det *fjortende* Aarhundrede var paa Randen af sin Undergang og reddedes, for menneskelige Øine, kun ved *Niels Ebbesøns* Vovestykke, da han slog *Holsteens kullede* Greve, men vel maa man forundre sig over, at *Kongeriget Danmark* ikke blot er til endnu, men betragter med Rette *Slesvig-Holstenerne* som Oprørere, det vel endnu staaer i Danmarks Magt at tugte.

Paa en Maade kan da det lille Danmark ikke andet end prise sin *Lykke,* selv i sin nærværende meget farlige Stilling, men turde vi ikke haabe at kunne afkaste det *aandelige* Aag, som Tydskerne har lagt paa os, og at faae den store Steen bortvæltet, som nedtrykker Hjertet og stopper Munden paa det Danske Folk, da maatte vi sige, det var dog kun en *tynd Lykke,* kun af det Slags *Held,* som igrunden fører *Ulykken* med sig; thi at baade Hertugdømmet *Slesvig* og Grevskabet *Holsteen* i Midten af det *femtende* Aarhundrede paa en Maade blev forbundet med Kongeriget Danmark, synes vi hidindtil kun at have havt Ulykker af.

At nemlig Kong *Christian* den *Første* af Oldenborg, for at blive Greve i *Holsteen,* lovede Ridderskabet, at Slesvig skulde kobles sammen med det, har ikke blot givet *Slesvig-Holstenerne* men hele *Tydskland* et velkomment Paaskud til at giøre os det |A:58gammeldanske Hertugdom stridigt, og *Oldenborger-Stammen* har desuden i de *firehundrede* Aar, den besad Danmarks Throne, viist saamegen Forkiærlighed for *Tydsken* og indviklet sig saa dybt i *Tydsklands* Anliggender, at det nødvendig maatte svide baade til *Danmark* og *Danskheden* paa mange Maader.

Desuagtet er det dog kun Overfladelighed, naar man udleder al *Danmarks* Pine og *Danskhedens* Dødsfare fra den *Oldenborgske* Stammes *Tydskhed* og Forbindelsen med *Holsteen,* thi hvad vilde vi *Danskere* med *Tydske* Konger, eller hvor kunde vi glemme, at med

Koen følger Halen! Desuden saa begynder jo vor *Tydske Kongerække* ikke med *Christian* af *Oldenborg,* men med *Erik* af *Pommern,* og netop i hans *Dage* blev det vitterligt, at end ikke Kongen af alle tre *Nordiske Riger* kunde længere faae Bugt med *Slesvig-Holstenerne,* som havde Hansestæderne *Hamborg* og *Lybek* i Ryggen, saa *uden* den *Oldenborgske* Stamme og den tvetydige Slesvig-Holsteenske Forbindelse, vilde der rimeligviis *ei* meer været noget Kongerige Danmark til. Ulykken maa derfor udledes deraf, at den *Nordiske Folke-Aand* var hendøet endnu før vor *indfødte* Kongestamme uddøde med *Valdemar Atterdag* og Dronning *Margrethe,* og at det *Danske Folke-Hjerte,* uden Folke-Aandens kraftige Bistand, var alt for svagt til at modstaae den *Tydske* Paatrængenhed, |A:59hvoraf det altid har været og altid vil blive bestormet.

Ja, gid det ikke maa forarge "de Skiønne," hvis de, som jeg ønsker, kaster et mildt Øie i mit Ugeblad, men jeg kan virkelig ikke forklare mig *Danskhedens* urimelige Føielighed mod *Tydskhedens* uforskammede Krav, uden under den Forudsætning, at Danskheden ligner en *kvindelig* Skiønhed af Kiød og Blod, som med alle sine gode Dyder forbinder den kvindelige Skiønheds tit meget slemme Lyde, at ville behage de tit meget slemme Mandfolk, som føre det store Ord i Verden og klapper paa Sværdet mod hvem der tør mukke, skiøndt netop disse stormægtige Personer tit ikke kan behages uden overdreven Føielighed.

Det er mig nemlig klart, at *Tydskheden* ligner en saadan styg, magerslagen, suurmulet, opfarende og trættekiær, men sei, stærk, stortalende, skarp og bidende Krigsmand, og vel er hvad den i *Jylland* nærmest støder paa, heller ikke blødsødent; thi *Jydskheden* ligner i alle Maader den Bondemand, der længe red til *Kolding* og kiøbde Viin og Hvedebrød til *Franskmanden* af "den store Armee," men bukkede saa dog tilsidst begge Ender sammen paa ham og puttede ham ned i Hakkelsetønden, da han blev for grov; men just *derfor* siger jeg, at *Danskhedens* Undertrykkelse er langt mere dens egen overdrevne Eftergivenhed end Tydskhedens Overmagt at tilskrive. I *Slesvig* eller |A:60Sønder-Jylland seer man saaledes strax, at sine *historiske* Erobringer i *Norden* skulde *Tydskheden* nødig rose sig af, da den, trods sit Tyranni i hele *sex Aarhundrede,* hverken heelt eller halvt har kunnet fortydske Hertugdømmet, men ventelig kun beholdt de *Tydskere,* den fulgdes med derind, og vundet de Veirhaner, der altid er som Vinden blæser; men i *Kiøbenhavn,* og i det Hele *paa Øerne,* hvor *Danskheden,* saavelsom vort bløde, søde *Modersmaal,* egenlig har hjemme, der seer man ogsaa let, at *Tydskhedens romantiske* Udvandringer har været os til langt mere Ulykke end alle dens *historiske* Krigstog.

Det vilde her føre meget for vidt, af *Tydsklands* egen *Historie* at vise, at *Tydskheden* i sin Kraft altid, ligesom *Goethe,* mest har lignet

en *Roman-Helt* eller *vandrende Ridder* paa Æventyr, hvis hele Levnetsløb er et saa indviklet Sammenvæv af Drøm og Virkelighed (Dichtung und Wahrheit), at den, ligesom *Goethe,* ei selv kan skille dem ad; men at Tydskheden meget tidligt har giæstet os i denne for Alt hvad der ligner det smukke Kiøn, altsaa for *Danskheden,* farligste Skikkelse, det seer vi godt paa *Saxos* Beskrivelse af Kongernes Gaard i *Leire,* hvor *Stærkodder* snart traf en sachsisk Prinds, snart en *Spillemand* og snart en *Guldsmed,* i meget betænkeligt Forhold snart til Dronningen, snart til Prindsessen og altid til *Danskheden*. Saalænge Gothe-Kæmpen og |A:61Gothe-Skjalden *Stærkodder* levede og var paa de *Danskes* Side, havde det vel ikke saa stor Nød, thi som der staaer i Riimkrøniken:

Tydske maatte (gad) han ingenlunde see,
Han drev (holdt) dem baade for Spot og Spee;

og endnu om Dronning *Thyra* Dannebod har man den gode Fortælling, at hun tilgavns narrede sin *Tydske Tilbeder,* Henrik *Fuglefænger,* i det hun byggede *Dannevirke* op for de Penge, han vilde bestukket hende med; men ligesom vi før anmærkede, at *Dannevirkes* Opbyggelse var selv et Beviis paa den Danske Grændsevagts Svækkelse, saaledes er ogsaa *Thyra Dannebod* giennem mange Aarhundreder den Sidste paa vor *Dronning-Stol,* i hvem *Danskheden* speiler sig. Endnu længe førend vi med vore *Tydske* Konger fik den lange Række af endnu langt *tydskere* Dronninger, maatte den deilige *Danskhed* da søges lavere end paa Thronen, hvortil den dog er født og baaren, og man behøver ikke engang at kiende *Tovelilles* Vise, for at vide, det er allerfarligst ved sin Skiønhed at vække Dronningens *Misundelse,* og dog selv *ingen Dronning* at være!

Læseren og fremfor alt *Læserinden,* om jeg har en, vil herved sagtens tænke, at jeg enten i min poetiske Ruus, eller af Skielmeri, driver Lignelsen af *Danskheden* ved en *kvindelig* Skiønhed saavidt, at den halter paa begge Been; men dog kan jeg forsikkre dem |A:62begge, og især hende, at jeg baade er saa ædru, som om jeg nys var traadt ind i Afholdenheds-Foreningen, og tillige er jeg, om end altid lidt skielmsk, dog ved denne Leilighed meget alvorlig, skiøndt jeg maa drive Lignelsen endnu videre og sige reent ud, at *Danskheden* i de sidste *trehundrede* Aar, for mine Øine, ligner en vel igrunden altid ung og hardtad mageløs elskværdig Skiønhed, men som dog, for at behage en umaadelig styg, opblæst, gnaven og arrig *Tydsk Skolemester,* ikke alene har sminket sig op, og maiet sig ud med al Verdens Flitterstads, men har, hvad der er det allerværste, tvertimod sit eget Hjertes Drift, givet sine uskyldige Børn, baade Piger og Drenge, i den forbistrede Skolemesters Vold, som vistnok selv bilder sig ind, han kan, som han har sagt, "sætte

Hoved paa dem," men kan, som han har viist, dog kun "pine dem Sjælen ud af *Livet*."

Ja, det er mit ramme Alvor, saa ramt, at jeg tit har været nær ved at græde, naar jeg saae en Flok blaaøiede, gullokkede *Danske* Piger og Drenge, fulde af Liv og Munterhed, og tænkde paa: om nogle faa Aar er ogsaa alle disse, eller dog vist alle *Drengebørnene,* forgaaede eller *forgjorte* i den *Tydske Skole,* som er den samme *bittre Død* for *Danskheden,* ligefra sit mindste Lukaf ved Siden ad Kostalden i vore gamle Steenkasser, indtil den store Sal paa vor ny Studigaard.

Ja, jeg maa idelig gientage det, fordi mine Læsere hidtil bestandig glemme det, og mine Læserinder tage det for Spas: jeg er selv fra Barnsbeen og, saa at sige, af Modersliv, ikke blot halvveis, men *næsten heel* og holden en *Bog-Orm,* og skiøndt jeg vel ogsaa er et Beviis paa, at *næsten* slaaer ingen Mand af Hesten, saa er jeg dog et endnu langt gyldigere *Vidne* om, hvilken Pestilens den *Tydske Skole* er for *Danskheden,* da jeg, som dog, forholdsviis, er gaaet glat igiennem den, og havde de bedste Udsigter til at glimre i den, ikke engang jeg kan paa nogen muelig Maade forlige |A:63mig med den, men maa bestride den med alle Vaaben, blot fordi jeg har en lille, lyslevende *Dansk* Blodsdraabe i mig, som jeg ikke for al Verden vil miste, og som dog isner, saasnart jeg sætter Foden ind i *den* forbistrede *Tydske* Skole, hvis aandløse *Sjæl* er et *Bogstav-Væsen,* og hvis hjerteløse *Maal,* naar det opnaaedes, vilde være en *Fandens* Boglærdom og boglig Konst, der trodsede Aanden, foragtede Hjertet, og gav hele Menneskelivet, som den formastelig paatog sig at omskabe, et ulægeligt Banesaar! Hvorvidt *Tydskere* kan giennemgaae denne sorte Skole, uden at *Fanden,* som Ordet gaaer, tager meer end hver *Trettende,* det bliver deres egen Sag, men de har, i alt Fald, anderledes Drift og Hoved til det end vi, og har derfor baaret sig langt fornuftigere ad med deres egne Børn end med vores, enten fordi det altid kun var Tydske *Vindmagere,* der tog sig af vores Opdragelse, eller fordi de var kloge nok til at see, vi duede slet ikke til den *Tydske* Lærdom og Videnskabelighed, men de var ogsaa selvkloge nok til at slutte, at vi duede, aandelig talt, til slet ingen Ting, saa Verden tabde intet ved, at vi nøiedes med et *tomt Skin* af den *Tydske* Viisdom, som var os for høi.

Dog, jeg er i saamange Aar blevet misforstaaet, naar jeg talde og skrev om *Uforligeligheden* mellem *Dansk* og *Tydsk,* at vil jeg tænke nu at blive forstaaet, maa jeg beflitte mig paa den største Tydelighed, som Danskheden, uden paa Tydsk at skiæres op, tillader, og skiøndt Misforstaaelsen vistnok har mange Grunde, er dog nok en af de vigtigste den, at naar jeg talde om *Grunddansk* og *Høitydsk,* da tænkde man kun paa *Sønderjydsk* og *Plattydsk,* som i det mindste i *Munden* kun altfor let løbe sammen, skiøndt det igrunden klæder dem meget bedre, naar de *slaaes* end naar de

kysses. Modsætningen mellem *Grunddansk* og *Høitydsk* er derimod ligesaa klar, som den er dyb, thi den er som mellem et *Dronning-Hjerte,* der iløn vil styre *Hovedet,* og et *Skolemester-Hoved,* |A:64der aabenbar mishandler *Hjertet,* eller skulde det i vore oplyste Tider ikke være indlysende baade af Folke-Historierne, af Literaturerne og af den daglige Erfaring, at *Tydskheden* med et meget haardt og stridbart Hjerte har baade sin Styrke og sin Hede i *Hovedet,* medens *Danskheden* med et meget vittigt, men ogsaa meget skiørt Hoved, har hele sin Styrke og Varme i *Hjertet,* saa den *Danske* Efterligning af *Tydskheden* maa, aandelig talt, enten blive en vittig Spas eller det meest usammenhængende Daarskab, og *hiertelig* talt, et grueligt *Selvmord,* ganske af samme Slags, som det, *Danmarks Rige* maatte begaaet ved at forbinde sig i en halvtydsk og kun paa Papiret halvdansk Heelstat med *Slesvig-Holsteen*.

Vil derfor det *Danske Dronning-Hjerte* ikke blot under daglig Krænkelse friste en kort og kummerlig Tilværelse i Fædernelandet, men atter bestige sin blomstrende Throne, godvillig adlydt i "deiligst Vang og Vænge" og paa "Bølgen blaa," og lovsunget som en Gudinde af alle *Nordens* Skjalde, da maa det engang for alle, det koste hvad det vil, sende det tydske *Skolemester-Hoved* et kort og koldt Skilsmisse-Brev, og dermed lade det fare samme Vei, som hele det *Slesvig-Holsteenske Cancelli,* og takke Gud til, at de begge To, af den usleste og blindeste *Egenkiærlighed,* gjorde sig saa splittergale, at man med et halvt Øie kunde see, det var kun Fjas med al deres "Gemüthlichkeit," men ramme Alvor med deres grændseløse Foragt for det dunkle, men grunddybe, ømme og troskyldige *"Kvinde-Hjerte"* som om det kun var en Kiød-Klump, eller dog kun et *sandseligt,* aandløst *Spilleværk,* der, naar det ikke vil lystre Spillemands-*Haanden,* uden al Barmhjertighed skal *sønderknuses!* |[A:65]

Danskeren.

Et Ugeblad.

1848. Onsdagen den 19de April. Nr. 5.

Tydskernes falske Rygter om Dronningen og de Danske.

En meget god Ven ad mig, en grundærlig Dannemand, som boer paa Landet, men har før kiendt Kiøbenhavn paa en Prik, baade med

dens Lys og Skygge, sendte mig nylig et meget alvorligt Brev, hvoraf jeg saae, han var blevet vild i, hvad han skulde tænke om det *Danske* Riges *Hovedstad,* hvorfra han, mellem saamange andre, dels meget overdrevne og dels rædsom forvirrede Rygter, ogsaa havde hørt det Rygte, at Dronning *Caroline Amalie* skulde være almindelig *forhadt* og udsat for alskens Ulæmpe. Dette finder Dannemanden med Rette gyseligt at tænke paa, men at han ikke finder det ganske utroligt, men tænker, man burde dog itide skamme *Kiøbenhavnerne* dygtig ud, blot fordi et saadant vanskabt og vanærende Rygte kunde fødes og taales og trives midt imellem dem, deraf seer jeg, han er blevet vild i det, men deraf seer jeg ogsaa, at det vil være min Pligt, saavel mod *Kiøbenhavnerne,* som mod *Dronningen* og *Danmark,* at tage Bladet fra |A:66Munden om et Rygte, som jeg under andre Omstændigheder vilde finde det en Skam for det *Danske* Navn blot at nævne, og som jeg derfor hidtil kun har betragtet og affærdiget med den dybeste Foragt.

Ja, nu vil jeg tage Bladet fra Munden og sige det høit: dette Rygte er et af de *Grundfalske,* som vi endnu i Kiøbenhavn kun har alt for mange aabenbare og hemmelige *Tydskere* og især *Tydskerinder* til at udsprede, for, om mueligt, at giøre *Danskheden* mistænkt hos vor elskelige Dronning, og for at giøre den *Danskeste* Dronning, vi har havt siden Dronning *Margrethe,* mistænkt hos os, og endelig for at giøre os Danske, om mueligt, endnu mere forhadte og foragtede i Tydskland, som ikke blot et *hovedløst,* men ogsaa et *hjerteløst* Folk, af hvem man ikke kunde vente andet end den grusomste Ubillighed og den sorteste Utaknemmelighed.

Vi Danskere er af Naturen til daglig Brug meget for godtroende, og derfor varede det noget, inden det faldt mig ind, at det vanskabte og vanvittige Rygte var af Tydsk Fabrik, da mig syndes, Tydskerne imellem os dog vel, indtil videre, maatte holde sig i Skindet, og selv da man offenlig gjorde opmærksom paa de mange falske Rygter, der umuelig kunde være af *Dansk,* maatte nødvendig være af *Tydsk* Oprindelse, saa nølede jeg dog med at skrive Rygtet om vort *Had* til den Elskværdigste af moderlige Dannekvinder paa Tydskernes Regning, der uden |A:67det var baade stor og slem nok, og jeg tænkde heller, det maatte vel være kommet med en eller anden Extrapost fra Helvede.

Den første Anledning til, at der gik et Lys op for mig, var da, at forleden Dag kom der en ubekiendt Dame op til mig, bestak mig strax med en Gave til de Fattige, og rykkede saa i dybeste *Anonymitet* frem med sit Ærinde, og med et *aabent* Brev til *mig* fra en *fornem* Dame, med et *Høitydsk* Motto om Mennesker som *Løver* og *Tigre,* og hun gav mig ikke engang Brevet, men læste det kun op for mig, som det er Skik hos Diplomaterne, og Omkvædet, baade mundtlig og skriftlig, var den sorte Utaknemmelighed og det djævelske Had, hvormed man i *Kiøbenhavn* giengiældte

Dronningens himmelske Kiærlighed og utallige Velgierninger, og Manelsen udgik til mig om dog endelig at formilde de Danske *Tigre,* eller, da det sagtens var umuligt, at bede de *liberale Folkeledere* at dæmpe Mængdens Raseri, saa det dog ikke skulde gaae til Yderligheder !

Jeg har, som man vel veed, Ord for at være galant imod *Damerne,* og jeg hørde virkelig taalmodig paa det Altsammen, og var troskyldig nok til at tænke, det var maaskee dog ret godt meent, skiøndt det var umaadelig pjattet baade tænkt og sagt og gjort, saa jeg nøiedes med at forsikkre Damen, at baade hun og den anden Dame var meget *falsk* underrettet, da Dron|A:68ningen var ikke blot meget sikker, men meget elsket iblandt os, og at jeg altsaa umulig enten kunde bede Liberale eller Conservative om at tale en Sag, der talde for sig selv til alle Danske, ja, til alle menneskelige Hjerter. Tilsidst kunde jeg dog ikke bare mig for at lægge til: jeg veed det nok, der er og har længe været en "Clique" i Byen, snarere for høit oppe end for lavt nede, som selv taler ilde om den Ophøiede og skylder Byen for det. Saasnart jeg imidlertid kom til at betænke mig paa dette og meget andet, da kunde jeg umulig tvivle derom, og nu maa jeg ikke længer tie med det, at det er *Tydskerne,* har altid været *Tydskerne* og deres Eftersnakkere og Eftersnakkerinder, som har bagtalt de *Danske* for *Dronningen* og *Dronningen* for de *Danske,* saa her viser det sig vel allerklarest, at al vor Fortræd er Tydsk, og at det bliver aldrig godt i Danmark, før alle Tydskerne giør os hvad de kalder den uslukkelige Skam og den ubodelige Skade at *forlade* os, hvortil de nu har den ønskeligste Leilighed og den meest paatrængende Tilskyndelse, da ikke blot vi trænger til at blive skilt ved dem, men *Schleswig-Holstein* og hele det store *Tydske Fædreland* vist trænger høilig til flere *Folk,* siden de endelig vil have en Slump *Danskere* med, og da der endelig dog vel for *Tydskere* maa være ganske anderledes "sort og rødt *gyldne*" Udsigter, baade til Storværk og Stortalenhed, baade til Rigdom, Magt og Ære, i det store, |A:69lange, brede, bjergfulde, englevise og sprænglærde, fromme og dydige *Tydskland,* end i det lille, snevre, jævne, i alle *Høitydskernes* Øine platte, flaue, dorske og derhos gruelig lastefulde, barbariske, umenneskelige *Danmark*. Skal det være *Ædelmodighed,* der driver Tydskerne til endnu længer at tage sig af vor Opdragelse, da er det hvad en af deres praktiske Philosopher har kaldt en *Dyd,* der ved *Overdrivelse* bliver til en *Last,* og det saameget mere, som de nu aabenbar kun faaer Skam til Takke, da vi nu er alle enige om at skrive alle de *falske* Rygter, hvormed man daglig stræber, snart at ængste, snart at ophidse og altid at beskæmme det *Danske* Riges *Hovedstad,* paa deres, paa vore slemme Tydske Giæsters Regning, som er blevet rasende over, at vi Danske ikke længer vil lade dem raade for Alting i Huset!

Jeg veed det jo nok, at alle vore *Tydske* Giæster, med een Mund

og med fnysende Vrede, vil nægte, at det falske Rygte om vort Had til Dronningen og om Dronningens Usikkerhed i vor Midte, er kommet fra *dem,* og de vil paastaae, derfor at kunne paa staaende Fod af "den rene Fornuft" fremlægge det allergrundigste, uigiendriveligste Beviis, da Rygtet jo netop angiver Dronningens gruelige *Kiærlighed* til sine *Nærpaarørende* for *Grunden* til vort brændende Had, hvad jo dog umulig kunde falde *Tydskerne* ind.

Hertil maa jeg imidlertid svare, at forsaavidt jeg |A:70kiender den Tydske Tankegang om "*Kiærlighed* til *Næsten,*" da gaaer det efter den meget godt an at lade det skorte med Kiærligheden paa de *Nærmeste,* naar man kun paa den anden Side udstrækker den til de *Allerfjerneste,* selv til dem, man aldrig har hørt tale om og er sikker nok paa aldrig at møde i denne Verden; men at saameget kiender jeg til det Danske Hjerte, at det gruer for dem, der *ikke* engang elsker deres eget Kiød og Blod, *Brødre* og *Søstre* for Gud og al Verden, saa at vor hiertelige Dronning, der ikke med søde Ord og smukke Talemaader, men i "Gierning og Sandhed" har beviist, Hun elsker alle dem, Hun kan giøre Barmhjertighed imod, at Hun naturligviis inderlig elsker sine egne Brødre og betragter hele deres Færd i det mildeste Lys, som aabenbare Kiendsgierninger tillade at see den i, det kan kun en haardhjertet *Tydsker,* aldrig i Evighed vi blødhjertede *Danskere* laste, end sige harme os over, saa den Løgn er aabenbar af fremmed Oprindelse.

Fremdeles maa jeg, som ingen *Tydsker* er, og kan derfor allermindst faae isinde at opvarte *Danskere* med "rene Fornuftgrunde", hvor Talen er om Kiendsgierninger, ved denne Leilighed oplyse, at det *falske* Rygte om de Danskes *Had* til den kiærlige Dronning, det er ingenlunde nyt, det er allerede gammelt, og er kun blevet opfrisket og opsminket i denne velbeleilige Tid, da ikke blot Danskerne men ogsaa Tydskerne, ikke blot de |A:71store Bedrifter men ogsaa de falske Rygter har deres *Jubelaar*; det Rygte er netop lige saa gammelt som de Kiendsgierninger, hvormed Dronningen, efter sin Thronbestigelse, soleklart har beviist sin *Kiærlighed* til *Danskheden,* og sin moderlige Omhu for at opelske, udvikle og klare den netop der, hvor den stod allermeest Fare for at uddøe og vidste slet ikke af sig selv at sige.

Ja, siden Dronning *Caroline Amalie* ikke blot gik udelukkende i *Danske* Kirker, og mest hvor den *ultradanske* Vartoupræst førde Ordet, ikke blot lod sig Nordens Myther og Nordens Historie foredrage i en snever Kreds af *ham,* der giør alt *Nordisk* til *Dansk* og løfter alt Dansk til Skyerne, og hader altsaa Tydskerne, ikke blot gjorde alt det, men oprettede paa egen Bekostning, og pleiede med mageløs kiærlig Omhu, en *Asyl-Skole* under den samme *danskgale* Vartoupræsts Bestyrelse, en Skole, hvor Alting var *pæredansk* fra Top til Taa, hvor de *fattigste* Danske Børn lærde med Lyst at kiende deres *Folk* og *Fæderneland* og *Modersmaal* saa godt som ingen af

de rigeste, en Skole, som daglig gjenlød og endnu gjenlyder af Danske *Kæmpeviser* og *Folkesange, Danske* Ordsprog og Fortællinger, som ellers var stumme, *netop* fra den Tid udspredtes med Flid det falske Rygte, at Dronningen var ilde lidt af Folket, af det *Danske* Folk, især i *Hovedstaden,* som |A:72var Skuepladsen for Hendes mageløse *Folkelighed* og Opoffrelse for Folket!

Hvor, spørger jeg nu alle kloge Folk, undtagen Tydskerne, hvor skulde nu saa urimelig falsk et Rygte komme *fra,* ikke først i 1848 men allerede i 1840 og siden Aar for Aar, *hvorfra,* uden fra *Tydskerne* midt iblandt os, som aldrig har kunnet taale at lugte *Dansk,* som helst aldeles oversaae og foragtede det, men som, naar de tilfældigviis blev lidt bekiendt med den *Danske* Maade at tænke, at tale, at synge og at virke paa, maatte hade den af Hjertensgrund, fordi den ikke blot er *utydsk,* men i alle Henseender *modtydsk,* og maa nødvendig være det, da det Danske Kongerige og Danskheden kun i Aartusinder har bestaaet og ene kan bestaae paa *Trods* mod den *Høitydske* Grundsætning, at *Danmark* hører naturlig til *Tydskland,* og at *Danskhed* er ikke andet end en udartet og vanartet *Plattydskhed,* som skal gaae i sin Moder igien eller udryddes af Jorden!

Og hermed vil vi da lade det grundfalske Rygte fare, lade det fare med *Tydskerne* til *Schleswig-Holstein* og til *Høi-Tydskland,* hvor det har hjemme, og hvor det har Rum nok til at svinge sig i, og hvor det altid vil finde aabne Øren, som det soleklareste Beviis paa, hvilke *Dyr* i menneskelig Skikkelse, til Hverdagsbrug *Fæ,* og naar vi kommer hvad vi kalder i Aande, da Rovdyr: *Løver, Tigre* og *Ba|A:73silisker* vi *Danskere* er. Ja, dermed vil vi lade det grundfalske Rygte om vort *Had* til Dronningen fare, og saa fordobble vor *Kiærlighed* til Hende, Datteren af Danmarks Kronprindsesse, *Lovise Auguste* den Elskede, Enkedronningen efter Kong *Christian* den *Høimodige,* hvis trofaste Ægtefælle, tro til Døden, Hun var i en heel Menneske-Alder; *Folke-Moderen,* som søgde den Moderglæde, Hun ei fandt paa Borgen, i vore Hytter, i Midten af de Fattiges Børn i Tusindtal, som jublede, naar de saae Hendes milde Ansigt, som vilde hulke naar de saae Hendes Kummer, og som vil synge Hendes Viser og velsigne Hendes Navn for deres Børn, saa Viserne skal lyde og Navnet skinne fra Slægt til Slægt, endog over Dronning *Dagmars,* ved Siden ad *Dannebods!* Ja, det skal være den Danske Gjendrivelse af det Tydske Rygte om vort *Had* til Dronningen og om Hendes *Usikkerhed* iblandt os, og ligesom alle vi *Danske* Skjalde har kappedes om at besynge *Hendes* Livsalighed, der ogsaa uden Throne var *Hjerternes* Dronning, saaledes skal *Danmarks Skjalde* i Fremtiden ofte kvæde sødt vemodig om det ved Kiærlighed sønderrevne, men dog ogsaa med Kiærlighed vederkvægede og trøstede, og endelig af den dybe udødelige Kiærlighed lægte og forklarede *Danske Dronning-Hjerte,*

der giennem Aartusinder slog varmt i “deiligst Vang og Vænge, lukt med Bølgen blaa” og slog sjelden ømmere, slog |A:74aldrig vissere i noget Bryst end i Dronning *Caroline Amalies!!*

Den Danske Konge og de Tydske Forrædere.

Da vi, ved vor nærværende Konges Thronbestigelse, læste et Brev med hans Underskrift, hvori der stod, at Kongen af *Danmark* elskede *Tydskerne ligesaa høit,* som han elskede *Danskerne,* og det netop de Tydskere, der alt i en Række af Aar aabenlyst havde *forhaanet* Alt hvad der var *Dansk,* og erklæret det for deres faste Forsæt, ved første givne Leilighed, ei blot selv at løsrive sig fra al venlig Forbindelse med *Danmark,* men at giøre *Danmark* den uslukkelige Skam og den ubodelige Skade at slæbe alle de Slesvigske *Danskere* bagbundne med sig midt ind i det Tydske Forbund, og der optugte dem til at *hade* deres *Danske* Fæderneland og *foragte* deres *Danske* Modersmaal; see, da vidste vi, Gud skee Lov! alle, at det var ikke mueligt, men da følde vi ogsaa dybt, at det var uhyre *sørgeligt,* ja, truede det ældgamle *Danske* Kongerige med Undergang, det *Danske* Modersmaal, Folkeliv og Folkenavn med en skammelig Udslettelse af Jorden og af Historien, at vor ny Konge, skiøndt selv *grunddansk,* havde ved sin Thronbestigelse |A:75fundet sig omgivet, omringet og omvundet af *Raadgivere,* der langtfra at kunne have det Danske Folks Tillid, maatte staae for os, som den Danske Sags *Forrædere,* om de end maaskee i deres egne og deres Tydske Venners Øine stod som Helte, Martyrer, Helgene og Skytsengle.

Hvordan det *Danske Hjerte* herved blev tilmode, det brød naturligviis Tydskerne og deres Venner sig ligesaalidt om, som naar et Barn græder fordi man tager Ranglen fra det, men jeg var nødt til at bryde mig om det, thi jeg følde i mit eget Bryst, det var nær ved at briste, og jeg saae derhos klart, at, for menneskelige Øine, som kun see paa det Rimelige, havde dette mageløs ømme Moderhjerte nu heller ikke meer i Verden at giøre end at briste.

Da jeg troer paa en *Gud,* som igrunden kun seer paa *Hjertet,* og kan giøre Alt hvad Han vil, saa fortvivlede jeg naturligviis ikke om *Danmarks Redning* ogsaa af denne *Livsfare,* men Livsfaren var dog saa nær, saa øiensynlig, og for menneskelige Øine saa uundgaaelig, at jeg aldrig har følt større Pine ved at sidde stille og slet ingen Ting at giøre, end i hine Mørkets og Sorgens uforglemmelige Dage.

Hvi jeg, desuagtet, ikke rørde mig offenlig, uden hvor jeg havde det *evige* Riges Ord at føre, det kom af den *Tvivlraadighed,* hvori jeg befandt mig, ikke om *hvad* der nærmest var for *Dansken* at giøre, |A:76men om *hvorvidt* jeg kunde stille mig i Spidsen uden

derved at skade den Sag, jeg vilde gavne.

Jeg saae nemlig strax, at det Bedste, der kunde giøres, og, naar Himlen vilde føie, kunde bidrage uberegnelig til *Danmarks* og *Danskhedens Redning* i alle Maader, det var et *Opraab* til alle *Danske Mænd* og *Kvinder* i hele Riget om at forene sig til et Selskab, der *bar* det *Danske* Navn, og satte sig aabenlyst det eneste, folkelige, fredelige og uskyldige Øiemed, paa alle skikkelige Maader at vække styrke og klare den *Danske* Fædernelands-Kiærlighed og folkelige Bevidsthed. Saasnart nemlig et saadant Opraab skedte fra Mænd, der havde Folkets Tillid, da var jeg sikker paa, at den *Danske Grundfølelse* vilde strax drive Mænd og Kvinder i Tusindtal ind i det *Danske Selskab,* og da havde *Danskheden* aabenbar vundet en Stilling, *hvorpaa* de nærmeste *Tydskere* maatte have seet, at aldeles "usammenhængende" var dog det *Danske* Folk endnu ingenlunde, og *hvorfra Danskheden* kunde gjort sig giældende baade *opad* og *nedad,* og til *alle Sider,* ganske anderledes kraftig og levende end ved utallige Underskrifter paa hvilketsomhelst Papir, og ganske anderledes rolig og folkelig, end ved den mindst farlige af alle *haandgribelige* Bevægelser som man, for en Feils Skyld, kalder "Demonstrationer."

Da jeg imidlertid hverken er eller har nogensinde villet være enten *Partimand* eller *Partihøvding,* |A:77og derhos aldrig har villet eller kunnet dølge, at jeg er christelig Præst og nordisk Skjald, saa er min Stilling, trods al dens Folkelighed, dog saa besynderlig *eremitisk,* at hvor det giælder om *øiebliklig giennemgribende* Virkning paa Folket, maa jeg være ligesaa tvivlraadig, som jeg i alle andre Henseender er sikker i min Sag.

Under denne piinlige Tvivlraadighed overraskedes jeg, saavelsom hele Verden, af den *Franske Omvæltning,* som jeg først havde ventet efter Ludvig Philips *Død,* og havde aldrig tænkt, skulde vælte en stor Steen fra mit *Danske Hjerte,* men det gjorde den dog, thi nu saae jeg strax, at for det *Værste,* for Danmarks *Forraadelse* til Tydskland, kunde jeg nu omtrent være rolig, da hverken Slesvig-Holstenerne nu længer vilde kunne skjule Skalken, eller selv det *Tydskeste* Ministerium lettelig vove at kaste *Danmark* i deres Arme.

Hvad jeg derimod ikke forudsaae, og hvad neppe nogen uden Forsynet kunde forudsee, var, at det skulde gaae Slag i Slag med Opløsningen af den Haardeknude, som sex Aarhundrede har været om at binde, og at *Omsvinget* hos os, skiøndt farligt nok, skulde være længere fra *Omvæltning* end ellers nogensteds under Solen, saa allerede nu staaer vor *Danske* Konge med aabenbaret Kiærlighed i Spidsen for sit trofaste *Folk,* og allerede nu er den store *Danske Forening* |A:78igrunden stiftet, saa at sige, paa *Opraab* fra de Slesvig-Holsteenske aabenbare *Oprørere.*

Jeg har nu vel aldrig været kortsynet nok til at oversee, hvad Slesvig-Holstenerne har i *Ryggen,* og jeg kan umulig være letsindig

nok til at tænke, at der til et *Folks Gienfødelse* ei behøvedes andet end en fortvivlet *Dødskamp,* saa jeg maa nødvendig, hvad end Kiøbenhavnerne tænker og siger, blive ved, som en *fribaaren* Sællandsfar, at indskærpe mine Landsmænd paa begge Sider ad Beltene, at Faren, *Danmarks* og *Danskhedens* Fare, er endnu langt fra at være overstaaet, *Danskernes* Fred og Frihed er langtfra at være vundet blot ved Slesvig-Holstenernes Nederlag og Rendsborgs Gientagelse, som jeg, med alle *Danske* Kiøbenhavnere, sikkert forventer, men just derfor maa jeg ingenlunde fortie, at der dog ogsaa i mine Øine er gjort et *Kæmpeskridt* fra Afgrunden, paa hvis Rand Danmarks Rige, og dermed Danskhedens eneste Fodfæste, ravede. Ja, det er et Kæmpeskridt, hvorved *Kongen* og *Folket,* der sjelden stod saa langt fra hinanden, som for en Maaned siden, allerede nu staae hinanden saa nær, som neppe i flere Aarhundreder, et Kæmpeskridt, hvorved *Kongens Raadgivere,* der længe stod bag Hans Ryg, som det store Skiærmbræt, er kommet til at staae for *Hans* og for *Folkets* Aasyn, ansvarlige til begge Sider, baade for *Raad* og *Daad*; og endelig et Kæmpeskridt, hvorved det Kiøbenhavnske *Tyd*|A:79*skeri,* som traadte vore Børn paa Nakken og holdt Riset til deres Mund at kysse, nu er kommet til at staae i *Gabestokken,* saa vore Børn frit kan, som de lyster, lege Skolemester med det, eller pege Fingre ad det!

|PS7:35 |VU8:275

Slesvig-Dansk Minde-Sang.

Mel. Saa kæmped de Helte af anden April.

1 Kong *Vermund* den Gamle, af Alderdom blind,
Men klog paa de fremfarne Dage,
Ved *Eideren* sad med Bekymring i Sind,
Han sørged for *Uffe* hin *Spage*.

2 Han havde ei meer end den eneste Søn,
Og ham kaldte Alle den *Dumme,*
Et Mandigheds Ord, som han nemmed iløn,
Var dog faret ud af den *Stumme*.

3 |VU8:276Og *Uffe,* han stod nu mod *Tydskere* to
I Holmgang, hvor *Eideren* strømmer,
Og *Vermund* den *Gamle,* han græd og han loe
Som Barnet, der underfuldt drømmer!

4 Den Gamle, han sad paa den *yderste Kant*
Af *Dannemarks* Rige det gæve,
Og det var hans Forsæt, om *Tydskerne* vandt,
Han vilde det ei overleve!

5 Han hørde det fløite i Luften som Stær,
Han hørde det knittre som Lynet,
Da kiendte han *Skræp,* sit opgravede Sværd,
Trods Skaden, han havde paa Synet.

6 |**A:80**Velkommen igien fra de Døde! sa'e han,
Og indad sig flytted en Tomme,
Han tænkde: skiøndt ei paa den yderste Rand,
Tidsnok kan i Graven du komme.

7 |PS7:36Han hørde det fløite i Luften paany,
Han hørde det knittre som Lynet,
Da sprang han fra Tue, da kvad han i Sky:
Nu Sagnet hos mig gaaer for Synet!

8 Nu Tydskerne begge laae døde som Sild,
Og *Uffe* stak Sværdet i Skede,
Og Rygtet om Seiren, det foer som en Ild
Fra *Eider* i Nør over Hede!

9 Og *Dannemark* jubled fra Hav og til Hav,
Saa Bladet sig underlig vender,
Og *Uffe* til Thronen, som *Frode* til Grav
Hans *Bondemænd* bare paa Hænder!

10 Saa gik det ved *Eider* i ældgammel Tid,
For lang er med *Tydsken* vor Trætte,
Og der immer saa, naar os Lykken er blid,
Med *Tydsken* vi komme tilrette!

Det slaaer nu lykkeligviis lige til, at *gamle Vermund* alt (jeg mener den glædelige *niende April*) har hørt Lyden af *Skræp* første Gang, saa vi tør vente, den høres ogsaa snart *anden* Gang!

|A:81

Danskeren.

Et Ugeblad.

1848. Onsdagen den 26de April. Nr. 6.

Dansk Seier-Sang.

(April 1848).

1 Op at gale, I gamle Søhaner!
Op at straale, du Hjerternes Soel!
Op at synge, I Maglevands Svaner!
Op at kneise, vor Dronninge-Stoel!
Op at brøle, I *Nordiske Løver!*
Op at lue, I Kiærligheds-Prøver!
Tordner i Sky!
Sving din Hammer med Gny!
Tydsker med Trods!
Synk i Støvet for os!
For *Danmark* og *Freden* vi kæmpe.

2 Der er Splid, der er Oprør i Leiren,
Der er Helved i *Tydskernes* Land;
Her er Himlen med Lykken og Seiren,
For vi enes, hvereneste Mand,
Hjerte-Blodet, som Sunde og Belte,
Slynger Livbaand om *Dannemarks* Helte!
|A:82Tordner i Sky!
Sving din Hammer med Gny!
Tydsker med Trods!
Synk i Støvet for os!
For *Danmark* og *Freden* vi kæmpe.

3 Ja, vi kæmpe paa *Dannemarks* Grændse,
Een for alle og alle for een,
Vi vor Mark vil fra *Tydskheden* rense,
Ingen Sag er saa klar og saa reen;
Med vort eget vi nøies fuldgierne:
Med vor Mark og vort Maal og vor Stjerne.
Tordner i Sky!
Sving din Hammer med Gny!
Tydsker med Trods!
Synk i Støvet for os!

For *Danmark* og *Freden* vi kæmpe.

4 Længe *Tydsken* os traadte paa Nakken,
For vi er af de giæstmilde Folk,
Al hans Pral har vi taalt, hvad er Takken?
Skam og Spot og Forræderens Dolk!
Pibens Lyd er nu blevet en anden,
Som en Niding vi slaaer ham for Panden.
Tordner i Sky!
Sving din Hammer med Gny!
Tydsker med Trods!
|**A:83**Synk i Støvet for os!
For *Danmark* og *Freden* vi kæmpe.

5 Giør kun Vind med de Dyder, du savner!
Bral kun op om hvad ei du har kiendt!
Far nu vel! far med Vinden som Avner!
Lev af Luften, som dit Element!
Hør det, *Tydsker!* og skriv det bag Øre!
Paa din Pral vil ei længer vi høre.
Trods over Trods!
Synk i Støvet for os!
Tordner i Sky!
Sving din Hammer med Gny!
For *Danmark* og *Freden* vi kæmpe.

6 For vor Fred og vor Frihed vi stride,
For hver Dannemands Frihed og Fred;
Vi af *Tydsken* slet intet vil vide,
Han forraadte vort *Dannevirks-Led!*
Som *vort* Hoved og Hjerte det tækkes,
Skal vor Lov og vor Landevei lægges.
Tordner i Sky!
Sving din Hammer med Gny!
Tydskland til Trods,
Følge Lykken med os,
Saa *Danmark* og *Freden* maa seire!

7 |**A:84**Tak for Galet, I gamle Søhaner!
Tak for Straalen, du Hjerternes Soel!
Tak for Sangen, I Maglevands Svaner!
Tak for Kneiset, vor Dronninge-Stol!
Tak for Brølet, I *Nordiske Løver!*
Tak, I Hjerter, for Kiærligheds Prøver!
Tordner i Sky!
Tak for Hammerens Gny!

Hvilen er sød,
Liv er bedre end Død!
For *Livet* og *Freden* vi seired!

Da denne Sang ei kan gaae paa nogen af de Toner, jeg kjender, og den dog ikke blot skulde *staae* paa Papiret, saa beder jeg En af vore *Syngemestere* meget om en passende Melodi, saa *rask* og *jævn* som mueligt!

|VU5:260

Tale i den Slesvigske Hjelpeforening.

(14de Marts 1848[2]).

Naar jeg i de senere Aar rundt omkring mig hørde det Mundhæl: det er en *bevæget* Tid, da maatte jeg altid smile, for i mine Øine var det en meget stille Tid, da |**A:85**man vel, efter 1830, foer op, saasnart et *Blad* rørde sig, men satte sig saa ganske stille igien, naar man mærkede, at Himlen faldt dog ikke ned af det. Ja, det har i hele den Menneske-Alder, som jeg fristes til at kalde *Metternichs* og weiter nichts, ligefra 1815 til 1848, været en meget stille Tid; men nu er Tiden da ogsaa blevet, man kan vel ikke sige *"ordenlig,"* men dog dygtig bevæget, og det sørger jeg ingenlunde over, thi af to onde Ting skal man vælge den mindste, og *Frihed* uden *Orden* har, i det mindste siden jeg først saae *Engeland,* altid været mig et mindre Onde end *Orden* uden Frihed.

Men med alt det var det dog knapt nok, jeg iaften turde lukke Munden op og sige frit hvad jeg mener om de *Danske* og *Slesvigske* Anliggender; thi netop, naar Folk er dygtig i Bevægelse, da maa man begynde at tage sig i Agt for hvad Ens Mund siger. Vel er det især den veltalende Ungdom, der nu maa tage sig i Agt, fordi i en virke|VU5:261lig bevæget Tid gaaer Taleren med Ild i Munden midt imellem Krudt-Tønder, saa en eneste vild Gnist kan, før han veed det, sprænge baade dem og ham i Luften; men den snaksomme Alderdom maa dog ogsaa tage sig i Agt, ellers |**A:86**kan det let gaae En med sit Frisprog, ligesom det i "Parlamentet" sædvanlig gaaer de saakaldte *uafhængige* Medlemmer, som *intet Parti* har i Ryggen, at de kan rigtig nok frit sige hvad de vil, men *Ingen hører* det. See, det kalder jeg fortvivlede Omstændigheder at tale frit under og tier da heller bomstille, men hvad der, endskiøndt jeg intet Parti har i Ryggen, dog i den bevægede Tid giver mig Mod til at lukke Munden op, med Haab om Ørenlyd, det er naturligviis *Damerne,* thi med dem for Øie spørger jeg slet ikke om Noget i Ryggen, men regner

dristig paa at have et *godt Parti* for mig, naar jeg ikke forlanger meer end Ørenlyd. Deri er nemlig, saavidt jeg veed, *Damerne* og jeg enige, (og gid alle *Herrerne* ogsaa var det!) at naar *vi* kan faae *vores* Villie, da under vi ogsaa *andre* at faae *deres,* saa *Damerne* her, som er kommet for at høre, vil sikkert, indtil videre, være paa Parti med mig, som kommer for at tale.

Ja, saa modig har *Damernes* Nærværelse gjort mig, at hvad jeg ellers i vor bevægede Tid nok barede mig for, det gjør jeg nu som ingen Ting, begynder rask med en Slags *politisk Troes-Bekiendelse* og siger reent ud, at jeg ikke blot er meget *kongelig sindet,* men at jeg i den sidste Tid har mærket, jeg er det endnu meer end jeg selv vidste, saa det er mig ikke længer nok at have en *Konge,* men jeg har selv Lyst til at være en *lille Konge,* og at see lutter |A:87*Smaa-Konger* rundt omkring mig, naar vi blot har lært den ædleste af alle Konster; den *kongelige* Konst at *beherske sig selv.* Naturligviis ønsker jeg tillige at see lutter *Smaa-Dronninger* af Danmark omkring mig, ikke blot hvor jeg skal tale, men allevegne, naar de blot har den *lille* Selv-Fornægtelse, skiøndt de bærer Kronen, *ingen Paastand* at giøre paa Regieringen, men i al Beskedenhed nøies med en, vel *ingenlunde magtesløs,* men dog kun *raadgivende* Stemme.

Denne *fri, kongelige* Stilling turde jeg imidlertid ingenlunde vente mig i *Hytten,* naar jeg ikke engang fandt den paa *Borgen,* og allermindst turde jeg vente den af de konstige, saakaldte *frie Former,* der, naar de fik "Magtfuldkommenhed" og skulde herske uindskrænket, vilde, for mine Øine, giøre os alle til *Trælle,* saa det blev |VU5:262kun *Dødens Frihed* paa *Livets* Bekostning. Men derfor glæder det mig ogsaa inderlig, paa hele *Menneske-Slægtens,* og især paa *Damernes* og mine egne Vegne, at vi tør haabe at alle de konstige Formers og mangfoldig indviklede *Maskineriers* gyldne Tid er nu forbi, saa de maa, ligesom deres Martyrer, de to store *Maskinmestere: Ludvig Philip* og *Guizot,* nøies med Naadsensbrød i *Engeland* og med en vel tilstrækkelig lang men ogsaa overmaade kiedsommelig *Tydsk* Ligpræken paa *Forbundsdagen i Frankfurt!*

|A:88Saaledes opfatter jeg den sidste *Franske Omvæltning,* som i et Øieblik knuste en af de konstigste *politiske Maskiner* i Europa, og udklækkede paa Timen den simple, men dybe Viisdom, at Menneske-Livet kræver sine Rettigheder: sin nødvendige *Næring,* sin gavnlige *Frihed* og sin høie *Værdighed* under alle Regierings-Former, og vælger naturligviis, naar det har Valget, den Form, der for Øieblikket *rimeligviis,* efter *Folkets, Tidens* og *Stedets* Beskaffenhed, bedst lader sig forlige med Menneskelivets *utabelige Rettigheder,* og sikkrer bedst det samme Menneske-Livs *umistelige Frihed,* nødvendige Ligevægt og stadig fremskridende *Oplysning!*

See, det var nu det allerkildneste Sted for mig at røre ved, men det gik jo dog taaleligt af, og skiøndt jeg har Herrerne mistænkt for

at de mistænker mig for at ville klinke Former, som Tiden har knust, saa haaber jeg dog, de har hørt, det er langt fra mig, kanskee endnu længere end fra dem.

Der er imidlertid et andet kildent Sted, som jeg slet ikke kan undgaae at berøre, og det er naturligviis Danmarks Grændse-Skiel, som Nogle vil have sat ved *Elben,* Andre ved *Eideren* og atter andre ved *Kongeaaen,* imens de *ramme* Tydskere tør mene, at der i denne Egn kun er eet Rige "das Reich," saa Danmark har i Grunden slet ingen Grændser, men det store *Germanien* gaaer i det mindste til *Øresund,* om ikke lige til den *Finske* og høit op over den *Bothniske* Bugt.

|**A:89***Hvor* jeg nu vilde *ønske,* Danmarks Grændseskiel gik, det vil jeg ikke opholde dem med at udvikle, thi vel satte de høilærde Tydskere i det *attende* Aarhundrede, som jeg er fra, Keiser *Joseph* den Andens fromme Ønsker iblandt Stjernerne, fordi han, den fromme Herre, vilde gjort baade *Bøhmere* og *Ungarer* til Tydskere, men |VU5:263det *Nittende* Aarhundrede, som vi er alle i, har dog alt, som vel var, beviist, at de samme fromme Ønsker var magtesløse paa Jorden, saa vi haaber med Rette, det vil være ligedan med *Slesvig-Holstenernes* fromme Ønsker om hele Danmarks eller dog i det mindste *Slesvigs* Indlemmelse i det *Tydske Forbund*; men saa maae vi ogsaa finde os i, det er ligedan med vore fromme Ønsker om hele *Slesvig-Holsteens* eller i det mindste *Slesvigs* Indlemmelse i Kongeriget Danmark.

Kiendsgierninger er nemlig, som Engelskmanden meget rigtig siger, haardnakkede Krabater, og en saadan haardnakket Kiendsgierning er det, at Kongeriget Danmark, hvorvidt det saa end gik i gamle Dage, nu dog ikke gaaer et Fodsbred længere, end til Grændsen af *Hertugdømm*et Slesvig, og at det *Danske Land* gaaer i det allerhøieste kun saa vidt, som man *taler Dansk,* og igrunden ikke længer end man *vil blive* ved at tale *Dansk,* altsaa til ensteds, man veed ikke hvor, midt inde i Hertugdømmet *Slesvig*.

Begge Dele, baade at *Kongeriget* Danmark, |**A:90**som vi dog har Sort paa Hvidt for, skulde gaae lige til *Eideren,* nu ikke gaaer nær saa vidt, og at ikke engang alle de, der endnu *taler Dansk* i Hertugdømmet Slesvig, synes at ville *blive ved* at tale Dansk, det er naturligviis mig, saavelsom alle dem, jeg her kunde vente at møde, en meget fortrædelig Sag, men hvad er herved at giøre? Ved den haardnakkede Kiendsgierning er der aabenbar slet intet at giøre, om man end vilde løbe med Panden imod den, ligesom *Slesvig-Holstenerne* løber Panden imod den Kiendsgierning, at da *Holsteen* er *inde* i det Tydske Forbund og *Slesvig udenfor,* saa er Holsteen aabenbar statsmæssig langt *videre adskilt* fra Slesvig, end, jeg vil ikke sige fra *Lauenborg,* men fra *Baiern* og *Würtemberg*. Spørgsmaalet er nu altsaa kun, hvad vi, efter at have indrømmet Kiendsgierningens Urokkelighed, kan giøre med Rette, og

rimeligviis med Held, for at hævde vort gamle Krav paa hele *Slesvig,* og hævde *Danskens* utabelige *Ret* til i Hertugdømmet Slesvig i alle Maader at staae ved Siden ad Tydsken.

Herpaa maa jeg nu svare, at for *sidstnævnte* Øiemed: at hæve Dansken i Slesvig til den *Ligevægt,* den, ved mange uheldige Omstændigheder, og tildeels ved stor Forsømmelse og Ligegyldighed fra vor Side, har tabt, for det bør der giøres alt mueligt, og kan der allerede giøres meget, blot ved at løse de Baand mellem |A:91Slesvig og Hol|VU5:264steen, som vi selv har knyttet, og giøre det godt, som vi selv har gjort galt, saa *Slesvig* virkelig faaer *halvdansk* og *halvtydsk Bestyrelse, Retspleie, Kirke, Skole* og *Folkeraad.*

Men kan vi saa ikke nok med det Samme paa en Maade indlemme *Hertugdømmet* Slesvig i *Kongeriget* Danmark, uden at bryde os om, enten hvad Holsteen, eller det store Tydskland, eller hvad *Slesvig selv* siger dertil? Ja, her i "Casino" skal de fleste Herrer i Lørdags Aftes have sagt, jo, det lod sig nok gjøre, og skiøndt Damerne iaften seer meget fredelig ud, saa troer jeg dog ikke saa ganske Freden, der i deres Ansigter, ligesom i *Lamartines* aabne Brev, vel kunde forstaaes saaledes, at om vi end tog lidt med Staalhandsker, ligesom *Franskmændene* tog *Antwerpen,* behøvede vi jo ikke at kalde det *Krig,* men desuagtet vilde dog vist baade Holsteen og hele Tydskland tage det for en Krigs-Erklæring, og jeg maatte ikke blot kalde det en Krig, men en meget uretfærdig, urimelig og ulyksalig Krig med Hertugdømmet *Slesvig,* hvorved vi umuelig kunde vinde noget, men meget muelig miste Alt hvad et Folk har at tabe. Herrerne vil sagtens sige, det kommer af, at jeg er ingen Helt, og de har forsaavidt Ret, at jeg er i mange Henseender en Kryster, men dels er der flere Krystere i Danmark end jeg, dels maa saa lille og udsat et Rige, som Danmark, tit af Klogskab spille en Krysters Rolle, og endelig kommer min Frygt og |A:92Advarsel for Krigen *mod Slesvigerne* slet ikke af, at jeg er en Kryster, men virkelig af, at jeg er *mere frisindet* end de Fleste. Det er nemlig ingenlunde enhver Krig *om* Slesvig, jeg enten vilde grue for eller fraraade, thi *hvis* enten Slesvig-Holstenerne, eller deres forventede Hjelpetropper daraussenfra, vilde *kyse* os fra at adskille det gamle *Danske* Hertugdømme Slesvig fra det gamle *Tydske* Grevskab Holsteen, eller true os til at lade de *Tydske i Slesvig* træde de *Danske* paa *Nakken,* da vilde jeg sige: her staaer baade *Danmarks* Liv og Ære igrunden ligesaa fuldt paa Spil, som om Fienden laae for Hovedstaden, saa nu maa det briste eller bære! Saasnart man derimod, *uden* Slesvigs Minde, vil gaae et Skridt videre, og under hvilketsomhelst Navn eller Paaskud lægge eller smække det til *Kongeriget* Danmark, da siger jeg: det gaaer vist aldrig godt, men selv om det gik hvad man i Frankerig vilde kalde baade glat og godt, saa veed jeg, man i *Slesvig* for det meste vilde føle, det gjorde ondt,

og min frisindede Tankegang er den, at kan, som *Juristerne* strax vil lære |VU5:265os, selv Retten til *døde Ting* saaledes forældes, at det bliver *Voldsgierning* at tilegne sig dem, da maa det Samme endnu langt mere giælde om en forældet Ret til *levende Mennesker,* der aldrig kan hævdes med *Magt* uden at behandle dem som bortløbne Slaver, hvad umuelig kan være til Fordeel for andre end *Slavehandlere,* som det, |A:93Gud skee Lov! ikke er i den *Danske* Smag enten at være eller at ligne. Om jeg derfor ogsaa havde Magt til, *mod* Slesvigernes Villie, med denne min Haand at ramme *Kongeriget* Danmarks Grændsepæle saa dybt ned langs med *Eideren,* at *Slesvig-Holstenerne* med alle deres Venner fra *Romer-Riget* skulde lade være at rokke dem, saa vilde jeg dog ikke giøre det, især af den gyldige Grund, at det *aldrig* kunde *nytte* Danmark, men maatte umaadelig *skade* Danmark, at pine endeel baade *Tydsk* og *Utydsk* ind i sig, der netop da bestemt aldrig blev Dansk, saalidt som *Irsk* nogensinde bliver *Engelsk,* vilde derfor altid giøre Splid, aldrig forøge, men altid *svække* Danmarks samlede Styrke!

See saa, det var en kilden Sag, som jeg bestemt aldrig var sluppet godt fra, naar jeg ikke havde havt *Damerne* for Øie, men de veed det endnu meget bedre end jeg, hvad det nytter med Sort paa Hvidt, om det saa end var ægte gamle *Kiærligheds-Breve,* at ville nøde Folk til at elske sig, og at Kys uden Kiærlighed, det er en *Tydsk* Fornøielse, som det var stor Skade at indføre i Danmark.

Hvad jeg endnu har at sige, det er i alles Øine saa uskyldigt og uskadeligt, at det gaaer glat, maaskee endogsaa altfor glat, ind ad det ene Øre og ud ad det andet, men det er jeg vant til, saa selv om *Damerne* ikke var her, vilde jeg sige rask: det er soleklart (man |A:94siger, det er mit Mundhæld) det er soleklart, at der i *Kongeriget* Danmark, under nærværende Omstændigheder, maa være en Hjelpe-Forening for det *Danske* i Hertugdømmet *Slesvig,* men det er ogsaa soleklart, at en Forening her, der virkelig skal kunne vække, styrke og befæste det Danske i Slesvig, maa være en ægte *Dansk Forening,* følgelig bestaae af Folk over hele Riget der baade selv vil *blive ved* at tale Dansk, og tør være det *bekiendt* for Tydskerne, og vil stræbe at giøre baade det *Danske Navn* og det *Danske Tungemaal* Ære.

De kan jo nok vide, at jeg hermed ingenlunde vil skose den *Slesvigske Hjelpe-Forening,* hvoraf jeg selv har den Ære at |VU5:266være Medlem, enten fordi den hedder *Slesvigsk* istedenfor *Dansk,* eller fordi den er saa lille og dens Sammenhæng saa løs, at Delene vel først i Aften begynde at mødes; men jeg vil kun sige, at intet Saadant maa være Tilfældet med den Forening i *Danmark,* der skal kunne give det *Danske* i Slesvig al den Hjelp, det behøver, thi den Forening maa baade *hedde Dansk* og sætte en Ære i Navnet, og være udbredt over hele Riget, og hænge saa godt sammen, som Alt hvad *Dansk* Fædernelandskiærlighed i Sandhed *forener*. Derfor vil

jeg ikke blot i Aften, men uophørlig til det skeer, foreslaae alle Slesvigs *Danske* Venner at sige Ordet ud og blues ei derved, og enes om at bekiende, vi vil udbrede den *Danske Forening* over hele Riget, ja saa dybt ind i *Hertugdømmet Slesvig* som mueligt, uden at bryde os det mindste om Slesvig-Holstenernes Skieldsord: den *Danske Propaganda,* som paa vort Maal og med vore Hensigter da kun vil sige: den paa sine egne Enemærker sig udbredende *Danskhed.*

Til dette mit haardnakkede Forslag har jeg nemlig to stærke Grunde, den ene hentet fra *Slesvig* og fra *Arildstiden,* og den anden fundet liggende lige for Næsen i *Kiøbenhavn* og det nærværende Øieblik, men De m. H. har nok ikke Stunder til at høre mere |**A:95**af mig i Aften, saa jeg vil giemme begge Grundene til en anden Gang, hvad jeg saameget roligere kan, som jeg er vis paa, alle *Danske Hjerter* føle, at *Danskheden* baade i *Kongeriget* og i *Hertugdømmet* trænger høilig til al den Hjelp, Opmuntring og Bestyrkelse, som vi kan give eller skaffe den.

Et Par Minutters Ørenlyd maa jeg imidlertid endnu bede *Herrerne* skiænke mig, mens jeg især fortæller *Damerne,* hvad jeg dog ikke vil hviske dem, men ønsker tvertimod, ogsaa Herrerne vil høre, da det er en Spas, der faldt mig ind ved et Ord, en af Herrerne skal have sagt, og som kunde ligne den *Talermund,* det skal være fløiet ud af. Dette *vingede* Ord, som *Grækerne* rettelig kaldte Alt hvad der *fløi* ud af Munden, lød nemlig saaledes for mine Øren: nu er det paa den høie Tid, at *Danmarks Løve ryster* sin *Manke,* og det havde jeg naturligviis ikke noget imod, men jeg tænkde dog strax: stakkels *Danmarks Løve* er lovlig undskyldt, thi for det første har den *ingen Manke,* da det, efter de bedste Beskrivelser, skal være en *Løvinde,* og for det andet, som er det værste, saa er den *Danske Løvinde* allerede for sex Aarhundrede siden |VU5:267forhexet, forgjort og forvandlet til den meget tamme og kun alt for nær udmalkede *Danske Ko*. Havde nu baade *Herrer* og *Damer* gode Stunder, da var der ogsaa meget godt at sige om den samme Danske Ko, der, ihvor tam hun end allerede var under *Erik* af *Pommern,* dog ikke lod sig tage, da Hertugen af Slesvig og Greven af Holsteen i egen høie Person laa herudenfor med den Lybske Flaade[3], saa jeg tænker, hun lader sig heller ikke tage af hele det *Slesvig-Holsteenske* Ridderskab *uden* Flaade; |**A:96**men det var dog meget sørgeligt, om vor Løvinde skulde døe som et Fæ, og derfor glædede det mig særdeles forleden at tale med en Mand, som jeg troer er nok saa klog som Hexen, for han sagde, at naar bare en god Slump, var det end ikke mere end 10,000 Hoveder, ligemeget om det var Mande-Hoveder eller Kvinde-Hoveder, og ligemeget om Tydskerne kaldte dem allesammen Dummer-Hoveder, naar de bare sagde høit og lydelig af Hjertens Grund: "den *Danske* Forening" da, sagde han, skulde ikke blot den store Klippe i Maanen, som hedder *Schleswig-*

Holstein, briste midtad, men den *Danske Ko* paa Marken blive en *Løvinde,* ligesom i gamle Dage, og selv uden Manke giøre god Besked, og med det samme, sagde han endelig, skulde hendes tre Sønner, der nu gaaer og springer om som Kalve, den ene i *Slesvig,* den anden høit oppe i *Norge,* og den tredie dybt inde i *Gothland,* blive til Løve-Unger igien, og voxe i en Fart til store Mand-Løver, som baade havde *Manker* at ryste, og vilde i et godt *Nordisk Forbund* spise den store *Vendiske Lindorm* til Davre, og det gad jeg seet!

2

Der er skeet saameget baade i *Kiøbenhavn* og i *Slesvig* siden 14de Marts, at hvad man sagde dengang, er sagtens *forældet,* men for en gammel Taler har dog det *eneste* høirøstede Ord, han talde udenfor Kirken i den mørke Overgangs-Tid, en vis Mærkværdighed. Som en Tale *lyder,* kan den jo aldrig føres til Bogs, men dog er jeg temmelig sikker paa, at hvem der hørde mig, vil see, Pennen har gjort sit Bedste for at følge Munden.

3

Dette mærkelige Tog gik for sig 1428, og da drillede *Kiøbenhavnerne* netop *Lybekkerne,* efter Sammes eget Sigende, ved at sætte en *Ko* paa en Pram, og bede dem komme nærmere, som de havde truet med, og tage den "*Danske Ko*."

Dannevirke og Holgers Dige.

1 Hvad vil I *Preusere* ved *Dannevirke?*
Vil I begraves ved den *Danske* Kirke?
Hvad vil I *Tydskere* ved *Holgers* Dige?
Der kom I ret tilpas, skal Rygtet sige,
Til *Thyre Dannebod* I kasted Handske,
Men taget op den blev af *Holger Danske!*

|A:97

Danskeren.

Et Ugeblad.

1848. Onsdagen den 3die Mai. Nr. 7.

|PS7:36

Holger Danskes ny Vise.

1 *Danmark* med de grønne Lunde,
Og med Bølgen blaa,
Jævne Agre, smalle Sunde,
Risle-Bække smaa!
Hjerte har du med de *Bedste,*
Faaer dog af din *Tydske* Næste,
Som vil alting "bessermakke,"
Spot og Skam til Takke.

2 |PS7:37Han dig altid med Staalhandske
Klappe vil paa Kind,
Blæser kun ad *Holger Danske*.
Giør med "*Rødskiæg*" Vind!
Overvælden, Overhaanden,
Det for ham er *Folke-Aanden,*
Kraft han kalder kun det *Brydske,*
Rette Folk kun *Tydske*.

3 |**A:98***Danmark!* naar du staaer i Fare,
Stor er ei din Hær,
Men du har en Sønne-Skare,
Moder-Hjertet værd,
Millioner de opveie,
Havde hver til Arv og Eie
Tusind Liv, han gav dem alle
Før han dig lod falde!

4 Og du har en Engel lille,
Blid og barneglad,
Underlig med Frygt at stille
Bærer han sig ad,
Nynner: Sværde jeg kan døve,
Danne om et Lam til Løve,
Laane *Danske* Barnesjæle
Heltes Mod og Mæle!

5 Saa, naar du er stædt i Fare,
Af dit Sønnekuld
Danner han en Helte-Skare,

Klar og tro som Guld;
Med sit Nyn han *Løvemodet*
Aander ind i *Hjerteblodet,*
Vækker op af Væld derefter
Meer end Bjørnekræfter!

6 |**A:99**|PS7:38Brat da blegner Fiendens Speider,
Blaaner Fiendens Hær,
Saa fra *Kongedyb* og *Eider*
Spørges Herrefærd!
Huult det runger over Stranden:
Holger Danske er opstanden!
Tusind Liv for hver en Finger,
Saa ublu han tinger!

7 Lad kun *Tydsken* eftergrandske,
Med sit skarpe Vid,
Om Grødhoved *Holger Danske*
Var i fordums Tid,
Naar kun altid *Holgers Dige*
Slaaer en Bom for *Romer-Rige,*
Naar kun *Holgers* Kæmpevælde
Trodser Aar og Ælde!

|**A:100**

April 1801 og April 1848.

(I det lille "Danske Samfund" 4de April.)

Saalænge det lille "Danske Samfund" var til[4] da vendte Vaaren aldrig tilbage, med sine friske Vinde og sine første Blomster, uden at Talen og Sangen her opfriskede Mindet om den første *Vaar* og Danmarks *første* Hædersdag i dette Nittende Aarhundrede: *Skiær-Torsdagen,* den anden April 1801, da de *Danske* Sømænd kappedes med de *Engelske,* om hvem der bedst kunde skyde *Nyaar* ind i det *ny* Aarhundrede, der slet ikke skulde være som det Gamle, da alle skikkelige Folk sov til Middag og lod Tyve og Skielmer vaage over sig, hvad naturligviis kom dem dyrt at staae.

Men just fordi vi her, i vort lille, "Danske Samfund" immer huskede hverandre paa *anden April,* og raadte hinanden til itide at gnide Søvnen af Øinene, saa vi ikke skulde behøve saadan en grov Vækker, som Kanon-Torden unægtelig er, just derfor har det vist tit maattet forundre os alle, at man for Resten midt i "Kongens

Kiøbenhavn" syndes reent at have *glemt* anden April 1801, saa at selv paa *Søcadet-Academiet* saae man ikke engang paa de *Danske Sømænds* Nyaarsdag det *Danske Flag* vaie, eller mærkede det |A:101mindste til, at man opmuntrede de Unge til stadig at have de henfarne Helte for Øie og smukt efter Evne træde i deres Fodspor!

Først *iaar* er det, man i *Kiøbenhavn* ligesom vaagner med Svalerne, og kommer ihu, at *Danmark* dog allerede een Gang i dette Aarhundrede har havt en *April,* havt en *Vaar,* som spaaede en deilig Sommer, saa det var dog ikke umueligt, at Danmark iaar kunde faae en April *tillands,* der var ligesaa hæderlig og meget lykkeligere end den April, vi 1801 havde *tilvands,* saa vi nu virkelig fik den smukke Sommer for det *Danske Folkeliv,* som vi har længe savnet. Hvad der nu iaar har vaagnet Kiøbenhavnerne og snart alle Folk i Landet, det synes ikke saameget at have været det store *Franske Jordskælv,* som *Skraalet* histovre fra *Slesvig-Holsteen,* der vel ikke dundrer nær saa høit, som Kanonerne herude paa *Kongedybet,* dundrer endnu udvendig ikke stort høiere end naar Viben dandser i Enge, men er dog indvendig høirøstet nok, meget mere høirøstet end den *Engelske* Krigs-Erklæring 1801, thi Engelskmanden har aldrig skiældt os ud for *Krystere* eller *Drog,* han har meget bedre Tanker om os som sine *Medbeilere,* thi kun derfor var det, han stjal sig bag paa os 1807 og tog vor Flaade skiøndt han selv følde, det var en stor Skam, saa jeg har selv seet i en *Engelsk* Historiebog, at *Kiøbenhavns-Toget* 1807 var reent *sprunget over,* og |A:102det Hele dreiet, *som om* det var 1801, at deres store Søhelt, Admiral *Nelson,* efter et haardt og blodigt Slag med de "tappre Danske," tog hele deres Flaade. Men saaledes har det *aldrig* været med *Tydskerne,* og saaledes, veed vi alle, det er ingenlunde med *Slesvig-Holstenerne,* der vel kun er *Plattydskere* af Fødsel, men praler og tordner og galer dog, som om de var de allerhøieste *Høi-Tydskere* af Modersliv, for *Tydskerne* har altid skiældt *Danskerne* liderlig ud, i gamle Dage for "skidne Hunde, Barbarer og Basilisker" og i nyere Tider for "Grødhoveder, Faar og Fæ" og Slesvig-Holstenerne skraaler nu af fuld Hals til hverandre, at de skal kun aldrig være bange for at giøre Oprør mod de Danske, for det er Dorskepander og Søvnetryner allesammen, og de hænger kun sammen som Hø og Hakkelse!

Dette Slesvig-Holsteenske Skraal er det da, i det mindste tilsyneladende, der har vaagnet Folk iaar, og det var noget seent, for *Slesvig-Holstenerne* har paa deres Viis været længe vaagne, mens vi sov, og de har skraalet længe før iaar, men i *Kiøbenhavn* har man ladt, som man ikke hørde det, og man har ordenlig hvisket til hinanden: tys! tal aldrig om det, saa har det ingen Magt! lad os ikke opirre Fienden, saa nænner han dog vist aldrig at skyde med Skarpt paa skikkelige og fredelige Folk! Nu derfor, da Fienden allerede ikke blot skyder det skarpeste, han kan, men |A:103brøler ovenikjøbet om Hjelp, saa det runger over hele det store og brede Tydskland, nu er

det virkelig *noget seent* for os Danske at komme paa Benene, og var vi blot halv saa skye for Skrald, som *Tydskerne* tænker, da maatte vi see, vi kunde finde et Musehul at krybe i allesammen; men, Gud skee Lov! saadan har den *Danske* Natur aldrig været, og saadan bliver den *Danske* Natur aldrig, saalænge der er det mindste igien af den. Naar vi gaaer i vor egen Tummerumme og tænker paa ingen Ting, men sover kun og drømmer lidt indvendig, da kan vi *Danske* rigtig nok let blive bange for *ingen Ting,* saa at sige for vor egen Skygge, men er vi først blevet lysvaagne, eller som vi *Sællandsfarer* pleier at sige: er vi først rigtig *opsidt,* og hører at der er virkelig *Fare* paa Færde, Fare for at miste paa een Gang Ære, Liv og Gods, da er det baade den gammeldanske og den nydanske Tankegang: nu maa det bære eller briste, ligesaagodt med Glæden, som med Sorgen, ligesaa godt springe i det, som krybe i det, og saa pleier vi at giøre *forsvarligt Arbeide,* som de Danske ogsaa virkelig gjorde den anden April 1801, baade paa *Blokskibene* og paa *Flydeprammene.* Ja, skiøndt de Danske dengang var meget uøvede Folk i det Slags Arbeide, som havde hvilet hos os i hele *firsindstyve* Aar, og skiøndt netop Engelskmanden snart i hele ti Aar havde øvet sig godt, baade i *Kanalen* og i *Middelhavet* og i den *Spanske* Sø, saa maatte han dog selv bekiende, |A:104at havde han ikke narret os til at holde op og lade Narre see halvgjort Arbeide, da havde vi gjort en Ulykke paa ham og hans største Søhelt, og at selv, som det var, havde han kun i eet Søslag til mistet saamange Folk, som her ved *Kiøbenhavn,* og det andet Sted, hvor *Engelskmanden* mistede de Mange, var ved *Ægypten* (1798), hvor samme Admiral *Nelson* tog hele den *Franske* Flaade, som havde ført *Napoleon* og hans Krigshær derover, men her fik han ikke andet for sin Umage, næst Huggene, som er holdne Vare, end et Par gamle Blokskibe, som han selv maatte stikke Ild paa.

Saa godt Arbeide gjorde de Danske i April 1801, da de først vaagnede, og dengang stod de dog ogsaa *sildig* op, for jeg husker det godt fra min Ungdom, at vel havde man i hele *Marts Maaned* begyndt saa smaat med at lave lidt paa Batterierne og slæbe det ene Blokskib ud efter det andet, men det gik meget langsomt og trevent, saa man kunde godt see paa Folk og mærke det paa sig selv, at endnu vidste de ikke, hvorfor de var jaget op af deres gode Søvn, for vel havde vi hørt snakke om, at til Foraaret vilde *Engelskmanden* giæste baade os og *Svensken* og *Russen* med sin Flaade, men vi tænkde aabenbar: det har vel ingen Nød, siden vi er saamange om det, og det er i alt Fald ikke værd at tage Hatten af, før man seer Manden. Først da vi hørde i Kiøbenhavn, at hele den store *Engelske* |A:105Flaade var i Sigte fra *Kronborg,* og fik kun altfor snart at høre, den var løbet glat igiennem Sundet og var i fuld Opseiling, saa vi stod i Stikken, først da kom der Liv i Spillet, men saa gik det ogsaa feiende. Vel var det saa silde taget, at meget, som skulde været gjort

førend anden April, blev først gjort *bagefter,* da det ikke behøvedes, og det var ikke blot Tilfældet med saadanne Smaating som *Studenter-Corpset,* jeg dengang stod ved, men blandt meget andet, ogsaa med Sandsækkene ude paa "Trekroner," som skulde beskyttet Mandskabet lidt, men *Modet,* som altid er Hovedsagen, det kom dog netop tidsnok, og *Engelskmanden,* som vilde skudt "Trekroner" sønder og sammen, han kom ogsaa *tidsnok,* for han kom paa Grund derudenfor og fik det glatte Lag, saa der var ikke blevet heelt af ham paa den Side, hvis ikke Admiral *Nelson,* ellers en stor Vovehals, var blevet saa klog af Skade, at han skrev iland, at det gjorde ham meget ondt, at han var kommet op at slaaes med de "tappre Danske Brødre" og at han havde Ordre til at standse det unaturlige Blodbad saasnart som mueligt.

See, saa godtroende, som de *Danske* var dengang, vil jeg haabe, de ikke er i April 1848, saa de, for *falsk* Broderskabs Skyld, skulde holde op med halvgjort Arbeide og lade *Slesvig-Holstenerne* prale, ligesom *Engelskmanden* pralede, baade af, at han havde vundet Seier, og at han havde narret os den fra; men |A:106derimod venter jeg vist, at skiøndt de *Danske* ogsaa iaar er staaet meget silde op, og har slet ikke villet troe, det var Slesvig-Holstenernes Alvor at giøre *Oprør,* førend de selv kom herover og spurgde, om vi ikke selv fandt det ganske rigtigt, og vi saa hørde, at de havde snappet *Rendsborg* og førde Avindskiold imod os lige op til *Hadersløv,* jeg venter, at nu, da vi øiensynlig har rappet os, vi da ogsaa skal komme netop tidsnok overalt, ligesom allerede til *Hadersløv* og *Aabenraa,* saa Slesvig-Holstenerne skal ikke komme til at rose sig af, de har narret os *April,* eller i Hast spille os det samme Puds med Grændse-Fæstningen *Rendsborg,* som iaar!

Jeg har jo nok hørt det, og De sagtens ogsaa, at det er ikke blot Slesvig-Holstenerne, vi har at nappes med, men at saa kommer der, jeg veed ikke hvormange tusinde *Preusere,* og selv Hertugen af *Brunsvig Wolfenbüttel* skal ruste sig svært for at indtage *Danmark,* ja, jeg tænker, vi høre vel en af Dagene, at de berømte *Hansestæder* Hamborg og Lybek har udrustet hele deres *Flaade,* og at det *Tydske Forbund* har besluttet, at *Kongeriget Danmark* paa Timen skal udslettes af alle *Tydske Landkort,* og saasnart som mueligt udslettes af Jorden, for vi veed nok, at naar man er allervredest, da er man kun vred som en *Tydsker,* og Tydskeren ligner sig naturligviis selv op ad Dage.

|A:107Men hvad skal vi sige til alt dette, uden som *Jyden* siger endnu lidt plumpere, at hvem der døer af Trudsel, skal begraves i en Mødding, og dernæst, at vi har en god Samvittighed i det Stykke, ja, kun alt for god, thi det er grueligt, Alt hvad vi har gjort for at faae den vrede Tydsker mild, saa nu kunde vi bestemt ikke giøre mere, uden vi reent ud vilde smidt os i Støvet for ham og bedt ham giøre os den Ære at træde os paa Nakken, saa vi kunde rose os af at være

hans *Nærpaarørende,* saa der er for os ikke mere Spørgsmaal om at giøre ham mild, men blot, om mueligt, at giøre ham lidt spag, saa han, vred eller mild, holder sig i Skindet og lader os have Fred.

Saadant et *ældgammelt* Kongerige, som *Danmark,* har desuden ogsaa en Trøst, som det *Preusiske* og andre Grønskollinger blandt *Kongerigerne* slet ikke kiender, for Danmark har alt seilet saa høi en Sø mangfoldige Gange og kom dog iland, saa ogsaa her giælder Ordsproget, at den lever længe, som tit lyves død.

Ogsaa i denne Henseende er det en stor Fornøielse for en *Dansk* at tænke paa den anden *April* 1801, thi da var det ikke et Rige i Maanen, der, som Slesvig-Holsteen nu, paa Danmarks Bekostning vilde sætte sig ned paa Jorden, men det var *Engeland,* Verdens største Sømagt, der ikke blot erklærede os Krig, men skikkede os en af de største Flaader paa Halsen, som |A:108Engeland kunde udruste, og det under Anførsel af den berømteste og forvovneste *Admiral,* og det var kun med Halvparten af den store Flaade han løb over under *Amager* og greb os an, og nu sagde Folk naturligviis: hvad kan det nytte, om I ogsaa slog *Nelson* tilbage? ligger saa ikke *Parker* med ligesaa stor en Flaade under *Kalkbrænderiet,* og sæt, at I ogsaa kunde slaae den, saa er der mere hvor det kom fra, og Engeland vilde jo blive saa forbittret, at det for sin egen Æres Skyld ei kunde hvile, før *Danmark* var tilintetgjort. See, det var der meget mere Rimelighed i, end at nu alle Folk i *Tydskland,* der altid har ligget i Haarene paa hverandre og giør saa endnu, skulde fordi vi klappede Slesvig-Holstenerne lidt af, blive ved at sende Hær paa Hær mod det uskyldige Danmark og hverken første eller anden Gang faae *Forfald*; men hvormegen Fare der end kunde været for, at Krigen med *Engeland* vilde blevet uendelig og tilsidst utaalelig for det lille *Danmark,* saa tænkde de *Danske* dog: det nytter ikke at sørge for den Dag, man kanskee aldrig lever, og naar Himlen falder ned, da falder naturligviis Fuglene med, og da de havde gjort deres Bedste den *anden April,* see, da havde Engelskmanden dog ingen Lyst til at vinde flere Seire af det Slags, og dermed var den Krig forbi.

Med den *Tydske Krig* er det nu vel i visse Maader en anden Sag, thi naar *Danmark* faaer Krig |A:109med *Engeland,* da er det altid, i det mindste paa en af Siderne, af *Vanvare,* da de har intet at slaaes men meget at forliges om, medens derimod *Danmarks* Krig med *Tydskland* er en Slags Natur-Nødvendighed, saa det er immer en Feiltagelse, naar vi tænker, vi har *Fred* med *Tydskerne,* da *Vaaben-Stilstand* er det Høieste der kan finde Sted imellem os, saalænge vi paa begge Sider bliver ved at ligne os selv. *Tydskland* har nemlig sat sig i Hovedet, at der maa intet *frit,* selvstændigt Kongerige *Danmark* være til, og blandt alle nagelfaste Grundtanker (fixe Ideer) veed al Verden, at der sidder ingen fastere end de *Tydske,* og *Danmark* føler ikke desmindre, at da det i et Par

Aartusinde har været et frit selvstændigt Kongerige, maa det dog vel have vundet Hævd paa sin Tilværelse, saa, jo klarere det bliver os, hvad Striden giælder, des dybere maa vi ogsaa føle, at Lodden er kastet, saa ikke blot mod hele *Tydskland,* men mod hele Verden maatte vi under saadanne Omstændigheder kæmpe til sidste Blodsdraabe. Og naar vi Danske kun rykker i Marken med den Følelse, og giør ved *Dannevirke* ligesaa forsvarligt Arbeide tillands, som vi i 1801 giorde ved *Kiøbenhavn* tilvands, og lader os ikke narre med Snak om *Broderskab,* hvor vi veed der er dødeligt *Fiendskab,* da frygter jeg slet ikke for Udfaldet, thi paa den ene Side seer jeg klart, at Døden for *Tydskerens* Haand var langt at foretrække for Livet *under* hans Fødder, og |A:110paa den anden Side troer jeg, at *Han,* den *Gamle* af Dage, som raader for Lykken og Seiren i Strid, og som saa tit frelste det lille uskyldige *Danmark,* ved Dets faa, men mageløs ædelmodige og livsalige Helte, Han vil ogsaa nu og herefter frelse os fra *Tydsken,* "frie os fra det Onde!"

Gamle *Danmark* leve til Verdens Ende!

4

Altsaa fra April 1839, i hvilken Tid det vel har gjort liden eller ingen Opsigt, men har dog udrettet noget, navnlig med de smaa, vidt udbredte, *Visebøger,* som hos Folket bærer det "Danske Samfunds" Navn.

Ingen Dansk Frihed under Tydsk Trældom.

At vi *Danskere,* om vi end havde Magten, ei vilde stræbe at afskaffe det *Tydske Sprog i Tydskland,* det har vi giennem Aarhundreder kun alt for klart beviist baade i *Slesvig* og *Holsten,* men at Tydskerne, om de kunde, vilde med Glæde afskaffe det *Danske* Sprog i *Danmark,* saa det blev kun et usselt Almuesprog, det har de baade selv sagt, det har de klarlig beviist, og det er grueligt, hvorvidt de har drevet det netop i *min Tid.* Aar 1800 blev jeg nemlig endnu *Student,* og kunde følgelig blive hvad det skulde være i Danmark, *uden Tydsk,* men nu kan man *uden Tydsk* hverken blive *Præst* eller *Dommer,* ei engang blive *Dansk* Skolemester for *Bønderbørn* eller kongelig *Skovfoged* i Danmark!! Har vi derfor virkelig faaet et dansk-frisindet Ministerium for det *Danske* Skolevæsen, da maa et af de første Kiende|A:111tegn være, at den *Tydske Underviisning* afskaffes i alle *offenlige Skoler,* og følgelig bortfalder ved *alle befale*de Prøver, saa man dog kan tjene sit *Danske Fæderneland* uden at paanødes Fiendens, *Arve-Fiendens* Sprog, der er dødelig Forgift ei blot for vort *Modersmaal,* men for al *Danskhed* i Følelse, i

Tanke og Tale! Sandelig, her giælder det, om *Danmark* vil *bestaae* eller *forgaae!*

Enkedronningen.

1 Hun var en Hustru; — gjennem mange Aar
en elsket Husbond ejed hendes Hjærte;
hun delte med ham Livets mange Kaar,
dets söde Glæder og dets bitre Smærte;
men Vinterstormen kom, og paa dens Vinger
sad med sin Le alt levendes Betvinger;
den Husbonds Livstraad overskar han fage;
nu sidder Enken sörgende tilbage.

2 Hun var en Söster, — havde Brödre to,
og ömt hun elsked dem; thi hun er Kvinde,
og ingen Kvindes Barm var mere tro
og mere selvopofrende at finde;
da kom den vilde Vaar; — i Döden ikke
endnu sig lukked Broderparrets Blikke,
for hende dog afskares deres Dage; —
nu sidder uden Brödre hun tilbage.

3 Og dette rige Hjærte, dette Dyb
af Kvindekærlighed, hvis Ægteherre
i Döden sank, mens Nastronds Ædderkryb
til hendes Brödre monne Vejen spærre, —
|A:112og dette rige, fromme Kvindehjærte,
fik det til Fremtidslod kun bitter Smærte?
— Om end hun sidder sörgende tilbage,
skal hendes Börn vel dulme hendes Klage!

4 Hun har ej Börn! — thi opfyldt fik kun ikke
om Moderfryd hver Hustrus stille Bön,
og ingen kælen Datter, kraftig Sön
kan kysse Taaren af de vaade Blikke.
Hun har ej Börn; og dog — — ak ingensinde
var nogen barnerig som barnlös Kvinde!
Som Enke sidder ene hun tilbage;
— hun kan ej sidde dog med bitter Klage.

5 Nej — “Glæd dig, du, som födte ej, som var
ufrugtbar!” — Trindt i Hytterne de spæde

lovsynge dig, og af hvert Öjenpar
din Lön udstraaler rigt: din Moderglæde!
Til Hytten gik fra Borgens höje Tinde
med Moderömhed moderlige kvinde;
nu vender Barnetakken fromt tilbage,
et Honningbæger i de tunge dage.

6 Og Danmarks Tak — de spædes Tak dog mest,
de, paa hvis Skuldre Danmarks Fremtid hviler,
det Hjærte tröster, som har tröstet flest,
saa at du end i al din Kummer smiler!
Ja, Tak, som ingen at udsige mægter,
dit Navn skal sjunge for ufödte Slægter,
men skal og blidne dig det Spand af Dage,
som — næst Guds Naade — du har end tilbage.

Kjöbenhavn d. 23de April 1848.

Frederik Barfod.

|[A:113]

Danskeren.

Et Ugeblad.

1848. Onsdagen den 10de Mai. Nr. 8.

Den Danske, den Tydske og den Franske Sag.

III.

Dengang det forleden gik rask sydpaa med vore Løveunger, til *Haderslev,* til *Aabenraa,* til *Flensborg,* til *Slesvig* og til *Dannevirke,* saa det fløi bort som Avner alt hvad der laa os iveien, og da vi ovenikjøbet hørde, der var "gode Efterretninger" fra Engeland, da sagde man oppe i den saakaldte "Sandkiste" og derefter i hele *Kiøbenhavn* "den *Danske Sag* staaer *godt.*" Nu derimod, efter det vel meget *sørgelige* men dog meget ærefulde Slag ved *Dannevirke,* da *Preuserne* gaaer rask *nordpaa,* og vi maa spørge, *hvor* vor Krigshær egenlig befinder sig, og da de gode Efterretninger fra Engeland synes lidt *uefterrettelige,* nu siger man naturligviis i Sandkisten og i hele Kiøbenhavn, at den Danske Sag staaer meget

slet, saa nu maatte man ønske, at enten *Russen* eller *Tyrken* vilde hjelpe os og frelse Danmark.

Jeg siger derimod nu, som altid: den Danske Sag staaer forsaavidt immer *godt,* at det er en meget *god* Sag, |A:114som derfor, saavist som der er en *god Gud,* er i meget *gode* Hænder og faaer vist, med *Guds* Hjelp, et meget *godt* Udfald; men den Danske Sag stod i øvrigt kun meget *slet,* da vore modige Krigsmænd rykkede rask, sagtens altfor rask, frem i Hertugdømmet *Slesvig,* og den staaer endnu *slet,* forsaavidt man endnu i *Kiøbenhavn* forstaaer den saa *slet,* som om vi endnu levede i det *femtende* eller dog i Begyndelsen af det *attende* Aarhundrede, da man tænkde, det var hele *Sagen,* om hele Hertugdømmet *Slesvig* skulde følge med *Holsteen* eller trækkes tilbage til *Danmark?*

Ja, den Danske Sag staaer meget *slet,* saa slet, at vor Herre ikke engang med de allerbedste Vendinger kan give den et godt Udfald, saalænge man ikke seer, at Spørgsmaalet om Hertugdømmet Slesvig, hvor vigtigt det end, som vort *Grændse-Spørgsmaal,* er, det er dog kun en *Bisag,* hvorom et magert Forlig vilde være bedre end en feed Proces, naar først *Hovedsagen*, som er *Danskhedens* Frelse fra *Tydskheden* var bragt i Rigtighed.

Selv det *Tydske Forbunds* Krigserklæring, veed vi jo meget godt, har en langt dybere Grund end Holsteens saakaldte Ret til uopløselig Forbindelse med Slesvig, saa det er kun et Paaskud for, om mueligt, ved denne gode Leilighed at udføre *Tydsklands* ældgamle og allernyeste Plan, at forvandle Kongeriget *Danmark,* heelt eller halvt, til en *Tydsk* |A:115*Søkyst,* med *Tydske Havne* til den forventede *Tydske Flaade*. Altsaa selv i Tydsklands Øine er *ikke* Hertugdømmet Slesvigs indskrænkede eller uindskrænkede Besiddelse, men Danmarks fri eller bundne, selvstændige eller afhængige *Tilværelse Hovedsagen,* og hvormeget mere maa det da ikke være saa i Danmarks Øine, da vi dog alle veed, det var ingenlunde først ved det Tydske Forbunds Krigserklæring, eller ved Preusernes Indbrud uden Krigserklæring, det var ikke engang først ved Slesvig-Holstenernes *Oprør,* at Danmarks *Frihed* og *Selvstændighed* kom i Fare, men at alle disse Ting kun *viste* os Faren i hele sin Størrelse, og vakde os til med Løvemod at gaae den imøde, saa *Oprøret, Indbrudet* og *Krigserklæringen* hører aabenbar, ligesaavel som hele vor *aabne Feide* mod Tydskland og Tydskheden, til de *lykkelige* Omstændigheder, uden hvilke den Danske Sag baade syndes og vilde udentvivl været aldeles forloren.

Dengang man nemlig, aldeles i Tydskhedens fiendtlige og fordærvelige Aand, vilde sammensmedet en saa kaldt *Heelstat* af Kongeriget Danmark og det indtil Raseri *ramtydske* Slesvig-Holsteen, da følde vi alle, som har en Draabe ægte *Dansk* Blod i vore Aarer, at det vilde være et Hjertestød, et Dolkestik bagfra, der maatte give Kongeriget *Danmark* og *Danskheden* deres Banesaar,

men da der dog var kastet et Slør af Menneskekiærlighed, Broderskab og Fordomsfrihed og |A:116fælles Bedste over det Hele, saa saae de Fleste af os ikke *hvad* det egenlig var, der blottede Dolken og truede med Hjertestødet, men tænkde, det var dog vel egenlig *kun* Slesvig-Holstenernes *Overmod,* som smigredes, og deres *fiendtlige* Sindelag, der gaves frit Spillerum, ved de ligesaa farlige som vanærende Bestemmelser, at Slesvig-Holstenerne skulde være *ligesaa talrige* paa Rigsdagen, som Danskerne, og at Rigsdagen skulde holdes *ligesaa tit* i Slesvig-Holsteen som i Danmark. Alt *dette* var *Biting,* noksom *krænkende* og utaalelige, men af saa liden Vigtighed, at de kunde forsvinde uden at Sagen derved blev mindre fordærvelig, det saae kun meget Faa, og over hele Riget valgde man, enten uden alle Indvendinger eller kun med ubetydelig Forbeholdenhed, Sendebud til den *forskrækkelige* Rigsdag, hvorpaa *Dansk* og *Tydsk* skulde være *Hip* som *Hap,* eller, da det var umueligt, det *Danske* efterhaanden aldeles tabe sig i det *Tydske*. Man spurgde jo vist nok de Faa, som yttrede denne Frygt, hvorfor de ikke ligesaavel kunde tænke, det *Tydske* vilde *tabe sig* i det Danske? men det følde vi alle, var et Spørgsmaal af *spottende* Læber, medens man i *Tydskland* aabenlyst triumferede over, at nu var Danmark saa godt som *erobret,* da jo hele "Intelligensen" i *Danmark* var *tydsk* og maatte gaae over til Slesvig-Holstenerne, og det *Danske Sprog* da blive en let "fredelig" Erobring for det langt ypper|A:117ligere *Tydske* Sprog med den mageløs *store Literatur!* Det samme følde de *Sællandske Bønder,* thi ikke blot fandt de strax, at ved en høiere Bondeskoles Oprettelse, som dengang var i Giære, maatte der nu endelig sørges for, at man lærde godt *Tydsk,* men der var virkelig Bønderkarle i Hovedstadens Nabolag, som paa Timen antog sig en *Tydsk Sprogmester,* i den aldeles rigtige Følelse, at fra det Øieblik af, der blev talt *Tydsk* paa den *Danske* Rigsdag, maatte *Bønderne* enten lære godt *Tydsk* eller *blive borte*.

See, *dette,* at herefter skulde vore Bønder enten lært *Tydsk* eller tabt al muelig Indflydelse paa Raadgivning og Lovgivning i *Fædernelandet,* det var Hjertestødet og Dolkestikket for vort *Modersmaal* og dermed for vor fælles Moder: for Danskheden i alle Henseender, men det saae man ikke, eller brød sig ikke om, fordi *Bøndernes Fortydskning* var kun det sidste Led i en Kiæde af Fortydskninger i *Danmark,* som man netop var stolt af og kaldte *videnskabelige Fremskridt*. Ja, det er grueligt, iblinde, maskinmæssig var vi slingret frem i Fortydskning giennem hele dette Aarhundrede, mens vort *Modersmaal* netop klarest aabenbarede sin eiendommelige Herlighed og gjorde Underværker paa *Papiret,* og vi stod nu lige paa Randen af den Afgrund, der gabede som Fenris-Ulven, for at opsluge med vort *Danske Modersmaal* den *sidste* Levning af vort *Folkeliv!* Der indførdes |A:118nemlig den ene *Examen* efter den anden, saa der var snart slet

ingen Stilling eller Næringsvej, uden *Bondens* eller den simple *Haandværkers,* der jo i det mindste krævede *Tydsk,* som det aldeles *uundværlige* selv til den ringeste Grad af *Dannelse.* Det var følgelig en "Urimelighed" ved *Folkeraadets* Oprettelse, at der *ikke* anordnedes en *Examen* for *Medlemmerne,* hvorved de i det mindste havde lagt Kundskab i det *Tydske* Sprog for Dagen, og det var, naar *Danmark* skulde *fortydskes,* meer end en Urimelighed at *pæredanske* Bønder og Haandværkere fik Adgang til *Folkeraadet,* det var et grueligt Misgreb; thi deraf maatte i vore Dage Følgen blive, at *Modersmaalet* fik en *Høiskole* og *Almuen* et Begreb om *Dansk Dannelse,* som den eneste *folkelige,* hvorefter al anden saakaldt Dannelse i Landet smukt maatte *rette sig,* og hvorpaa alt hvad der i Danmark vilde *giælde* for Dannelse, maatte hvile. Dette *Danske Underværk,* som i alle Tydskeres og alle fortydskede Danskeres Øine vilde være en *stor Ulykke,* er, som man veed, endnu ikke skedt, men dog stærkt paa Vei til at skee, og der var kun *eet* Middel til at forhindre det, og det greb vore *Tydskere* og *Fortydskede* iblinde, men med den høieste Sikkerhed, da de vilde indført *Tydsk* paa den *Danske* Rigsdag, thi derved havde de paa en Omvei baade gjort *Tydsken* nødvendig selv for *Bonden* og kvalt al Tanke hos ham om en *Dansk* og folkelig *Dannelse.*

|A:119Her mener jeg dog, alle ægte Danskere maae kunne see Nødvendigheden ikke blot af et Slesvig-Holstensk *Oprør,* men ogsaa af en *Tydsk Krig* paa Liv og Død, naar *Danmark* og *Danskheden* skulde frelses, thi naar ogsaa vor *Almue* blev *fortydsket,* tabde sin Kiærlighed til *Modersmaalet* og dermed sin Lyst og Evne til at bevare og udvikle det, *da* var Danmark baade aandelig og hjertelig forgaaet, da havde Menneskeheden ikke mindste Fordeel af, at der var et *saakaldt* Dansk Kongerige til, og den dyrebare *Perle,* som er nedlagt i det *Danske Hjerte* og *Modersmaal,* var da nedsunket i den bundløse Afgrund.

Selv nu, da Tydskhedens Fiendtlighed og Falskhed mod alt Dansk er blottet i al sin Nøgenhed, selv nu er det vel skjult for de Flestes Øine herinde, hvad der i Tydskland og andensteds staaer soleklart for alle de Oplyste, at et Folks *Modersmaal* og Dets hele *Eiendommelighed* er kun *een Smeltning,* saa de lade sig ei ved nogen Konst adskille; thi endnu tænkes der jo paa at indføre det *Tydske Sprog* med alle *Syd-Slesvigerne* paa den *Danske* Rigsdag, hvoraf *Ulykken* maatte blive den samme, som om vi havde *alle* Slesvig-Holstenerne. Var derfor Slesvig blevet os en let Erobring, da vilde det sandsynligviis blevet vor ubodelige Skade, og selv nu, da vi dog har seet, at *ikke en eneste* Kiøbstæd i Slesvig, end ikke *Flensborg,* blev os tro, men at *Syd-Slesvigerne,* alle |A:120som een, er os hadske tilgavns, selv nu er man jo i *Kjøbenhavn* saa opsat paa *hele* Slesvigs saakaldte eller ikke saakaldte *Indlemmelse i Kongeriget* Danmark, at jeg kun har et meget svagt Haab om, at

man vil lade den ulyksalige Grille fare, med mindre *Tydskerne nøder* os dertil.

Da jeg imidlertid ønsker, at *Tydskerne* aldrig mere skulde kunne nøde os til at vige et Skridt paa vore egne Enemærker, endsige da afnøde os det mindste af vor *fulde Raadighed* over Slesvig, saa vil jeg dog endnu engang bede Kiøbenhavnerne ikke at afnøde vor Herre, som under os alt Godt, endnu flere Misheld, men fatte det gode og faste Forsæt, at, hvordan end Bladet vender sig, og hvor blidt end Lykken vil smile til de Danske Vaaben, aldrig mere at tænke paa det fortydskede, forbistrede *Syd-Slesvigs* Indlemmelse i *Kongeriget,* aldrig lade en eneste *Tydsker* beholde *Dansk* Indfødsret, eller en eneste *Tydsk Mund* have *Mæle* eller Stemme paa den *Danske* Rigsdag! Naar jeg *her* siger Kiøbenhavnerne, da mener jeg naturligviis tillige vore *ansvarlige Ministre,* som har Kiøbenhavnernes fulde Tillid, og fristes kun alt for meget til at antage *Kiøbenhavns* Stemme for *hele Danmarks,* skiøndt jeg er vis paa, at Danmarks Stemme er i det *Hele* saavel *imod* al *Vold* paa Hertugdømmet Slesvigs naturlige Følelse, som *mod* al *Tydsk Tale* paa den *Danske* Rigsdag, |A:121og mod enhver Udsigt til et nyt *Tydsk* og *fortydsket Ministerium,* som man dog, ved at smide *Dansk Indfødsret* til et Par hundredetusinde tydske eller fortydskede Slesvigere, ei blot gjorde mueligt, men ligefrem *forberedte*.

Kunde man nu bare, i vort *Danske* Statsraad og i Danmarks Hovedstad, komme til det gode og faste Forsæt at lade *alle Tydskere* og al *Fortydskning* af *Danske* Folk fare, men derimod af al Magt at fremme en ægte *Dansk Dannelse* paa *Modersmaalet* for *hele* Folket, da turde jeg sige, at den *Danske Sag* har aldrig i *sexhundrede* Aar, og ventelig i hele *tolv* Aarhundreder, staaet *saa godt,* som den kom til at staae 1848, baade før og under og efter *Slaget* ved *Dannevirke* og dette Slag vil da have gjort *Udslaget* og fra Slægt til Slægt blive besunget som Danskhedens Triumf i *Folkehjertet,* en mageløs varm *Selv-Opoffrelse* i de statistiske Tabellers *iiskolde Dage,* hvorpaa der naturligviis fulgde en ligesaa *ærefuld Opreisning* og *straalende Forklaring*. Ja, en jydsk Bonde paa Grændsen af Slesvig sagde til en af mine unge Venner blandt de "Frivillige," *efter* Slaget ved *Dannevirke*: jo, det gaaer nok godt, for det er en "*grov Aand,*" der er kommet over de *Danske,* og det er mig sikkert, som min christne Tro, at faaer kun denne saakaldte *"grove",* der, som bekiendt eller ubekiendt, i den *Jydske* Bondes Mund be|A:122tyder "*stærke*" Aand: *Nordens Kæmpeaand,* Lov til at udvikle og forklare sig hos den *Danske Bonde,* da skal man faae at see, at denne "grove Aand" har ægtet den "fineste Følelse" med den lifligste Glands under Solen, thi en saadan Følelse er, efter alle Slægters Vidnesbyrd og alle Folkehjerters Stemme, den ædle, dybe, alt godvillig *opoffrende Fædernelands-Kiærlighed!*

See, *derfor* er jeg ogsaa sikker paa, at trods alle de Anstøds-Stene, ja alle de Klipper, den forbistrede Tydskhed har væltet og vælter endnu bestandig iveien for en ægte *dansk-nordisk* Udvikling paa det velsignede *Modersmaal,* der, ved sin mageløse *Bølge-Lighed,* er ligesaa godt skabt og skikket til at udtrykke den *Nordiske Kæmpeaands* dristigste, høieste, lynslaaende Tanker, som det *Danske Hjertes* dybeste, fineste, smeltende Følelser, trods Alt, skal denne Udvikling og Forklaring lykkes, saa det smerter mig kun, at *Øineforblindelsen* skal være saa stærk, at Tydskhedens tomme *Rummel* skal synes saa frygtelig, dens fortvivlet klare Frost og Kulde findes saa tillokkende, midt i *Danmarks Hovedstad,* at maaskee endnu *flere* Forræderier, *flere* Ydmygelser, *flere* saadanne fuldblodige Offere, som det ved *Dannevirke,* en endnu hedere Skiærsild, end den, vi i hele dette Aarhundrede har giennemgaaet, skal findes *nødvendige,* for at lære os, at ligesaalidt, som noget Folk uden varm og virksom |A:123Fædernelands-Kiærlighed kan blive til andet *Stort* i denne Verden, end store Narre eller store Røvere, ligesaalidt kan noget *Folk bevare* og *forklare* sin Fædernelands-Kiærlighed uden at være og blive *sig selv,* sin *medfødte Art* og Natur og sit *Modersmaal* tro. Ja, dette er min dybe Sorg og Smerte i disse ellers saa herlige, glædelige *Nyaarsdage,* da Store og Smaa, Høie og Lave, Lærde og Læge, Frivillige og Trælle, føle sig besjælede af det samme *Løvemod* til at seire eller døe for det ældgamle, elskelige *Danmark,* saa naar kun *Fædernelands-Kiærlighedens* hellige Ild ei længer betragtes blot som en Bavn til at brænde i *Krigens* Tid og saa ubarmhjertig *slukkes,* men som den Soel, den skal omskinne, opvarme og forklare os i *Fredens* Skiød, da skal jeg juble, om jeg end hører, der staaer *hundredetusinde* Tydskere paa vore Grændser, thi naar *Danskheden* er i sin Kraft, da fortærer den *Tydskere* paa sine Grændser som Ilden Straa, og det er kun *Tydskheden* midt *iblandt* os, omtaagende vort Øie, forgiftende vort Blod, besnærende vort Hjerte, saa vi blive *unaturlige, udanske,* kun *den,* vi maae *grue* for, kun *den,* det koster Møie at fordrive!

|A:124

Den Danske og den Tydske Theologi.

Det er gaaet med den *Danske* og den *Tydske* Theologi omtrent ligesom med Kongeriget *Danmark* og Hertugdømmet *Holsteen,* at de har længe været sammenkoblede imod Naturen, og Følgen har naturligviis været, at det *Tydske* hovmestererede og mishandlede det *Danske,* men hos mig og mine Venner har dog den Danske

Betragtning af *Christendommen,* alt en Tidlang gjort sig giældende, saa Christendommen er os ingen *fremmed Lov,* lagt paa Landets Børn, deres Hoved og Hjerte, Tro og Tanke, men et Evangelium, et glædeligt Budskab om *Frelseren,* som alle Mennesker, altsaa ogsaa de Danske, har frit Forlov til, paa *eget* Ansvar, at troe og tilegne sig lidt eller meget af, ligesom de vil, og kan naturligviis *ikke levende* tilegne sig meer af end de i deres *Hjerte* føle sig bevægede til.

At nu *Tydskerne,* selv naar de løfter *Religions-Frihed* paa Papiret til Skyerne, slet ikke kan finde sig i denne *Danske, virkelige* Troens og Tankernes *Frihed,* men vil med deres saakaldte *videnskabelige* Skriftfortolkning true og tvinge os til at være Indsiddere i deres theologiske *Lærebygninger* og tage den *Danske* Fornuft og Forstand fangen under den *Tydske* Kulsviertroes Lydighed, det er saa følgelig en Sag, at jeg ei skulde nævne det, naar ikke det |A:125Tydske Aag var blevet saa gammelt i *Danmark,* at selv i disse den Danske Opvækkelses Heltedage, vover en *Tydsk Doctor* midt iblandt os at løfte Tydsketroens Herreskjold mod vor *Danske* Theologi, og den saakaldte "*Danske* Kirketidende" lader sig bruge af ham til *Vaabenplads.*

Uagtet jeg derfor kun blæser ad hele den *Tydske Theologi,* der bærer sig ad med *Christendommen* ligesom *Fanden* med *Frelseren,* da han gik til ham i Ørken og sagde: *er du* Guds Søn, saa giør disse *Stene* til Brød, saa maa jeg dog erklære, at vil den saakaldte "*Danske* Kirketidende" pleie Venskab med *Fienden,* da maa jeg, hvor ondt det end visselig giør mig, erklære den for *udansk* og afbryde al venskabelig Forbindelse med den.

|A:126

Dansk Trøstesang.

(Efter Paaskedagen ved Dannevirke.)

Mel. Kommer hid I Piger smaa.

1 Kommer, alle Moders Børn!
Deler Moders Smerte!
Brødrene den *sorte Ørn*
Hakked dybt til Hjerte,
Graadig drak han deres Blod,
Faaer dog ei det *Løvemod,*
Som er Dane-Arven!

2 *Dronning* er vor Moder huld,
Føder *Konge-Sønner,*
Dem kun Hjertets røde Guld:
Kjærlighed belønner;
Vugget blev de i dens Skjød,
Favned den i Liv og Død,
Skal i den og hvile!

3 Altid i det *høie* Nord
Skal nu *Dannevirke*
Æres som et *Alterbord*
I vor Moders Kirke;
Der opoffred sig med Priis
Kongebørn i Hundredviis:
Dronning *Dagmars* Sønner!

4 |A:127Ingen Sone, ingen Bod
Ørnen os kan byde,
For den Strøm af Kongeblod,
Han med Lyst saae flyde;
Hvor han boer paa høien Hald,
Moders Taarer uden Tal
Han for intet regner!

5 Høiere end nogen Ørn
Bygge kan og stige,
Boer dog Han, som elsker Børn,
Gud i Himmerige,
Løven som et Offerlam
Dufter altid sødt for Ham,
Taarer Han mon tælle.

6 Lyn har Han til Sendebud,
Tolke for sin Vrede,
De gik ind og de gik ud
Før i Ørnens Rede,
Kommer de engang endnu,
Kommes den ei meer ihu
Mellem Himlens Fugle.

7 Men saalænge lyseblaa
Groe hos os Kjærminder,
Og saalænge Taarer smaa
Perle her paa Kinder,
|A:128Lønnes skal vort Løvekuld
Med vort Hjertes røde Guld,

Kjærligt Eftermæle!

8 Og saalænge Bølgen blaa
Sig om Marken slynger,
Og saalænge Lærken graa
Over Heden synger,
Himlens Gud hver Smertepiil
Bryder med et Englesmiil
I vor Moders Hjerte!

9 *Dannevirkes* Offerlam!
Løver ei desmindre!
Ja, I dufte sødt for Ham,
Som seer helst det Indre,
Og hos Ham i *Fredens* Havn
Eders *Moder* har til Navn
Himmelens Veninde!

|[A:129]

Danskeren.

Et Ugeblad.

1848. Onsdagen den 17de Mai. Nr. 9.

Dannevirke-Slaget Paaske-Søndag.

(I "Danske Samfund" 3die Mai.)

Det var idag otte Dage, at Efterretningen om det haarde og blodige Slag ved *Slesvig* og *Dannevirke* kom hertil, og skiøndt det *ikke* var *derfor,* jeg blev borte, saa er jeg dog velfornøiet med, at jeg ikke kom herop *den* Aften; thi Ingen kan i et saadant Øieblik være sikker paa sig selv, og dog skal *Dannemænd,* selv naar der er meget at sørge over, aldrig komme sammen for at sørge og klage, det kan de meget bedre giøre hjemme, hver for sig, saa naar de komme sammen med Tydskerne, maa det være for at skifte Hug, og naar de komme sammen indbyrdes, maa det være for at opmuntre og oplyse, og, naar det behøves, for at trøste hverandre.

Uagtet jeg derfor heller ikke iaften har Sind til at tale om andet

end hvad der hænger sammen med det haarde Slag første *Paaskedag,* endnu haardere for *Danmark* end *Skiærtorsdags-Slaget,* saa |A:130vil jeg dog ikke dvæle ved alt det ædle *Danske* Blod, som der blev udøst, og endnu mindre ved det uædle *Preusiske,* som skulde meget heller blevet hiemme, da det havde slet intet uden Uret og Ulykke ved *Slien* at giøre; ja, jeg vil ikke engang klage over den Fare, der nu truer, især vore gode Venner baade i Sønder- og Nørre-Jylland, men jeg vil minde om, hvad der ved denne Leilighed giør det *Danske* Navn *Ære,* og hvad der kan og skal være os alle til Trøst under disse baade sørgelige og farlige Omstændigheder.

Hvad der nu allerførst, i mine Øine, giør det Danske Navn Ære, det er, at førend vi begyndte paa Krigen, giorde vi alt hvad vi kunde for at beholde *Fred*; thi vel anseer *Tydskerne* det for Kiællingagtighed, saa i *deres* Øine er ingen Mand tapper, uden han, ligesom de, klapper paa Sværdet for *ingen Ting* og ypper Klammeri for et *godt Ord*; men derfor er dog ligefuldt *Krig* og *Blodbad* noget saa sørgeligt og smerteligt for *Menneske*-Hjertet, at hvem der har *dette* Hjerte paa det rette Sted, han krymper sig derved, det længste, han kan, og bekvemmer sig kun dertil, som et nødvendigt Onde, det vil sige: naar Krig er det eneste *Middel* til at forsvare hvad man elsker mod det Hadefulde og Hevngierrige, saa man ikke længer kunde beholde Fred uden at give sine *Venner* i deres *Fienders* Vold.

|A:131Derfor siger Ordsproget med Rette, at Ingen *kan* have *Fred* længer end hans *Nabo* vil, og *Danmark* kunde da heller ikke have Fred længer end *Slesvigholstenerne* vilde, thi de vilde ikke blot foreskrive os Love, men de vilde ogsaa med Vold og Magt giøre et Par hundredetusinde *Danskere i Sønder-Jylland* til *Tydskere,* og det kunde vi med *Dansk* Hjerte i Livet umulig sidde stille og see paa.

Ligesom nu *Fredsommeligheden* er det første, der ved denne Leilighed giør det Danske Navn *Ære,* saaledes skal den ogsaa være os til Trøst, thi selv midt under den farligste Krig tør vi haabe baade en snar og en god Fred, da vi veed med os selv, at os huer *Freden* i alle Maader bedst, saa det er ogsaa kun for Fredens Skyld at vi fører *Krig*. Naar derfor Blodet er flydt i Strømme paa begge Sider, som det flød første *Paaskedag* ved *Dannevirke,* da kan de *Danske,* som *forlader* Valpladsen, ganske anderledes trøste sig med Freden, end *Tydskerne* kan, som *beholder* Valpladsen, thi de Danske føler, at de i det blodige Slag har bragt *Freden* det størst mulige Offer, og tør derfor sikkert vente den med al dens Velsignelse, medens Tydskerne har ikke andet end Krig ivente, da det er *Krigs-Afgudens* Fane, det *Romerske Ørnebanner,* de har svoret til.

|A:132Det *andet,* som giør det *Danske* Navn *Ære,* det er naturligviis, at nu kan hele Verden see, og Fienden maa selv indrømme, at skiøndt de *Danske i Fred* er saa spage *som Lam,* saa kæmper de dog endnu som *Løver,* naar man nøder dem til at føre Krig. Vist nok var den Ære, vi vandt ved *Dannevirke* første

Paaskedag, i Sandhed *dyrekiøbt,* men den var *uundværlig,* naar *Danmark,* saa lille og saa forhadet af *Tydskerne,* som det er, skulde blive ved at være et *frit,* selvstændigt *Kongerige*; thi mange uheldige Omstændigheder, og især Tydskernes store Anseelse herinde, har giort, at vi fik et daarligt Ord paa os overalt i Europa, som om det i det høieste kun var *tilsøes,* vi endnu lignede vore tappre Forfædre, ja, vi var selv nærved at tænke, at dersom Tydskerne endnu engang for Alvor angreb Danmark, da var der ingen Redning, med mindre, ved et stort Mirakel, den æventyrlige *Holger Danske* kunde staae op fra de Døde og slaae et Dommedags-Slag for os.

Men see, nu har det Danske Folk ved *Dannevirke,* hvis ældste Navn er *Holgers Dige,* selv slaaet Dommedags-Slaget, og at de selv mærker det, kan man høre derpaa, at nu siger Bønderne selv baade i *Sælland* og *Jylland,* at nu er *Holger Danske* vaagnet, nu har de lært, at det var inden i dem selv |A:133han sad og *uglesov,* til Slesvig-Holstenerne kom og kneb ham i Næsen!

Fra denne *breddanske* Side betragtet, seer man let, at Paaskedags-Slaget ikke blot er meget *ærefuldt,* men ogsaa meget *trøsteligt* for Danmark; thi skulde Preuserne til Uheld ikke endnu have faaet deres Fornøielse ved *Dannevirke,* saa faaer de den dog nok et andet Sted, da Holger er vaagnet og har faaet Næverne i Gang, og kan bare Preuserne faae deres Fornøielse af Slagsmaal med *Danskerne,* da faaer vi sikkert snart saa god en *Fred,* som vi nogentid har havt, og som man kan have den med Tydskere til Naboer. Siden vi nemlig 1801 holdt os i sex Timer tappert mod *Engelskmændene,* da har intet Folk, ikke selv Engelskmanden, budt os det glatte Lag *tilsøes,* og skulde det nu end ikke ret forslaae, at vi har holdt os tappert i *otte* Timer mod Preuserne, som *een* mod *to,* saa hjelper det dog nok, naar vi ved en god Leilighed lægger *fire* Timer til, saa det bliver fuld *Daghyre,* og neppe byder da enten *Slesvig-Holstenere* eller Høitydskere os Brodden meer *tillands* i dette Aarhundrede.

Dog Tydskerne, baade de høie og de platte, baade de hele og de halve, og de fjerdedels og de ottendels, som vi endnu kun har alt for mange af midt |A:134iblandt os[5], de vil sagtens sige, at om end Danmark kan have Ære og Trøst baade af sin dagligdags Fredsommelighed og af sin *helligdags* Kækhed, baade *Skiærtorsdag* og første *Paaskedag,* baade *tilsøes* og *tillands,* saa har vi dog kun *Skam* og *Ærgrelse* af at vi lod os overraske i Slesvig og ved Dannevirke, og nødtes derved til at rømme en ellers uindtagelig Stilling!

Havde nu Dannevirke-Slaget staaet paa nogen anden Dag i Aaret end Paaske-Søndag, da maatte vi kanskee nødes til at give Tydskerne Ret heri; men nu, da det virkelig var paa *første* Paaskedag, paa Christi *Opstandelsesfest,* paa den høihelligste Søndag i hele Aaret, Preuserne med velberaad Hu angreb de

Danske, nu har vi ingen Skam og endnu langt mindre nogen Ærgrelse af det, om vi end lod os overraske, eftersom vi dog ikke lod os enten kyse eller underkue af den Preusiske Overmagt.

Enten maatte nemlig de *Danske* været meget godt oplyste, eller de maatte været meget mistænkelige, |A:135naar de skulde ventet et Angreb af de saakaldte *evangelisk-christelige* Preusere en første Paaskedag, og jeg vilde rigtig nok ønsket, at alle mine Landsmænd havde været ligesaa godt oplyste som jeg om den *preusiske* Christendom, thi da havde de vidst, den var langt mere *tyrkisk* end *christelig,* og havde allersnarest ventet Preuserne første Paaskedag, men da de Danske nu ikke var *saa oplyste,* saa glæder det mig ordenlig, at de ikke var saa *mistænkelige,* som de maatte været, for at vente et Angreb af *Medchristne* paa *den* Dag, der giennem atten Aarhundreder i hele *Christenheden* har været en Fryds og Glædes Dag med Lovsange for *Frelse* fra *Døden.* Dette er mig nemlig det umistænkeligste Vidnesbyrd om, at saamegen Christelighed har *Danskheden* dog i det Hele tilegnet sig, at den kunde umuelig valgt *Paaske-Søndag* til Angreb selv paa sin arrigste Fiendes Liv, og da ligger der en stor Trøst for de Danske netop i den *tyrkiske* Overraskelse af et Folk, der i den sidste Tid bar Christendommen tilskue, thi her giælder det to Gange, at Fals slaaer sin egen Herre paa Hals.

Ved denne Leilighed falder det mig ogsaa meget betimelig ind hvad jeg hørde i min Opvext paa den Jydske Hede, at *Tyrkerne* skulde engang komme saavidt, at de vandede deres Heste i *Kolding-Aa,* men |A:136saa skulde de faae al Landsens Ulykke og blive hugget ned, som *Bønder* slaaer *Græs,* og man lagde til, at paa en vis Kirkegaard i "Dansk Holsteen" voxde der et Træ ud af Kirkemuren, som snart vilde være stærkt nok til, at den *hvidhaarede* Prinds, der skulde slaae *Tyrkerne,* kunde binde sin Hest ved det. Da man nemlig nu siger, at *Preuserne,* som selv har beviist, de er igrunden *Tyrker,* enten allerede er kommet til *Kolding*[6], eller kan dog ventes en af Dagene, saa venter jeg vist, de skal ikke vande deres Heste i Kolding Aa for intet, men komme til at betale saa gode Drikkepenge, at de aldrig mere reiser saa høit i *Nord,* med mindre de skulde faae fri *Befordring* til *Siberien!*

See, det er da med faa men fyndige Ord, at det har aldrig været saa klart, som det nu er blevet, at *Danskeren* baade er "Lam og Løve," og *Danmark* har i mange Aarhundreder aldrig været saa godt paa Vei til at faae, hvad dets Hjerte ligefra *Frode Fredegods* Tid har sukket efter, det er: en ærefuld god og varig *Fred,* og især *Fred* for *Tydskerne,* som ikke blot vil forbluffe, fornærme |A:137og forkue, men forkvakle, forhexe og forgiøre os! Kan vi nemlig kun denne Gang ordenlig faae *Tydskerne* og al *Tydskheden* smidt firkantet ud ad Døren, da er *Dannevirke-Ledet* hængt ilave, saa Tydsken betænker sig to Gange, før han gaaer eengang over *Eideren* igien, og

hvad *Preuserne* angaaer, da haaber jeg virkelig, at kan vi blot denne ene Gang lære dem at fægte med Hælene, da seer vi dem aldrig meer enten sønden eller norden for *Kongeaaen*. Det Sidste er vel kun min egen Slutning, men den er dog ingenlunde uden Grund, for de nu saakaldte *Preusere* er kun Ripsraps af allehaande tydske og slaviske Folk, som hænger meget daarlig sammen, og har nu *netop i hundrede* Aar kun spillet en stor Magt i *Europa* ved altid at have skarpe Rageknive ved Haanden, og naar de saae deres Snit, sætte skikkelige Folk dem paa Struben. Derfor har de allerede een Gang med Rette sidt i *Tugthuset* under *Napoleon,* og brød kun ud, da det gik ham skævt i *Rusland*; men siden har de spillet "de *Hellige*", lige til nu, da de forhastede sig og fløi de slesvig-holstenske *Oprørere* til Hjelp paa Jernbanen, saa alle Julemærker maatte slaae feil, om de ikke snart kom i *Slaveriet* paa Livstid, og faaer de, som det tegner til, *Russen* til *Slavefoged,* da slipper de knap ud, mens disse Lys brænder!

|A:138Desuagtet vil jeg ingenlunde nægte, at *Danmarks* Stilling endnu er meget betænkelig, saa der maa visselig "Mod og Mands-Hjerte" til at see Faren, som er aabenbar *Livsfare,* under Øine, men nu, da især Langelegen ved *Slesvig* og *Dannevirke* klarlig har bevist, at vi, Gud skee Lov! for Alvor har *taget* Mod og Mandshjerte *til os,* saa er *Danmarks* Stilling ingenlunde fortvivlet, men er *tusind* Gange bedre end den var *førend* Krigen, eller har været i flere hundrede Aar; thi saalænge hele *Europa,* og hardtad vi selv med, tænkde, vi ikke kunde taale Nogen rørde ved os *tillands,* uden at vi drattede omkuld, *da* var *Danmarks* Stilling *fortvivlet,* men nu, da vi baade har viist Verden og *mærket* det *selv,* at, trods vor Smalhed mellem Skuldrene og vor høie Alder iblandt Folkene, kan vi dog endnu, naar det endelig skal være, vove en Dyst med de Unge, de Største og de Stærkeste, nu har det, med Guds Hjelp, ingen Nød, naar vi kun *hader Tydsken* ligesaa oprigtig midt i Sælland som ved Dannevirke, og slaaer ham allevegne ligesaa drøit for Panden med vor *Munds Ord,* som paa Grændsen med de knytte Næver. Ja, det er mit faste Omkvæd, at kan vi blot, ved denne gode Leilighed, blive alle *aabenbare* Tydskere og al *kiendelig* Tydskhed kvit, da vil *Alting* igien blive saa oprigtig *Dansk* hos os, som |A:139det var i *Frode Fredegods* uforglemmelige Dage, og da bliver det først igien i *Danmark* ret en *"Lyst at leve!"*

5

Blandt mange andre Brande, som vore Tydske *Giæster* stikker os i Næsen, vil jeg kun pege paa den aabenbareste, som er de *Tydske Indbydelser* paa *Tydsk* til at lære godt og reent *Tydsk,* som vi endnu hvert Øieblik maa see i *Kiøbenhavns* Adresavis!!!

Naar man snakker om Fanden, siger Ordsproget, da er han nærmest, og saavidt jeg kan regne, er virkelig de *første* Preusere kommet til *Kolding* mens jeg stod og snakkede om dem og om *Tyrkerne.*

Om Forslaget til en ny Skatte-Udskrivning under Krigen.

(Blad fra 5te Mai).

Berlings-Avisen for i Aftes har rigtignok indskærpet os, at *fordi* vore *ansvarlige* Ministre har *lovet* at frelse Danmark, *derfor* skal vi have blind Tillid til dem, og hvis vi synes, noget er alt for galt, da i det høieste *klage* til *Præsidenten,* men jeg haaber, at alle Dannemænd seer, det er kun *Snak,* eftersom vore *Ministre,* langtfra at være *Guder,* der *kan* alt hvad de *vil,* kun er *Mennesker,* som Folk er flest, og kunde umuelig, selv med den *bedste* Villie og den *strængeste* Ansvarligheds-Lov, give os mindste *Bod* for *Fædernelandet,* hvis det ved deres Forseelse og Feilgreb gik tilgrunde.

Det er da ingenlunde vore Ministres *gode* Villie, jeg *anfægter,* thi jeg takker meget mere Gud, at vi har faaet saa *velsindet,* saa *dansk* et Ministerium, men det er kun *min gode Villie,* jeg vil vise, og det maa jeg dog ei blot have Ret, men af mit Hjerte |A:140nødes til, netop fordi det er *Alt* hvad det undes *mig* at bidrage til det *Fædrelands* Frelse, som jeg, enhver *Dannemand* ufortalt, tør sige, ligger ingen haardere og tungere paa Hjerte. Vist nok kan ogsaa jeg see meget feil, men jeg veed dog, jeg er ingenlunde dummere paa *folkelige* Ting og det *virkelige* Liv end de Fleste, der staae for Styret, og jeg tvivler ikke uden Grund derom, at nogen Mand i Danmark har gjennem en heel *Menneske-Alder* tænkt saameget paa Danmarks Stilling, Farer og mulige Frelse, som jeg, saa *mine Raad* burde ikke foragtes, men vel *overveies* før de forkastedes. Danmark er i yderste Livsfare! hvem der føler det med mig, og elsker Danmark af inderste Hjerte, de bringes ei til at troe *blindt* paa de tilkaldte Læger, og de formane visselig ikke hinanden til *taalmodig* at oppebie *hvad Enden* vil blive, enten det saa bliver *Liv* eller *Død!*

Ligesom jeg derfor paa det alvorligste har *fraraadt Blokeringen* af alle Preusiske Havne, som lige pinagtig paa *begge* Sider, og for os kun Spilde af den *Kraft* og de *Penge,* vi høit behøve, hvor Fienden skal mødes og, vil Gud, fordrives; saaledes *advarer* jeg ogsaa paa det indstændigste *mod* det ny *Skatte-Paalæg,* som *Ministeriet* har foreslaaet *Folkeraadet.*

|A:141Maaskee er Advarselen *overflødig,* da *Folkeraadet* sagtens maa finde, at Skatte-Udskrivningen i alt Fald kommer forsilde, da rimeligviis meer end *Halvdelen* af Riget er i Fiendens Haand, men min Advarsel gjælder *enhver, hvilkensomhelst* ny Skatte-Udskrivning under nærværende Krig, og at denne Advarsel er langtfra at være overflødig, det *beviser* Forslaget, der er gjort under de meest fraraadende Omstændigheder.

Enhver *Forsvars-Krig* lærer os strax, at ligesom det ikke er *Værnepligten,* men Fædernelands-Kiærligheden, der sikkrer Landet sit *Værn,* saaledes er det *igrunden ikke* heller ved *Skatte-Paalæg,* men ved frivillig Opoffrelse, det borgerlige Selskab bestaaer, og ved Udbruddet af en *Forsvars-Krig,* der nødvendig vil kræve daglig Opoffrelse af Folket, vil *trykke alle* Næringsveie, maaskee reent *afskære nogle,* og rimeligviis, indtil videre, bringe en større eller mindre Deel af Landet i Fiendevold, da kan man ikke engang stole paa det *gamle* Skatte-Beløb, men maa stræbe, om muligt, at sikkre sig de nødvendigste Indtægter i rette Tid ved et *udenlandsk* Laan paa saa taalelige Vilkaar, som man kan faae. Vi overraskedes nu vel af Krigen, og jeg veed ikke, om man forgæves har forsøgt, blandt andet ved Hielp af den *dansksindede* Grosserer *Hambro* i London, at opnaae et passende *Laan,* men prøves *maatte* det, |A:142om ikke før saa endnu, og naar det slog feil, saa vi var indskrænkede til vore egne Hjelpekilder, da maatte der øses af disse paa den eneste under Krigen gavnlige Maade: ved *Kongeligt Opraab* til det *høieste* Offer i *yderste* Nødsfald.

Naar dette skedte, og naar den *Danske Folke-Bank* (Nationalbanken) foregik os alle med et lysende Exempel, da troer jeg vist, at ikke blot de *fire* Millioner, man havde ventet af den *ny* Skat, der snarere vilde formindske end forøge *Told* og *Skat,* medens den standsede *Opoffrelsen,* men at i det mindste det *Dobbelte* vilde blive stillet til *Regieringens Raadighed.*

Hvad nemlig Banken angaaer, da er den baade stiftet og beriget ved et uhyre livsfarligt *Offer* af hele Folket, saa, da den nu er i de *mest Bemidledes* Haand, maa den ogsaa under Rigets aabenbare Livsfare giøre Offere derefter, dels med *Gave* og dels med *Laan,* og naar det skeer, da er jeg vis paa, at hele den Deel af Folket, der ei er i Fiendens Magt, vil ogsaa, dels med *Gave* og dels med *Laan,* anstrænge sig til det yderste.

Det følger i Øvrigt af sig selv, at dersom Folkeraadet finder sig bevæget til at anbefale Majestæten denne *Danske Nødhjelp,* det da med det samme *udtrykkelig* erindres, at det *Kongelige Opraab* til at |A:143hjelpe af *yderste Formue,* maa høitidelig forsikkre alle Danskere om, at naar Riget er frelst og Freden vundet, da skal ikke blot de, der laande Fædrelandet Løsepengene for dets Liv, være, uden Undtagelse, de *allerførste Kreditorer,* som betales, men at det ædle *Danske Folk,* som godvillig vovede *Liv* og *Gods* for gamle

Danmark, skal faae og nyde alle de *Friheder* og *Rettigheder,* som deres Hjerte begjærer.

Skeer dette, og udhæves det især, at alle de, som i denne Krig kæmpe for Fædernelandet, skal for *sig* og al deres *Afkom* være fri for al saakaldt Værnepligt, og at alle de, som med *Laan* og *Gave* i en *vis* bestemt *Grad* komme Fædernelandet til Hjelp, skal i alle *deres* Dage være fri for alle *tvungne* Paalæg, af hvad Navn nævnes kan, da er det *Danske Riges* Redning og mageløse Opblomstring mig saa visse, som om jeg alt havde seet dem.

Veed Nogen bedre Raad, paa hvis sande Gavnlighed for *Folket* og *Riget,* altsaa paa hvis *ægte Danskhed,* han er ligesaa sikker, han give dem, men Ingen tænke, at Danmark kan reddes selv ved Raad, som Verden vil kalde de klogeste, naar de er saa *udanske,* som *nu* at udskrive *nye* Skatter!

|A:144

Efterskrift.

Af Aviserne seer jeg, at man i *Folkeraadet* er gaaet ind paa Forslaget om *Krigsskatten,* men dog, efter Forhandlingerne, især fordi man derved vilde vise *Ministeriet* sin fulde *Tillid.* Dette røber imidlertid en meget uklar Tankegang thi *den* Tillid kan og maae vi jo ikke have til nogen Minister, Konge eller Keiser, at hvis Danmark gik tilgrunde eller blev ulykkeligt, de da kunde erstatte os det, og det er den *ægte Danske Tillid* til Ministeriet, saavelsom til Kongen, at de vil giøre alt hvad de kan, for at *frelse* og *husvale Danmark,* saa at, om de selv har taget feil ad Midlerne, lade de sig inderlig gierne oplyse derom, for at Misgreb kan undgaaes.

Med denne Danske Tillid til *Kongen* og Hans *Raad,* gientager jeg min Bøn, at der dog endelig ikke under nærværende, giennem mange Aarhundreder mageløs *farlige* Krig, maa udskrives nogen *Krigsskat,* da dens skadelige Følger er uberegnelige, og der bør ingen Tvivl være om, at jo det Nødvendige kan faaes ved Gave og Laan, der letter og forbinder, medens Skatten vil betynge og adskille! Man sige dog ikke her, at man stoler paa *Fædernelands-Kiærligheden* og den *frivillige* Opoffrelse, thi *Skatten* vilde netop bevise, man *stolede ikke* paa dem!

|[A:145]

Danskeren.

Et Ugeblad.

1848. Onsdagen den 24de Mai. Nr. 10.

|PS7:43 |US9:125 |VU8:277

Til Danmark.

1 Fæderneland!
Ved den bølgende Strand,
I den maigrønne Lund,
Ved det deilige Sund,
Af de syngende Vover omskyllet,
Sidder bleg du i Sorgen indhyllet,
Dog for dig er det Bedste tilbage,
Thi end lever den *Gamle* af Dage!

2 Sort seer det ud,
Men almægtig er Gud,
Dine Fiender tillands
Er og Fienderne Hans,
De er Fiender ad Sandhed og Retten,
De er Fiender ad Kiærligheds-Ætten,
De har Alle det Værste tilbage,
Thi end lever den *Gamle* af Dage!

3 |**A:146**|PS7:44Maane og Sol
Sidde løse paa Stol;
Som et Lagen det gaaer
Under alt hvad bestaaer;
Dog din *Ven* sidder fast i det Høie,
Over dig vaager *Forsynets-Øie!*
Lad kun Lovsang afløse din Klage!
Thi end lever den *Gamle* af Dage!

4 |US9:126Høit over Sol,
Paa sin Konninge-Stol,
Om end Skyerne brast,
Sidder kiærlig og fast
Han, som vogtede Danmark saalænge,
End Hans Bue har klangfulde Strænge,
Og hans Bue slaaer aldrig tilbage,

Tro som Guld er den *Gamle* af Dage!

5 |VU8:278Muldjord i Bryst
Seer den Høie med Lyst,
Der kan Solstraalen boe,
Der kan Himmelbyg groe,
Han, som hører naar Muldjorden sukker,
Den med perlende Taare bedugger,
Med den Trøst kommer Troen tilbage,
At end lever den *Gamle* af Dage!

6 |**A:147**Fuglenes Røst
Spaaer om *Dannemænds* Høst,
Under Mundharpe-Klang,
Og Smaapigernes Sang,
Lykken vendes som Skibet paa Voven,
Lykken vendes som Bladet i Skoven,
Til den Lykke man aldrig saae Mage,
Saa end lever den *Gamle* af Dage!

7 |PS7:45Fæderneland!
Som paa Afgrundens Rand,
Midt i Bølgerne blaa
Skal du blomstrende staae,
Med din Mai og med dine Kiærminder,
Som en Mø med letrødmende Kinder;
Du endnu har det Bedste tilbage,
Det laae giemt hos den *Gamle* af Dage!

|A:148

Til den Danske Hovedstad.

1 |*PS6:524*Hovedstad ved *Øre-Sundet!*
Priis din Lykke! lov din Gud!
Du den største Lodd har vundet,
Som i Verden drages ud!

2 Dig omkrandse grønne Volde,
Dig omleire Bølger blaa,
Dig beskærmed Himmel-Skjolde,
Dig besynge Skjalde graa!

3 I dig lyder Klokke-Klangen
Bedre end i *Pavens* By,
|PS6:525Fra dig stiger Børne-Sangen
Fuglevinget, lukt i Sky!

4 *Kiøbing-Havn* er *Hverdags-Navnet,*
Slet og ret, som Hverdags-Dragt,
Nornen, som dig spæd har favnet,
Har dit *Søndags-Navn* tillagt!

5 Navnet fik du alt i Svøbet,
Thi paa Vuggen blev det lagt,
Seent dog blev din Løndom røbet,
Kun i Sang for Lyset bragt!

6 |**A:149***Axel-Stad* til *Axels* Minde,
Kaldes Du af Skialdemund,
Derfor Skjaldenes Veninde
Være du i allen Stund!

7 Han, som du opkaldtes efter,
Han var *Danmarks* Skytsaand bold,
Barnemild med Bjørnekræfter,
Himmelfalden, som *Kong Skjold!*

8 Han kom hid paa Kirke-Snekke,
Uden Styrmand, uden Roer,
Fandtes slumrende paa Dække,
Ene med Guds Aand ombord!

9 Kæmpe-Sværde, Hyrde-Stave,
Gyldne Hjelme, Brynjer graa,
Sølv og Guld som Himlens Gave,
Rundt omkring i Dynger laae.

10 |PS6:526Han dem brugde paa det bedste,
Mens hans Øine Solen saae,
Skummende sprang Havets Heste
Ved hans Vink paa Bølgen blaa!

11 *Danmarks* Banner høit at bære,
Plante fast paa Fiendens Kyst,
|**A:150**Danmarks *Fred* og Danmarks *Ære,*
Danmarks *Fryd* var *Axels* Lyst!

12 Gud var med ham, Lykken smiled,

Som en Høst-Sol giennem Sky,
Helten seired, Landet hviled,
Vidt om Hav gik Danmarks Ry!

13 *Axel* sank fra Bispe-Stolen,
Lagdes under Muld i *Soer,*
Længe kun i Vinter-Solen
Baded sig det kolde Nord!

14 Men da Morder-Sværdet hængde
Over *Danmark* i et Haar,
Lykke-Smilet giennemtrængde
Skyen som en Sol i Vaar!

15 I sin Grav sig *Axel* vendte,
Og stod op i *Axel-Stad*;
Skæbne-Bøgen selv sig kiendte,
Og udskiød som Bog sit Blad!

16 |PS6:527Han, som laae i *Soer* begravet,
Reiste sig med *Løvemod,*
Dannebrog fløi ind fra Havet,
Fæsted dybt i Skoven Rod!

17 |**A:151**Som en Bøg ved Øresundet,
Voxe skal nu *Dannebrog,*
Markens Tunge, længe bundet,
Lære Verden *Freias* Sprog!

18 Voxe skal i Bøgens Skygge
Blomster alle faurt og frit;
Voxe skal og Danmarks Lykke,
Mens paa Klint der findes Kridt!

19 |PS6:528Ja, som feirest Træ i Skoven,
Æren staaer i Danmarks Sang,
Stander, *Axel-Stad* ved Voven,
Saa med dig i *Danevang!*

20 Lad nu kun *Høitydsken* drive
Med vort *Danske* Hoved Spot!
Hans er *dødt* og vort *ilive,*
Dødens Savn det bærer godt!

21 Hoved-Stad ved Øre-Sundet;
Bær dit Held paa stærke Been!

Viisdoms-Frøet du har fundet,
Blæse med de *Vises Steen!*

|A:152

Den Danske, den Tydske og den Franske Sag.

IV.

Jeg har nu stræbt at vise, at den Danske Sag er en meget *god,* men en slemt forkvaklet og *næsten* tabt Sag, der nu maa forsvares med *megen* Kækhed og kiærlig Opoffrelse, og maa oplyses med stor Flid, naar den skal vindes ved *Høiesteret,* hvortil den nu aabenbar ved *Tydsklands* Feidebrev er indstævnet; thi *den* Høiesteret, hvorved Folks og Rigers Sager afgjøres paa Jorden, det er den *aabne* Kamp og Feide med Haand og Mund, paa Liv og Død, saadan, som nu *Dansk* og *Tydsk* paa alle muelige Maader fører den.

Hermed har jeg da ogsaa udtrykkelig sagt, at den *Tydske* Sag *imod Danmark* er en meget *slet* Sag, medens jeg gierne her lader det staae ved sit Værd, hvordan den Tydske Sag er, enten i sig selv eller mod de andre Magter, da det er noget, der ikke vedkommer os som Danskere, og hvorom derfor vi *Bogorme,* paa eget Ansvar, kan have hver sin Mening, men maae ikke paanøde Andre den, og allermindst giøre den til en *Troes*-Artikel for *Folket,* som fattes Kundskab om de fremmede Sager.

I det jeg nu gaaer over til at tale om den *Franske Sag,* da maa jeg strax anmærke, at jeg umuelig kan tale saa tydelig for alle Danske Læsere om den, som om den Tydske, fordi den er os alle ikke nær |A:153saa vitterlig, men deraf følger, Gud skee Lov! at den er os heller ikke alle nær saa vigtig, thi det var den ikke engang i min Ungdom, i Kejser *Napoleon* den *Stores* Tid, da vi dog havde Franske Tropper herinde, og da selv *Hamborg* enstund, ligesom i *Karl* den *Stores* Tid, regnedes med til *Frankrig*.

Det er altsaa det Første, vi her maa lægge Mærke til, at den Franske Sag har *ikke* paa mange Mile nær *saameget* med den Danske Sag at giøre, som den Tydske har, men er den dog derfor ingenlunde ganske uvedkommende, da den i det mindste engang hvert *tusind* Aar (800 og 1800) har været en Livs og Velfærds Sag for *Danmark*.

Da nu fremdeles Tydskerne har os til *Naboer* mod *Norden* og *Franskmændene* til Naboer mod *Vesten,* saa følger heraf to Ting, den ene, at vi tillands ikke kan have stort med Franskmændene at giøre, uden naar de, paa en eller anden Maade, har Tydskerne i

deres Magt, og den anden, at da dette kun kan skee *mod* Tydskernes Villie, og Tydskerne er vore *naturlige Fiender,* saa vil Franskmændene og vi, rimeligviis, naar vi mødes paa *Tydsklands* Grændser, paa en Maade giøre fælles Sag. Derfor hører vi da ogsaa fra gammel Tid, at *Tydskernes Undertvinger,* Keiser *Karl* den *Store,* sluttede Fred med *Danskerne* og indrømmede dem, hvad de *grændseløse* Tydskere, som altid vil have Riget *formeret,* |A:154immer giøre os stridig, at **Eideren** er **Danmarks Grændse**; og derfor var det ogsaa, tusind Aar derefter, som *Hjelpe-Tropper Tydskernes Tugtemester,* Keiser *Napoleon* den *Store,* sendte Franskmænd og for en *Feils* Skyld tillige Spanioler herind; men det er altid en egen Sag for et *lille* og *fredeligt* Folk, som det *Danske,* at giøre *fælles* Sag med saa *stort* og *stridbart* et Folk, som det *Franske,* for de vil alle over Giærdet hvor det er lavest, og naar man piller Kirsebær med de Store faaer man let Stenene i Øinene, saa naar *Franskmænd* og *Tydskere* kommer op at slaaes, skal vi helst være *udenfor* det, være hvad man paa Pluddervælsk kalder "neutrale" og hverken holde med Brud eller Beiler. Ogsaa dette har imidlertid for et *lille* Folk sine *store* Vanskeligheder, og blev os i *Napoleons* Tid tilsidst aldeles umueligt, fordi vi er et *Søfolk,* der ved Havet, som Fællesgods, paa en Maade grændser til alle Kyster, og ragede derfor i Krig med den Engelske Sømagt, som er den største i hele Verden, og det, at vi er et Søfolk, som driver Handel og Skibsfart overalt hvor Bølgen er blaa, det giør desuden, at vi har langt mere med *Frankrig* og med *Franskmændene* at giøre, end man efter Danmarks Beliggenhed ved første Øiekast skulde tænke. Frankrig er saaledes det berømteste *Viinland* i Europa, og da *Danskerne* altid har havt Ord for at holde ad Mosten, og der dog ikke |A:155gaaer Røg af en Brand, uden der har været Ild i den, saa kan vi forud vide, at de Danske har ikke i Aarhundreder faret paa Frankrig uden at smage de Franske Vine, der vel ikke alle bruse, som den berømte fra "Champagne," men hører dog alle til de saakaldte "lette" Vare, som man dog ogsaa let kan narre sig selv med, saa *Hovedet* bliver tungere end hele *Kroppen*.

Naar vi derfor taler om den *Franske* Sags Forhold til den *Danske,* da maa vi ingenlunde glemme de *Franske Vine,* thi vel har det *Tydske Brændeviin*, som vi, desværre, alt for godt har lært at giøre efter, gjort os langt mere Ulykke end alle de Franske Vine, men dog har ogsaa disse gjort endeel Skade, især i fornemme Huse, og kunde nu, da selv vore Bønder har faaet Smag paa dem, og er ikke bange for at knække Halsen paa en Flaske Champagne, meget let giøre *ubodelig Skade*.

Dog, Læseren kunde snart tænke, jeg havde omvendt mig til en Apostel for hvad man kalder *Afholdenheds* og *Maadeholds* Sagen, som jeg før sædvanlig kun har spaset med, og jeg maa derfor skynde mig at sige, at skiøndt det ene hænger sammen med det andet, saa

tænker jeg dog her, ved det Tydske Brændeviin og de Franske Vine, især paa hvad man ellers kalder den Tydske og den Franske Begeistring, som tit kun er hentet fra *Flasken,* og som altid har sin rette Lignelse og sit Speil i de stærke Drikkevare, som hvert af |A:156Folkene finder meest Smag og snarest faaer sig en Ruus i.

Hvad vi nemlig kalder "Aand" og som de fleste Folk nuomstunder kun har et meget taaget og tit et meget tomt Begreb om, det er dog for *alle Folk* en meget vigtig Sag, thi al Erfaring lærer, at der er en egen *usynlig* men dog meget *virkelig* og *virksom Livskraft,* der ligesom svæver os over Issen, og naar den ligesom sætter sig til Sæde hos os, da sige vi, at *Aanden* kommer over os, eller at vi er i *Aande,* og det er, hvad man nu med et vildtydsk Ord sædvanlig kalder "Begeistring," for hvad vi kalder "Aand" det kalder Tydskerne "Geist," hvoraf vi da ogsaa har faaet det nette Ord "Geistlighed" til at betegne dem, der altid skulde være i *Aande,* men tænker tit ikke engang paa hvad Navnet betyder.

Hvad enten det nu er en Enkelt, eller det er et heelt Folk, *Aanden* kommer over, da er det for dem, som om de før havde gaaet i Søvne og *vaagnede* nu paa een Gang op, og saae, *hvor* de var, og *hvor* de egenlig hørde *hjemme* og maatte see at komme hen, naar de skulde rigtig have Ro og føle, det var en Lyst at leve. Derfor hedder ogsaa paa *Dansk* saadanne Folk, som man synes, *altid* er i *Aande,* de "*opvakte Hoveder,*" og Navnet passer saameget des bedre, som det let træffer sig, at naar *Aanden* pludselig kommer over os, vi da seer, at i en Lignelse har det været med |A:157os ligesom med *Søvngængere,* der kan vaagne oppe paa Rykningen af et Huus eller paa Randen af en Afgrund, hvor man, naar man rigtig var ved sine *Fem,* aldrig vilde kommet og har meget ondt ved at slippe godt fra.

Saaledes er det aabenbar ganske nylig gaaet det Danske Folk, thi da hvad den *Jydske* Bonde kaldte "den *grove* Aand" som er *Nordens Kæmpeaand,* kom over dem, da saae de først og seer det daglig klarere, at de var kommet grumme galt afsted, og kommet i et *Filteri* med *Tydskerne,* som der skal Lykke til at komme rigtig ud af, selv naar man baade med Haand og Mund *reder* fra sig, det bedste man kan.

Naar imidlertid Aanden kommer over et heelt Folk, som nys over det Danske, da viser det sig klarlig, at, hvis *Folke-Aanden* ellers duer noget, da er det en *Livs-Kraft,* der ikke blot føles i alle Lemmer, men forener dem til at virke som med et Legems samlede Styrke, saa hvad der ellers var umueligt, bliver baade mueligt og skeer virkelig af *Alle som Een.* Hvem der nu, som jeg og mine Lige, er hvad man kalder Poet, Digter eller Skjald af Art, og har lagt Mærke til sig selv, veed godt, at hvad der skeer med et heelt Folk i det Store, er igrunden det samme, der skeer med ham i det Smaa, naar *Aanden* kommer over ham, og at det er den *selvsamme* Aand, som har sit levende Udtryk i *Modersmaalet,* og indblæser det den

Ild og Kraft, som man finder i alle *folkelige* Skjaldes og |A:158Taleres Ord og kan, naar man er Kiender, selv spore i deres Skrift.

Nu veed man nok, det er en gammel Spas at sige om *Talere* i *Fyr* og *Flamme,* at de "er drukne af sød *Viin,*" og skiøndt der er en himmelhøi Forskiel mellem dem, *Aanden,* og dem, *Øllet* taler ud af, saa maa der dog være nogen Lighed imellem Aandens og Øllets eller dog Vinens *Virkninger* paa Mennesket, siden man har kunnet sammenblande dem, og, naar man ikke gik dybere i Sagen, finde, det var en *god* Spas.

Har man nu været i et godt Lag, og hvilken *Dansker* har ikke det! og har dog holdt tilraade med sig selv, saa hverken Munden løb løbsk eller Øinene stod stille, da veed man godt, baade af egen og andres Erfaring, at *Vinen* forsaavidt virkelig er *Aandens* Medbeiler, at den synes ogsaa at kunne vække Folk op, der ellers sov som Stene, sætte Liv i Klodse og Mod i Krystere, giøre Stammere veltalende, og giøre Folk, der ellers ikke kunde taale at lugte hinanden, saa ømme, at de baade omfavnes og kysses; men alt dette er dog baade altid saa stakket en Dands, og sædvanlig saa vrævlevurnt, at man godt seer, der kommer kun meget lidt Poesi og endnu mindre Storværk ud af den Tønde, saa naar den *bogstavelige* Ruus skal være andet end et *Uglebillede* af hvad man *aandelig* kalder saa, da maa Vinen være meget god, eller Aanden være meget daarlig. |A:159Er imidlertid *begge* Dele Tilfældet, som det er med den Franske *Viin* og den Franske *Aand,* da flyder de rigtig nok saa let sammen, at man tit har ondt ved at skille dem ad, og at sige med Sikkerhed, om en livlig, væver, snaksom, heelvittig, halvvittig eller vanvittig, spøgefuld, dristig, følsom Franskmand har vitterlig taget sig en lille Ruus, eller har faaet den uforvarendes ligesom af *Luften.*

Dette lette, luftige Franske Væsen har man nu vel altid i hele *Europa,* undtagen maaskee i *Bøhmen, Polen* og *Rusland,* for det meste ret hiertelig leet ad, men i mange Henseender fulgde der dog saamegen Finhed, Klarhed og Føielighed med det, at man allevegne meer eller mindre beundrede og stræbde at *efterligne* det, ja, selv naar man ingen af Delene giør, kan man med aabne Øine ikke miskiende, der er jo noget meget Mærkværdigt ved den saakaldte *Franske Aand,* der forud ligesom har *Vinden* af alt hvad *Aandeligt,* der skal komme frem i Verden.

Den *Franske Sag* har derfor, ligesom alle *Vittigheder,* baade en latterlig og en alvorlig Side at betragtes fra, og det er igien med den, ligesom med Vittighederne, at det *Latterlige* seer man strax og derom er alle enige, men vil man finde det *Lærerige,* maa man see meget nøie til, og da det er langtfra, at alle Folk seer lige skarpt eller lige dybt, saa giør man tit baade *Vittighederne* og *Franskmæn*|A:160*dene* Uret, som om de ikke duede til andet end til at lee ad, og var altid, naar de blev *alvorlige,* saa bidende at man

maatte svare med knytte Næver.

Kunde jeg derfor nu engang giøre det Mesterstykke at vise mine kiære Landsmænd den Franske Sag fra begge Sider, baade den latterlige og den lærerige, da vilde jeg i mine egne Tanker blive en Tomme høiere end jeg er; men da man sagtens ligesaalidt kan lægge en Tomme som en Alen til sin Væxt, især naar man er blevet saa gammel som jeg, saa vil jeg bede dem tage til Takke med lidt *Fuskeri* paa den meget vanskelige Ting, som kan immer giøre den Nytte, at man seer, fra hvad Ende der skal begyndes, og lader sig ikke narre enten af dem, der vil bilde Folk ind, at det Franske bærer i ingen Henseende Vand mod det Tydske, eller af dem, der bilder sig selv ind, at man behøver kun at *efterabe* de *Franske* for at blive ligesaa vittig og elskværdig og meget baade klogere og grundigere end de.

|[A:161]

Danskeren.

Et Ugeblad.

1848. Onsdagen den 31de Mai. Nr. 11.

Den Danske, den Tydske og den Franske Sag.

V.

Hvem der vil klæde sig paa *Fransk,* maa fryse paa *Dansk!* det er alt et gammelt Ord hos os, og vi Kiøbenhavnere har tit seet det bogstavelig gaae i Opfyldelse, især paa *Østergade* og paa *Kongens Nytorv,* naar *Damerne* enten for tidlig eller for silde priste Sommer efter de *Franske Moder,* som tit kan være urimelige nok midt i *Paris,* og er naturligviis næsten altid latterlige i *Kiøbenhavn*.

Der ligger imidlertid meget mere i det gamle Ord, at hvem der vil klæde sig paa Fransk, maa fryse paa Dansk, end man sædvanlig tager sig i Agt for, thi dels giælder det aabenbar om de Franske Noder ligesaavel som om de Franske Moder, da begge Dele klæder stygt i Danmark, og dels bruger vi paa *Dansk* Ordet "Klæder" i en Lignelse, eller paa Billedsproget, om alt hvad man med et *fremmed* og derfor blindt **|A:162**Ord sædvanlig kalder "*Formen*." Saaledes siger vi paa Dansk, naar vi har gjort noget, det bedste *vi* kan, enten

det saa er et *Billede,* en *Bog* eller en *Indretning,* og nogen da bliver ved at hegle paa, at det skulde være anderledes: nu faaer det at gaae i de *Klæder,* det har, og dermed mener vi, hvad de, der pynter op hos os med slet Fransk eller Latin, kalder at det maa beholde den *Form,* vi har givet det.

Om nu Ordsproget har Ret, saa man i *Kiøbenhavn,* naar man ikke vil blive narret, skal ligesaavel tage sig i Agt for de Franske Former, som for den Franske Klædedragt, det er der vist nok to Meninger om, men jeg mener desuagtet, det er soleklart, at ethvert Folk, som vil være *sit eget,* maa see sig vel for med alt *Fremmed,* og at det Franske er langt fra at være nogen Undtagelse, saa at naar man kommer til os med noget *splinternyt,* og beraaber sig paa, at det er kommet "frisk fra Paris," da er vi store Narre, om vi tænker: ja, *saa* maa det endelig være *godt nok til os,* men vi skal langt hellere tænke: *saa duer* det sagtens *ikke til vort Brug,* siden det Franske pleier at være fiint og falsk, egenlig kun gjort til at see paa, knap til at røre ved og slet ikke til at bruge uden med stor Forsigtighed, engang imellem til Stads, slet ikke til Hverdagsbrug, naar man skal røre sig frit og giøre Gavn!

|A:163Dette, om de Franske *Klæder* og de Franske *Former,* der sædvanlig slet ikke duer i Danmark uden til at lee ad, det har da ogsaa forlænge siden gamle *Holberg,* der vel var en stor Skielm, men ogsaa en klog Karl, ypperlig indskærpet alle dem, der enten har læst eller været paa Komedie og seet *Hans Frandsen* som en "Jean de France," men jo bedre en Spas er, desmindre tænker Mængden noget alvorligt ved den, og derfor kan man i Kiøbenhavn let opleve det Syn, at de, der leer allerhierteligst ad Holbergs Jean de France, ligefuldt forguder alle de *Franske Former,* og det er nuomstunder en meget farlig Sag.

Det gaaer derfor nu ikke an, saaledes som for hundrede Aar siden i Holbergs Tid, at betragte den Franske Sag hos os blot fra den *latterlige* Side, thi det var endogsaa Skade, at den ikke allerede dengang blev betragtet lidt alvorligere. Vel nytter det aldrig at istemme *Jeremiader* eller holde Sparlagens-Prækener, enten fordi nogle Spradebasser i Kiøbenhavn knapper Kjolen paa Ryggen, naar de hører, det er den nyeste Mode i Paris, eller fordi nogle Skabilkenhoveder indbilder sig, at store Parykker kan give dem Værdighed, som *Ludvig* den *Fjortende,* eller fordi *Stine Knivsmeds,* som før nøiedes med tykt eller tyndt Øl, nu, paa sin *Fransk,* drikker tynd eller |A:164tyk Kaffe; men dog var det selv i *Holbergs* Tid en meget betænkelig Sag, at man til *Hove* og i alle *adelige* Huse langt hellere vred Munden paa *Fransk* end lukkede den ordenlig op paa *Dansk*. Ligesom nemlig de *Lærde* alt længe med deres forbistrede *Latin* i alle Ender havde skilt sig fra det *Danske Folk* og *Modersmaal,* saaledes skildte *Hoffet* og *Adelen* sig ved sit Pluddervælsk endnu langt *kjendeligere* fra Begge end de alt længe

havde gjort paa *Plattydsk*. Alle vore *Kiøbenhavnske Pigeskoler* af Vælgten, hvor der endnu *pludres* Fransk, minder os desuden daglig om den "honette Ambition," der foer i *Borgerskabet,* da de saae *Adelen* forskrive "Francæser" som det bedste Legetøi for deres Børn, men i alt dette, ligesom i vore *parisiske* Pigeskoler, var *Latterligheden* dog saa iøinefaldende, at hvert Alvors-Ord vilde være spildt derpaa, og da det desuden mere var *Tydsken* end *Dansken,* der tabde hvad *Fransken* vandt, maatte man vel sige: ligesaa godt Kragen som Ravnen, de er begge vor Herres Fugle!

Der var nu vel ogsaa en anden *Pariser-Mode,* som *Holberg* selv ingenlunde var fri for at efterligne, og som der selv midt i Paris er en meget slem Hage ved, thi det er den at slaae alting hen i Spas, eller dog at binde Munden paa alle hvem man ikke gider hørt |A:165med en Vittighed, saa træffende og tit saa bidende, som mueligt, men dels er der med *Vittigheder,* ligesom med *Stikkere* i Kortenspil, ikke andet at giøre end at stikke over eller lade dem staae, da man selv for den allermest grundede Beklagelse kun faaer et Grin, eller hvad end er værre, et medlidende Smil, og dels havde man i Holbergs Tid en meget *grovere* Maade at binde Munde paa i Kiøbenhavn, saa af to onde Ting var aabenbar selv den værste Vittighed den mindste. De Danske er desuden saa langt fra at være et *uvittigt* Folk, at jeg tør vove dem i det Stykke ikke blot mod de smaavittige Franskmænd, men selv mod de storvittige Græker, saa det er netop *Holbergs* udødelige Fortjeneste at have vakt den snorksovende Danske Vittighed, som nødvendig maatte blive lysvaagen, naar den skulde slaae sig til Ridder baade paa de *Latinske* og de *Tydske* Dødbidere!

Det er da kun igrunden fra *Sidstningen* af forrige Aarhundrede at Efterligningen af det *Franske* Væsen begyndte at blive en alvorlig og betænkelig Sag for Danmark, thi da, jeg kan netop huske det fra mine første Drengeaar, udbrød den saameget omtalte, men hos os ikke meget velbekiendte *Franske Revolution*.

Det pluddervælske Ord "Revolution" er nemlig hos os sædvanlig brugt uden al Fordanskning, og hvem |A:166der altsaa hverken har oplevet den Franske Revolution, eller læst en *bedre* Historiebog om den end den berømte af *Thjers,* tænker derved kun paa en stor *Seier* over uindskrænket *Kongemagt, Adels-Tryk* og *Præste-Herskab,* altsaa en i alle Maader kun for Konger, Adelsmænd og Præster sørgelig, men for *Frihed* og *Oplysning, Folk* og *Menneskehed glædelig* Omskiftelse. At dette nu er en skæv Opfattelse, seer man vel allerede, naar man veed at det Danske Ord "Omvæltning" er det, der nærmest svarer til det Franske **"revolution",** thi derved tænker vi strax paa en Vogn, som *vælter,* hvorved gierne altid noget og tit meget spildes og ødelægges og Folk let kan brække Halsen, men *vi* faaer dog først et rigtigt Begreb om den saakaldte Franske Revolution, naar vi tænker paa et "*Skibbrud*"

i en flyvende Storm, naar Skibet slaaes mod en Klippe og gaaer i tusinde Stykker, saa de af Mandskabet, der ikke drukner, kun med Nød og Neppe kommer iland, og maae nøies med de Stumper af Skib og Ladning, som enten selv kommer drivende eller kan fiskes op fra Havsens Bund. Ja, en saadan *Undergang* var den Franske Revolution i Aarene 1792, 93 og 94, hvorved der ikke blot vendtes op og ned paa alting, men hvorved *alle Baand* brast, som binder de enkelte Mennesker og Kredse til hinanden i det *Borgerlige Selskab,* føl|A:167gelig ogsaa alle de *Baand,* som Lov og Ret, Ære og Skam, Optugtelse og Vane, lægger paa de vilde og voldsomme Lyster og Begiærligheder, som der findes meer end nok af allevegne, og fandtes i *Paris* saa gruelig meget af, at Gaderne, saa at sige, bestandig flød med *Menneskeblod,* og *Ingen* var Dag eller Nat *sikker* paa sit *Liv,* end sige da paa *Gods* eller *Frihed,* eller paa nogen anden Ting i denne Verden.

Paa denne *Rædselstid,* som selv *Franskmændene* kalde den, fulgde naturligviis ikke blot megen Udmattelse, men især en uimodstaaelig Trang til at blive den daglige Uro, Ængstelse og Livsfare kvit, og deraf benyttede den store og lykkelige, men mageløs ærgierrige og herskesyge Krigsmand, *Napoleon Bonaparte,* sig til at blive Frankrigs *Enevoldsherre* og regiere det med et Jernspir, som alle maatte bæve og bøie sig for. For at nære hans umættelige Ærgierrighed og Herskesyge, maatte *Frankerig* i hele femten Aar *kæmpe* og *bløde* paa saamange Valpladse, at der tilsidst hardtad bogstavelig kun var Drenge og Oldinger, hverken Mænd eller Karle, paa Benene. Følgen var, at *Tydskere, Russer, Engelskmænd* og, saa at sige, hele *Europa,* som *Revolutionen* havde forskrækket, og som *Napoleon* havde udæsket og, saavidt muelig, underkuet, to Gange holdt Indtog i *Paris,* brandskattede Riget og nødte |A:168Franskmændene til paany at lade sig beherske af en *Konge* og en *Adel* og et *Præsteskab,* der enten var de samme, eller dog af samme Tønde, som de, man ved det store, forsætlige Skibbrud havde ventet for evig at blive kvit.

Saaledes gik da atter *femten* Aar i gammel Slendrian, og skiøndt Kiedsommeligheden og Misfornøielsen gav sig Luft i 1830, ved et nyt Blodbad i Paris, en Konge-Forjagelse o. s. v. saa forbedrede det dog paa ingen Maade det Franske Folks Tilstand eller Lune, saa de atten Aar, hvori *Ludvig Philip* sad paa den Franske Throne, var, som Franskmændene selv sagde, beherskede af den "*uforanderlige* Tanke," hvordan *Ludvig Philip,* det koste *Frankrig* hvad koste vilde, kunde *befæste* og *berige* sig og sin talrige Afkom i den misundelsesværdige Stilling, Slumpe-Lykken havde skiænket dem!

Nylig har vi hørt, at ogsaa denne Krukke gik saalænge til Kilde, at den kom hankeløs hjem, saa der blev atter et stort Blodbad i Paris baade Dag og Nat, baade Kongen og hans Afkom, hans kloge

Ministre og tappre Generaler, som han havde stolet paa, tog Flugten, og han fik selv ikke engang Stunder til at pakke ind, men kom, som man siger, halvnøgen og heelfattig over til Engeland.

|A:169Nu endelig, efter i over halvtredsindstyve Aar at have stridt og blødt og døiet alle de Ulykker, der vel kan komme over et Folk, synes Franskmændene da at være lige nær, synes kun at have væltet med den Vogn, der bar Levningerne fra det store Skibbrud, væltet i Parises Gader, hvor Alt nu er Gribsgods for hvem der har den haardeste Pande og de bedste Næver!

Saaledes *synes* da den Franske Revolution, med alle dens Følger i sit *Hjem,* kun at være et uhyre stort *Sørgespil,* der, hvor glimrende end Alt øiebliklig kan stille sig, dog i hvert Optog baade begynder og ender med *Blodbad, Forstyrrelse* og grændseløs *Forvirring,* og dog veed vi, at det er ingenlunde det almindelige Indtryk, de sidste blodige Optrin i Paris, der let kan synes de allersørgeligste, har gjort paa det øvrige Europa, men at tvertimod har man efterlignet dem baade i *Vien* og *Berlin,* og anseer dem hardtad allevegne, ogsaa i *Kiøbenhavn,* for en langt mere glædelig end sørgelig Begivenhed, der, baade i Frankrig og i hele *Europa,* dels allerede har havt, og dels efterhaanden vil have de mest velgiørende Følger.

Vist nok gives der dem, baade her og overalt, som hvidske om, at det er kun den *Franske Viin,* der taler ud af alle den Franske Revolutions Lovtalere, kun *Rusen* af alle den *Franske Aands* fine men |A:170falske Talemaader om utabelige *Menneske-Rettigheder,* Folkets umistelige *Enevoldsmagt,* og i det Hele om almindelig "*Frihed, Lighed* og *Broderskab,*" der hele Tiden var de hidsige Franskmænds Løsen og Omkvæd, uden at man dog saae det mindste deraf i Virkeligheden, som man enten kunde misunde dem, eller engang have Lyst til at eie, end sige da Lyst til at kiøbe i saa dyre Domme, som et *halvt* Aarhundredes Ulykker og uhyre, utallige *Blodbad* unegtelig er.

At heri ligger noget meget sandt, og at deraf skulde udspringe den yderste Forsigtighed med enten at anprise eller efterligne Parisernes Tankegang og Adfærd, det baade indrømmer jeg og vil gierne spidse min Pen til at indskærpe, for jeg er selv nærved baade at lee og græde over hvad jeg midt i Kiøbenhavn maa høre om det høit *oplyste* Paris og det lykkelige, fri Frankrig, som dog Kiøbenhavn og Danmark ei skulde bytte med, om de end kunde faae alle *Milliarderne,* Frankrig skylder bort, til Opgiæld; men desuagtet tør jeg dog ingenlunde istemme den Dom, *Hvidskerne* fælder over hele den *Franske Revolution,* blandt andet, fordi de ikke selv tør sige det *høit,* og har aldrig turde sagt det høit, uden hvor *Folke-Munden* var bundet.

Heraf følger nemlig, at enten maatte alle Hvidskerne være Krystere, eller de maae selv fattes Tro |A:171paa hvad de siger, og

den Sag kan umuelig være god, som enten kun har lutter Krystere paa sin Side, eller som dog ikke kan taale Modsigelse, det veed jeg af Erfaring, thi jeg har selv i en heel Menneske-Alder kæmpet for en Sag, som Mængden af alle de Høirøstede og Skrivesalige kaldte *tabt,* men fordi jeg troede, den var god og baade skulde og kunde vindes, derfor turde jeg godt sige det *høit* og fristedes aldrig til at ønske Modstanderne andre Tungebaand, end dem, Kiærlighed føder og Sandhed befæster!

Men idet jeg nu om den Franske Revolutions-Sag hverken kan stemme med de saakaldte Conservative eller de saakaldte Liberale, da staaer jeg naturligviis Fare for at regnes til dem, der bærer Kappen paa begge Skuldre, eller til *Hverken-Kiønnet,* som dog ogsaa i mine Øine er de kiedsommeligste Tobener, der kan gaae paa Guds grønne Jord, thi det er uhyre kiedsommeligt at være deres Tilhørere, der bestandig raaber paa, at alle andre *gaaer for vidt,* naar man ikke enten holder dem i Kjolen eller lader sig holde i Kjolen af dem, der altid er daarlig tilbeens.

Det faaer imidlertid ikke at hjelpe, jeg holder Ingen i Kjolen og lader mig ikke holde i Kjolen, men gaaer mit Skud paa hvad jeg kalder den gyldne Middelvei, uden at bryde mig om, at de fleste saakaldte Middelveie kun er som de Rendestene midt ad Gaden i |A:172*Paris,* hvori *Guizot* traskede alle sine Dage og faldt naturligviis tilsidst paa Næsen over sine egne Been, saa han reiser sig aldrig meer.

Sagen er nemlig den, at de meget pluddervælske Øgenavne "*conservativ* og *liberal,*" som paa Øieblikkets Kragemaal skal betyde de *stædige* og de *løbske* Statsmænd af Haandværk, med alle deres Svende og Drenge og Dagleiere, de er ligesom hvad man i Kortenspil kalder "Fisk eller Slentringer," der kan gaae for hvad det skal være, da de i sig selv er saa godt som slet ingen Ting, og derfor har man i Frankrig tit med samme Ret kaldt Folk conservative idag, som man kaldte dem liberale igaar, fordi igaar løb de efter Minister-Pladsen alt hvad de kunde, og idag stod de paa den saa stivt, som mueligt. Naar man derfor tager det allerstrængest med bemeldte Øgenavne, og siger *conservativ* er hvem der holder paa alt det *Bestaaende,* men *liberal* kalder vi hvem der holder Skridt med Tiden, Folke-Stemmen og Folke-Villien, saa er man endda lige nær; thi dersom ellers det Borgerlige Selskab har et vist Maal, man skal stræbe at naae, og da i alt Fald det Borgerlige Selskab har en stor Indflydelse paa hele Menneskelivets *Lykke* og *Ulykke,* Vee og Vel, saa maa aabenbar den ædle og kloge Statsmand kiendes paa noget ganske andet end hans overveiende Hang enten til at *fire* eller *hale,* |A:173enten til at *holde fas*t eller at *lade gaae,* thi Sagen er immer først, *hvad* han holder paa og *hvad* han lader gaae, og dernæst, *hvordan* han bærer sig ad med begge Dele. Engelskmanden bruger derfor det rette Udtryk om hvad man i et *Statsraad* skal agte paa,

naar han kalder det *Midler* og *Veie* (means and ways), thi den bedste *Vei* til *Maalet* og de rette *Midler* til Øiemedet, det er hvad det giælder om, og Vildfarelser og Misgreb er netop allerskadeligst, naar de for Øieblikket har de *fleste* Stemmer *for* sig. Har man nu ikke andet Maal for sin Stats-Klogskab end *Ludvig Philip* og hans Ministre, som blot vilde beholde deres Stilling saa længe og benytte sig selv af den saa godt, som mueligt, da er det vistnok klogest at hænge Kappen paa begge Skuldre og at fire og hale, som Vinden blæser, men har man Folkets og Rigets sande Vel for Øie, da stiler man stadig *derefter,* og er der et Morads, man maa over, da slaaer man en Bro, saa godt, man kan, om saa end to høirøstede Partier sætter sig imod, fordi det ene vil blive ved at vade i Dynd til Knæerne, og det andet vil dandse paa Gynger, som hvertandet Øieblik brister under dem og, faaer de Lov at raade, under hele Riget.

En saadan Bro over hvad Erfaring lærer hverken lader sig giennemvade eller overspringe, det er hvad jeg foreslaaer og tilraader, som den gyldne *Middelvei,* |A:174og hører ganske rolig paa, at Somme kalder mig *conservativ,* fordi jeg holder paa Broen, og Andre kalder mig *revolutionær,* fordi jeg virkelig vil over Broen til en *splinterny* Tilstand af det Borgerlige Selskab, hvori de utabelige Menneske-Rettigheder virkelig giøres giældende, hvori *Folket* virkelig betragtes, som Landets og Rigets *Besiddere,* og hvori der virkelig stiles paa al den *Frihed* og *Lighed* og alt det *Broderskab,* der, efter *Tidens* og *Folkets* Beskaffenhed, under stigende Oplysning og voxende Dannelse, med mindste Rimelighed lader sig vente!

Det er følgelig, i mine Øine, en Fortjeneste, Frankerig har af *Europa,* at det først har fattet *Haab* om den ny Tingenes Tilstand, som vi alle savne og ei længer kunne undvære, og har, ved utrættelig at stræbe derefter, vakt os af Drømmen om dens Umuelighed i vor Verdensdeel; men da *Frankerig,* med *uhyre Opoffrelser,* endnu kun har naaet *meget lidt* af hvad vi alle maae ønske, saa skulde vi tage os vel i Agt for at vælge Franske "Midler og Veie", om det end ikke var soleklart, at just fordi de bedste Midler og Veie i *Frankerig* maae være *Franske,* derfor maae de i *Danmark* være *Danske!*

|A:175

Krigs-Skatten og Sølv-Laanet.

Man seer i Aviserne en Indbydelse fra *Finants-Ministeren* til at komme Fædernelandet til Hjelp med Sølvtøi, som kunde pantsættes

til Banken og i Nødsfald omsmeltes til Mønt, i hvilket Tilfælde Sølv-Værdien blev en rentebærende Kapital.

Hvorvidt der nu findes saameget undværligt Sølvtøi i Danmark, at Banken selv ved den største Opoffrelse kunde faae tilstrækkeligt Pant for *Millioner,* og hvorvidt det er nødvendigt at vælge en Vei, hvorpaa Opoffrelsen let bliver langt større end Udbyttet, det kan jeg ikke vide, men skiøndt begge disse Spørgsmaal er vigtige, bliver dog det allervigtigste i mine Øine det, *om* Ministeriet har *opgivet* den overordenlige Skatte-Udskrivning, som blev foreslaaet og paa en Maade billiget i Folkeraadet, eller Ministeriet vil forbeholde sig at komme tilbage dertil, hvis Sølv-Laanet ikke skulde blive tilstrækkeligt?

Naar nu det *Første* ikke ved denne Leilighed udtrykkelig *erklæres,* da maa man være belavet paa det *Sidste,* og jeg kan godt forstaae, at Ministeriet maa finde det betænkeligt at opgive Skatten, før det er sikkert, hvad Laanet vil indbringe, men Ministeriet vil ogsaa lettelig forstaae, at de Skatskyldige maae finde det alt for betænkeligt at anstrænge sig til det yderste, naar |A:176de er udsatte for at tvinges til end yderligere Anstrængelse, og at altsaa Laanet, om det end ellers er velberegnet, rimeligviis vil mislykkes af Frygt for *Skatten* i den dunkle Baggrund.

Jeg, som er overbeviist om, at *Krigsskatten* i alle Tilfælde bør undgaaes, og at den *Danske Opoffrelse* af yderste Formue er sikker nok, naar man blot gaaer aabent tilværks, siger, *hvormeget* man troer der fattes og viser, man forgæves har søgt Laan, der vilde lettere bæres, jeg maa gientage min klart udtalte Mening, at naar Talen er om Penge-Opoffrelse til det yderste, da maa den *Danske Folke-Bank* gaae i Spidsen og ingenlunde skye enten de Offere, den kan bære, eller den Uleilighed, der lader sig overkomme; thi ellers væltes Byrden, som sædvanlig, over paa dem, der mindst kan bære den, og til Slutning har igrunden kun de vundet, der havde mest at tabe, og skulde derfor ogsaa bringe det Heles Tarv det største Offer. Tænker jeg mig saaledes Sølvtøi for Millioner i Bankens Kieldere, kun betalt efter Vægt, da kan jeg see at Folket har maattet *give Banken* omtrent ligesaa meget, som Det *laande Riget,* og det var tilvisse ingen *Almisse!*

|[A:177]

Danskeren.

Et Ugeblad.

1848. Onsdagen den 7de Juni. Nr. 12.

|PS7:53

Randersmændene.

(Gaaer som Niels Ebbesens Kæmpevise).

1 *Da Preuseren* plyndred i *Nørre-Jylland,*
Han giøre det aldrig mere!
Hans ridende Bud kom til Randers By,
Om Penge, jo længer, jo flere!

2 Det rygtedes da fra *Kiøbenhavn,*
Vor Styrke hun var kun ringe,
Vi turde med den de *Mange* ei,
De *Preusere* gaae paa Klinge.

3 Da kogde det i de *Randersmænd,*
De kan det ret aldrig glemme,
Det var mellem dem *Niels Ebbesen*
Lod spørge, om *Geert* var hjemme.

4 Da meldte de frit et Manddoms-Ord:
Hvem lader sig vel forbluffe!
|A:178Man immer har mest af daarligt Gods,
Thi spørge man: af hvad Skuffe?

5 Og havde *Niels Ebbesen* tænkt som saa,
Mandtallet var alt for ulige,
Da havde ei heller han været den Helt,
Som reddede *Dannemarks Rige!*

6 Vel ere vi Randersmænd kun faa,
Langt færre end Danehoben,
Dog vil vi lære den Tydske Hær,
At *Jyden* tør end bære Vaaben!

7 |PS7:54Og falder vi da for Overmagt,
Skal dog man i Norden sige:
Ved saadanne *Fald* fra Arildstid
Bestaaet har Dannemarks Rige!

8 Tak have for Ordet, I Dannemænd!
Det mindes jo længer, jo heller!

Det dundre om Ørene, hver en Gang,
Mens Fjenderne plyndre, vi *tæller!*

|**A:179** |US9:127 |VU5:267

Kongeriget Danmark og Hertugdømmet Slesvig eller Sønder-Jylland.

Døden skal have en Aarsag, siger Ordsproget, og Meningen dermed er ingenlunde, hvad man heller ikke behøver at sige hinanden, at Døden, ligesaavel som alt hvad der skeer, ligesom enhver anden |VU5:268Virkning, maa have en Aarsag, men Meningen er den, at man ikke skal indlade sig for dybt paa, *hvad* der nærmest har været *Aarsag* til *Døden,* saa man derover glemmer, at Døden staaer bestandig for Dørren og finder let Anledning til at smutte ind, og er i alt Fald ikke bange for at falde med Dørren ind i Huset.

Som det nu er med Døden, saaledes er det i alle Maader med den Tydske Krig, thi dels er *Tydskerne* ret egenlig *Dødbider-Folket,* og dels har det altid været Danmark, de hængde paa Dørrene og brød ind i ved enhver Leilighed, saa det er vor gamle Klagesang: *Ledet er af Lave!* Naar man derfor siger, det er egenlig ved Hertugdømmet *Slesvig* vi er raget i Krig med Tydskland, da siger man dermed igrunden ikke andet end at *der,* hvor vi grændser til Tydskerne, der var det nu, som altid, vi nærmest *stødte sammen* med dem, thi Tydskerne har selv baade sagt og viist os, at om vi idag, for at undgaae et Sammenstød, overlod dem Slesvig, da vilde de imorgen bevise os, at Nørre-Jylland hængde endnu langt nøiere sammen med |**A:180**Sønder-Jylland, end Slesvig nogensinde havde hængt sammen med Holsten, saa mellem dem behøvedes ikke engang en *Binde-Streg,* og overlod vi dem saa ogsaa, for reent at blive dem kvit, *Nørre-Jylland,* da vilde de finde det soleklart, at ikke blot havde de, som Jyllands Besiddere, en Broderpart i den *Danske Flaade,* som altid har forbundet Øerne med |US9:128Jylland, men at de, for *Danmarks* egen Skyld, maatte see til at faae Øerne med, da ligesaa lidt *Øerne* som *Jylland* alene, men kun begge Dele *under eet,* udgjorde det fra Arildstid vel bekiendte *Danmarks* Rige med *Eideren* til Grændse!

Jeg veed jo nok, at Mange, endogsaa midt i Danmark, vil sige, at *Tydskerne* er ikke nær saa slemme, som jeg afmaler dem, og at enhver jo dog kan begribe, de i alt Fald vilde skamme sig ved til Slutning selv at beraabe sig paa *Eider-Grændsen,* som de fra Begyndelsen satte sig med Hænder og Fødder imod, men det bryder jeg mig ikke om, thi jeg har alt længe indseet, at vil man lære at

forstaae og behandle en Mand, da maa man ikke fordybe sig i det barnagtige Spørgsmaal: er *han god?* er *han slem?* men rette sig efter, hvad man *hører* ham sige og *seer* ham giøre, overladende Resten til ham selv og Vorherre, og jeg har ligeledes lagt Mærke til, at hvad en af os vilde skamme sig ved i *Freds-Tid* og i sit *eget Navn* at sige eller giøre, det er han i *Krigstid* og i *Fæderne*|A:181*landets* Navn |VU5:269saalangt fra at skamme sig ved, at han meget mere roser sig af det. Jeg lader det derfor gierne staae ved sit Værd, om Tydskerne, i det Hele og i det Enkelte, er *bedre* eller *slemmere* end Danskerne, men alle hvem der har *Øren,* kan høre, at *Tydskerne* er *grændseløse* i deres *Selvroes,* og at, skiøndt Gud veed, vi har roest dem nok, giør de det netop giældende mod os, at den maa rose sig selv, som har *onde Naboer,* og enhver som har *Øine,* kan ligeledes see, at det Grændseløse hos Tydskerne er dem ikke i Klæderne skaaret, men i Kiødet baaret, thi dette *Grændseløse,* som de selv kalder det *Overvættes* (das überschwengliche) seer man ligesaa vel i alle deres Bøger og Lærebygninger, som i deres *Krav* paa Slesvig, paa Bøhmen, paa Posen, og, da de umuelig kan blive ved Jorden, paa hele den *usynlige Verden* ovenikjøbet.

Dog, det var egenlig ikke om det Grændseløse, men om Danmarks rette Forhold til sit Grændseland, til Hertugdømmet *Slesvig* eller *Sønder-Jylland,* jeg vilde sige min Mening, og vel kan det synes lidt for tidlig, da hele *Slesvig* for Øieblikket er i Fiendens Vold, men jeg har altid fundet med *Themistokles,* det er dog bedre at komme *for tidlig,* om man end faaer lidt Smæk for det, end at komme *for silde,* saa man faaer slet ingen Ting. Jeg har nemlig den Tanke, at kommer vi ikke idag, saa kommer |A:182vi dog nok, med Guds Hjelp, imorgen til *Eideren* igien, uden at der mylrer *Preusere* ud ad *Rendsborg,* og følgelig uden at *Slesvig-Holstenerne* kan forbyde |US9:129*Danskerne* at giøre ved Slesvig hvad de vil, og tør forsvare for Slesvigerne, for Gud og deres egen Samvittighed, og dermed tillige for Efterslægten, og i denne Tanke vil jeg sige min Mening om, hvad *Danskerne* helst skulde giøre.

Var jeg nu en Tydsker, da udviklede jeg hvad der, efter *mit tydske Hoved,* var det eneste rette, fornuftige og ærefulde, uden at tage Omstændighederne i mindste Betragtning, og jeg maatte da nødvendig komme til den Slutning, at alt det Udanske i Slesvig enten skulde *udryddes* eller lade sig *fordanske,* eller *trælle* for os; men da jeg nu er en Dansker, saa gaaer jeg netop den modsatte Vei, som man jo altid maa, naar man staaer midt i *Slesvig,* og vil *ikke* sønderned til *Tydskland,* men vil nordop til *Danmark,* og jeg tager da, saavidt mueligt, *alle* Omstændigheder i Betragtning, og indretter mit Raad derefter.

At nu Danskerne, under *ingen* Omstændigheder, enten med Rette |VU5:270eller med Fordeel kan indlemme *hele* Hertugdømmet i Kongeriget, eller under nogetsomhelst Navn eller Paaskud smække

det dertil, det har jeg, ligefra Begyndelsen, udtalt og, saa godt jeg kunde, viist, saa det forudsætter jeg her, som en afgjort Sag, og forestiller mig kun *Danmark* i Tvivlraadighed om, hvad man |A:183helst skal giøre ved det, man hverken maa skyde fra sig eller trække til sig?

Svaret synes nu vel ligefrem at være, at det skal man *lade staae,* ligesom man lader den Steen ligge, man ikke kan løfte, men dels har Slesvig længe staaet paa saa svage Fødder, at det er et Spørgsmaal, om det kan og vil staae længer paa dem, og dels synes mange, det gaaer slet ikke an, at lade Hertugdømmet *Slesvig* staae enten som *afhængigt* eller *uafhængigt* ved Siden ad det sig selv regierende Kongerige *Danmark*.

Det Sidste er vist nok en meget slem Omstændighed, men dog kun fordi Indbildning er værre end Pestilense, thi naar Danskerne saae, at der i den *Forfatning,* de ønskede sig, virkelig var noget, der vilde bringe dem i en skæv Stilling til Slesvig og derved til Tydskland, da maatte de dog vel være saa kloge og saa gode ved *sig selv,* at de ændrede *Formen* for *Virkelighedens* Skyld, eller tillod Klæderne at passe til Kroppen.

Dog, lad os først see, hvad der, efter *de* Omstændigheder, vi ikke selv giør eller kan forandre, maatte findes raadeligt, naar vi havde Slesvig i vor *Magt! Enten* kunde vi nemlig da prøve at give det *Hele* en ligedan Stilling til Kongeriget, *eller* |US9:130vi kunde prøve at *dele* det, saa *Danskerne* fik det i alle Maader ligesom vi, og *Tydskerne* saa godt, som de, under *Dansk* Høihed, kan have det.

|A:184Det Sidste vilde, baade som det nemmeste og som det læmpeligste, være langt at foretrække, naar ikke paa den ene Side de Slesvigske Danskeres Bifald var meget *tvivlsomt,* og paa den anden Side Flensborgs, Frisernes og Angelboernes nærværende Stilling saa *tvetydig,* at de vist ikke selv veed, hvor de vil hen, og kunde dog ikke godt blive staaende midt imellem begge, naar Skilsmissen gik for sig.

Derfor var det vanskeligste, og for Slesvigerne selv byrdefuldeste, dog vist nu det *sikkreste,* altsaa det raadeligste, da *Sikkerhed* er det første, man paa sine *Grændser* maa stræbe at opnaae, og Hertugdømmet *Slesvig* kunde med endeel Uleilighed, som her ikke maatte spares, vist indrettes saa viselig, at *Indlemmelsen* i Kon|VU5:271geriget af alt det *ligeartede* ingenlunde forebyggedes, men forberedtes.

Det Første, vi nu ved denne Leilighed maatte skiænke vor fulde Opmærksomhed, er naturligviis, hvad Regieringen, som en sædvanlig Godseier, hidtil næsten aldeles oversaae, nemlig den nedarvede Folke-Forskiel og de *virkelige* Folke-Sprog, der, som bekiendt, er *Dansk,* det saakaldte *Plattydsk, Frisisk* og i *Angeln* et halvdansk og halvtydsk Kragemaal.

Til alle Tider har det været sandt, ikke blot at *Almuen* kun høist

stymperagtig kan lære og bruge et andet Tungemaal end det, den fra Barnsbeen hører i Hjemmet, men ogsaa at *Modersmaalet* hos os alle |A:185er Vilkaaret for en levende, hiertelig Udvikling og Oplysning, men giennem *Middelalderen* tabde de fleste Folk næsten ganske Følelsen heraf, hvortil det mægtig bidrog, at *Latinen* fra *Rom* udraabtes for et helligt Sprog, hvori der ene kunde tales værdelig om *gudelige,* altsaa ogsaa om de høiere *menneskelige* Ting. Mangensteds skiftede derfor Folkene *Tungemaal,* men hvor det ikke skedte, og hvor Modersmaalet ved Reformationen blev *Kirkesprog,* der er vi sikkre paa, at Modersmaalet, hvortil Kiærligheden i dette Aarhundrede allevegne vaagner, kan holde sig, og der skal vi, saavidt det staaer til os, sørge for, at det bliver saa frugtbart, som mueligt, til Folkets Udvikling og Oplysning.

I ethvert Grændse-Land er denne Opgave vanskelig, da selv Almuen der let kommer til at tale med to Tunger i een Mund, og bliver ligegyldig ved dem begge, og intetsteds er Opgaven |US9:131vel vanskeligere end i Slesvig, hvor *Plattydskerne* har vant sig til at høre *Høitydsk* i Kirken, hvor Mange af de Danske baade i Kirke og Skole er optugtet til at *foragte* deres *Modersmaal,* hvor Angelboerne har *glemt* det Ene, uden at lære det Andet, og hvor endelig Friserne holde fast ved deres *Tungemaal,* uden at det dog er blevet enten *Kirke-* eller *Skole-Sprog*.

Heraf maatte vi imidlertid ingenlunde lade os afskrække fra at gaae den *naturlige,* eneste rigtige Vei; men vel paabyde de store Vanskeligheder al muelig For|A:186sigtighed, saa vi ikke nøde Godt i Ondt, men nøies med at sætte det Bedste i levende Bevægelse, og overlade Resten til *Folkene* selv, til Fremtiden og *Forsynet*. Overalt skulde vi da sørge for, at Præster og Skolelærere var hiemme i *Folke-Sproget,* hvor de ansattes, og blandt *Danskere* maa *Skole-Sproget* nød|VU5:272vendig være *Dansk,* men har *Kirke-Sproget* der hidtil været *Høitydsk,* da maae Præsterne ogsaa kunne prædike deri, og være forpligtede til at giøre det *hveranden* Søndag, saalænge der findes Tilhørere. Hos *Plattydskerne* maa ligeledes *Skole-Sproget* være *plattydsk,* og, da Kirke-Sproget der allevegne længe har været *høitydsk,* maa det ogsaa vedblive *hveranden* Søndag, medens naturligviis ogsaa al Kirke-Tvang og Skole-Tvang ophæves, saa hvem der ikke er fornøiet enten med Sproget eller Lærdommen i den offenlige Kirke og Skole, frit kan søge sin Oplysning og Opbyggelse, hvor han venter at finde dem. Hos *Friser* og *Angelboer* maa det endelig overlades til Præsternes egen Skiønsomhed, *hvormegen* Brug de med Nytte kan giøre af Folkesproget, medens de naturligviis maae kunne og ville bruge *Høitydsken,* som det eneste, hvori Almuen fra Barnsbeen har været tiltalt om gudelige og aandelige Ting.

Tages dette iagt, da vil Misfornøielsen være ubetydelig, og snart hendøe, men Fornøielsen ved at høre store og underlige Ting paa sit

Modersmaal daglig voxe, og derved hele den store Opgave lettes betydelig.

|A:187Ved den almindelige Lovgivning kan vel ikke anvendes uden *Dansk* og *Plattysk,* men ved *Friserens Hjemling* maa dog hans eget Sprog herske, og ved et *folkeligt* Forligelses-Væsen maa Rettergangen saavidt muelig forebygges. Alle Medlemmer af Overretten og Sagførerne maa kunne tale og skrive baade Dansk og Plattydsk og i det mindste een af begge Slags maa tillige kunne Frisisk.

|US9:132Godt nok, vil man vel sige, men *hvor* tager man de Dommere, Sagførere og Præster fra, som kan og vil gaae denne, vel meget naturlige, men dog ny og ubanede Vei? Fra først af maa man naturligviis nøies med hvad man kan finde, men ligesom vi alle veed, der ved hensigtsmæssige *Planteskoler* kan og maa sørges for *folkelige* Skolelærere, saaledes maae vi vel alle kunne forstaae, at der paa samme Maade kan og bør sørges for *folkelige Præster, Dommere* og *Sagførere,* thi herefter, som hidtil, at vente dem fra *Kiel,* falder dog vist Ingen ind, og Middelalderens Kloster-Latin, som igrunden endnu er alle Universiteternes Grundsprog, passer aabenbar til *Folkelivet* og *Modersmaalene,* som en knyt Næve til et blaat Øie. En *Folkelig Høiskole i Flensborg,* som Hertugdømmets Navlekule, vilde derimod godt kunne omfatte det Hele, og naar man ikke forlangde meer end det *Nødvendige,* vilde man paa et *Par Aar* kunne have det.

|A:188|VU5:273Nu at finde en nogenlunde *uvildig* Øvrighed, der naturligviis maatte kiende alle tre Folkesprog, og fremfor alt skatte Folkelivet, det blev vel ikke saa vanskeligt, men at indrette et *Folkeraad,* der virkelig udtalde de Splidagtiges Mening og dog tjende til Forligelsemaal, det er vistnok Knuden, om hvis Løsning man godt kan være bekiendt at mistvivle, men da det er en Knude, ikke vi, men *Fortiden* har knyttet, saa kan vi ogsaa godt være bekiendt at overlade dens Løsning til *Fremtiden,* naar vi blot sørge for, at Ingen faaer Lov til at overhugge den og derved giøre Ondt værre. Dette veed vi nu kun altfor godt, de Slesvigske Plattydskere vilde have gjort saa aldeles paa *Høitydsk,* at baade skulde *Høitydsk* hersket enevældig i det *Slesvigske Folkeraad,* og tillige skulde hele Slesvig være forsvundet i det Høitydske Forbund, og det er da en følgelig Sag, at vi maae aldeles *udelukke* det Høitydske fra det Slesvigske Folkeraad, hvor det kun kan giøre Ondt, og vi maae ei alene berettige men forpligte *Folkets Talsmænd* til at bruge deres Vælgeres Tungemaal.

Dette Forslag, veed jeg meget godt, vil og maa have alle Høitydskens og Ensformighedens talrige Forgudere og deres endnu langt talrigere Eftersnakkere imod sig; men kan vi ikke see, at i Hertugdømmet *Slesvig* har *Høitydsken* og *Ensformigheden* gjort lutter Ulykker, saa dem maae vi aldrig meer med Flid sætte i

|A:189Virksomhed, da maae vi nødvendig bære os dumt ad, og *tør* vi *ikke* prøve paa den eneste kloge Indretning af |US9:133Hertugdømmets Sager, da bør vi naturligviis opgive hele Indretningen.

Men *hvad Kraft* skulde saa det *Slesvigske* Folkeraads *Beslutninger* have?

Dette Spørgsmaal synes hos Kiøbenhavnerne at være Klippen, hvorpaa alle kloge Raad om Hertugdømmet Slesvig maa strande, fordi vi jo hverken kan være saa taabelige at lade Hertugdømmets splidagtige Indbyggere *afgjøre* noget, hvorpaa Kongerigets Enighed og Velfærd beroer, eller være hierteløse nok til at lade Plattydskerne, naar de blot kan faae de *fleste* Stemmer i Raadet, undertrykke *vort eget* Kiød og Blod og *vort eget* Modersmaal i Hertugdømmet.

Det er altsaa klart nok, at det Slesvigske Folkeraad maa nøies med en *raadgivende* |VU5:274Stemme, saa *Afgiørelsen* overlades *Kongen* af *Danmark,* som Grændselandets *Hertug,* men da *Kiøbenhavnerne* slet ikke synes selv at ville nøies med en *raadgivende* Stemme, finder de det sagtens ikke ædelmodigt at indskrænke Slesvigerne dertil. Det Klogeste var nu vist nok i alle Maader, at Kiøbenhavnerne beflittede sig paa *Nøisomhed,* som det eneste Middel til at forebygge idelig Misfornøielse, og jeg kan virkelig ikke see rettere end at, hvor man har en virkelig *fribaaren* Grundlov, en virkelig *fri Folkestemme* og et virkelig *an*|A:190*svarligt Ministerium,* der sikkres og befæstes ingenlunde, men der sættes netop Folkets og Rigets Lykke og Frihed paa Spil, ved at give de *fleste* Stemmer paa *hver* Rigsdag *Hals* og *Haand* over *Friheden* og over os alle! Men kan nu Kiøbenhavnerne slet ikke forstaae, hvilken rædsom Magt de *fleste* Stemmers uindskrænkede Herredømme (absolutum dominium) er, førend de selv har prøvet det, saa skulde de dog derfor ikke, af en misforstaaet Ædelmodighed, vrage den eneste Indretning, vi uden Daarskab kan give det *Slesvigske* Folkeraad, hvis Afhængighed slet ikke blev større end den *Canadiske* Forsamlings af det Storbrittanniske Parlament. Desuden baade kunde og burde vi tilføie, at *saafremt* og *saasnart* som *to* Trediedele af de Slesvigske Danskeres valgte Talsmænd stemmede derfor, skulde hele det Danske Slesvig *indlemmes* i Kongeriget, og *da* skulde det Slesvigske Folkeraad, i Henseende til alt hvad der *ikke* angik *Kongeriget,* faae de samme Rettigheder, som det *Danske.*

Hvad man nu end ellers kan have at indvende mod dette mit Raad, vil man dog finde, det er meget billigt og meget læmpeligt, uden alt Hensyn paa det fæle *Oprør,* hvori Saamange |US9:134af Slesvigerne har taget virksom Deel, og det er jeg vis paa tiltaler den Danske Ædelmodighed; men jeg ønsker dog ikke Ædelmodigheden drevet et Skridt videre end Omhuen for Danmarks Sikkerhed og

Danskhedens Overherredømme paa sine gamle Enemærker kan tillade. Derfor maa jeg nødvendig sige min Mening reent ud om Staden Slesvig og Dannevirke, hvortil Paaske-Slaget maa have henledt alle *Dannemænds* spændte Opmærksomhed.

At nemlig Stillingen ved Dannevirke endnu er af stor Vigtighed ved vort Grændse-Forsvar, men at de Danske der er meget ilde tjent med at have den fiendtlige *Gottorpske Hofstad* i Ryggen, det lærde vore heltemodige Landeværns-Mænd nylig saa godt, at det bør være os alle uforglemmeligt, og den *ny Heltegrav* ved Dannevirke, som føiedes til de utallige Gamle, giør |A:191os det dog vel umueligt herefter at lade *Fienden* ustraffet spotte Dannevirke og uforstyrret træde de Danske |VU5:275Heltes Støv under Fødder. Alt hvad vi derfor *uden* Grusomhed kan giøre for at holde den Gottorpske *Hofstad* i Ave og, om mueligt, blive den aldeles kvit, det er paa een Gang retmæssigt *Nødværge* og et *Dansk Skyldoffer* til vore heltemodige Kæmpers Ihukommelse.

At nu Staden Slesvig aldrig meer, saalænge Danmark raader over Grændselandet, enten bliver Landsøvrighedens Sæde eller Folkeraadets Mødested, det *forudsætter* jeg naturligviis, og maa atter her pege paa *Flensborg,* som Ligevægts-Stedet, hvor *Tungen* staaer stille, og hvor Dansk og Tydsk, ligesom Sø og Land, trækker omtrent *lige* stærkt.

Jeg forudsætter fremdeles, at en Deel af *Hofstadens* Indbyggere selv vil finde det Danske Overherredømme saa uhyggeligt, at de helst flytte over Eideren, men jeg mener tillige, at vi baade paa alle mulige Maader skal *lette* dem Flytningen, og ved alle tilladelige og tilraadelige Midler *besvære* dem *Opholdet* ved *Dannevirke* og de *Danske Heltegrave.*

Det bedste Middel baade hertil og til Grændse-Forsvaret mener nu jeg, vilde være Anlæggelsen af en Fæstning, der baade bar Dannevirkes uforglemmelige Navn og hvilede paa en Deel af den dyrebare Grund, som kiærlige Dannemænds Hjerteblod giennem et Aartusinde har indviet til Danmarks Forsvar.

At vi nemlig maae giøre alt hvad vi kan, for at faae Rendsborgs Fæstningsværker *nedrevet,* del følger af sig selv, og *stole paa dem* kan vi allenfalds umuelig herefter, men Er|US9:135faringen maa tillige have lært os, at en Grændse-Fæstning i en *fiendtlig* Stad er selv for *Tyranner* kun til liden Nytte, og for Danske kun til Skade, saa vil vi have en Grændse-Fæstning ved *Dannevirke,* maae vi ogsaa sørge for en *Dansk* eller dog *Nordisk* Befolkning i *Hadeby* eller hvad Dannevirke-Byen ellers kom til at hedde, og denne By |A:192maatte, ved en *Undtagelse,* have aldeles *Danske* Øvrigheder, Love, Indretninger, Friheder og Rettigheder, saa *Nordens* Løvemod, Tankegang og Tungemaal der, saavidt og saalænge som mueligt, kunde nedarves, og da Slesvigs *Danske* Befolkning endnu strækker sig omtrent lige dertil, kunde det maaskee lykkes lige til Verdens

Ende.

|VU5:276

Efterskrift.

Just, som jeg var i Begreb med at slutte denne Betragtning, hørde jeg, at *Dannebrog* atter vaier i *Frederits,* og at den maaskee snart, uden videre Sværdslag, kan komme til at vaie ved *Dannevirke,* saa Afgiørelsen af det *Slesvigske* Spørgsmaal kommer nu maaskee med Nødvendighed baade hurtigere og langt anderledes, end jeg vilde ønske.

To Ting vover jeg imidlertid at haabe, ogsaa ved denne Sagernes Vending kan og vil naaes, den ene, at *Indlemmelsen* i Kongeriget kommer til at staae alle Slesvigske *Danskere aaben,* ikke blot for Øieblikket, da endeel af dem vil findes forblindede eller tvivlraadige, men for *bestandig,* og den anden, at de *udanske* Slesvigere, langt fra at nødes til i nogen Henseende at skride *for Danske,* paa ingen Maade kommer til at *giælde for* hvad de hverken er eller vil være, og naar kun disse *to Ting* naaes, faaer jeg at trøste mig over hvad der ellers glipper, skiøndt Øieblikket i det Hele er kommet, da det med *Danskheden,* ligesom med *Danmarks* Rige, maa bære eller briste.

|[A:193]

Danskeren.

Et Ugeblad.

1848. Onsdagen den 14de Juni. Nr. 13.

Om Jyllands Befrielse og mine Jydske Hovmestere.

Jyllands Befrielse fra sine uforskammede *Tydske Giæster,* med de oprørske *Slesvig-Holstenere* i Spidsen, som gierne vilde ædt det op med Hud og Haar, det er en saa vigtig, saa lykkelig, saa glædelig, saa uformodentlig og, vi kan godt lægge til, en saa *vidunderlig* Begivenhed, at ved Siden ad den kan det synes ikke blot latterligt,

men barnagtigt at lægge mindste Vægt enten paa det løse *Blad* "om Jyllands Befrielse" jeg den *ellevte* Mai, i min store Vaande, lod trykke, eller om mine Jydske *Hovmestere,* som gav mig "Snyder" for det i *Aarhuus-Avis, i Viborger-Samler* og i *Fædrelandet*. For min *Person* maatte jeg derhos saameget bedre kunne forbigaae mine Jydske *Hovmestere* med Taushed, som maaskee de to Ubenævnte ligesaalidt som den Benævnte er *virkelige* Jyder, men alle Tre derimod synes at have endeel tilovers for min *Person,* og kun at hvæsse deres Penne mod mit *Blad* for den *gode Sags*: |A:194for det ædle Danske Blods, den mageløse Jydske Taalmodigheds og det nærværende umistelige Ministeriums Skyld. At jeg nemlig enten letsindig eller hjerteløs skulde raade til at rutte med det *Danske* Blod, som vi har lidt nok af, eller at jeg skulde miskiende den Jydske Taalmodighed, som jeg altid har berømt, det fristes vist Ingen af mine Læsere til at troe, saa, havde jeg gjort mig skyldig i noget af hvad mine Jydske *Hovmestere* beskyldte mig for, maatte det ene være deri, at jeg med mit Blad vilde, om jeg kunde, svække *Tilliden* til det *nærværende* Ministerium. Vistnok har jeg nu ogsaa herom allerede i "Danskeren" udtrykt mig *saa* aabenhjertig og *saa* skiønsom[7], at det vilde være tilfredstillende for alle Ministeriets *veloplyste* Venner, men da jeg ogsaa ved denne Leilighed har maattet finde, at vor saakaldte politiske, som jeg paa *Dansk* vilde kalde *fædrelandske, Oplysning* ligger i Svøbet endnu, saa maa jeg see til, om denne for Øieblikket vigtige Sag, at udtrykke mig endnu tydeligere og mere tilfredstillende, da Ingen kan føle dybere end jeg, at den *Danske Folke-Sag,* som paa een Gang er en Livs og Velfærds, Freds og Friheds Sag for hele Riget, skal bringe alle *personlige Yndlings-Tanker* og alle *Parti-Hensyn* til Taushed.

|A:195For denne *Hoved-Sags* Skyld vil jeg da ogsaa her fremlægge *Bladet,* som det var, da jeg ikke tør regne paa, at alle mine Læsere baade kiende og huske det, og det dog ene *selv* kan vise, om det var lagt an paa at drille Ministrene eller at tjene den *Danske Sag*.

"Gjort Gjerning staaer ikke til Ændring, og det nytter da ikke videre at tale om, *hvorvidt Jyllands Besættelse* af Fienden kunde være forebygget eller dog gjort ham *stridig,* det nytter ikke engang at tale om, hvorvidt det var *nødvendigt,* at *Hekla* skulde sprude Ild ind i *Jylland* og dermed opægge Fienden ei blot til at bombardere *Middelfart,* men Ingen veed, til *hvormegen* Haardhed og Grusomhed mod det arme *Jylland,* som er *værgeløst* i hans Haand.

At man derimod i *Kiøbenhavn* synes saa ligegyldig ved alt dette, at man, langtfra at tale om den snarest mulige Landgang med al vor Styrke til *Jyllands Befrielse,* snarere lykønsker os til, at *Fienden* ret skal sætte sig *fast i Jylland,* for at han des vissere kan blive afskaaret, naar *Svenskerne* kommer, det er sønderknusende for det *Danske Hjerte*.

Vil man virkelig spørge, om vi skal gaae over og lade os *slagte i Jylland* til ingen Nytte; da maa jeg virkelig svare: ja, naturligviis, *ligesom* vore Løveunger ved *Dannevirke* nys lod sig *slagte* for gamle *Danmark,* efter *Hverdagssnak:* til ingen Nytte, og ligesom de troe og kække *Jyder* saa tit har ladet |A:196sig slagte paa Øerne og paa Havet, til ingen anden kiendelig Nytte end et gyldigt Beviis paa, at det *Danske Folk* hængte ordenlig sammen til at staae Last og Brast med hinanden til sidste Mand!

Neppe har Nogen følt sig dybere bevæget end jeg ved den *fostbroderlige Røst* fra vore *Nordiske Grander,* og neppe er Nogen mere overbeviist om, at vi høilig kan have den fostbroderlige Hjelp behov i den store *Tydske Krig,* hvis Maal og Ende Ingen veed, men hverken var vi Hjelpen værd, ikke heller kunde den i Grunden nytte os, dersom vi havde tabt den *Danske Fædernelandskiærlighed,* der lader os føle, at vi har vore *Fædre* og *Mødre, Brødre* og *Søstre, Koner* og *Børn* i alle de Landskaber, som fra *Arilds-Tid* har i *Danmarks* Navn og for *Danmarks* Skyld døiet ondt og godt med hverandre.

Jeg siger derfor reent ud, at det er enten hjerteløst tænkt eller tankeløst sagt, at vi, naar vi har en Styrke, der kan rykke i Marken, skulde *koldsindig* beregne, om vi ikke, ved at opsætte *Jyllands,* det *forladte, trofaste* Jyllands *Befrielse,* til vi kunde naae den for *lidt bedre Kiøb;* thi faaer *Nørre-Jylland* det *Indtryk,* at vi betragter det som en nøgen, ubefolket Hede, eller dog som et *halvfremmed* Land, vi ikke vil *vove stort* for at vinde tilbage da har vi *tabt* Jyllands *Hjerte,* og det kan |A:197hverken vore *Nordiske Fostbrødre* eller al Verdens Magt enten tilbagevinde eller erstatte os.

Derfor raader den *Danske Fornuft,* der altid, ligesom vor Herre, seer *først* paa *Hjertet,* til at vove alt, *saasnart* som mueligt, for at *befrie Nørre-Jylland,* thi selv om det for Øieblikket *mislykkedes,* saa sikkrede vi os derved dog Besiddelsen af *Jyllands Hjerte,* som ikke blot maa være hele *Danmark* dyrebart, men uskatteerligt.

Men *hvorfor* skulde vi tænke, det vilde *mislykkes?* Tvivler Nogen af os om, at *hvor* vi end fandt det raadeligst at begynde, vilde *alle Jyder* som Een *reise sig* med Glæde, *slaae til* med hvad der faldt dem bedst i Haanden og *holde ud* til sidste Blodsdraabe? Og er der da ikke den høieste Rimelighed for, at med *Guds Hjelp,* som det vistnok er Galskab at glemme, hver en *Preuser,* der ikke blev liggende paa Veien, enten *snart* kom over *Koldingaa,* eller gik til Hvile i den!

Derfor, har gamle *Danmark* endnu Lyst til at leve og see gode Dage, da kæmpe *Danmark* som en *Løve* for *Nørre-Jylland,* hvordan det saa end skal gaae med Resten, thi uden Nørre-Jylland er der *intet* Danmarks *Rige,* og *Riget* maa dog *være tilstede,* for at kunne afgiøre sit *Mellemværende* med andre Riger og Lande!”

|A:198Hvorledes nogen velvillig Læser heri kunde finde andet end Yttringer af levende *Deltagelse i Jyllands* sørgelige *Skæbne* og i det *Danske Riges* øiensynlige *Livsfare,* med Yttringen af det inderlige *Ønske,* at man her ikke vilde lade sig styre af *koldsindig* Beregning men af *varm* Fædernelands-Kiærlighed, det vilde være uforklarligt, naar man ikke vidste, hvor stor en Rolle *blinde* Parti-Hensyn og *luftige* politiske Hjernespind endnu, desværre, spille herinde. Nu, det er jo intet Under, saa hovedkulds som vi er kommet ind i *Statsmandskabet,* i de store Verdens-Begivenheder og i det *splinterny Tidsrum,* og det har, med Guds Hjelp, ingen Nød, at jo vi *Danskere,* som gode *Dannemænd,* vil opoffre vore Hjernespind og Partihensyn, med saameget andet og kiærere, for gamle *Danmarks* Fred, Ære og Velfærd, naar vi først ret faaer Øinene op og bliver rigtig vendt (orienterede) i den splinterny Egn; men at dette holder haardt, kan jeg godt mærke paa mig selv, saa naar jeg turde, for gamle *Danmarks* Skyld, da overlod jeg gierne *Pennen* saavelsom Roret til hvem der helst vilde bære *Ansvaret* baade for Penne-Førelsen og for Stats-Styrelsen.

Da jeg imidlertid er en gammel *Fædernelands-Ven,* da jeg er en Historie-Skriver, der, under al sin Grandskning, fæstede Øie paa de *Love,* Menneske-*Livet* stadig, og i *Folkenes* store *Levnetsløb* |A:199klarlig følger, og da jeg endelig har havt Leilighed til at kiende Tankegangen og Tilstanden i det *fribaarne,* klarøiede og lovfaste *Engeland* bedre end de Fleste, saa føler jeg mig paa det stærkeste forpligtet til, med spændt Opmærksomhed at betragte Tidens Tegn og Tidens Løb, især i mit Fæderneland, med al Flid at klare mine egne Anskuelser om det *Betimelige,* som altid er det bedste, og at bidrage alt hvad jeg kan til et lykkeligt Udslag for Danmark af de saare indviklede og farlige Omstændigheder, hvori det aabenbar befinder sig.

Uagtet derfor vor *Jernbane-Tid* giør det nødvendigt baade at fatte hurtige Beslutninger og, om mueligt, at udføre dem i samme Øieblik, hvorved der let indløber Feil, saa kan jeg dog forsikkre baade mine Jydske *Hovmestere* og alle mine Læsere, at jeg, som aldrig var en meget *letsindig* Skribent, aldrig har været det mindre end nu, da jeg klarlig seer, at ikke blot *Ministrene,* men *alle* Dannemænd, og ei mindst de *Danske Skribenter,* har et stort *Ansvar,* baade for Samtid, Efterslægt og for *Verdens-Historiens* Høiesteret, da det ingenlunde blot er Hertugdømmerne *Slesvig* og *Holsteens* Stilling til Danmark, men *Danmarks* og hele vort *Nordens* Stilling til *Tydskland,* til *Engeland,* til *Europa* og til hele *Menneske-Slægten,* der *nu skal* afgiøres og vil blive afgjort, enten til vort mageløse |A:200Held eller vor ubodelige Skade, enten til vor udødelige Ære eller vor uslukkelige Skam.

Under disse Omstændigheder maa enhver *oplyst Dannemand* være rede til ligesaa vel at *vove det Hele,* som til at *opoffre sig selv,*

og jeg kan forsikkre mine Jydske *Hovmestere,* at turde jeg troet, jeg, enten ved at staae eller falde, kunde bidrage mere til *Danmarks Frelse,* end ved at sidde stille med aabne Øine og flydende Pen, da skulde jeg for længe siden, ligesom *begge* mine Sønner, have meldt mig til *Tjeneste* hos *Krigsministeren,* og jeg skulde gjort det med Fornøielse, da jeg kan see, han er en *dygtig* Mand, der ikke bygger Kasteller i Luften, men veed hvad han vil, og udvikler en *Driftighed,* der hos os endnu er en saa sjelden Dyd, at den maa dobbelt berømmes. Om jeg derfor end vilde, som jeg ikke vil, noget Menneske "tillivs" uden hvem der aabenbar vil *Danmark tillivs,* da kan mine Jydske *Hovmestere* være sikkre paa, det blev *ikke* Krigsministeren, der ikke blot i alle Maader vilde være mig meget for stærk at brydes med, men som jeg ønsker og haaber skal selv i *Verdens-Historien* om *Danmarks Opreisning* faae Navn af *den Umistelige.*

Naar jeg derfor i Bladet om *Jyllands Befrielse* udtrykde min Overbeviisning om Nødvendigheden af *hurtig* Hjelp, uden Spørgsmaal om hvad derved maatte *voves,* da vidste jeg vel, at denne Over|A:201beviisning slet ikke deeltes af *det Parti,* der kalder vort nærværende Ministerium *sit,* og kunde da frygte for, at den heller ikke var Krigsministerens, men just *derfor* skulde jeg, efter min Forstand, *yttre* den, og kunde det saameget sikkrere, som der var ingen Fare for, man *iblinde* fulgde *mit* Raad.

Paa den ene Side maa nemlig jo dog enhver, som med Liv og Sjæl er *Danmark hengiven,* see langt mere paa *Midlerne* til Danmarks Redning end paa nogen *Person,* eller paa noget andet *Parti* end det *Danske Folk,* og paa den anden Side er det *ikke* et *folkeligt* Ministeriums *Venner,* men netop dets *Fiender,* som maae ønske, det skal drømme sig selv ufeilbart og urokkeligt, eller tee sig, som det var baade almægtigt og alvidende; men dertil *frister* man dog aabenbar et Ministerium, ved med lukkede Øine at holde det i Kjolen og, saavidt mueligt, binde Munden paa alle Indvendinger ikke blot mod Ministeriets Handlemaade, men ogsaa mod dets muelige Tankegang. Vil derfor det igrunden slet *ikke overlegne* Parti hos os, som kalder sig det *ministerielle,* virkelig giælde for det *Danske,* ja, vil de ikke i Blindhed *undergrave* det Ministerium, de synes at *troe paa,* da maae de virkelig ikke blot kunne finde sig i, at jeg, som ønsker det nærværende Ministerium frit Mod, god Lykke, mange Aar, stor Ære og alt hvad som godt er, siger reent ud hvad *jeg mener* om dets Greb paa den store |A:202Verdens-Begivenhed, hvori det blev deres store men vanskelige Kald at gribe *Dansk* og *Nordisk* ind, men de maae opmuntre mig dertil af alle Kræfter, da det umuelig kan skade, men lettelig gavne *baade* Ministeriet og den *Danske Sag!*

Jeg veed jo nok, hvoraf det kommer, at vort saakaldte *liberale Parti* er af ganske andre Tanker, thi hvad der hidtil er prædiket paa

Tagene hos os, som den høieste politiske Viisdom, det er jo det fine, franske Hjernespind fra *Ludvig Philips* Tid, hvorefter ethvert *Parti-Ministerium,* der veed, det staaer og falder med *Folke-Meningen,* og kan dog umuelig behage alle, maa see til, paa alle muelige Maader at *sikkre sig* de *fleste* Stemmer i Folkeraadet, som den eneste *berettigede* Folkestemme, og at *beherske* Dagbladene, som Udtrykket for den *offenlige* Mening; men at dette "gyldne Greb" paa Stats-Klogskaben er af *Fransk* Guld, der kun glimrer, men aldrig holder Prøve, det skulde dog ikke blot *Ludvig Philips* og *Guizots,* men især *Napoleons* Historie have lært os, og naar man vil vide, hvordan et *Parti-Ministerium* bedst kan holde sig, og, naar saa skal være, med Æren trække sig tilbage, da skulde man dog virkelig itide gaae over *Kanalen* og, lidt grundigere end *Guizot* og *Ludvig Philip,* studere den *Engelske* Forfatnings og de *Engelske* Parti-Ministeriers Historie.

|A:203Da vilde man blandt andet lære, hvad jeg har lært, at *ethvert* Ministerium, der vil hvile trygt paa *Folke-Meningen,* maa stille *Fædernelandets* Ære og Fordeel i *Spidsen,* som hævet over *alle* Parti-Hensyn, og det i alle Maader det *virkelige* Fæderneland, uden alt Tillæg af egen Indbildning, og dernæst maa det, baade i *Folke-Raadet* og i *Dag-Bladene* holde den *offenlige Forhandling* aaben, om *hvad* der i hvert givet Tilfælde er Fædernelandet værdigt og gavnligt, saa Partierne i *Ordets* Kreds har frit Spillerum (fair play). *Derved* faaer nemlig ikke blot Mod-Partiets Misundelse og Misfornøielse Luft, saa de sædvanlig ei giør videre Skade, men derved hindres Tvisten fra at spilles over i *Hjernespindets* ufrugtbare eller *Personlighedernes* farlige *Egne*; *derved* holdes Ministeriet og dets Parti bestandig i Aande og nødes til at være paa deres Post; og *derved* alene kan Ministeriet bestandig have den nødvendige *Oplysning* om, *hvad* det tør haabe, *hvad* det kan vove, og *naar* det er klogest at trække sig tilbage. Denne *Oplysning* maa imidlertid ethvert Ministerium helst ønske sig og faaer tillige sikkrest af de *selvstændige* Medlemmer i Folkeraadet og de *uafhængige* Penne i Læseverdenen, som, uden alle Parti-Hensyn, kun har *Folkets* og *Fædernelandets* Tarv for Øie; thi dels er Roes kun noget værd af hvem der tør laste, og dels vil der fra denne Side |A:204komme mangt et Vink, som man kan benytte uden at blive giældbunden. Jeg er ogsaa ganske vis paa, at denne Tankegang er ligesaa ægte *Dansk* og *Nordisk,* som den er *Engelsk,* thi naar jeg i forrige Tider, efter min Børnelærdom her hjemme, gjorde *Engelskmanden* Indvendinger mod endeel af dette og meget andet i det offenlige Liv, som stridende mod en høiere Theori, og han da koldsindig beviste mig, at det har sin gode *Virkning* (it works well), da maatte jeg nødvendig indrømme, at *den* Theori, der ikke kan forliges med det Løb, hvori Kræfterne har deres *gode* Virkning, den maa være meget *slet,* og kan umuelig have hjemme i "Kæmpers

Fødeland", hvor man altid seer paa *Virkningen.*

Enten derfor min Mening om Jyllands Befrielse var ret eller gal, saa burde man indsee, at *Yttringen* deraf var i sin ønskelige Orden, og gav *Ministeriet* mere *Oplysning* om den virkelige *Folke-Mening* i dette Stykke, end alle de Blade, der prækede og alle de Breve, der aandede *blind,* uindskrænket *Tillid* til Krigsministerens Almagt og Alvidenhed, thi det saaes ikke blot heraf, hvad en gammel Fædernelands-Ven og folkelig Ordfører tænkde om den vanskelige og meget vigtige Sag, men *Maaden,* hvorpaa Bladet optoges i de *Jydske* Aviser, lærde ogsaa, at dets Tankegang var paa ingen Maade *Jyderne* fremmed eller mod|A:205bydelig, saa det vel kunde fortjene at overveies endnu engang, hvad man helst skulde giøre.

Spørgsmaalet var nu aabenbar, som jeg sagde, *om* man, saasnart vore Tropper, ligesaa godt *anden* som *første* Gang, kunde rykke i Marken, skulde gaae over til *Jylland* og giøre sit Bedste, *eller* man, ved at bie paa *fremmed* Hjelp, skulde staae Fare for at *Jyllands* Hjelpekilder eller dog dets *Taalmodighed* udtømdes, og hvad end *Krigsministeren* fra Begyndelsen kan have tænkt herom, saa veed vi dog, at han, i de samme Dage, da mine Jydske *Hovmestere* holdt Straffeprækenen for mig, besluttede sig til uden videre Ophold at komme *Jylland* til Hjelp. Da det nu ligesaa lidt den treogtyvende som den ellevte Mai lod sig *beregne, om* vore Tropper i *Jylland* vilde faae med en overlegen Styrke at giøre, saa skal det lære mine Jydske *Hovmestere,* at skiøndt *Krigsministeren* vistnok baade regner meget *bedre* og meget *hellere* end jeg, saa er han dog enig med mig om, at i den ligefra Begyndelsen meget *vovelige* Krig, vi har med hele *Tydskland,* gaaer det ikke an at *regne* saa nøie paa en halvsnees Tusind Mand meer eller mindre, som man ellers, efter Konstens Regler, skulde. Ja, at *Krigsministeren* til Slutning vilde og maatte slaae en Streg over *Regningen,* som *ubetimelig,* det burde mine Jydske *Hovmestere* forudseet; thi efter hvilket *Regnestykke* mener |A:206de vel, det var, at vore 8000 Mand blev staaende ved *Dannevirke,* efter *Konst-Sproget,* i Luften, mens *Preuserne,* med *Jernbanen* og hele *Tydskland* i Ryggen, kunde voxet til 100000, uden at vi engang vidste det, og voxde virkelig, efter deres egen Angivelse, til henved 30000 Mand, som vilde baade knust og slugt os med eet, om de havde faaet Lov og Lykke til det. *Hvormange* Fiender der var i *Jylland,* veed jeg rigtig nok ikke, men at Preuserne *uden* Hannoveranerne *ikke* var *saa* mange, som *med* Hannoveranerne, det følger dog af sig selv, og da vore *Løveunger,* efter Tilstødet af Reserven, var endeel *flere* end da de stod og stod med *Ære* ved *Dannevirke,* saa maatte Nørre-Jylland jo været meget lidt vært i *Danmarks* Øine, naar det *ikke* vilde vovet *nær* saa meget for *Jyllands* Befrielse, som for Stillingen ved *Dannevirke,* der dog, efter *Krigsministerens* eget Skiøn, i Længden ei med den Magt lod sig forsvare.

Jeg taler her frit om *Vovespillet* ved *Dannevirke,* dels fordi at om end jeg tav, vilde dog hverken *Tydskerne* eller *Verdens-Historien* tie, og dels fordi jeg finder ethvert *saadant Vovestykke* af os under denne Krig ikke blot *forsvarligt,* men *nødvendigt*; thi skulde vi fulgt *Regnebogen,* da maatte vi aldrig begyndt Krigen, men har vi sagt A, maae vi ogsaa sige B, og det var ægte *Dansk-Nordisk,* at vi sagde A, det var ikke blot *Stærkodder,* som aldrig talde sine Modstandere, før han havde slaaet dem, men det var, iblandt andre, ogsaa *Niels Ebbesen,* der aldrig var blevet *Danmarks Befrier,* dersom han havde brudt sig om, at hans *tredsindstyve* Mand var i Tal ingen Ting mod Grev *Geerts Tusinder*. Selv som Præst ved Vartou maa jeg vide, hvad jo staaer i *Skriften,* at hvem der kun kan stille *titusind* Mand i Marken, maa betænke sig vel, før han dermed møder ham, der kommer med *Tyvetusinde,* men naar *Danmark* til sit eget |A:207*Forsvar* møder hele *Tydsklands* tredobbelte Styrke, da kan og skal det trøste sig ved, at det er langtfra at være første Gang, men er *Danskernes* gamle Vane, der fra Arildstid følde, at til Markens Forsvar havde de altid ligesaa megen *Lykke* som de havde *Løvemod* med sig, og da vi nu, Gud skee Lov! har opdaget, at vi af *Løvemodet* har langt mere tilbage, end vi selv vidste, saa skal vi ogsaa trøstig regne paa, at vi af god *Lykke* har langt mere ivente, end *Tydskerne* drømmer om. Har derfor end Aaret 1848 allerede overrasket os selv og Tydskerne med mange *lykkelige* Vendinger for Danmark, hvoraf den sidste ei engang var *Preusernes Udfart* af Jylland, men *Danskernes Indfart* i Slesvig, saa skal vi dog ingenlunde tænke, at Lykken er udtømt, men kun, hvor det giælder Markens, og i det Hele *Modersmaalets, Fædernelandets* og *Danskhedens* Forsvar, kun med frisk Mod trække paa *Danmarks* gode *Lykke,* og smile, naar *Tydskerne* lader os høre, at hos os er Lykken bedre end Forstanden!

Under disse gode Varsler vil jeg tage venlig Afsked med mine Jydske *Hovmestere,* som jeg er vis paa, dog slet ikke ønskede, at *Jyllands Taalmodighed* skulde blevet sat paa en haardere Prøve, end Tilfældet var, og vilde selv fornøiet sig ved det, om vore Tropper var kommet *tidsnok* til at hjelpe Preuserne med Indpakningen, har vist ogsaa alt fornøiet sig over, at de var paa gode Veie dertil og kom netop *tidsnok* til at vise, at den *Danske Hær,* som man længe havde læst om i de *Tydske* Aviser, var Tydskerne *nærmere* end de enten tænkde eller ønskede. Men det er iaar et besynderligt Veir med Mørke og Solskin og Mørke og Solskin igien over *Danmark* hverandet Øieblik, saa det kan let hænde sig, jeg skriver en af Dagene et Blad igien, som slet ikke *huer* mine *Hovmestere,* og derfor vil jeg bede dem at læse mine Blade to Gange, førend de tænker, enten at de er skrevet med |A:208Letsindighed, eller at det er *saadanne* Blade, der sætter ondt Blod i Folk!

For Resten være det mit Raad til alle *Dannemænd*: aaben Færd

i alle Maader, og ingen Kiællinge-Snak om, at det maa dølges for os hvad der tænkes og hvad der skeer, for at det ikke skal *forraades til Fienden!* Uden *Aabenhed* og *Offenlighed* i alt hvad der angaaer det Hele, kan den *varme Deltagelse* i Fædernelandets Vee og Vel aldrig bestaae, og dog er *den* vor eneste *skjulte Hjelpekilde* i den store Kamp, hvortil Fienden gierne maa vide, vore synlige Midler kun er faa og smaa. Lad os derfor frede om denne vor *skjulte Hjelpekilde,* der ei kan forraades til Fienden, men røber sig kun selv paa Kampens Dag i Løvemodet, i Aandsnærværelsen, i Sindigheden, Kraften og Klarheden, der, til vor Lykke, altid overraske Fienden og skal, med Guds Hjelp, kun overtræffes af Lykken, som følger dem!

7

I Nr. 5 "om den Danske Konge og de Tydske Forrædere" og i Nr. 9 "Om Forslaget til en ny Skatte-Udskrivning under Krigen."

Efterskrift.

Atter, hvis det er andet end blind Alarm, synes Fienden at styre til *Nørre-Jylland,* og skiøndt jeg selv troer, at gik han *nu* derop, da løb han i *Fælden,* saa vilde dog alt været meget *sikkrere,* naar vi baade den 28de Mai og siden havde vidst at benytte vor *samlede Styrke*; thi da kunde vi, som har *Søen* i vor Magt, slaaet ned som *Lynild* baade i *Flensborg* og hvor vi vilde, saa *Vrangel* og *Halkett* havde neppe seet hinanden enten 5te Juni eller meer paa denne Jord!
|**[A:209]**

Danskeren.

Et Ugeblad.

1848. Onsdagen den 21de Juni. Nr. 14.

|PS7:45

Den Otteogtyvende Mai.

Velkommen Dag, som aldrig gaaer ad Glemme,
Men altid hilses skal med Frydesang,
Saalænge *Danmark* har en *Folke-Stemme,*
Der lyder *frit* i Fædres grønne Vang!
Velkommen Dannebrog, vor *Søndags-Fane!*
Velkommen Danehær paa Ærens Bane!

2 Mens *Nørre-Jylland* var et Bytte fundet,
Da Tydskland skreg: *hvor* er den Danske Hær?
Hvor har den skjult sig, ræd og overvundet,
Bortkyst ved Blinket af det Tydske Sværd?
Til Nordens Vinter Bro slaaer over Belte,
Nu ørkesløse staae de Tydske Helte!

3 Da sukkede min Aand, da randt min Taare,
Da kogde i mig Nordens Kæmpeblod,
Fra *Høien* dønned da "vi hugg med Kaarde"
Vi regned kun paa Roes og Løvemod!
|**A:210**|PS7:46Hør, Danmark, hør! er i Livsfare-Stunden
Ei *Dannebrog* og *Lodbrog* eet igrunden![8]

4 Men nu velkommen paa en Søndag-Morgen,
Vel seent i Mai, men dog i Maien sød!
Velkommen *Dansker* fra *Augustenborgen!*
Velkommen Liv, som seired over Død!
Velkommen *Danehær,* mens Løve-Klingen
Endnu kan naae og stække Ørne-Vingen!

5 Du kan staae fast, som *Bøgen* staaer i Jorden,
Det har du viist paa *Dannevirkes* Grund;
Nu viser du, at, som en Falk i Norden,
Du flyver deilig over Belt og Sund;
O viis endnu, at *Dannebrogens* Drenge,
De kan slaae *Tydskere* som Græs i Enge!

6 Lad fare al den Blinken og den Blænken!
Spring paa din Fiende kæk med Løvemod!
Som Gildet er, saa være ogsaa Skiænken!
Slaae ned som Lynild og hug ned for Fod!
Da skal du see, de *Danske* Spyd og Pile
Endnu paa Ærens Dag gaae hundred Mile.

7 |**A:211**Velkommen som en Lynild over Belte!
Saa godt begyndt skal kaldes halv fuldendt,
Men halvgjort Gierning ei de *Danske Helte*
For *Tydske Narre* være kan bekiendt!

Bliv ved at lynslaae og bliv ved at seire,
Til findes ei kan meer de *Tydske Leire!*

8

Lodbrog betyder nemlig ingenlunde, som man har vrævlet sammen, et Par laadne Buxer, men Krigsbanneret *Folkeskræk* (leod-broga), altsaa det samme som *Dannebrog* ɔ: Daneskræk.

Den Danske, den Tydske og den Franske Sag.

VI.

"*Frihed* og *Lighed* og *Broderskab*" det, har vi hørt, er ligesaavel 1848 som 1792 det *Franske Løsen,* og da der *endnu* raabes paa dem som noget, man *savner,* men venter dog ganske vist af den *splinterny* Republik paa *anden* Omgang, saa klinger det *Franske* Løsen aabenbar meget *latterlig,* men *hvori* det latterlige egenlig stikker, det hverken har de selvkloge *Tydskere* lært os, ikke heller har min jævne *Danske* Oplysning derom *hidtil i Kiøbenhavn* gjort mærkelige Fremskridt, saa det er ingenlunde overflødigt, om det end skulde være spildt Uleilighed, atter med Flid at pege derpaa.

Dog, jeg er sikker paa, det vil ingensteds i *vort* Norden og allermindst i *Danmark* være *spildt* Uleilighed at oplyse denne store *Livs* og *Velfærds* Sag, |A:212og naar det dog *hidtil* syndes saa, da var det kun, fordi Oplysnings-*Timen* var endnu ikke rigtig kommet, men stod kun for Dørren i den dunkle Forstue og bankede paa, og det under saa *mistænkelige* Omstændigheder, at mange, om de end havde Lyst dertil, turde ei lukke op.

Den sjeldne Lykke, der er faldet i min Lod, at kunne bie taalmodigst naar Tiden er knappest, og at turde sikkrest vente Ørenlyd naar Mælet er lavest, den udspringer nemlig nærmest af mit *tilsyneladende* Misheld; thi jo ældre jeg bliver, og jo mere det nærværende Aarhundrede udvikler sig, des tydeligere seer jeg, *hvorfor* det *syndes* slet ikke at ville lykkes med den *Dansk-Nordiske* Oplysning, som det var min Lyst uafladelig at *spille* og blev mit Kald utrættelig at *arbeide paa.* Dels kom jeg nemlig hovedkulds og bagvendt ind i *Oplysnings-Væsenet,* saa det varede længe, før jeg selv blev rigtig vendt, og maatte vare endnu længere, før Folk kunde faae det i deres Hoved, at det virkelig var mit *Alvor* med en Oplysning, der ikke blot *var* langt mere *folkelig* end *kongelig,* men *syndes* langt mere *hedensk* end *christelig,* og endelig blev jeg hvert Øieblik misforstaaet, baade *fordi* Poesi og Prosa lære selv i *Norden*

seent at læmpe sig efter hinanden, *fordi* Begivenhederne, som jeg *dunkelt* forudsaae og *forudsatte,* endnu fattedes, og endelig *fordi* man i den onde Tid, da |A:213"*Tydsken* raadte for *Danmark*" om *borgerlige* Ting sjelden kunde tale reent ud af Skiæget, naar man ikke bogstavelig vilde sættes i Daarekisten, hvad jeg, med al min Forvovenhed, dog immer gruede for, og slog derfor meget hen i Spas, som dog maatte tages meget alvorlig for at blive til Gavn.

At der nu intet latterligt er, men noget meget lifligt, ved Ordene "*Frihed, Lighed* og *Broderskab,*" det veed vi alle, men de Fleste, som lee ad det *Franske* Løsen, har hidtil meent, at det *Latterlige* laae i *Haabet* om og *Arbeidet* paa at fremkalde en langt *friere, ligeligere* og *broderligere* Tilstand for hele Folkefærd, end man enten giennem Aartusinder har seet, eller de fleste Steder nogensinde har drømt om; men heller *ikke* heri er det mindste *Latterlige,* men noget meget glædeligt; thi alle *Europas* Borgerlige Selskaber forskriver sig fra *Middelalderen,* da *Trældom* var *Regelen* og *Frihed* kun *Undtagelse* (Privilegium), og de er næsten alle i *Nyaarstiden* blevet forvandlede og forstenede til kiedsommelige, kun meer eller mindre klogt indrettede *Tugthuse* og *Slaverier,* som *Menneske-Livet* enten maatte kvæles i eller bryde ud af, og naar Udbruddet lykkes, venter man sig med Rette baade en *friere, ligeligere* og *yndigere* Tilværelse.

Det *Latterlige* hos *Franskmændene* ligger da kun deri, at de paa den ene Side har ventet sig |A:214*umuelige* Ting og tænkt at naae dem, naar de ret bar sig *urimelig* ad, og paa den anden Side deri, at de, efter et halvt Aarhundredes dyrekiøbte Erfaringer, synes ikke endnu at være blevet kloge af Skade, men synes endnu barnagtig at indbilde sig, at *Navnet Fristat* (Republik) skal giøre dem *guddommelig* frie, at alle Titlers *Afskaffelse* og alle Riges *Forarmelse* skal giøre dem alle *lykkelige,* og det uagtet de allesammen har Lyst til *Titler* og *Rigdom,* og at endelig *Blodblandingen* i Hovedstadens Rendestene skal blive Kilden til et livsaligt *Fostbroderskab!*

Denne paa een Gang uhyre *latterlige* og grændseløs *sørgelige* Side af den *Franske* Revolutions-Sag har man imidlertid, især i *Engeland,* alt længe baade betragtet saa vist og fremstillet saa klart, at kunde man i *Kiøbenhavn* endnu ikke see, det vilde være *ubeskrivelig* baade latterligt og sørgeligt at *efterabe* den Parisiske Vanvittighed, da var man stokblind. Derimod fortjener det og trænger høit til at fremdrages og indskærpes, at, *trods* alle Franskmændenes gale Indfald, voldsomme Adfærd og mageløse Flygtighed, har dog den blotte *Nedbrydelse* af det *grundmurede* Tugthuus og Slaveri skænket dem langt mere *borgerlig Frihed* og *Lighed* end der ellers til *Hverdagsbrug* findes nogensteds i *Europa,* saa Skaden er kun, at de endnu hverken har Sind til at skiønne derpaa eller kan faae Ro til at nyde dem, fordi

|A:215*Broderligheden,* som skulde ligge i *Blodet* og holde Alt i Ligevægt, den staaer kun til ingen Nytte paa Papiret og med forgyldte Bogstaver paa de offenlige Bygninger.

Man behøver nemlig kun at vide, at *indtil* Revolutionen var alle *Franskmænd* i deres Hjem saa fuldelig *Slaver,* som man kan være det uden *bogstavelig* at have Slaveklæder paa og Bøilen om Benet, thi det var dem *foreskrevet* ikke blot hvor de maatte *kiøbe* eller *sælge,* og hvor de maatte *staae* eller *gaae,* men hvad de skulde *troe* og *tænke,* medens Ingen af dem vidste *hvad* de turde *sige, skrive* eller giøre, da Folk tit, før de drømde om det, blev taget ved Vingebenet og smidt i det sorte Hul, som de kaldte *Bastillen,* uden at deres Nærmeste engang vidste, hvor de var støiet eller fløiet. *Franskmændene* fik da virkelig ved Revolutionen eller det store *Skibbrud,* en *Frihed* af samme Slags, som en Flok Tugthuslemmer engang i min Tid fik hos os, da de stak Ild paa *Børnehuset* ude paa Christianshavn og brækkede ud under Forvirringen. Saadan en *Frihed* kan man jo nok vide, i *Almindelighed* hverken bruges synderlig godt eller varer ret længe, men det er imidlertid ikke at fortænke et Folk i, der behandles som Slaver og Trælle, at de ved Leilighed brækker ud, og *saamegen Frihed* har Franskmændene siden dog enten beholdt eller immer vundet tilbage, at naar de |A:216kunde nøies med den, vilde de hidtil været misundelsesværdige. *Tale* og *Skrive-Friheden,* som for *Menneske-Livet* baade er den uundværlige og kan, som man klarest seer i Engeland, trøste over megen Trældom, den gik vel, med megen anden Frihed, til *Hverdagsbrug* fløiten under *Napoleon,* men dels beholdt de den dog paa en Maade til *Søndagsbrug,* og dels har de siden havt meget mere deraf end de forstod at bruge tilgavns. Har man nemlig af *Engelands* og *Nordamerikas* Betragtning lært, at hvad man kalder "*Religjons-Friheden*" som er Tale og Skrive-Friheden til *gudelig* og *videnskabelig* Brug, er Moder til al anden *menneskelig Frihed* i det Borgerlige Selskab, og veed man, at *denne* Frihed, som hele det øvrige *Europa,* paa Engeland nær, hidtil fattedes, *den Frihed* har Frankrig havt lige siden Revolutionens første Udbrud, da seer man, det er ikke Revolutionen, men Franskmændenes egen Skyld, at *Friheden* ikke har baaret smukkere Blomster og bedre Frugter hos dem.

Hvad nu *Ligheden* angaaer, da veed vi nok, at alle Folk i et Land umuelig kan blive *lige kiønne,* uden man med Flid kunde og vilde giøre dem alle umaadelig *stygge,* og at alle Folk ikke heller kan blive *lige lærde,* uden de alle blev umaadelig *vankundige*; men desuagtet bildte *Pariserne* sig dog ind, at alle Folk kunde blive *lige kloge,* uden at alle |A:217skulde være umaadelig *dumme,* og at alle Folk kunde blive *lige rige,* uden alle at nedsynke i den sorteste *Armod,* og da Erfaring naturligviis har lært, at det er ligesaa umueligt, saa synes man let, at *Franskmændene* ved Revolutionen

slet *ikke* har vundet anden *Lighed* end den, de altid har havt, at være omtrent *lige* muntre, forfængelige og letsindige. Lægger man nu hertil, at ved Bestræbelsen for at *afskaffe* al anden *Ulighed* blandt Menneskens Børn, kommer den haandgribelige Ulighed i *Legems-Styrke* uundgaaelig til at spille *Hoved-Rollen,* saa de *tre Fjerdedele* af ethvert Folk, som er *Oldinger, Kvinder* og *Børn,* faaer det meget slemt, ja, saa, med eet Ord, *Hoved* og *Hjerte* bliver i Forhold til *Næverne* saa godt som ingen Ting, da fristes man let til at tænke, at enhver giennemgribende Bestræbelse for at udjævne den unaturlige *Ulighed* i vore gamle Stater kun giør Ondt værre; men selv den *Franske* Erfaring viser, at det er en grov Feiltagelse.

Førend Revolutionen var nemlig næsten hele Landet, al *Jorden,* som dog til Slutning er det fælles Levebrød for et Folk, kommet i *Geistlighedens* og *Adelens* Vold, og dog betalde de i Sammenligning kun faa Skatter og Afgifter, saa Byrden hvilede egenlig paa *Borger* og *Bonde,* som dog regnedes for ingen Ting og fandt for det meste Adgangen spærret til alle *høiere* og anseete *Stillinger,* der enten ligefrem |A:218solgtes for *Penge* eller blev de *Fornemmes* Børn forbeholdt. Endelig misbrugdes de uhyre og hardtad utaalelige Skatter mest til *Hoffets* mageløse Pragt og til en stor *Krigshær* af hvervede Tropper, der underkuede Folket og slog til paa dem for et godt Ord. See, al denne konstige og aandsfortærende *Ulighed* blev Franskmændene unægtelig kvit ved Revolutionen, thi *Adel* og *Geistlighed* enten udvandrede af sig selv, eller blev dels henrettet og dels fordrevet, saa de mistede i alt Fald deres saakaldte *Grund-Eiendomme,* der vel ingenlunde blev ligelig fordeelte, men blev dog *udstykkede* mellem saa Mangfoldige, at *Folket* fik den Følelse, at *de* var *Ingens Eiendom,* men at de *eiede sig selv* og hele *Landet*. Dette er nemlig den *eneste* fornuftige Mening i den hos *Franskmændene* saa meget omtalte og saa grovt misforstaaede "*Folke-Suverænitet,*" men denne *Folkets Selv-Besiddelse* er ogsaa baade saa utabelig en *Rettighed* og i hele det øvrige Europa saa føleligt et *Savn,* at før det afhjelpes, maa man ikke tænke, noget Folk, om det end giver sig til Taals, slaaer sig til Ro!

Dernæst fik hele Folket ved Revolutionen *lige* Adgang til *alle Stillinger,* saa enhver modig *Krigsmand* kunde blive *Hærfører,* enhver dygtig *Taler* og *Skriver* blive *Lovgiver,* enhver klog og myndig Mand blive *Rigsforstander,* og hvilken |A:219*Kappelyst* der ved *denne Lighed* vækkes, hvormange ellers skjulte Evner og Kræfter derved komme for Lyset, og hvormegen anden *Ufrihed* og *Ulighed* selv *Franskmænd* over den kan glemme, det saae man under *Keiser Napoleon,* som, hvis han og Franskmændene vilde nøiedes med deres *eget,* aabenbar havde gjort Frankerig saa stormægtigt og lykkeligt, som det kan blive. Hvad der, trods al den Vold og Undertrykkelse, *Napoleon* øvede, og trods al den Ulykke, han førde over Riget, dog giør hans *Keiser-Dage* i Franskmændenes

Øine til en *Guld-Alder,* det er vist nok især den mageløse *Glimmer,* som hans store *Seiervindinger,* hans grove *Udplyndring* af næsten hele *Europa* og i det hele hans *Verdens-Herredømme,* kastede paa det *Franske* Folk og Rige, men havde han ikke hævdet det *Franske Folk* den virkelige *Besiddelse* af Landet og den *lige Adgang* til *Nydelsen* af den store Virksomhed, Rigdom og Ære, der omstraalede ham, da *kunde* det *Franske Folk* umuelig have følt sig hævet og smigret ved hans Storhed, da kunde det umuelig baaret Aaget som de bar det, som et gyldent *Stor-Kors* af *Æres-Legionen!* I *aandelig* Henseende havde *Franskmændene* ligefra *Ludvig* den *Fjortendes* Dage havt det store *folkelige* Fortrin, at alle udmærkede Talere og Skrivere beilede paa *Modersmaalet* til *Folkets* Gunst og Bifald, og da de nu ved Revolu|A:220tionen fik det samme store *folkelige* Fortrin i *borgerlig* Henseende, saa enhver Huusmands-Søn kunde føle sig som *Lodseier* i det store *Frankerige,* og kunde *blot* med sit *Franske Hoved* og sit *Franske Modersmaal* bane sig Vei til de høieste *Æresposter* og den største *Virkekreds,* nu er det intet Under, *om* Franskmændene har fordunklet os alle, men kun forunderligt, at de ikke vil nøies med en *Lighed,* der ikke blot er langt større end noget andet Borgerligt Selskab i *Europa* har den, men er den *største,* der nogensteds *virkelig* kan bestaae.

En af Grundene til at *Franskmændene* ikke vil nøies med den høieste muelige *Lighed,* der i det Borgerlige Selskab kan bestaae, er nu vel den *Flygtighed,* hvormed de sædvanlig betragter og behandler alt, men *Hovedgrunden* saavel til Unøisomheden, som til den grove Misbrug baade af Hovedets og Haandens *Frihed,* det er dog deres store *Mangel* paa *Broderskab,* som ingen Love kan fremkalde og ingen Indretninger skabe, thi ligesom det ene er en vis *broderlig* Følelse, der hindrer de mange *Medbeilere* fra at blive hinandens hadske *Misundere,* saaledes er det ogsaa kun *den,* der kan hindre *Mængden* fra *grovelig* at misbruge sin legemlige *Frihed* og *Lighed* og sin haandgribelige *Overmagt.*

Heraf skal vi blandt andet lære, at det er en meget utidig Frygt, man har havt for, at den samme Grad |A:221af *borgerlig Frihed* og *Lighed,* som i *Frankrig,* vilde i vort *Norden,* og selv i *Danmark,* følges af samme *Ufornøielighed* og føre til samme *Voldsomheder,* da det ingenlunde ligger i den *menneskelige* Friheds og Ligheds Natur, men kun i en vis *Umenneskelighed,* som der hverken i *Frankerig,* eller nogensteds er gjort noget klækkeligt for at dæmpe, men kun alt for meget til at vække, til at nære og fremme. Da nu *Frankerig* desuden i *Middelalderen* er blevet *erobret* af allehaande indbyrdes fiendtlige *Krigsfolk,* og i *Nyaarstiden* er blevet en unaturlig *Ensformighed* paatvunget, og da endelig Mængden i *Hovedstaden,* hvor der altid selv mellem kiødelige Brødre er mindst *Broderskab,* ved Revolutionen fik saa godt som *hele Frankerig* i sin Magt, saa er det klart, at *Frihed* og *Lighed* paa ingen Maade bør

høre ilde for de endogsaa langt mere *parisiske* end *franske* Optøier, eller for den rædsom usikkre, indvortes opløste og udvortes sammensmeddede, ulykkelige Tilstand, hvori *Frankerig* med al dets Glimmer unægtelig befinder sig.

Mine *Kiøbenhavnske* Læsere har vist længe forundret sig over, at jeg under denne lange Tale om den *Franske Sag* synes reent at have glemt, hvad der i deres Øine enten er *hele* den *Franske Sag,* eller dog Broderparten deraf, nemlig *Regierings-Formen,* den almindelige *Valgret,* den lovgivende |A:222Udøvelse af *Folke-Suveræniteten* giennem en *absolut Majoritet,* og med eet Ord, de *frie, constitutionelle Former,* som skal være den eneste *virkelige Garanti* for Folke-Villiens *fornuftige* Giennemførelse.

Som en jævn *Dansker* maa jeg imidlertid bemærke, for det første, at hele denne Lexe er *pluddervælsk,* og falder meget vanskelig at fordanske, saa dertil maa i det mindste en heel *Afhandling,* og for det andet, at *saameget* har dog selv *Franskmændene* nok lært, under alle de muelige *Regierings-Former* og alle de forskiellige *Kammer-Pakninger og Stemme-Tællinger,* at det er i det mindste *ikke nogen* af dem, der skaffer eller sikkrer et Folk enten *Frihed* eller *Lighed* eller *Broderskab,* men at *Folket* kan blive lige forkuet og mishandlet, blive lige *ulykkeligt* under *dem alle!* Derfor var det jo netop, at den ægte *Republikanske* National-Forsamling i *Paris,* nys udsprunget af almindelig Valgret, forleden Dag deelde Skæbne med den *Roialistiske* Minister-Pakning og fik kun Bod, fordi der var *Mennesker,* som, uden at spørge om *Former,* vovede deres Liv for det almindelige Bedste. Den slemme *Overtro* paa *Former,* som ovenikiøbet er aldeles *udansk,* maa *Kiøbenhavnerne* derfor endelig lade fare, hvis de virkelig ønsker at *Danmark* skal blive *lykkelig* ved ægte *Frihed, Lighed* og *Broder*|A:223*skab,* der aldrig havde bedre Jordbund at voxe paa, eller bedre Udsigt til at blomstre og bære Frugt end i *vort Norden,* hvor Folkene har anderledes Byrd og Blod og Minder tilfælles, og har til alle Tider i det *daglige* Liv havt meget *mindre* Ufrihed og Ulighed og viist meget mere Broderskab end i Frankerige.

Til at bekæmpe denne og al anden *fremmed Overtro* maa jeg da ogsaa baade først og sidst paa det varmeste anbefale *Kiøbenhavnerne* et fortroligt Bekiendskab med vore *Danske Ordsprog,* som de, dem selv og os alle til stor Skade, har været nær ved reent at glemme. Derfor begyndte jeg med det Ordsprog, at hvem der vil klæde sig paa *Fransk,* maa fryse paa *Dansk,* og tilføiede den lille, her ingenlunde uvigtige Sprog-Bemærkning, at *hvad* man sædvanlig paa *pluddervælsk* kalder "*Former,*" det hedder "*Klæder*" paa *Dansk*. Af samme Grund vil jeg slutte med det Ordsprog "*Klæder* skabe *Folk,*" uden at bryde mig om, at det tilsyneladende netop taler stærk for de constitutionelle Formers

Almagt; thi jeg bryder mig sjelden om at have *Skinnet* imod mig, naar jeg har *Kiendsgierningen* for mig. Uagtet derfor alle *Skrædere* med een Mund bekræfter, at det er *Klæder,* som skaber *Folk,* saa paastaaer jeg lige fuldt, at netop alle *Skrædere* veed selv bedst, at det tvertimod er *Folk,* der skaber *Klæder,* som de kan bedst, saa at, naar de paastaaer det Modsatte, |A:224da er det enten deres egen Æske, de snakker for, eller dog "*Professionens* Ære" de er alt for ømme over. Om derfor end alle *politiske Skribenter* vilde skrive med een Pen, at det er de *constitutionelle Former,* der skaber *frie Folk,* saa skrev jeg dog lige sikkert, det er aabenbar ikke sandt, og de *politiske Skribenter* maae netop selv bedst vide, at det er *Folk,* der skaber constitutionelle *Former,* og skaber dem naturligviis efter deres *eget Hoved,* saa de Former baade kan været meget *slaviske,* og kan passe ligesaa slet, som *Klæderne* af en Skræder, der enten er en Fusker paa sit Haandværk, eller dog for storagtig til at *tage Maal* af Personen, fordi han har hørt, der er Skrædere i *London* og *Paris,* som altid siger fornemt: Klæderne *skal* passe! See, det samme tænkde og sagde *Guizot,* med en Mine som den fornemste Skræder i Paris, om de *constitutionelle Former* efter Chartet, men det hjalp ikke, og *Overtroen* paa *Formernes Almagt* giør netop, at selv de bedste, meest passende Former blive vragede og knuste, thi man venter af dem, ligesom af sine Afguder, hvad de umuelig kan giøre, og *hevner* sig barnagtig paa dem, hvergang man seer, man har *skuffet sig selv!*

|[A:225]

Danskeren.

Et Ugeblad.

1848. Onsdagen den 28de Juni. Nr. 15.

Den Danske, den Tydske og den Franske Sag.

VII.

Døer *Selvhave,* da findes *aldrig hendes Mage.* Det er et af de saakaldte *Peer Lolles* Ordsprog, der vel, med saameget andet Gammel-Dansk, er gaaet af Moden, men maa dog sagtens *hos os* ligesaa godt kunne komme i Moden igien, som det er timedes saa

meget Gammel-Tydsk og Gammel-Fransk, ja især *Gammel-Latinsk* og *Gammel-Ægyptisk,* som vi ordenlig har gravet op med vore Negle og gjort megen Stads ad, *just fordi* det var *ældgammelt* og mosgroet, *dødt* og magtesløst. Det er jo desuden vort gamle Mundhæl, at hvem der har lange Negle, vil nok grave *sin Oldemoder* op, og det skulde fremfor alt vi *Bogorme* stadig have for Øie, saa, da det nu engang er vor Lyst og vor Lodd at ligge og gnave paa Ord og grave i Bøger, vi dog gravede noget op, som i sin Tid havde været noget værd for skikkelige Folk, og gnavede Rusten af noget, som var |A:226værd at see paa endnu. Begge Dele er nu aabenbar Tilfældet med vore *Oldefædres* og *Oldemødres* Ordsprog og Mundhæl, for de gik i sin Tid imellem Folk som *rede Penge,* og mange af dem er ligesom Guld og Sølv og Ædelstene, der godt kan taale at giemmes, om det saa var i tusind Aar, og kan, efterat have ligget tusind Aar i Jorden, med lidt Uleilighed gives samme Glands igien, som de havde i gamle Dage.

Men da man, som *Tydskerne,* aldrig kommer vidt, naar man vil tage Alting med, baade hvad man finder og hvad man møder underveis, saa vil jeg, paa *Fransk,* bryde overtvært med den Bemærkning, at i det gamle Ordsprog: døer *Selvhave,* da findes aldrig hendes Mage, der er aabenbar et naragtigt *Ordspil* med i Spillet, for da vi paa *bredt* Dansk udtaler "*Mage* og *Mave*" omtrent eens, saa har det lydt, som om Selvhaves *Mave* blev reent borte, naar hun døde. Hovedsagen paa *Dansk* er imidlertid den, at skiøndt "*Selvhave*" er hvad man kalder et *selvgjort* Ord, er det dog saa godt gjort, at vi strax seer, *hvad* det skal betyde, og at skiøndt Ordsproget er gaaet af Mode, bliver det dog sandt til Verdens Ende, at hvad man *ikke selv har,* det maa man lede om og har tit ondt ved at finde, og findes aldrig saa godt til *Hverdagsbrug,* da det kun er *Tyvene,* der tager ligesaa frit til *Andres,* som til deres *eget,* og der immer, paa en eller anden Maade, kommer en |A:227*Regnskabs-Dag,* da det giælder om, *hvad* der er *ens eget*.

Dette gamle Ordsprog vilde jeg derfor raade alle *Danskere* at tage op igien, men da det *Brede* ikke længer falder os saa godt i Munden, og *Rimelighed* dog i alle Maader er det bedste, saa foreslaaer jeg, at vi herefter skulde sige: døer Selvhave, da gaaer alting af Lave; thi saaledes veed vi nok, *Ledet* kom af *Lave,* søndernede, da vi ikke længer *selv havde* Nøglen til det, saa der mylrede ikke blot *Tydskere* ind i svære Mængde, men *Danskheden* blev kiørt ud som Feieskarn og smidt paa Møddingen. *Selv* at *have* og virkelig *besidde* sit Fæderneland, det er da *Hoved-Sagen* for ethvert *Folk,* thi her er det ikke nok, som det lød i gamle Dage, at naar *Selvhave* døer, findes *aldrig* hendes *Mage,* men naar Selvhave blot ligger tilsengs, saa de Fremmede gaaer over alting, da gaaer alting af Lave, og ligesom vi nok veed, det er altid i et ordenligt Huus "*vor Moder*" som gaaer med *Nøglerne,* saaledes er

Modersmaalet ogsaa Hovednøglen til alting i et Land, og naar *den* Hoved-Nøgel er i de *Fremmedes* Haand, naar Modersmaalet er i *deres* Vold, da er et Folk aldrig *sikker* paa, hvad de har eller ikke har. Naar derfor den *Danske Sag* virkelig skal vindes, da er det ingenlunde nok, skiøndt det nødvendig hører til, i *Slesvig* paa en skikkelig Maade at *slaae* saamange |A:228*Tydskere ihjel* som mueligt, men vi maae uden al Barmhjertighed *slaae Tydsken ihjel* overalt hvor vi finder den i *Danmark,* om det saa var i vor egen *Mund* og i vort eget *Hjerte,* for, skiøndt *Tydsken* baade hjemme og i andre Lande finder sig godt i at *trælle,* og har ordenlig Roes paa sig for at være tro som en Hund og at slide som et Bæst, saa er det dog anderledes med den i *Danmark,* dels fordi vi ikke nænner at behandle flittige Arbeidere som *Trælle,* og dels fordi *Tydsken,* som alt det *Trælbaarne,* er igrunden *herskesyg,* saa hvor den ikke selv har Trællekaar, der faaer det *Føielige* dem, og skal ikke andet sige end at *Tydsken* er en *stræng Herre*.

Saaledes *aandelig* at slaae *Tydsken* ihjel *herinde,* saa vi langtfra, som hidtil, i topmaalt Daarskab at *kræve Tydsk* til nogensomhelst *Dansk Bestilling,* eller taale et eneste *Tydsk* Ord paa den *Danske Rigsdag,* i Regelen aldrig vilde lukke vor Mund op paa Tydsk *herhjemme,* eller taale i vort *eget Land* at tiltales paa *Tydsk,* det veed jeg nok, *Kiøbenhavnerne* sædvanlig anseer ikke blot for *rædsomt,* men for *daarekistegalt*; men det er dog slet ikke andet end en *nødvendig* Opoffrelse af den *Tydske* "Gribsmutter" for at redde den *Danske* "Selvhaves" vor egen søde *Moders* Liv, og man behøver jo kun at have reist *udenlands,* hvad ingen |A:229giør meer end Kiøbenhavnerne, for at vide, det er Skik i alle *andre* Lande, at de *Fremmede* snakker de *Indfødte* efter Munden og siger Tak til, naar de bliver forstaaede. Vil man sige, at *Danmark,* som et *lille* Land, ikke kan giøre de samme Fordringer til *Fremmede,* som et *stort,* da er det saa *falsk* en Beskedenhed, at derefter skulde *Danmark* for længe siden have opgivet hele sin *Frihed* og *Selvstændighed,* og mærkeligt er det, at *Kiøbenhavnerne,* der jo netop er berømte for deres *Nordiske* Sympathier, her kan glemme, at i *sproglig* Henseende *Danmark* dog ligesaa lidt som *Holsteen* staaer alene, og at de tre *Nordiske Riger* dog vel har Ret til at kræve samme Opmærksomhed af *de* Fremmede, der vil giæste dem, som de otte og tredive *Tydske Herskaber*. Desuden er det her ikke engang *saameget* Spørgsmaalet, hvad vi vil kræve af de *Fremmede,* som hvad vi hidtil, enten af den usleste *Trældomsfrygt,* eller i den yderste *Forblindelse,* har *krævet* af os selv og *vore egne,* i det vi *krævede Tydsk,* som et *Vilkaar* for at ansees for noget og blive til noget i *Danmark,* og det maa dog nødvendig slaae *Kiøbenhavnerne,* at det var ikke blot uhyre *latterligt,* men maa lægges af, naar vi ikke enten vil lade *Tydsken* raade over os, eller staae for al Verden som *oprørske Trælle,* der slaaes med *vor Herre!*

|A:230Jeg veed det jo nok, det er ikke nær saameget den Tydske "Sprækkenop" som den *Tydske Læsning* og den *Tydske Grammatik,* Kiøbenhavnerne mener er ethvert *dannet Menneske,* følgelig ogsaa alle *oplyste Dannemænd,* uundværlige, saa jeg faaer vel trøste dem med, at da *Sproget* er *dødt* i alle *Bøger* og *opløst* i alle *Grammatiker,* som er *Sprog-Gravene,* saa kan man godt *læse* Tydske Bøger og *lære* Tydske Grammatiker *udenad,* fordi man ikke fører eller taaler *Tydsk Snak* i sit Huus, ligesom man godt kan beundre *døde Tydskere* og giøre Pillegrimsreiser til deres *Grave,* fordi man slaaer alle de *levende Tydskere* ihjel, som jager paa *Danskernes* Enemærker. Men naar Kiøbenhavnerne hører, at den *Tydske Læsning* og den Tydske *Grammatiks* Udenadslæren, med tilhørende *Tydske Stileøvelser,* dog i *Danmark* herefter maa være en aldeles *fri Sag,* som Regieringen paa ingen muelig Maade kræver enten af sine *geistlige* eller *verdslige* Embedsmænd, endsige da af sine *Krigsmænd, Skovridere* og *Landsbyskoleholdere,* ja, som *ingen* ægte *Dannemand* vil lokke eller tvinge sine Børn eller taale, at de lokkes eller tvinges til, da vil de sagtens finde Trøsten noget fattig, da Erfaring synes at have lært, at *Danskerne,* naar de er kommet til Skiels-Alder, og maae raade dem selv, sjelden eller aldrig forsluger sig paa *Tydske Bøger* og allermindst paa |A:231*Tydske Grammatiker*. Men *Kiøbenhavnerne* maae jo dog skamme sig for, hvad det har at betyde med deres *Frisindighed* og deres Kamp for *Folke-Selvstændigheden* (Folke-Suveræniteten), naar de ikke engang vil lade *Aandens Verden,* som de *ikke kan* beherske, være *fri,* og naar de ikke engang vil lade *Folket* selv raade for sin egen *Boglæsning,* skiøndt al Erfaring lærer, at her giælder klarlig Ordsproget: man kan vel nøde et Faar til Vands, men ikke nøde det til at drikke.

Men skulde da herefter de *stakkels Danske Børn* ikke lære andet end *Dansk,* og skulde man selv hvert Øieblik støde paa *Præster, Dommere,* vel endog paa *Professorer,* der *ikke* kunde *Tydsk?*

Hvad de *stakkels Danske Børn* angaaer, da skulde man have *staklet* dem itide, mens de *ikke* engang lærde *Dansk,* saa det duede eller klækkede, og var da frie nok for at lære nogetsomhelst andet *tilgavns,* hvormeget man end proppede i dem, eller hvorfor *stakler* man ikke ligesaavel de *Tydske,* de *Franske* og de *Engelske Børn,* fordi de *ikke* lærer *Dansk,* og lære *sædvanlig* intet andet Sprog end *deres Modersmaal! Enten* maa man jo igrunden have den *Tydske* Tro, at hverken *Dansk* eller *Nordisk* i det Hele er et eget *menneskeligt* Tungemaal, hvormed et Folk kan behjelpe sig, *ligesaa* godt som *Tydskere, Franskmænd* og *Engelsk*|A:232*mænd* med *deres,* eller man *modsiger* sig selv i samme Aandedræt, og paastaaer, iblandt andet, at de *Danske Damer,* selv om de kan *Fransk,* er dog høilig at beklage, naar de *ikke* kan *Tydsk!*

Hvad dernæst de *Danske Præster, Dommere* og selv *Professorer* angaaer, som Kiøbenhavnerne mener, maatte skamme sig ved *ikke* at kunne *Tydsk,* da tør jeg mene, de skulde dog langt snarere skamme sig ved *ikke* at kunne *Dansk,* som duer og som klækker noget, og dog er det i *Regelen* den nødvendige Følge af, at *fremmede* Sprog, og især at *Tydsk,* ved *deres* Dannelse *ei blot* sættes *over* Modersmaalet, men *modsættes* Modersmaalet, som *Dannet* modsættes *Raat* og Barbarisk, og nu, da alle jo tilstaaer, at *Folket* skal *raade,* saa maa jo eet af to skee: enten maa *Folket fortydskes* eller vi, som skal tale hvad *Folket* gider hørt og skrive hvad de gider læst, *vi* maae *fordanskes*. Med eet Ord saa godt som fireogtyve: enten maa *Tydsken indføres i alle Danske* Skoler, som forleden i det *Slesvigske,* eller *Tydsken* maa *udføres,* kiøres ud, af dem *alle,* thi den *Middelvei,* at *fortydske* alle *Talere* og *Skrivere i Danmark,* mens alle de, der kun skal være *Tilhørere* og *Læsere,* skal blive ved at være *Danske,* den er dog alt for mageløs baade latterlig og sørgelig til et Øieblik længer at følges, da Følgen jo nødvendig maatte blive opblæst |A:233*Tomhed* paa den ene og tyk *Fæiskhed* paa den anden Side. *Skal* der altsaa blive ved at være et *Dansk Folk,* der ikke giør sin *nordiske* og *menneskelige* Art og Byrd uslukkelig Skam, da maae vi alle spytte ad den *ramtydske,* ærerørige og utaalelige Beskyldning, at man ikke fuldt saa godt paa *Dansk* som paa *Tydsk* kan blive en *dannet* og *oplyst* Mand, til i *hvilkensomhelst* Stilling baade at tjene og ære *sit Folk* og *sit Fæderneland,* og jeg tør endnu godt lægge til, at selv, hvor det ret egenlig giælder om grundig og udbredt *Sprog-Kundskab,* som hos en Professor i *Verdens-Historien,* kan en *Dansker* blive langt dygtigere *uden* at kunne *Tydsk,* end en *Tydsker* kan *uden* at kunne *Dansk,* fordi der i *Danmarks* og vort *Nordens* Aand og Tungemaal, Poesi og Historie, er langt mere *eiendommelig* Stort og Godt, end i hele *Tydsklands,* der kun "lever af Vrag" og er blevet "rig af Rov".

Det *Sidste* er, som sagt, kun *mit* Tillæg, paa eget Ansvar, og man seer let, at denne *videnskabelige Paastand* maa staae eller falde med mit gamle Omkvæd, at *vort Norden* baade har havt og vil faae langt mere at betyde i *Menneske-Slægtens* det store *Levnetsløb* end *Tydskland* med alle sine Snese Høiskoler, Millioner Indbyggere og *utallige Bøger,* men det *Første,* at *Tydsken* maa *udelukkes* af *alle* de *Danske Skoler,* som holdes |A:234paa *offenlig Bekostning,* og at man herefter kun med aabenbar *udansk* Sindelag kan lade sine *Børn* lære *Tydsk,* det er en reen Regning, der staaer eller falder med *Danskheden* og *Danmarks Rige*. Det har heller ingen Nød, at jo den nærværende Krig, hvorunder *Tydskerne* baade aabenlydt siger og aabenlyst viser, at kun *Danmarks* og *Danskhedens Undergang* kan tilfredstille dem, vil baade hos de *Danske Børn* og den *Danske Folkemængde* føde Had til *Tydskerne* og *Modbydelighed* for *alt Tydsk,* saa det giælder kun om, at vi som føre Ordet og Pennen, ei

vil bekæmpe dette *Had* og denne *Modbydelighed* som Laster og Fordomme, men opelske og nære dem som uadskillelige fra de Danske *Hoveddyder,* som er *Danskhed* og *Fædernelands-Kierlighed.* Her vil man jo, især imod mig, som christelig *Præst,* med meget Skin giøre giældende, at dette *Tydskerhad* er *uchristeligt,* men dertil svarer jeg, at vort Forhold til *Christendommen* er en Samvittigheds-Sag for os, *hver især,* som *Trediemand* slet ikke har Lov til at blande sig i, men at vort Forhold til *Danskhedens* og til *Danmarks* uforsonlige *Fiender* er en *Folke-Sag,* som vi alle skylder *Danmark* Regnskab for, og vi skal enten frasige os den *Danske Indfødsret,* med alt hvad deraf følger, eller vi skal erklære *Danmarks* og *Danskhedens* uforsonlige *Fiender* |A:235Krig paa Liv og Død. Kan man vise mig, at Tydsken og Tydskheden *ikke* hører til *Danskens* og *Danskhedens* uforsonlige *Fiender,* da falder Hadet bort af sig selv, men kan man ikke det, men maa indrømme, at skjøndt Tydsken og Tydskheden paa sine *egne Enemærker* ei har det mindste at frygte af Dansken og Danskheden, saa *hade Tydskerne* dem dog *uforskyldt,* da faaer man vel ogsaa at tillade os, som paa vore Enemærker har *alt* at frygte af Tydsken og Tydskheden, at vi til Nødværge *hade* dem igien.

Hvor *læmpelig* jeg ønsker *Tydsken* og *Tydskerne* behandlede selv i *Grændselandet,* hvor de har gjort os al muelig Ulykke, og føre nu Krig for at *udrydde* vort *Modersmaal* og skammelig *lemlæste* det *Danske Folk,* det har jeg nylig viist, og at jeg ikke for nogen Priis vil tillade Tydskerne i *Fred* at *undergrave* den Grænsevold, de ei med Krig kan kuldkaste, eller i *Længden* at udpidske og *udpine* det *Folkeliv,* de ikke med eet kan afskiære, det tør jeg godt være bekjendt for Gud og al Verden!

Dette er nu den *folkelige* Forklaring af det sande Ordsprog, at døer *Selvhave,* da gaaer Alting af *Lave,* men der er ogsaa en *borgerlig* Forklaring deraf, som jeg maa indskærpe mine kiære Landsmænd, og ligesom vi hist mødte *Tydskeren,* som vi, for *Selvhaves* Skyld, maae slaaes med til Dommedag, saaledes møde vi her *Franskmanden,* hvis Vin og |A:236Vittighed vi maae tage os iagt for, hvor det gjælder *Selvhave,* baade indvendig og udvendig.

Den *indvendige* Selvhave, som har alle *Fem* samlede, veed vi nok, maa tages iagt for Vinen, men den maa tages dobbelt iagt for enhver *Ruus,* der varer meer end *een* Nat, og den *udvendige Selvhave,* som er hvad vi kalder *Eiendoms-Retten,* har naturligviis ikke blot alle *Tyve* og *Røvere* af Haandværk, men ogsaa de fleste *Dovnere, Dobblere, Drukkenbolte,* og nuomstunder en heel Deel *blødhjertede Sværmere,* imod sig, saa den vilde nu allevegne blive overvældet, dersom ikke daglig Erfaring lærde, at *Eiendoms-Retten* ikke blot er det *Borgerlige Selskabs Grundlov,* men ogsaa dets *Grundvold,* saa naar den tages bort, synker hele Bygningen i Grus.

Modsætningen af de *faa* Rige og de *mange* Fattige er, om end

ikke allevegne lige stor og skiærende, saa dog allevegne stor nok til i vore *selvraadige* Dage at sætte *Eiendoms-Retten* i Livsfare, da det for den *overfladelige* Betragtning er en smal Sag at raade Bod paa den oprørende Ulighed, ved at *tage fra* de Rige og *give til* de Fattige; men kan vi ellers blive kloge af *Andres* Skade, da er det en stor Lykke for os, at vi frem for alt i Paris, som alles Øine vogte paa, kan klarlig see, at de saakaldte *National-Værksteder,* som vil *sikkre* alle Arbeidere, baade |A:237gode og slette, god Fortjeneste, er paa gode Veie til at undergrave alt hvad de ei opsluge, uden dog selv at kunne bestaae! Sagen er nemlig den, at var *alle Mennesker,* baade de Fattige og de Rige, *Dydsmønstre,* da var det ingen Sag at skifte og dele *broderlig* imellem dem, men da behøvedes det ikke, thi da havde alt, uden Love og Borgerligt Selskab, jævnet sig selv. Nu derimod, da vi er *alle Syndere,* maa det naturligviis blive splittergalt, naar vi *alle* behandles som *Dydsmønstre,* og det *af* Folk, der *selv* er *Syndere* og tit nogle af de Groveste, saa enhver *Øvrighed,* der vil træde i *Forsynets* Sted og lære Vorherre, hvordan Han *skulde skiftet* Lodd og Lykke, saa det gik ligeligt til, den maa nødvendig ikke blot beskæmme sig selv og begaae himmelraabende Uretfærdighed, men, standses den ikke snart i Farten, giøre alle baade Rige og Fattige *grændseløs* ulykkelige.

Enhver *klog* og *menneskekiærlig* Øvrighed vil derfor lade den Steen ligge, som ingen *Haand* kan løfte, og kun alvorlig stræbe, ved den størst muelige *Nærings-Frihed* og *Eiendoms-Sikkerhed,* at fremme den jævne Velstand og ønskelige Ligevægt, mens den, saavidt mueligt, ved velgiørende Indretninger sørger for *de* Børn og Gamle, Syge og Vanføre, som findes *hjelpeløse* i deres nærmeste Kreds.

Eiendommen maa nemlig være i høi Grad *sikker,* naar de Fleste, som har noget, dermed skal |A:238stræbe at sætte Folk i Virksomhed og Næringsvei, da de ellers enten lægge Pengene paa Kistebunden eller seer til at slippe bort, men Kapitalerne maae *ingenlunde* være *saaledes frie,* at de *Rige* dermed kan ødelægge hvad vi kalder de *Utrængte,* som hverken er fattige eller rige, men har deres Udkomme, og kan og bør i ethvert Land være de *talrigste.*

Nærings-Veiene maae altsaa i høi Grad giøres og holdes *frie,* saa de hverken bindes ved *Laugstvang, Bevillings-Klemme* og *Toldforbud,* eller bebyrdes med *Nærings-Skat* og *Fattig-Skat,* eller undergraves af store *Fabriker,* men man maa slet ikke lægge an paa at *sikkre* de *Næringsdrivende* deres Ophold, da man derved kun føder *Dovenskab* og alt Ondt, forgriber sig paa *Eiendommen* og standser den *fri Omsætning,* der, ligesom Blodets fri Omløb i vort Legeme, er Vilkaaret for det Borgerlige Selskabs sunde Tilstand.

Franskmændene vilde derimod, ved den store Revolution, og vil nu igien *frigiøre* Kapitalerne og *binde* Næringsveiene, *Ingen* give *Sikkerhed,* men *alle Forsørgelses-Ret,* hvoraf Følgen tilsidst maatte

blive, at alle sloges om alt, til det var fortæret, og aad saa hverandre.

Man veed det jo nok, at da i denne Verden *ingen Ting* er *fuldkommen,* saa kan heller hverken *Sikkerheden* eller *Friheden* eller nogen *Regel* |A:239være det, og det er ingenlunde blot ved *Jernbanerne,* der nu igien, ligesom ved *Reformationen,* vil løbe endeel med, der, strængt taget, kan kaldes *Indgreb* i Eiendoms-Retten, og *alle* Baand paa *Nærings-Veiene* lade sig neppe løse; men det *giælder* her som altid *derom,* at de, der staaer for Styret, *styre* den *rette* Kaas og ei den *modsatte,* saa enhver er *saa sikker* som mueligt paa hvad han virkelig *besidder,* og enhver kan *saa frit,* som mueligt, søge sin *Næring,* hvor han troer at finde den.

Døer *Selvhave,* da gaaer alting af Lave, og enhver er en *Tyv* i sin *Næring,* det er to gamle Ord, som vore nye *Statsmænd* derfor alvorlig maae lægge paa Hjerte, naar de vil styre lykkelig mellem de to store *Rokkestene* (Symplegadiske Klipper) som spærre Havnen, og i *Danmark,* hvor *Selveiernes* Antal er godt i Tiltagende, og hvor de *store Fabriker* Gud skee Lov! er faa, vil det ikke falde vanskeligt at redde *Selvhaves* Liv, afskaffe al anden *Forsørgelses-Ret* end den indbyrdes mellem Forældre og Børn, og at indføre saa stor en *Nærings-Frihed,* at det kan gaae, som der staaer i Visen:

Faa har for meget og Færre for lidt.

Det forstaaer sig selv, at skal saa stort og saa godt et Maal naaes, da maae *vore Statsmænd* tænke paa andet end almindelig *Valgret* og nøiagtig *Stem*|A:240*metælling,* hvorunder jo baade *Selvhave* kan døe og Alting gaae af Lave og alle Folk sulte ihjel, de maae først og sidst tænke paa *virkelig* Frihed og Lighed og Broderskab, *som* de *kan* findes, maaskee ikke hos noget af de *store* Folk, men kan sikkert findes, naar de rettelig søges, og voxe, naar de omhyggelig næres og opelskes, hos det *lille Danske* Folk, der har en mageløs Kiærlighed til det *Fredegode* i alle Maader og vil, for at naae og beholde det, giøre alle *muelige* Opoffrelser.

|PS7:60

Til visse Læger.

Enhver, som har en farlig fix Idee,
I Daarekisten, med ham! siger I.
Det er en meget farlig fix Idee,
I Daarekisten med jer! siger vi.

Danskeren.

Et Ugeblad.

1848. Onsdagen den 5te Juli. Nr. 16.

|PS7:60

Tidens Løsen og Nordens Priis.

1 Rullende Torden med Slag i Slag,
Flyvende Storme og brusende Bølger,
Jordskælv og Hylen og Vaabenbrag
Kappes med *Døden,* som skoggrende følger,
Brøler med Latter fra Hav til Hav:
Frihed og Lighed og Broderskab!

2 Frihed *for* Livet, dets Sorg og Kval,
Lighed med Døden, som trodser al Fare,
Broderskab fast i den dunkle Dal,
Hvor alle Skygger gaae hvide i Skare!
Evig skal blomstre paa Livets Grav
Frihed og Lighed og Broderskab!

3 |PS7:61Sort er nu Solen og Maanen rød,
Aanderne blegne og Hjerterne bløde,
Sangenes Omkvæd er Blod og Død,
Og kun til Skyerne løftes det Røde,
Dødninger tralle fra Hav til Hav:
Frihed og Lighed og Broderskab!

4 |A:242Elsker da Ingen nu *Fred* paa Jord!
Fryder sig Ingen nu længer ved *Livet!*
Slukdes nu og i det høie *Nord*
Skjaldskabets Lys, som blev Heltene givet!
Toner ei her det med *Liv* paa Hav:
Frihed og Lighed og Broderskab!

5 Jo, det end skinner, det Lys i *Nord,*
Vinternats-Lyset, *Ænherier* givet,[9]
Heltenes Aander hos os ombord,
Skiemte med Døden og frydes ved Livet,
Aander og Liv i vor Sang paa Hav:
Frihed og Lighed og Broderskab!

6 Paa vore Grændser det *Tydske* Flag
Gulner og sortner til Ære for Døden,
Did maae vi stævne med Vaabenbrag,
For vi er trofaste Venner i Nøden,
Livsglade synge vi dog paa Hav:
Frihed og Lighed og Broderskab!

7 *Frihedens* Hjem er det høie *Nord,*
Der den mod *Freden* ei spænder sin Bue,
Frihedens Aand er den stærke *Thor,*
Fredens guldlokkede *Sif* er hans Frue;
|PS7:62Derfor det toner med Liv paa Hav:
Frihed og Lighed og Broderskab!

8 |**A:243***Folke-Lighed* er et *Nordisk* Ord,
Læmpelig løser det *Lighedens* Gaade,
Aser og *Vaner* giør eet i Nord,
Aanden og Hjertet *tillige* mon raade,
Sammen de synge med Liv paa Hav:
Frihed og Lighed og Broderskab!

9 *Broderskabs* Kilde er *Blodets* Røst,
Ei som den raaber til Himlen fra Jorden,
Men som den hvidsker fra Bryst til Bryst
Liflig om *Fostbroderskabet i Norden;*
Fostbrødre synge med *Liv* paa Hav:
Frihed og Lighed og Broderskab!

10 *Gudhjem* det grønne! forsvar dig kækt!
Freden ei miste sit *Fristed* paa Jorden!
Kæmpen hos dig er af Skjaldeslægt,
Rimeligt føie sig Alting i *Norden!*
Synges og *sees* da skal paa Hav
Frihed og Lighed og Broderskab!

9

Ænherier ɔ: Medbeilere kaldes alle *Odins* Giæster i *Valhal,* men de

kappes *uden* Nid om Prisen.
|**A:244** |PS7:63

Kiedsom Dødbider eller den Tydske Aand.

1 *Kiedsom* var Taler og Skjald hos *Hel,*
Roste sig selv fra Gry til Kveld,
Indtil da *Balder,* trods *Asers* Graad,
Maatte i *Helhjem* Skaalen tømme;
Da blev det afgjort i *Norners* Raad,
Kiedsom skulde til Ørken rømme,
Thi hvad hos *Hel* han aanded paa,
Aldrig det kunde til Liv opstaae!
Trøstelig dog det blev ham sagt:
Tydskerne gaaer efter *Aand* paa Jagt,
Stærk som Døden og skarp som Staal,
Uden Grændser og Modersmaal;
Bliv deres *Aand* til *Ragnarok,*
Til de faaer Grave og *Bøger* Nok!

2 Kiedsom tjende i *Keiserens* Gaard,
Tjende for *Skriver* og *Hof-Kapellan,*
Læste i *Bibel* og *Alkoran*
Flittig syv, otte Hundredaar;
Da havde han en *Pen* sig tjent,
Satte sig ned og blev *Skribent,*
Præked vel fort, men passed dog
Altid at tale *som en Bog!*

3 *Kiedsom* nu paa sin egen Haand
Handler med *Tryk,* som den *Tydske Aand,*
|**A:245**Baade i *Frankfurt* og i *Berlin,*
Ikke at tale om *Køln* ved *Rhin!*
|PS7:64Hæs har han været fra Arildstid,
Mager han blev af Slæb og Slid
Med de Bøger, som ligne skal
Himmelens Stjerner, dog kun i *Tal;*
Stolt han drømmer dog end hver Nat
Om den usynlige *Keiser-Hat,*
Som tilhører med Ret *uden* Skiel
Førstefødt Søn af Dronning *Hel,*
Keiser-Hatten, som, grebet af Luften,
Stemmer paa Tydsk dog med *Fornuften,*
Maa sig og paa hans Hoved sænke,
Som jo ustridig paa sit Gebeet,

Baade af *Bøger* og *Fyrstebænke*
Har *absolut Majoritet!*

4 *Kiedsom* med alt sit Vrævl og Præk,
Han har dog Næver saavelsom Skiæg,
Hævder sit *Navn* og det *Tydske* Flag,
Som en *Hugaf* til "Dommedag,"
Men naar saa *Balder* igien opstaaer,
Vender han hjem til Tomheds Gaard;
Skoleholder, paa Skrupler rig,
Bliver han der evindelig,
Piner for evig hos Fru *Hel*
Alt hvad ei kjedes kan ihjel,
|**A:246**Med *Kritik* over al Bedrift,
Med Extrakt af hans *Mesterskrift*:
Regne-Tabellen underfuld
Med alle Brøker af *Eet og Nul!*

5 Her, min Læser, for Røverkiøb
Har du *Tydskaandens* Levnetsløb,
Hvis du har Lyst og Raad og Tid,
Læs alle Bøgerne hans med Flid!
|PS7:65Gaae saa igien, ifald du kan!
Siig mig det, som en ærlig Mand,
Om ikke alt hans Sort paa Hvidt
Har som en Dødning paa dig bidt!
Siig mig derhos, om du det veed,
Hvor du fandt *større* Kiedsomhed
End den Kiedsomhed *Keiserlig,*
Som i det *hellige* Romerrig
Har sin *Storhed* tilgavns bevist,
Har sig selv og sin Mester prist,
Har med Skrift og Præk og Krig
Gjort *sig selv* udødelig!

|PS7:65

Dannekvindens Priis.

1 Moder sød og Datter fiin,
Kiærest og Veninde min,
I de grønne Lunde!
For dig jeg i Danevang

Gierne kvad en Svanesang,
Naar jeg bare kunde;
Men hvad *kan* en gammel Skjald!
Giver ham til Sangen Kald
Kys af Rosensmunde?

2 |**A:247**Ja, i *Danmark* er det saa,
Det tør Skjalde lide paa,
Leve derfor længe,
|PS7:66Synge med og uden Tand:
Danmark er *vort* Fædreland,
Skjaldskabs Mark og Enge,
Kaldt af os, fra *Balders* Baal,
Lydt paa Skjaldes *Modersmaal*:
”Deiligst Vang og Vænge!”

3 *Dannekvinden* ældes ei,
Saa hun paa sin Vintervei
Glemmer Vaarens Dage,
Og den mindste *Daneglut,*
Hun i Skjalden alt er skudt,
Hun vil ham behage!
Hun ei skuer Hund paa Haar,
Gammel Skjald for hvert sit Aar
Kan et Kys sig tage!

4 Derfor kan den gamle Skjald
End i Ungdoms Tonefald
Dannekvinden love;
Derfor tør i *Danevang*
Skjalden med sin jævne Sang
Sig til Dybet vove,
Venter end med Lokker graa
For sin Sang af Piger smaa
Guld og grønne Skove!

5 *Skjoldmø,* om man ei tog feil,
Kaldtes dette Kvindespeil,
Kaldtes *Dannekvinden,*
Men med hendes rette Navn
Lærde Folk i Kiøbenhavn
Kom ei under Vinden,
|**A:248**|PS7:67*Skjald-Mø* er fra Vuggen af
Dannnekvinden til sin Grav,
Rød og bleg om Kinden!

6 *Hendes* er de “Bølger blaa”
Som i Sang os røre saa,
At vi snart maae græde,
Det kun seent vi ændse ret,
Føle det dog paa hver Plet,
Hvor hun er tilstæde,
I det Store, i det Smaa,
Naar hun ud ad Glugger blaa
Kiger, mens vi kvæde!

7 I de Skjaldmø-Bølger blaa,
Med sneehvide Seil i Raa,
Skrider Skjalde-Snekken,
Alfer tømred den til *Frei,*
Sikker den paa Svaners Vei
Bærer *Asa-Rækken*;
Nedenom den gik engang,
Kom dog hjem til *Danevang,*
Stoppet er nu Lækken!

8 *Skjaldmø* fiin i Danevang!
Derfor kalde vi i Sang
Havfru dig med Rette,
Du er *Fruen* paa vort Hav:
Skjaldevugge, Skjaldegrav,
Dandser paa *vor* Slette;
Hented op fra Havsens Bund
Skjalde-Snekken i din Mund,
Trods hver Trold og Jette!

9 |PS7:68*Freia* i den *Danske* Mund
Lyder lavt som “Frue” kun,
Er dog ei desmindre,
|**A:249**Skjalden i et Øieblik
Kiender *Freia* paa sit Nik,
Hvem vil det forhindre!
Ingen tvivler, naar han saae
Dannekvindens Øine blaa,
Hvordan de kan tindre!

10 *Freia,* som i *Asagaard*
Hun for Skjaldens Øie staaer,
Med sin *Glut* ved Haanden,
Det er *Dannekvinden* fiin,
Moder sød med Datter sin,
Kiæreste med Aanden,

Grædenem og vemodsfuld,
Men med Graad som røden Guld,
Smilende ad Vaanden!

11 *Freia* med sit *Brysingmon*
Regnes vel i Tydskland kun
For en *smagløs* Kvinde,
Imod *Hebe* med sin Skaal,
Som paa Grækers Tungemaal
Kaldes *Smags-Gudinde*;
Freia har for Kys dog *Smag,*
Som fra nu til Dommedag
Deilig kan forbinde!

12 *Aand* alene, vel jeg veed,
Kysses saa med *Kiærlighed,*
Skjalden paa en Maade
|PS7:69Tager dog, med *Freias* Navn,
Dannekvinden i sin Favn,
Lader Aanden raade,
Kysser let, saa Hjertet maa
Giætte, grunde, bygge paa
Aande-Kyssets Gaade!

13 **|A:250**Derfor, naar den *Danske Smag*
Rigtig kommer for en Dag,
Aldrig man saae Magen:
Smag for *Aand* og for alt hans,
For hans Blik, som for hans Glands,
For hans Kamp med Dragen,
For, i hans de hvide Haar,
Farven af de Tusindaar,
Som han har paa Bagen!

14 Derfor ret af Hjertensgrund
Skjaldene paa Haand og Mund
Kysser *Dannekvinden,*
Derfor altid hun paany,
Løftes billedlig i Sky,
Rød og bleg om Kinden;
Med og uden Christendom,
Danmarks Skjalde drømme om
Kiærligheds-Gudinden!

15 Men hvad ei er Digt og Drøm,
Er den gyldne Taarestrøm

Fra den dybe Kilde,
Skjalde-Bad og Sole-Drik,
Som i Hjerte, saa i Blik,
Bølger blaa og milde,
|PS7:70Gyldensmykket underfuldt,
Læbekysset vennehuldt,
Aarle, men og silde!

16 *Danesvend,* som gaaer i Krig
For den Plet paa Jorderig,
Som har mest af "Eden",
Kysser dig din Moder sød,
Kiærest bleg og Syster rød,
Om end midt paa Heden,
|**A:251**Synger vist du *Freias* Priis,
Gaaer i Ild for *Paradis,*
Kæmper kiønt for *Freden!*

17 Møder da ved Markeskjel
Dig i Dagning eller Kveld
Alderstegen Kvinde,
Mellem spæde Rosenskud,
Som sin Have plyndrer ud,
For din Krands at binde,
Naar hun byder dig "*Gudsfred,*"
Mærker du, *hvor* Kiærlighed
Ligner en *Gudinde!*[10]

18 Da for dig en liflig Klang
Faaer den gamle *Eddasang,*
Om end mørk er Talen,
|PS7:71At, skiøndt helst i Rosenslund
Freia boer, med *Odin* hun
Deler halvt paa *Valen,*
Breder Hynde til hver Helt,
Som er af den *Danske* Vælgt,
I *Folkvanger-Salen!*

19 *Danehær!* naar seierrig
Fred du vundet har med Krig
Og Guldtaarer røde,
Naar de Kiæres Haand og Mund
Kappeviis ved Belt og Sund
Flyve dig imøde;
Da du seer skiøn *Freias* Sal,
Synger lydt: for dig paa Val

Lyst det er at bløde!

20 |A:252Derfor ei den *Skjaldmø* døer,
Som paa Bøgens Mark og Øer
Føder *Danesvende,*
Kysser dem i Lyst og Nød,
Saa selv Døden findes sød,
Naar den er for hende!
Løvfald har ei *Kiærlighed,*
Den skal Bøgen grønnes ved
Her til Verdens Ende!

21 Er det da at undres paa,
At de Skjaldmø-Bølger blaa
Røre os saa saare!
Kys og Kamp og Kommenhjem,
Det sig speiler Alt i dem,
Perler i hver Taare!
|PS7:72Er ei Skjalden *Moders Søn!*
Gløder hendes Kys iløn
Ham ei i hver Aare!

22 Vil dog aldrig man forstaae,
I de Skjaldmø-Bølger blaa,
Skjalden meer end seiler!
Med en Beilers Kiærlighed
Dukker han i Dybet ned,
Om end Bølgen steiler,
Slaaes med Trolde kæk og bold
For hvad der fra Hedenold
Sig i Dybet speiler!

23 I de Skjaldmø-Bølger blaa
Af den ægte *Livets Aa*
Levnet er en Draabe,
Deri speiler sig endnu
Alles Moder, mod i Hu,
Under Graaværks-Kaabe,
|A:253Speiler med sig alt enstund
Herrens Moder og hvad hun
Voved først at haabe!

24 Derfor *Dannekvindens* Priis
Synge skal paa Skjaldeviis
Alle *Danesvende,*
Og af hendes Kiærlighed:

Kæk i Krig og øm i Fred,
De skal alle brænde,
Og i hendes Moderskiød
Skjalden vugges bleg og rød,
Kyst til Verdens Ende!

25 |PS7:73Seer I nu, den gamle Skjald
Gav til Sangen modent Kald
Kys af *Dannekvinden!*
Hun ham end af Hjertensgrund
Kysser lige paa hans Mund,
Ei med Skrømt paa Kinden;
Som igaar, saa og idag
Kysses kiønt i hendes Smag
Rosen og Kiærminden!

26 *Saga,* som en Rose fiin,
Saa for *Odin* skiænked Viin,
Blid i Bølgesalen,
Freia med sin Rosensmund
Kyssed ham i grønne Lund,
Naar han kom fra Valen,
Leged med hans hvide Haar,
Mens om alle *Seirens* Aar
Yndelig faldt Talen!

27 Som i *Dannekvinden* prud
Lever Nordens *Vanabrud*
Med sit Gyldensmykke,
|**A:254**Saa, trods alle Stød og Fald,
Lever i den *gamle Skjald*
Odin med, til Lykke,
Giør vist og med Liv og Lyst,
Naar han længst og bedst er kyst,
Just sit Mesterstykke!

28 Leve *Freia!* leve han,
Som saa vide over Land
Seer fra *Lydskjalvs-Tinden,*
|PS7:74Seer dog ei i nogen Lund
Rosensblomme fiin som hun,
Sød som *Dannekvinden,*
Kalder, under Sang og Spil,
Dristig hende hvad han vil,
Daglig dog *Veninden!*

10

Saaledes mødte virkelig *nys* en Skare *Danesvende i Sønder-Jyllands* grønne Lund den gamle *Dannekvinde,* som havde strøet alle sin lille Haves Blomster paa deres Vei, og ønskede dem med foldede Hænder Guds Fred og Velsignelse!

Til Redactionen for Dansk Kirketidende[11].

Som Subskribenter paa "Dansk Kirketidende" har vi følt os opfordrede til at tilkiendegive Udgiverne vor Misfornøielse med det utaalelige Stykke, Dr. *Rudelbach* nu giennem saa mange Nummere har opvartet Kirketidendens Læsere med. Vel er hvad den *Tydske* Doctor skriver for en Deel uforstaaeligt for os Lægfolk, deels paa Grund af den overvættes Lærdom, deels paa Grund af den Maade, hvorpaa han skriver *Dansk,* |A:255men saameget har vi dog nok kunnet forstaae, at hvad han har skrevet er af den Beskaffenhed, at vi har forundret os over, hvorledes Udgiverne har kunnet forunde det en Plads i *Dansk* Kirketidende. Vi see nu af Deres Erklæring, at Flere have yttret sig utilfredse med Deres Forhold i denne Henseende, og at De undskylde sig med, at De fra Førstningen af lovede at ville modtage Bidrag fra alle Partier. Vi troe imidlertid dog, De allerede dengang indskrænkede dette saaledes, at ligefremme fiendtlige Angreb paa *Kirken* vilde De ikke optage, det er da vel og en Selvfølge at en *Grændse* maatte der være i denne Henseende. Udgiverne indrømme nu selv, at Dr. Rudelbach har løftet Avindskjold mod *det* kirkelige Liv og *den* kirkelige Retning, som med størst Kraft har gjort sig giældende hos os i den senere Tid! Saa uhyggeligt det nu end er at see Kirketidenden opfyldt med saadanne Angreb, paastaae vi dog ikke, at dermed er skeet fiendtligt Angreb paa selve *Kirken,* og vi formene derfor ogsaa, at Udgiverne i denne Henseende endnu ikke har overskredet den yderste Grændse for den Liberalitet, De har besluttet at ville iagttage med Hensyn til Optagelsen af Bidrag til Kirketidenden. Men det maa ikke forglemmes, at det er ikke blot en *Kirketidende,* De udgiver, men *en Dansk* Kirketidende, og dette Tillægsord maa dog ikke betragtes for at staae ørkesløst. Saalidet som Udgiverne var berettigede til at optage ligefremme fiendtlige Angreb paa *Kirken,* saalidet var de ogsaa berettigede til at optage fiendtlige Angreb paa det *Danske,* og det paastaae vi, at Dr. Rudelbach har gjort fiendtligt Angreb paa det *Danske,* i det Stykke, som senest er optaget i Kirketidenden. Selv Udgiverne indrømme dette, naar de sige, at Rudelbachs Stykke gaaer tydelig nok ud paa at frakiende os *Danske* al Dygtighed til theologisk og kirkelig at bevæge os udenfor det tydske Ledebaand,

og dette maa vel nok kaldes baade et fiendtligt og forhaanende Angreb paa det *Danske*. Det *Danske* Modersmaal er ogsaa blevet behandlet af den |A:256*Tydske* Doctor paa en saadan Maade, at man maa fristes til at troe, det er gjort med Flid, da det er vanskeligt at begribe, hvorledes Rudelbach i den Tid han har været i Udlandet, hvor han efter eget Sigende, daglig talede det Danske Sprog, saaledes skulde have glemt det, at han ikke skulde kunne skrive det bedre, naar han vilde. Det *Danske* Modersmaals, det Danske Folks og Kirkens trofaste Ven, Grundtvig, for hvem vi nære den inderligste Kiærlighed og den dybeste Ærbødighed, er blevet behandlet paa en Maade, som kun kan forklares efter det ægte tydske Overmod og den falske tydske Kiærlighed, der gaaer giennem Rudelbachs Stykke. Men nu spørge vi: skal saadanne Angreb finde Plads i *Dansk* Kirketidende, er det ikke aabenbar at drive Spot med det Hædersnavn, denne Kirketidende fører? Det bør ikke være saaledes og kan allermindst taales paa en Tid, da Danske Hjerter i dobbelt Grad maae føle sig saarede af den tydske Anmasselse. Vil derfor Udgiverne ikke støde alle Danske Læsere fra sig, da maae vi bede dem for Fremtiden forskaane os for saadanne Bidrag, som det, Rudelbach har leveret, og overhovedet vel at erindre, det er *Dansk* Kirketidende, De udgiver!

C. Jensen,
Skolelærer i Sæby.

Schollert,
Reebslagermester i Skielskiør.

Bennike,
Skolelærer i Faardrup.

T. P. Møller,
Bogbinder i Skielskiør.

Misner,
Skomager i Skielskiør.

H. Hansen,
Skomager i Skielskiør.

R. Nielsen,
i Skielskiør.

C. Skaarup,
Skolelærer i Flakkebjerg.

Hansen,
Bogbinder i Slagelse.

Jacobsen,
Skomager i Slagelse.

11

Denne *Erklæring* havde vist nok sin eneste rigtige Plads i "Dansk Kirketidende", men da en saadan, i mine Tanker meget ubillig, er *den nægtet,* og da den lyder paa *Danskhedens* Vegne, saa maatte jeg ikke nægte at optage den i "Danskeren" og vil kun tilføie, at hvilketsomhelst Stykke i "Danskeren", selv, Dannemænd med Navns Nævnelse paa *Danskhedens* Vegne kan føle Drift til at besvære sig over, kan det dog aldrig falde mig ind at nægte en kort Erklæring derom sin rette Plads. *Kirketidendens* Udgivere er mine gode Venner, men *Billighed* er min bedste Veninde.

|[A:257]

Danskeren.

Et Ugeblad.

Den slaviske og den fri Opoffrelse for Fædernelandet.

"Jeg er født paa *Friheden*" det er i *Sælland* en staaende Talemaade hos *Kiøbstæd-Børn,* som hidtil har været frie for Udskrivning til den "*staaende Hær,*" saa det vil holde haardt at faae dem det forklaret, at nu, da "*Friheden*" ret skal herske og blomstre i Riget, *nu* skal *de* ogsaa *udskrives* til den staaende Hær. Naar man derfor, hvad vist nok høilig kan behøves, vil see til at lære alle gode Dannemænd og deres Børn, hvori den *rette* borgerlige *Frihed* bestaaer, og at den meget mere er Frihed *til* end *for* noget, da skulde man dog meget *nødig* begynde fra denne Ende, hvor den forjættede Frihed vil komme til at staae i et meget mistænkeligt Lys, men man skulde aabenbar helst begynde med at oplyse de "*staaende Hæres*" Nødvendighed, og den *tvungne Udskrivnings* venlige Forhold til den rette borgerlige Frihed. Herpaa mærker jeg imidlertid, at *Kiøbenhavnerne,* som den borgerlige Friheds og Oplysnings Mærkes|A:258mænd hos os, hidtil næsten slet ikke har tænkt, men har slaaet sig til Ro med den høist overfladelige og ei lidet forvirrede Betragtning, at da *Værnepligten* paaligger *hele Folket,* og dog hidtil har hvilet ene paa *Bonden,* saa kræver *Retfærdighed,* at den bliver *almindelig*. Dette saae jeg godt, da Værnepligts-Sagen for nogle Aar siden var under Forhandling i *Folkeraadet,* og at man ikke siden er gaaet dybere ind i Sagen, det slutter jeg af *Minister-Bevæggrundene* til den hovedkulds Udskrivning af *Uværnepligtige,* som nys er bebudet, men vil, haaber jeg, dog aldrig fødes. Jeg, der selv, som Præstesøn, er født paa *Friheden*, og slet ikke kan faae i mit Hoved, at hvad man hos os kalder "Værnepligt" lader sig forlige med den Borgerlige *Frihed,* vi har gammelt Krav paa og splinternye Udsigter til, jeg vilde naturligviis meget gierne oplyse *Kiøbenhavnerne* om, at vor saakaldte *Værnepligt* er en meget *slavisk* Indretning, der kun blev meget uretfærdigere ved at udvides til os alle, saa naar man virkelig i denne Henseende har Medlidenhed med *Bonden,* da skal man vise den, ved at give ham samme *Frihed* som vi har, og ei ved at paalægge os samme *Trældom* som ham. Ja, det vilde jeg meget gierne, ikke blot for Sagens egen Skyld, men ogsaa for *Grundsætningens,* der nødvendig maa følges ved alle Forandringer, naar vi ikke derved, istedenfor alle at faae det lige *godt,* skal |A:259alle faae det *lige slet,* hvad vi, der er bedre vant, naturligviis maae finde utaaleligt, og netop under en *Krig,* som den nærværende, synes det mig virkelig *indlysende,* at den saakaldte

Værnepligt i Danmark baade uden al Fare *kunde* og til *Folkets* Glæde og *Ære*, saavelsom til *Rigets* Bedste, *burde afskaffes*.

Ligesom jeg nemlig aldrig har kiendt nogen dygtig *Officeer,* som under Freden troede, at vi, med vor *Smule* staaende Hær, kunde rykke i Marken mod nogen af vore Naboer, uden at blive slaaet sønder og sammen, saaledes er det dog nok soleklart, at vi, *efter* det slesvigholsteenske Affald, Preusernes Indbrud og Tydsklands Krigs-Erklæring, aldrig havde vovet os i Marken, end sige holdt Stand, dersom der ikke var vaagnet en *Fædernelands-Kiærlighed* hos *Folket,* der, uden alt Hensyn paa *juridiske* Pligter og Rettigheder, gjorde hele Rigets Styrke det til en *kiær Pligt* at *værne* om Odel og Arne, Frihed og *Ære*. Nu eller aldrig maa det da kunne sees, at *den* Forpligtelse til at værne om Fædernelandet, som driver de modige Ungersvende i Marken og i Ilden, den føles ikke blot snarest og stærkest hos de *Fribaarne,* der veed, hvad *Frihed* er værd, og har *Ære* af deres *frivillige* Opoffrelse, men den vil i Regelen *kun* føles *hos dem,* saa vor "tappre Landsoldat" er en sær *Undtagelse,* er et *Dansk Vidunder,* der visselig ikke |A:260forsvarer, men netop fordømmer den *juridiske* Værnepligt, som har gjort alt mueligt til at udslukke *Frihedens* og udelukke *Ærens Følelse* hos vore Bønderkarle. Ja, det er et dybt rørende og sikkert mageløst Vidunder, at vore *Landsoldater,* som under Freden har maattet *trælle* for Musketten, og for *Rullernes* Skyld blive ved at være stavnsbundne, som i Regelen aldrig har hørt et *levende* Ord om *Fædernelandet,* aldrig seet et Glimt af dets *Moderlighed,* som ei engang spurgdes, om de havde *Tillid* til deres Slumpetræfs-*Ledere,* og kunde ei engang vente at *nævnes,* naar de bragde det største Offer, som Liv og Helbred er, at de, desuagtet i Regelen ei blot taalmodig, men frimodig rykkede i Marken, og kæmpe som Løver ved de *Fribaarnes* Side, kæmpe mod en i Tal langt overlegen Styrke, og har jeg da ikke Grund til at slutte, at havde alle *Danskere* nydt de *Fribaarnes* Ret, havt Lov til i *Fredstid* at følge deres Lyst og derved faaet Leilighed til at kiende og nyde det *fredegode* Liv, som fra Arildstid blomstrer herinde, da vilde de i dobbelt Antal, med tidobbelt Mod strømmet til Fanerne, da Fædernelandet, da gamle *Danmark* kaldte sine Sønner! Vilde man sige, at hverken *Antal* eller *Mod* vilde hjulpet, naar de ei havde været ordenlig *afrettede,* da behøvede jeg blot at svare, at *Faahed* og *Afretning* (Exercits) *uden* Mod jo dog endnu langt mindre giør Sagen |A:261klar, og at pege paa de mange *Frivillige,* der snart fik Afretning nok til at blive de *Tappreste,* men jeg vil lægge til, at fordi man *ikke udskriver* Folk til at afrettes ligesom Rytterheste, derfor kan man godt sørge for, at hele Landets vaabendygtige Mandskab i Ungdommen lærer baade at holde Trop og at omgaaes med Bøsser, og kan meget godt have en fast Kierne af veløvede og vellønnede *Ryttere* og *Artillerister,* som paa kortere eller længere Tid *frivillig* vælge denne Virksomhed og

Næringsvei.

At *Værnepligts-Sagen* staaer saaledes for mig, og vil, efter min Overbeviisning, stille sig saaledes for alle *veloplyste Dannemænd,* det vil og maa jeg ikke dølge, men jeg maa dog immer huske, at min Mening om saadanne Ting, hvor rigtig den end kan være, dog for Øieblikket giør hverken fra eller til, saa naar jeg vil giøre alt *mit* til at forebygge den Udskrivning af Uværnepligtige midt *under Krigen,* som jeg med Forbauselse seer, *Ministeriet* har i Sigte, og mener, de, trods dens *aabenbare Uretmæssighed,* nok med Beraabelse paa den *skjulte Retfærdighed* tør vove, da maa jeg gaae en ganske anden Vei, som jeg nu vil betræde.

Jeg lader det da *her* staae aldeles ved sit Værd, *hvad* Værnepligten er i sig selv, og *hvorvidt* den ved Leilighed burde almindelig *indføres* eller aldeles *afskaffes,* men holder mig *fast* dertil, at vore ansvarlige |A:262*Ministre har ikke* Skin af *Ret* til paa egen Haand at udvide Værnepligten, men vilde derved netop under *Krigen* begaae en himmelraabende *Uretfærdighed,* thi naar man *tvinger* Folk til at gaae i *Krig* og vove Lemmer og Helbred, *Liv* og *Blod,* da er det jo kun bitter Spot, om man vil trøste dem med, at denne Forholdsregel er kun *foreløbig,* indtil videre, (provisorisk), ligesom det at flaaes er kun en *Overgang*. Uagtet jeg derfor med Glæde har givet mit Minde til at *begge* mine Sønner, der, som Præste-Sønner, er fødte paa "*Friheden,*" har stillet sig selv til Fædernelandets Værn, og uagtet jeg vilde have gjort det samme med tolv Sønner, om jeg havde havt dem, saa vilde jeg dog selv af tolv Sønner ei ladet *en eneste uretmæssig* udskrive og føres til Slagterbænken, uden at *protestere* paa det Stærkeste baade i *mit* eget og i min *fribaarne* Søns Navn, saa, vilde man alligevel sat den *uretmæssige* og *uforsvarlige* Forholdsregel igiennem, da skulde man blevet nødt til at bruge aabenbar *Vold og Magt*, saa hele *Folket* kunde see hvad der skedte. Dette vilde jeg ansee for *min Værnepligt* baade som *Fader* og som *oplyst Dannemand,* thi som kiærlig *Fader* er det *min Pligt,* saavidt mueligt, at *frie* min Søn fra *imod* sin Villie at sætte Helbred, Liv og Lemmer paa Spil, eller, naar han har Lyst og Mod til at giøre det *frivillig,* da at *sikkre* ham den *Glæde* og |A:263*hævde* ham den *Ære,* som deraf udspringer, og som *oplyst Dannemand* er det *min Pligt,* efter Evne, at sørge for, at denne *Værnefrihed,* som jeg har arvet efter mine Fædre, ogsaa kan gaae i Arv til mine Børn, og ei aldeles skal udryddes af Landet, men at denne dyrebare *Værnefrihed* heller, om Gud vil, kan udstrækkes til hele det *Danske Folk,* som høilig behøver og ærlig har fortjent den.

Nu tænker jo *Ministrene* nok, hvad kanskee slaaer til, at de for Øieblikket *ikke* vil støde paa *mange fribaarne Dannemænd,* der enten har *den folkelige* Oplysning eller *det borgerlige* Mod som jeg, til baade at *skiønne* paa *Frihedens* Værd og *hævde* den til det yderste, men sæt ogsaa, at *alle fribaarne Dannemænd,* undtagen

jeg, som ingen flere Sønner har at kæmpe for, lod *taalmodig* deres Sønner *uretmæssig* udrive af deres *Fædres* og *Mødres* Favn, *uretmæssig* udrive af den *Kreds,* og bortrive fra de *Sysler,* de maaskee ene havde Hjerte for og Duelighed til, *uretmæssig* udrive og bortrive til at *skydes* eller *lemlæstes* i Slesvig, eller maaskee af Legemssvaghed eller Kiælenskab strax at bukke under for raa Behandling og Krigens Besværlighed, og det altsammen *uden* at enten *Ministrene* eller nogen Sjæl takkede dem for det, *uden* at Nogen kunde *see Forskiel* paa dem, der frivillig *opoffrede* sig til Fædernelandets Forsvar, og dem, der som værne|A:264pligtige Trælle lod sig bruge til "*Kanon-Foder!*" Sæt alt dette, ja, sæt til, at de fleste uretmæssigt udskrevne gik *frivillig,* altsaa forudsæt en *Dansk Fædernelandskiærlighed,* ikke blot *mageløs i Verdens-Historien,* men *æventyrlig,* hvad kunde saa dog bevæge vore *ansvarlige Ministre* til at sætte denne mageløse, æventyrlige *Danske* Fædernelands-Kiærlighed paa den *allerhaardeste, allerpinligste* Prøve, som om den var en *Forbryderske,* der skulde bøde for sit kiærlige *Sværmeri!* Det var jo ikke og kunde jo ikke være Omhu for *Danmarks* kraftige og modige *Værn,* thi dels har *Justitsministeren* selv bemærket, at man vist langt *lettere* ved en *Opfordring* til de Uværnepligtige end ved en *Udskrivning* kunde faae saamange flere Krigsfolk, som man kan koste og lønne, og dels har Erfaringen jo allerede viist, at man kunde faae langt *flere frivillige* Krigsfolk end man vilde modtage, koste og lønne, og *Krigsministeren* vil dog vel ikke bekiende sig til den Tro, at *Folkeaand* er ogsaa i *Danmark* kun *Folkesnak,* og at *Trældom* ogsaa efter den *Danske* Følelse er *bedre* end *Frihed,* eller at dog *Trælle* værne *bedst* om *Danmarks* Frihed og Lykke! Altsaa, blot for paa sin *Tydsk* allerede under *Krigen* at forberede Giennemførelfen i *Fred* af en *Yndlings-Tanke,* den almindelige Værnepligt, og for med den størst muelige *arithmetiske* |A:265*Ligelighed* at lade *Krigen* med Jern-Nødvendighed kræve og fortære sine *Slagt-Offere, ene derfor* skulde Ministrene vove at tabe baade *Retmæssigheden* og *Friheden, Folkeaanden* og *Fædernelands-Kiærligheden,* den *Danske* Følelse, og dermed *Danmarks* hele Vee og Vel af Syne? Nei, det vilde dog være alt for galt, endnu langt galere end hvad Nogen af *Ministrenes* Tydske eller fortydskede *Forgængere* har vovet i *Danmark,* saa jeg vil dog haabe, at naar vore *ansvarlige* Ministre blot giøres opmærksomme paa, baade *hvormeget* de vilde *vove,* og *hvorfor* de vovede det, de da selv vil forbauses over, at det nogensinde kunde falde dem ind, midt under *Kampen* med *Tydsken* paa Liv og Død, som kun ved den fribaarne *Danske Følelses* Løvemod og Heltekraft kan endes seierrig, da for en *Tydsk* trælbaaren Tankes og Sætnings Skyld, at saare den *Danske Følelse* paa sit *ømmeste* Sted og aabenlyst at forberede en unaturlig *Krigs-Tilstand* midt i *Freden,* vi vente, saa *Freden* maatte tabe hele sin

Ønskelighed for os, skiøndt det ene er "den *livsalige Fred,*" som *Danskerne* finde det Umagen værd at kæmpe og at bløde for!

Ja, jeg vil haabe, at vore *ansvarlige* Ministre i det mindste vil indsee, det er ikke mere end billigt, at de der vil styre og raade i *Danmark* ogsaa lægge sig efter at *kiende Danmark,* og giøre sig det til |A:266Regel aldrig paa *Trods* mod den *Danske Folke-Følel*se at ville sætte deres *Tydske* eller *Franske* eller allenfalds *fremmede* Yndlings-Tanker igiennem, thi jeg har virkelig endnu *den Tillid* til vort nærværende Ministerium, at de, langtfra at ville *forraade* Danmark eller giøre det *ulykkeligt,* tvertimod ønsker at *redde* Danmark og giøre det *lykkeligt,* saa de har kun endnu ikke lært, at der er intet Folk paa hele Jordens Kreds, der *mindre* kan reddes uden *frivillig* med Liv og Sjæl selv at hjelpe til, og intet Folk, der føler sig *mere ulykkeligt,* selv under glimrende Kaar, naar dets *Følelse krænkes.*

Var det nemlig end sandt, hvad dog, efter Verdens-Historiens Oplysning, kun har *Skin* af Sandhed, at hos et af Naturen *stort* og *stridbart* Folk, som det *Tydske,* behøver man til Rigets Værn ei at bryde sig om *Folke-Aand* eller *Fædernelands-Kiærlighed* hos *Mængden,* men regner sikkrest paa *Antallet, Afretningen, Artilleriet* og *Ledernes* Krigsøvelse, Ubarmhjertighed, Kløgt og Ærgierrighed, saa var det dog en grov *Løgn* om saa *lille* og *fredeligt* et *Folk* som det *Danske,* og allergrovest, naar dette lille, fredelige Folk, som nu, skal hævde sine Grændser og sin Ære, sin Frihed og Selvstændighed, mod et *stort* og *stridbart* Folk, der har langt meer af de daglige Krigs-Fornødenheder, og i Regelen langt mere øvede, ubarmhjertige, kloge og |A:267ærgierrige Ledere; thi her er det en reen Regning, at det lille fredelige Folk bliver underkuet og tilintetgjort af det Store og Stridbare, dersom *ikke Folke-Aand* og *Fædernelands-Kiærlighed* endnu er stærke nok til vidunderlig at frembringe en *Ligevægt,* hvor der tilsyneladende var den meest afgjorte *Undervægt.* Dette er saa soleklart og unægteligt, at vore *Ministre* selv siger os det hver Dag, og saa hele *Europa* og *Tydskland* selv allermest forbauses over, at det virkelig hidtil er lykkedes den mageløse *Danske* Folke-Aand og Fædernelands-Kiærlighed baade at holde Stand og at gaae frem, som om vi sloges kun med vore Ligemænd i alle Maader, men hele *Europa* veed ogsaa, at i det Øieblik, disse vore *skjulte* Hjelpekilder udtømdes eller tilstoppedes, da var vi forlorne.

Nu veed dog vist vore *Ministre,* at denne *Danske Folke-Aand* og *Fædernelands-Kiærlighed,* hvis vidunderlige *Kraft* og *Virksomhed* selv de *vantroeste* Tydskere maae indrømme, langtfra at udspringe af *Værnepligten,* netop *trods den* har udviklet sig, og findes derfor *stærkest* og *klarest* hos dem, der hidtil var *frie* for *Værnepligten,* men kappes nu om at værne heltemodig om "deiligst Vang og Vænge," naar de blot maae have *Glæden* af og *Æren* for at

giøre det "ustokket, ublokket og unødt!" Eller skulde *Ministrene* ikke vide, hvad vi alle veed, at de *Fribaarnes* Mødre og Systre, |A:268Kiærester og Hustruer, der har hadet og hade fremdeles *Værnepligten* og *Udskrivningen* baade i *Krig* og *Fred* som den sorte Død, at de har *iaar,* under *Fædernelandets Fare* og *Tydskernes Haan,* været vore *Valkyrier,* som kyssede deres *fribaarne* Sønner og Brødre, Beilere og Brudgomme saa, at de foer i Harnisk og fløi til Valen, om ikke for andet, saa dog for at vinde eller bevare disse ligesaa høihjertede som ømme Kvinders Kiærlighed og Høiagtelse!

Jeg veed det meget godt, at baade *Ministrene* og mange Mænd i *Danmark* kan vide alt dette, kan beundre vore høihjertede Kvinder og i Hjertet takke *dem* for det meste af det høie *Løvemod* og den *frivillige Opoffrelse,* som selv hos de *stakkels* Værnepligtige har vidunderlig aabenbaret sig, kan det, uden dog, naar Spørgsmaalet er om *almindelig Værnepligt,* noget Øieblik at tænke paa vort *Kvindekiøn,* som jo *ikke* skal *udskrives* og har hverken *Valgret* eller *Valgbarhed,* hverken Stemme i *Folkeraadet* eller i *Dagbladene,* altsaa lidet eller intet med den ene *berettigede* Folke-Mening at giøre; jeg veed det godt, men det er jo dog *splittergalt,* ikke blot fordi *saadant* et *Kvindekiøn,* vor daglige *Medhjelp,* og i Farens Stund vor uundværlige *Nødhjelp, fortjende* at høres i alt hvad der rører *Hjertet,* som vi alle veed, Værnepligten har rørt og maa røre paa de allerømmeste Steder, men ogsaa fordi Erfaring netop |A:269nu viser, at hvem der erklærer *Dannekvinden* Krig, faaer *hele Danmark* imod sig, og det ikke det dagligdags svage, fredelige, taalige, men det som Bølger høit opbrusende, til Seier eller Død henrullende *Danmark!*

Naar jeg derfor, blot af Omhu for det *nærværende* Ministerium, skulde raade det noget, da vilde det være aldrig meer at ymte om *Udskrivning* af *Uværnepligtige,* men heller høitidelig at tilbagekalde *Trudselen* dermed, thi de kan være visse paa, at allerede *Trudselen,* der aftvinger mig en *Erklæring,* som jeg under de nærværende Omstændigheder høist *nødig* vilde gjort, den har allerede virket og vil virke uberegnelig til at *kiølne* Dannekvindens brændende, velsignede, uundværlige Deltagelse i Kampen paa Liv og Død for det gamle *fribaarne, fredegode* Danmark, og den første Prøve paa virkelig at udføre *Trudselen,* virkelig at udrive de *fribaarne* Sønner og Brødre og Beilere af deres Mødres og Systres og Kiæresters Favn, til en *ufrivillig,* eller dog *uhæderlig* og *upaaskiønnet* Krigs-Tjeneste, Død eller Lemlæstelse og Fangenskab, den *første Prøve* vilde enten forfærdelig *mislykkes,* eller slukke den sidste Gnist af *fribaaren, heltemodig* Fædernelands-Kiærlighed hos *Dannekvinden* og dermed *igrunden* hos os alle!

Vil den Danske Krigshær ingen Præster have eller maa den ingen faae?

Jeg stiller ingenlunde dette nødvendige Spørgsmaal om *Hærpræster* eller *Valpræster* (paa galt Tydsk Feldtpræster) saaledes, fordi jeg tænker, den *Danske Krigshær* kunde maaskee være saa overvættes *ugudelig,* at den ikke engang vilde *taale Præster* hos sig, thi derom veed jeg meget bedre Besked, men jeg spørger kun om Hærens *Villie,* for at sige, at i *aandelige* Ting skal baade *Hæren* og *Folket* have det, *som de* selv *vil,* saa at om det end var *mig* selv og *min* Tro, de *ikke* gad hørt noget af, saa skulde de blive *frie* for det. Hvor kiønt det derfor end kan klæde og hvor klogt det end kan være betænkt, baade hos *Svenskere* og *Preusere,* med *befalede* Aftenbønner, Kirkeparader, Altergange o. s. v. saa er det dog slet ikke i min Smag, og det glæder mig derfor, at den *Danske Krigshær* er blevet alt Saadant og et heelt Slæng af *maadelige* Præster kvit.

Men naar der slet *ingen Danske Præster* findes i *Hæren* til at opmuntre og trøste enten *Sunde* eller *Syge,* uagtet vi veed, der neppe er Nogen i hele Hæren, som, naar kun alt er *frit,* har det mindste imod Præsternes Nærværelse, medens Mangfoldige *savne* dem, vilde kæmpe *modigere,* lide *taaligere* og døe *roligere,* naar de havde *dygtige* Præster, og |A:271uagtet jeg veed, at i det mindste to *dygtige* Præster har udbedt sig det som en *Gunst* at maatte give Hæren christelig *Trøst* og *Opmuntring,* da maa man med Forundring spørge, som jeg her spørger vore *ansvarlige Ministre: hvorfor* maa dog den *Danske* Krigshær *ingen* Præster faae?

I henved et *Aartusinde* har nemlig, saavidt vi veed, den *Danske* Krigshær aldrig rykket i Marken *uden* Præster, og hvad enten det da er *Kirke-Ministeren,* som hidtil ingen Præster har villet ansætte, eller det er *Krigs-Ministeren,* som hidtil ingen har villet have i Hæren, da skylde de unægtelig det *Danske Folk* Regnskab for de *Grunde,* der har bevæget dem til en hos os saa uhørt, saa almindelig stødende, og, jeg tør mene, efter al *menneskelig Erfaring,* saa urigtig Fremgangsmaade! Os er det nemlig aldeles uforklarligt, og alt *Splinternyt* i Behandlingen af *Folkelivet* og det *Borgerlige Selskab,* som er *uforklarligt,* det er ogsaa i mine Tanker *uforsvarligt.*

Mine Tanker om Vaaben-Stilstand.

I forrige Tider sluttede man aldrig *Fred* med *Tyrkerne,* men kun *Vaabenstilstand* paa visse Aar, og vilde *Preuserne* og de andre *Tydskere* slutte |A:272saadan en Vaabenstilstand med os blot paa *ti* Aar, hvori det overlodes os at komme tilrette med *Slesvig-Holtstenerne,* som vi bedst kunde, da saae jeg det allerhelst; men en sædvanlig Vaabenstilstand, hvorved ingen Ting blev afgjort, men Alting forhindret, den maatte jeg ansee for en stor Ulykke, jo længer, jo værre! Dersom nemlig de *Danske* kiendte dem selv, da vilde de vide, at *Langdrag i Krig* er deres visse *Nederlag,* medens *Raskhed* derimod fører intet Folk lettere til de mest glimrende Seire, thi naar det skal være, kan vi godt skyde Livet op i os, vove alt, taale og udrette utrolige Ting, men at gaae *længe* i daglig Frygt og Fare, eller at staae med bundne Hænder og see paa Valpladse og Lazarether, eller at trættes med Vagter og Spilfægteri, det giør os saa dorske, saa lede og kiede ad alting, at vi bryder os ikke om at al Verden forgik, naar vi bare maatte *sove!* Dog, til Lykke vil sagtens nu en *antagelig* Vaabenstilstand paa længere Tid end vi, *desværre!* har havt, findes umuelig, og i det Haab ønsker jeg *Danmark* nu som altid nyt Mod til med Raskhed at bruge hvad vi har, uden at *tælle* Fienderne, som bliver fleer, jo længer vi tæller, men færre, jo raskere vi slaaer til! Hos os varsler nemlig *Frem-Fart* altid for *Seier* og *Stil-Stand* for *Krebs-Gang!*
|[A:273]

Danskeren.

Et Ugeblad.

1848. Onsdagen den 19de Juli. Nr. 18.

Den Danske, den Nordiske og den Engelske Sag.

I.

Det gaaer for Øieblikket med *Danmarks* Forhold til *Norden* og til *Engeland,* omtrent som det saa tit er gaaet med en Bonde eller Skipper paa *Sylt,* paa *Föhr* eller et andet Sted i *Sønder-Jylland,* som, uden at han selv vidste hvordan, trods sin ægte *nordiske* Art og Byrd, blev til en *Halvtydsker,* mens hans Broder, som foer paa "de lange Reiser," blev en hovedrig og mavedrøi *Engelskmand,* der

reent glemde *Slægt* og *Fæderneland* over al sin Travlhed (business) og alle sine Grunker (money) lige til han skulde døe, og mærkede da først, at han havde ingen Børn, og huskede da først, at han havde dog havt et Par *Forældre,* og havde kanskee endnu en *Broder* eller dog Broderbørn i *Danmark,* som han dog helst maatte unde alt sit Guld og Sølv, da han *ikke kunde* føre det med sig til den anden Verden. Under disse sære, men ingenlunde sjeldne eller |A:274efter Verdens Løb urimelige Omstændigheder skeer det naturligviis tit, at den rige *Engelskmand* enten døer, førend han bliver enig med sig selv om Arvesagen, eller at hans *Husholderske* og en god *Lovtrækker,* med eller uden hans *Skriftefaders* Vidende og Villie, faaer ham til at giøre et *Testament,* hvorved alt hans Efterladenskab gaaer *Sønderjydens* Næse forbi, og anvendes dels til saakaldt *gudelig* og især til aabenbar *ugudelig* Brug; men det skeer dog stundom ogsaa, at de *Danske Arvinger* ganske rigtig bliver nævnt, og *Millionærens* Formue bliver vurderet, omsat, toldet og tiendet, drøftet og reengjort, og saaledes, indsvundet til det Halve, men immer betydelig, indsat i *Rentekammeret* (the Chancery) for at vente paa, om Arvingerne vil melde sig og kan bevise deres Slægtskab, hvad tit falder vanskeligt, da den rige *Engelskmands* Død maaskee aldrig spørges til *Sønderjylland,* eller dog først bagefter, naar enten Arven er forfalden til *Skatkammeret* eller Slægt-Registeret ikke meer lader sig oprede.

Denne *Lignelse,* der har gjort sig selv og gientager endnu bestandig sig selv, er nemlig det *levende* Billede, hvorunder jeg betragter den *Danske* Sags Forhold til den *Nordiske* og til den *Engelske,* og skiøndt det er meget mueligt, at det synes mine fleste Læsere en mørk Tale, saa tvivler jeg dog slet ikke paa, |A:275det jo kan lykkes mig at klare den Sag for dem, da den staaer soleklar for mig og er igrunden ligesaameget *deres* Sag som min; thi jeg er ganske vis paa, at dersom der var en *hovedrig* Engelskmand af *min* Familie, der enten nys var død eller laae for Døden, uden at efterlade Børn eller at have gjort Testamente, og jeg tilfældigviis *først* havde faaet Nys om det, eller vidste dog *bedst* Besked om *Stamtavlen,* da vilde hele *min Familie,* om den end ellers holdt sig lidt fremmed, vist paa Timen flokkes om mig, og med spændt Opmærksomhed høre mig udvikle, baade hvor *uhyre* rig den samme Engelskmand var, og hvor soleklart vort nære Slægtskab med ham, skiøndt længe glemt, lod sig bevise, og hvi skulde det da gaae anderledes, *fordi* den hovedrige Engelskmand er her hele det hovedrige *Engeland,* og min *Familie* hele det lille *Danmark* og igrunden hele det store, men forarmede *Norden,* som kan blive velhavende ved Arven! Sandt nok, at Endeel af min *Danske* Familie, som er *nærmest* baade til mig og til Arven, bliver enten stødt eller ligesom ør i Hovedet, naar jeg forsikkrer dem, at, vil de arve den rige *Engelskmand,* da maae de paa Timen *holde op* at snakke

Tydsk, og reent opgive det *grundfalske* Broderskab med *Tydsken,* som kun er et nagelfast Hjernespind (en fix Idee), hvori deres plattydske *Jordemoder* og deres høitydske *Gold*|A:276*amme* har fanget dem; men til al Lykke kan dog de tolv Trettende-Dele af mine *Danske* Frænder og Frændker slet *ikke* snakke *Tydsk,* men føler godt, især i denne Tid, at det er Pokker til *Broderskab,* Tydsken holder med Dansken, saa hvis den ene *Trettendedeel* heller vil give Afkald paa den store Engelske Arv, end miste Æren af at kaldes en *uægte* Broder til den over al Verden berømte *Høitydske Skolemester,* som skal have udgrundet baade *Himlens* og *Helvedes* Dyb, og et af Stederne, han trættes med sig selv om hvilket af dem, have fundet "de Vises Steen;" velan! saa bliver det først og sidst den *fortydskede Trettendedeels* egen Sag og egen Skade, skiøndt jeg just ikke tør sige, at *desmeer* faaer vi *andre,* thi ved *Folkenes* Arvegang faaer det *Folk* altid mest, som er sig selv baade troest og ligest!

For nu at begynde med hvad vi alle veed og er enige om, da er det, at medens vort Forhold til *Tydskland* og *Frankrig* giennem *sex* Aarhundreder blev bestandig meer mangfoldigt og kiendeligt, da blev vort Forhold til det øvrige *Norden* og til *Engeland* bestandig meer eensidigt og utydeligt, saa at ved det *Nittende* Aarhundredes Begyndelse kaldte *Danmark* sædvanlig *Tydskland* Viisdommens store *Moderskiød,* og *Frankerig* det største af Verdens syv Underværker, kaldte fremdeles *Norge* sin Eiendom, |A:277*Sverrig* sin Arvefiende og *Engeland* sin kun alt for lykkelige Medbeilerske til "Roes og Magt" paa "det sortladne Hav;" og kaldte endelig *sig selv* til daglig Brug slet ingen Ting, kun til Høitid, i Billedsproget og i bunden Stil, den "Plet af Jord" hvor "Roserne var rødest" og "Livets Stemme sødest".

I det næsten halve Aarhundrede, som siden henrandt, og som ikke blot mit Øie stadig fulgde, men mit Hjerte levende deltog og min Tankegang dristig udviklede sig i, har, som vi alle veed, meget forandret sig, saa nu synes man vel i *Danmark* dog sædvanlig, at *Forgyldningen* er gaaet af *Frankerig,* som af *St. Giertrud,* at *Norge* staaer stivt paa sine egne Been, at *Sverrig* kunde være en meget god Nabo, især naar det blev til Alvor med Hjelpen imod *Tydskerne,* og at *Engeland* vel turde være os en uundværlig *Beskytter,* især om vi engang skulde rage uklar med *Rusland,* men hvad *Tydskland* og *sig selv* angaaer, da er *Danmark* aabenbar endnu for største Delen i det gamle Vilderede; thi vel kan alle Folk see, at *Tydskerne* er os paa Nakken, og at om de kunde drukne os i en Skefuld Vand, tog de ikke en Spand til det, saa at vil vi beholde Livet, maae vi slaae *Tydskerne* for Panden, hvor vi træffer dem, og ikke lægge Fingeren imellem; men paa den anden Side synes dog endnu Mange herinde, eller synes dog, |A:278de skal synes og sige, det var Synd og Skam at *hade Tydsken,* og det vilde være vor egen ubodelige Skade, om vi mistede den, da vi jo saa var saa godt som *slet ingen* Ting, uden i *Poesi,* der

kan være god nok til *Morskab,* men fylder dog ikke i Skieppen og har kun meget lidt at betyde i den store *Vægtskaal* for *videnskabelig* Dannelse og sandt *Menneske-Værd.*

Ja, dette er den vel ikke fortvivlede, men dog, at see til, immer fortvivlende *Danske Beskedenhed,* som tit og længe har gjort mig Hovedet kruset, da jeg, med al min *Danskhed,* af *indvortes* Erfaring slet ikke kiender den, og har dog mødt den ved hvert Skridt i *Fædernelandet,* saa jeg kan ikke nægte, den paa en Maade er *Dansk,* og kan allermindst paastaae, at den, som ellers i mine Øine al vor *Fortræd,* er *Tydsk.* Her kommer jeg da aabenbar i den store Forlegenhed, enten at maatte *opgive* mit *Haab* om Danmarks og Danskhedens Opreisning til ægte *Frihed* og *Selvstændighed,* eller at maatte ei blot indrømme, men selv haardnakket *paastaae,* at der er *noget* hjemfødt i *Danmark,* som slet ikke duer (something rotten in the state of Denmark), ja, som, reent ud sagt, er aldeles *falsk* og kan derfor ikke paa nogen muelig Maade forbedres, men maa, om mueligt, udryddes eller fordrives.

|A:279Altsaa, den saakaldte *Danske Beskedenhed,* det eneste, *Tydskerne,* naar de paa een Gang vilde giøre sig vigtige og giøre sig lækkre, har rost os for, og som man derfor i *Danmark* tit har trøstet sig ved, man, om end alt andet glippede, om selv *Danmark* og hele Verden forgik, dog til sin Roes skulde *evig* beholde, den maa jeg, da jeg ikke kan opgive mit *Haab,* erklære for *grundfalsk* og altsaa paa Liv og Død bekæmpe.

Jeg veed det godt, det er en meget *vanskelig* og en meget *farlig* Sag, især fordi jeg neppe kan røre ved den Stræng uden at blive lidt og kanskee ikke saa lidt *usaattes* med *hende,* jeg ikke blot elsker, men frygter mest af alt Jordisk, *usaattes* med *Dannekvinden,* som haardnakket paastaaer, at den *Danske Beskedenhed* er ægte, ja, er et ægte Guldsmykke, saa at, naar jeg vil tage den bort, er jeg ligesom *Loke,* den Tyveknegt, der, mens han løftede *Freia* til Skyerne, stjal hendes dyrebareste Smykke, det mageløse *Brysingmon!* Saaledes at hundses, ja at tyvtes af *Dannekvinden,* som, blandt andet, efter min egen Forsikkring, har *Dannemanden* og dermed hele *Danmark* i sin Magt, det kan Læseren troe, er ingen Spas for mig, saa, var jeg ikke den Vovehals, jeg altid har været, og var jeg ikke saa gammel, som jeg aldrig før har været, da barede jeg mig godt for at |A:280blotte Sværd mod den *Danske Beskedenhed,* som *Dannekvinden* ikke blot har taget i sin mægtige Beskyttelse, men betragter virkelig til Hverdagsbrug som sin *Øiesteen.* Uagtet jeg derfor længe har seet, at det er et Byttings-Barn, en *Skifting,* der af en slem Trold-Kiælling er lagt i Vuggen, istedenfor den lille, velsignede *Ydmyghed,* saa har jeg dog aldrig før nu havt Mod til at hede Bagerovnen, rive Vantrevlingen op ad Vuggen og true med at smide den lukt ind i Ilden, som er den eneste Maade, hvorpaa man kan faae Hexen til at "bære igien," og tage sin *Trold-Unge* tilbage med sig. Nu derimod,

da jeg klarlig seer, at det med *Danskheden* maa briste eller bære, og jeg er i den Alder, at blev *Dannekvinden* alt for slem ved mig, kunde jeg trøste mig ved, det varede ikke længe, nu maa jeg vove det, i hemmeligt Forbund baade med *Svenskeren, Nordmanden* og *Engelskmanden,* om end *Dannekvinden,* i et heftigt Øieblik, derfor skulde kalde mig en *Lands-Forræder*.

Altsaa, den forroste *Danske Beskedenhed,* der giør, at *Danmark,* som ikke blot finder det meget *naturligt,* at *Tydskeren* taler *Tydsk, Franskmanden Fransk, Engelskmanden Engelsk, Chineseren Chinesisk, Svenskeren Svensk* og selv *Nordmanden Norsk* til Hverdagsbrug og kan sædvanlig ikke tale noget andet Sprog, men |A:281finder det ogsaa ganske naturligt, at ethvert Folk i alle Maader synes bedst om *sig selv* og *sit eget,* og foretrækker derfor i det *Hele sit* Fæderneland, *sit* Modersmaal, *sine* Ordsprog og Mundheld, *sine* gamle Viser og ny Mesterværker, for *alle andre* i den vide Verden, at dette mageløs *billige* og *giæstmilde* Danmark synes at gjøre en *unaturlig* og igrunden *umuelig* Undtagelse med *sig selv* og *sit eget,* det erklærer og bestrider jeg som en *grundfalsk* Beskedenhed, der langtfra at giøre *Danskerne* Ære, gjør dem omtrent ligesaa megen Skam som Skade, og det er meget sagt, thi denne *falske Beskedenhed* har bragt Fædernelandet og Modersmaalet, Danmarks Rige og Folkeliv, til en Afgrunds Rand, hvorfra de kun ved et stort Vidunder kan reddes, og hvor selv de største Vidundere vil være spildte, hvis ikke Danmark opgiver og forsager denne sin *falske,* selvmorderske Beskedenhed.

Sagen hænger nemlig saaledes sammen, at ligesom jeg før har bemærket, at det *Danske* Folk hører i det Hele til *Hjerte-Siden,* som ogsaa er *Spinde-Siden,* eller til Hunkjøns-Folkene, saaledes ligner *Danmark* nu en fornedret *Enke-Dronning,* der kun har beholdt *forholdsviis* ringe Levninger af sin forrige mageløse Deilighed, store og elskelige Magt og Myndighed, Glands og Herlighed, og som, just fordi hun aldrig kan glemme sin lykkelige Ungdom og sukker dybt, |A:282hvergang hun levende mindes den, fristes til at *lade,* som om hun aldrig havde været andet end en tosset Tøs, der *bildte sig ind,* hun var *Dronning,* men er nu paa sin *Tydsk* blevet et fornuftigt Menneske, der lader alle Indbildninger fare, og stræber, ligesom andre Hverdags-Ansigter, at behage med hvad der for Øieblikket er paa Moden i de store Stæder. En *saadan* Enke-Dronning vilde nemlig med Flid see til at udslette hvert Træk af sin Majestæt og skjule alle Minder om den kongelige Glands, aldrig tale om de forrige Tider, men kun fortrække Munden til et halv tosset, halv vanvittigt Smiil, naar der i hendes Nærværelse taltes høit om, hvordan hun fordum overstraalede og fordunklede Dronninger baade fjern og nær, men Ingen, som kjender noget til det *menneskelige* Hjerte, vilde dog tvivle om, at det jo var lutter *falsk* Beskedenhed, der udsprang dels af Forfængelighed og dels af

Skamfuldhed over ringe Kaar. Gik det nu saavidt med en saadan Enke-Dronnings *falske* Undseelse og Beskedenhed, at hun stod paa Nippet at lade sig halvveis lokke og halvveis true til at blive en fornem, haardhjertet og trættekiær Storpralers *Frille,* der, naar han havde skilt hende ved sin Ære og tilsat hendes Formue, vilde knuse hendes Hjerte, da har man Billedet af *Danmarks* Forhold til *Tydskland* i den senere Tid, og for *Danmark,* som for en saadan *Enke-Dronning,* er der da kun muelig Redning i levende |A:283at komme sin ædle Byrd og forrige Høihed ihu, iføre sig hele sin Værdighed, rive sig aldeles løs fra Fristeren, søge Beskyttelse hos sine Frænder, og bære Ulykken majestætisk i *Haab* om bedre Dage. Har nu kun *Danmark* Mod til det, *Mod* til at ophæve alt *Fællesskab* med *Tydskland,* og Æresfølelse nok til at lade haant om al *Efterabelse* af *Frankerig,* da, siger jeg, men ogsaa kun da, er *Danmark reddet,* kan trøstig regne paa *Nordisk* Beskyttelse og rolig vente paa en *Engelsk* Arv, der i alle Maader vil fornye og tildels fordunkle den gamle Glands.

Hvad man nemlig nu paa Billedsproget kalder det *Nordiske Fostbroderskab* og paa Pluddervælsk "de *Skandinaviske Sympathier,*" det er saa langt fra at være noget tomt Hjernespind eller konstlet Føleri, at ethvert fornuftigt Menneske kan indsee, at de tre *nordiske Riger* naturlig udgiøre en langt ægtere *folkelig Eenhed* end, jeg vil ikke sige *Tydskland* med sine otte og tredive Herskaber, men selv end *Frankerig, Spanien* eller *Storbritannien* uden Irland, saa vil man her undres over noget, maa det være, at *Nørreleden* endnu ikke ved Midten af det *Nittende* Aarhundrede er blevet saa virkelig og varig *forenet,* som *Frankerig* og Spanien alt i det *Femtende, Storbritannien* i det *Syttende* og selv *Tydskland i Begyndelsen* af det Nit|A:284tende. Det maa derfor nødvendig være Tant enten med *Tydskernes Grundighed* eller med deres *Ærlighed,* naar de tale om et *Nordisk Forbund,* som om et vanskabt *Uhyre,* der, hvis det ogsaa, paa Trods mod Naturen, kom tillive, dog snart maatte døe af Skræk for sig selv, thi de skulde jo tvertimod, som grundige og ærlige Folk, der, trods store Hindringer og mange mislykkede Forsøg, ivrig arbeide paa *Tydsklands Eenhed,* skamme os *Nordboer* ud, fordi vi af en eneste mislykket Prøve i det Fjortende og Femtende Aarhundrede, saalænge har ladet os afskrække fra hvad især *Ruslands* frygtelige Tilvæxt maatte drive os til, og hvad der med vore *faa* Millioner Indbyggere maatte være ligesaa meget lettere, som det er nødvendigere baade til udvortes Forsvar og indvortes Fremskridt.

Paa den anden Side kan det vel være ganske ærlig meent, men er dog ligesaa tosset sagt af *Tydskerne,* at den hovedrige *Engelskmand* ligger dem nærmere end os, og skulde, naar han tænkte rigtig, blandt andet, meget heller dele sin altfor store Flaade med *Tydskerne,* som ingen har, end forstærke den med de tre

Nordiske Rigers, og skiøndt jeg ikke vil sige, at *John Bull* endnu har meget tilovers enten for *Tydskland* eller for *Norden,* eller for Andre end *sig selv* og *Gammel-England* (Old England), saa kan jeg dog grandgivelig see ham lee i Skiæget, |A:285naar *Tydskerne* vil bevise ham, at han, for gammelt Slægtskabs og splinterny Æres Skyld, skal af al Magt hjelpe til at skabe en *Tydsk Flaade,* de *fyrretive* Millioner værdig, og at grundfæste det *Tydske Told-Forbund,* ved en passende Udvidelse til *Slesvig-Holsten,* og, om muligt, til hele *Danmark.*

Dog, alt dette er kun et *Forspil* til Betragtningen af den *Nordiske* og den *Engelske* Sags Forhold til den *Danske,* thi om Danske Læsere end ikke see det klart, saa føle de det dog vist, at vort Forhold til de *Nordiske* Grander og til vor *Engelske* Frænde er anderledes dybt, inderligt og giennemgribende end til *Tydskere* og *Franskmænd,* saa jeg tør nok i det Hele regne paa mine *Danske* og *Nordiske* Læseres Bifald, naar jeg med al Flid stræber at vise, at medens vort Forhold til *Tydskland* kun er en *Rets-Sag,* altsaa en Strids-Sag, der især maa afgiøres ved *Sværdet,* og vort Forhold til *Frankerig* er mest en *Mode-Sag* og for Resten en fremskridende *Oplysnings-Sag,* der helst maa overlades til sig selv, saa er derimod vort Forhold til *hele Norden* en *Livs-Sag* og vort Forhold til *England* en *Velfærds-Sag,* som vi ikke blot maa skiænke al mulig Opmærksomhed, men stræbe at lægge paa *Hjerte,* som uadskillelige fra vor |A:286*egen Sag,* efter det gode gamle Bud: "Du skal elske din *Næste* (Nærmeste) som *dig selv,*" et Bud, der saavidt det *naturlig* kan holdes, er ligesaa *menneskeligt* som *guddommeligt,* og ligesaa gavnligt og glædeligt, som det er ret og billigt!

En lille Feil i Krigs-Ministeriet og en stor Feil ved Berlings-Avisen.

I forrige Maaned blev mig fra en ubenævnt *Nordmand i Bergen,* giennem Handelshuset *Kellberg* og Sønner i *Gothenborg,* tilstillet 360 Rdl. Sv. Bco. til den *Danske Sags* Fremme, og jeg indbetalde dem strax i *Krigs-Ministeriet,* hvor man beholdt *Kellbergs* Brev til *mig,* for, som man udtrykkelig sagde, at benytte det ved Kundgiørelsen. Da jeg nu, desuagtet, i *Berlings-Avisen* blev vaer, at der vel anmeldtes et saadant Bidrag fra en "ubenævnt Nordmand i Bergen," som jeg maatte slutte, var det samme, som jeg havde indbetalt, men som dog for vedkommende var *ukiendeligt,* da *hverken* Kellbergs eller mit Navn var nævnet, oplyste jeg Urigtigheden ligesom her, og indsendte Oplysningen til den *Berlingske Tidende,* hvor den vel blev modtaget, men maa, efter

|A:287*fjorten* Dages Forløb, antages at være Formørkelsen hjemfalden.

Ligedan gik det mig ved *Paasketid* med samme Tidende, da jeg indsendte en Anke over, at man *ikke* havde seet Navn paa en eneste af de *Menige,* der faldt ved *Flensborg,* thi ogsaa den blev modtaget, endogsaa med udtrykkeligt Løfte om ufortøvet Indrykkelse, men blev henlagt, indtil der *endelig,* langt om længe, kom en *Navneliste* paa de Faldne ved *Flensborg,* da jeg fandt Anken overflødig og tog den tilbage.

Heraf slutter jeg, at *Udgiveren* af *Berlings-Avisen* ei blot er meget nænsom over *Krigs-Ministeriet,* som dog vist godt kan taale at røres ved, men at han ogsaa troer sig berettiget til, ligesom paa Ministeriets Kappe, at spille Giæk med os Smaafolk, og mod det sidste er det, jeg her maa *protestere,* medens jeg, hvad *Nænsomheden* angaaer, maa finde det fortvivlet, om vore *Dagblade* vil drive den saavidt, at ikke engang den uskyldigste Oplysning om den undskyldeligste Feiltagelse i et Ministerium skal taales i dem.

Jeg gad seet, sagde nylig en huul Broder, hvordan Vedkommende nu ville forsvare deres gamle Yndlings-Sætning, at der kan *ingen god* Regiering være *uden* Opposition, og, for Løiers Skyld, gad jeg ogsaa nok |A:288seet det; men da det dog aldrig har været *min* Yndlings-Sætning, forlanger jeg heller ikke, den skal være nogen Regierings. Derimod har det altid været og er fremdeles min *Overbeviisning,* at i vore Dage trænger baade Regieringer og Folk til al den *Oplysning,* de kan faae, saa at hvor man *forholder* den fra oven og *forhindrer* den fra neden, der arbeider man Ulykken i Hænderne. Vort *nærværende* Ministerium er vist nok alt for ungt endnu, og mit Bekiendskab med Dagbladene alt for ringe, til at jeg tør vove nogen Dom om, hvordant et Øie det herskende Parti har enten for eller til *Oplysningen* om hvad der tilhører *Offenligheden,* men mig synes rigtig nok, at vi har alt for lidt *Offenlighed* efter Dagbladenes Antal, og alt for mange *Hemmeligheder* paa det Offenliges Bekostning.

|PS7:74

Vaaben-Stilstanden.

Vaaben-Stilstand i Maaneder tre,
Den har vi havt jo, saavidt jeg kan see!
Vaaben-Skifte i Dagene tre,
Det har jeg savnet, og det gad jeg see!

Danskeren.

Et Ugeblad.

1848. Onsdagen den 26de Juli. Nr. 19.

Indbydelse til Danmarks og dobbelt til Kiøbenhavns fribaarne Ungdom.

(Anbefales alle *Danske* Blade til Indrykkelse!)

Unge Venner og Brødre! Sønner af vor fælles Moder: gamle, ældgamle, men altid med Ungdoms-Varme elskende, derfor altid elskelige *Danmark!* Da Talen var om *Udskrivning* iblandt eder til *tvungen* Tjeneste, uden Spørgsmaal om eders Hjertelag, eders Tankegang, Stilling, Sysler og Forbindelser, da gjorde jeg alt det lidet, der stod i min Magt til at afværge den Uret, den Sorg og Harme, fra eder, fra eders Forældre, Sydskende og alle Nærpaarørende, den Skam og Skade for hele det fribaarne, ædelmodige *Danmark*; men jeg paastod da ogsaa først og sidst, og maatte nødvendig paastaae, at det *behøvedes ingenlunde,* da der altid mellem *Danmarks Fribaarne* vilde findes langt flere, der, naar *Fædernelandet* var i *Fare,* frivillig *indskrev* og stillede sig til dets Værn, end man kunde være bekiendt at *udskrive* og |A:290at *udrive* af deres Kiæres Favn, bortrive fra deres valgte Syssel.

Vist nok paastod jeg tillige med Rette, at dette var allerede beviist ved de *Mange,* der *frivillig* havde stillet sig og var tildels blevet afviste eller bortkyste; men da *Regieringen* dog har kundgjort, at der behøves flere Arme til Rigets Værn, og at Den ønsker at finde dem blandt de *Uværnepligtige,* og da vi *Fribaarne* heller aldrig kan ønske, at en eneste meer *udskrives* af de saakaldte *Værnepligtige* til at kæmpe for den folkelige *Frihed* og *Selvstændighed,* hvis fødte Værger de *Fribaarne* er, saa *indbyder* jeg eder til klarlig at vise, at saalænge *Danmark* føder *fribaarne* Sønner, saalænge sidder vor gamle Moder aldrig værgeløs!

Desuden, maaskee har der alt før I see disse Linier staaet et Dommedags-Slag, hvor *Nordens Løver* har gjort *Danmarks Hjerter* Ære, men hvor ogsaa *Tusinder* har lukket deres Øine eller dog udtømt deres Kræfter, uden at dog Fienden, med det haarde Hjerte

og med Folk som Fluer, endnu er blevet træt af at forstyrre Danmarks Fred og at forhaane Danmarks Banner!

Derfor, til Vaaben! I *Fribaarne!* fribaarne Sønner af den ædle, høihjertede *Dannekvinde* og af *Nordens* ædle, høimodige, seierrige *Kæmpeaand!* Til Vaaben, til Kamp og til Seier for de *Udødelige,* |A:291fra hvem vi nedstamme, med hvem vi skal leve fra Slægt til Slægt, om vi er dem værdige, for den *Kæmpe-Aand,* som har fra Arildstid hersket og straalet, og skal til Verdens Ende herske og straale i vort *Norden,* og for det *Moder-Hjerte,* som giennem Aartusinder slog og, vi haabe med Rette, skal til Verdens Ende slaae varmest og høiest i *Danmark,* deiligst Vang og Vænge, lukt med Bølgen blaa!

Samler eder! stiller eder, Haand i Haand, som Fostbrødre, ja, meer end det, som *Danske Brødre,* sambaarne, som staae bi selv hvor de Svorne vilde svigte! Samler, stiller eder, saamange som kan *fatte Mod* til at vove Livet for *Danmarks* Liv og Ære, Frihed og Selvstændighed, og for den "livsalige" *Danske Fred,* som har været Danmarks Lykke og Nordens Vidunder, og skal, om vi har Sind til at kiøbe det bedste Guld dyrt, igien blive Danmarks Lykke og Nordens Vidunder fra Slægt til Slægt! Ja, I Danske Ungersvende! saamange som kan fatte *Mod* og har *Kraft* til at rive sig løs fra hvad der binder til Hjemmet og de vanlige Sysler, samler og stiller eder selv i Række, saa *Kongen,* saa Venner og Fiender kan see, at er end *Danmarks* Sønner i Sammenligning *faa,* og de *Fribaarne* endnu langt *færre,* saa er de ædle, *frivillige* Kæmpers Tal dog vidunderlig stort, saa det er soleklart, at *Danmark staaer og falder* ingenlunde med Øieblikkets Luner, |A:292eller med noget Statsraad, eller med fremmed Hjelp, eller selv med den ønskeligste venlige Bistand, men kun med hele sin *fribaarne Ungdom,* og med mange tusinde Danske Ungersvende, som, skiøndt *udvortes* trælbaarne, dog, da de hørde *Moderens* Røst og *Broderens* Kald, følde sig frit undfangne af det samme ædle Blod, frit opflammede til det samme dristige og kiærlige Værgemaal for gamle *Danmark* og for Alt hvad der i Sandhed og Kiærlighed er *Dansk* og intet andet!

Og hvem skulde vel her gaae i Spidsen, som *Fribaarenhedens Førstefødte,* hvem uden *Du,* den *Danske Hovedstads fribaarne Ungdom!* Du bærer Adelsnavnet og Skjoldemærket, som Søn af Dannekvinden i tarvelig Dragt, der dog, under Danmarks Fare, viste, at ogsaa hun var, med en Kongemoders Hjerte, Dronning født! Du gik allerede i Spidsen, ikke blot ved Indskrivningen og Stillingen, men ogsaa ved Fremgangen og Daaden af de *Frivillige,* men Du er talrig, efter vores tarvelige Regnemaade, og Du er i alle Maader Ilden næst, saa Du maa brænde først og lue klarest, lue som en Bavn, der lyser over hele Riget og kalder hele den *Danske Ungdom* til Vaaben, til Kamp og Seier!

Man har sagt, at af din Midte vilde man *udskrive* omtrent

Firehundrede, men viis Du *Danmark* og *Tydskland* og hele Verden, at det behøves ikke, og det forslaaer ikke til at vise din Beredvillighed, |A:293dit Mod og din Kraft, hvor Faren truer, hvor Æren vinker, hvor Friheden staaer paa Spil, hvor Freden, den *livsalige* Fred, som aldrig kan kiøbes for dyrt, er ene tilfals, *Danmarks* Fare, *Danmarks* Ære, *Danmarks* Frihed, *Danmarks* Fred! Tøv ikke! og hviil ikke, før dit frivillige Mandskab udgiør i det mindste det *dobbelte* af *Firehundrede,* udgiør i det mindste en Skare af *ottehundrede frivillige* Ungersvende, som kan læse i hverandres aabne Aasyn, at de er at lide paa og vil staae Last og Brast med hinanden!

Og naar Du da stiller dig høitidelig i Skare som den *Danske Fribaarenheds* Førstegrøde, da viis dig Stillingen, din ærefulde, misundelsesværdige Stilling voxen og værdig! Tag med Ærbødighed men ogsaa med Frimodighed *Bladet fra Munden,* og siig det høit og lydelig til *Krigs-Ministeren,* at skiøndt Du har besluttet at bringe det elskede Fæderneland ethvert Friheds-Offer, som staaer i din Magt, saa var det dog kun mueligt i det Haab, at *Danmark* ei kan eller vil tiltale eller behandle sine *fribaarne, frivillige,* kiærlige *Sønner* som *Trælle,* ikke vil mishandle dem efter *Love,* der er givne for *Leietropper,* og passe kun paa Udskud og Afskum, og heller ikke vil kræve anden *Forpligtelse* af dem end den, som deres eget frivillige Tilbud, som deres Ære og Fædernelands-Kiærlighed paalægger dem, og som giver aabenbar den samme |A:294Sikkerhed paa de *Meniges,* som man har paa *Førernes* og *Ledernes* endnu langt vigtigere Standhaftighed og Troskab! Thi ligesaa vist, som de gaaer villig bort, der komme nødig til *Dannebrog,* ligesaa vist gaaer de, der kommer villig, kun nødig derfra.

Giør Du kun dette, Du vor *Danske* Hovedstads *fribaarne,* ja *adelsbaarne* Ungdom, da er jeg vis paa, at hele Danmarks *fribaarne* Ungdom træder med glødende Kinder i dit lysende Fodspor, og Du skal ikke blot have Æren af at gaae fremmerst i de Fribaarnes Fylking, men ogsaa høste Æren for at have banet en ny Vei til Fædernelandets Værn, aabnet et nyt *Tidsrum,* der skal kaldes *Værne-Rettens* og *Frivillighedens* ny Tidsrum i Danmark, da Ingen meer, enten af Bønder eller Borgere, *udskrives* til *Krigstjeneste,* men da alle *raske* og *modige* Ungersvende *indskrive* sig selv til *Landeværn,* indfinde sig frivillig, naar Faren truer, og indskærper *Danmarks* Fiender den *Nordiske* Lærdom, at selv i vore Dages Krige skal *ikke* Armene *tælles,* men Slagene *veies!*

|A:295 |PS7:77 |US9:136 |VU8:282

Nordens Aand og Danmarks Lykke.

1 Det er en underlig, en hellig Stund,
Naar gammel Fader beder Sønner unge,
Fribaarne, som han selv, paa *Kirkens* Grund,
Gaae sjæleglade did, hvor Kugler sjunge,
Hvor, som det synes, Himlen ei har Stemme,
Hvor *Fred* er huusvild og hvor *Død* har hjemme!

2 Det er en underlig, en hellig Stund,
Hvis *Hjerte* har den Gamle end i Livet,
Og *Tro* paa hvad der gløded i hans Mund,
Og *Syn* derfor, at selv er han som Sivet,
Og *Haab* derom, at Sønner hans vil træde
I Fædres Spor til Fader-Aandens Glæde!

3 Det er en underlig, en hellig Stund,
For Graahaars-Skjalden og for Kirke-Svalen,
Som elsker *Sine* ret af Hjertensgrund,
Og svæver halvveis alt i Skyggedalen,
Og kan, hvis han ved Graven skal staae ene,
Ei trøstes med al Verdens Bautastene!

4 |PS7:78|VU8:283Men hvad mig trøster over alle Savn,
Som Livets Lys i Kamp med Dødens Skygge,
Det med et hjemligt og et venligt Navn
Jeg kalder *Nordens Aand* og *Danmarks Lykke,*
Som mødes immer brat paa sære Baner,
Til godt Forlig, som *Asers* Pagt med *Vaner!*

5 |**A:296**|US9:137At uforsonlige er *Krig* og *Fred,*
Derfor os Sort paa Hvidt gav *Dødning-Skolen*;
At det er *Kamp,* som *Fred* opholdes ved
Og er det bedste Storværk under Solen,
Det følde Folk fra *Arildstid i Norden,*
Forligde dem, som *Frugtbarhed* og *Torden!*

6 End er det *Danskens* Art og *Danskens* Held
At elske og opnaae det *Fredegode,*
Men ham, som alle Trolde slaaer ihjel,
Ham *Dansken* hilser immer vel tilmode,
Og føler dybt, det Jetter er og Trolde,
Som al Ufred paa Jord igrunden volde!

7 Derfor, mens Bøgen groer ved Sund og Belt,

Og Bølgen blaa besynger Nordens Skove,
Skal Danmarks Skjoldmø kysse Nordens Helt,
Og færdes kæk med ham paa Tro og Love,
Og gyldne Hjerter mellem Løver stærke
Skal være hele *Nordens Skjoldemærke!*

8 Og hvad hver *Christen* Sjæl sig fryder ved,
Er *himmelsk* kun hvad sig i Nord mon speile:
Den aabne Feide og den skjulte Fred,
Med *Seiers-Haabet,* som kan aldrig feile,
Hvor *Gylden-Hjertet* er som Morgenrøden,
Og Løven stærk som Liv, der leer ad Døden!

9 |**A:297**|PS7:79Derfor, I Sønner af min Ungdoms Viv!
Og Sønner alle af vor fælles Moder!
|VU8:284Gaaer hen og vover eders unge Liv,
Hinanden troe, som Syster kæk og Broder,
Som *Nordens Kæmpe-Aand* og *Danmarks Lykke,*
I Krig for Fredens Blomst i Bøgens Skygge!

10 Saa kæmped jeg, vel kun med Aandens Sværd,
Som ei et Haar kan synlig overhugge,
Men kæmped dog i Nordisk Herrefærd,
Alt længe førend I blev lagt i Vugge,
Og kæmper end, med Haab i Lys og Skygge,
I Pagt med *Nordens-Aand* og *Danmarks Lykke!*

11 |US9:138Ja *Nordens Aand,* det var *Fostbroder* min,
Som trolig mig har fulgt med Nordlys-Kierte,
Og *Danmarks Lykke* var mig *Syster* fiin,
Som dulmed alle Kvider i mit Hjerte,
Og *aldrig Tal* jeg tog paa Markens Hære,
Men regned kun paa *Lykke, Mod og Ære!*

12 Saa var det Skik i *Nord* fra *Hedenold,*
Og *Christendom* er ingen Krysterlære,
Den *byder* Kæmpen kun det *bedste* Skjold,
Det *største* Løvemod, den *sidste* Ære;
Den vil med Glands sit Seigl paa Pagten trykke
Imellem *Nordens Aand* og *Danmarks Lykke!*

13 |**A:298**Ja, *Nordens Aand!* du Lysets Engel stærk,
Du Hammer-Drot, som knuser Nid og Mørke!
Fuldfør nu klart dit store Mesterværk
Til *Gudhjems* Værn med hele *Nordens* Styrke!
Lad Kæmpers Æt fra alle Øer og Dale

Nu kappes om at gjæste *Odins* Sale!

14 |PS7:80Og *Danmarks Lykke!* Fylgje faur og fiin
For Heltekuld fra *Gothland* og fra *Norge!*
Brug nu med Yndighed Guldnøgel din
Til alle Dørrene i *Gladhjems* Borge,
|VU8:285Saa de sig aabne blidt som Danmarks Havne,
Umærkeliig som Danske Møers Favne!

15 Og *Bølge blaa!* du milde Himmel-Speil,
Og Vugge bold for alle Nordens Helte!
Lad *Alfe-Snekken* nu for fulde Seil,
I alle Fjorde gaae og alle Belte,
Saa hele *Gimlerigets* Aande-Skare
Sig overalt i Nord maa aabenbare!

16 Ja, *Himmel-Lys!* som I kan sees paa Jord,
Som I kan dandse paa de høie Bølger,
Kom, giæster, fryder nu hver Sjæl i Nord
Med Syn af alt hvad sig i Støvet dølger,
Med Blik for alt hvad dybt er skjult i Voven,
Med Glimt af alt hvad evigt er foroven!

|A:299 |PS7:80 |VU8:285

Frode Fredegod.

1 Der lød fra gamle Dage
Et Kvad i *Danevang,*
Om *Lykke* uden Mage,
Det kaldtes *Grotte-Sang,*
Og det skal atter lyde
Fra *Sællandsfar* til *Jyde,*
For "*giemt* er *ikke glemt!*"

2 |PS7:81Og det var Dane-Drotten,
Kong *Frode Fredegod,*
Hans Kværn de kaldte *Grotten,*
Den aldrig *stille* stod,
|VU8:286Thi alt som han befaled,
Saa *Grotte* gik og maled
Alt hvad ham hued bedst.

3 To Kvinder var til Hove,
De maled, Nat og Dag,
Med Guld og grønne Skove
Til Frodes Velbehag,
Med Fred og Fryd og Ære,
Hvad Hiertet kan begiære,
Og Øiet tindre ved!

4 Hver Bonde som en Greve
Da bygged under Øe,
|A:300Da var det Lyst at leve,
Da var det tungt at døe;
Som Engelands Guldpenge,
Som Blomster groer i Enge,
Var Glæden immer ny!

5 Da Duerne var mange,
Da Høgene var faa,
Da søde Vuggesange
Ei fattedes de Smaa;
Til hver en Brud kom Beile,
Og Snekker saae man seile
Som Svaner i hvert Sund!

6 Kong *Frode* lagde Ringe
Af Guld paa Alfarvei,
Og det blev lyst til Thinge,
At Tyve stjal dem ei,
|PS7:82Man standsed dem itide,
For Mad bar Ingen Kvide,
Om Natten sødt man sov!

7 Dog Kvinderne til Hove,
Som maled Guld og Held,
|VU8:287Ei Ro fik til at sove
I Dagning eller Kveld;
De hviled kun som Giøgen
Imellem Kuk paa Bøgen,
En Sommeraften-Stund!

8 Det var to Jettekvinder,
De kaldtes *Fæn* og *Mæn,*
Og for de blege Kinder
De hevned sig igien;
De sang en Nat ved Kværnen,
Da spandt de ud af Hjernen

Den gamle *Grotte-Sang!*

9 |**A:301**De sang alt som de vilde,
Og Kværnen fulgde med,
De maled Giæst og Gilde,
Og Ruus i Glædens Sted,
De maled *Søvn* til *Frode,*
Og alle Kæmper gode,
Saa dyb som Gravens Slum!

10 De maled Orlogs-Snekker
Med Folk, som gik paa Rov;
Den gamle Kæmpevækker
Paa grønne Øre sov;
Ei blot med Guld det røde,
Med Livet maatte bøde
Kong *Frode Fredegod!*

11 |PS7:83Med Guldet ud at seile
Kom *Grotte* nu paa Stand,
For hvad Søhaner feile
At male over Strand;
De feiled Salt, de syntes,
Da Malingen begyndtes,
Der Meget skal til Nok!

12 |VU8:288Dog meer end Nok de finge,
Det har en Fugl fortalt,
Tilbunds de alle ginge
Med Grotte, Guld og Salt,
Og efter Fugle-Drømmen
Gaaer *Grotte i Malstrømmen,*
Deraf er Søen salt!

13 Af *Fredegodes* Dage
Og *Danmarks Lykke* sær,
Er nu kun lidt tilbage,
Som Solens Aftenskiær,
|**A:302**Som Høstens Blomst i Vangen,
Som Daadens Røst i Sangen,
Som Glædens Mindekrands!

14 Men vaagner *Kæmpeaanden*
I *Folkehjertets* Favn,
Da raades Bod paa Vaanden,
Da svinder alle Savn,

Da *Grotte,* skiøndt begravet,
Staaer op som Sol af Havet,
Og maler Guld som før!

15 Da tør sig *Dansken* love
En Time fredegod,
Med Guld og grønne Skove,
Med Sang og Løvemod,
|PS7:84Med Glæden som Guldpenge,
Som Blomsten groer i Enge,
Mangfoldig, immer ny!

|PS7:84

Toke Skytte eller Palne-Toke.

1 Der var en gammel Skytte,
Han gik paa Jagt i *Fyen,*
Og hvor han saae sit Bytte,
Der slog han ned som Lyn!

2 Han havde Bjørnekræfter,
Han havde Falkeblik,
Og hvad han sigted' efter,
Han ramde paa en Prik!

3 |**A:303**Han havde meer af Munden
End mange syndes om,
Det Samme dog igrunden,
Naar det til Stykket kom!

4 Han sagde: "jeg tør Skyde
Et Æble af min *Pog,*
Saa han faaer ingen Lyde,
Og Æblet falder dog!"

5 Han havde det bag Øre,
At *Pog* er Dreng og Kiep,
Men Kongen fik at høre
Al Tokes Pral og *Skræp!*

6 |PS7:85Og Kongen da for Tiden,
Som havde *Tydsken* kiær,

Han havde Horn i Siden
Paa *Tokes* Herrefærd.

7 “Har Hænder du saa visse,”
Han sagde, “tag din Søn!
Skyd Æblet af hans Isse!
Tag Roes i Skytte-Løn!”

8 Det *Toke* nødig vilde,
Det var paa Liv og Død,
Han sagde: “Søn! stat stille!”
Han som en Mester skiød.

9 Men før han Buen spændte,
Tog Pile *to* han ud,
Og sagde: “end ivente
Jeg har mit bedste Skud.”

10 |**A:304**Og der gik Aar som Dage,
Han drog af Landet ud,
Kom aldrig meer tilbage,
Men vented paa sit Skud.

11 Paa *Pommerlandets* Kyster
Han bygged sig en Borg,
Til Gru for hver en Kryster,
Og *Dannemark* til Sorg!

12 Til ham fra hele Norden
Sig flokked Kæmpebørn,
Og de slog ned som Torden,
Det glæded Ulv og Ørn!

13 |PS7:86Af *Jomsborgs* Kæmper vilde,
Af *Tokes* Skytte-Lag,
Gik Ry ved hvert et Gilde,
Gik Lyn i hundred Slag!

14 “Husk paa, min gamle Bue!
(Var *Tokes* Ord i Kveld)
Til Kongen hist paa Tue
Du er i gammel Giæld!”

15 Og Pilen fløi fra Strængen,
Kong *Blaatan* sank til Jord!
De Skud til ham og Drengen,

De glemmes ei i Nord!

|[A:305]

Danskeren.

Et Ugeblad.

1848. Onsdagen den 2den August. Nr. 20.

Om Dansk Oplysning og den Danske Høiskole i Sorø.

I en heel *Menneske-Alder* har jeg nu stridt for, at det *Nordiske* i det Hele, og det *Danske* især, skulde afkaste det fremmede *Latinske* og *Tydske* Aag, som ingenlunde er blevet lettere, men sværere, ved det vi og vore Fædre har slæbt paa det i flere hundrede Aar, thi deraf bliver naturligviis et Folk immer svagere og dorskere, altsaa Aaget utaaleligere. Fra alle Sider har jeg stræbt at oplyse og indskærpe, baade at fremmed Tankegang og fremmede Sprog, naar de tager Overhaand i et Land, nødvendig undertrykker *Modersmaalet* og ødelægger de *Indfødte* i alle Maader, og ligeledes, at alle de *Nordiske* Folk og ret kiendelig *Danskerne* ligesaavel indvortes som udvortes er saa ædle af Art og Byrd, og i al *menneskelig* Henseende saa vel udstyrede og begavede, at de nødig, selv om det var mueligt, skulde bytte med |A:306noget andet Folk under Solen, og allermindst enten med *Latinere* eller *Tydskere* (de gamle og de nye *Romere*) som altid igrunden har været de usleste Stoddere, har kun "næret sig af Vrag" og er kun blevet rige ved *Rov*.

Længe syndes nu vel min eenlige Stemme for det *Indfødte* og *Folkelige* allevegne, og da især for det *Danske i Danmark,* at være som hvad *vi kalder* "en Røst i Ørken," hvad Ingen hører; men det syndes dog kun saa, thi Aar for Aar vaagnede baade i *Tydskland* og allevegne den Følelse mere og mere, at *ethvert Folk,* der vil være noget og bestaae med Ære, maa baade sætte sit eget *Modersmaal* i Hjemmet høit over alle andre Sprog, og see til at faae alting hos sig læmpet og indrettet efter Folkets *egen* Tarv og Landets Leilighed, og derved mærkedes det dog efterhaanden i *Danmark* og *Norden,* at min eenlige Stemme havde været "en Røst i Ørken" paa en anden Maade, som et *foreløbigt* Udraab af hvad der skulde komme og hvad man maatte belave sig paa.

Ifjor kom det endelig saavidt, at *Kongen* af *Danmark*

besluttede, at der i *Sorø* skulde oprettes saadan en *Dansk,* folkelig og fædrelandsk *Høiskole,* som jeg saalænge havde talt og skrevet, tigget og bedt om, og i den Anledning skrev jeg en lille Bog, som jeg kaldte "Lykønskning til Danmark med det Danske |A:307Dummerhoved og den Danske Høiskole." *Læserne* herinde er imidlertid saa løierlige, at naar der staaer et Ord paa *Titelbladet* af en Bog, som de ikke kan lide, saa hænger de dem i det Ord og lader enten være at læse Bogen, eller læser den dog kun med det *gruelige Ord* for Øie, og et saadant Ord var "det *Danske Dummerhoved*" thi vel var min Forkiærlighed for alt *Dansk* saa bekiendt, at Ingen kunde mistænke mig for at ville tale ilde om det *Danske Hoved,* som her var Hovedsagen, og vel behøvede man ikke at læse langt for at see, at det var *Tydskernes* Skiældsord til os, jeg med Flid tog op, for at tage Brodden fra det og giøre det latterligt, men saa løierlige er Folk herinde, at de havde godt taalt at gaae for *Danske Dummerhoveder* og slaae Næsen i Brostenene for de *Tydske Skolemestere,* der kaldte dem saa, men de kunde ikke taale, at dette saakaldte Danske Dummerhoved paa mine Skuldre gjorde Nar ad de *Tydske Skolemestere,* og viiste dem, det var Karl for sin Hat.

Nu derfor, da man har forlangt en lille Opskrift af mig, der kunde vise især vore gode *Danske Bondemænd,* hvad det egenlig er, jeg saa gierne vilde unde dem i *Sorø,* men som mange andre *misunder* dem, og som de nu, da *Christian* den *Ottende* er død, synes, midt under Raabet paa *folkelig Frihed* |A:308og *Oplysning,* at skulle gaae Glip ad, nu maa jeg vel fremdeles nævne min "*Lykønskning til Danmark*" som den bedste Opskrift, jeg kiender, om hvad Oplysning, den *Danske Bondestand* trænger til og kunde faae i *Sorø,* og vilde faaet, hvis Kongen havde levet længer, da jeg havde Hans *Kongelige Ord* paa, at jeg skulde faae Lov til at giøre i *Sorø* alt hvad jeg kunde; men jeg vil dog ingenlunde vægre mig ved, saa jævnt og klart og kort, som jeg kan, at skrive det samme, jeg igrunden har skrevet saa tit, og hvoraf Kiernen er mit bestandige Løsen: mørkt bag og lyst for, *Tydsk* ud og *Dansk* ind!

"At kunne *tale og skrive godt for sig,*" det er kort og godt hvad den *Danske Bonde* ønsker, han havde, og føler, han fattes Oplysning og Veiledning til, og det er hvad ikke blot den *Danske Bondestand,* men de fleste *Danskere* fattes og hvad de dog, saavidt mueligt, alle maatte have, naar de nogenlunde skulde kunne staae paa deres egne Been, og paa en fredelig, skikkelig Maade giøre deres Stemme giældende i hvad der angaaer enten dem alene, eller hele *Danmarks* Rige, som vi skal alle være lige gode om.

Da der hos os, ligesom allevegne, er megen Forskiel paa Folk, saa de er hverken allesammen *lige* vittige og begavede, ikke heller har *ligemegen* Lyst til at bruge deres Hoved, eller *lige* gode Stunder til |A:309at lære andet end hvad de skal tjene Føden med, saa kan følgelig heller *ikke* **alle** Danskere lære *ligegodt* at tale og at skrive

for sig, men det Halve kan ogsaa være godt, især naar det er *Munden,* som altid er tilrede, man lærer at bruge, og Leilighed og Anstalt maa der nødvendig være i Landet til at alle kan lære at bruge baade Mund og Pen *saa godt,* som de har Hoved, Lyst og Stunder til. Dertil forslaaer imidlertid vore *Almue-Skoler* og alle vore *Børne-Skoler* saa godt som ingen Ting, thi ved at skrive efter *Forskrift* og ved at lære *andres* Ord udenad, dermed lærer man aabenbar ikke at tale og skrive godt *for sig,* men kun at skrive af for de *andre* og at snakke *dem* efter Munden.

Uagtet derfor vore *Børne-Skoler,* naar de blev bedre indrettede, kunde giøre endeel Gavn, saa er det dog først den *voxne Ungdom* i Skiels-Aar og Alder, som *kan* lære at tale og skrive godt for sig, og dertil er der endnu *slet ingen* Leilighed og Anstalt hos os, thi naar *Danskere* skal lære at tale og at skrive godt *for sig,* da maa det aabenbar være paa *Dansk,* som er deres *Modersmaal,* og da maae de lære at tale og skrive godt *for det Danske,* som er deres *eget,* og imod alt det *Tydske* og andet *fremmed* Gods, der enten vil fortrænge eller vil dog undertrykke det *Danske,* som er *vort eget,* og som vi derfor allesammen skal |A:310lære at kiende saa godt som mueligt, skal allesammen holde mest ad og alle forsvare baade med *Haand* og *Mund,* saa vi kan faae Lov at beholde, bruge og nyde det i Fred.

See, saadan en Indretning for hele den *Danske Ungdom,* hvor den med Lethed og med Fornøielse kunde lære at kiende alt hvad der er ægte *Dansk,* baade indvendig og udvendig, og at forsvare det godt baade med *Haand* og *Mund* paa deres **Danske** *Modersmaal,* den trænger vi høilig til, naar hvad der er *Dansk* skal blive ved at være det, vil Gud, til Verdens Ende, skal giøre os allesammen Gavn og Glæde og giøre gamle *Danmark* Ære.

Skal vi derfor faae en ægte *Dansk Oplysning* i Riget, saa den *Danske Bonde* og *Danskeren* i det Hele kan lære at tale og skrive godt *for sig,* ligesom *Tydskere, Franskmænd* og *Engelskmænd* tale og skrive *for sig,* men *ikke for* os, heller *imod* os, da maae vi *allerførst* have en *Dansk Høiskole,* som Ungdommen kan tye til og faae de Mænd i Tale, der veed bedst Besked om *Danske* Ting, baade før og nu, og kan bedst tale og skrive for sig paa *Dansk,* og har Lyst og Drift til at føre *Dansken* paa Fode og paa Glid i alle Maader.

Hidindtil har vi i Oplysningen kun efterabet *Tydskerne* og andre fremmede Folk, saa naar det hedder |A:311sig, at vi har *lært noget,* da vil det gierne sige, at vi har lært saa meget *Tydsk* og *Latin* og *Fransk* og allehaande Ruskumsnusk udenad, at det *Danske* enten reent er blevet glemt, eller dog ligesom smidt hen i en Krog og regnet for ingen Verdsens Ting, saa de fleste af os taler og skriver, som man veed, meget *maadelig Dansk,* fuldt af *fremmede* Tanker, Ord og Talemaader, som man maa have lært et heelt Register udenad for at forstaae, og de fleste af os veed da ogsaa kun meget

daarlig Besked om det *Danske* Folk og Rige, den *Danske* Tænkemaade og alle *Danske* Ting. Først naar vi faaer en ægte *Dansk Høiskole* i Landet, hvor man ikke spørger om nogen anden Verdens Ting end det *Danske,* men spørger og svarer da ogsaa desbedre om alt, hvad der er og har været og skal være *Dansk,* først da kan vi vente at faae baade *Folkeraad, Præster, Dommere, Skoleholdere* og allehaande *Dannemænd,* som kan ordenlig tale og skrive *for sig,* og veed, hvorlunde *Danske* Folk tænker og føler og hvad der i det Hele er godt og gavnligt for *Danmarks* Rige.

Til at faae saadan en *Dansk Høiskole* er der nu ogsaa ved *Sorø Akademi* den allerønskeligste Leilighed, med meget Jordegods og store Midler fra gammel Tid, som man længe ikke har vidst, hvad man skulde bruge dem til, men Kong *Christian* den |A:312*Ottende* havde stærkt isinde dermed at oprette en *Dansk Høiskole,* hvor de kunde komme, alle hvem der vilde, og hvor alting skulde gaae paa *Dansk,* om vort eget *Danske Fæderneland, Folk* og *Modersmaal,* vor egen *Historie,* vore *Love* og *Indretninger,* saa det er nemt gjort at faae saadan en *Dansk Høiskole* istand, naar man *bare vil,* thi det følger af sig selv, at de af os, som kan noget *Dansk* og har nogen Kiærlighed til *Danmark* og det *Danske Folk,* vi vilde med stor Fornøielse kappes om at sætte den Ting i Gang.

Hvad der hidtil har forhindret og endnu vil søge at forhindre denne gode Gierning og nødvendige Indretning, det er da kun dem, der enten *ikke* under *Bonde* og *Borger* nogen *ret Oplysning* om *dem selv* og deres og vore *egne Ting,* eller som er saa inddrukne af alt deres *Tydsk* og *Latin,* at de tænker, *Dansk* duer til *ingen Ting*; men især nu, da Krigen har lært os alle, at *Tydsk* er vor Ulykke og *Dansk* vor eneste Frelse, nu maae dog vel den *Danske Høiskoles* Modstandere midt iblandt os lære at stikke Fingeren i Jorden og lugte, *hvor* de er!

Saa vil vi da haabe, at den *Danske Høiskole i Sorø,* som Kong *Christian* den *Ottende* havde fast besluttet at aabne *iaar,* ogsaa *iaar* vil blive aabnet, og kun endnu blive *Danskere, friere* og *livligere* |A:313end Han kunde gjort den. Baade maa da, som det var betænkt, *alle* hvem der vil frit kunne besøge og benytte den *Danske Høiskole,* kort eller længe, uden al *tvungen Overhøring* eller anden *Forpligtelse,* og uden al *Udgift* for *Lærdommen,* og tillige maa der sørges for, at *Fattigfolks* Børn, som har *Lyst* og *Nemme,* kan have deres nødtørftige Ophold en vis Tid ved Høiskolen, for at den *Danske Oplysning,* som vi alle trænger til, ogsaa, for saavidt som mueligt, kan komme alle til Nytte.

Og nu til Slutning kun det, at om denne Sag maae dog endelig *alle* gode *Dannemænd,* ja, alle *Danskere* være enige, for ihvor forskiellige Tanker og Meninger vi end ellers kan have om mange Ting, saa trænger vi jo dog alle til at *forstaae hinanden* ret, og til at kunne *tale* og *skrive godt* for os paa *Dansk,* som er vort eget, baade

Mænds og Kvinders, Børns og gamle Folks *Modersmaal,* og har vi mindste Kiærlighed til det gamle *Danmark,* da maae vi jo inderlig ønske, baade at Ungdommen lærer at kiende hvad Danmark har været i gamle Dage og hvad Det er nu, og lærer at sætte Priis paa *dens eget,* saa de ikke bytter det bort for *Tydsk* og andet *fremmed* Gods, som de allerfleste igrunden slet ikke kan bruge uden til at giøre Ulykker med baade paa sig selv og andre. *Vorherre* har ogsaa givet os *Danske* |**A:314**Folk baade *Hoved* og *Hjerte, Modersmaal* og *Fæderneland,* som vi godt kan være bekiendt for hele Verden, og naar vi bare skiønnede paa vort eget og vilde nøies med det og kiønt forliges om det, da havde vi *Danskere* fra ældgammel Tid saameget *Lykke* og *Held* med os baade i Krig og Fred, at det ordenlig har været til stor Forundring for alle de Fremmede, som hørde og spurgde det, og saaledes vil det sikkerlig blive igien, naar vi bare kan blive alt det *Vildtydske* og *Vildfremmede* kvit, og faae alting i "*Danmark,* deiligst Vang og Vænge" indrettet efter vort eget *Danske* Hoved og Hjerte og efter vor egen *Bekvemmelighed,* som vi, desværre! længe har glemt over *Tydsk* og *Fransk* og *Latin,* over Miskmask af allehaande *fremmede* Tanker og Bøger, Gloser og Giøglerier, ja, over Pokker og hans Oldemoer!

Nu vise da *alle Danskere,* at der er *Liv* i dem, ved at sige alle med een Mund: ja, saaledes, *Dansk,* det skal herefter *Alting i Danmark* være!"

|**A:315** |PS7:86

Frispillernes Krigssang.

(Gaaer som: den tappre Landsoldat.)

1 Frispillere er vi,
Tænk ei, det er forbi!
Vi Bøssen bære let,
Med samt sin Bankenet,
Og tag dig, *Tydsker!* vel i Agt, du kommer ei for tæt!
Vi har nok hørt, du vilde med *Dansken* spille Giæk,
Men du kan troe, hos *Dansken* der vanker dygtig Smæk,
For *Klumsak* spiller vi,
Til *Dannemark* er fri.
Hurra! Hurra! Hurra!

2 |PS7:87Vi spillede os frie,
For Lykken havde vi,

Vi spilled os ei blot
Fra Strambux og Kasjot;
Vi spillede os kvit og fri for hver en Tydsk Hundsvot;
Vi gaaer kun med i Marken at klare gammel Giæld,
Med al Plaseer i *Danmark* vi *Tydsken* slaaer ihjel,
For *Klumsak* spiller vi,
Til *Dannemark* er fri.
Hurra! Hurra! Hurra!

3 |**A:316**Frispillere er vi,
Og Lykken staaer os bi,
Det skal du faae at see,
Og ei ad *Dansken* lee;
Vort *Frisprog,* det har vi, og siger baade A og B,
Saa det skal knage efter i hvert et Been, du har,
Kom saa igien og siig os, om *Dansken* er en Nar!
For *Klumsak* spiller vi,
Til *Dannemark* er fri.
Hurra! Hurra! Hurra!

4 Vi spillede os frie,
Tænk ei, det er forbi!
Med dig vi spille skal,
Slet ikke halv om halv,
Til ei du meer med al din store Viisdom kiender Tal,
Og skriver aldrig mere om alskens Ting glatvæk,
Og smører aldrig mere om Munden Folk med Blæk;
For *Klumsak* spiller vi,
Til *Dannemark* er fri.
Hurra! Hurra! Hurra!

5 |PS7:88Frispillere er vi,
Og *Lykken* staaer os bi,
Vi spiller, som Kong *Dan,*
Om *Danskens Fædreland,*
|**A:317**Som er en Perle uden Mage i den dybe Strand!
Vi sætter op for *Danmark* nu baade Liv og Blod,
Og du skal faae at finde, at *Lykken* er os god;
For Klumsak spiller vi,
Og spiller *Danmark* fri!
Hurra! Hurra! Hurra !

|PS7:88

Kiøbenhavns Vesterport.

1 Kampen er svar, vore Kæmper kun faa,
Høsten er stor og Arbeiderne smaa!
Her bruges Hænder med Kræfterne mange;
Fattes de ikke i Leir og i Vange?
Hvi mon med *Portveien* haster man saa?

2 Er det for Spas, eller er det til Spot?
Er alt det Gamle nu Dansken for smaat?
Taaler nu ikke den Snæverhed længer
Tivolis Boder og Banen med *Gænger,*
Naar deres Priis skal forrente sig godt?

3 Ei for saa lidt bygges *Portveien* ny
Til *Axel* Hvides mærkværdige By;
|**A:318**Ei for saa lidt brydes Gab paa de Volde,
Som bære Tilnavn af *Dannemarks Skjolde,*
Og kom med Æren for Fasthed i Ry.

4 |PS7:89Venter man fornemme Giæster i *Havn,*
Aabner vor Hovedstad for dem sin Favn:
Dørrene høie og Portene vide;
Hvem er da Drotten, som her skal indride?
Hvad er hans Storværk? og hvad er hans Navn?

5 Er det et Varsel for *Dannemarks* Fald!
Er det for Fienden, som trodser paa Tal,
Er det for *Keiseren,* Drot over Skygger,
Axelstad ivrig en *Æreport* bygger!
Skal ham besynge *Ænheriers* Skjald!

6 Nei, før det skeer, skal i Bølgernes Skiød
Ørnen fra *Ygdrasil* finde sin Død!
Førend det times hvad Gud vil forbyde,
Skal alle Harper som Ligklokker lyde,
For *Dannekvinden* ei mere er sød!

7 Nu bygges Porten til Ære for ham,
Som skal udslette al Dannemarks Skam,
Taaren aftørre og Skammen afstryge,
Tabet oprette og Fienden ydmyge,
Holde sit Indtog med Glands uden Bram!

8 |**A:319**Det er for *Dannemarks Værge* og Drot

Portveien bredes og banes saa godt;
Det er fra *Skjold-Ungen* Voldene briste;
Som fra det første, saa og paa det sidste
Dannemarks *Skjold* er og Dannemarks *Drot!*

9 *Tydsker* paa Marken, som hører min Sang,
Trodser mod Aanden og leer ad dens Klang!
Du skal dog see dem, de *Fredegods-Dage,*
Som du ei troer paa og aldrig kan smage,
Blev du end mosgroet i deiligste Vang!

Præsten Grundtvig i Krigs-Ministeriet.

Mit *Navn* maa nok enten være meget slet *anskrevet* eller dog meget slet *opskrevet i Krigs-Ministeriet,* thi i Berlings-Avisen (No. 179) finder jeg vel en ny Anmeldelse af "360 Rdlr. Sv. Bco. fra en unavngiven Nordmand i *Bergen* til den *Danske* Sags Fremme," som *jeg* maa antage, skal være de *samme,* som *jeg personlig* har indbetalt; men da Ministeriet, *efter* Anmeldelsen, skal have faaet førnævnte Sum *ved* Handelshuset *Kjeldberg* & Sønner i Göthe|A:320borg, saa vil det dog *ikke* passe; thi vel fik jeg ovennævnte Sum fra Handelshuset *Kellberg,* men *Ministeriet* fik den baade *ved og af mig*. Summen var nemlig, efter Hr. *Kellbergs* Brev til *mig, ikke* stillet til *Krigs-Ministeriets,* men til *min* Disposition, saa det var ikke blot *mig,* der indbetalde Summen, men ogsaa *mig,* der *foretrak* Krigs-Ministeriet til Indbetalings-Sted, og da Ministeriet tilbageholdt Hr. *Kellbergs* Brev til *mig,* maatte Det deraf have seet, at Ministeriet *her* havde ene og alene med *mig* at giøre. Jeg maa derfor ærbødigst bede *Krigs-Ministeriet* gaae til den Bekiendelse, at hvormeget Det end ellers kan have modtaget "fra en unavngiven Nordmand i Bergen" enten *directe* eller *ved* et Handelshuus i Götheborg, saa har Det dog *ogsaa* ved *Præsten Grundtvig* modtaget 360 Rdlr. Sv. Bco. fra en unavngiven Nordmand i Bergen til den Danske Sags Fremme!

At man ikke gierne seer *Præster i Krigs-Ministeriet,* det kan jeg godt forstaae, da *Præster* fra gammel Tid jo er mellem *Soldater,* som Ugle mellem Krager; men *naar Præsten,* som jeg her, kommer affarvet, kun for at indbetale *Penge,* som han *ikke skylder,* men tillidsfuld *betroer* Krigs-Ministeriet, da kan man dog nok være bekiendt at tilstaae, at *Præsten* har *været der* og indbetalt saa og saa meget til det og det! Da "*Kellbergs*" Navn har været saa daarlig opskrevet i Ministeriet, at det er blevet til "*Kjeldberg,*" saa ligger maaskee det Hele deri, at *mit* Navn har været reent *ulæseligt,* og

skiøndt det dog ligesaalidt i Danmark, som i Sverrig og Norge, er aldeles ubekiendt, har jeg dog fundet det klogest at lade det trykke fedt i Overskriften.
|[A:321]

Danskeren.

Et Ugeblad.

1848. Onsdagen den 9de August. Nr. 21.

Kan Danmark frelses under det nærværende Ministerium?

Man seer, jeg spørger ikke, om det nærværende Ministerium *kan frelse* Danmark? thi dels er hverken Danmark eller jeg *uden Gud* i Verden, og dels lærer al Erfaring, at intet levende Menneske, end sige da et heelt Folk, kan frelses *uden selv* at hjelpe til, saa selv det allerypperste Ministerium *kan ikke* frelse Danmark, uden Gud vil og det Danske Folk selv hjelper til af alle Kræfter; men jeg spørger kun, om Danmark *kan* frelses *under* det nærværende Ministerium; thi saa daarlig kan en Bestyrelse være, at et Folk og Rige umuelig kan frelses *under* den, om end baade Folket og Himlen giør Underværker.

Jeg veed jo nok, at det herskende Parti sædvanlig vil have *Danmarks Frelse* anseet enten for en *Umuelighed* eller for en *Bisag,* saa vi i denne Henseende skulde nøies med enten at troe paa rene Umueligheder, eller hvad man kalder at "*forgaae med* |A:322*Ære,*" men det er jo Daarlighed, thi *reen umuelige* Ting troer man kun paa i Daarekisten, og ligesaalidt som et Folk kan faae *Bod* for *Banesaar,* ligesaalidt kan det *forgaae med Ære,* da det tvertimod især er den uslukkelige *Skam,* der følger med Undergangen, som maa drive et Folk til selv fortvivlende at værge sig derimod, og heller skifte Ministerium hundrede Gange end *opgive sig selv*. Her nytter slet ikke den sædvanlige Snak om, hvorvidt man efter et daarligt Ministerium rimeligviis faaer et bedre eller et endnu daarligere, thi *kan* Folket og Riget *ikke* frelses under det nærværende Ministerium, da kan man igrunden *aldrig* faae et *daarligere,* men meget mulig faae et bedre, faae et *taalelig* godt, *hvorunder* Frelsen dog er *mulig*. Derfor fandt vi, at det *forrige* Ministerium var utaaleligt, skiøndt vi havde meget ringe Udsigter til et bedre, thi vi følde, at under et

Ministerium, der aabenbar viste, at det havde *opgivet* Folket og Riget, *Danmark* og *Danskheden,* som noget, der enten ikke var værdt eller stod dog ikke til at frelse, *under* et *saadant* Ministerium *kunde* Danmark *umuelig* frelses, og har derfor det nærværende Ministerium ogsaa *opgivet* Danmark og *Danskheden,* da maa vor Følelse være den samme.

Om det imidlertid virkelig er saa, *om* vort *nærværende* Ministerium i denne Henseende er ligesom det forrige, det er det store *Spørgsmaal,* som vi |A:323ingenlunde maae behandle letsindig, eller forhaste os med at besvare, da vi derved ikke blot gjorde Ministeriet stor Uret, men kunde let giøre os selv, giøre Danmark ubodelig Skade; thi vel bryder Nød alle Love, men uden Nød maa man aldrig bryde Love, og at skifte Styrelse to, tre Gange om Aaret, det er et Brud paa den *Grundlov,* som til *god* Styrelse kræver *Fasthed* og *Rolighed.*

Vort nærværende Ministerium er nu, som bekiendt, et *Blandings*-Ministerium, og vel maae vi om de gamle Medlemmer sige, at siden de ikke *traadte* ud af det Ministerium, der *opgav* Danmark og Danskheden, saa maae de vel ogsaa ansees for at have *opgivet* dem, men dog troer vi, de opgav dem kun *nødig,* og vilde derfor ikke giøre deres Frelse umulig i Forbindelse med nye Medlemmer, som med godt Haab arbeidede derpaa. Og om Ministeriets *nye* Medlemmer behøver jeg ikke at sige Nogen, hvad hele *Danmark* veed, at hvor forskiellige vore Tanker end var om deres Oplysning og Dygtighed, saa troede vi dog alle fuldt og fast, at de, langtfra at have *opgivet* Danmark og Danskheden, tvertimod havde det bedste *Haab* om begges Frelse og vilde arbeide derpaa; thi de udgik jo netop fra det udtrykkelig saakaldte *Nationale* (Danske) og *Skandinaviske* (Nordiske) Parti, der endogsaa sværmede for den alleryderste Spidse af hvad der paa nogen Maade kunde *kaldes Dansk: Kongerigets* |A:324Eidergrændse nemlig for tusind Aar siden, nu tykt begroet med *Tydskere.* Uagtet man derfor nok veed, at *Sværmerier* stoler man kun forgæves paa i det virkelige Liv, og at der altid maa have været en Hage ved det Parties *Danskhed* og *Nordiskhed,* der helst benævnede sig med **fremmede** Ord, som aldrig rigtig udtrykker *hjemlige* Ting, saa vilde vi dog giøre de nye Ministre stor Uret, hvis vi mistænkde dem for at have *opgivet* den *Danske Sag,* saalænge deres Handlinger tillader os at troe, de har *Haab,* om end Haabet er svagt, og vi vilde selv være Danmark utroe, om vi ikke ønskede Ministeriet Varighed, naar Det blot *ikke forhindrer* hvad der hører til at frelse Danmark, som er først en *god Krig* og saa en *god Fred.*

Det forrige Ministerium maatte falde, naar vi skulde frelses, fordi det foretrak en slet og skammelig Fred for enhver Krig, og det nærværende Ministerium, som forkastede den skammelige Fred og skaffede os den Krig, vi maatte ansee for nødvendig, maa da

nærmest betragtes som et *Krigs-Ministerium,* saa at, om Det end skulde mangle Kræfter eller Egenskaber, som i *Fredstid* var uundværlige, maatte vi dog ønske Det Varighed indtil videre, naar Det blot kan og vil skaffe os en god Krig, men paa den anden Side nytter det heller ikke, om man fortæller os, at det i *Fredstid* vilde være et *ypperligt* Ministerium, |A:325thi dels giælder det om et *Krigs*-Ministerium, som om alle *Krigs-Folk* og *Krigs-Indretninger,* der *kun* er fortræffelige i *Fredstid,* at de er kun gode til at lee ad, og dels er *den* Krig, det ny Ministerium har staffet os, af det Slags, at faldt den slet ud, da var det forbi med Danmark.

Til en god Krig hører nu, som man vel veed, først god *Villie* og godt *Mod* hos Folket, dernæst god *Anførsel* og *Styrelse,* og fremfor Alt god *Lykke,* og naar vi vil være billige, som *Dannemænd* altid vil, da maae vi ikke forlange af Ministrene, hvad de ei kan give, altsaa hverken *Frivilligheden* eller *Løvemodet,* som vi maae søge hos os selv, eller *Lykken,* som vi maae søge i *Luften* eller i *Himlen,* og naar Ministrene kun giver os de bedste *Anførere,* vi kan *nævne* iblandt os, da har vi intet at klage, om de end skulde være maadelige, men *Styrelsen* maa være *saa god,* at baade *Frivilligheden, Modet, Anførerne* og *Lykken* faaer Lov og Leilighed til at giøre deres *Bedste,* da disses Godhed ellers, uden en ganske overordenlig, hardtad *utrolig Lykke,* vil være *spildt*.

Det har derfor ligefra Begyndelsen været min eneste, men ogsaa min bestandige Anke over vort *nærværende* Ministerium, at om Det end undte os en *god* Krig, saa vidste Det dog ikke, hvad dertil *især* var nødvendigt, nemlig *Frihed, Frivillighed,* |A:326*Mod* og *Lykke,* men tænkde, at dertil hørde *først* og fremmerst en *talrig* og *velafrettet* Hær, lige godt om af vore *egne* eller af *fremmede* Tropper. Da vi har Krig med *hele Tydskland,* maae vi nemlig vistnok prise vort Ministerium, og især den egenlige *Krigs-Minister,* for Bestræbelsen at giøre vor lille Hær *saa* talrig og saa *velrustet* som mueligt, og i en saadan Krig var det vistnok meget raadeligt, om ei aldeles nødvendigt, at kalde vore *Nordiske Grander* til Hjelp; men at man *udelukkende* synes at have regnet paa *Tal, Afretning* og *fremmed* Hjelp, og at have tigget *al Verden* om Hjelp, det er ikke blot under *Nordens* Værdighed, men det røber meget liden Forstand paa hvad der kan skaffe *Danmark* en *god* Krig og meget liden *Tillid* enten til *Frihedens* Kraft eller til *Danmarks Frivillighed, Mod* og *Lykke,* som man dog især maa regne paa, naar man skal have et *velgrundet Haab* om Danmarks og Danskhedens Frelse.

Hvad nemlig først *Hærens Talrighed* angaaer, da kan vi jo umuelig giøre *Danmark* saa *folkerig* som *Tydskland* og skal derfor vel vogte os for at ville have ligesaa *talrig* en Krigshær, da vi ellers kommer til at ligne den opblæste Frø, der naturligviis revnede længe før den blev saa stor som *Oxen,* og hvad *Hjelpetropper* angaaer, da skal, blandt meget andet, *Slesvig-Holstenernes* Exempel lære os, at

skal man have nogen Glæde af dem, maa ens *egen* Hær være Hoved og *ikke Hale,* ligesom det da er soleklart, at ethvert Folk, der skal beholde *Frihed* og *Selvstændighed,* maa til *daglig* Brug kunne forsvare *sig selv* mod sine nærmeste Naboer.

Paa den anden Side er det ogsaa indlysende, at dersom man af Overtro paa *Tallet, Afretningen* og *Hjelpetropperne,* nægter *Friheden, Frivilligheden, Modet* og *Lykken* Leilighed til at |A:327vise sig og virke med Kraft, da *forhindrer* man det eneste, der kan frelse *Danmark,* og jeg skiønner ikke rettere, end at vort *nærværende* Ministerium fra denne Side har et stort Ansvar, men jeg troer, det kunde endnu gaae godt, naar Ministeriet erkiendte og rettede denne sin store Feiltagelse, og jeg paastaaer, Det maa erkiende og rette den, hvis Det *ikke* har *opgivet* Danmarks og Danskhedens Frelse.

Jeg vil derfor ikke gaae irette med Ministeriet om gjort Gierning, *som ei* staaer til Ændring, men kun for at vise, jeg veed, hvad jeg siger, vil jeg minde om, at Ministeriet, istedenfor at opmuntre *Frivilligheden* og *Folkevæbningen,* har ligefra Begyndelsen lagt dem Hindringer iveien og derved vakt den Tanke, at Det hverken *ønskede* Frihed eller *skattede* Frivillighed, men vilde udrette alt med *Tvang* og *Trældom*. Det har fremdeles vel udsat Danmarks Hær i sin *ringeste Skikkelse* for at knuses ved *Slesvig* af *Preusere* og *Hannoveranere,* men aldrig siden tilladt den i *voxen Tilstand* ret at vise sit *Mod* og prøve sin *Lykke,* uagtet dertil baade under *Nørre-Jyllands* Besættelse og efter dets Rømning, ei blot har været overflødig Leilighed, men den stærkeste Opfordring. Om *den Tankegang* derimod, som ved alt dette laae til Grund, og om *den Vaabenstilstand,* hvormed man har trøstet, og *den Udskrivning* af de *Fribaarne,* hvormed man har truet os, *derom* maa og vil jeg sige, at skal den *Tankegang* blive ved at herske, *den Vaabenstilstand* holdes ud, og *den Udskrivning* finde Sted, da *kan* Danmark og Danskheden *ikke frelses* under det nærværende Ministerium.

Man betænke dog engang, *hvorfor* det især maa være, at vi ønsker *vort* Fæderneland fremfor andre Lande *Frihed* og *Selvstændighed,* og vil med stor Opoffrelse kæmpe derfor, og man indsee dog, at det især maa være for at *vi selv* og *vore Børn* |A:328kan nyde *Frihed* og *Selvstændighed,* eller mener man kanskee, at *Danskere ikke* ligesaavel som *Engelskmænd* kan føle, at *Skindet* er nærmere end *Skjorten,* eller veed man ikke, at baade i det *gamle Grækenland* og allevegne, hvor man havde kæmpet djærvest og opoffret sig høimodigst for *Fædernelandets* Frihed og Selvstændighed, der tabde man baade Lysten og Kraften dertil, saasnart man følde, man havde *Trællekaar,* som man ved den *saakaldte* Kamp for *Fædernelandet* ingenlunde blev kvit, men var, hvem der saa end vandt, lige visse. Jeg veed det jo nok, at efter den bekiendte *latinske* Fabel skal det være *æselsagtigt* i Kamp med en

Røver at spørge om, enten man i hans Vold kan vente *bedre* eller *slettere* Kaar end man for Øieblikket har; jeg veed ogsaa, at man med et *godt Skin* kan tale meget høitravende om den grændseløse *Opoffrelse, Tapperhed* og *Taalmodighed,* der først da blive *ægte* Dyder, naar de øves, ligesom den *latinske Stil,* blot for deres egen Skyld, uden alt Hensyn til, om man *selv* kan *vinde noget* eller skal *tabe alt* derved; men uden her at indlade mig dybere enten i den *latinske* Viisdom eller paa det *Romerske* Dydsbegreb, vil jeg blot ganske tørt anmærke, at *saa viis* uden al Eftertanke og *saa dydig* uden al Egenkiærlighed *er* nu engang *Verden ikke,* hverken i Syd eller Nord, saa regner man derpaa, da giør man Regning uden Vært. Hos *Barbarer* kan *Regeringerne* vel til en Tid finde en *Hunde*-Troskab og en *Faare*-Taalighed, som de kan adle med de *dydigste* og selv med de *gudeligste* Navne, men den *oplyste* Verden veed godt at kalde Barnet ved sit rette Navn, og i den *oplyste* Verden, hvortil *Danmark* hører, vil man forgæves vente denne behagelige Dyriskhed, medens man naturligviis kun hos meget enkelte vil finde den *christelige* Ædelmodighed og Selv-Opoffrelse, der ene fortjener de Lovtaler, man har ødslet |A:329paa den for alle Voldsmænd saa ønskelige Tamhed og Ligegyldighed. Vistnok er der af Art *saamegen* Ædelmodighed, Spaghed, Fredegodhed og Fædernelandskiærlighed hos det *Danske* Folk, at naar de blot har det taalelig godt, og troer, at Regeringen *mener* dem det godt, da kan de giøre store Opoffrelser uden synderlig Udsigt til derved at forbedre deres egen eller deres Børns Stilling, men naar, som nu, *alt* skal voves og *alle* Kræfter opbydes, da maa ogsaa det *Danske Folk,* for virkelig at vove alt og opbyde alle Kræfter, *føle sig sikker* paa, at *naar* Fædernelandet derved vinder *Frihed* og *Selvstændighed,* disse Perler da ikke vindes som et Rov for vilkaarlige Herskere, men som en Skat for alle gode *Dannemænd* at være fælles om fra Slægt til Slægt. Mangen enkelt kan vel selv smøre eller lade sig smøre om Munden med Udsigt til *almindelig Valgret, almindelig Værnepligt, almindelig Selveiendom,* og den *almindelige* Rigsdags *lovgivende* Myndighed, men det er sjelden dem, der tænker længere end Næsen er, og aldrig dem, der har *meget* at tabe og at *miste,* altsaa ikke dem, der kan og vil giøre de *store* Opoffrelser, som *Danmarks Frelse* nu øiensynlig kræver. Om disse nemlig end ikke nær alle klart indseer det saa *føler* de dog dybt, at den *almindelige Valgret,* især som den bebuder sig hos os, langtfra at være til *fælles Bedste,* snarere vil føre til en Landeplage, med daglig Kiv og Strid og Bestikkelser og til et kun *saakaldt Folkeraad* langt frygteligere og farligere end det gamle forhadte *Rigsraad.* Ligeledes føles det ikke blot, men indsees let, at den saakaldte *almindelige Værnepligt,* der vilde *betage* hele Rigets mandlige Ungdom *Frihed* til at flytte og fare *hvorhen,* og til at sysle *hvormed* den lyster, men derimod forpligte den til at bortødsle sine bedste Aar i et *ledigt* og dog *trælsomt,* paa alle Maader uhyre

kostbart, |A:330*farligt* og *skadeligt* Borgleie, den vilde ikke blot være en *utaalelig* Byrde for de hidtil *fribaarne,* men vilde, naar Fædernelandets Frihed og Selvstændighed igien kom i Fare, have kvalt al den *Frivillighed* og *Ædelmodighed,* som baade nu er og herefter vil være vor eneste Redning. Den *almindelige Selveiendom* er vist nok, *rigtig* forstaaet, et af de uundværligste borgerlige Goder, men dels er den aldeles *uforligelig* med den *almindelige Værnepligt,* der *bagbinder* hele Landets mandlige Ungdom, saa den raader hverken for sin *Sjæl* eller sin *Krop,* og dels forstaaer man hos os ved den *almindelige Selveiendom sædvanlig* slet ikke andet, end at *Fæste-Forholdet* paa Landet *ophører,* uden Spørgsmaal om, *hvem* der kommer til at *eie Landet* eller *hvormange* derved kommer til *selv* at eie noget. Om saaledes ti eller tyve *Tydskere* eiede alt *Danmarks Jordegods,* men enten drev det selv, eller pagtede og leiede det ud, da vilde der, efter vor *herskende Sprogbrug,* ogsaa være *almindelig Selveiendom i Danmark,* skjøndt *ingen Dansker* eiede en Fodsbred af *Fædernelandet*. Dog, selv naar vi ved *almindelig Selveiendom* vilde forstaae, at alle de, der hidtil var *Fæstere* blev *Selveiere,* saa var det dog vel ingen Trøst for *Herremændene,* som, for at det paa en Studs kunde skee, enten maatte nødes til at sælge for en Slik eller til uvederhæftige Kjøbere, og heller ingen Trøst for *Huusmænd* uden Jord og *Inderster,* som dog er langt talrigere end *Gaardmændene,* men kunde ei komme til at dele Byttet, uden ved en ny Voldtægt, der vilde *ophæve al Eiendoms-Sikkerhed* og al indbyrdes Tillid, følgelig giøre os alle *grændseløs ulykkelige*.

Komme vi nu endelig til den *almindelige Rigsdag* med *lovgivende* Myndighed, som maatte være vor eneste Tilflugt *mod* den *almindelige Vær*|A:331*nepligts* og den *galt* forstaaede *Selveiendoms* truende Farer, og være den eneste Støtte for Haabet om sand *borgerlig Frihed* og *Selvstændighed,* da føler vi for det første alle, at *ingen* kan have mindste *Sikkerhed* for hvad der paa en almindelig Rigsforsamling vil faae de *fleste Stemmer,* men kun den største Rimelighed for, at de *sjelden* vil følge de *bedste* Grunde, og dernæst er *Valgloven* saa slet beregnet baade for *Danskheden* og *Dygtigheden,* at man aabenbar har langt mere at frygte end at haabe af en *lovgivende* Forsamling, der skal sammensættes eller rettere *sammenblæses* efter den.

Vistnok har det nærværende Ministerium ogsaa paa en Maade givet os *almindelig Skrive-Frihed* og lovet os en ligesaa almindelig *Religions- og Associations-Frihed,* og det er tilvisse *dyrebare* Friheder, som *Danmark* for at frelses *nødvendig* maa have; men naar et Ministerium *ikke* i det Hele viser sig den *Borgerlige Frihed* og Selvstændighed *gunstig,* da kan man hverken lide paa hvad Det i denne Henseende *lover,* eller selv regne paa hvad Det *giver,* og man seer let, at al *aandelig* Frihed, saalænge Aanden boer i et Legeme,

uden *legemlig Frihed* kun er et Skin. *Almindelig Frihed* til at *flytte* og *fare* indenlands og udenlands, hvorhen man vil, og *Frihed* for *Fængsling* uden i faa bestemte Tilfælde, og *Frihed* til at ernære sig med sine *egne Hænders* Arbeide, *hvor* og *som* man vil, det er hvad *alle Danskere* tildeels og de fleste ganske *fattes,* og saaledes er vi *fritalende Skribenter* endnu udsatte for *Fængsling,* naarsomhelst det maatte behage Regieringen at lade os tiltale. *Trykke-Forordningen* af 1799 er nemlig endnu, kun med faa Undtagelser, i Kraft, og hvem der kiender den, veed, at vi selv for Fritalenhed om den *Statsforfatning,* vi *ei* længer *har,* efter den kunde dømmes til *Fængsel,* ingen af os |A:332veed *hvorlænge.* Er der nu denne slemme Hage, *Usikkerhedens* slemme Hage selv ved den *Skrive-Frihed,* der dog for Øieblikket virkelig er os givet, da kan vi jo langt mindre lide paa den *Religions*- og *Associations*-Frihed, der næsten blot er os lovet, og kan det saameget mindre, som de *fremmede* Ord (Religion og Association), lade sig meget forskjellig opfatte og udtyde, saa ved den *saakaldte* Frihed dog hverken *Gudsdyrkelsen* eller *Selskabeligheden* blev fri.

For *Friheden* har altsaa det nærværende Ministerium gjort *saalidt* som mueligt, og maatte dog have Sind til at gjøre *alt mueligt* for den, naar der *hensigtsmæssig* skulde arbeides paa Danmarks Frelse, thi vel er der megen Frihed, man i Krigstid enten ikke kan benytte eller føler dog mindre Savnet af, men under de store Opoffrelser og den haarde Kamp trænger Folket dog til de mest smilende Udsigter, og de findes kun for det *Danske* Folk, hvor *Freden* hersker og *Friheden* bygger.

Hvad der nu, selv mere end Savnet af mangen *ønskelig Frihed,* har indskrænket de frie og deristeden aabnet meget mørke Udsigter, det er *Ministeriets Mistro* til *Frivilligheden* og ugunstige Betragtning deraf, uagtet den i *Danmark* har viist sig baade saa skiøn og saa stor, at den ikke blot maatte hilses som det lykkeligste Varsel for *Danmarks Frelse,* men vilde, rigtig skattet og benyttet, allerede have bidraget uberegnelig og vidunderlig dertil.

Tag vort Mandskab og forlang vore Penge, men gaae saa Fienden rask paa Livet saa det kan faae en god Ende! det har været og er endnu, især i *Nørre-Jylland,* det stadige Omkvæd, men istedenfor at opmuntre Folket til *almindelig Væbning,* og til ved *Gave* og *Laan* at dække Krigs-Omkostningerne, har man gjort næsten alt hvad man kunde for at *dæmpe* Fyrigheden, kyse og *lamme* Frivilligheden, som om |A:333man selv var bange for de frie og mægtige Elementer, som ene i levende Virksomhed og fulgte, som de pleie, af Lykken, kan frelse *Danmark.*

Uagtet saaledes ligefra Krigens Begyndelse frivillige Gaver baade af Penge, Heste og Levnetsmidler strømmede ind fra alle Sider, og uagtet den Danske Beredvillighed maatte stige til det høieste ved de mange frivillige Bidrag, der ved et elskeligt Vidunder

kom selv fra *Sverrig* og *Norge,* saa var *Ministeriet* dog saa langtfra *deri* at see enten et *Middel* til Danmarks Frelse eller *Borgen* derfor, at Det endogsaa viste sig vranten derved, og skyndte sig at udskrive en *Krigsskat,* der baade, ved at bebyrde mangen Enkelt over Evne, svækkede den gode Stemning, og ved sin fornemme Mine fremkaldte den Tanke, at *frivillige* Gaver og Laan var igrunden *overflødige*.

Uagtet ligeledes *Ungdommen* af alle Stænder ligefra Begyndelsen frivillig fløi til Fanerne og brændte af Begjærlighed efter at kæmpe, falde eller seire for Fædernelandet, og skiøndt ogsaa denne Flamme vidunderlig næredes af *Norske* og *Svenske Frivillige,* som strømmede hid for at blande Blod og staae Last og Brast med os, saa var *Ministeriet* dog ligesaa langt fra heri at see en *Aabenbarelse* af *Nordens Aand* og *Danmarks Lykke,* der sjungende uddrog til Seier, thi snart *afviste* man reentud de *Frivillige,* fordi de ikke havde *Indfødsret* (følgelig var *alt for* ædelmodige) eller man forlangde, at de ogsaa efter Krigen skulde bære Musketten, eller man lod dem dog mærke, de var slet *ikke velkomne,* og man blev under alt dette ei blot ved *strængelig* at indkalde de Værnepligtige, ligegodt, om det var de største Krystere, men man har alt truet os med en ligedan Udskrivning af *Uværnepligtige*. At *Frivillige* desuagtet har flokket sig og kæmpet som Løver under *Dannebrog,* og henrevet mangfoldige Ufrie med sig paa Heltebanen, at man tit har seet Ungersvende stille |A:334sig for Værnepligtige til deres Kaar *efter* Krigen, og dog at *indbetale Kiøbesummen* for deres egen Krop som Gave til *Krigs-Omkostninger,* og at *Værnepligtige,* som Fædre *kiøbde frie,* bagefter har stillet *sig selv* tillige, *det* er Høimodigheds-Træk, som i *Verdens-Historien* vil bevæge Tusinder blandt de kommende Slægter, men det synes ikke paa mindste Maade at have rørt *vort Ministerium,* der tvertimod synes at betragte alt saadant som Virkning af en latterlig Ruus, man snarere maatte beklage, end, som de gamle *Hververe,* fryde sig ved eller, som de nye *Fusentaster,* regne og bygge paa.

Endelig er det et gammelt Ordsprog, der især giælder i Krig, at hvem der intet *vover,* han intet *vinder,* og i en Krig mellem *Danmark* og *Tydskland* maa det nødvendig fra *Dansk* Side giælde dobbelt, saa, skal vi faae en god Krig under det nærværende Ministerium, da maa Det ganske anderledes end hidtil fatte *Mod* til at *vove* og *Haab* om at *vinde,* thi skulde Krigen nu sluttes med en daarlig *Vaabenstilstand* og en i det mindste ligesaa daarlig *Fred,* da maatte *Historien* sige: det var intet Under, da den Danske Regiering i denne Krig vel vovede Alt for ingenting, men *intet for Alt*. Ministeriet vovede nemlig hele *Danmarks Rige,* da Det erklærede, med Magt at ville indlemme hele *Hertugdømmet Slesvig* deri, men dog kun af *Navn,* da det for Resten skulde beholde sin *Selvstændighed,* og for at give denne Erklæring Eftertryk, *vovede*

Ministeriet hele den *Danske Hær* ved Slesvig, hvor den kun ved *overordenlig* Kiækhed og *overordenlig* Lykke, som Ministeriet allermindst regnede paa, undgik at blive tilintetgjort; men *siden* har Ministeriet hverken under *Nørre-Jyllands Besættelse* eller efter dets Rømning, villet *vove* det mindste enten for Hertugdømmet *Slesvig* eller for *hele Riget,* saa *Hærens* Daad af 28de Mai er blevet undskyldt som en |A:335*Feiltagelse,* og hvis derfor Fienden havde taget *Als* og *alt* den 5te Juni, skulde man vel anseet det for Dumdristighedens rette Løn. Havde derimod Ministeriet blot *tilladt* Hæren at *vove* lidt den 28de Mai, da havde den ikke den 5te Juni staaet Fare for at overvældes af Fiendens *forenede Styrke,* en Fare, der nu kun ved *overordenlig* Kiækhed og *overordenlig* Lykke, tvertimod Ministrenes Regning, blev afvendt.

Naar man nu forsvarer eller undskylder denne Ministeriets Banghed for at *vove* hvad Danmark *maa vove* for at *vinde,* med den *talrige Tydske* Hær, med *Engelands* og *Ruslands* og selv *Sverrigs* muelige *Fortørnelse,* som man nødvendig maa være *bange for,* da er det, som naar en af os var i *Livsfare* fra flere Sider, og han da lod være at afværge den nærmeste, overhængende Livsfare, af Frygt for de *andre Farer,* han saa kunde løbe, og det seer man let, var galt, af den simple Grund, at man heller, ved at beholde *Livet,* maa *løbe* alle muelige *Farer,* end ved *Døden* undgaae dem. *Ministeriet* betragter jo nemlig dog, saavelsom vi, vor *Krig* med *Tydskland* som et *Nødværge* for det *Danske Folkeliv,* og enten maae vi da *opgive* dette *Liv,* eller vi maae, om saa al Verden truende fraraadte os det, *forsvare det* til det Yderste, saa naar *Nogen* her skal døe af *Trudsel,* maa det være *Ministeriet* og *ei* det *Danske Folk,* som altid har følt, det var dumt at døe af Frygt for Døden, men er ligesaa klogt som kækt at *trodse Døden,* naar den *truer Livet*.

Her staaer vi da atter ved det store Spørgsmaal: har vort *nærværende* Ministerium *opgivet* Danmarks Rige, det *Danske Folkeliv* med Sproget og med alt hvad dertil hører, og maa det besvares med "ja", da bør naturligviis vort *ansvarlige* Ministerium, der endog udtrykkelig har forpligtet sig til at kæmpe til |A:336det Yderste for det *Danske* Folkeliv, *opgive sig selv,* og overlade det til *Kongen og Folket,* om de vil gaae hen og giøre ligesaa, eller, som deres Fædre fra Arildstid, *vove Alt for Alt,* og prøve, om *Nordens Kæmpeaand* er blevet til en Kryster, og *Danmarks Lykke* har faaet Tøfler paa, saa deres Hu staaer til et lille Levebrød i den ny *Keisers* Tjeneste, som et Par plattydske *Posekiger-Folk* ved *Østersøen!*

Jeg vil imidlertid stille det store Spørgsmaal saa *lavt,* saa *mildt* og *billigt,* som jeg kan, idet jeg spørger: vil Ministeriet, *med eller uden Haab* om Danmarks Frelse, *lade* det *Danske Folk* og den *Danske Hær* have Lov og Leilighed til at vise deres *Frivillighed,* deres *Mod* og deres *Seiershaab saalænge* og *saameget, som de vil,* saa det kan sees for al Verden, *om Danmarks Rige* er opgivet og

forladt af *Nordens Kæmpeaand* og *Danmarks Himmellykke,* eller om det blot synes saa, naar man nægter dem Leilighed til at gjentage deres gamle *Underværker!*

|PS7:90

Præsten og Kæmpen.

Præsten tale paa sin egen Fare
Troens Sag med Ord, som den er værd!
Kæmpen tale paa sin egen Fare
Danmarks Sag med *Holger Danskes* Sværd!

|[A:337]

Danskeren.

Et Ugeblad.

1848. Onsdagen den 16de August. Nr. 22.

|PS7:90 |VU8:294

Den Danske Sag.

1 *Hvad* er vel den *Danske Sag?*
Hvad er den igrunden,
Meer end Ord, som Nat og Dag
Du har ført i Munden?

2 *Først* er det en *Folke-Sag,*
Er end Folket lille,
Folket mildt, som Velbehag
Har i Glæder stille!

3 *Dansker!* født ved Bølgen blaa
Og de grønne Skove,
Hvor du Solen yndig saae

Bjerge sig i Vove!

4 |PS7:91Du, som her blev vugget spæd
I Kiærminde-Skiødet,
Kysset mild, om end du græd
Høit for Albustødet!

5 |**A:338**Slaae dog ei paa Roden Vrag,
Hvoraf du est runden!
Føl dog, at den *Danske* Sag
Den er *din* igrunden!

6 Føl, at Hjerte som en Steen
Mand har over Mulde,
Naar sit eget Kiød og Been
Dødt han seer med Kulde!

7 Derhos er den *Danske Sag*
Fredens Sag paa Jorden,
Bliver og til Dommedag
Glædens Sag i *Norden!*

8 |VU8:295Sjælen i den *Danske* Sag,
Før og efter *Frode,*
Det var baade Sands og Smag
For det *Fredegode!*

9 Glandsen af den *Danske* Sag
Var ei meer, ei mindre,
End den Glæde mild og spag,
Hvoraf Øine tindre!

10 Glædens Glands i Fredens Mag
Skiøn er uden Mage,
Derfor er den *Danske* Sag
Hjertets alle Dage!

11 |**A:339**|PS7:92Og er, til den sorte Død:
Vinter uden Sommer,
Hjertet dog ei Rosen rød
Over alle Blommer!

12 Derfor er den *Danske* Sag
Blomsternes i Enge,
Rosernes hver Sommerdag
Som i Brudesenge!

13 Derfor er den *Danske* Sag
Fuglenes i Lunden,
Som har hver en Sommerdag
Hjertets Røst i Munden!

14 Derfor er den *Danske* Sag
Himlens Sag foroven,
Prist i Eng hver Sommerdag,
Prist i Bøge-Skoven!

15 Derfor er til Lands og Søes
Danmark ingenlunde,
Som man siger, værgeløs,
Og maa gaae tilgrunde;

16 |VU8:296Tvertimod, den *Danske* Sag
Freias er tilvisse,
Som ei fattes Hammerslag
Til hver Trold og Nisse!

17 |**A:340***Hjertets* Sag er *Freias* Sag,
Freia er *vor* Frue,
Mjølner veier meer i Slag
End *Cupidos* Bue!

18 |PS7:93*Danmarks, Hjertets, Freias* Sag
Aandens er tilvisse,
Som med Priis for *Hjertelag*
Svæver over Isse!

19 Det er *Kæmpe-Aandens* Sag,
Som, selv gram i Huen,
Midt paa Valen, Dag fra Dag,
Deler halvt med *Fruen!*

20 Det er alle *Asers* Sag,
Med de milde *Vaners,*
Kaldt af *Thor* med Hammerslag:
"Min og alle *Daners!*"

21 *Age-Thor* er *Jordens* Søn,
Født af Muld det fine;
Dansk er, midt i Slagets Døn,
Mild hans Helte-Mine!

22 *Freia* ei sin Fjederham

For ham vilde spare,
Han til Jetten faaer nok Ram,
Hug er holdne Vare!

23 |A:341Blev da, *Thor!* ei tomt dit Brag,
Har du Lyn til Trolde,
Seire maa den *Danske* Sag,
Marken vi beholde!

24 |VU8:297Derfor til den *Danske Sag*
Midt i Kamp vi kvæde:
Med dig gaaer til Dommedag
Seier, Fred og *Glæde!*

Den Danske, den Nordiske og den Engelske Sag.

II.

At Lord *Palmerston* har mæglet saa besynderlig mellem *Preusen* og *Danmark,* som om det kunde været mellem "*Bunsen* og *Lehman,*" at de *Norske* Tropper bliver liggende i *Malmø* og selv de *Svenske i Fyen,* medens *Jylland* øiensynlig trues, og den Danske Hærs Nederlag paa Jyllands Grændse dog synes at maatte giøre alt Forsvar umueligt, *det* bidrager vist nok *ikke* til at aabne Danmarks Øine for sit rette Forhold enten til *Engeland* eller til de *Nordiske* Grander; men naar vi beklager os over disse Ting, da føler vi jo netop, at Forholdet *burde* være anderledes *kiærligt* og *inderligt,* saa for den Sætning maatte *Danskerne* ikke forlange andet Beviis end |A:342deres egen Bekiendelse. Det er imidlertid, som man nok veed, en ganske egen Sag med Følelsen af hvad *Næsten skylder os,* thi selv naar dens Rigtighed, som her, ene beroer derpaa, at *vi skylder Næsten* ligesaameget, som han skylder os, saa er det dog slet ikke sagt, at vi *ogsaa føler det,* og det er yderst sjelden, at vi gaaer strængt irette med os selv, om vi har *betalt* Næsten *forud,* saa vi virkelig har noget tilgode hos ham. Begge Dele er imidlertid nødvendige, naar vi skal have Ret til at beklage os over *Næsten,* end sige da, naar vi vil tænke at bevæge ham til at erkiende og opfylde vort Krav.

Hvad nu *Engeland* angaaer, da staaer *Danmark* for Øieblikket lige over for det, som "liden Landsby mod en stor og mægtig Stad," og naar vi da nu forlanger *Engelands* Bistand til at hævde os *Slesvigs* Besiddelse, da er det, som naar den Fattige gaaer til sin *rige Slægtning* og klager over, at hans *rige Nabo* vil pløie en stor Fure

ind paa hans lille Lod, og efter Verdens sædvanlige Løb er deraf ikke meer at vente, end i det høieste, at den *ene rige Mand* lover, han skal nok indlægge et godt Ord hos den *anden* rige Mand for den Fattige, saa han ikke giør sine Fingre slet saa brede, som han havde isinde.

Jeg veed det jo nok, at *Danmark* har beraabt sig paa, at *Engeland* for 128 Aar siden har lovet at sikkre os *Slesvigs* Besiddelse, men man veed dog |A:343vel ogsaa, at den *Fattige* maa være meget *forsigtig* med at minde den *Rige* om *gamle Løfter,* naar han trænger til ny Hjelp, og at *gamle Løfter* nuomstunder hos de store Magter har selv langt mindre at betyde end hos rige Enkeltmænd, der dog tit bliver *smækvrede,* naar den Fattige *pukker* paa de *gamle* Løfter. Det var derfor, mildest talt, alt for troskyldigt af *Danmark* at *pukke* og at stole paa det *Engelske Løfte* fra 1720, og det var alt for urimeligt tillige at minde *Engeland* om 1807, da Det tog vor *Flaade* og Hundreder af vore *Kiøbmandsskibe* med ligesaamegen *Uret* og med endnu mindre Omstændigheder end *Tydskerne* vil tage *Slesvig,* saa det var aabenbar som til *Tydskernes Undskyldning* vi mindede Engellænderne om, at de havde selv ikke været bedre ved os. Det vilde sagtens med Lord *Palmerston* ingen Forskiel giort, om vi, istedenfor at pukke paa en gammel Lap Papir, beskrevet under ganske andre Omstændigheder, og istedenfor at røre *Engeland* paa sit allerømmeste Sted, som er at berøre Overfaldet 1807, hvorved den *Engelske Høimodighed* altid har skammet sig, havde udviklet, at *Tydsklands* Indgreb i vort Norden ei alene truede Engelands *naturlige* Allierede, *Danmark,* med Undergang, men truede ogsaa *Engelands Handel* og *Søfart* med stort Afbræk, da det baade var *Tydsklands* Hensigt at udvide sit *Told-Forbund* til *begge* Hertugdømmer, |A:344og, især ved Hjelp af *Kieler-Havnen,* at skaffe sig en *Flaade* i Østersøen, medens det dog maatte være Engelands Ønske, at Tydskland *ingen* Flaade fik, og at begge Hertugdømmerne, saavelsom *Hamborg* og *Lybek,* blev udenfor Told-Forbundet; men at, skiøndt det gamle Løfte fra 1720 gav os en *Slags Ret* til at anraabe Engelands Bistand, vilde vi dog kun udbede os Dets *gunstige Sindelag* og Dets *Opmuntring* til vore *Nordiske* Grander om at staae os bi i en Kamp, der truede hele Nordens Frihed og Selvstændighed.

Jeg troer selv, at Lord *Palmerston* vilde desuagtet skottet til *Danmark* omtrent som nu, men det var dog immer *mueligt,* han *da* ikke havde paataget sig den Beskytter-Mine og den Mægler-Rolle, som har været os til stor Skade, men at han havde ladet os seile vor egen Sø og tage hvad Hjelp af *Granderne,* vi kunde faae; men i alt Fald havde vi da ikke smigret os selv med et falsk Haab, men været det *Engelske Folks* Deltagelse visse, istedenfor at vi nu, ved vore urimelige Krav og vore ubillige Klager, støder den fra os.

Naar nu desuagtet det *Engelske Folk* og den Engelske *Presse*

tildels har yttret en meget levende Deltagelse i vor Kamp, da beviser det kun, at de har en meget rigtig *Følelse* af vort *Frændskab* og *fælles Bedste,* som vi skulde klaret og bygget paa, men som vi aabenbar oversaae, og krævede kun *Offere* |A:345af en stræng *Pligtfølelse,* der hverken var tilstæde eller kunde skiænket os nogen *levende* Deltagelse.

Vende vi os nu til Granderne i *Sverrig* og *Norge,* fra hvem vi strax maatte seet, at ikke blot den nærmeste men den *eneste ønskelige* Hjelp maatte komme, da bør det kun undre os, at *Hjelpen* derfra er kommet os *saa nær,* som den er, thi hvor gierne jeg end vilde ønske, den alt havde naaet sit Maal, saa maa jeg dog tilstaae, at dens Kæmpeskridt til Maalet allerede langt har overtruffet mine dristigste Forventninger. Hverken havde vi nemlig hidindtil viist *Sverrig* en Hjelp eller en Tillid, som kunde berettige os til det mindste Krav, thi at Rigernes *Studenter* i de seneste Aar, snarere *mod* end *med* Regieringernes Villie, pleiede et venligt Stalbroderskab, det kunde vel varsle godt for *Fremtiden,* men kunde umuelig love Hjelp for *Øieblikket,* og dog var det baade fra *Sverrig,* Stødet efter Omstændighederne maatte komme og derfra det virkelig, som ved et *Underværk,* kom. I *Norge* kunde Deltagelsen for *Danmark* vist nok synes mere rimelig, da de nys i hele *firehundrede* Aar meget smukt døiede ondt og godt med hinanden, men vi maae vide, at det i flere Henseender gaaer med *Danmark* og *Norge* som med to gamle *Handels-Venner,* der har brudt med hinanden, og har en lang *Mellem-Regning,* der ikke lader sig opgiøre, saa de troer begge at have *meget tilgode* hos hinanden, og |A:346Skinnet er *imod* den, der havde *Kassen* og førde *Bøgerne,* og det var jo *Danmark,* saa at, uagtet der i det *Enkelte* maatte ventes og virkelig var megen *Norsk Medfølelse,* kunde vi i det *Hele* dog ingen *Norsk Medvirkning* vente, med mindre *Sverrig* baade gik foran og drev paa.

Hvad vi nu har gjort for at opnaae og paaskynde *Sverrigs* virkelige Deltagelse i Kampen med *Tydskland,* det veed jeg rigtig nok ikke, da vort *ny* Statsraad er meget *hemmelighedsfuldt* baade *før* og *efter* sine Underhandlinger, men hvad vi har gjort, som vi *ikke* skulde, naar vi vilde have *Sverrigs* levende og kraftige Bistand, det er aabenbar vor Anraabelse af *Ruslands* Hjelp, som noget, der vilde giøre *Sverrigs* Hjelp meer end overflødig, og hvad vi *ikke* har gjort, som vi dog med Flid skulde gjort, det er at *vise* Sverrig, hvilken Ulykke det *Tydske Sprog* og den *Tydske Tankegang* har gjort i *Danmark,* og vil giøre i hele *Norden,* hvis der ikke i *Slesvig,* som Tydskland vil erobre, sættes en kraftig Dæmning, et nyt *Dannevirke* mod dem begge. Vi skulde nemlig forstaaet, at hvad der kunde skaffe os klækkelig *Nordisk* Hjelp var paa den ene Side *Frygt* for *Ruslands* Overmagt, der ved *Danmarks* Fald vilde blive langt frygteligere, og paa den anden Side *Følelsen* af en *Nordisk*

Eiendommelighed, som *Tydskheden* stræber med al sin Styrke at knuse i Svøbet, og som |A:347kun kan reddes ved at hele Norden giør fælles Sag, dæmper Tydsklands Overmod og fatter selv Mod til at gaae sit Skud, og lade *Tydsken* bygge Kasteller i Luften.

Det maa derfor ene tilskrives *Danmarks* gode *Lykke* og den dunkle, men dybe Følelse af *Blodets Baand* og *fælles Bedste,* at baade *Engelskmændene* og vore *Nordiske Grander,* under Kampen med Tydskland har viist os en Deeltagelse, der vel endnu ingenlunde var tilstrækkelig, men var dog langt større end nogen ventede, og saa varm, at den ved første gode Leilighed upaatvivlelig vil bryde ud i lys Lue. En saadan Leilighed forsømde vi den *sidste Juni,* da Fienden, midt under de fredelige Underhandlinger, angreb os i *Haderslev* og tilbød os Slag ved *Christiansfeld,* thi havde vi da holdt Stand, modtaget Udfordringen og kæmpet det bedste, vi kunde, da, hvad enten Fordelen for Øieblikket var blevet paa Fiendens eller paa vor Side, havde sikkert baade de *Svenske* og *Norske* Tropper for længe siden været med os, og de store Magter fundet sig i, at *Norden,* paa den eneste muelige Maade, lærde Tydskland i det mindste paa vor Kant at indskrænke sin grændseløse Begiærlighed. At det vilde skedt, kan jeg naturligviis ikke bevise, men da Slaget ved *Dannevirke* trak vore Nordiske Grander baade over *Sundet* og *Kattegat,* vil man dog vel ikke kalde det urimeligt, at et ligesaa kækt Slag vilde |A:348trukket dem over *lille Belt,* som jo nu er det eneste, der adskiller dem fra Krigs-Skuepladsen, og har man mindste Tro paa Nordens Aand, da maa man føle, han vil ikke for al Verden giøre sig latterlig ved, som en Kryster og Pralhals, at standse hvor der kun er et Skridt mellem ham og Fienden. Nu, da *Vrangel* haanlig har forkastet Vaabenstilstanden, har vi atter den ønskeligste Leilighed til at *slaae* et *Slag,* der enten vil findes tilstrækkeligt eller trække *Thorshammeren* til os; men forsømmer vi ogsaa denne gode Leilighed, da maa Danmarks Lykke være saa ganske mageløs, som selv jeg har ondt ved at troe, hvis vi i Hast skulde *tredie* Gang faae saa god en Leilighed til at vise *Dansk Kækhed* og fremkalde *Nordisk Storværk!*

Det kan jo vel ved første Øiekast synes urimeligt nok, i vore vantroe Dage, at tænke, der skulde være og vise sig nogen Tro paa Nordens Aand, som en virkelig *Livs-Kraft,* der baade kan forbinde Nordens Stammer til fælles Bedste, og tillige kan opflamme og styrke dem til nyt Storværk; men da selv Tydskerne, der dog altid har søgt Aanden i deres *egen* magtesløse og splidagtige Fornuft, igien begynder at troe paa den Umuelighed, at *deres* Aand kan kiærlig forbinde dem til fælles Bedste og opflamme dem til mageløst Storværk, saa var det dog vel intet Under, om *Nordboerne,* der altid har søgt *Aanden* i det lønlige glødende og kiærlige *Hjertedyb,* igien begyndte at |A:349troe paa den Muelighed, at Aanden, nu som før,

kan og vil forbinde, opflamme og styrke dem! Ja, vente ikke selv *Slaverne* nu paa *Aanden,* og vove Alt paa hvad for dem er høist urimeligt at vente, medens efter det sande Ordsprog "der kommer Vand, som været haver," Nordboerne har al tænkelig Grund til at stole paa den *Kæmpeaand,* som ikke blot øiensynlig var over deres Fædre, men holdt aldrig op at øve Storværk, hvor han blot, som i Engeland, fik Lov dertil, svæver endnu kiendelig nok over Nordens *Skialde* og rører ved dem aldrig de gamle Strænge uden at finde Gienlyd, fremfor alt i *Dannekvindens* Hjerte!

Som et gammelt Redskab for Nordens Kæmpeaand og en gammel Elsker af Dannekvinden, vil jeg da, uden ængstelig at spørge om, hvad man kan eller vil troe, eller hvormeget eller hvorlidt Skjalden og Dannekvinden endnu har at sige og betyde i vort *Norden,* oplyse *Nordens* og *Engelands* folkelige Forhold, og stræbe at vise, hvordan de, ikke blot til fælles Bedste, men ret aabenbar til Menneske-Slægtens og den menneskelige Oplysnings Tarv, kan træde i Kraft og maa det, hvis ikke Europa skal hovedkulds styrte tilbage i det værste af alle *Barbarier,* det *Byzantinsk-Chinesiske,* der forener Raahedens og Dannelsens Lyder, men har slet ingen af deres Dyder!

|**A:350** |VU5:276

Sommeandres og mit Tydskerhad.

Det er ingenlunde først *iaar,* at jeg har faaet Ord for at nære og anbefale et mageløst, grusomt *Had* til alt hvad der er *Tydsk,* thi det er snart en heel Menneske-Alder siden, at *Dahlmann* offenlig krævede mig til Regnskab for den Udaad at ville *aandelig* bygge *Dannevirke* op paa ny, skjøndt det var Danmarks Perlevenner, jeg dermed vilde skille det fra og skille det ved[12]; men indtil iaar fandt jeg det ikke Umagen værd at forklare og forsvare *mit* Tydskerhad, da jeg vidste, de fleste Danske Læsere *turde ikke* tænke sig Mueligheden af at det lod sig forsvare, end sige da Mueligheden af at de kunde dele det, uden at døe paa Retterstedet. *Iaar* har derimod Piben faaet en |VU5:277anden Lyd, saa mange herinde kappes om at lægge deres Had til Tydskerne for Dagen, Somme ved bogstavelig at slaae dem for Panden eller jage dem en Kugle giennem Livet, hvor de træffer dem, og Somme ved at skrive dem Hæder og Ære fra, eller ved at opmuntre til at lægge deres blomstrende Søstæder i Aske og ved *Spærring* (stræng Blokade) pine Sjælen ud af Livet paa dem, de Hunde; medens jeg kun ideligere og mere paatrængende gjentager mit gamle Raad, baade

med Haand og Mund at slaae fra os og værge baade vort *Fæderneland* og vort |A:351*Modersmaal,* baade vort *Hoved* og *Hjerte* mod *Tydsken,* da vi ellers uden Redning gaaer tilgrunde. Vist nok opmuntrer jeg ogsaa vore unge Karle til uden al Barmhjertighed at slaae alle de *Tydskere* ned for Fode, som de møder med *Vaaben* paa de *Danske* Enemærker, men det er kun af Kiærlighed til Danmark, og see, deri er *mit* Tydskerhad kiendelig forskielligt fra *somme andres,* at det udspringer ene og alene af min Fædernelands-Kiærlighed, og lader sig derfor godt forlige med den *Menneske*-Kiærlighed, hvoraf sand Fædernelands-Kiærlighed kun er en *folkelig* bestemt og farvet Skikkelse. Mit Had forfølger nemlig *aldrig* Tydskerne *over Eideren,* saa jeg er oprigtig *eiderdansk,* og mit Tydskerhad strækker sig kun til *Tydsken* forsaavidt den eller han er til Skade for *Dansken,* thi naar jeg, som historisk Folke-Betragter, sætter Tydskeren langt lavere end han selv og hans andre Beundrere finder billigt, da er det *ingenlunde* af *Had* eller Misundelse, men af videnskabelige Grunde, hvormed min Anskuelse maa staae eller falde. Somme andre derimod, som bøie sig ydmygelig, naar de sees over Hovedet af Høitydskerne, og ønske inderlig, de var som en af dem, og finde det lige saa grueligt som latterligt, at jeg vilde have Tydsken gjort *maalløs* paa den *Danske* Rigsdag, *fredløs* i alle *Danmarks* Skoler og *skurrende* i alle *Danske* Øren, de raader imidlertid stærkt til paa alle muelige Maader at |A:352pine og plage Tydskerne i deres Hjem, ødelægge deres Handel og Søfart og derved alle deres Næringsveje, jo meer, jo bedre, uden at Danmark derved enten vandt det mindste, som var værdt at nævne, eller kom et eneste Skridt længere fra den truende Undergang, men tabde tvertimod uberegnelig, fordi *Handelen* hænger sammen over hele Europa. Dette *Tydskerhad* har altsaa *ikke* det mindste med Kiærligheden at giøre, men strider mod al *Menneske-Kiærlighed,* derfor ogsaa mod den menneskelige *Fædernelands-Kiær*|VU5:278*lighed,* da en saadan *barbarisk* Krigsførelse baade vilde beskæmme og fordærve det Danske Folk.

Rolig lader jeg nu det Danske Hjerte vælge mellem mit og Sommeandres Tydskerhad, og paatrængende beder jeg det *Danske Hjerte* overvinde sin falske Undseelse, og lydelig vedkiende sig *Had* til alt det *Tydske,* der enten med Haand eller Mund, enten paa en grov eller en fiin Maade, vil *undertrykke* og ødelægge *Dansken,* men ligesaa lydelig erklære sin dybe Afsky for enhver lav Misundelse og *barbarisk Hevngierrighed,* der finder sin Glæde eller sætter sin Ære i at giøre *Ulykker,* at bringe navnløs Elendighed over utallige *Værgeløse,* og at forstyrre den gavnlige og lystelige Virksomhed, der adler Menneskelivet, meer end saavidt *Nødværget,* Fiendens Uretfærdighed og Haardnakkenhed uundgaaelig fører det med sig! Ja, jeg kiender det *Danske Hjerte* og er vis paa, at naar det blot tager Mod til sig og kommer til Orde, da gider det mig Ret, fordi det

er *udaf* det samme Hjerte, jeg baade taler og skriver om *Danmark*.

12

Det var i Anledning af Tidskriftet "Dannevirke" som jeg udgav i Aarene 1816 og 17.

|[A:353]

Danskeren.

Et Ugeblad.

1848. Onsdagen den 23de August. Nr. 23.

Den Danske, den Nordiske og den Engelske Sag.

III.

I forrige Aarhundrede, ja netop for hundrede Aar siden (1748), gjorde man en Opdagelse, som er blevet berømt over al Verden, og var unægtelig ei blot meget morsom, men ogsaa til Nytte, da man i Nærheden af *Neapel* atter fandt Staden *Pompeii,* som snart i 1700 Aar havde været saa tykt bedækket med *Aske,* at ingen drømde om dens Tilværelse. Legemlig har jeg aldrig været der, men tit har jeg i Aanden forestillet mig, hvilken Fornøielse det maa være for hvem der bryder sig om *Menneske-Livet* i den *forbigangne* Tid og kiender Beskrivelserne, her paa een Gang, som ved et Trylleslag, at føres sytten, atten Aarhundreder tilbage i Tiden og see for sine Øine, hvordan de gamle *Italienere* i Keiser *Vespasians* Dage, under *Jerusalems* Forstyrrelse, bygde og boede, skrev og malede, sysselsatte og morede sig, men een |A:354Ting savnede jeg dog herved paa en dobbelt Maade, og det var naturligviis *Livet;* thi hvor stor en Fornøielse det end kan være at vandre mellem Mindesmærker af de hensovne Slægter, og derved sætte sig tilbage i *Fortiden,* og saavist som det er et af *Menneskets* store Fortrin for alle de *Umælende* at *kunne* det, saa er der dog en vis *Liglugt* i alle *Gravsteder,* som i Længden giør Opholdet for de Levende utaaleligt, saa de maae enten skynde sig bort eller de smittes af Døden og forvandles meer eller mindre til *Mumier,* der overmale sig selv med Oldtids Runer og kyser Næsten som Giengangere. Paa den anden Side var det mig vist nok kiært, at man i *Pompeii* kun fandt Beenrade og forkullede Skindbøger (Pergamenter) af de gamle

Latinere, og at *Italienerne* fattedes Kraft til at fortsætte *Romernes* Levnetsløb, der fordum gjorde Ulykker Nok i Verden; men derfor ønskede jeg dog ligefuldt, at vi heroppe i *Norden* kunde opdage et lyslevende *Pompeii* eller *Herculaneum,* og der stifte fortroligt Bekiendskab med *vor* egen *Oldtid,* der i mine Øine baade var godt værd at fortsætte og havde levnet os og vore Børn Kræfter Nok til at gaae videre paa dens ædle Kæmpebane. Dette syndes nu vel et alt for urimeligt og derfor unyttigt Ønske, der i det høieste kunde føde et kiønt Skjaldekvad af sig, og noget *sværmerisk* var |A:355der unægtelig ved den Forestilling, jeg længe havde om Mueligheden af at see mit Ønske opfyldt, thi vel ventede jeg ingenlunde, at der skulde fare Liv og Aand i de gamle *Askekrukker, Sværde* og *Lure,* som man grov op af vore Kæmpehøie, ikke heller just at de gamle *Angelske* og *Islandske* Skroller og Skindbøger skulde faae Liv og Mæle til at tale og færdes som de Nordens Kæmper for tusind Aar siden, af hvis *Skygger* de omsvævedes, men jeg tænkde dog, at naar man kunde finde det gamle *Grønland,* som blev borte ved den *sorte Død,* og *der* finde Folk, som nogenlunde havde bevaret deres *Tungemaal, Dannelse, Levemaade* og *Bøger* fra det *fjortende* Aarhundrede, da vilde de paa en Maade blæse Liv i hele vor Oldtids Efterladenskab, saa vi klarlig kunde see baade hvor Fædrene kom fra, hvor de vilde hen, og hvordan Sønnerne, naar de ikke vilde giøre dem Skam, maatte rette deres Kaas og stile deres Sag. Jeg seer det nu godt, det var en *æventyrlig* Forestilling, der kun hos en *Skjald* kunde fæste Rødder og som en Vinterskov bære *Rimblomster,* men i Mangel af en bedre Forestilling er jeg dog meget glad ved, jeg havde den, fordi der, med alle dens Lyder, dog var *Liv* i den, thi deraf fulgde ikke blot, at der ogsaa var Glæde ved den, men tillige at den efterhaanden kunde klare og rette sig, saa at, da jeg med Aarene |A:356blev for nøieseende til at favne den i sin første Skikkelse, den da kunde antage en ny, hvorpaa jeg intet fandt at udsætte. Saaledes som jeg nemlig nu forestiller mig Sagen, da er et lyslevende Nordisk *Pompeii* og *Herculaneum* noget, vi ligesaa lidt behøver at krydse i *Iishavet* som at kuldgrave *Kæmpehøiene* for at finde, thi de er allerede fundet og behøver kun at udgraves, udluftes og oplyses, for at unde os den Fornøielse at tale med vore gamle Forfædre, og for at sætte os istand til med aabne Øine at fortsætte deres ligesom ubetimelig stækkede Levnetsløb. Denne min *nærværende* Forestilling kan nu vel ved første Øiekast lettelig synes Læseren endnu langt æventyrligere end den forrige, ja, jeg er ikke ganske sikker paa, at jo Somme vil tænke, jeg har en Skrue løs, men Sagen er dog igrunden meget reen og, som alle naturlige Ting, nem at fatte, naar man blot har den *Tro* paa *Menneske-Livets* store *Vidunder,* som man nødvendig maa have for at kunne fatte og klare Livet.

Nu veed jeg jo godt, at saasnart Folk nuomstunder hører eller

læser om "*Tro,*" da tænker de strax paa *Troen i Kirken* og i *Lærebogen,* og hardtad alle mine Læsere ryster sagtens derfor lidt paa Hovedet ad "Troen" midt i den *Danske,* den *Nordiske* og den *Engelske* Sag, enten fordi de tænker, at jeg vil overhøre dem i deres *Christendom,* som de kanskee |A:357aldrig har lært eller dog for længe siden glemt, eller fordi de mener, det er næsten *ugudeligt* at kræve nogen *anden* Tro af *christne* Folk end den *christelige,* der jo ikke kan have noget med denne Sag at giøre. At denne Omstændighed nu heller ikke er mig ganske ligegyldig, det seer man allerede deraf at jeg nævner den, og det følger desuden af sig selv, at det er langt fra at være en levende *Skriver* ligegyldigt hvad hans *Læsere* tænker, thi da skrev han jo som en Nar, men da jeg i alle mine mange Skriverdage har havt den Skæbne, paa den ene Side at holdes for en *Hedning,* der troede paa *Odin* og alle vore gamle *Afguder,* medens jeg paa den anden Side udraabdes for et Hængehoved, som truede alle dem med Helvede, der troede andet end hvad der staaer i den *gamle* Cathechismus med *Paven,* saa er jeg naturligviis blevet saa vant til det, at det ikke synderlig anfægter mig, men driver mig kun til at sige reent ud hvad jeg her forstaaer ved *"Tro,"* og hvad alle gjorde vel i at besinde sig paa, førend de enten brød Staven over *al* Tro, eller trættedes om, *hvilken* Tro der er den *bedste*.

At *troe noget,* det kalder da ikke blot jeg, men vort fælles *Danske* Modersmaal, at føle sig *sikker* paa det, skiøndt man hverken kan *bevise* det for sig selv eller for andre, og blandt de mange Ting, som alle |A:358Mennesker enten maae *troe* eller som fortvivlede Kroppe alle deres Dage være *tvivlraadige* om, er ikke blot for enhver *Fader,* at han har *Børn,* men er det ogsaa for alle *Børn,* ikke at tale om, at de har en *Fader,* men selv at de har en *Moder,* hvad ingen af os er saa lærd eller kløgtig, at han kan *bevise,* men maa, som sagt, enten som en fortvivlet slem Dreng kalde i *Tvivl,* eller finde sig i med gyldig Hjemmel *at troe*.

Troer vi nu først, at vi har havt en *Moder,* og *troer* vi tillige, paa hendes Ord, at vi har havt en *Fader,* da mener jeg, der er kun et lille Skridt til at *troe,* hvad vi alle kan føle inden i os, at der er en underlig *Sammenhæng* mellem *os* og vore *Forældre,* saa vi er, for at tale efter *Haandværket,* som ny *Udgaver* af den *samme* Bog, eller, for at komme *Livet* lidt nærmere, som nye *Kviste* eller Grene paa den *samme* Træstamme, hvorfor man ogsaa fra Arildstid har brugt Ordene: Stammer og Grene om de større *Folke-Flokke,* der var nær i *Slægt* med hverandre.

Denne skjulte *Sammenhæng,* som vi med et bekiendt Ord kalde "*Blodets Baand,*" den er det, siger jeg, ethvert *Folk* maa *troe* paa, naar *Efterslægten* skal beholde Lyst og Kraft til at træde i *Forfædrenes* priselige Fodspor, og naar de *Sidste* |A:359skal komme paa det *rene* og i det *klare* om, hvad det dog egenlig var, der drev

det *Folk,* de alle tilhøre, fra først til sidst, og gjorde Folket, saa at sige, til en egen kiendelig *Green paa Menneske-Slægtens* store *Stam-Træ,* en Green, der ikke blot havde *Blade* og *Blomster* med en egen *Dannelse, Farve* og *Duft,* men bar ogsaa *Frugt* af et eget *Slags* og med en egen *Smag*. Naar jeg nu om denne *Tro* strax indrømmer, at den naturligviis ikke lader sig *forud bevise,* da er det kun, fordi al *Tro* er en Sikkerhed, der gaaer *foran* alt Beviis og kan kun bevise sig selv, ved at vise sig virksom og klare sig giennem sine Virkninger, men paa denne kraftige Virksomhed, der meer og mere *oplyser* og *klarer* den dunkle Troes-Sag, *derpaa* er det, man kan og skal kiende den *sande* Tro fra den *falske,* som vi med et bekiendt men mislykket og igrunden *udansk* Ord kalde *Overtro*[13].

At saaledes *Troen* paa Blodets Baand i en videre Kreds, som vi kan kalde "*Folke-Troen,*" virkelig er |A:360sand, det viser sig i Tidens Løb derved, at saalænge et Folk troer paa denne Grund-Eenhed, saalænge findes der ikke blot en egen Lighed i Øine, Ansigt o. s. v. men ogsaa en endnu langt kiendeligere *Enighed* om at foretrække Forfædrenes Bopæle, som vi kalde *Fædernelandet,* og Forfædrenes Sprog, som vi kalde *Modersmaalet,* for alle andre, med Mod til at værge og Lyst til at ære dem begge, noget, der slet ikke lader sig forklare af andet end den skjulte Sammenhæng.

Hvor nu et Folk virkelig fra Arildstid har havt *Byrd* og *Fæderneland* og *Modersmaal* tilfælles, der maa *Troen* paa det indvortes aandelige og hjertelige Fællesskab have fundet saa stærk en Næring og idelig Bestyrkelse og have slaaet saa dybe Rødder, at selv naar Folkekraften var udtømt, vilde Sikkerheden dog være blevet dem en upaatvivlelig Vished og omsvæve dem som en klar Skygge, hvad saaledes er Tilfældet ei blot med *Romerne* og *Grækerne,* men selv med *Ebræerne,* skiøndt de for mange Aarhundreder siden har mistet deres *Fæderneland* og igrunden tillige tabt deres *Modersmaal,* saa i vort *Norden,* hvor Folket har beholdt begge Dele, maatte det være gaaet rædsom urimelig til, hvis *Folke-Troen* netop der skulde være forsvundet og afløst af den unaturligste *Vantro,* og hvor *sandsynligt* det |A:361end kunde giøres, maatte det dog udledes af en særdeles *Øineforblindelse,* indtil man saae Folket aabenbar svigte deres *Fæderneland* og opgive deres *Modersmaal.*

Uagtet derfor *Tvivle-Sygen,* der er *Hjertets* høitydske Cholera, unægtelig i vort *Norden* har anrettet stor Ødelæggelse, maae vi dog dristig forudsætte, at *Troen* paa *Blodets Baand* netop her, langtfra at være uddød, endnu lever et Kæmpeliv, om den end ligner en eenlig Kæmpe, der, som *Stærkodder* saa tit, staaer tykt omringet af arrige Fiender, og synes knap med alt sit Løvemod og alle sine Bjørnekræfter at kunne giøre reent Bord eller klart Dæk til alle Sider. Da nu *Troen* paa *Blodets Baand,* ligesaavel i hele Folkestammer som i de enkelte Slægter, har fra Arildstid især i vort

Norden viist sig at være en ægte Kraft, saa er *Tvivlene,* der omringer den, igrunden kun tomme *Skygger,* og *Troens Kamp* med dem synes kun fortvivlet, fordi den er en *Skyggefægtning,* der umuelig kan endes Seierrig uden af *Lyset,* der hæver Øineforblindelsen, saa Kæmpen leer baade ad sig selv og ad sine flygtende Fiender. Det gaaer nemlig med hele Folkefærd, ligesom saa tit med en enkelt af os, at de vel en Tid lang kan glemme sig selv, men gaaer de ikke reent i Barndom og taber Hukommelsen, da behøver de dog |A:362blot at summe eller sunde sig lidt, for ret hjertelig at lee ad alle Indvendinger imod deres egen *Bevidsthed,* ligesom vi alle ret hjertelig maae lee ad "*Jeppe* paa Bjerget," der, efter *Rusen* og efter *Drømmen* om sin fulde Omskabelse ved *Skuespillet,* vaagner under "Nilles Krabask," og mærker, han er *Jeppe* idag som igaar. En saadan Opvaagnelse af *Folke-Bevidstheden* efter en heel Række af Ruse, af Drømme og af Skuespil, er nu vist nok meget ubehagelig, naar man vaagner, som *Jeppe,* paa Møddingen eller i Rendestenen under Krabasken, men vender vi Forholdet om, saa *Folket* oprindelig var en stor *Herremand,* der kun i Ruus, i Drøm og Skuespil forvandledes til en *Jeppe* i Kroen, paa Møddingen og under Krabasken, da, seer man let, er det yderst behageligt at vaagne som en *Herremand* igien, om man end maa gnide Øinene enstund, før man ret tør *troe dem,* og selv da knap tør vove sig op paa sin *egen Herregaard,* fordi man tænker, den er vel i Vildfremmedes Hænder, som vil prygle eller lee den gamle Eiermand ud, der kommer som et Gienfærd og snakker ikke blot om den Snee, som faldt ifjor, men om den Eiendoms-Ret, der er glemt for tusind Aar siden.

I dette besynderlige, men dog igrunden høist ønskelige Tilfælde befinder vi Nordboer os nu, efterhaanden som vi vaagner op af de *Middelalders-Drømme,* |A:363der fulgde paa *Oldtids-Rusen,* og løb ud i *Nyaarstidens Skuespil,* hvori vi maatte spille baade *Jeppe* og *Arv* og *Korfits* og *Jean* de *France,* og saamange andre bedrøvelige Roller, at vi endnu knap tør være det bekiendt for os selv, end sige for al Verden, at vi *var* dog ingen af Delene, men er nu, som fordum, to ærlige *Nordiske Kæmper* og en systerlig *Skjoldmø,* som rigtig nok en Aftenstund i Bunterad drak saalænge tilpæls, at Drømmenes Alfer og alle Nisser, Trolde og Dværge kunde giøre ved os snart alt hvad de vilde.

Denne Opvaagnelse af *Folke-Bevidstheden* har naturligviis sin Grund i det *levende Minde,* der immer har ulmet, som en Gnist under *Asken,* og synes at komme for Dagen, ligesom *den* saa tit, ved et Vindpust, og det Hele faaer derved en besynderlig Lighed med de af *Askeregn* begravede Byer, som paa ny opdages, udgraves, udluftes og randsages. Det kan heller ingen Tvivl være underkastet, at en saadan *Opvaagnelse* af *Folke-Bevidstheden* netop nu finder Sted, da den er kiendelig nok i *Syden* og *Vesten,* saavelsom i *Norden,* men, for at blive i Lignelsen, giør det naturligviis en

mærkelig Forskiel, om den ulmende Gnist, naar den kommer for Dagen, slukkes af Vindpustet, før man kan meer end tænde en Svovelstikke ved den, eller den faaer Magt til at ud|A:364brede sig, saa hele den kulsorte Brand bliver gloende rød, og *Mørket* og *Kulden* afløses af *Lyset* og *Varmen* i kiærlig *Forening*. Nu seer man jo nok og vil daglig see det klarere, at det i *Spanien* og *Italien,* og selv i *Frankrig* og *Tydskland,* har ikke stort at betyde med den vaagnede *Folke-Bevidsthed,* men dog immer Nok til at vise, at Opvaagnelsen er meget *naturlig* og hører ret egenlig til "Dagens Orden," og naar jeg nu spaaer, at Opvaagnelsen i Norden vil blive anderledes *glædelig* og anderledes *frugtbar* paa *Storværk,* da veed jeg nok, at *Mængden* leer, fordi den maaler alt med sin egen Alen, seer kun paa *Mængden,* der i *Norden* forholdsviis kun er meget *lille,* og lader sig bedrage af *Skinnet,* som *Norden* aabenbar har imod sig; men at min Spaadom derfor ingenlunde er Snak hen i Veiret, det vil *Tiden* vise, saasandt som jeg ikke spaaer andet om *Frem-Tiden* end hvad *For-Tiden* aabenbar gik frugtsommelig med og *Øieblikket* hemmelig føder. Kiendte derfor kun alle mine *Danske* og *Nordiske Læsere* vor Oldtid ligesaa godt som jeg, og havde de giennemvandret de opgravede Stæder med mig, og seet, hvorledes de *nyeste* Franskmænd og Tydskere ligne de *ældste* paa et Haar, da vilde de baade dele min Sikkerhed paa, at *Nordboerne* eftersom de vaagne, vil ligesaa øiensynlig ligne *deres* |A:365Stamfædre, og dele min Glæde over, at vi har saa ædle, djærve og dybsindige Fædre at ligne og saa smilende en Fremtid at see imøde, og skiøndt nu den grove *Vankundighed* om alle *menneskelige Ting,* dem i vor egen Barm, saavelsom dem, der speile sig for os i Tidernes Strøm, tit giør mig utaalmodig og gnaven, saa veed jeg dog godt, at det er Bjelken i mit eget Øie, som jeg maa see til at faae listet ud, da Gangen fra Vankundighed til Vidskab jo er fælles for os alle, saa jeg maa kun prise min Lykke, langt bedre end Forstanden, at jeg ved et halsbrækkende Spring kom lidt forud, hvor jeg klarlig seer, at alle *Nordboer,* som endnu *elske* deres *Fæderneland* og *Modersmaal,* om en liden Stund vil flokkes, og hvor det opblomstrende *Folke-Liv* ikke blot vil tildække min Grav, men ogsaa den store Grav, hvori Folke-Legemet selv var lagt, men hvoraf det seierrigt opstod!

Kun endnu eet Ord om den *fortvivlede Overtro paa Mængden* og paa de store runde Tal, som vore Fædre kaldte *Nuller!* Har man mindste Øie for *Naturen,* da maa man jo see, at *ingen Kvinde* føder saa *mange* Smaa, som *Tispen* eller *Tæven,* og at der, som vore Fædre sagde, altid er meget mere Snavs end Guld paa Jorden, og har man mindste Kundskab til *Historien,* da maa man jo ogsaa vide, at det var *Smaa-Folkene*: Ebræer, Phønicer, |A:366Perser, Græker, Romere og Nordboer, der i *Oldtiden* og *Middelalderen* baade udvortes og indvortes øvede alt det berømmelige *Storværk*. Er der altsaa mindste *Sammenhæng* enten i *Naturen* eller i *Historien,* da

kan *Danskerne* og deres *Grander* være glade ved, at de ikke har ynglet saa grændseløs som andre Folkestammer, og være sikkre paa, at Æblet ligesaalidt i Norden som i Syden vil falde langt fra Stammen, eller smage meer ad Luften end ad Roden! Føier man endnu hertil, at mens Landene i *Syden* og *Vesten,* og *Tydskland* ikke mindst, giennem Middelalderen fyldtes med Blandingsgods, forblev vort *Norden* saagodtsom uberørt, da vover man ikke stort ved at slutte, at selv naar det gjaldt om *Tal,* kunde *Nordens* tregrenede Folke-Stamme vist dristig maale sig med *Hoved-Stammerne* ei blot i Spanien og Frankerig, men selv i *Tydskland,* hvor *Sachser, Franker* og *Svaber* neppe tæller saamange ægte Ætmænd, som Oldtidens og Middelalderens *Danskere, Gother* og *Nordmænd* i vore tre Nordiske Riger. *Seent men sødt,* er Nordens Danske Løsen!

13

Vi har nemlig faaet Ordet "Overtro" ind i vort *Bogsprog* og *derfra* i Munden som en Oversættelse af det *tydske* "Aberglaube", der dog, naar det skulde fordanskes, maatte snarere hedde "Vantro," ligesom det tydske "Aberwiz" svarer til det *Danske* "Vanvid", og Feiltagelsen er slem, fordi Ordet "Overtro" har vakt den Tanke, at *Troen* maatte endelig ikke være for *stor* og *stærk,* da den ellers blev *overdreven,* blev en slem *Overtro*.

|**A:367** |PS7:94

Fuglefængersken.

(En utrykt Kæmpevise.)

1 Hvor kunde du fange den gamle Fugl,
(Rimfrost er der i Lunden!)
Som sang fra Paaske til efter Jul?
Hvor findes nu Rosensblommer!

2 Den gamle Fugl, som med Guldring Barn,
(Rimfrost er der i Lunden!)
Han leged paa Marken med Net og Garn.
Hvor findes nu Rosensblommer!

3 Du bandt ikke Garn, og du spandt ei Baand,
(Rimfrost er der i Lunden!)
Du rakde kun fra dig din hvide Haand.
Hvor findes nu Rosensblommer!

4 Du nynned kun sagte: kom Fugl saa kiær!
(Rimfrost er der i Lunden!)
Du eenlige Fugl! kom og sæt dig her!
Hvor findes nu Rosensblommer!

5 Han saae dig paa Fingre og saa paa Kind,
(Rimfrost er der i Lunden!)
Der bøied sig Rosen og bød ham ind.
Hvor findes nu Rosensblommer!

6 |A:368Da flagred han op paa din Haand saa tyst
(Rimfrost er der i Lunden!)
Hans Vinge blev klappet, hans Neb blev kyst!
Hvor findes nu Rosensblommer!

7 |PS7:95Hans Hoved sig hviled op til din Kind,
(Rimfrost er der i Lunden!)
Og glødende Varme der strømmed ind!
Hvor findes nu Rosensblommer!

8 Han er ikke bundet med Lok af Haar,
(Rimfrost er der i Lunden!)
Kun bundet som Bien til Blomst i Vaar.
Hvor findes nu Rosensblommer!

9 Og flagrer end Bien til Kuben hen,
(Rimfrost er der i Lunden!)
Saa flyver dog brat den til Blomst igien,
Hvor findes nu Rosensblommer!

10 Der findes paa Jorden, fra Hav til Hav,
(Rimfrost er der i Lunden!)
Ei mildere, sødere Fangenskab
End Biens hos Rosensblommen!

|[A:369]

Danskeren.

Et Ugeblad.

1848. Onsdagen den 30te August. Nr. 24.

|VU5:278

Om Constitution og Statsforfatning i Danmark.

Ord lugter ikke, siger Ordsproget, og det mærker man aldrig bedre end naar *pæne* Folk ikke alene tage Ordene "*Constitution* og *Statsforfatning*" i deres Mund, men bærer dem paa Tungen Dag ud og Dag ind, thi vel regner *Berlings-Avisen* det Uheld at være "*dødfødt*" blot for en af de mange "*Dødsaarsager,*" men det er dog nok Dødens allersikkreste Kiendetegn, saa der fandtes aldrig *steendødere* Ord i *Danske* Munde end baade *Constitution* og *Statsforfatning,* thi vel har det sidste dødfødte Barn lidt rødt i Kinderne, men det er aabenbar kun Sminke, og at trække Veiret barer det sig da nok for. Det eneste Gavn man kan have af saadanne dødfødte Børn, naar man ikke, som var det klogeste, strax vil begrave dem, det er da at *skiære dem op* og see hvad der er inden i dem, thi vel lærer man ikke deraf at føde levende Ord til Verden, men man kan dog |A:370maaskee lære, *hvorfor* man kun forgæves |VU5:279stræbde at blæse Liv i de dødfødte, og ved en saadan Opskiærelse er det immer en Fordeel at Ord ikke lugter.

Med Ordet "Constitution" fristes man nu let til at fatte sig meget kort og blot skiære Hovedet af, saa man kan see, der er hverken Strube eller Vrangstrube, thi dels er jo, som man kan høre, "Constitution" et *vildfremmed* Ord, og dels betyder det i sit *latinske* Grundsprog slet ikke andet end en *Indretning* eller *Forordning,* ligemeget hvilken og hvordan, god eller slet, klog eller dum, gavnlig eller skadelig, saa at netop, naar man *veed* hvad man siger, giør man sig allerlatterligst ved at sige, enten at man *ingen* Constitution har i *Danmark,* eller at man vilde give sine tre Fingre, eller at man vilde slaae ihjel hvem det skulde være, *bare* for at faae en *Constitution*. Det er imidlertid en stor Feil, naar vi er saa korte for Hovedet, at vi ikke vil rette Folk, der kommer for Skade at sige en Dumhed, uden ved at giøre Nar ad dem, thi deraf bliver de kun sjelden klogere, men tit haardnakkede, og det sidste er immer Tilfældet, naar de føler, at hvor galt end Ordet kan være, saa mener de dog noget meget Godt med det, som de ikke veed noget andet Ord for. I saadanne Tilfælde skal vi derfor, om vi end ikke kan bare os for Latter, dog lee med Maade og hjælpe Godtfolk paa *Ordet,* som er blevet borte for dem, stjaalet bort af Troldhexen, der har lagt |A:371sin Skifting isteden, og naar nu adstadige Dannemænd indskærper *Herligheden* og *Nødvendigheden* af en "*Constitution,*" da mener de aabenbar en "*Grundlov,*" det vil sige: en Lov, som ikke blot Undersaatterne, men især *Øvrigheden* smukt skal rette sig og

alle *sine* Love efter, og jeg er vis paa, at faaer *Dannemænd* først rigtig Øiet op for det, da snakker de aldrig meer om "*Constitution*" og sætter da langt mindre enten Liv og Blod eller Land og Rige paa Spil for at faae noget, der kaldes "Constitution" som man kan kalde hvad det skal være.

Vist nok kan der nu ogsaa være og har været stor Forskiel paa "Grund-Love," men da det er et *tydeligt* Ord, bilder heller Ingen sig ind, det kan nytte at have eller faae en *Grund-Lov,* med mindre den er *god,* og da det tillige er et *levende* Ord, saa veileder det os selv til at finde Kiendemærkerne paa en *god Grundlov*. Det er nemlig klart, at mens man kan have tre *Constitutioner* i eet Aar alle lige tomme, maa derimod en Grund-Lov, der rigtig skal svare til sit Navn, have sine gode *Grunde* og ligge saa *fast,* at man har |VU5:280ondt ved at rokke den, og den maa kunne ligge til *Grund* for alle *andre* Love og Anordninger, og deraf følger igien, at den vel maa være saa kort, men dog og saa tydelig og omfattende som mueligt.

Veed man nu, og hvilken Dannemand skulde ikke vide det, at naar man ikke drives sammen som Køer og |**A:372**Faar, men godvillig giør *Selskab* med hinanden, da er det altid for et vist Fællesskabs Skyld og naturligviis *ikke* til *fælles Værste,* men til *fælles Bedste,* og i dette lille Ord ligger den eneste *gode Grundlov* for alle Folk og Riger paa Jorden. Denne Grundlov har ogsaa det store Fortrin at være *lyslevende,* thi selv hvor den aldrig blev ført til Bogs, staaer den indprænteet i alle *Folks Hjerte,* og selv de største *Tyranner* vidste det godt, at Folket maatte hade dem, fordi de traadte den urokkelige Grundlov: at see paa *fælles Bedste,* under Fødder.

Vil vi nu see denne gode Grundlov ført til Bogs i hele sin barnlige Oprigtighed, da finder vi den saaledes i Indledningen til vor *gamle Danske* Landslov, hvor vi læser, at Loven *skal være* ærlig, ret, taalelig, efter **Landets** *Vane,* kvemmelig (*læmpelig*) og tørftelig (*gavnlig*) og aabenbar (*tydelig*), saa at alle Mænd maae vide og understaae (forstaae) hvad Loven siger, og at den ei er gjort for enkelt Mands særdeles Vild (Lune), men efter *alle Mænds Tarv,* som i Riget boe.

Vist nok trænger Grundloven om *fælles Bedste* nu til en ny Opskrift, baade længere og forsynligere, da vi maae have mærket, vi er langtfra at leve i *Uskyldigheds-Standen,* men dog er det baade klart, at de gamle Dannemænd, der saaledes føiede deres Ord, havde *fælles Bedste* stadig for Øie, og er kun alt |**A:373**for indlysende, at *vore* Love og Indretninger maatte være langt anderledes end de nu er, for blot paa nogen Maade at svare til de retmæssige Krav, vore Forfædre alt for *sexhundrede* Aar siden udtrykkelig gjorde til alle *Danske Love*. Det er derfor en Hovedsag, at den *ny Danske Grundlov,* som nu skal skrives, frem for alt indskærper *Ærlighed, Folkelighed, Gavnlighed, Læmpelighed,*

Ligelighed og *Tydelighed,* som de Egenskaber, alle *Danske* Love og Anordninger herefter *skal have,* men det er paa den anden Side ogsaa en Hovedsag, at vor ny Grundlov selv *ærlig* og *tydelig* bestemmer hvad der, som ønskeligt og gavnligt for *Danske* Folk til *alle Tider,* maa være *urokkeligt,* saasom: *Frihed* til at være sin *Tro* bekiendt, naar man har nogen, og sin *Vantro* med, naar |VU5:281man ingen Tro har, *Frihed* til at bruge baade *Haand* og *Fod,* som man vil, paa en skikkelig Maade, *lige Adgang* til enhver Stilling og Syssel, naar man, paa hvilkensomhelst Maade, viser, man duer til den, og alt saadant, som man veed *altid* er til *fælles Bedste* og tillader ingen *Forrettigheder* uden tilsvarende *Fortrin* og *Forpligtelser*. Derimod maa man ved en *god Grundlovs* Opskrivning vel vogte sig for alle Bestemmelser, som kanskee er gavnlige idag, men skadelige imorgen, og endnu mere vogte sig for alle høitravende Talemaader, som altid er utydelige og tit, naar det kommer til Stykket, kun kan |**A:374**giøre *Skade* men aldrig Gavn. Saaledes maa man dog endelig ikke i Grundloven giøre Øvrigheden til Pligt at føde og klæde Folket, da det tvertimod allevegne er Folket, der maa føde og klæde Øvrigheden; heller ikke maa man giøre de *Rige* det til *borgerlig* Pligt at føde og klæde de *Fattige,* thi derved stiler man, efter al Erfaring, paa at giøre *hele Folket* til *Fattiglemmer,* der hverken kan føde og klæde sig selv eller hinanden, man overskiærer *Kiærligheds-Baandet,* som er det eneste, der til Gavn kan forbinde de Rige med de Fattige, man *føder Dovenskaben,* saa *Flittigheden* maa *sulte,* og man undergraver al *Eiendoms-Ret,* hvormed Formuen staaer og falder.

Jeg vælger helst, mellem mange andre, denne store *Skrivfeil* i en Grundlov til en Prøve, ikke blot fordi den nys har gjort store Ulykker i *Frankerig,* men især fordi hvad man i Grundloven især maa vogte sig for, er hvad der har *Skin* af at være til *fælles Bedste,* men er dog, efter al Erfaring, til *fælles Værste*. Kunde man nemlig ved en Grundlov *omskabe* et Folk, saa alle de Rige blev gavmilde, alle de Fattige nøisomme, alle de Dovne flittige og alle Ødelande sparsomme, da burde man naturligviis giøre det, heller idag end imorgen, og behøvede da slet ikke videre at foreskrive dem noget, der gjorde alt godt af dem selv, men naar man *ikke* kan *skabe* Folk *om* |**A:375**ved Love og indretter dog Grundloven, som om det var skedt, da giør man en stor Ulykke. Saaledes var det jo ogsaa deiligt, om man ved en *Grundlov* kunde giøre alle Folk *evig salige,* men da man nu umuelig kan det, saa er det splittergalt, naar Grundloven forudsætter det, og desaarsag kræver en vis saliggiørende Tro bekiendt af hele Folket, og kræver da tillige en Selvfornægtelse og Selvopoffrelse, som ingen andre kan vise end de, der har opgivet denne Verden for den andens Skyld.

|VU5:282Kommer vi nu til Ordet "*Statsforfatning*" da lyder det jo ganske taalelig Dansk, og skiøndt man ikke sjelden bruger det

iflæng med *Constitution,* saa mener man dog dermed egenlig hvad man ogsaa med et fremmed Ord kalder *Regierings-Form,* Indretningerne altsaa til *Rigets Bestyrelse.* Ordet "Statsforfatning" har imidlertid igrunden de samme Lyder, som "Constitution," saa det er baade koldt og dødt, og ved at skiære det *midt over,* seer vi let hvorfor.

Ordet "*Stat,*" som her skulde være Hovedet, er nemlig, som vi vel veed, ogsaa et *fremmed* Ord, som vi vel kan oplyse med vor eget "*at staae,*" som svarer til det latinske "stare," men faaer derved kun et daarligt Begreb om *Fædernelandet* og *Danmarks Rige,* som jo dog er det, der hos os skal styres og styres saaledes, at det kan *gaae godt. Stat* betyder nemlig, naar man forstaaer det allerbedst, enhver |A:376*ordenlig Stilling,* hvori et større eller mindre Lands Styrke er *samlet* til at forsvare sig i denne Stilling mod udvortes eller indvortes Angreb, enten det saa er en gammel *Græker-Stilling* eller en ny *Tyrke-Stilling,* og enten det er et *Folk,* der med forenede Kræfter stræber at udvikle sig og forsvare sit Fæderneland, eller det er Brudstykker af forskiellige Folk, som med *Vold og Magt* tvinges til at trælle for *fremmede* Øiemed og til at *forsvare* deres eget *Tugthuus* og *Pinebænk.*

Vender vi os nu til den anden Deel af Ordet "Stats-*Forfatning*" for dermed muelig at trøste Hjertet, som "Staten" slet ikke bryder sig om, da er "*Forfatning*" vel paa en Maade et *Dansk* Ord, men som umuelig kan trøste Nogen, da man meget lettere kan komme i en *slet* end i en *god* "Forfatning," og desuden føler vi strax, at ved "Stats-Forfatning" tænker man slet *ikke* paa *Folks* Forfatning, men paa en vis almindelig *Styre-Maade,* der lader sig "*forfatte*" og prænte omtrent ligesom en *Bog,* enten *monarkisk, aristokratisk* eller *demokratisk.* Vist nok tænker man sædvanlig, at *Folkets Forfatning* eller Tilstand retter sig *efter Stats-Forfatningen,* men al Erfaring lærer det modsatte, da Folk under enhver tænkelig Styre-Maade, Regierings-Form eller Stats-Forfatning, har fundet sig snart lykkelige og snart ulykkelige. At det nu alligevel ikke blot |A:377er Fusentasterne, som tænke, og Lykkeridderne, som smigre alle Folk med, at jo mere *demokratisk Stats-Forfatninge*n bliver, des friere og lykkeligere vil de finde sig, men at |VU5:283mange veltænkende og besindige Mænd forsaavidt stemme i med, at de erklære en temmelig *demokratisk* Stats-Forfatning for *nødvendig* til et Folks Frihed og Lykke, det kommer aabenbar deraf, at man ved en *demokratisk* Stats-Forfatning tænker sig en *folkelig Styrelse,* thi det følger af sig selv, at den Styrelse, der skal være et Folk gavnligt, maa være beregnet ikke paa en *Enkeltmands* eller paa visse *Enkeltes,* men paa hele *Folkets* Bedste.

Ligesom derfor *Dannemænd,* naar de ikke vil narre sig selv, eller lade sig narre, istedenfor at tale om en "Constitution," der er ingen Ting, maae tænke paa og tale om en *god Grundlov,* saaledes

maae de ogsaa tænke paa og tale om en *folkelig Styrelse* istedenfor en Demokratisk Statsforfatning, thi ellers staaer de aabenbar Fare for, under Raabet *derpaa* at faae en aldeles *ufolkelig Styrelse,* der dog godt kan kaldes en demokratisk Statsforfatning, da disse Ord slet ikke røre ved den *virkelige Styrelse,* men dreie sig blot om *Maaden, hvorpaa,* eller Formen, hvorunder man styrer.

Demokratisk betyder nemlig i sit *græske* Grundsprog "*folkeraadig*" og derved føres Tanken ikke til at *Styrelsen* skal være *folkelig,* |A:378altsaa igrunden baade *efter* Folkets Hoved og Hjerte, men føres derfra til at de offenlige Sager skal bestyres paa en Maade, saa det *lader,* som *alle Folk* i Landet *raadte dem selv.* Jeg siger, det *lader saa,* thi al Erfaring og Eftertanke lærer og enhver Prøve viser, det er *umueligt,* at baade hver voxen Krop kan faae Lov til at raade sig selv, og et *borgerligt Selskab* med forenede Kræfter til et fælles Øiemed bestaae, da et saadant Selskabs første Betingelse er en *Midte,* hvori Kræfterne samles og udgaaer derfra som *Magt* og *Myndighed* over det Hele. At nu denne Magt og Myndighed udøves med Forstand til *fælles* Bedste, derpaa beroer aabenbar al god og gavnlig Styrelse, og hvem kan vel tvivle om, at en saadan bliver mere og mere baade uventelig og vanskelig, jo meer man lægger an paa at give *Styre-Maaden* det falske *Skin* af almindelig *Selvraadighed,* eller hvem kan forundre sig over, at naar man opmuntrer *Mængden* til at *raade sig selv,* den da ogsaa bliver balstyrig, vil *virkelig* raade sig selv og raade for det Hele, og giør begge Dele, *som* den har Hjerte og Forstand til. Er der nu Ingen af os, der vil vove *Ære, Liv* og *Gods* paa *Mængdens* Hjertelag, end sige da paa Mængdens *Forstand* til |VU5:284baade at *beherske sig selv* og raade for det Hele, saa vil vi dog vel ikke giøre os selv og hele Folket ulykkelige, blot for at kunne, som de vanartige Børn og som de |A:379glubske Voldsmænd, sige paa *Trods: vi fik* dog *vor Villie,* men heller, til *fælles Bedste,* frabede os en saakaldt *demokratisk Forfatning,* og udbede os under hvilketsomhelst Navn hvad der bedst kan sikkre os og vore Børn en *folkelig Styrelse.*

Ja, herom maae nødvendig alle *Dannemænd* igrunden være enige med mig, men det mærkes først, naar de husker paa, at vi er *Danske* Folk, thi saalænge man ved Talen om det *Folkelige* og *Demokratiske* glemmer *sig selv,* da snakker man om et Folk i *Luften* og et Rige i *Maanen,* som man frit kan vende op og ned paa efter Behag, uden at bryde sig om *Følgerne,* og først naar man besinder sig paa, at det er en selv, *ens egne* Børn og gode Venner, *ens eget* Folk og Rige, det kommer til at gaae ud over, hvis det *gaaer galt* med Constitutionen og den demokratiske Statsforfatning, *først da* bliver man *varsom* med hvad man bifalder og anpriser, thi først da føler man, at det er kun *Fanden,* der *trøster* dem, han giør ulykkelige med, at det var jo deres egen Skyld, de *fik jo deres Villie!*

Husker vi da nu kun, at det er *vort eget* Fæderneland,

Danmarks ældgamle *Kongerige,* man vil give en Constitution og demokratisk Statsforfatning, uden at spørge om, enten *Riget* dermed kan *bestaae* eller vil *forgaae,* og enten *Folket* derved bliver *lykkeligt* eller *ulykkeligt,* da betakker vi os sikkert |**A:380**for saadanne Omskabelser, som slemme *Forgiørelser,* og tænke kun alvorlig paa, hvordan vi ved en *god Grundlov* kan, saavidt mueligt, sikkre os en *folkelig,* ægte Dansk *Styrelse* paa den *Kongelige* (Monarkiske) Maade, som har været *Dansk,* altsaa *folkelig hos os,* fra Arildstid.

Har vi nemlig først en *god Grundlov,* der tildeler baade Kongen og Folket alle de *Friheder* og *Rettigheder,* som er til *fælles Bedste,* forpligter *Kongen* sig *høitidelig* til at holde denne *Grundlov,* er Hans *Raad* hele *Folket ansvarligt* for at det skeer, og har *Folke-Stemmen* baade mundtlig og skriftlig *frit* Raaderum, da er *vor* saakaldte Stats-Forfatning ægte *Dansk,* altsaa *folkelig,* og da har det *Danske Folk* den største Sikkerhed, |VU5:285noget Folk kan have, for at blive styret baade efter sit *Hoved* og efter sit *Hjerte,* og følgelig føle sig *frit og lykkeligt*.

Hvorlidt der da end, under den herskende Tanke-Forvirring, for Øieblikket er Udsigt til, at *Danmark,* istedenfor en luftig "Constitution" og en bureaukratisk (penneskaaret og penneslikket) Statsforfatning med demokratisk *Skin,* skal faae en *god Grundlov* og en *folkelig Styrelse* til *fælles Bedste,* under et blomstrende *Kongespir,* saa er det dog hvad jeg, som *Folkets* og *Frihedens* gamle Ven og Talsmand, og som en opmærksom Betragter af *alle* Folk og Riger i Tidens Løb, af inderste Hjerte maa ønske det *elskelige,* kun *lidt for* bly og sky, *lidt for* ømskindede og blødmundede, *Danske* Folk, og det lille, yndige, fredegode *Danmarks* ældgamle *Kongerige!*

|**A:381** |PS7:95 |US9:139 |VU8:289

Folkeligheden.

1 *Folkeligt* skal alt nu være
Trindt om Land fra Top til Taa,
Noget *Nyt* der er i Giære,
Det selv Tosser kan forstaae;
Men kan alt hvad brister bødes
Med det Ny, som først skal fødes?
Veed man ogsaa hvad man vil
Meer end "Brød og Skuespil?"
Med Forlov at spørge?

2 |PS7:96*Folk!* hvad er vel Folk igrunden?
Hvad betyder "*folkeligt*"?
Er det Næsen eller Munden,
Hvorpaa man opdager sligt?
Findes skjult for hver Mands Øie
Folket kun i Kæmpehøie,
Eller bag hver Busk og Plov,
I hver Kiødklump før og grov?
Med Forlov at spørge!

3 Præst og Adel, Borger, Bonde,
Konstner, Skipper, Skolemand!
Er de alle af den Onde,
Naar de klarlig skielnes kan?
Hvad skal alt i Landet ligne,
Mine Tanker eller *dine?*
Skal vi alle nu omkap
Skygger skabe hip som hap?
Med Forlov at spørge!

4 |US9:140Spørge kan en enkelt Daare
Meer end *Syv* kan svare paa,
Baade nu og selv ad Aare,
Om de end for *Viismænd* gaae,
|**A:382**|VU8:290Dog til Daaren paa hans Tale
Svar der er i *Odins* Sale,
Svar der er i *Odins* Bryst,
Svar der er i *Mimers* Røst!
Svar ei fattes Skoven!

5 *Folk* der var i gamle Dage,
Baade store Folk og smaa,
Om der end er *Folk* tilbage
Giøres nu der Prøver paa:
|PS7:97*Folke-Vætter* alle vaagne,
Som de vævre, saa de dovne.
Hvad de *alle* kan og vil
Er at sætte *alt* paa Spil.
Svar ei fattes Skoven!

6 *Byrd og Blod* er Folke-Grunde,
Ikke *Luft* og mindre *Staal,*
Fælles Ord i *Folke-Munde*
Det er Folkets *Modersmaal,*
Som det klinger, *som* det gløder,

Saa hos Danskere og Jøder
Holder det i skjulte Baand
Luftens eller Himlens Aand!
Svar ei fattes Skoven.

7 Til et *Folk* de alle høre,
Som sig *regne selv* dertil,
Har for *Modersmaalet* Øre,
Har for *Fædrelandet* Ild;
Resten *selv* som Dragedukker
Sig fra Folket *udelukker,*
Lyse *selv* sig ud af Æt
Nægte *selv* sig Indfødsret!
Svar ei fattes Skoven!

8 |**A:383**|US9:141Rive løs sig Rigets Stænder
Fra den *fælles* Folkeaand,
|VU8:291Da gaaer Hoved, Fødder, Hænder
Latterlig paa egen Haand,
Da er Riget sønderrevet,
Fortidsalderen udlevet,
Folket mødig sover hen,
Vaagner vanskelig igien!
Svar ei fattes Skoven!

9 |PS7:98Har dog *Folket* havt til *Vætte*
Meer af *Aand* end Veir og Vind,
Trøstig Det sig tør forjætte
Liv igien, som aandes ind:
Gylden-Aaret, som det falder,
Efterglands af sin Guldalder,
Som giør alting aabenbart,
Livet lyst og Ordet klart!
Svar ei fattes Skoven!

10 Saa paa os i *Nørreleden*
Aander nu vor Vætte prud,
Med vor *Pest* han bryder Freden,
Driver *Tydsk* af *Norden* ud,
Vækker trindt i *Danmarks* Rige
Alt det *Danske, Folkelige,*
I vor *Hjerne,* i vort *Bryst,*
I vor *Skrift* og i vor *Røst!*
Svar ei fattes Skoven!

11 Faaer vi ægte *Danske Love,*

Danske Skoler splinternye,
Danske Tanker, *Danske* Plove,
Rinder op vort gamle Ry:
"Dansken, lykkelig begavet,
Boer med Fred og Fryd paa Havet;"
|**A:384**Da er Folkets Daad og Digt,
Da er alting *folkeligt!*
Svar ei fattes Skoven!

12 |US9:142|VU8:292Præst og Adel, Borger, Bonde,
Konstner, Skipper, Skolemand
Kalde alt *Udansk* det *Onde,*
Værge *Danskens* Fædreland,
|PS7:99Og mens hver har Sysler sine,
Alle dog hinanden ligne,
Har tilfælles *Byrd* og *Blod,*
Modersmaal og *Løvemod!*
Svar ei fattes Skoven!

13 *Fædres* Konger, Kæmper, Skjalde,
Skæbne, Lykke, Raad og Daad,
Alle Danske *deres* kalde,
Spørge *Mimer* helst om Raad,
Er blandt Bøge bedst tilmode,
Hue mest det *Fredegode,*
Stirre helst paa Bølgen blaa,
Lege end med Lokker graa!
Svar ei fattes Skoven!

14 *Folkeligt* er her i Vangen
Endnu eet af Hjertensgrund,
Folkelig er *Elskovssangen,*
Ægte Dansk i allen Stund,
Ei paa Val og ei paa Thinge
Agtes *Børn* og *Kvinder* ringe,
Hvad der end gaaer op og ned,
Dansk er immer *Kiærlighed!*
Svar ei fattes Skoven!

|**[A:385]**

Danskeren.

Et Ugeblad.

1848. Onsdagen den 6te September. Nr. 25.

Til Danmarks Vælgere.

Danmarks ældgamle Kongerige stod, øiensynligere end de fleste Riger, tit i Fare for at opsluges eller undertrykkes, især af det store, tilgrændsende *Tydskland,* og skiøndt vort Fæderneland, har lidt mindre end de fleste Riger af indbyrdes Splid, har det dog ogsaa havt mere end Nok deraf; men aldrig har dog det lille, ældgamle Kongeriges Fare været større end den nu er, da *Tydskerne* har sagt os det reent ud, at vores Undergang er dem en Æressag, da det *Tydske* Aag alt længe har hvilet tungt paa vort *Modersmaal* og paa vore Sjæle, og da *Spliden* i mange Henseender har taget en frygtelig Overhaand imellem os.

Under disse Omstændigheder skal vi nu vælge Sendebud til en *Dansk Rigsdag,* der lettelig kunde blive den sidste, som førde dette Navn, og *Valg-Loven,* hvorefter den mageløs vigtige Forsamling skal indrettes, er "Hastværk og Lastværk", saa her giælder det øiensynligt, om *Danskheden* dog baade endnu i Grunden |A:386har Overvægt hos os, og om den endnu har *Mod* til at være sig selv bekiendt for al Verden, og *Kraft* til at hævde sin Ret til at herske i *Fædernelandet*. Ligesom det nemlig paa den ene Side er klart, at faaer noget *Parti* Lov til at raade for det Hele, eller tager Spliden Overhaand paa Rigsdagen, da er det lille Danmark, der kun kan bestaae ved hjertelig *Enighed,* forloren, saaledes er det paa den anden Side vist, at dersom vi ikke har Mod til at afkaste det *Tydske* Sjæleaag, som vi saa længe har baaret, da nytter selv det mandigste og lykkeligste Nødværge mod *Tydskerne* paa Grændsen os ikke, thi da *fortydskes* dog hele Folket, vort *Modersmaal,* vor *Tankegang,* vore *Love* og *Indretninger,* bestandig mere og mere, til alt det *Danske* forgaaer.

Om det nu kan nytte, at en gammel *Dansker,* og jeg tør sige, en *god Dannemand,* raader sine kiære Landsmænd til det Bedste og advarer dem for det Værste, det veed jeg ikke, men maa nødvendigviis prøve, for at faae det at vide, og for at være angerløs, hvis det, som Gud forbyde! skulde sees at være forgiæves.

Først og fremmerst maa jeg da, i *Fædrenes* og *Børnenes,* i Fædernelandets, det ældgamle *Danmarks,* Navn, bede og besværge alle dem, der føle i deres Hjerte, at de, for at være glade og lykkelige, maae blive ved at være *Danske,* at *tale Dansk* og at tiltales og omgaaes *paa Dansk,* baade at tage flittig |A:387Deel i Valgene og giøre alt dertil, at Valget kan falde paa dem, de ansee for *gode*

Dannemænd: ærlige, trofaste Venner ad *Fæderneland* og *Modersmaal,* enten de saa er Lærde eller Læge, Bønder eller Borgere, Præster eller Herremænd, og hvad de saa end tænker om den *Maade,* hvorpaa, og de *Midler,* hvorved Danmarks Rige bedst kan bestaae og det Danske Folk blive, hvad alle *Dannemænd* ønsker, saa *frit* og *lykkeligt,* som mueligt.

Hvad nemlig *Maade* og *Midler* angaaer, da er det, som man nok kan vide, en stor Konst at ramme det Rette, naar Talen er om et heelt *Folks* og *Riges* Bedste, baade for Øieblikket og i Tidens Længde; thi selv i vore egne smaa, personlige og huslige Anliggender er vi jo tit tvivlraadige om den bedste *Maade* at stile vor Sag paa, og de bedste *Midler* til at opnaae hvad vi tragte efter, saa i hele Folkets og Rigets Anliggender veed de Fleste meget godt med dem selv, at de er heel vankundige, og selv de af os, der veed bedst Besked, maa dog bekiende, at vi er tit usikkre om hvad der er bedst og raadeligst, saa vi vil gierne forandre vor Mening derom, naar man kan vise os, det er en Feiltagelse. Saaledes tænke alle *gode Dannemænd,* og hvor de forsamles til at raadslaae om *fælles Bedste,* der, men ogsaa kun der, kan man vente *Enighed* til *Gavn* for *hele* Folket, saa det er aabenbar Hovedsagen, at *Broderparten* paa Rigsdagen bliver |A:388af det Slags, da ellers hverken Kundskab, Lærdom eller Snildhed vil udrette noget, som Riget kan styrkes og Folket glædes ved.

Alle de Løfter, man snakker om, at *Vælgerne* skulde tage af deres *Sendebud* til den *Danske* Rigsdag, de er da enten **skadelige** eller *overflødige,* da en god Dannemand jo ikke behøver at love, at han vil være hvad han er, og Ingen bliver en god Dannemand ved at sige, han vil være det, men en god Dannemand kan let enten lade sig kyse fra Rigsdagen eller hindres i at giøre sit Bedste, ved Løfter, som om de end ikke er utilladelige, dog kan være uforstandige og urimelige nok.

Uagtet saaledes *jeg* finder, at hvor *Folke-Stemmen* ret kiendelig og kraftig skal høres, der maa den baade lyde *under eet,* og komme fra *lutter* Mænd, som *Folket* selv har lagt Ordet i Munden, saa vilde jeg dog kun meget nødig forpligte mig til under *alle* Vilkaar og Omstændigheder at stemme *imod* hvad man kalder *to Kamre* og de *kongevalgte Medlemmer*; thi *dersom* det paa Rigsdagen skulde vise sig, at de Fleste, der vilde *Danmark* vel, var stemt for en af Delene, da burde jeg jo, som en *god Dannemand,* stemme med dem, og opoffre mit personlige Ønske for det almindelige Bedste, da det til Slutning dog kommer langt mindre an paa *Skinnet* end paa *Virkeligheden,* langt mindre an paa, *hvordan* Folke-Stem|A:389men kommer til Orde end paa, at den *lyder frit* og bliver *fulgt*.

Vil derfor *Danske* Vælgere tage noget Løfte af *de gode Dannemænd,* de sende til Rigsdagen, da maatte det blot være, at de ogsaa aabenbar vil *vise* sig som *gode Dannemænd,* ved mandelig og

standhaftig at kæmpe for den *Danske Folke-Stemmes Frihed* og *Gyldighed* i alle Maader, som Regel og Rettesnor for hele *Styrelsen,* altsaa for alle Love og Indretninger i Landet.

Vi maa nemlig alle vide, at hvor klogt vi end kunde faae *Valgene* til den *Danske* Rigsdag og *Forhandlingerne* paa den bestemte og indrettede, saa kan det dog let, og vil derfor sagtens ikke saa sjelden træffe, at Vælgerne enten tager Feil ad deres Folk, eller give deres Stemme blot for Vild og Venskab, om ei for værre Ting, og at derfor meget *Galt* kan *faae* og meget *Godt* kan *fattes* de *fleste* Stemmer paa en *Dansk,* ligesaavel som paa en *Tydsk* eller *Fransk* eller *Engelsk* Rigsdag, saa naar vi seer paa *hele* Folkets og Rigets Bedste, da maae vi ønske, det ikke blot skal staae i Regieringens Magt at *forhindre* det *Slette,* der enten slumpede eller listede sig til de fleste Stemmer paa Rigsdagen, men ogsaa staae i Regieringens Magt at *fremme* det *Gode,* der enten ved Rænker eller Misheld kom til der at fattes de fleste Stemmer. Kun giælder det her om, at Regieringen i begge Til|A:390fælde *ikke* maa følge sine egne *Luner, Griller* eller *personlige* Anskuelser, men *Folkets Stemme,* som maa have den *høieste Gyldighed* i alt hvad der angaaer hele Folket, da det er Folkets Vee og Vel, hvorom det giælder, og *Regieringen* blot er til for *Folkets* Skyld, og Folket *ingenlunde* for Regieringens, og derfor maa der i *Grundloven* sørges for, at *Folke-Stemmen* ikke blot paa Rigsdagen, men altid og allevegne kan yttre sig *frit* baade *mundlig* og *skriftlig*. Man kan vel indvende, at om end en saadan Ret til at yttre sig *frit* baade *mundlig* og *skriftlig* om alle folkelige og borgerlige Ting, hjemles os i Grundloven, saa *kan* dog Regieringen *muelig* ville nægte os den, og man kan atter sige, at om end *Folke-Stemmen* faaer Lov til at yttre sig *frit,* saa kan dog Regieringen *muelig* trodse den; men vilde vi lade os kyse af *blotte* og *bare* Mueligheder, som sjelden eller aldrig kan blive Virkeligheder, da maatte vi aldeles opgive det *Borgerlige Selskab*; thi det Borgerlige Selskab kan umuelig bestaae, uden at vi maae *betroe* os til nogen, som muelig kunde *forraade* os, og bygge paa *Løfter,* som muelig kan *brydes!*

Paa den anden Side er der i *Folke-Retten* til at yttre sig *frit,* baade mundlig og skriftlig om alle folkelige og borgerlige Ting, ikke det mindste at afprutte, thi det er altid til Folkets og Rigets Skade, naar det |A:391skjules for Undersaatterne hvad Øvrigheden gjør, eller skjules for Øvrigheden hvad Undersaatterne tænker, eller naar *Øvrigheden* ikke har Magt til at *handle,* og Undersaatterne Lov til at *tale frit*. Man behøver ikke at fortælle os, at al *Frihed* saavelsom al *Magt kan misbruges,* og bliver det let, thi just fordi det *ligemeget* er Tilfældet med dem *begge,* just derfor maae de, hvor det skal gaae godt, opveie hinanden, saa det ene Sværd kan i Regelen holde det andet i Skeden! Det er et nødvendigt Onde, at selv det Onde maa, udenfor Tugthuset, have *saamegen* Frihed, som det Gode behøver,

og ligesaalidt som vi maae sætte Folk i Tugthuset, fordi vi *troer,* de engang vil *stjæle,* ligesaa lidt maa vi gjøre det, fordi vi *troer,* de engang vil *giøre Oprør*. Det er meget sandt, hvad man siger om *Tillid* til *Øvrigheden,* men den kan ikke finde Sted, uden hvor Øvrigheden viser ligesaamegen *Tillid* til *Undersaatterne,* og kun da er Øvrighedens Ansvarlighed meer end et tomt Ord, naar den, som har Hals og Haand over os alle, kan *aandelig* kræves til Regnskab af os, uden at maatte gjøre det til en *Forbrydelse,* ligesom, iblandt andet, *Engelands* Exempel i *halvandet* Aarhundrede klarlig viser, at selv hvor Folket er mest tilbøieligt til at giøre Oprør, forebygges det allerbedst ved *Frihed* til at *sige og skrive* hvad man vil om Øvrigheden. Kan man finde paa en Indretning hvorved de slette Talere og Skrivere |A:392holdes i Tømme, uden at de Gode taber det mindste af deres Frihed, da har man gjort et Mesterstykke, men det er endnu ikke fundet, og alt hvad man hidtil har prøvet, tjende aabenbar, ligesom de almindelige Forbud mod at bære Vaaben, kun til at *afvæbne* de *gode* Borgere og *bevæbne* de *Slette,* som da des nemmere kunde giøre Ulykker, ligesom man vel maa huske, at den *grændseløse* Tale- og Skrive-Frihed kan aldrig være saa farlig, at den jo, som en *Eneret* for *Øvrigheden,* der altid har den, er tusind Gange farligere, end naar det er en Frihed, Øvrigheden deler med Undersaatterne.

Dog, som sagt, selv det Løfte, at ville paa den *Danske* Rigsdag kæmpe mandelig for *Folke-Stemmens Frihed* og *Gyldighed* i alle Maader, er overflødigt, thi vælger man ikke gode Dannemænd, da nytter det ikke, og vælger man kun dem, da behøves det ikke, thi mere *Mod* og *Kraft* end han har, faaer en Rigsdagsmand ligesaalidt ved at give sine Vælgere store Løfter, som en Krigsmand faaer det ved at sværge til Fanen, og hist som her bliver det *aldrig Trællene,* men kun de *Frivillige,* der giør *Heltegierninger*.

Endnu mindre kan det da nytte, at ville forpligte Rigsdagsmændene til at virke og kæmpe for hvad man paa Pluddervælsk kalder fuld *Religions*- og *Associations-Frihed,* eller hvad anden fuld Frihed, man vil nævne, thi dels er "det mesopotamiske Sprog et under|A:393ligt Sprog" som ingen af os rigtig forstaaer, og dels er der megen *borgerlig Frihed,* som mange gode Dannemænd endnu er bange for, baade fordi de er vant til at fattes den, og fordi de ikke er oplyste nok til at skielne mellem den *sande* og virkelige, og den *falske,* kun tilsyneladende Frihed, hvormed de saa tit er blevet narrede. Naar vi derfor kun ved *Grundloven* kan blive berettigede til at tale og skrive *frit,* uden Udsigt til Bolt og Lænker, om alle *folkelige* og *borgerlige* Ting, og berettigede til al anden *borgerlig Frihed,* forsaavidt den lader sig forene med det *almindelige Bedste,* da skal vi dermed for Øieblikket lade os nøie, og overlade det til den *fri Mund* og den *frigivne Pen* at oplyse, *hvor megen Frihed* der ikke blot er forenelig med det

almindelige Bedste, men tjenlig og uundværlig dertil.

Selv er jeg saa afgjort en Ven ad al *borgerlig* og *folkelig,* altsaa ogsaa *menneskelig* Frihed, at jeg ganske rolig siger om enhver *Stat,* der ikke kan bestaae med den: velan! saa lad den forgaae heller idag end imorgen, den giør dog kun Ulykker i Verden! Tilmed har jeg saa gode Tanker om det *Danske Folk,* at jeg troer, de ypperlig kan taale og vil stedse bedre lære at benytte al den *virkelige Frihed,* de kan faae, saa at hvis jeg kommer paa den *Danske Rigsdag,* som jeg baade ønsker og haaber, da vil neppe enten den *kirkelige,* den *videnskabelige,* den *selskabelige* eller |A:394den *næringsdrivende* Frihed finde en stadigere og frimodigere Talsmand, men derfor vilde jeg kun meget nødig forpligte mig til at kæmpe til det yderste for et vist Maal af disse Friheder, dels fordi jeg veed, at mange gode Dannemænd fattes den Oplysning, uden hvilken *lidt* Frihed skattes mere og benyttes bedre end *megen,* og dels fordi, efter min Overbeviisning, alle halsbrækkende Spring, naar de ikke er ganske nødvendige, maae med Flid undgaaes, om man end finder Omveien kiedsommelig. Jeg vedkiender mig nemlig som god Dannemand aldeles det samme om *Danmark,* det *Danske* Riges Bestandighed og det *Danske* Folks Velgaaende, som den *Engelske* Minister om sit Land og Folk, at dem vilde jeg arbeide og kjæmpe for og trøste mig med, om saa end derved hele den øvrige *Verden,* med alle dens *Stater* og *Lærebygninger,* maatte forgaae, og uden en saadan saakaldt grændseløs Partiskhed *for* sit eget *Fæderneland, Folk* og *Modersmaal,* paastaaer jeg, man ligesaa lidt kan være en god Rigsdagsmand, som en god Minister, skiøndt jeg godt veed, at hvad der *virkelig* er til Gavn for *vort* eget Fæderneland, Folk og Modersmaal, det kan aldrig være til Skade for noget *Sandt* og Godt, saa *de* Stater og Lærebygninger, som ikke kan taale den ligesaa uskyldige som uindskrænkede Danske Fædernelands-Kiærlighed, de duer ikke og giør Verden den største Tjeneste ved at forgaae.

|A:395Altsaa, *Danmark* og *Danskhed* fremfor alt andet, ærligt *Fostbroderskab* med vore *Nordiske* Grander, Krig uden Vaabenstilstand med al *Tydskhed* paa *Danskens* Enemærker, og dristigt Krav paa Folke-Stemmens Frihed og Gyldighed, følgelig paa en folkelig, en ægte *Dansk Styrelse* i alle Maader, det er, hvad jeg troer maa tækkes alle gode *Dannemænd,* og det er hvad jeg vedkiender mig for alle *Danmarks Vælgere,* og hvormed jeg i *Aanden* stiller mig for alle Danmarks Valgkredse og spørger, om nogen af dem ønsker *min Mund* til paa Rigsdagen at oplyse og forfægte den *Danske Sag?*

Var ikke *Valgloven* saa *urimelig,* som den er, da behøvede jeg ikke at stille mig anderledes i Fædernelandet, hvor jeg i *fyrretyve* Aar baade med Mund og Pen har aabenlyst tjent den *Danske* Sag, og virket hvad jeg kunde for *Folket* og *Friheden,* men nu, da der kun kan stemmes om mig i *en eneste* Valgkreds, hvor jeg ogsaa *legemlig*

skal være tilstæde, nu er det mig som et *Lotterispil* for en Mand, der kun er *partisk* for *Danmark,* det *Danske Folk* og Modersmaal, at blive valgt. Ogsaa under disse meget ugunstige Omstændigheder skal jeg imidlertid giøre mit Bedste, stille mig for den Valgkreds, nær eller fjern, hvor jeg øiner den bedste Udsigt til at seire, og om det mislykkes, trøste mig med, at det er ikke min Skyld, da jeg ikke engang har forsømt, *før* Valgloven blev an|A:396taget, at giøre alle Vedkommende opmærksomme paa, hvilken stor og urimelig Hindring den lagde iveien for alle deres Valg, der var kommet ærlig til deres Agtelse blandt Folket, og som ellers vilde blevet valgt maaskee paa ti Steder, men nu ikke paa eet, fordi de maatte stille sig som man spiller i Lotteriet, naar man sætter alt paa *første Udtræk!*

Og nu til Slutning, *gode Dannemænd!* hvorsomhelst I bygge og boe, og af hvad Stand I er, hvad Syssel I drive og paa hvilket Oplysningstrin I staae! I føler det jo alle, saavelsom jeg, baade at det er en farlig Tid for *Danmark* og for alt hvad der baade indvortes og udvortes har været *Dansk* fra Arildstid, saa at dersom vi, der endnu har Danmark og Danskheden kiær, ikke holde fast sammen og bære for Resten over med hverandre, da staaer *Danmark* og *Danskheden* ikke til Redning. Nu, saa *troer* da ogsaa *eders Følelse,* at Danmark og Danskheden er al den Kiærlighed værd, som vore Fædre og Mødre i to Aartusinder har baaret til dem, alle de store Offere værd, som de utallige Gange har bragt til deres Redning, og maa da sagtens være den Smule Kiærlighed værd, vi endnu bære til dem, og det lille Offer værd, som vi bringe, naar vi, til Trods for alt det *Udanske,* der omringer os, enten selv frimodig tale deres Sag paa den *Danske Rigsdag,* eller give dem vor Stemme, som vi troer, baade kan og vil det! Ja, lad kun alle |A:397dem, der ikke bryde sig om, enten *Danmarks Rige* bestaaer eller forgaaer, enten det *Danske* Folk nedsynker i Trældom, Armod og Usselhed, eller hæver sig til Velstand, Frihed og Oplysning, enten vore Børn og Børnebørn skal tiltales, oplives, oplyses og sødt bevæges af *vort eget* liflige *Modersmaal,* eller de skal beherskes, fornedres til de Umælende og aandelig myrdes af et *fremmed* og *fiendtligt Tungemaal,* der aldrig kan slaae Rødder i deres Hjerte eller bære Frugt paa deres Læber, lad alle dem hos eder finde døve Øren, om de end love eder Guld og grønne Skove i Luften og i Maanen! Da er jeg vis paa, at *Danmark* og *Danskheden* har endnu Kræfter og god Lykke nok til ikke blot at overleve alle deres Fiender, men selv til at fordunkle deres fleste Medbeilere, thi uberegnelig er *Kiærligheds Kraft* og vidunderlig er *Kiærligheds Lykke,* og hvad enten vi kiender *Danmarks* og *Danskhedens* Skæbne fra Slægt til Slægt i Tidernes Løb, eller vi kun kiender *Danmark,* som det ligger for vort Øie, "lukt af Bølgen blaa" og kun kiende *Danskheden,* som den boer i vor egen Barm og som vi møde den i vore Kjæres Blik og Ømhed og i *Modersmaalets* dybe, deilige Toner, saa veed vi, det er *Kiærlighed,* Kiærlighed ene, men

ogsaa en dyb, en sød og vidunderlig opoffrende Kiærlighed, der bærer *Danmarks* Rige og det *Danske* Folkeliv, tiltaler os giennem det Danske Modersmaal, |A:398og smiler os imøde fra de *Danske* Egne. Den snevre Selvklogskabs, den kolde Spidsfindigheds og den raa Selvraadigheds Tid, som vi sidst har giennemlevet, var naturligviis en *Skiærsild* for *Kiærligheden* og for alt hvad deraf udsprang, følgelig ogsaa for *Danskheden,* men saasandt som Danskhedens *Moder* var en *ægte* Kiærlighed, da skal den ogsaa udgaae af Skiærsilden som en ægte *Freias* Datter, hvis Navn er *Ædelsteen,* luttret og forklaret, og aabenbare sin Glands i en kiærlig, en hjertelig, en *Dansk Oplysning,* frugtbar paa Folke-Held og Folke-Glæde, som Himlens milde Lys paa Liv og Grøde!

Dette, alle *Dannemænds* og *Dannekvinders* Ønske, det var og er og skal bestandig være mit *Danske Haab,* til det, gaaet i Opfyldelse, kan blive hele Folkets *Danske* Roes og Glæde!

|PS7:100 |VU8:297

Danskerens Troesbekiendelse.

1 Jeg det bekiender, at *Blodets Baand*
For *mig* er Kong *Frodes* Guldkiæde;
Med den mig knytter en himmelsk Haand
Til *Fædres* og *Børnenes* Glæde,
Knytter mit Hjerte til *Skjold* og *Dan,*
Og til den sildigste Dannemand,
Som kysser sin Moders Hænder!

2 |A:399Jeg det bekiender, mit *Modersmaal*
For *mig* er den lifligste Tale,
I det inddrikker af Gyldenskaal
Jeg Nektar fra Gudernes Sale,
I det saa skiænker jeg ud igien
Sjælenes Gudedrik til min Ven,
Og Hjertets til min Veninde!

3 Jeg det bekiender, i *Danevang*
For *mig* allerdeiligst er Bøgen,
Sødest omtoner mig Fuglesang,
Og yndigst omvifter mig Røgen,
Dybest og finder jeg Fred i Kveld,
Rigest og finder jeg Glædens Væld,
Og kvindeligst Dannekvinden!

4 Jeg det bekiender, altsom jeg troer,
I *Hjertet* er Livsstrømmens Kilde,
|VU8:298Tankerne fødes som Hjertets Ord,
Og mægtigst er immer det Milde;
|PS7:101For *deres* Øine, som *det* forstaae,
Kjønnest er Bøgen og Bølgen blaa,
Og *Dannemarks* Rosenblommer!

|A:400 |PS7:101

Syden og Norden.

1 *Apollo,* han leged i Musernes Kor,
Og Dandsen gik let giennem *Helikons Vange*;
Men *Odin,* han kvad for den kæmpende *Thor,*
Og *Norden* gienlød af *Valkyrie*-Sange!
I *Nord* jeg har hjemme, kun der jeg er Skjald,
Til Kvad gav ei Cithren, men Luren mig Kald,
Jeg lytter slet ikke til *Musernes* Kor,
Men spørger kun, hvor min *Valkyrie* boer!

2 *Olympen* var lukket for Menneskens Kiøn,
Udødelig turde slet ingen sig kalde,
Men *Valhall,* skjoldtækket med Ædelmods Løn,
I Norden sig aabned for Kæmper og Skialde.
Jeg priser min Lykke, i Nord jeg er Skiald,
Mig Hyndet er bredt i den skjoldtakte Hall,
Og der gaaer for Borde *Valkyrie* min,
Og skiænker for Skjalden Hærfaders Viin!

|[A:401]

Danskeren.

Et Ugeblad.

1848. Onsdagen den 13de September. Nr. 26.

Om de mørke Udsigter for Dansken i Danmark.

Jeg har nylig læst "*Allens*" lille Bog om *Dansken i Slesvig,* hvordan den giennem Aarhundreder har været ikke blot bekæmpet, men mishandlet af *Holstenerne,* ikke blot forsømt og forsmaaet, men undertrykt og beskæmmet af den *saakaldte* "Danske Øvrighed," og skiøndt det er en meget sørgelig Begivenhed, saa har det dog fornøiet mig, mellem det meget "*Anti-Slesvigholsteenske*" eller *Utydske,*[14] at finde lidt skikkeligt og *læseligt Dansk,* med taalelig godt Syn for hvad *Modersmaalet* har at betyde hos et *Folk*. Hvad jeg derimod i denne Bog, som i alle Klagemaal over *Danskens* Mishandling og Undertrykkelse i *Slesvig,* aldeles maatte savne, var selv det mindste Kny om, at *Dansken* blev og bliver endnu, saavidt mueligt, |A:402betragtet med de samme Øine og behandlet paa den samme Maade midt i Kongeriget *Danmark,* saa det er ogsaa kun *Modersmaalets* Seihed og *Forsynets* Gunst det maa tilskrives, at her endnu, om end mest kun maadelig, tales, synges og skrives *Dansk*. Det seer nemlig ogsaa i denne Bog ud, *som om* den *Danske Regiering,* mens den i *Danmark* selv *naturligviis* sikkrede *Dansken* et *Kanaansland,* der flød med Mælk og Honning, kun af en ganske besynderlig Øineforblindelse, eller af den syndige Lyst at ville angle *Holsteen* med *Slesvig,* havde overseet og ringeagtet *Danskens* retmæssige Krav i *Hertugdømmet,* og dog er det os jo alle vitterligt, at fra *Regieringens* Side er *Dansken i Danmark* blevet behandlet ligesom Dansken i *Slesvig,* som et *Bondesprog,* man vel stundom var nødt til at betjene sig af, men maatte ellers ønske Pokker i Vold, da det kun gjorde det vanskeligere at lære *Tydsk, Fransk* og *Latin,* som var *Gudernes* Tungemaal.

Ja, det maa kaldes os alle vitterligt, som læse og skrive Bøger i *Danmark,* at lige fra *Christian* den *Tredies* Dage, da det blev udtrykkelig forbudt at *tale Dansk i Skolen,* har *Modersmaalet* midt iblandt os fristet en saadan Undertrykkelse og Forhaanelse, hvor det netop med Flid skulde dyrkes, pleies og opelskes, nemlig i *Skolen,* at det er et stort Vid|A:403under, man endnu finder Folk, der kan og vil *skrive* og *læse* Dansk, og er soleklart, at de maae snart uddøe, hvis ikke *Skolen i Danmark* faaer en splinterny Skikkelse, og bliver ligesaa afgjort *Dansk,* som den hidtil var det *modsatte*.

Spørger vi imidlertid, om der for *Øieblikket* er Udsigter til en saadan *Reengiøring* i Skolen, hvorved det uden al Barmhjertighed *feies ud,* alt hvad der staaer *Dansken,* det Danske Folks Modersmaal og Udviklingen deraf og derpaa, *iveien,* da maae vi svare: nei, desværre! der er snarere Udsigt til at *Modersmaalet* reent bliver *feiet ud* af Skolen, selv af *Almue-Skolen,* hvor det hidtil fristede en kummerlig Tilværelse; thi skal *Tydsken* have sit Frisprog paa den *Danske* Rigsdag, da maa jo *Almueskolen* ogsaa *fortydskes*. Ja, det

maa siges reent ud, at mens det hedder sig, at *herinde* skal den *Danske Sag* afgiørende have *seiret,* saa det giælder kun om i *Slesvig* at faae *Tydsken* ydmyget og *Dansken* indsat i sine naturlige Rettigheder, da er *Regierings-Sproget* i alle Maader blevet mere *udansk* end det var før, saa man skulde tænke, det var Meningen, at *Modersmaalet* maatte *udføres* af *Kongeriget,* for ordenlig at *indføres i Hertugdømmet*.

Jeg vil her ikke engang tale om, at *Tydsken,* midt under *Danskens* Dødskamp med den, beholder |A:404sit gruelige *Skole-Privilegium* at kaldes *Dørren* til al muelig *Dannelse,* hvorigiennem *alle* Dannemænd skal gaae under Aaget, for at faae et vist *Levebrød* selv af de allermindste, nei, jeg vil her slet ikke omtale *Undladelsen* af alt hvad der maa giøres for at skaffe *Folkets Modersmaal* Ret mod sine Avindsmænd, men kun om tre *Kiendsgierninger,* der aabne *Dansken* langt *mørkere* Udsigter, end den havde i *Christian* den *Ottendes* Tid, og disse tre Kiendsgierninger er *Nedlæggelsen* af den *Danske Høiskole i Sorø,* Indretningen af en ny *statsvidenskabelig Examen* og *Udnævnelsen* af den *Latinske* Professor *Madvig* til Leder af hele det lærde Skolevæsen.

Vel er af disse tre Kiendsgierninger kun den *Første stor* og kun den *Sidste klar,* medens den Mellemste egenlig kun er latterlig, men alle tre aabner dog meget mørke Udsigter for *Dansken,* mens disse Lys brænder, og bliver *Nedlæggelsen* af den Danske Høiskole i Sorø en *virkelig Ophævelse,* da har der i hele *sex Aarhundreder* aldrig truffet *Dansken* et haardere Stød.

Jeg vil ikke her gientage hvad jeg saa tit har sagt om Nødvendigheden af en *Dansk Høiskole,* naar vi nogensinde skal faae en *folkelig* Oplysning og *Dannelse,* men jeg vil blot giøre opmærksom paa, |A:405at *saalænge* vi ikke i *Danmark* har en *eneste* Oplysnings-Anstalt, hvor *Dansken* holdes i Ære, men man i dem alle fortæller os, at vil vi have mindste *Dannelse,* da maae vi frem for Alt lære *Tydsk,* om vi end ikke kan naae til *Latinen,* saalænge fører hele *Skolen* en *Undergangs-Krig* med vort *Modersmaal,* ikke blot fordi dets Udvikling forsømmes, men især fordi man derved indprænter alle saakaldte *Dannede* en dyb *Foragt* for deres *Modersmaal,* som udueligt til al Dannelse, følgelig igrunden uforeneligt dermed. Det var derfor ordenlig en *stor Begivenhed i Modersmaalets* Historie, da Kong *Christian* den *Ottende* omsider oprettede en *Høiskole i Sorø,* hvor der paa *Modersmaalet* skulde gives hele Folkets Ungdom Leilighed til at blive fortrolig bekiendt med *Modersmaalet* og med alt hvad der baade i *Tid* og *Rum* var ægte *Dansk,* thi derved reistes et *Dannevirke* mod alle Danskens og Danskhedens Fiender, som, naar det blev bemandet med *Rigets Ungdom,* aabnede det *Danske* Folk og Modersmaal de *allerlyseste* Udsigter. Vel syndes den *Danske Høiskole i Sorø* endnu kun at staae paa *Papiret,* da Kongen døde,

men den stod dog andensteds, med det *levende Konge-Ord,* som havde bestemt Sorø Akademies *store Midler* til det *Danske* Folks og Modersmaals *Oplysning,* som havde kaldet *mig,* Modersmaalets og |A:406Høiskolens gamle Talsmand, til deres *Ordfører,* og som havde tilsagt *Danske Bønder,* da de takkede Kongen derfor, at den Beslutning skulde være *urokkelig*. Ja, i *Dannemænds Hjerte, i deres* Tro og Haab og Kiærlighed, var den *Danske* Høiskole *virkelig* oprettet ved et *uigienkaldeligt Konge-Ord,* som Kongen ogsaa var saa langt fra at angre, at Han endnu paa sin *Dødsseng* øiensynlig glædede sig ved min *Takkesang for Høiskolen.* Aldrig saasnart havde imidlertid, som man sagde, den *Danske* Sag *seiret,* før den *Danske* Høiskoles Oprettelse blev stillet i *Bero,* med alle Mærker paa, at den skulde ophæves, før den endnu kiendelig traadte i Kraft, og da det nu er blevet Skik først at kundgiøre mange Ting længe efter at de er skedt, saa er *maaskee* Høiskolens *Ophævelse* allerede, saavidt mueligt, foregaaet. Vist nok skulde man tænke, at en *virkelig Ophævelse* af den *Danske Høiskole* i Sorø var *nu* en *Umuelighed,* og jeg tænker det *igrunden* ogsaa, men skulde det være mueligt, da maatte man rigtig nok gribe *dette* sidste *Øieblik,* da paa den ene Side *Krigen* fængslede Opmærksomheden, og paa den anden Side den *Danske Ungdom* ei endnu havde lært, hvad det er kun i Løbet af en eneste Vinter at tiltales *levende* paa sit *Modersmaal* om alle *Danske* og alle *menneskelige* Ting, og hvorledes kunde da Nogen aabne |A:407mørkere Udsigter for *Dansken* end ved netop i dette Øieblik at arbeide paa Ophævelsen af den *Danske Høiskole!* Hvad var vel det, at vore *Konger,* omleirede og bespændte af *Tydskhed* og *Latineri,* saalænge *tøvede* med at oprette den *Danske Høiskole,* der ene kan frelse *Dansken* fra Undergang og skabe *folkelig* Oplysning, hvad var det i Sammenligning med *Hastværket,* midt under den *Tydske Krig,* for at faae den nysoprettede *Danske Høiskole nedlagt,* før den endnu kom ret til at hvile paa sin evig urokkelige *Tvilling-Grundvold:* den med *Konge-Ordet* sammensmeltede *Folke-Stemme!*

Som sagt, i *Sammenligning* med denne forfærdelige Kiendsgierning er det kun lidt, alt hvad andet der kan skee til midt i *Danmark* at aabne *Dansken* mørke Udsigter, men Nedlæggelsen af den Danske Høiskole kunde naturligviis ikke staae ene, og er allerede fulgt af den *statsvidenskabelige Examen* og af den *Latinske* Professors Udnævnelse til at lede hele det *lærde* Skolevæsen.

Hos os, som, næst *Chineserne,* stikker dybest i *Examens-Uvæsenet,* her vil *een* Examen meer eller mindre vist nok ikke sige stort, og da man derfor i *Christian* den *Ottendes* Tid talde meget om en ny *kameralistisk Examen,* brød ingen sig videre derom, men nu, da alle *Kamrene* er lukkede, nu skulde |A:408man dog aldrig tænkt, at den dødfødte *kameralistiske* Examen, under Navn af *statsvidenskabelig,* skulde som et Gienfærd hjemsøge os. Naar man

vilde ophæve den *Danske Høiskole* i Sorø, hvor der, efter den sidste omfattende Plan, ogsaa vilde være givet *Danmarks* tilkommende *Statsmænd* Leilighed til at kiende *Folket* og alt det *Folkelige,* og *Frihed* til at vælge *den* videnskabelige Dannelse, der kunde giøre dem dygtigst til deres Dont, da kunde det vel falde *Bogorme* ind at mane den *kameralistiske* Examen op; men man skulde dog have tænkt, de maatte selv have fundet det alt for latterligt, da *Statsmænd* jo *herefter i Danmark,* saavelsom andensteds, maa vælges efter *Indflydelsen,* de har paa *Folket,* enten de saa har nogen *Examen* eller ikke, end sige da en saadan *statsvidenskabelig* Examen, der snarere synes beregnet paa *Maanen* end paa *Danmark,* da den langt snarere maatte giøre En *vildfremmed* for det *Danske* Folk og Modersmaal, end *igaaet* med dem, som man dog vel maa være for at vinde og beholde *Folkets Stemme!* Den statsvidenskabelige Examen er da vel, under nærværende Omstændigheder, en høist ubetydelig Ting, men er ligefuldt en Uting paa *Dansk,* og lidt viser Villien.

Endelig kommer vi da til den tredie, den *klare* Kiendsgierning, som er den *Latinske* Professors Ud|A:409nævnelse til at *lede* hele det *lærde* Skolevæsen, og det er, saavidt jeg kan skiønne, reent ud en *Krigs-Erklæring* mod *Dansken* i de *lærde* Skoler, og da disse Skolers Ynglinger endnu har den uhyre *Forsørgelses-Ret,* som ligger i *udelukkende* Krav paa de fleste *visse Levebrød,* og har tillige det endnu langt mere uhyre *Privilegium* paa (Eneret til) alle saakaldte geistlige og verdslige *Embeder,* saa seer man let, hvad det vil sige, naar *Dansken* planmæssig bestrides i den lærde Skole.

At nu dette vil skee under den *Latinske* Professors *Ledelse,* maa jeg forudsætte, som en afgjort Sag, thi i *denne* Henseende nytter det ikke, at Professor *Madvig* vist er baade en lærd og fornuftig, agtværdig og veltænkende Mand, hos hvem endogsaa i Vinter Naturen gik over Optugtelsen, saa han kunde dog ikke taale den Tanke, at *Dansken aabenbar* skulde beskæmmes eller forgaae, det nytter altsammen ikke, da han, som saa mange andre, naar han træder ind i *Latin-Skolen,* glemmer sin *Danskhed* og hele Verden over hvad der synes ham *Latinens Tarv*.

Vist nok har Professor *Madvig* udtrykkelig fralagt sig den gamle Latinskole-Fordom, at de *døde Sprog* skulde være *nødvendige* til almindelig *Dannelse,* og ligeledes har han indrømmet, at *Dansk* og *Latin* er hinanden saa modsatte, at hvem der først |A:410er ret inde i det ene af disse Sprog, kommer seent eller aldrig ret ind i det andet, men *desuagtet* har han vedkiendt sig den Grundsætning, at *Latinsk Grammatik* med tilsvarende *Stil* skal drives med Eftertryk i den *lærde* Skole, og begyndes itide, førend *Dansken* faaer *Overhaand,* da man ellers vanskelig kommer ind i det *Latinske* Sprogs og de *romerske* Skribenters *Aand!* Havde Professor *Madvig* ikke selv betroet os alt dette, maatte vist nok

Ingen tillægge ham en saa *urimelig* Tankegang, hvorefter det skulde være vigtigere for *Danske* Præster, Dommere og andre *Danske* Embedsmænd at trænge ind i det *Latinske* Sprogs og de *Latinske* Skribenters end i det *Danske* Sprogs og de *Danske* Skribenters Aand, men han har end ydermere været oprigtig nok til at betroe os, at han endogsaa foretrækker *slet Latin* for *godt Dansk,* thi han tilstaaer, at al Skolens *Grammatik* og *Stileøvelse* vil forfeile Hensigten, naar man ikke, som han, bliver ved med Flid at pløie de *Latinske* Skribenter, saa han finder tit selv sine ærede Collegers, de andre *Professorers, Latin* reent uforstaaelig. Da nu Professor *Madvig* ogsaa godt veed, at vi i det lille *Danmark* kun bruger *en eneste* Latinsk Professor ad Gangen, og da det derfor var daarekistegalt, om *hundrede* Danske Studenter *aarlig* vilde lægge an paa at blive *Latinske Professorer,* saa seer man let, |A:411det er *ikke* for *Nyttens,* men for *deres egen* Skyld, Professoren vil have den *Latinske Grammatik* og *Stil* drevet med Eftertryk paa *Danskens* Bekostning, og derfor vil ingen Betragtning af Unytten eller Skadeligheden hindre ham, som er en djærv og bestemt Mand, fra at giennemføre sin Grundsætning. Vi maae altsaa vente, at vore *Præster, Dommere o. s. v.* herefter vil blive, om *ikke bedre Latinere* saa dog endnu *slettere Danskere* end hidindtil, og hvorvidt det kan gaae, kan vi ikke engang see paa Prof. *Madvigs* sædvanlige *Danske Stil,* som dog er meget maadelig, thi Prof. *Madvig* var dog, saavidt jeg husker, confirmeret *førend* han kom i *Latin-Skolen,* medens baade sund Fornuft og Erfaring lærer, at det giør en mærkelig Forskiel til det værre, naar man gaaer i den sorte Skole fra *Barnsbeen.*

Lægger vi nu hertil, at ved den *Danske Høiskole* i Sorø skulde man ogsaa, naar man vilde, kunne blevet *Student uden* at giøre *Latinsk Stil,* saa vi havde den bedste Udsigt til snart at blive hele det Latinske Aag, og især det utaalelige, aandsfortærende *Stile-Aag* kvit, da seer man kun alt for klart, hvordan det sortner omkring *Dansken* og alle dens *oplyste* Venner, ved *Nedlæggelsen* af den *Danske Høiskole* i Sorø og *Udnævnelsen* af Professor *Madvig* til Leder af det lærde Skolevæsen i *hele Dan*|A:412*mark!* Nu, jeg fortvivler alligevel ikke, har aldrig været længere fra at fortvivle om *Dansken,* end nu, da *Danskheden* i alle Maader har skudt Livet op i sig, og beviser daglig, den fattes hverken *Mod* eller *Kraft* til at værge sig og alt Sit, selv mod hvad man kalder den mest afgjorte Overmagt; men det er nu engang *min Krigsbrug,* hverken for mig selv eller mine Medstridere at dølge *hvormeget* vi har *imod* os, thi jeg troer, at har vi først overvundet *Frygten,* da har vi egenlig overvundet *Fienden,* men at den *Frygt,* der kommer *bag paa* os, fordi vi skuffede os selv, den er næsten *uovervindelig!*

14

"Antislesvigholsteenske Fragmenter" er iblandt andet en "Titel" hvori man kun paa *tre Bogstaver* (det bare "l", det haarde "k" og det brede "t") kan see, det *skulde være* Dansk.

|PS7:102

Valkyrien og Skjalden.

1 Der gik et Sagn i Norden,
Det kryber her ved Stav,
Det før løb rundt paa Jorden,
Alt til det "Sorte Hav",
Dog end i Dands det tripper
Imellem *Færøes* Klipper,[15]
Derfra maaskee i Spring
Paany det gaaer omkring.

2 |**A:413**Alt efter gammel Vane,
Det er om Kæmpe-Id,
Om *Sigurd Fofnersbane,*
Og om hans Drage-Strid,
Om *Glarbjergs* Mø i Dvale,
Om *Runemaal* i Sale,
Om *Glemsels* Drikkeskaal,
Om *Heltelivets* Baal!

3 Om *Sigurd* og *Brynhilde*
Sig slynge høit paa Fjeld
Først Elskovs Luer milde,
Saa Flammerne fra *Hel,*
Men dog paa begge Bavne
Hinanden de omfavne,
|PS7:103Med Læben luerød,
Som *eet* i Liv og Død![16]

4 I *Skjaldens* unge Dage,
I Elskovs *Morgenstund,*
Ved Harpeslag af *Brage,*
I lifligt *Valhals-Blund,*
|**A:414**Han drømde sig paa *Grane,*[17]
Paa *Sigurds* Kæmpebane,
I *Brynhilds* Paradiis,
Paa alle *Runer* viis!

5 Men der han kom til Maalet,
Med *Valhals-Møen* kæk,
Da sky han blev for Baalet
Og vaagned op i Skræk;
Til glad paa Luebølge
Valkyrien at følge,
For høit endnu ham stod
Ænheriernes Mod!

6 I *Skjaldens* Mellemalder,
Ved Elskovs *Middagstid,*
Tørøiet kun for *Balder*
Han græd med megen Flid,
Men mange Taarer kolde
For Nisser og for Trolde,
For Rov og Ran paa Jord,
For Skiærsilds Pine stor!

7 |PS7:104Paa *Skjaldens* gamle Dage,
I Kiærlighedens *Kveld,*
Han saae med Suk tilbage
Til *Urda*-Søens Væld,
Til Bækkene af Taarer,
Som plumred Kildens Aarer,
Til *Gudruns* falske Graad,
Til Drøm foruden Daad!

8 Da fik paany han Syner,
Da fik paany han Sang,
|**A:415**Det lyste, som det lyner,
Som Klokker gaae, det klang,
Hans Drømme kom i Skare
Igien med Aasyn klare,
Og atter i sit Bryst
Han følde *Livets Lyst!*

9 Han red igien paa *Grane*
Af *Sleipners* Æt, Halvblod,
Paa *Sigurds* Kæmpebane,
Tilfjelds med Løvemod!
Ham favned med *Brynhilde*
Igien de Luer milde,
Som lege Bølgemur
Om hendes Fruerbur!

10 Han vakde kæk af Dvale

Valkyrien saa prud,
Og favned i Høisale
Den ranke Heltebrud,
Blev klog, af hendes Luner
Og Kys, paa alle Runer,
Blev klog, før Soel gik ned,
Paa *Valhals* Kiærlighed!

11 |PS7:105Han saae i hendes Speile,
At der for Sagn gik Syn,
Det farligt var at beile
Til *Skiønheder* af *Lyn;*
Valkyrien til Baalet
Ham drog ved Giftermaalet,
At sammensmelte der
Med ham i Herrefærd!

12 Men nu han blev ei bange,
Ei vaagned han i Skræk,
|**A:416**Men spilled kækt i Sange
Med *Brage-Luen* Giæk!
Han kvad: mon Lue-Kilden
Vel brændte sig paa Ilden,
Om over Elskovs Soel
Den røde Hane goel!

13 Han sagde: *Brynhild* kiære!
Tag dristig *Andvars* Ring!
Vi to skal Verden lære,
At Død er ingen Ting,
Naar først os vederkvæger
Udødeligheds Bæger,
Med Kiærlighedens Kraft,
Med *Valhals* Druesaft!

14 Det er en herlig Time,
Et saligt Øieblik,
Naar alle Klokker kime
For Hjertets Gudedrik!
Da gaae vi for Livskilden
Med Elskovssang i Ilden,
For os den gamle *Thus*
Maa bære Brudeblus!

15 |PS7:106End er der Vid i *Norden,*
Der giættes Gaader bedst,

Og vidt han foer paa Jorden,
Den gamle *Norne-Giæst*;
Han selv bestiger Baalet,
Som *Skjald* med *Modersmaalet,*
Han lader, askegraa,
Sit *Liv i Lyset* gaae!

15

Paa *Færø* dandser man nemlig endnu efter "*Sigurds-Kvæde*".

16

Drabet af Dragen, som rugede paa Guld, Vækkelsen paa Glarbjerget af den sovende *Valkyrie,* Runekløgten, som hun lærde fra sig, Glemsels-Drikken hos Hexen *Grimhild,* og endelig Baalet, som *Brynhild* besteg for at følge Helten; det er nemlig *Omridset* af det berømte *Sigurds-Sagn*.

17

Grane var en god Hest af *Sleipners* Afkom, som Sigurd Fofnersbane, efter Oldsagnet, fandt i *Danmark,* og som gik lukt giennem *Ilden!*

|[A:417]

Danskeren.

Et Ugeblad.

1848. Onsdagen den 20de September. Nr. 27.

|PS6:483 |US9:9 |VU8:213

Albert Thorvaldsen,

(i Marts 1844.[18])

1 *Tids-Alderne* har og en *Nyaars-Dag,*
Naar Solhvervs-Aander svæve over Jorden,
Da sidst de svæved under Tordenbrag,
Sig vendte Solen morgenrød mod *Norden,*
Og aarle vaagned da et Kæmpekuld
Med Kronehjelme af det røde Guld!

2 |US9:10Ja, stolt oprandt en Gude-Alder ny
Med vort Aarhundrede for *Nordens* Stammer,
Af den skal over Hav og Bjerg gaae Ry,
Saavidt som Øiet funkler, Hjertet flammer,
I den opstaaer ved *Nordens* Kæmpehaand
Alt *Forbigangent,* som var født af *Aand.*

3 |**A:418**Du var den Første, *Thorvalds* prude Søn!
Du blev den Største i din Kreds paa Tuen,
Da med din *Jason,* kæmpemæssig skiøn,
Du kækt dig taarned under Himmelbuen,
Og gjorde brat det til en afgjort Sag,
At før og efter var som "Nat og Dag!"

4 Forbauset Verden saae hos dig paany
De *Græske Guder* stige op af Jorden,
|PS6:484Den offred til dig i en Viraksky,
Som om den bæved for *Kronions* Torden;
Men du, oplyst af *Nordens* Kæmpeaand,
Bortvifted Skyen med en *Barnehaand!*

5 Et *Menneske* du var og *ingen* Gud,
Din Herlighed stod under Blomstens Love;
|VU8:214Med den i Lys du skinned faur og prud,
Med den i Løn du skal nu længe sove;
Ei Knæ jeg bøier og ei Virak strøer
For hvad kun lever som en Blomst og døer.

6 Vemodig hørde jeg det høie Gny,
Da Livstraad din, den skiønne, blev afskaaret,
Og sørgelig det klang i Skov og Sky,
Da "*Konstens Konge*" blev til Graven baaret,
Dog Nyaars-Kæmpen har, som Nyaars-Dag,
Sin Morgen-Røde og sit Solbjergs-Lag!

7 |**A:419**Du var den *Første* af vort Kæmpekuld,
Heroldernes, som vaagnede med Solen,
Og de, som end sig høine over Muld,
Ei sidde længe paa Forundrings-Stolen;
Hvad med dem fødtes, vorder aldrig graat,
Men sortne maa det for hvert Øie blaat!

8 |US9:11Et *Menneske* du var, det Æres-Navn
Vanhelliges, saavel som Guds, fuldsaare,
Thi føle *Mennesker* og dybt dit Savn,
Og Perlen i din Krands er *deres* Taare;

For *Mennesker,* de Store og de Smaa,
Den altid funkled paa dit Himmelblaa!

9 Varst du en *Christen?* som en *Æres-Sag,*
Man spurgde høit, da man dig bar til Jorde,
|PS6:485Og dine Billeder i *Kirkesmag*
Bevise kun, du vidste hvad du gjorde,
Men til din Lykke, baade fjern og nær,
Om Roes for Gud maae alle tie kvær.

10 Gjaldt det om *Æren* mellem *os* i Nord,
Hvo turde dig vel nægte *Christen-Navnet!*
Gjaldt det om *Æren* overalt paa *Jord,*
Saa *god* en Christen vorder længe savnet,
Ei blot i Mylren under Himmel-Tag,
Men midt i Præste-, Bispe-, Pave-Lag!

11 |**A:420**|VU8:215Du kiendte kun den *falske* Christendom,
Og den betragted du med Ynk og Harme,
Hvor du den saae i *Axelstad* og *Rom:*
Den istapkolde og den lummervarme;
Saa hele Verden veed det godt og grant,
Du var *ei* Catholik, *ei* Protestant.

12 En *Hedning* altsaa af en egen Art,
Ei af Rimthusserne, som Himlen true,
Men af *Lysalferne,* hvem aabenbart
Er Guddoms-Stemplet paa den kække Bue;
Du mellem Alfe-Chor omsværmed frit,
Men skielned immer grant dog *Sort* fra *Hvidt!*

13 Det viser Billedet af *Hviden Christ,*
Med Majestæt og Konge Lader milde,
Lad det kun staae, som Billed-Støtten hist
Af den Høilovede, ved *Jordans* Kilde!
Hvor giennem *Fonten* rinder Livets Strøm,
Naaer *Sundheds-Blomsten* til Hans Klæders Søm![19]

14 |**A:421**|PS6:486|US9:12Det *Christus-Billed* af en *Hedning-Haand*
Stod tre Aarhundrede ved Fruer-Buret,
Hvor hun, som rørde ved Hans Klædebon,
Til Mindetegn det havde undermuret;
At hun var *hedensk,* følger af sig selv,
Hun reiste *"Billeder"* ved *"Jordans"* Elv.

15 Gid dette Billed af din Mesterhaand

Ved “Fonten” staae til lige varigt Minde
Om Sømmen af det *hvide* Klædebon,
Og *Troen* hos den ømme *Dannekvinde,*
Som yndig knæler ved den Konges Fod,
Der raadte mild paa hendes Vaande Bod!

16 |VU8:216Jeg korser mig for lede “Satan” kun,
Og ei for Mennesker, som mine Lige,
Jeg *selv* var *Hedning,* men dog *ingen Hund,*
Og Skriftemaalet mit i *Sandheds* Rige,
Det lyder saa: det randt mig nys ihu,
At der er *meget Hedenskab* hos mig endnu!

17 Hos mig det gaaer, om ei i Lyset alt,
Saa dog i Løbet giennem Skiærsilds-Baalet,
Hos dig Endeel som Støv til Jorden faldt,
Og Resten pustes bort af Engle-Maalet,
Hvor du, indført i bedste *Konge-Lag,*
Skal paa den “*sande Christendom*” faae Smag.

18 |**A:422**|PS6:487En *Konge* var du, under *Alberts*-Navn,
Skiøndt uden Sværd og perlestukket Throne,
Dit Septer vakde Fryd og virked Gavn,
Mens barnemild du leged med din Krone;
En Konge var du paa din Blomster-Øe,
Som Faa kun fødes og som Færre døe!

19 |US9:13Du Kronen bar paa dine hvide Haar
Saa let, som sjelden bæres Rosen-Krandsen,
Naar faure Glutter, skiemtende i Vaar,
Hensvæve frit og yndig giennem Dandsen;
Men meer alvorlig stræbde ingen Drot
At vise: *Kongeligt* er altid *godt!*

20 Saa hvil da *kongelig,* du Alfe-Drot,
Hvor Leiet redes dig i Borge-Gaarden,
Til atter tindrer Øiet himmelblaat
I den forklarede Naturens Orden!
Som *Dvalin,* gamle Nordens Konge-Dværg,
Til Kæmpehøi du fik et *Himmelbjerg!*

21 Det er *Olympen* med sin Gude-Hær,
Opskudt paany i *Sællands* Bøge-Lunde,
Til Udsigt vid i Aftenrøde skiær,
Henover Storværks Strøm i alle Sunde,
|VU8:217En Klippe-Grundvold for et Kæmpe-Slot,

Et *Lydskjalv* for vort Nordens *Asa-Drot!*

22 |A:423Med *Seiers-Haab* du i din Ungdoms Vaar
Uddrog til Kæmpeskridt i Laurbærlunden,
Med *Seiers-Haab,* det gamle *Odins-Kaar,*
Afbilded du dig selv i Aftenstunden,
Og *Seiers-Disen* paa sin Dronningstol
Skal Haabet *krone* paa dit *Kapitol!*

23 |PS6:488Nu rør dig levende i Sagn og Sang,
Du *Adel-Menneskets* høibaarne Minde!
Din grønne Lund var altid *Danevang,*
Og du er *Nattergalenes* Veninde;
Omsvæv til Dommedag den Blomsterøe,
Hvor ei paa Kongegrav Kiærminder døe!

24 Og reis dig, hedenfarne Kæmpers Æt!
Stræb meer ei *Thurserne* at efterabe!
Skik i din Stand og i din Tid dig ret,
Ved i den gamle Kæmpe-Aand at skabe!
Da lever i dig, Død og Grav til Trods,
Hvad der opvakde *Thorvaldsen* og os!

18

Skiøndt dette Vers, skrevet i meget syg Tilstand, har været *forlagt* og er blevet *forligget,* giver jeg det dog, *som* jeg finder det, da hvis jeg har andet om Sagen at melde, det helst maa staae for sig selv.

19

Eusebs Kirke-Historie (VII. 18,) hvorefter han selv, i *Paneas* ved *Jordans Kilde,* saae et støbt Billede af *Christus,* med en *Kvinde* knælende foran sig, som, efter Sagnet, var den fra "Evangeliet" velbekiendte "blodsottige Kvinde". Denne *Hedenske* Kvinde havde af Taknemmelighed opreist Støtten ved sit Huus i *Paneas,* og paa samme Sted, siger *Euseb,* groede en ubekiendt Urt, som, naar den naaede Sømmen af *Hans* Kappe, fik Lægedoms-Kraft mod allehaande Sygdomme.

|A:424

Om Hjertet som Danmarks Perle.

"*Hjerteblind* har sine *Øine forbrudt.*" Det er et *gammelengelsk* (angelsk) Ordsprog, som jeg ifjor satte paa Titelbladet af min "*Lykønskning* til Danmark med det *Danske* Dummerhoved og den

Danske Høiskole," men skiøndt *Titelbladet* har havt langt flere Læsere end *Bogen,* saa tør jeg dog allermindst vente, at de, der nøiedes med Titelbladet, har lagt Ordsproget paa Hjerte, men maa snarere forudsætte, at selv de fleste af Bogens Læsere har sprunget Titelbladet over for ikke at løbe Panden mod *Dummerhovedet*. Da saadanne tilfældige Omstændigheder imidlertid hverken maae lægges et godt Ordsprog til Last, eller komme velvillige Læsere til Skade, saa burde jeg for længe siden i "Danskeren" med Flid have opfrisket et Ordsprog, som netop fordi det er *gammelengelsk* er ægte *nordisk* og godt *Dansk,* og følgelig saa *utydsk* som muelige. Da nu imidlertid "den Prosit, som kom seent, er bedre end aldeles ingen" saa vil jeg idag giøre Læseren opmærksom paa det gamle Ordsprog, at "Hierteblind har sine Øine forbrudt," baade fordi det efter min Overbeviisning udtrykker en dyb Almeen-Sandhed, der maa ligge til Grund for ethvert godt *Oplysnings-Værk,* og fordi det i alt Fald udtrykker den Betragtning af Menneske-Livet, som fra Arildstid faldt alle |A:425Nordboer og især os *Danskere* naturlig, saa naar vi herefter ikke vil see med *Andres,* enten tydske, franske, romerske eller chinesiske, men med vore *egne* danske og nordiske *Øine,* da vil vi see *Hjertet* og alt det *Hjertelige* i et ganske andet Lys end det, man har tændt for os enten i *Latin-Skolen* eller i nogen af alle vore Skoler.

Lige saa lidt nu, som de, der bar Kong *Frode Fredegods* Lig "tre Aar om Land," fordi de havde ham kiær, gik og grublede over, enten det lille Stykke Kiød, vi i *Lov-Sproget* kalde Hjerte, er af et ædlere eller finere Slags end alt det Øvrige, ligesaa lidt vil vi trættes enten med Lovtrækkere eller Haarkløvere eller Opskiærere (Anatomer) derom, men holde os til det *Hjerte* paa *Billed-Sproget,* hvoraf alt *Hjerteligt* udspringer, hvor saa end Kiød-Hjertet sidder, enten i høire eller venstre Side, og enten *Hjarne* og *Brage,* ved Dannelsen af Nordens *Billed-Sprog,* har gjort ilde eller vel i at bruge Ordet "Hjerte" om Kilden til al vor *Med-Følelse,* som vi alle paa Dansk kalde *Hjertelighed*. Sagen er kun den, at ligesom man i *Norden,* og især i *Danmark,* altid har troet og regnet paa *Blodets Baand,* ikke alene til daglig Brug og i snevre Kredse, men ogsaa i hele Fædernelandet og i Tidens Længde, fra Slægt til Slægt, saaledes har man ogsaa fra Arildstid i *Norden* og især i *Danmark* taget *Kvinder* og |A:426*Børn* i en egen *hjertelig* Betragtning, hvorved hele Folkets Tankegang fik et ganske eiendommeligt Præg og Modersmaalet en egen Farve og Bøining, saa hverken vort Hoved eller vort Modersmaal passer til den *Latinske* og *Tydske* Tankegang, hvorefter *Blodets Baand* giælder for et gammelt Æventyr, og *Kvinder* og *Børn* for blot *sandselige* Ting, der kun duer til at *trælle* og *kiæle* for os, med mindre det er Drengebørn, der kan *afrettes* til at blive ligesaadanne store Karle og vise Mestere, som ramme *Tydskere* og stive *Latinere* altid i deres egne Tanker har været.

Skulde vi derfor have tabt hele vor *hjertelige* Betragtning af Menneskelivet, eller skulde vi dog i en ulykkelig Time have *forsvoret* at hylde og følge vor egen Natur, og vil heller forgaae end bryde vor unaturlige, altsaa *umenneskelige* Eed, da er det klogeste, vi kan giøre, heller idag end imorgen at opgive vort *Modersmaal,* der slet ikke passer til den *fremmede* Tankegang, og tillige opgive al Paastand paa at have et *eget Hoved* (a head of our own) eftersom dets naturlige Omløb gaaer stik imod hvad vi har svoret paa som den ene rette Viisdom og Klogskab. Tør vi nemlig ikke vove vort eget Nordiske Hoved mod Tydskens, og vil vi ikke være vort Danske Modersmaal bekiendt, da er det topmaalt Daarskab at holde paa dem, der enten lee vore *Latinske* og *Tydske* Skolemestere lige op i Øinene, eller udtrykker dog deres Viisdom saa skævt |A:427og stivt og vredent, at man maa baade lee og græde over det, thi ved da at holde paa dem, holder vi ikke blot paa en unyttig Byrde, men bereder os selv en daglig Pine og Plage i *Skolen,* hvor de vise Mestere er nødt til daglig at lægge vort Modersmaal "paa Pinebænken" for at faae det til nogenledes at rette sig efter *deres* Fornuft, og nødes til daglig at klappe Kage paa vore Øren, for at faae vort *saakaldte* Dummerhoved til at antage en smule *skolemesterlig* Skikkelse. Ja, det er ikke engang dermed Nok, thi vil vi blive til hvad man kalder "Noget i Verden," til andet end hvad man kalder "Bønder og Bæster," da maae vi ikke blot berede os paa den samme daglige Pine og Plage til vi har taget *alle* vore *Examener,* men vil vi ikke nøies med at have et "vist Levebrød" og lade det derved hængende *Embede* omtrent skiøtte sig selv, men vover at give vort Ord i Laget med, mundlig eller skriftlig, efter vort *eget* Hoved og paa vort *eget* Modersmaal, da faaer vi nødvendig alle *Skole-Mestrene,* som *Hegle-Mestere,* paa Halsen og maae høre, at vi er faldet over et Svin og har glemt vor Latin, eller, som det hedder paa Pluddervælsk, at der er foregaaet en gruelig Reaction i vor intellectuelle og moralske Dannelse, saa vi er sunket ned til Massen igien.

Eet af To altsaa: enten maae vi fatte Mod til at være og vise os som Vorherre har skabt os, tænke som vi har Hoved og tale, som vi har Modersmaal |A:428til, uden at bryde os om, enten hvad *Tydskerne* eller *Chineserne,* om de mærker det, vil synes, vil sige og skrive derom, enten det, eller vi maae træffe et Valg mellem de tre eller fire *Folke-Hoveder* og *Tunge-Maal,* som *fornuftige* Mennesker efter Skolemester-Dommen kan være bekiendt, og som jo er først *Latinsk,* saa *Tydsk,* saa *Fransk* og kun til Nød *Engelsk.* Da nu imidlertid det *Latinske* Sprog kun er et *dødt* Folks Tungemaal, og det Latinske Hoved altsaa aabenbar et *Dødning-Hoved,* og da næsten alle finde det Franske Hoved meget for let og det *Engelske* meget for tungt til os, og de tilsvarende Tungemaal alt for vanskelige, saa staaer kun *Tydsken* os til Tjeneste, eller, hvad siger

jeg! saa maa Tydsken jo tage os og see til hvad han kan giøre af os, og vor første Omsorg maa da være, at faae alle Mand lært saa meget Plattydsk, at de derpaa kan oversætte det Jydske "a er og en *Savser,* Falil!" og paa deres bare Knæ bede om Optagelse i det *Høitydske* Forbund. Har vi nemlig forloret eller forsvoret al *Tro* paa den *Nordiske Aand,* paa den vældige *Livs-Kraft* som oversvævede det gamle Nordens Folk i deres *Aser* og *Vaner,* som besjælede Dets Kæmper og Skjoldmøer til uforglemmeligt Storværk, og som endnu opflammer Dets Skjalde til en Svanesang, hvorved de Fremmede studse; og har vi med det samme forloret eller forsvoret alt *Haab* om, at *Norden,* ligesaavelsom *Tydsk*|A:429*land, Engeland* og *Frankerig,* kan selvstændig udvikle og i sit Modersmaal udtrykke, i sine Bøger aftegne en eiendommelig *Synsmaade, Vidskab* og *Smag*; nu saa indsee da ogsaa alle *Nordboer* og især alle *Danskere,* at *Tydskerne* har Ret, naar de betragte os som *Slaver,* som Utydsker, der enten maae blive ved at være Fæ og Barbarer, eller lade sig, saavidt mueligt, fortydske tilbunds, og derfor, først og fremmerst gaae ind og gaae op, og, folkelig talt, gaae under i det *Tydske Samfund,* glade ved at kunne *skjule sig* der for al Verden under Dobbelt-Ørnens keiserlige Vinger.

Nu, at jeg for mig og mit Huus alt for en Menneske-Alder siden har truffet *mit* Valg og er med hvert Aar kommet længer fra at angre det, at jeg har skjaldret og tænkt, talt og skrevet saa *Dansk,* som det var mig mueligt, og dermed beviist i det mindste Mueligheden af endnu med *Aand* og *Ord* at kunne forsvare *Nordens* kæmpeskridende Tankegang og *Danmarks* bølgerullende Modersmaal, det veed mine Læsere vel, og en *Lands-Forræder* og *Folke-Niding* maatte jeg jo være, om jeg raadte dem til det *modsatte* af hvad jeg selv giør og hvad jeg veed, jeg, netop, *hvis* Norden *nu* folkelig forgik, som den *sidste* Kæmpe for Fædrenes *Aand* og Mødrenes *Hjerte,* havde gjort mig verdenshistorisk *udødelig* ved! Men om jeg endnu i den sidste Time af mit Levnetsløb og i det sidste |A:430Øieblik af *Danmarks* Frist kan vise mine Landsmænd, at det er ikke blot *Nordboen,* men det er ogsaa *Mennesket,* det ægte Menneske, skabt i Guds Billede, med *Ordet,* det *uhaandgribelige,* det *usynlige,* det over al Maade *vidunderlige, guddommelige* Ord i sin Mund og i sit Hjerte, som "gaaer *fra sig selv*" indslutter sig i Aande-Verdnens gruelige Daarekiste, som er den klare *Selv-Modsigelse,* ved at fornægte og bespotte *Hjertet,* som unægtelig er *Livets Kilde* hos hvert *Modersbarn, hele* Menneske-Livets Kilde, fra den dybeste Grund til det høieste Trin; om jeg kan det, kan jeg vel ikke forud vide, men jeg troer det ikke. Kan derfor den dybe men dunkle *Folke-Følelse* i Danmark, den *naturlige Tro* baade paa *Kald* og *Evne* til en eiendommelig og fri Udvikling og Forklaring, kan den Tro ikke selv flytte de Bjerge, som de fremmede, især *Latinske* og *Tydske* Skolemestere har optaarnet paa den eneste muelige Vei til

folkelig Oplysning og Dannelse, da er udentvivl *Danmark* forloren, og jeg frygter meget for, at det øvrige Norden, *uden* Danmark, trods sine store Kræfter ikke vil kunne værdig fuldende den store Løbebane, der kun i *Asamaalet* har sit rette Forbillede, eller fuldføre det Nordiske Storværk, som er *Forklaringen* af hele *Menneske-Livet i Tidernes Løb!*

Da jeg nu imidlertid er vis paa, at denne Menneske-Livets Forklaring, der omfatter baade *Aand* og |A:431*Hjerte,* baade Menneske-Naturen og Menneske-Historien, maa lykkes *ensteds* paa Jorden, og kan dog kun lykkes, hvor det er forberedt fra Arildstid, som det *kun* er i *vort Norden*; saa forudsætter jeg dristig, at Folke-Følelsen i *Danmark,* trods den tilsyneladende Seier, det *Latinske* Stilemageri og den *Tydske* Selvklogskab har vundet over den, vil være stærk nok til at hævde *Hjertets* Rettigheder, og tilkæmpe sig en Oplysning paa det *Danske Modersmaal,* som deri finder sit velbehagelige Udtryk og befrier det *Danske Hoved* fra at trælle for *Tydsken* og fra at forvirres af alle de Fremmedes Griller. Ligesom det nu er den Danske Folke-Følelse, vi paa *Billed-Sproget* kalde *Dannekvinden,* saaledes er naturligviis hos os, som allevegne, *Kvinden* det levende Udtryk for den dybeste og stærkeste Følelse, der findes hos Folket, og derfor gientager jeg her mit gamle Omkvæd, at Danmarks Frelse igrunden beroer derpaa, om *Dannekvinderne* i det Hele vil tage *Fædernelandet,* Modersmaalet og den levende hjertelige Oplysning og Dannelse under deres, vel tilsyneladende afmægtige, men dog igrunden, *folkelig* talt, stormægtige Beskyttelse!

|A:432 |PS7:106

Eftersnak om min “Bragesnak”.

1 Min *Brage-Snak,* paany det første Ord,
Som *Mimers Hoved* mæled her i Nord,
Den kom til Verden, som hver Moders Søn,
Med Trang til Yndest hos det *smukke Kiøn,*
Og *Kiønnet,* ved hvis Yndest den *blev til,*
Slaae Haanden af den sikkert aldrig vil,
Men lade “sildigfød og tidligmød”
Den finde Hvile i sit varme Skiød,
Og løfte den, som den kan løftes let,
Med begge Hænder op til Munden tæt,
Og aande saa medlidende paa den,
At frosne Læber varmes op igien,

Og kysser i en ubevogtet Stund
Dem lige midt paa deres røde Mund,
Og rødme selv derved paa Børneviis
Og springe op igien til Kiønnets Priis!

2 |PS7:107Godtfolk har ondt ad mig som andre Skjalde,
De for galant ved Damerne mig kalde;
Maaskee jeg var det ogsaa lidt, forinden
Jeg lærde ret at elske *Dannekvinden,*
Men nu til hver jeg siger dristig Trods,
Som vil gaae mellem Bark og Træ hos os;
Thi nu hvad smukt jeg siger til de mange,
Og hvad jeg splitter ad i hundred Sange,
Er Gienlyd kun af Ordet til den *ene,*
Hvormed for meget jeg kan aldrig mene;
Thi elsket af den ægte *Dannekvinde,*
Selv Skjalden ei for høit kan elske hende,
Og meer end Kiærlighed af Hjertensgrund
Udtrykker dog ei selv den bedste Mund!

|[A:433]

Danskeren.

Et Ugeblad.

1848. Onsdagen den 27de September. Nr. 28.

Er det Danske Folk ved sig selv eller fra sig selv?

(Talt i *Nestveds* Danske Samfund.)

At "gaae *fra* sig selv" det veed vi alle, er splittergalt, og at der kommer aldrig noget klogt eller godt udaf, med mindre man er saa lykkelig at "komme *til* sig selv igien," saa det er unægtelig et Hoved-Spørgsmaal for det *Danske,* saavelsom for det *Franske* Folk, om de, som man vil sige, er gaaet fra dem selv, thi havde det *Danske* Folk virkelig været fra sig selv, da vilde det ikke engang være ganske beroligende, at Folket, som man ogsaa har sagt, iaar hovedkulds var kommet til sig selv igien, da al Erfaring lærer, at hvem der bliver hovedkulds klog, bliver snart hovedkulds gal igien.

Jeg vil imidlertid strax, saavidt mueligt, berolige Dem med den

Forsikkring, at efter mine Tanker er den hele Historie om det Danske Folks Galskab, om ikke just et Æventyr, saa dog et af de mange løse Rygter, som det er meget klogere at tage for lutter Løgn end for |A:434den rene Sandhed, og jeg skal tillige anføre mine Grunde, saa De, paa nu brugelig Maade, kan dømme selv.

Det nemmeste var nu vist nok at sige med *Tydsken:* det Danske Folk har aldrig havt nogen Forstand, altsaa kan det heller ikke være gaaet fra Forstanden, og det er klart nok, men dels kan vi slet ikke være tjent med den Forklaring, og dels er den Tydske *Forud-Sætning* om den Danske Dumhed en grov Løgn, saa det nytter slet ikke, at *Følge-Sætningen* er klar nok, og vilde være en soleklar Sandhed, *hvis ikke* Forud-Sætningen var en grov Løgn.

Derfor maa jeg nødvendig gaae en anden Vei, der vel falder meget vanskeligere, men som dog baade for *Danske* Folk er meget fornøieligere, og gaaer ikke, som den Tydske og brydske Landevei (Heerstrasse), for des snarere at komme til Klarhed, *Sandheden forbi.* Jeg maa nemlig giøre Dem opmærksom paa, at naar man siger, at det *Danske* Folk er eller var dog gaaet fra sig selv, altsaa *fra Danskheden,* da siger man ogsaa, det var af *Kiærlighed* til *Tydsken* og for at hjelpe *Vildtydskerne* at bygge deres Kasteller i Luften, og det tør jeg paastaae, var en *reen Umuelighed.*

De maae imidlertid endelig ikke misforstaae mig, som om jeg hermed vilde sige, enten at det skulde være umueligt at gaae fra sig selv af *Kiærlighed,* eller at det i alt Fald ingen Nød havde, at det *Danske* |A:435Folk skulde faae det saa hedt, thi jeg troer tvertimod, at det altid maa være af en Slags *Kiærlighed* til et eller andet, at Folk gaaer fra dem selv, og jeg veed bestemt, at *Danske* Folk føler netop saa *varmt* for hvad de holder meget ad, at de virkelig meer end mange andre er udsatte for at gaae fra dem selv af Kiærlighed; men hvad jeg kalder en reen Umuelighed, det er kun, at det *Danske* Folk skulde være gaaet fra sig selv af *Kiærlighed* til *Tydskeren,* og alle hans Luft-Kasteller, for dertil har alle *Danske* Folk baade for megen *Lyst* til at blive ved *Jorden,* og formegen *Lede* til den stive, vredne og kiedsommelige *Skolemester-Stil,* som netop *Tydskeren* er mageløs i, og dertil har det *Danske* Folk endelig formegen *Kiærlighed* til "Danmark, deiligst Vang og Vænge" som *Tydskeren* altid har havt et stemt Horn i Siden paa, og som De nok veed, han nu agter at giøre til en øde Ørk, fordi vi ikke, efter *Slesvig-Holsteens* priselige Exempel, vil hjelpe ham at bygge paa hans allerkiæreste Luftkastel, som er det store, trods al muelig Splidagtighed guddommelig enige *Tydskland!*

Jeg paastaaer altsaa dristig, at hvis det *Danske* Folk skulde være gaaet fra sig selv af Kiærlighed, da maatte det været, Pokker ikke af Kiærlighed til *Tydskeren* og hans Luftkasteller, men af den ældgamle Kiærlighed til *Fædernelandet,* der aldrig har flammet høiere eller skinnet klarere end under den nærværende

|A:436*Tydske Krig,* som det er baade de Gamles og de Unges Sorg at tænke sig afbrudt ved en *Vaaben-Stilstand,* der gav *Tydskerne* Lov til at trampe paa Heltegravene ved *Flensborg* og ved *Dannevirke,* og gav *Tydskeren* den ønskeligste Leilighed til at træde vore *Meddanske* Brødre i *Slesvig* paa Nakken, medens det er baade de Gamles og de Unges Lyst, at Krigen, trods alle de Offere, den kræver, maa fortsættes med en *Raskhed* og *Dristighed,* som er det Danske *Løvemod* og Danmarks *Lykke* værdig, til den kan endes med en *Fred,* som det *Danske Folk,* heelt og holdent, i Fædrenes uformindskede Land, kan fryde sig ved, og paa vort yndige *Modersmaal* lægge nye liflige Mindesange til de mange gamle om Dannemænds og Dannekvinders heltemodige Kiærlighed!

Men veed vi nu kun, at var det *Danske* Folk gaaet fra sig selv af Kiærlighed, da maatte det være af *Dansk* Fædernelands-Kiærlighed, da seer vi strax, at det er en klar *Selv-Modsigelse,* da man ved at *elske Danskheden,* langtfra at gaae fra den, netop gaaer ind i den, og er paa den rette Vei til at blive sig lyslevende bevidst, saa at naar den nærværende Krig klarlig beviser det *Danske* Folks ligesaa *naturlige* som brændende Fædernelands-Kiærlighed, da afbeviser den med det samme den ligesaa *unaturlige* som rasende |A:437Kiærlighed til *Tydskeren* og hans Luftkasteller, som man har beskyldt os for.

Men tør jeg da nu ogsaa sige, at jeg slet ikke begriber, hvorfra den dumme Snak er kommet, at det *Danske* Folk skulde være gaaet fra sig selv, altsaa *fra Danskheden,* af rædsom *unaturlig* Kiærlighed til *Tydskeren,* hans mageløs kiedsommelige Skolemesterstil og hans utallige Luftkasteller?

Nei, det tør jeg ingenlunde, men maa meget mere tilstaae, at ogsaa her giælder Ordsproget: der gaaer ikke Røg af en Brand, uden der har været Ild i den, thi vi maae jo betænke, hvad kun er alt for sandt, at i alle *Danmarks Skoler,* paa den allerlaveste nær, som vi kalder den *Danske Skole,* men skammer os hardtad ved at nævne, i dem alle, undtagen den foragtede "Almue-Skole", der er det noget af det første, man fortæller os, at vil "vi være lykkelige paa Jorden og salige i Himlen," ja, vil vi have den allermindste menneskelige *Dannelse* og *Smag,* blot saamegen, som der nødvendig udkræves selv til det allermindste "*visse Levebrød*" uden for Daarekisten eller Tugthuset, enten i *Kirken* og *Skolen,* eller *i Byen, i Marken* og *i Skoven,* da, om vi end ikke har Hoved eller Stunder til ordenlig at lære *Latin,* som er det Sprog hvormed *Gudernes* Sønner lokkede Menneskenes smukke Døttre, saa maae vi dog nødvendig lære *Tydsk,* som er Heltenes og Halvgudernes Tungemaal, |A:438Kæmpernes i *Aanden,* de største Lodseiere i den grundige Videnskabeligheds grændseløse Rige, endnu langt mere grændseløst end det synlige *Tydskland!*

Ja, denne *Tydskens* Lovtale paa *Danskens* Bekostning, der unægtelig gienlyder fra alle *Danmarks* Lærestole og Skolebænke,

den maa vel giøre os lidt betænkelige ved det slemme Rygte, at det Danske Folk var gaaet fra sig selv, fra Vid og Sands og Samling, af Kiærlighed til det *Tydske Tungemaal* og til det aandelige, videnskabelige Tydskland, endnu langt mere grændseløst end det legemlige *Tydskland,* som vi dog veed, kan hverken finde sine Grændser i *Sønden,* ved *Poen* og *Tiberen,* eller sine Grændser i *Norden* ved *Eideren,* ved *Kongeaaen,* ved det lille eller ved det store *Belt,* ved Øresund, eller selv ved *Vardøhus,* da selv det synlige Tydskland skal gaae saavidt, som den *Tydske Flaade,* naar den kommer tilsyne, kan seile, følgelig ikke blot saavidt, som Himlen og Bølgen er blaa, men lukt over alle de Iisbjerge, som selv den dumdristige *Engelskmand,* af Mangel paa grundig Videnskabelighed, har maattet stryge Seil for, lukt over dem til *Verdens Ende,* hvorfra saa det *aandelige* Tydskland, som Ideernes Rige, gaaer immer *videre*, i det *Uendelige,* som er *Tydskerens* Element ikke blot fra Arildstid og fra Verdens Skabelse, men før enten *Tid* eller *Rum* var til!

|A:439Ja, De veed vist allesammen, baade Damer og Herrer, baade Store og Smaa, at jeg overdriver ikke, fordi det er ligesaa umueligt at overdrive Daarskaben i *Danmarks Skoler,* som at overbyde den *Tydske Selvroes* eller at overdøve de 45 Millioner, som skriger af fuld Hals: et stort, umaadelig stort, et ærefuldt, uendelig ærefuldt, et enigt, aldeles ubegribelig enigt *Tydskland*; thi da vi netop i *Danmark* altid har havt Ulykke nok af *Grændseløsheden* i det virkelige *Tydskland,* saa er det jo topmaalt Daarskab i *Danmarks* Skoler ei blot at bryde sit Hoved med Opmaalingen af det endnu langt mere grændseløse "Tydske Fædreland" i Luften, men at udraabe dette ligesaa forlorne som slaviske Hovedbrud for den eneste muelige Vei til Dannelse og Smag i *Danmark!*

Er det nu saaledes, desværre! en *Kiendsgierning,* at vil vi have hvad man i *Danmarks Skoler* kalder *Dannelse, Oplysning* og *Smag,* da maae vi smide *Dansken* over Bord eller dog under Bordet, og begynde med *Tydsken,* da følger unægtelig deraf, at vore *Skolemestere* enten har været forklædte Tydskere, eller, hvis de var *Danske* af Byrd, maae være gaaet fra dem selv af Kiærlighed til *Tydsken* og alle hans Luftkasteller, og da det *Danske Folk* ikke blot har tiet stille til dette rædsom *unaturlige* og for alt *Dansk* ødelæggende *Tydskeri,* men har løftet sine *optydskende* Skolemestere til Skyerne og |A:440sagt, at deres Børn kunde aldrig fare bedre end at dannes under saadanne Hænder, saa er det jo intet Under, at det *Danske Folk* har faaet det vederstyggelige Ord paa sig, at være gaaet fra sig selv af bare Kiærlighed til sin gamle Avindsmand og alle hans Luftkasteller, og det var heller intet Under, at *Tydskeren* blev smækvred, saa vred som en *Tydsker,* da han med eet opdagede, nu sidste Foraar, at det *Danske Folk,*

langtfra at ville hjelpe ham med det lille, nydelige Luftkastel "Schleswig-Holstein meerumschlungen" meget mere grusomt forstyrrede ham i dette Konstværk, som netop var til *Nordens* Gavn og Ære, ja, lavede sig til, som uforbederlige Barbarer, i Afguden *Thors* afskyelige Fodspor, at slaae den store *Bygmester* i Luften saaledes for Panden, at han glemde baade Konsten og sig selv!

Men hvad i al Verden kan saa dog have bevæget det *Danske Folk* og især de *Danske Damer* til saalænge ikke blot at taale, men at kiæle for den blandt andet uhyre kiedsommelige *Tydske Skolemester, som om* de var gaaet fra dem selv af Kiærlighed til ham, der traadte alt *Dansk* under Fødder, og som tilstod, at efter hans "rene Fornuft" turde han ikke sige, at *Damerne* var fornuftige *Mennesker* eller kunde have *sand Dannelse,* da de sjelden var stive enten i *Grammatiken* eller i *Mathematiken,* men altid vankundige i alle Videnskabers Vidskab, i den guddomme|A:441lige *Tydske Philosophi!* Ja, hvad kan dog have bevæget dem til det *tilsyneladende* Galskab over alle Galskaber? Det er et Spørgsmaal, som Verden alt under vor *Danske* Krig med *Tydsken* har begyndt at opkaste, og vil bestemt kræve Svar paa, naar den, som jeg haaber snart, faaer at see, at det *Danske* Folk med eet afryster det *Tydske Aag* som en *Narrekappe,* og klarer sig straalende fra den Beskyldning at være gaaet fra sig selv af rasende Kiærlighed til den Tydske Skolemester, med al hans Kiedsommelighed, alle hans Vindmagerier og Luftkasteller i det Uendelige; og De føler vist alle med mig, at dette Samvittigheds-Spørgsmaal vil falde meget vanskeligt at besvare; men naar vi kun er blevet den Tydske Skolemester kvit, med alle hans "*pinlige Forhør,*" alle hans "Examiner", for at faae os til at sige hvad vi *ikke* vidste, da kan vi nok trøste os med det gamle Ordsprog, at det er ikke hvert Ord man skal svare til, thi det sagde jo Manden, da de kaldte ham en Tyv, og det samme kan det Danske Folk og især de Danske Damer godt sige, naar man beskylder dem for at have leget Kiærest med den kiedsommelige Tydske Skolemester.

Ja, jeg faaer vel rykke ud med Sproget, og bekiende, de var nok ikke ganske frie for det, men det skal de ingen Skam have af, naar det kun kan falde ligesaa godt ud, som med en af vore gamle Helte, der ogsaa gjorde sig gal engang, men gjorde det saa godt, |A:442og slap saa lykkelig fra det, at hele den dannede Verden forundrer sig over ham. Det var nemlig den meget lune Nørrejyde *Amlet,* som dels for at redde sit Liv fra *Tyrannens* Kløer, som herskede i Landet, og dels fra Løier, gjorde sig splittergal, og er, under Navn af den *Danske* Prinds *Hamlet,* ved Hjelp af *Engelands* og hele *Nyaarstidens* største Skjald, blevet berømt over al Verden!

Jeg veed det jo nok, at *Tydskeren* vil blive, om mueligt, endnu tydskere vred end han er, hvis han opdager, at det Danske Folk og især de Danske Damer har havt ham til Bedste, har, som Folket

siger, spillet Giæk, og som man skriver, spillet Komedie med den kiedsommelige Skolemester, saa han drømde sig forgudet i Danmark, til han vaagnede ved et Ørefigen, saa godt som med *Holger Danskes* egen Haand; jeg veed det jo nok, og skulde derfor maaskee ikke saa tidlig røbet den store Hemmelighed, at det Danske Folk, og især de Danske Damer, ved at lade, som de var gaaet fra dem selv af Kiærlighed til Tydskeren, kun i langsommelig Tid har holdt ham for Nar, dels af en Ømskindethed, der under hans Riis var meget tilgivelig, og dels af en medfødt Skielmskhed, som vi alle holder ad, selv naar vi laster den; men dels kunde jeg ikke bare mig længer, saa det maatte herud, og dels troer jeg virkelig, det er hverken for tidlig eller for silde, men netop ret tilpas, for, trods Alt hvad man snakker om *Vaaben-*|**A:443***Stilstand* og alt hvad man under det Navn lapper sammen, saa troer jeg mine egne Øine, at nu har vi Krig med Tydsken paa Liv og Død, saa nu maa det enten briste eller bære, og jeg haaber virkelig det skal begge Dele: briste for Tydsken og bære for Dansken i *Danmark*. Og naar dette kun skeer, naar *Danskheden* kun vinder en afgiørende Seier over *Tydskheden,* ingenlunde blot i Hertugdømmet *Slesvig,* men først og sidst i *Kongeriget* Danmark, da veed jeg, at hverken de Danske Damer eller det Danske Folk vil bryde sig synderlig om hvad man enten skriger eller skriver paa hin Side *Eideren,* men aabenbare den *Danske* Fædernelands-Kiærlighed i hele sin Glands, ved en *Dansk,* altsaa folkelig og hjertelig, varm og frugtbar, solskiær Oplysning! Det løse Rygte, om at det Danske Folk engang gik fra sig selv af Kiærlighed til *Tydsken,* skal da afløses af den ligesaa sandfærdige som glædelige Tidende, at det Danske Folk blev sig selv klarlig bevidst i sin mageløse Fædernelands-Kiærlighed, og vore egne Skjalde, haaber jeg, vil da sætte en "Dansk Prinds Amlet" sammen, der endog stikker den *Engelske!*

|**A:444** |PS7:107

Den Danske Grønning.

1 Der kom en Skjald til Nordens *sidste* Helt,
Til *Olav Tryggesøn* ved *Nidarosen,*
Han kom fra Marken her ved Sund og Belt,
Og i sin Harpe bar han Kæmpe-Rosen,
Sit eget *Livslys* bar han og dernæst,
Og kaldte tankedru sig *Norne-Giæst!*

2 Om ham er Sagnet langt og dybt og snildt,

Og Tal slet ingen veed paa Skjaldens Dage,
Hans Haar var hvidt som Snee, hans Aasyn mildt,
Som Høstens Soel, naar den sig seer tilbage,
Og smiler blidt vemodig ad den Kant,
Hvor alle Vaarens Blomster smaa forsvandt!

3 |PS7:108Lad andre synge om alt hvad han saae,
I Lag og Ledtog med de største Helte,
Hvis Skjolde blinked over Bølgen blaa,
Hvis Sværdeklang til *Odin* Storværk meldte!
Jeg synger her om *Skjaldens Vugge* kun
Paa Gængerne i *Danmarks* grønne Lund.

4 Den Vugge, skiøn som Dannekvindens Skiød,
Den gaaer endnu, skiøndt Heltene uddøde,
Og yndig bøier sig end Rosen rød
|**A:445**Derover, med Kiærminden godt i Grøde;
Her end er *Skjaldes* bedste Voxested,
De skyde op som Piil ved Bækkens Bredd!

5 Ja, *Danmarks Grønning,* meer end Blomster værd!
Du lignes skal ved Grønningen i Ørken,
Med Kilder tolv og sytti Palmetræ'r,
Og immer grødefuld, trods Sommer-Tørken;
Thi Frosten selv, som giæster Danevang,
Den vorder klingrende i Svanesang!

6 Det volder alt vort søde *Kvindekiøn,*
Det røber alt vort *Modersmaal* det skiønne,
Det har sin Rod hos Sangersken iløn,
Som mindes *Gudhjem* end, det immergrønne,
Det har sin Grund, som alt hvad Hjertet veed,
I Dybet af *vor Moders* Kiærlighed!

7 Saalænge derfor *Moderhjertet* slaaer,
Saalænge *Freias* gyldne Taarer falde,
Saalænge grønnes alt, som Bøg i Vaar,
Saalænge vugges her de bedste Skjalde,
De hjertegrebne, som paa Eng og Iis
Med Fyr og Flamme synge Hjertets Priis!

|**A:446** |PS7:109

Agnete.

1 “A*gnete,* hun stander paa Høielofts-Bro,
Saa kom der en Havmand og fik hendes Tro.
Haa, haa, haa!
Saa kom der en Havmand og fik hendes Tro.

2 Han stopped hendes Øren, han stopped hendes Mund,
Saa tog han hende med sig til Havsens Bund.
Haa, haa, haa,
Saa tog han hende med sig til Havsens Bund.

3 Hun var med den Havmand paa niende Aar,
Hun fødte ham Sønnerne syv i hans Gaard.
Haa, haa, haa,
Hun fødte ham Sønnerne syv i hans Gaard.

4 *Agnete,* hun laae over Vuggen og sang,
Da hørde hun *Engelands Klokker,* de klang.
Haa, haa, haa,
Da hørde hun Engelands Klokker, de klang.

5 For Havmanden ganger Agnete at staae,
Saa gierne nu vilde i Kirke jeg gaae.
Haa, haa, haa,
Saa gierne nu vilde i Kirke jeg gaae.”

6 |**A:447**Hvad er det for Toner? hvad har de i Giem?
Hvor kommer de fra og hvor tyer de hjem?
Haa, haa, haa,
Hvor kommer de fra og hvor tyer de hjem?

7 |PS7:110De kommer fra *Norden,* og tyer derhen,
De spaaer om at *Anglerne* kommer igien.
Haa, haa, haa,
De spaaer om at Anglerne kommer igien.

8 Med *Vælsken* i Øre og *Vælsken* i Mund,
Sank Anglernes Hjerte til Nordsøens Bund.
Haa, haa, haa,
Sank Anglernes Hjerte til Nordsøens Bund.

9 Men op dukker Hjertet af Bølgerne blaa,
Naar *Engelands* Klokker i *Dannemark* gaae.
Haa, haa, haa,
Naar Engelands Klokker i Dannemark gaae.

10 Vi støber nu paa dem, det bedste vi kan,
Saa høres de maae i den dybeste Strand.
Haa, haa, haa,
Saa høres de maae i den dybeste Strand.

11 De ringe til Kirke, hvor Hjertedyb bad,
De ringe til Kirke, hvor Høiaanden kvad.
Haa, haa, haa,
De ringe til Kirke, hvor Høiaanden kvad.

12 |A:448Der finder *Agnete* sin Moder endnu,
Der kommer hun kiærlig sin Vugge ihu.
Haa, haa, haa,
Der kommer hun kiærlig sin Vugge ihu.

13 Og alle Smaabilleder vender sig om,
Alt vender tilbage til hvorfra det kom.
Haa, haa, haa,
Alt vender tilbage til hvorfra det kom.

14 |PS7:111Da synger vor Moder: velmødt! velmødt,
Nu sandes mit Omkvæd: vel seent men sødt.
Haa, haa, haa,
Nu sandes mit Omkvæd: vel seent, men sødt!

15 Agnete, hun stander paa Høielofts-Bro,
Nu Havmanden hende skal lade i Ro.
Haa, haa, haa,
Nu Havmanden hende skal lade i Ro.

16 Saa dybt da, som Hjertet i Moderens Bryst,
Saa høit gaae og Datterens Tanker med Lyst!
Haa, haa, haa,
Saa høit gaae og Datterens Tanker med Lyst!

|[A:449]

1848. Nr. 29.

Danskeren.

Et Ugeblad.

Den Danske Rigs-Dag og den Danske Krigs-Hær.

Saavidt man kan skiønne, hvor man ikke engang faaer rigtig at vide, hvad der er skedt, end sige da, hvad man kun har besluttet, skal skee, da nærmer vi os en *Dansk Rigsdag,* den første siden 1660, og fuldt saa vigtig, da det paa den rimeligviis skal afgiøres, ei blot paa hvilken *Maade* Magten i *Danmark* skal deles og udøves, men ogsaa *hvad* den skal bruges til, og *hvorvidt* den skal trække sig tilbage, eller dog indskrænke sin Virksomhed til at værne om det fri Spillerum, hvorpaa Folke-Aanden og alle gavnlige Kræfter har billigt Krav. At der nu til en saadan *Rigsdag,* der, hvad enten man vil kalde den *lovgivende* eller *raadgivende,* maa faae *afgiørende* Indflydelse paa Rigets Stilling og Folkets Tilstand, giør baade *Valgretten* og *Valgbarheden* saa almindelig som mueligt, det er i sin Orden; thi naar *hele* Riget staaer paa Spil, maa man vende |A:450sig til *hele* Folket, og det er saa meget nødvendigere, naar denne afgiørende Rigsdag holdes midt under en *farlig Krig* med det store *Tydskland,* en Krig, der uden hele det *Danske Folks* varme Deltagelse og ædelmodige Opoffrelser, umuelig kan enten føres hæderlig eller endes seierrig.

I denne Henseende vilde derfor *Valgloven* af 7de Juli være upaaklagelig, hvis den ikke havde *overskredet* alle *Grændser,* ved at give *Valgret* og *Valgbarhed* til de Indbyggere i *Slesvig,* der ikke blot bruge et *fremmed* og fiendtligt *Tungemaal,* men har i det Hele alt længe viist sig som *Danmarks Fiender* og føre tildels aabenbar Avindskjold mod Kongeriget; thi dels er det jo dog ikke med deres *Fiender,* fornuftige Folk raadslaae om *fælles* Bedste, dels maae dog vel trofaste *Dannemænd* have Krav paa en anderledes fri Tilstand end Klogskab kan give nys undertvungne Oprørere, og endelig skulde man dog tænke, at den nærværende Krig havde lært selv de Tungnemmeste iblandt os, at *Dansk* og *Tydsk* Tale og Tænkemaade er aldeles *uforligelige,* saa, vil vi længer holde halvt med *Tydsken* om det Hele, da beholder *Dansken* hverken Halvt eller Heelt.

Vil man til vor Trøst indvende, at hele *Slesvig* er i *Fiendens* Vold, og at *Tydskland,* naar det blev allerføieligst, dog vist aldrig giver sit Minde til, at den *Tydske* Deel af *Slesvig* indlemmes i det *Danske* |A:451Rige; da giælder for det første denne Indvending slet ikke, da vores Valglov jo slet ikke bliver klogere og bedre derved, at Fienden holder den ude af Kraft, for det andet forudsætter den *fortvivlet,* at Danmark *ikke* skulde have *Kraft* og *Lykke* til, trods Tydsklands Indsigelse, at faae fri Raadighed over sit eget, og for det

tredie oplyser den netop Valglovens Daarlighed, ved at vise, den har en Bestemmelse til *Danmarks* egen *Skade,* som giør selv den billigste Overeenskomst med *Tydskland* umuelig.

Vel skal jo, efter Vaabenstilstanden af 26de August nu alle *Danske* Love og Anordninger for *Slesvig* som er givet i vore *nærværende Ministres* Tid være aldeles ophævede, men selv derved bortfalder dog ikke alle Valglovens Bestemmelser af sig selv, da den har været meget omhyggelig for at skiænke *Dansk Indfødsret* med Sæde og Stemme paa den *Danske* Rigsdag til 200000 fiendtligsindede *Tydskere,* en saa besynderlig Gunst, at selv *Tydskere* neppe kunde ventet den af et Ministerium, der kun blev til for at redde *Danmark* og *Danskheden* af *Tydskernes* Kløer.

Tør vi nemlig end haabe, ved Lykkens Gunst under en ulykkelig Skikkelse, at undgaae *Tydsken* paa den *første* Rigsdag, saa har vi dog ikke mindste Sikkerhed for at undgaae den fremdeles, da *Valgloven* giver Slesvigerne, de *Tydske,* saavelsom de *Danske,* |A:452de *Fiendtlige,* saavelsom de *Venlige,* Krav paa en ny Rigsdag, hvor de er med, og kan frit prøve paa at kuldkaste alt hvad Kongerigets fuldstændige Folkeraad, i Forening med Kongen og hans Raad, maatte have besluttet, og det er unægtelig sørgelige Udsigter; thi vel vil det være et Vidunder, om det *Danske Folk,* efter den os foreskrevne urimelige *Valgmaade,* kan giøre sin Stemme giældende paa den tilstundende Rigsdag, men dels kan det endnu mindre skee, naar de *fiendtlige Tydskere* kommer med, og dels kan jeg slet ikke forstaae, hvordan *Rigsdagsmændene* skal faae Mod og Munterhed til at udføre deres vanskelige Hverv, naar de maae frygte for, at *Tydskerne* paa næste Rigsdag vil forstyrre det Hele.

Hvad der endelig synes at giøre Rigsdags-Sagen aldeles *fortvivlet,* er at *Valgloven,* skiøndt den forudsætter *Krigen* med Tydskland, dog viser sig ligesaa *ugunstig* for den *Danske* Krigshær, som *gunstig* for de *Tydske* Oprørere, saa medens Oprørerne baade skal have Ret til at møde paa den *første* Rigsdag, og, hvis de ikke vil det, have deres Ret forbeholden til at kuldkaste den *Danske* Rigsdags Beslutninger, saa skal derimod den *Danske Krigshær* hverken have Ret til det ene eller til det andet. Paa den ene Side nægter nemlig Valgloven alle dem Valgret, som *ei* har fyldt deres *tredivte* Aar, uagtet vi alle veed, at næsten hele Hæren er *imellem* tyve og |A:453tredive Aar, og dernæst findes ikke et Ord om, *hvor* de af Hæren, som har fyldt deres *tredivte* Aar, skal kunne nyde deres Valgret, eller *hvordan* de Mange, der har naaet deres Lavalder, skal kunne benytte deres *Valgbarhed.*

Vil man sige, at Hæren, saalænge den staaer i *Marken,* umuelig kan benytte enten *Valgret* eller *Valgbarhed,* da giælder den Indvending jo dog slet ikke under en *syv* Maaneders Vaabenstilstand, og naar den var allergyldigst, beviste den jo kun *Ubetimeligheden* af en *saadan* Rigsdag under Krigen, og maatte i

det mindste skaffet *Fædernelandets Forsvarere* den Ret forbeholden i Valgloven, som nu er bortødslet paa *Fædernelandets Fiender!*

Hvor utroligt det derfor end klinger, maa det dog kaldes soleklart, at de, der skrev *Valgloven,* enten slet ikke har husket, at vi havde en *Krigshær* i Marken, paa hvis Fædernelandskiærlighed, Løvemod og Utrættelighed det beroede, om der fremdeles skulde være et *Danmarks Rige* til, *eller* de har betragtet den *Danske* Krigshær som en *Maskine,* der vel var sat i Bevægelse til at forsvare Riget, men havde ikke mindste *Stemme* ved Grundlæggelsen af Rigets Forfatning og Forhandlingerne om det *Danske Folks* Bedste.

Da nu det *Første* slet ikke lader sig tænke, forsaavidt *Krigs-Ministeren* i alt Fald maatte opdaget og revset en saadan utilgivelig Glemsomhed, saa |A:454nødes man til at antage det *andet,* skiøndt det, under nærværende Omstændigheder, kan *synes* ligesaa utænkeligt.

Jeg siger med Flid, under *"nærværende"* Omstændigheder, thi, som Gammelmand og Historiker veed jeg jo meget godt, at i de *"staaende Hæres"* Tid har det været almindeligt at betragte *Krigshæren* som et vildt Dyr, man indenlands saavelsom udenlands slap løs paa hvem man vilde, men som paa ingen Maade maatte kiende sin egen Styrke, end sige gruble over, *hvortil* den brugdes eller *hvorvidt* den selv havde Gavn og Glæde deraf. Man seer imidlertid let, at en *"staaende Hær,"* som det paa nogen Maade kan være *klogt* at betragte og behandle saaledes, maa enten bestaae af *Leietropper,* som har solgt sig med Hud og Haar til at giøre og taale hvad det skal være, eller den maa bestaae af lutter *Trællesjæle,* der ei tør tænke paa dem selv, og selv med saadanne staaende Hære lærer dog Verdenshistorien, at der kom den Dag, da de følde deres egen Styrke, saae, at de, til deres egen Ulykke, havde været blinde Redskaber i Tyranniets Haand, og blev da Tyranner paa deres egen Haand. Saaledes lod man staae til i det gamle *Rom* og i det ny *Italien,* som er de *staaende Hæres* Vugger, saaledes lod man staae til i *Frankrig* og *Tydskland,* som har været de staaende Hæres mest glimrende Skueplads, og saaledes blev det da naturligviis ogsaa i *Danmark,* da man der, efter Sædvane og fattig Leilighed, saa |A:455smaat vilde efterligne de store Magter, og Forskiellen var kun, at *Danmark,* som længe hverken havde Lyst eller Leilighed til at giøre Erobringer, nød en langvarig Fred, og at alting i Riget, under Freden og den *Kongelige Enevoldsmagt,* gik saa stille af, at selv Krigshæren neppe vidste, hvad Krig var, og ønskede, naar den engang imellem tænkde paa sig selv, kun at være fri for det tomme Navn og det kiedsommelige Borgeleie.

Men under de *"nærværende"* Omstændigheder, da saagodtsom hele *Europa* er vaagnet, enten i Skræk over længe baaret Tyranni eller med vild herskesyge, og da selv det stille Danmark er kommet i

Giæring, selv det lille fredelige Danmark indviklet i Krig paa Liv og Død med det store, stridbare og Herskesyge *Tydskland,* nu seer man dog nok, at den *Danske Krigshær,* som kun varm Fædernelands-Kiærlighed og ædelmodig Frivillighed har givet det Løvemod og kan give de Kæmpekræfter, Landeværnet eller Rigets Forsvar kræver, den Magt maa betragtes og behandles ganske anderledes end de *Romerske* Verdens-Erobrere, de *Italienske* Tyranner, eller selv en *Napoleon,* betragtede og behandlede deres *staaende Hære*.

Vi kan jo dog umuelig vente, hvad vi jo ikke engang noget Øieblik kunde ønske, at vor kække, kraftfulde Ungdom, som staaer under Vaaben paa *Danmarks* Grændse, skulde glemme, at de er *"Rigets* |A:456*Styrke,"* hvormed Det maa staae eller falde, thi det er jo netop denne Følelse, der ene kan styrke dem til deres store Kald, at *seire eller døe* for gamle *Danmark;* og vi kan jo ligesaalidt enten vente eller ønske, at de skulde være *ligegyldige* ved Styrelsen og Tilstanden i *Fædernelandet,* hvorpaa ikke alene deres Stilling beroer, men *hvorfor* de opoffrer eller vover alt hvad de har!

Holder vi da nu en *Rigsdag,* hvor vi, saavidt mueligt, afgiør *Danmarks Skæbne* for en lang Fremtid og grundlægger en *Forfatning,* som *Krigshæren* skal forpligte sig til at forsvare, *uden* at vi lade denne Rigets Styrke have *lovlig* Deel i hvad vi kalde *Folke-Stemmen,* da giør vi jo ikke blot stor Uret og Daarskab, men ventelig en stor Ulykke paa hele Riget. Om vi nemlig end tænker os den tilstundende Rigsdags Beslutninger langt modnere overveiede og langt viseligere betænkte, og paa den anden Side Rigets Ungdom endnu langt taalmodigere og føieligere, end vi har Grund til, saa troer vi dog vel ikke paa det Underværk, at enten *alle* skulle faae deres Villie, eller at den kraftigste Deel af Folket skulde vove Liv og Blod for at *forsvare* hvad der hverken huede dem, eller de havde havt *billig* Deel i at omhandle!

Altsaa maae vi, ikke blot for den klareste Billigheds, men ogsaa for den uundværligste Klogskabs Skyld, *enten* skaffe den *Danske Krigshær* Stemme paa |A:457den første *Danske Rigsdag,* eller vi maae paa denne indskrænke os til at ordne Sagerne for *Øieblikket,* og at faae en *bedre* Valglov istand, der anderledes forbereder en gyldig *Dansk Folke-Stemme*.

Det Sidste synes nu vist nok ved første Øiekast at være det raadeligste, men da Ingen af os kan forudsee, hvad *Rigsdagen,* naar den først er samlet, vil føde af sig, saa stemmer jeg for det *Første,* der uden noget Lovbrud lader sig giøre, naar *Kongen* giver *Krigshæren* Lov til at udnævne en god Deel af de *Rigsdagsmænd,* hvis Udnævnelse Han har forbeholdt sig selv.

Herved vilde desuden hos hele det *Danske Folk* alle de Betænkeligheder bortfalde, som de mange saakaldte Kongevalg har vakt, og som let kunde benyttes til enten at sprænge eller forstyrre

Rigsdagen.

Men har ikke maaskee netop dette ligefra Begyndelsen været *Ministeriets* Hensigt, saa den *Danske Krigshær* hørde til de "Minoriteter", som man sagde, skulde skee Ret ved *Konge-Valgene* til *Folke-Raadet?*

Maaskee, thi om et Ministeriums *Hensigter,* om hvis *Handlinger* man veed saa lidt, maa der sagtens idetmindste kunne være to Meninger, og det skulde være mig kiært, dog endelig i dette Tilfælde at have tænkt *ministerielt* om hvad der tjener til *Danmarks* Vel og fælles Bedste, men jeg tør ikke smigre |A:458mig dermed, og endnu mindre lade det komme an derpaa. Sagen er nemlig i mine Øine af den yderste Vigtighed, thi, afseet fra alle *de* farlige *Følger,* som den Danske Ungdoms varme Fædernelands-Kiærlighed og Danmarks mageløse Lykke maaskee kunde afværge, saa var det jo farligt og sørgeligt nok, hvad der nødvendig maatte blive Følgen af den Danske Krigshærs *Tilsidesættelse,* at vor kække, frisindede Ungdoms Mod vilde svækkes, og *Fremtiden,* som jo unægtelig tilhører *Efterslægten,* ei længer vilde aabne den de lyse Udsigter, som hidtil har trøstet den i mange mørke Øieblikke!

Skal det imidlertid giøre Gavn endelig at vise *Hæren,* at man hverken har glemt den, eller betragter den som et blindt Redskab, der, med eller uden *Fæderneland,* med eller uden Haab om en *fri Tilværelse* og lykkelig Fremtid, skal vove og offre Liv og Blod, da maa det ikke være nogle *faa,* men, som sagt, en *god Deel* af de forbeholdte Rigsdagsmænd, der udnævnes af Hæren, og da maa ved Udnævnelsen alle de, der fandtes gamle nok til at bære Vaaben og vove Livet for gamle *Danmark,* ogsaa agtes *gamle nok* til at stemme om, hvem der paa deres Vegne skal tage Deel i den store Raadførsel om de bedste Midler til at berede det elskede Fæderneland en *ærefuld, fri* og *lykkelig* Fremtid!

|A:459 |PS7:111

Tavlebordet.

1 *Prindsessen* sad i Høieloft,
Med Haanden under Kind,
Der kom saa faur en Gangerpilt
Og tittede derind.
Fordi de spillede, fordi de spillede Guldterning.

2 "Og hør du faure Gangerpilt!
Leg du Guldtavl med mig!"

“Men jeg har intet Rødenguld
At sætte op mod dig.”
Fordi de spillede, fordi de spillede Guldterning.

3 |PS7:112Prindsessen vandt det første Spil,
Hun vandt det andet med,
Sig selv hun tabde dog tilsidst,
Som det var gammel Sæd.
Fordi de spillede, fordi de spillede Guldterning!

4 “Hvorlænge skal i Dannemark
Der lyttes til den Sang?”
“Saalænge som en Liljevand
Er sød i Danevang.”
Fordi de spillede, fordi de spillede Guldterning!

5 For see, nu kommer *Aanden* brat,
Alt som en Gangerpilt,
|A:460Guldtavl med *Hjertet* under Slør
Han leger nok saa snildt.
Fordi de spillede, fordi de spillede Guldterning.

6 Han taber glat den første Gang,
Den anden ligesaa,
Men vinder Hjertet dog tilsidst,
Det kan I lide paa.
Fordi de spillede, fordi de spillede Guldterning.

7 Guldborgen med den grønne Skov,
Den agter han for Tant,
Men han vil ha' den Jomfru fiin,
Han med Guldterning vandt.
Fordi de spillede, fordi de spillede Guldterning.

8 Det er et yndigt Giftermaal,
Det spørges under Ø:
Det Ægtepar, det ældes ei,
Og de skal aldrig døe.
Fordi de spillede, fordi de spillede Guldterning.

9 |PS7:113Den gamle Sang da lever med,
Hvert Barn kan den forstaae,
De synger om hvert Tavlebord
Den lille *Vøluspaa*.
Fordi de spillede, fordi de spillede Guldterning.

|A:461 |PS7:113

Barnligheden.

1 Høst-Skjalden gik i Lunden,
Mens Skov endnu var grøn,
I Blomster-Aftenstunden,
Da Fugl kun sang iløn.
Hvorfor græder *Freia* Guldtaarer?

2 I Lund da klang en Stemme,
Den var saa dyb og klar,
At, hvor den havde hjemme,
Det Kiærlighed og har!
Hvorfor græder *Freia* Guldtaarer?

3 Og Skjalden lytted saare,
Han blev saa myg i Hu,
I Øiet stod en Taare,
Han sukked: hvor er du?
Hvorfor græder *Freia* Guldtaarer?

4 |PS7:114Han hørde Vemods-Sangen,
Som Nattergalens Kluk,
Og Ordet var som Klangen,
Et himmelsk Hjertesuk!
Hvorfor græder *Freia* Guldtaarer?

5 O Barne-Fred og Glæde!
Hvor snoer sig eders Vei?
|A:462Var I end her tilstæde,
Jeg kiendte eder ei!
Hvorfor græder *Freia* Guldtaarer?

6 Jeg Barn har aldrig været,
Gud bedre mig saa sandt!
I mig har altid giæret
Hvad Freden overvandt!
Hvorfor græder *Freia* Guldtaarer?

7 Hvor har du, Fred, dit Sæde
Paa Livets Hviledag?
Hvor er du, Barneglæde,

Fuldbaarne Velbehag?
Hvorfor græder *Freia* Guldtaarer?

8 Og Skjalden fulgde Klangen,
Kom did, hvor Stemmen lød,
Stod midt i Danevangen,
For *Dannekvinden* sød!
Hvorfor græder *Freia* Guldtaarer?

9 Hil være dig, som kvæder
Om Barnefryd saa bold!
Kun den for Guldet græder,
Som Guld har havt i Vold.
Hvorfor græder *Freia* Guldtaarer?

10 |**A:463**|PS7:115Og hvad saa godt mon være,
Det kommer nok igien,
Som vi til Venner kiære
Paa Vinger ile hen.
Hvorfor græder *Freia* Guldtaarer?

11 Saa ile Barneglæder
Paa Vinger smaa til dig,
For den, som for dem græder,
De synger sødelig!
Derfor græder *Freia* Guldtaarer!

|PS7:115

Hjertelig Tidsregning.

1 Gode Venner og Veninder,
Som har under Øie mildt
Røde eller blege Kinder,
Hoved tungnemt eller snildt!
Eet I alle, hvor I vandre,
Har tilfælles med hverandre,
Det er *Venskabs Regnebret*.

2 Var det alt paa Vuggeranden
Eders Øine mødtes blidt,
|**A:464**Var det nys, I fandt hinanden,
Heel uventet, som saa tit;

Eens for eders Hjerte falder
Regningen paa *Venskabs Alder,*
Lige kort og lige lang.

3 |PS7:116Mellem ligestemte Sjæle
Venskab aander Kiærlighed,
Lader haant om Eftermæle,
Af Forandring intet veed;
Venskab regner kækt, som *Tiden,*
Intet før, men alting siden
Det blev født til *Evighed!*

4 Vel den Mand og vel den Kvinde,
Som den Regnekonst forstaaer,
Som med Ven og med Veninde
Regner aldrig Verdens Aar,
Regner, selv ved Huleranden,
Kun paa Himlen og hinanden,
Og paa Venskabs Evighed!

|[A:465]

1848. Nr. 30.

Danskeren.

Et Ugeblad.

3. Kvartal. Onsdagen d. 11. October. Nr. 2.

Det constitutionelle Monarchi med Demokratisk Grundlag.

(Talt herinde i Danske Samfund.)

Vi veed alle, at Søndagen førend *Høiesteret* aabnes om Foraaret, da rider de saakaldte Herolder omkring i Byen og støder i Trompeter, og at det kalder Folk "at ride Herredag ind," men De veed neppe alle, hvad den sære Talemaade skal betyde; for dels veed de fleste saakaldte dannede og oplyste Folk det ikke heller, og dels har de Høilærde hidtil sædvanlig ruget over hvad de vidste, ligesom Drager over Skatte, saa at selv naar de lovede at oplyse jævne Folk om

noget, talde de gierne saa fremmed, saa høitravende og forblommet, at man maatte være lige saa kloge som de, eller lidt til, for at vide, hvad de vilde sige, hvis de kunde snakke *Dansk* og turde røbe den store Hemmelighed, at deres Viisdom havde igrunden kun lidt at betyde. Nu, jeg siger det ikke derfor, jeg har jo selv gaaet i den sorte |A:466Skole og været omtrent som de andre, og skiøndt jeg nu i 30-40 Aar har arbeidet paa at komme ud af det forhexede *Latinske* og *Tydske* Uvæsen, og blive nogenlunde folkelig og menneskelig igien, saa har jeg dog naturligviis selv en Rem af Huden endnu; men jeg siger det, fordi det kan vi alle forstaae, at lærer *Dannemænd* ikke igien med Liv og Lyst at tale deres *eget* Tungemaal, som vi alle veed er *Dansk,* om alle *Danske* Ting, da lærer de heller aldrig meer at forstaae hinanden *ret,* og at lærer *Dannemænd* ikke snart at forstaae hinanden, og at forstaae *Dannekvinderne* med det samme, da gaaer det nødvendig splittergalt herinde, ligesom ude i *Tydskland,* hvor de rives og slaaes om, hvem der skal føre Ordet; for det er en følgelig Sag allevegne, at naar man ikke med *Munden* kan tale sig tilrette, da bruger man *Næverne,* for at giøre sig tydelig, om ikke for Næstens Hoved, saa dog for hans Sidebeen.

See, derfor er det, at jeg, som De vel har hørt tale om, altid raaber paa det *Danske,* og har i mange Aar stridt for, at vi skulde have os ligesom en *ny Studigaard,* slet *ikke Latinsk* eller *Tydsk,* men *Pæredansk,* og at det skulde være herude i *Sorø,* hvor der er Penge Nok til det, og at paa saadan en *Dansk Høiskole,* der skulde hele Landets Ungdom og voxne Mandskab have frit Rykind, og finde veloplyste Dannemænd for sig, som var selv hjemme i Mo|A:467dersmaalet og i Fædernelandet, og gjorde sig en Fornøielse af at tale muntert og venlig til de Unge, og at underrette dem om alt hvad de havde Lyst til at vide, og da især om gamle *Danmark* og alt hvad der er smukt og godt og gavnligt for *Danske* Folk, saa Ungdommen ogsaa selv kunde lære at tale baade kiønt og tydelig, og, naar det behøvedes, med Fynd og Klem paa reent *Dansk* om alle *Danske* og igrunden om alle *menneskelige* Ting.

Dog, jeg maa bede Dem om Forladelse, jeg kunde snart bredt mig for vidt ud, og De kunde snart tænke, at jeg enten ikke selv vidste, hvad det er at "ride *Herredag* ind," eller at jeg var bange for, De skulde blive ligesaa kloge som jeg. Sagen er imidlertid kortelig den, at for et Par hundrede Aar siden, førend det *Danske Folk* gav sin Konge *Enevolds-Magten,* da havde vi *mange Herrer,* og De veed nok, at Ingen kan tjene *to* Herrer, end sige *mange* Herrer tilpas og til Takke, og at sædvanlig, jo flere Kokke, desværre Suppe, og naar nu alle disse mange Herrer, som kaldte sig "*Rigsraadet*" skulde samles og holde Raad om *fælles* Bedste, der tit blev *Menigmands* Værste, saa kaldtes det en *Herredag,* som det jo ogsaa var for de Herremænd, der sad i Raadet og fandt, at det var en smal Sag at skiære en bred Rem af andres Ryg, men nu har vi, Gudskelov, ikke

mere tilbage af al den Herrestads end Talemaaden at ride Herredag |A:468ind. Da der imidlertid nu tales saameget om et nyt *Rigsraad,* der skal komme istedenfor Enevoldsmagten, og om en *Rigsdag,* der skal staae langt over *Høiesteret,* saa formoder jeg, De vilde gierne vide, *hvad* det egenlig har at betyde, og om vi nu skal have *mange Herrer* igien, saa Forskiellen mellem den gamle *Herredag* og den ny *Rigsdag* kun blev den, at vi fik mange *Huusmænd* istedenfor mange *Herremænd* til at raade over os?

Jeg vilde nu ogsaa med stor Fornøielse sige Dem vis og klar Besked om det ny *Rigsraad,* og om den store *Rigsdag* i Kiøbenhavn, der vel ikke rides ind med flyvende Faner og klingende Spil, men *trippes* dog ind i Gaderne af alle dem, der tripper om fra Dør til Dør, for at udbede sig de ærede Vælgeres Stemme, og maae da sagtens støde lidt i Trompet for dem selv, som Folkets bedste Venner og modige Kæmper for "det constitutionelle Monarchi med demokratisk Grundlag," og jeg vilde saameget hellere sige Dem reen Besked om den tilstundende *Rigsdag,* som De vel veed, jeg kunde selv have Lyst til at give mit Ord i Laget med paa den samme store Rigsdag, der, som man siger, skal slaae Hoved paa Sømmet, og dog er jeg for gammel til at trippe om fra Dør til Dør, og jeg har ingen Tænder i Munden, saa Trompeten, om jeg gav mig til at blæse i den, vilde sagtens skratte stygt.

|A:469Ja, jeg vilde meget gierne give Dem et klart Begreb om den forestaaende *Rigsdag* og hvad der skal forhandles, naar jeg bare havde det selv, men det er Sagen, det har jeg ikke, skiøndt det soleklart nok surrer om mig fra alle Kanter at alting herefter skal dreie sig om "det constitutionelle Monarchi med demokratisk Grundlag" og De hører selv, jeg kan sige Ordene efter, skiøndt det holder lidt haardt, hvad enten jeg nu helst skal ligne denne storartede Talemaade ved et Orlogsskib, der stikker for dybt til at gaae flydende over min Tunge, eller ved et Kastel, der gaaer saa høit i Luften, at jeg, som er lidt stakaandet, maa snappe efter Veiret, for nogenlunde at følge med. Jeg tænker ogsaa nok, at naar jeg faaer øvet mig paa det nogle Gange, skal det kunne gaae ganske flydende med "det constitutionelle Monarchi med demokratisk Grundlag", men da jeg, ved at høre det mangfoldige Gange, slet ikke er blevet klogere paa, hvad det skal være, saa formoder jeg, det vilde gaae Dem ligesaa, om jeg end sagde det tusinde Gange lige saa flydende, som jeg sagde i min Barndom: tolv tamme Traner med tolv tomme Tønder." Ulykken er nemlig den, at i hele Ramsen "det constitutionelle Monarchi med demokratisk Grundlag" er der kun *to* smaa fattige *Danske* Ord, for *Grundlag* er paa *Tydsk* omtrent hvad vi kalder *Grundvold* paa *Dansk,* saa der er kun de to fattige Danske Ord "det" og "med" som ikke selv kan sige, hvad "det" er, og om det er ondt eller |A:470godt, der følger "med", og det var jo dog egenlig, hvad man skulde vide, og hvad man tydelig skulde udtrykke i sin

saakaldte “politiske Troesbekiendelse.”

See, naar man nu ikke kan andet end *Dansk,* og hører af alle *lærde* og alle *pæne* Folk, at meer kan og maa man ikke forlange af nogen Beiler til Folke-Stemmen, eller Spire til en *Rigsdagsmand,* end at han baade Dag og Nat vil arbeide paa det constitutionelle Monarchi med demokratisk Grundlag, da tænker man jo sædvanlig, at det maa ligge i ens egen Tungnemhed eller Vankundighed, at man af disse gyldne, dyrebare Ord faaer slet ikke Nys om, hvad det dog egenlig er, man gaaer frugtsommelig med, og hvorvidt en selv og hele det *Danske* Folk kan være tjent med det, ja, mangen en fristes vel til i sin Troskyldighed at give et dybt Suk, fordi han i sin Barndom ikke har lært andet end *fattig Dansk,* hvormed man nu snart ligesaalidt kan komme nogen Vei midt i *Kiøbenhavn,* som i *Slesvig-Holsteen* og det store *Tydskland;* men jeg pleier gierne at trøste *Danske* Folk med, at de skal ikke sukke saa dybt, men heller lee lidt ad de *lærde* og de *pæne* Folk, som igrunden slet ikke er klogere paa det constitutionelle Monarchi med demokratisk Grundlag, end De eller jeg; men har kun lært af Franskmændene at holde gode Miner med slet Spil. Det har jeg nemlig mærket de Godtfolk af for længe siden, thi om man end hverken pleier at regne mig til |A:471de *lærde* eller til de *pæne* Folk, saa har jeg dog alle mine Dage levet imellem dem, og da jeg hverken har været meget tungnem, eller været bange for at føle Folk paa Tænderne, saa tør jeg nok sige, at hvad de lærde og de pæne Folk veed om det constitutionelle Monarchi med demokratisk Grundlag, det veed jeg ogsaa, skiøndt jeg strax bekiendte, at hvad jeg veed om det, er saagodt som ingen Ting.

Da jeg imidlertid dog kan lidt *Latin* og *Græsk,* ligesom de lærde Folk, og kan lidt *Tydsk* og *Fransk,* ligesom de pæne Folk, og kan lidt *Engelsk* og *Islandsk* ovenikjøbet, saa vil jeg dog sige Dem hvad jeg veed om det constitutionelle Monarchi med demokratisk Grundlag, skiøndt naturligviis med det Forord, at De maae ikke vente, deraf at blive stort klogere paa Tingen, end De er, for naar man skal forklare andre hvad man igrunden ikke selv forstaaer, da veed De nok, det gaaer enten slet ikke, eller det gaaer dog skævt.

Først maa jeg da bemærke, at “Monarchi” er et gammelt *Græsk* Ord, som paa *Dansk* betyder *Enevolds-Magt,* og vilde derfor selv hos *Grækerne* kun bruges rettelig, hvor der var *Een,* som alene havde at byde og befale over alle Folk i Riget, saadan, som det har været med *Kongen* af *Danmark,* siden det *Danske Folk* blev kied ad de *mange Herrer,* og overlod 1660 Kong *Frederik* den *Tredie Ene*|A:472*volds-Magten,* for at alle gode Dannemænd kunde, som ligegode Brødre, nyde ligegod Ret.

Heraf følger da klarlig, at til at faae et *Monarchi* i Danmark, behøves hverken *Rigsraad* eller *Rigsdag,* thi det har vi længe havt, og det har vi, saalænge al Magt og Myndighed i Riget udgaaer fra

Kongen alene, saa Hemmeligheden med det Ny, der skal arbeides paa, maa da stikke enten i “demokratisk” eller i “constitutionel”. Spørger vi nu først, hvad “demokratisk” er, da er det et selvgjort Ord, men kommer af det græske Ord *Demokrati,* som netop betyder det *Modsatte* af *Monarchi,* betyder *Mangfoldigheds-Magten* ligesom *Monarchi Enevolds-Magten,* saa det er klart, at hvor der er et Demokrati, der er slet intet Monarchi, for hvor Mængden raader for alt, der raader hver Enkelt for intet!

See, hvordan nu alle de Herrer, der vil arbeide paa et *Monarchi* med *demokratisk* Grundlag, vil bære sig ad, for ikke bestandig at rive ned med den ene Haand, hvad de bygger op med den anden, det overgaaer min Forstand, og jeg tør nok sige, ogsaa alle de *lærde* og *pæne* Folks Forstand, thi hvad Hexeri der end for Resten maatte ligge i Ordet “constitutionel”, saa kan det jo dog ikke være noget, der giør det umuelige mueligt, og det hørde dog til, naar *Monarchi* og *Demokrati,* Enevolds-Magten og Mangfoldigheds-Magten, skulde blive til eet i Grunden.

Naar man imidlertid veed, hvad Ordet “constitutionel” er lavet af og lavet til, da seer man strax, at det er hvad man kalder et meget uskyldigt Ord, der giør, som Per Tot, hverken ondt eller godt, for det er et Ord, *Engelskmændene* og *Franskmændene* har lavet af lidt Kloster-Latin, til at betegne, hvad der stemmede overeens med en vis *Grundlov* som de kaldte *Constitution,* der ligesaa snart kunde være slet, som den kunde være god, og gal som klog, saa det Ord er hos os, selv naar man forstaaer det bedst, et tomt Rum, hvori man kan lægge hvad det skal være, |A:473et godt Ord til at skjule sin Mening i, men aldeles udueligt til at udtrykke den.

Naar det derfor endelig skulde være Skolemester-Stil, da vilde jeg dog aldrig sige “det constitutionelle Monarchi med demokratisk Grundlag” der er ligesaa urimeligt som udansk, men “den lovfæstede Enevolds-Magt paa Folke-Rettens Grundvold, men dermed kom vi saa ikke videre end vi har været saalænge, da den Danske Konges Enevolds-Magt, som en Gave af Folket, lovfast har hvilet paa *Folke-Rettens* Grundvold, og desuden, saa naar man vil have Danske Folk til at høre efter med Lyst, da maa man aldrig tale dem til i Skolemester-Stil, thi den er de saa kiære ad, som Kat ad Sennep.

Derfor siger jeg her og allevegne, at kommer jeg paa den *Danske* Rigsdag, da vil jeg stræbe at tale *Dansk* i alle Maader, saa baade Ordene og Tankerne er *Danske,* saa Tankerne løber ret om i det *Danske* Hoved og Ordene falder godt i *Danske* Øren, og jeg vil stride for, at vi kan faae en ægte *Dansk Grundlov,* som baade Kongen og Folket kan lyde med Fornøielse, fordi den er til fælles Bedste, og jeg vil stride for, baade at vi kan faae en ægte *Dansk Høiskole i Sorø,* som Kong *Christian* den *Ottende* har lovet os, og at vi efterhaanden kan blive alt det Vildfremmede og især alt det

Vildtydske kvit, som kun alt for længe har forkuet og forkvaklet det *Danske* baade i Mund og Bog, og i alle Maader og i alle Ender, som Ordsproget lyder: al vor Fortræd er *Tydsk!*

Ja, kommer jeg paa Rigsdagen, da vil jeg naturligviis især med Munden arbeide paa, hvad jeg især med Pennen, skiøndt det klodsede kun lidt, har arbeidet paa i *fyrretive* Aar, at Alting herinde kan blive saa *Dansk,* saa folkeligt, saa frit og fredeligt, saa dygtigt, saa gavnligt og glædeligt for os alle, ligegode Danske Brødre med ligegod Ret, som det i denne Verden er mueligt, og skiøndt Livet er kiært, saa holder jeg |**A:474**dog saameget ad gamle *Danmark* og ad det elskelige *Danske* Folk, at naar de ikke kunde blive lykkelige uden jeg skulde lade mig slaae ihjel, saa tænker jeg dog, jeg paa mine gamle Dage vilde sige: i Guds Navn, lad gaae! og saa meget tør jeg sige, at førend jeg skulde give min Stemme til enten at *Dansken* paa nogen Maade kom i *Tydskens* Vold, eller at noget blev Lov, som jeg saae, var til *Danmarks* og det *Danske* Folks Skade, før vilde jeg miste mit Liv!

|US9:143|VU5:285

Danskhed som Hovedsagen paa den Danske Rigsdag.

(Talt til *Holmens Folk* den 28de September.)

Mine Herrer! Det skal være mit første Ord, hvormed jeg iaften byder mine ærede Tilhørere velkommen, og det er, fordi jeg, som en gammel Mand, har lært, at *Tilhørerne* er altid *Talerens Herrer,* da det aabenbar kommer an paa dem, om han skal faae Ørenlyd, og kommer atter an paa dem, om et godt Ord skal finde et godt Sted.

Altsaa, velkommen *mine Herrer!* og da især de gode Dannemænd af Hovedstadens 11te Valgkreds, som i *Danskhedens Navn* har forlangt, at jeg vilde stille mig i denne Valgkreds og udbede mig alles Stemmer til den forestaaende *Danske Rigsdag,* som er den første snart i hele tohundrede Aar, og vil kanskee komme til at afgiøre gamle Danmarks Skæbne for meer end tohundrede Aar, ja, til Verdens Ende, saa enten vi vælger eller vi lader os vælge til denne Rigsdag, da har vi paa begge Sider et stort Ansvar for hele Dan|**A:475**|VU5:286marks Folk og Rige, ligefra vore gamle Forfædres Dage til den sildigste Efterslægt.

Nu, jeg er en gammel Bogorm og en Bogmager paa mit Haandværk, og det Slags Folk vil der sagtens komme Nok af foruden mig paa den næste Rigsdag, thi de snakker sædvanlig som en Bog, og det kommer let til at svie baade til Flaaden og til Mandskabet, baade til Riget og Folket, som hverken er Bøger, eller kan være tjent

med blot at staae paa Papiret, saa at, var jeg ikke andet end en Bogorm og en Bogmager, om jeg saa var en Bogorm saa stor som Rundetaarn, og var den allerflittigste og allerkonstigste Bogmager i hele Verden, saa vilde den Valgkreds dog være slemt narret, der gav mig sin Stemme paa Rigsdagen; men see, mine Herrer! nu er jeg desforuden en |US9:144*Dansker* ligesom De, og har, som De hører, dog, Gudskeelov! ikke glemt mit Danske Modersmaal over Tydsk og Latin, Ebraisk og Mesopotamisk, og har, som jeg haaber, De skal høre, heller ikke glemt mit Fæderneland, det gamle *Danmark,* over alle de nye constitutionelle Monarchier med demokratisk Grundlag i Luften, eller glemt det hjertelige, trofaste Danske Folk over Manden i Maanen med samt hans Kaalhoved, men har alle mine Dage, og vil alle mine Dage stride til det yderste for det *Danske* Tungemaals Liv og Ære, for *Danmarks* Lykke og for det *Danske Folks* Bedste. Ja m. H. jeg har kun to Sønner i alt og de er groet op imellem mine mange Bøger, og hvad man seer, det lærer man, saa de har ogsaa vænt dem til at gnave paa Bøger og slikke Penne, ligesom deres Fader, men saa snart de hørde, at gamle *Danmark,* det *Danske* Folk og det *Danske* Tungemaal stod i Fare for at beskæmmes og ødelægges af *Tydsken,* da smed de baade Bog og Pen og foer afsted at vove Liv og Blod for *Danskheden,* og jeg tænker i det Stykke ligesom mine Sønner, saa jeg smider ogsaa baade Pennen og Bøgerne, for at værge om *Fæderneland* og *Modersmaal,* vel ikke just med Sværdet i Haanden, men dog ogsaa |**A:476**med et Sværd, med Sværdet i Munden, som de, der kiender mig, veed er slebet skarp mod *Tydskeriet* og mod Alt hvad der vil beskæmme eller ødelægge hvad der er det *Danske* Hjerte kiært og dyrebart.

Turde jeg nemlig troe, at det ægte *Danske* i alle Maader vilde, ogsaa foruden mig, finde Talsmænd Nok paa *Rigsdagen* og altid faae de fleste Stemmer, see, da vilde jeg allerhelst blive siddende hjemme i mit Lukaf og skrive paa "*Danskeren*" som De kanskee |VU5:287nok veed, er et *pæredansk* Ugeblad, jeg giver ud, thi vel klodser det ikke at sidde og prikke med en Pen, og man veed ikke engang, om nogen Anden vil læse hvad man skriver; men det er dog meget morsommere at sidde og sige ved sig selv alt hvad der falder en ind, uden at der er en Hund, der giøer ad det, meget morsommere end paa Rigsdagen at staae til Munds med Folk, der godt kan være saa glubske, at de er nær ved at sluge en.

Naar derfor jeg paa mine gamle Dage ønsker at være Rigsdagsmand, da kan De være vis paa, det er ikke for min egen Skyld, men ene og alene for Danmarks Skyld, thi jeg kan jo tale frit og tale høit og tale Dansk baade her og hvor jeg vil, ligesaa godt som paa Rigsdagen, og hvordan jeg kan tale, det har Folk i Kiøbenhavn hørt nu snart i fyrretive Aar, saa det er |US9:145ikke noget Nyt, jeg kan vente nogen Ære af, og jeg hører ikke til noget Parti, hverken Peders eller Povels, saa jeg kunde vente at blive Bisp, naar jeg

snakkede dem efter Munden, men jeg har alle mine Dage harmedes over, at alt det Fremmede og frem for alt det *Tydske* blev sat til Høibords og løftet til Skyerne i *Danmark,* saa en jævn *Dansker* kunde ingen Vei komme med sit *Modersmaal* og med sit eget Hoved, som dog var meget bedre, end de fremmede, forlorne Hoveder, man gaaer og stadser med under Armen, og see nu, paa den næste *Rigsdag, der,* seer jeg, maa det bære eller briste med det *Danske* i alle Maader og afgiøres, om det igien skal faae Lov at raade paa sine egne Enemærker, eller det skal trædes paa Nakken af |A:477alt det Vildfremmede, især det *Tydske,* og derfor maa jeg giøre mit til, at jeg kan komme med og slaae et Slag for gamle *Danmark,* saa de gamle Kæmper skal ikke have alt for megen Skam af deres Børn.

Sagen er nemlig den, at paa den *Rigsdag,* som nu staaer for Dørren, skal *Danmark,* om det vil lykkes, have en ny *Grundlov,* det vil sige, en Lov, som baade *Kongen og Folket* skal enes om at *holde,* og som alle andre Love, alle Ministre og Rigsdagsmænd, skal *rette sig efter,* og det kan vi alle forstaae, at det er en Hovedsag, *hvordan* den *Grundlov* bliver, og skal den blive god, det vil her sige, skal den blive ægte *Dansk,* baade saa jævn og tydelig, at alle Dannemænd kan forstaae den, og saa mild, saa billig og læmpelig, at den er baade efter *Dannemænds* Hoved og Hjerte, da vil det koste en haard Strid baade med Mund og Pen, fordi Mange herinde og mest de sproglærde Folk er tit saa forgabede i Tydsk og |VU5:288Latin og andet fremmed Gods, eller dog i deres egne Bøger og Griller, at de reent har glemt, hvordan det seer ud i *Danske* Folks Hoved og Hjerte, og hvad der i det virkelige Liv og Levnet lader sig udføre og kan være *Danske* Folk tjenligt.

Nu har jeg sagt reentud, hvorfor jeg vil være med paa Rigsdagen, om jeg kan komme der, nemlig for i alle Ting og i alle Maader, af al min Kraft og Styrke, at staae paa den Danske Side og stride mod alt det Vildtydske og Vildfremmede, som enten vil trænge eller liste sig ind, hvor det ikke kan giøre andet end ondt, saa de Fremmede, vi har herinde, kan lære at stikke Fingeren i Jorden og lugte hvor de er, lugte at de er i *Danmark,* og at *Danskeren,* skiøndt vi kun er et lille Folk, Danskeren lader sig endnu ikke lumpe, men er, som Hunden, djærv for sin egen Dør, og som Hanen, kry paa sin egen Mød|US9:146ding, trods nogen *Tydsker* eller andre udlændiske Folk, som naar de ikke er nøiet med at have det ligesom vi, jo kan reise og see, hvor de faaer det bedre.

|A:478Og see, om det nu just blev den 11te Valgkreds i *Danmarks* Hovedstad, og især de *Danske Sømænd,* der valgde og sendte mig til *Rigsdagen* at slaae et Slag for *Danskheden* i alle Maader, saa var det heller intet Under, men kunde, synes mig, være baade rimeligt og morsomt paa begge Sider.

For allerførst saa veed vi jo nok, at *Tydsken* har kaldt alle os

Danskere Søhunde og har selv i denne Sommer jamret sig ynkelig over, at vi giøede saa høit ovre under *Pommern,* at de blev forstyrrede i deres søde Søvn, og det var noget, vore Forfædre pleiede at lee ret hjertelig ad, saa at ligesom vi synge: Danmark, lukt med Bølgen blaa, saaledes kan man ogsaa frit sige, at kom den Dag, da ikke engang vore Sømænd var *Danske* med Liv og Sjæl, saa var det forbi med *Danmark* og *Danskheden,* men saalænge vore *Sømænd* er *Danskheden* troe, da har jeg altid tænkt og sagt, at saalænge stod vi os nok, for ligesom der staaer i Visen: De Danskes Vei til Roes og Magt, sortladne Hav! saaledes glemmer jeg aldrig hvad jeg saae i min Ungdom, da vore *Søhunde* beed sig saa fast i de *Engelske* ude paa *Kongedybet,* at selv Admiral *Nelson,* skiøndt han var en ægte Bulbider, dog var glad, han slap, om ikke med heelt saa dog med revet Skind.

See, det var nu for det Første, at skal nogen staae bi paa den *Danske* Side, da maa det fremfor alt være de *Danske Sømænd,* |VU5:289og han, som de vælger til Rigsdagen, og saa for det andet tør jeg nok sige, at det vilde ligesaavel svide til de Danske Sømænd, som til mig, hvis *Tydsken* fik Overhaand i *Danmark*.

Ja, De har vel nok hørt tale om den *Tydske Flaade,* der en af Dagene skal falde ned fra Skyerne her lige udenfor Trekroner, og som gaaer ligesaa godt til Lands som til Vands, saa den vil ikke blot seile *Trekroner* og *Nyholm* og *Nyboder,* men hele *Kiøbenhavn* og hele *Danmark* i Sænk, og jeg |**A:479**behøver ikke at sige Dem, at saa var det forbi med os allesammen, for saadanne Søhunde er vi dog ikke, at vi jo helst til Hverdagsbrug vil have vores paa det Tørre. Vel gaaer det nu mig, som det gaaer Dem, at jeg er ikke meget bange for den *Tydske* Flaade, og jeg haaber, den bliver i alt Fald ikke færdig i vore Dage, aldenstund det er en splinterny Bygningsmaade Tydskerne bruger med den, den samme, som de har brugt til alle deres |US9:147videnskabelige og philosophiske Lærebygninger paa Papiret, for de har ogsaa med deres Flaade begyndt *ovenfra,* høit oppe i Luften, begyndt med hvad de kalder *Ideen,* som vi paa Dansk kalder *Hjernespind,* og er endnu ikke kommet længere end til *Flaget,* det sort og rød-gule, der flyver som en Drage i Luften for at sluge *Dannebrog,* saa nu skal de, efter den ny Bygningskonst, først til at arbeide paa *Mærset,* og det kan da vare længe inden de kommer til *Dækket,* end sige til *Kiølen,* og før behøver vi dog ikke at være bange for *den* Flaade.

Men der er, desværre! en anden *Tydsk* Flaade, som man ogsaa nok kan lee ad, og det har jeg gjort saa tit, men som man dog ogsaa ganske alvorlig maa slaaes med, naar man skal blive den kvit, og den er saameget farligere, som den er *usynlig,* ligesom de gamle Hexemestere, det er med andre Ord det *Tydske* Sprog og hvad dermed følger, høitravende Talemaader, propfulde af Vind og Veir, utallige Hjernespind, Griller og Luftkasteller, og dette

vederstyggelige *Tydskeri* har allerede taget saadan Overhaand hos os, at faaer det ikke snart en Ende og Kortvending, da er de *Danske* Sømænd og alle *Danskere* og hele *Danmark* om en Hals.

Der kan jo allerede ingen blive *Søofficeer* i Danmark uden han kan *Tydsk,* og skulde det gaae saaledes frem, da vilde *Nyboder* snart komme til at hedde *die neuen Buden,* og alle de faae Kat, der talde Dansk, end sige da hvem der turde sige Kis til Tydsken, og naar De da skulde til at vælge en *Rigsdagsmand,* maatte det |VU5:290første Spørgsmaal være: om han kunde |**A:480***Tydsk,* ja, da maatte han vel endogsaa tilsidst sværge paa, at han hverken kunde *Dansk* eller vilde nogensinde lære det afskyelige Tungemaal!

See, nu har jeg sagt Dem, hvad jeg anseer for Hovedsagen ved en *Dansk Rigsdagsmand,* især for Hovedstadens 11te Valgkreds med de *Danske Sømænd,* og er der ellers noget, De vil spørge mig om, da skal jeg see til at svare dem derpaa lige saa aabent og ærlig paa ordenlig bredt Dansk, for reent Regnskab giør længst Venskab, og jeg siger først som sidst: maa jeg stole paa, at de vil blive ved at tale *Dansk* og være *Danskere* med Liv og Sjæl, saa kan de fast stole paa mig, at jeg lader ikke den *Danske* Sag falde, saalænge der er Liv og Blod i mig, og De kan troe, at det *Danske* tjener os alle bedst, for man triller aldrig Æblet saa langt, det smager jo ad Roden, og hvem der gaaer ud af sit eget gode Skind, faaer aldrig noget, der passer ham!

|**[A:481]**

1848. Nr. 31.

Danskeren.

Et Ugeblad.

3. Kvartal. Onsdagen d. 18. October. Nr. 3.

|VU5:290

Dansken i Vartou og Nyboder.

(Udtalt i *Danske Samfund* den 3die October.)

For endeel Aar siden, mens jeg boede ude paa *Christianshavn,* gik jeg engang i Mørkningen under *Børsen* bag efter et Par halvvoxne

Skibsdrenge, der førde deres egen Snak med hinanden, uden at bryde sig om, hvem der hørde paa dem, og da jeg gierne altid har havt mine Øren med mig, saa mærkede jeg strax, at Talen var om en af *Kameraderne,* som ikke havde ført sig ganske ordenlig op, og havde maattet bøde lidt med *Kroppen*; thi den ene spurgde: hvordan gik det ham saa? og den anden svarede med høieste Rolighed: Ih, han maatte *stryge Underseilene,* du! Den Talemaade "at *stryge Underseilene*" havde jeg aldrig i mine Dage hørt førend dengang, og derfor husker jeg den lille Historie saalænge jeg lever, men jeg forstod dog Meningen lige paa Timen, fordi det var i den *gammeldanske* Stil, saa, hvor jeg var Barn, |A:482kaldte de den samme sørgelige Begivenhed "at *stryge Seil* for *Kronborg*."

Paa saadanne Lignelser, som vort *Danske Modersmaal* vrim|VU5:291ler af, er det først ret, man seer, at vi *Danskere* er af Art allesammen hvad *Tydskerne,* de store Landkrabber, kalder *Søhunde,* men hvad vi, som kan bevise, vi hører ikke til de *Umælende,* kalder *Søfolk,* som, naar vi vil giøre vort Bedste, endnu "*lægger* alle *Aarer ombord*", og, naar vi vil rask afsted, "*sætter* alle *Seil* til," og naar vi vil komme nogen i Forkiøbet, "*tager Luven* fra ham," om vi kan, og naar vi endelig vil have vor Villie, bliver ved "at *gaae omborde* med" Vedkommende, men som dog, naar vi er kloge, "*roer* os ikke videre *ud,* end at vi kan *komme iland*."

See, derfor vil jeg nu heller ikke iaften brede mig videre ud om alle vore gode *Danske* Talemaader, som smager ad "Sø og salt Vand", men kun giøre opmærksom paa, at fordi saadanne Talemaader falder os *naturlige,* derfor ikke alene forstaaer vi dem paa Timen, men derfor sætter de ogsaa *Liv i Talen,* og paa saadan Saltvands-Tale er det, vi ægte *Danskere* kiender hverandre, for *Tydskerne* og de stive *Latinere* hos os har meget ondt ved at forstaae vore *Danske Talemaader,* og kan ikke faae dem til at flyde for sig, om de saa stod paa deres Hals.

|A:483Hvad derimod *Tydskere* og *Latinere,* desværre, har beviist, de *kan giøre,* det er at *kyse* ikke blot Kvinder og Børn, men selv ellers ganske dygtige Mænd, fra at tale naturlig og levende paa deres *Danske* Modersmaal, saa næsten alle de, der vil giælde enten for *lærde* eller dog for *pæne* og *dannede* Folk, vrider Munden efter Bøgerne og de fremmede Sprog, og skyer selv de allerfineste *Danske Talemaader* og de allerfyndigste *Ordsprog,* som bondagtige og *platte*.

Mig har imidlertid hverken de *lærde* eller de *pæne* Folk kunnet kyse fra *Modersmaalet,* fordi Skyhaarene blæste tidlig af mig, og det gik meget naturlig til.

Jeg er nemlig i forrige Aarhundrede voxet op imellem de *Sællandske* og *Jydske Bønder,* og havde min store Fornøielse af at høre dem snakke og fortælle, naar de var i deres Es, eller naar de blev *vrede,* saa de vidste ikke selv hvad deres Mund sagde, for saa,

veed De nok, saa flyder det for Folk og staaer for dem, som det var prænteet, og det skrev jeg altsammen bag Øret, og vel blev mit gode *Dansk* skammelig fordærvet og forkvaklet, mens jeg gik i den sorte Skole, maatte baade skrive og snakke *Latin* og jaske allehaande Sprog sammen; men gammel Kiærlighed ruster dog ikke, saa jeg kom snart til |VU5:292at fornemme, at det var dog kun Giøgleri med al den *vildfremmede,* |**A:484***døde* og *magtesløse* Snak, og med al den stive *Boglærdom,* naar man ikke havde sit eget og hele Folkets *Modersmaal i sin Magt,* saa man kunde ordenlig kiøre og vende, og gaae over Stav, naar Vinden sprang, og tale, saa Folk gad hørt det og fik Lyst til at følge med.

See, saa ryddede jeg da op i min Hukommelse for at finde alle de ægte *Danske* Talemaader og rare Ordsprog igien, som jeg dunkelt kunde huske fra min Opvæxt, men som laae nu smidt hen i en Krog blandt andet gammelt Skramleri, og naar jævne *Danske* Folk talde sammen, begyndte jeg igien at bruge mine *Øren,* ikke for at rympe Næse og kimse ad hvad de sagde, men for at *lære,* hvordan det gamle *Danske* Tungemaal endnu levede i *Folkemunde*; og saa læste jeg alle de gamle *Viser* og *Krøniker,* som var gjort og opskrevet, førend Folk blev *saa* lærde og *saa* pæne, som de er nu, og skiøndt jeg, som sagt, i den "sorte Skole" var blevet til en Stamihak og en Penneslikker, saa kom jeg mig dog efterhaanden igien saa nogenlunde, at jeg fik baade Munden og Pennen til Tjeneste og kan sige *Danske* Folk omtrent alt hvad jeg vil, uden at de behøver at bryde deres Hoved istykker for at forstaae mig, og uden at kiede sig fordærvet over min Lærdom.

Men see, derfor har jeg ogsaa maattet høre meget ilde, som om jeg gjorde baade de *lærde* og de *pæne* |**A:485**Folk, der dog var ligesom mine kiødelige Fættere, en uslukkelig Skam med mit *Bondesprog,* min *Borgestusnak* og mine *Matros-Vittigheder,* og kan de *lærde* og de *pæne* Folk forhindre det, da kommer jeg vist ikke heller paa *Rigsdagen,* uden det netop skulde være for *Nyboder*.

Ja, det er morsomt nok, som det kan træffe sig, for i min *Ungdom,* da jeg begyndte at *præke,* og gjorde jo ogsaa det, saagodt som jeg kunde, paa *jævnt Dansk,* lidt gammeldags i alle Maader, da sagde de *lærde* Folk: aah ja, til *Vartous-Kiællinger* kunde det jo være godt nok, og see, skiøndt de siden gjorde alt hvad de kunde for reent at stoppe Munden paa mig i Kirken, saa gik det dog tilsidst, som de spaaede, at jeg blev Præst for *Vartous-Kiællingerne,* og er dermed saa vel fornøiet, at jeg vilde ikke bytte med Stiftsprovsten. Ligesaadan har nu de *pæne* Folk tit sagt om mine Vittigheder, at de havde hjemme i *Nyboder,* og bliver jeg nu, som jeg haaber, valgt paa *Torsdag* til *Rigsdagsmand,* saa gaaer ogsaa de *pæne* |VU5:293Folks Spaadom i Opfyldelse, og De kan troe, jeg skal sige de *pæne* Folk lige i Øinene, at det er mig en stor Fornøielse, saa jeg vilde ikke bytte med nogen af de Rigsdagsmænd, der blev valgt af alle

Ministrene. Det er nemlig ogsaa et godt gammelt Ordsprog, at lige Børn leger bedst, og ligesom *Holmens Folk* er Havet næst og er den kiendeligste |A:486Levning af det *gammeldanske Søfolk,* saaledes er jeg ogsaa en Levning af de *gammeldanske Skjaldes* eller Rimsmedes Samlag, som altid har været godt lidt hos de *Danske Sømænd,* for vel kunde de ikke gaae til Tops, naar det kulede, for de blev let svimle, men de kunde giøre kiønne Viser og fortælle morsomme Historier i Magsveir, og selv tit i Storm og Havsnød enten give dem et godt Raad, eller dog give dem et godt Ord til Trøst og Opmuntring.

Ja, det fornøier mig allerede, at siden *Prøvevalget* i Fredags, siger man i Byen, det kan være ret passende for *Vartous-Præsten* at blive *Rigsdagsmand* for *Nyboder,* og det skal være mig en dobbelt Fornøielse naar det er skedt, thi baade vil det fornøie mig, naar man synes, jeg taler alt for *Dansk* og *drøit,* da at kunne svare: ja, saadan siger vi altid i *Nyboder,* og det skal ligeledes fornøie mig at blive bedre kiendt med "*Holmens Folk,*" da jeg er vis paa baade i deres *Tænkemaade* og i deres *Talemaader* at finde meget *Gammeldansk,* som jeg hidtil savnede.

Lærer vi nu saaledes efterhaanden bedre at kiende og forstaae hverandre, da kan og skal jeg ogsaa med Fornøielse give Dem meget klarere Besked om, hvad *Rigsraadet* og *Rigsdagen i Danmark,* efter mine Tanker, skal *være til,* end jeg enten hidtil har kunnet eller kan iaften og paa *Torsdag,* men dog |A:487vil jeg ogsaa iaften prøve paa at sige Dem mine Tanker saa tydelig, som jeg kan.

Sæt nemlig engang, vil jeg sige, at den store *Tydske Flaade,* som vi loe ad forleden, fordi den endnu kun er til i Tydskernes Hjerne, hvor *Flag* og *Vimpel* tager sig meget pudsig ud, sæt, at den virkelig, som himmelfalden, lod sig see i *Østersøen* og var sikkert nok sendt til at bore os i Grund eller sprænge os i Luften, da veed De nok, man fik travlt paa *Holmen,* omtrent som 1801, da man med eet fik at vide, at den *Engelske* Flaade laae ved *Kronborg,* men sæt nu tillige, at vi havde *ingen* Admiral, eller at han var syg, eller gammel og aflægs, eller at baade Store og Smaa var blevet balstyrige, saa alle vilde byde og ingen lyde, hvad var saa derved at giøre, naar den *Tydske Flaade* ikke skulde løbe lige ind og giøre reent Bord paa *Hol*|VU5:294*men,* ligesom *Engelskmanden* 1807? Hvad var vel at giøre uden i en Hast at kalde hele *Mandskabet* sammen og see til, om mueligt, at *enes* om, *hvem* der skulde staae *for Styret* og *hvad* der skulde giøres? Vi veed jo nok, at *saamange* Hoveder, saamange Sind, saa det kunde meget let blive til hvad vi kalder en "Polsk Rigsdag," som kun gjorde ondt værre, men man maatte dog vove paa det, førend den *Tydske* Flaade kom, og man turde haabe, at dog maaskee den gamle Kiærlighed til *Dannebrog,* som Tydskerne vilde giøre en *Svabbert* |A:488af, vilde blusse op igien, og ei alene bringe det gamle Løvemod med sig, men ogsaa lære Folk at finde sig i

Billighed og høre paa *dem,* der gav de bedste Raad til strax at faae *hele* den Danske Flaade i Søen og faae den ført saa godt an, at det kunde knage i alle de *Tydske* Skuder, til de gik oven eller neden om hjem!

See, saadan er det nu i en Lignelse med hele Kongeriget *Danmark* iaar, for De veed jo nok, at skiøndt *Tydskerne* ingen Flaade har endnu, saa har de dog gjort deres Bedste og vil fremdeles giøre det til at indtage eller ødelægge hele *Danmark,* eller dog i det mindste tage *Slesvig* fra os og slaae det til *Tydskland,* hvad der omtrent er det samme, som om de sagde, at enten vilde de have hele vor Flaade eller dog have Lov til at hugge *Forstavnen* af alle vore Skibe. Nu mener vel Somme, at naar *Tydskerne* bare vilde nøies med Hertugdømmet *Slesvig,* saa skulde vi lade dem tage det og have det, for at vi kunde faae Fred igien, men det er langt fra mine Tanker og vist ogsaa fra Deres, thi dels gaaer det med *Tydskerne,* som med alle gierrige Folk, at jo meer de faaer, des meer vil de have, og deels veed vi, at til saaledes at give Æren bort for at hytte sit Skind, dertil sidder ægte *Dannemænds* Hjerte meget for høit, især da Hertugdømmet *Slesvig* er et Land, som vore Forfædre har stridt for og blødt for i totusind Aar, saa de ligger tykt begravede ved *Dannevirke,* |A:489og der er endnu over tohundredetusinde Sjæle i Landet, som taler *Dansk,* og som Tungen maatte rives ud af Halsen paa, naar de skulde blive *Tydskere!*

See, det er den *udvortes* Fare, hvori hele *Danmarks* Rige svæver, men der er en til, en *indvortes* Fare, fuldt saa stor, thi det seer ud herinde, som om man slet ikke mere kunde enes om det lidt, man har, og som om alle ikke blot vilde raade dem selv, men raade over hverandre, og manges gode Raad er dog ligesaa kloge, som det vilde være, naar den fiendtlige Flaade var i Farvandet, da at lade alle |VU5:295vore Krigsskibe kiølhale, for at faae dem rigtig *pæne* og *glatte,* istedenfor at bruge dem til Nytte, som de er.

See, under disse farlige og forvirrede Omstændigheder er der ikke andet for, end at kalde hele det *Danske Folk* sammen og lade dem selv sige, om de vil have gamle *Danmark* til at bestaae eller til at forgaae, og lade dem selv pege de Mænd ud, som de har den *Tillid* til, at de baade kan og vil see paa *Danmarks* og hele Folkets Bedste. Ogsaa dette kunde meget let blive til en *Polsk Rigsdag,* naar *Danskerne* var ligesom de balstyrige *Polakker,* men da de altid har været et hjerteligt, fredeligt og føieligt Folk, og da Vorherre altid har været meget god ved *Danmark,* saa har i det mindste jeg det Haab, at ogsaa denne høie Sø lader sig seile, saa vi allesammen enes om, først og fremmerst at banke *Tydskerne,* til de driver af, og |A:490derpaa med en ægte *Dansk Grundlov* at faae Riget sat i Skik paany, saa hver kan beholde *sit* og *Kongen* beholde Magt til at *giøre godt,* men *Ministrene* komme til at staae til Ansvar og giøre Regnskab baade for *Kongen* og *Folket,* og at vi faaer alle *den Frihed,*

som Mennesket, der ikke er skabt til at være en Maskine, har Ret til, og som vi alle behøver for at drive hver sin Syssel med Liv og Lyst.

Dette er hvad jeg vil stride for, hvis jeg kommer paa Rigsdagen, thi jeg hører ikke og vil ikke høre til noget andet Parti end hele det *Danske Folk,* og jeg har det Haab, at naar man kun virkelig kommer Folket i Tale, da vil alt gaae godt, og Tiden vise, at det var kun de *Fremmede* og deres Slæng, der gjorde Splid, og forhindrede *Danskerne* fra at faae det Hele indrettet efter deres eget Hoved og Hjerte, hvortil de dog nu har samme Ret og samme Trang som i *Frode Fredegods* Dage!

Valg-Torsdagen.

(Udtalt i "Danske Samfund" den 10de October.)

Hvordan gik det saa egenlig i *Torsdags?*

Dette Spørgsmaal falder i denne Uge, i Ugen efter det almindelige Valg til den *Danske Rigsdag,* saa naturligt over hele *Danmark,* at det sagtens ogsaa maatte høres her i Danske Samfund, om vi end ikke havde særdeles Grund til at giøre det Spørgsmaal for vort eget vedkommende; men nu var vel desuden de fleste af os, i det mindste i Tankerne, selv med i *Torsdags,* hvor jeg var med fra Taa til Top, herude ved *Østerport* og ved *Grønningen,* som de pæne Folk plat nok har gjort om til "Esplanaden", og De har da vist intet imod iaften at høre mine Tanker om, hvordan det *egenlig* gik i *Torsdags!*

|A:491.Jeg vil da strax sige Dem, at efter mine Tanker gik det, hvor jeg var, egenlig ikke blot meget bedre end man kunde vente, men gik igrunden meget godt; men da jeg nok kan vide, at det fra *min* Mund maa klinge hvad de Lærde kalder paradox og vi jævne Danskere urimeligt, saa har jeg belavet mig paa at udvikle mine Tanker om den kildne Sag lidt nøiere.

Det behøves nu vel neppe, men for en Sikkerheds Skyld vil jeg dog bekiende, at ogsaa i mine Øine gik det i Torsdags *tilsyneladende* meget skævt for mig, da ikke blot de fleste Stemmer tilskreves min tappre Medbeiler, men der endogsaa engang, da jeg vilde oplyse hans Krigspuds, *hyssedes* ad mig, saa jeg maatte have en anden til at skaffe mig Ørenlyd, hvad aabenbar saae ilde ud for en gammel Taler, hvem det aldrig er hændtes før, skiøndt han over i fyrretive Aar har talt høit baade mellem Høie og Lave, Lærde og Læge, Store og Smaa, Venner og Fiender, saa dermed gaaer det mig som mange andre, at jeg begriber ikke, *hvordan* det *gik til!*

Mange vil vist nok svare mig: begriber du ikke det, saa er det klart du gaaer i Barndom, thi det var dog vel intet Under at en

Søofficeer fik de fleste Stemmer i *Nyboder,* og at den gamle Taler maatte vige for de Unge, især da den ene af dine Medbeilere var en meget *lærd* Mand og den anden en meget *pæn* Mand, og du ingen af Delene!

Ja, det vilde vist mange sige, for jeg har mærket det længe før i *Torsdags,* at der er mange Folk i *Kiøbenhavn,* der bryder sig kun lidt om *hvad* de siger, naar de blot kan faae Munden til at løbe, men jeg bryder mig derfor ogsaa kun lidt om hvad mange Folk siger, og allermindst naar de siger, at jeg blev en *forældet* Taler fra den ene *Fredag* til den næste *Torsdag,* og at jeg blev fordunklet af de store Talere: Baron *Dircking* og Kaptain *Tuxen,* men da jeg i *Torsdags,* som saa tit, var den *eneste* Taler, der talde nogenlunde *godt Dansk* og talde med |A:492Liv og Varme *Danskhedens* Sag, saa syndes det jo rigtig nok at gaae om ikke galt, saa dog sørgeligt til, hvor der blev hysset ad mig og hvor en af mine Medbeilere tilsidst fik de fleste Stemmer til den *Danske* Rigsdag!

Var nemlig dette gaaet *naturlig* og *ordenlig* til, da maatte man deraf sluttet, at i det mindste i den Ende af *Danmarks* Hovedstad taldes *Dansken* mest for døve Øren og sang *Danskheden* paa det sidste Vers, og det maatte ikke blot være meget sørgeligt for mig, som *Danskhedens* gamle Talsmand, der har anvendt hele sit Liv paa at *lære Dansk* og paa tilbunds at studere og tilgavns at ophøie *Danskheden,* det *Danske* Folk og gamle *Danmarks* Skæbne og Lykke, men det maatte være sørgeligt for alle *Dannemænd* og *Dannekvinder,* da Ingen tvivler om, at jo den *ellevte* Valgkreds med *Holmens Folk* maa regnes for den *Danskeste i Hovedstaden* og en af de *Danskeste* i hele Riget!

Hvis det nemlig var gaaet *naturlig* til, at der i *denne* Valgkreds blev hysset ad *Danskhedens* eneste Talsmand, og at han blev *vraget* til at møde paa den *Danske* Rigsdag, og at der ovenikiøbet blev *leet* ad en simpel Mand, der ogsaa talde godt jævnt *Dansk* og talde vel dunkelt men hjertelig om hvad rette Vælgere skulde regne efter; var det gaaet naturlig til, da havde det aabenbar spaaet ilde ikke blot for *Holmens Folk,* men for hele *Danmark!*

Men jeg siger ogsaa trøstig: det gik ingenlunde naturlig til, det gik endnu langt mere *unaturlig* end *uordentlig* til, og det vil sige meget, saa her giælder Ordsproget: ilde gik det og vel var det, thi derfor tør man haabe, at naar det engang kommer til at gaae naturlig og ordenlig til, da vil *Danskhedens* Talsmand baade faae deilig Ørenlyd og faae de fleste Stemmer hos *Holmens Folk!*

Ja, det er mit Alvor, at skiøndt jeg naturligviis ønskede, det i *Torsdags* var gaaet *glattere* for |A:493*Danskheden* og dens Talsmænd, saa kunde jeg dog aldrig ønske, det var gaaet dem *bedre* igrunden, thi hvad der skedte i *Torsdags* har mere end noget andet givet mig den glædelige Overbeviisning, at *Danskheden* er dybt rodfæstet hos *Holmens Folk,* saa hos dem vil dens Talsmand aldrig

finde døve Øren, men finde en Gienlyd, der runger i Sky, saa det nytter ikke engang *Danskhedens* Foragtere at stoppe deres Øren, de skal nødes til at høre, at *Danskheden lever* endnu ikke blot hos en gammel Taler og Sanger, men i en glødende *Ungdoms* Mund og i en kraftig *Manddoms* Bryst!

Det er nemlig en *Kiendsgierning,* at trods alle *Sedler* og alle *Konster,* var der i det mindste *Ligevægt* i Stemningen for mig og min tappre Medbeiler, thi skiøndt Valgbestyrelsen syndes mere dristig end klarsynet, maatte den dog ved Haands-Oprækningen bekiende, den saae, at "Stemmerne var meget deelte" og at den turde *knap nok* tilregne min Medbeiler de fleste[20]!

Og det er fremdeles en *Kiendsgierning,* at trods megen Besværlighed, mange gloende Øine og sure Miner, blev dog 313 *Stemmer Danskheden* og dens Talsmand saa *urokkelig* troe, som de maatte være for at blive ført til Bogs, ja, at mangfoldige af disse Stemmer end ikke nøiedes dermed, men selv da jeg var veiet paa Kryds og fundet for let, da kaldte de endnu høit paa mig, ledte mig op i den anden Byende, og ønskede mig af Hjertet, skiøndt jeg er gammel, endnu at leve længe og tale *Danskhedens* Sag!

Om disse Kiendsgierninger er det kun lidt sagt, at jeg kan aldrig glemme dem, men kalder dem langt større *Ære* for mig end om jeg, *uden* al *Modsigelse,* var blevet valgt til Rigsdagsmand, ja, det er for lidt sagt, saa jeg maa lægge til, at denne *urokkelige* Troskab |A:494mod *Danskhedens* Sag og denne inderlige *Varme* for *Danskhedens* Talsmand, der netop voxde da han blev vraget, det er en *Begivenhed i Danskhedens Historie,* der i det mindste ikke skal glemmes, saalænge man synger *mine* Sange og læser *mine* Skrifter, og det siger jo selv mine *politiske* Modstandere vil *vare længe!*

Ja, faaer jeg end ikke den Glæde paa mine gamle Dage, som jeg inderlig havde ønsket, og som jeg, trods alle de mange store og velbekiendte Hindringer, maatte haabe, at fremtræde paa den *Danske Rigsdag* som de *Danske Sømænds* udvalgte Sendebud og som en Tolk for deres Tanker og Følelser, ja, som *deres* og *Danskhedens* Talsmand i alle Maader, rustet til at sønderbryde *Aaget,* det fremmede og de Fremmedes Aag, som, under allehaande Skikkelser og Forklædninger, længe har hvilet og hviler endnu tungt paa gamle *Danmark* og Dets *fribaarne* Sønner; faaer jeg end ikke den Glæde; nu, saa takker jeg Gud, at Han gav mig en Mund, der, ogsaa *udenfor* Rigsdagen, kan og tør tale frit, tale høit, tale Dansk, saa det kan baade høres og spørges, og at jeg lærde at føre en Pen, der ikke blot er skaaret efter Haanden, men først og sidst efter Munden!

Ja, har denne *Mund* og denne *Pen* i de forbigangne fyrretive Aar stadig indsmeltet og indflettet de *Danske Sømænds* Roes i *Danmarks* Priis og i mange Danske Sange givet dem *min* Skjalde-Stemme, hvad ikke da herefter, siden i det mindste Hælvten af

Holmens Folk med rørende Opoffrelse har givet mig *sin* Folke-Stemme, som *Danskhedens* Talsmand, ei en enkelt Gang til Stads eller for at hverve Stemmer, men *Danskhedens* Talsmand af Hjertensgrund og i sit hele Liv og Levnet! Vil Gud, jeg lever endnu nogle Aar, med *Mund* og *Pen* til Tjeneste, som hidindtil, da maa jeg jo nødvendig, baade lydelig og kiendelig, stræbe med dem begge at giengiælde Holmens *faste* Stok dens *Danske Stemme* og dens *Danske* Kiærlighed!

|A:495Og nu til Slutning for iaften, et Skiemt, et andet Alvor, da paa *Dansk* Alvor og Gammen kan altid godt *sammen*!

Det er mig fortalt, at efter *Prøvevalget i Sølvgaden,* da hele Byen snakkede om at Præsten ved *Vartou* vist blev valgt til Rigsdagsmand i *Nyboder,* og da hvem der kunde, sagde Vittigheder i den Anledning, da var der en vis Mand, som ingen Vittigheder kunde sige, og som dog ikke blot regner sig baade til de *lærde* og til de *pæne* Folk, men vil meget gierne føre Ordet, og det skiøndt selv da han engang vilde forsvare *Brændevinet,* hans Tale var det bare Vand. Den samme Mand vilde da ogsaa ved denne Leilighed føre sin Besyv og sagde, det vilde være en *Skandale* (det vil sige paa Dansk: en Skam og Skændsel) hvis *Grundtvig* blev valgt til Rigsdagsmand, da han jo *ikke* kunde tale om *andet* end om "Dannebrog" og "Nordens Aand." Der skal nu vel have staaet en hos, som meende det meget bedre baade med *Dannebrog* og dens Talsmand og som, til Vedkommendes Forbauselse, anmærkede, at *een* Talsmand kunde man dog vel unde *Dannebrog* og *Nordens* Aand paa den *Danske* Rigsdag; men skiøndt det var meget godt sagt, saa var det dog for lidt sagt; thi saasandt som *Dannebrog* har vaiet giennem Aarhundreder og vaier endnu med Æren paa alle Have og skal bære *Danmarks* Navn og de *Danske* Sømænds Priis til Verdens Ende, og saasandt som *Nordens* Aand er *Kæmpeaanden,* en *Age-Thor* fra Arildstid, ikke blot den ædleste, men ogsaa den stærkeste *Aand,* der kaldte *Jorden* sin *Moder,* saavist er den Dag ikke langt borte, da alle de Talere blandt os skal tie, som, kan de end tale mageløst om alle *Tydske* Griller og alle *Franske* Vindæg og om alle muelige Ting, som det *Danske* Folk hverken kiender eller attraaer, kan dog ikke tale et varmt og levende Ord om *Dannebrog* og *Nordens Aand,* eller om hvad det *Danske* Folk seer helst og huer bedst; og den Dag er |A:496heller ikke langt borte, da de skal blegne, alle de, der midt iblandt os har foragtet *Dannebrog* og spottet *Nordens Kæmpeaand!* Man kaldte mig alt længe for Spas *Propheten,* saa længe til det begyndte at dages, hvad der for mig, som Skjald i Folkets Aand, længe havde svævet dunkelt og tonet lifligt, og man skal nu vist faae det at see, at jeg var ingen falsk Spaamand, da jeg forudsagde og forudsang: at *Danskheden* skal endnu engang reise sig som en *Skjoldmø,* der tør kæmpe for alt *Dansk* som Løvinden for sine Unger, og skal have Lykken med sig, den ægte Lykke, som er

Himlens Velsignelse, der altid kiendelig har hvilet over gamle *Danmark* og skal ikke vige derfra, saalænge det *Danske* Hjerte slaaer og saalænge det *Danske* Tungemaal, vort dybe, deilige *Modersmaal,* gløder i vor Mund, henriver i vor Tale og fryder i vor Sang!

Denne min *Danske* Tro blev vidunderlig befæstet og bestyrket ved hvad der skedte hos os i *Torsdags,* og derfor haaber jeg ogsaa, at overalt i *Danmark,* hvor *Danskheden* ikke i *Torsdags* har vundet nogen glimrende Seier, men tvertimod tilsyneladende lidt et stort Nederlag, der har den dog igrunden ligesom hos os, *seiret bedst,* ved i Mangfoldiges Bryst at overvinde alle Betænkeligheder og al Frygt, saa de, ligesom de 313 af *Holmens Folk,* gav høit og lydelig *Danskheden* deres Stemme, og det ei blot for et Øieblik, men for alle deres Aar og Dage!

20

Det var dog formodenlig kun en *Misforstaaelse* af Valgloven, naar Bestyrelsen troede sig forpligtet til at sige hvad den *ikke vidste*: hvem der havde de *fleste* Stemmer!

|**[A:497]**

1848. Nr. 32.

Danskeren.

Et Ugeblad.

3. Kvartal. Onsdagen d. 25. October. Nr. 4.

Den Danske Folke-Stemme

om

Freden, Krigen og Vaabenstilstanden.

Danmark befinder sig for Øieblikket i den besynderlige, hardtad utrolige Stilling, at vi har *hverken* Fred eller Krig eller Vaabenstilstand, saa det kan maaskee synes unyttigt at undersøge, hvilken af Delene der vilde være bedst, naar vi havde den; men det

er dog ikke saa, thi skiøndt vi vist nok for Øieblikket har ligesaa lidt Udsigt til en god *Fred,* som til en god *Vaabenstilstand,* saa har vi dog alt enstund havt Udsigter til en god *Krig,* som vilde være langt at foretrække for den fredelige Krigstilstand og den krigerske Vaabenstilstand, hvorunder Landet nu sukker, og hvorved Riget meget snart maatte gaae tilgrunde.

Ja, vel huer *Freden* mig, som alle *Dannemænd* og *Dannekvinder,* bedst, men derom er de jo alle enige med mig, at en *Fred* af *samme* Art |A:498og paa samme Vilkaar som *Vaabenstilstanden* af 26de August maae vi meget frabede os, som baade meget for dyrekiøbt, meget for kostbar og meget for skammelig, saa naar kun alle Dannemænd saae, at en *bedre* Fred kan vi umuelig faae uden ved en god *Krig,* da stemde de vist med mig paa at begynde Krigen paany, heller idag end imorgen, da den saakaldte Vaabenstilstand, der aldrig virkelig er indtraadt fra *Fiendens* Side, umuelig kan forpligte os.

Vist nok har jeg mærket, at næsten hele det *Parti,* der i *Foraaret* hedd "det *Danske*" og raabde, at der for *Danmark* var hverken Ære eller Lykke eller selv Tilværelse, med mindre Kongeriget paa alle *Landkort* og paa alle *Papirer* gik lige til *Eideren,* at de nu, saavelsom det Ministerium, *Partiet* kalder *sit,* hælder til at opgive *hele* Slesvig og lade det opsluges af *Tydskland,* bare for at faae en *Fred* af samme Skuffe, som Vaabenstilstanden; men Tiden har nu saa klarlig viist, hvor lidet og ubetydeligt dette *Parti* er, at dets Stemme umuelig længer kan giælde for det *Danske Folks!*

Er der altsaa endnu et *Dansk Folk* til, da har Det ogsaa en *anden* Stemme end det saakaldte *eiderdanske,* men nu aabenbar *afdanskede* Parti, og det vil vist findes at være den samme, som min Stemme fra Begyndelsen, *ikke* at føre *Krig* med *Tydskland for* at paanøde de *Tydske* Slesvigere *Dansk* Flag |A:499og Indfødsret, men vel *for* at frie de *Danske Slesvigere* fra det *Tydske Aag* og atter forbinde hvad Gud har sammenføiet, og hvad der, for ret at trives er hinanden uundværligt. At slaaes til *sidste Mand,* som de *Eiderdanske* sagde, hele Folket vilde for at giøre *Tydsk* til *Dansk,* det vil det *Danske* Folk vist nok *ikke* engang for at indvinde den *Danske* Deel af Slesvig, men *virkelig slaaes* og bløde for Brødrene i Slesvig, *saalænge* de ærlig vil staae bi, og der er mindste Haab om Seier, det *vil* Kongerigets *Danske Folk* tilvisse, og har derfor hele Sommeren sukket dybt over, at det ikke skedte, men at Krigshæren stod i Marken, med stor Besværlighed og stor Bekostning til ingen Nytte, fordi de, der havde fremkaldt Krigen, turde ikke føre den, de der havde taget *hele* Slesvig i Munden, turde ikke engang holde Haand over *Hælvten!*

Det *Danske Folk* har sukket over dette hele Sommeren, sukket over, at *Nørre-Jylland* hverken strax blev sat i Forsvarsstand eller siden ilet til Hjelp, og sukket over at det *Danske Slesvig* ikke efter

Hædersdagen ved *Dyppel* blev mandig forsvaret, men efterhaanden aldeles overladt til Fienden, som netop nu, under den *saakaldte* Vaabenstilstand, farer ubarmhjertig frem mod Alt hvad der vil blive ved at *være Dansk!* Det Danske Folk sukker dybt ved Tanken om Vinteren, da man truer os med nye Udskrivninger af |A:500Folk og Penge, nye Afretninger og Mønstringer, for sagtens imidlertid at slutte en Fred vel endnu værre end Vaabenstilstanden, eller til Foraaret begynde igien hvor man slap, med den falske Krig, der har alle Krigens Besværligheder og Ulykker, men ingen af dens Opmuntringer, fører ikke til Ære, Seier og Fred, men til Skam, til Sløvhed og Død!

Man vil sagtens, halv fnysende og halv spottende, spørge mig: *hvor* er, hvor *findes* det *Danske* Folk, du taler om, *hvor,* udenfor dit eget Kammer, høres de *Suk,* hvorpaa du udtømmer din Veltalenhed, som om det var med *Suk,* man kunde *slaae Tydskerne, indtage* Slesvig og *give* Danmark Tyngde i Magternes Vægtskaal?

Ja, saaledes vilde *Partiet* spørge, dersom de kunde *tale Dansk,* og da de ikke kan, vil jeg spørge for dem, og svare for det *Danske Folk,* hvortil jeg med Rette regner mig, fordi jeg hverken sætter mig selv eller noget Parti *over* det Danske Folk, men tager dette *Folks Parti* mod alle og enhver, var det ogsaa mig selv, der staae Dets Selvstændighed og Frihed, Dets Ære og Lykke iveien.

Jeg veed det godt, det nytter ikke, om jeg herved oplyser, at *alle de,* der giør ligesaa, og tager det *Danske Folks Parti* mod alle *fiendtlige* Personer og Partier, Folk og Stammer og Tungemaal, at *alle de,* og kun de alene, *udgiør* det *Danske* |A:501*Folk,* thi dels forstaaer Partiet vel slet ikke denne aabne og jævne, *Danske* Tale, og dels maatte der først være et *kiendeligt,* frivillig sammentraadt "*Dansk Selskab*" trindt i hele Riget, for at man kunde pege paa *hele* det sukkende *Danske Folk* og sige: see der!

Det gaaer heller ikke an at pege paa *Rigsdagsmændene,* der nu snart skal samles og sige, see der et *Udvalg* og *Udtryk* af hele det *Danske Folk,* og hør, at Dets Stemme er først og sidst et dybt Suk, ved Tanken baade om *Krigen* og *Vaabenstilstanden* og den ventelige *Fred*; thi skiøndt jeg ikke tvivler om, at Sukket jo vil høres ogsaa i denne Forsamling, saa er den dog efter sin Sammensætning langt mere skikket til at forvirre eller kvæle end til at udtrykke det *Danske Folks* Stemme.

Her er nemlig, paa den ene Side, den store Indflydelse, som en enkelt *Partimand* aabenbar har øvet paa mange af Valgene, og her er paa den anden Side Skaren af de *saakaldte* Kongevalgte, der hverken er valgte af Folket eller har for største Delen havt mindste rimelig Udsigt til at vælges af Folket. Hvad det nemlig havde at betyde med de saakaldte "store Minoriteter" der ved Kongevalgene skulde tages i fortrinlig Betragtning, det er jeg selv et levende Beviis paa, thi skulde nogen *Minoritet* ved Valget tages i fortrinlig

Betragtning, da maatte det jo været den for mig, hvorom Valg-Bestyrelsen bekiendte, at den maaskee igrunden var |A:502*Majoritet,* og for hvis Valg der desuden er faldet ikke faa Stemmer trindt i Riget, og om hvis *Danske Folkelighed* der dog nok er *een* Stemme, saa god som titusinde.

Det eneste, jeg da kan giøre for at pege paa Noget, der, uden at være *hele* det Danske Folk, dog er et kiendeligt *Udvalg* deraf, hvis Stemme igrunden maa falde sammen med *Folke-Stemmen,* det er at pege paa den *Danske Krigshær,* der vel for en stor Deel ogsaa er kongevalgt, men som, forsaavidt den har viist Villie og Mod til at stride og lide for Danmarks Rige og hele det *Danske Folk,* uimodsigelig har beviist, den hører til *Folket,* og er Dets ægte *Udvalg* og stærkeste *Udtryk*.

Ja, paa den *Danske Krigshær* vil jeg pege og sige: *der* kan I høre Sukket baade *fra* og *for* gamle *Danmark* og hele det *Danske Folk,* det dybe Suk baade over den *falske Krig,* der neppe lod den ærlige komme tilsyne, over den *falske Vaabenstilstand,* der kun lammer Danskens Haand og lægger alt i *Fiendens,* og over den *falske Fred,* som, efter alle Mærker, skal beseigle Skammen og fuldende Rigets Undergang!

Paa dette ægte *Udvalg* af det *Danske Folk,* hvis Stemme er Udelukt fra Rigsdagen, hvor dog den *Danske Folkestemme* ene og heel skulde høres, derpaa vil jeg pege, som gyldig Hjemmel for at jeg |A:503har den *Danske Folke-Stemme* med mig, naar jeg sukker dybt over den Maade, hvorpaa Krigen er ført, over den Uskiønsomhed, det Danske Folks *Frivillighed* har mødt, over den Uvirksomhed, hvori Rigets Magt er holdt, og den spildte Omkostning, hvorved Hjelpekilderne udtømmes, over den Vaabenstilstand, hvorved intet er vundet, men meget er tabt og alt sat i Fare, uden at dog vor Krigshær enten har lidt noget Nederlag eller noget Øieblik tabt det Løvemod, der varsler om Seier, eller den Fædernelands-Kiærlighed, som Danmarks Lykke fra Arildstid har fulgt!

Tør man nu spørge, hvad det kan nytte, at *Folket sukker,* at det ædle, det kiække og trofaste, det kiærlige, det gavmilde og godtroende *Danske Folk* sukker, *ikke* over Mangel paa Mod eller Kraft eller Lykke, ikke over nogen Byrde eller Besværlighed, over noget Offer, som Fædernelandets Vel, som gamle *Danmarks* Ære, Værn og Varighed kræver, *men* sukker kun over Frygten, Udygtigheden eller Fortvivlelsen, eller hvad det end skal kaldes, det, som i Kongens Raad og Landets Styrelse har forhindret og synes nu ved en gruelig Vaabenstilstand at ville forbyde al kraftig Benyttelse af Folkets Mod og Rigets Styrke, til vore *Slesvigske Brødres* Bistand, til vore *Grændsers* Værn og til *Underkuelsen* af det skammelige *Oprør,* hvorved ikke blot det Danske Folks Ære er krænket og Dets Harme optændt, men *Dannevirkes* Porte, *Dan*|A:504*marks* Grændsefæstning forraadt, *Danmarks* Rige bragt til Randen af

Undergang! Skulde *saadant* et Suk af *saadant* et Folk, det dybe Hjertesuk af det *Danske* Folk over *Udanskheden* i Kongens Raad og Landets Styrelse ikke nytte, da sad der ikke længer nogen Konge paa *Skjoldung-Thronen,* som Folket har reist, Folket har baaret, Folket har hævdet fra Arildstid, ja, man turde vel sige, da sad der ingen Gud i Himlen, hvis Navn er *Fader* og hvis Liv og Lyst er *Kiærlighed,* saa hvor et Folke-Hjerte sukker dybt som det *Danske,* af ældgammel, trofast og inderlig Fædernelands-Kiærlighed, der maa Sukket ikke blot smelte *Danekongens* Hjerte, men røre den *Allerhøieste!*

Derfor, *Dannemænd* og *Dannekvinder!* I af begge Kiøn, som føle, I er Sydskende, er Børn af den samme kiærlige Moder, af den levende *Danskhed,* der, ligesom den levende Gud, seer paa Hjertet! alle I, som har det inderlige Ønske, at det *Danske Folk* og *Modersmaal,* som fra umindelige Tider med Æren har forplantet sig til os, ogsaa med Æren maa forplante sig fra os til Verdens Ende, og I, som har det *Haab,* at vi endnu, som vore Fædre saa tit og saa længe, med enige Kræfter, med fælles Løvemod og med Danmarks gode Lykke, kan trodse den *saakaldte* Overmagt og dæmpe det kun alt for store *Overmod,* der nu truer os fra det saakaldte enige, men dog gruelig |A:505splidagtige *Tydskland,* ligesom de truede vore Fædre fra det *saakaldte* hellige Romerske Rige! Træder I alle hinanden nærmere i *Danmarks Navn!* Sammentræder til og i et *Dansk Selskab,* hvis Øiemed skal ene være *Danmarks* Bedste og hvis første Idræt skal være en forenet Bøn til *Majestæten* om et *Statsraad,* der baade vil *svare Folket paa* alle Dets rimelige Spørgsmaal om Rigets Stilling og Udsigter, og vil *svare Folket til,* at *saalænge* det *Danske Folk* har Sind og Mod og Midler til at forsvare sig, vore Grændser da aldrig skal findes blottede, vore *Danske* Brødre i *Slesvig* ei gives til Priis for deres arrige Fiender, og den *Danske* Krigshær ei standses, men af al Magt opmuntres til at træde i de utallige *Danske Kæmpers* Fodspor, som giennem de forbigangne Tider har kastet Glands paa *Danmarks* Navn og paa *Danmarks* Vaaben, har mandig stridt og kiærlig blødt, seiret eller segnet for *Fædernelandet!*

Dette er, hvad man saa end vil sige derom, intet Parti-Raab eller Parti-Raad, og ei engang en ubetinget Modsætning til det *nærværende* Statsraad, thi skiøndt jeg ikke troer det, saa var det jo dog tænkeligt, og der er vist Endeel, som troer det endnu, at det kun havde været besynderlig indviklede Omstændigheder, der havde tvunget det nærværende Statsraad til, imod sin Villie, baade at lamme Krigsførelsen og at slutte den ene |A:506Vaabenstilstand værre end den anden, og at det nu baade havde Udsigt til en hæderlig og varig Fred og havde fast besluttet, hvis Fredshaabet glipper, at fornye Krigen med *Dansk Løvemod* og med hele *Rigets Styrke*. Dette var, skiøndt jeg finder det utroligt, dog immer

tænkeligt og synes endnu at falde Endeel ganske troværdigt, og hvis da vort nærværende Statsraad vilde bryde sin haardnakkede Taushed, og kunde overbevise det *Danske Folk* om, at de hverken havde *tabt Modet* til at byde *Tydskerne* Spidsen paa *Danskens* Enemærker, eller havde *opgivet Haabet* om den *Danske* Sags Seier, men havde blot ved en Kiæde af de sælsomste Omstændigheder faaet *Skin* af begge Dele, da skulde jeg selv være den Første, der bad Majestæten om at beholde sit nærværende Statsraad, og bad Dets Medlemmer, for Danmarks Skyld, at forsvare deres vanskelige Post til Riget var reddet; thi jeg er ingen Ven ad mange Skifter, og det er *kun som Historiker* jeg bryder mig om *Navnene* paa dem, der styrer godt i Havsnød og bringer det grundskudte Orlogsskib lykkelig i Havn. Kun for Ærlighedens og Aabenhjertighedens Skyld, som er *gammeldansk,* siger jeg det reent ud, at *jeg* i denne Henseende ei har mindste Tillid til vort *nærværende* Statsraad, fordi det, i mine Tanker, var umueligt at Samme uden aldeles at have *tabt Modet* og *opgivet Haabet,* kunde gjort, hvad det har gjort ved |A:507at undertegne Vaabenstilstanden af 26de August. Herved gik nemlig vore Ministre, for mine Øine, aabenbar Krebsgang, sig selv forbi, tilbage til den *17de Marts* og til *Carl Moltke,* altsaa til *den* Stilling og til *den* Mand, som det *Danske Folk* fandt utaalelige, og som vi alle troede, ved de *nye Ministre* skulde afløses, for aldrig meer at vende tilbage, saa at selv naar Ministrene af *22de Marts,* Carl Moltkes politiske Banemænd, nu havde faaet den Tro, at *Danmarks* Forhold til Slesvig-Holsteen ei kunde blive bedre end det var den *syttende* Marts, eller lægges i bedre Hænder end *Carl Moltkes,* da maatte de dog, i mine Tanker, opgivet deres Sæde i Statsraadet, som en *Feiltagelse,* og sparet ikke blot sig selv, men det *Danske* Folk for den Ydmygelse at søbe den Kaal, de havde spyttet i!

Men, vil endnu vel Somme sige, vore Ministre vilde upaatvivlelig ogsaa langt heller trukket sig tilbage end undertegnet den ydmygende, dem selv politisk tilintetgiørende, Vaabenstilstand, men de *nænde* det vist ikke, for *Danmarks* Skyld, som da enten maatte faldet tilbage i *Absolutismens* Vold eller styrtet i *Revolutionens* Afgrund!

Jeg kunde svare: har da ikke de samme Ministre selv baade begyndt Revolutionen og øvet Absolutismen? men jeg vil ikke trættes om de *pluddervælske* Ord, men sige: et stort og farligt *Omsving* var i *Dan*|A:508*mark* som andensteds uundgaaeligt, og at det ikke bliver til en *Omvæltning,* haaber jeg af *Danskheden* og *Danmarks* gode Lykke, og hvad *Enevoldsmagten* angaaer, da føler det *Danske Folk,* at ligesaa *uindskrænket* som den i *Marken* maa være hos *Anføreren,* ligesaa uindskrænket maa den i en *farlig Krigstid* være hos *Regieringen,* hvad Navn, den saa fører, saa hvem der vil Rigets og Folkets Vel, og har mindste Øie for hvad dertil hører, vil i dette Øieblik ei trættes med nogen Minister eller med

noget Statsraad i *Danmark* om deres *politiske Anskuelser,* eller om deres Berettigelse til at byde og iværksætte hvad de troer, det *almindelige Bedste* kræver. Under saadanne for et Folk og Rige livsfarlige Omstændigheder maa Folkevennen nødvendig betragte Forfatningen ligesom Forfatningen ombord paa et Skib i Havsnød, hvor man, *indtil videre,* maa lade det gaae med *Rangen* og *Retten* og selv med *Redskab* og *Ladning,* som det kan, naar kun Hovedsagen naaes, saa Skib og Mandskab bjerges. Det er derfor, ved Dannelsen af et *nyt* Statsraad eller Ministerium ligesaa lidt som det var ved Dannelsen af det nærværende, *Folkets* og *Folkevennens* Spørgsmaal, om man i en Hast kan finde og faae et Statsraad, der besidder alle ønskelige Dyder og Fuldkommenheder, og som i *eet og alt* har Folkets Tillid, nei, det er kun Spørgsmaalet, om man i en |A:509Hast kan finde og faae et Statsraad, der kiender og deler *den Danske Folke-Villie,* fremfor alt, det koste hvad koste vil, at redde gamle *Danmarks* Rige fra Skændsel og Undergang, og som *dertil* baade kan og tør benytte alle tjenlige Midler. Et saadant Statsraad, der vel maa være baade Kongen og Folket ansvarligt for al sin Idræt, men som dog hverken Kongen eller Folket vil gaae strængt irette med uden om det *ene* nødvendige: om *Dristigheden* og *Dygtigheden* til at benytte og anvende hele Folke-Kraften og alle Rigets Forsvars-Midler til det Heles Redning, et *saadant* Statsraad troede vi at have fundet i det Nærværende, og *indtil* Slaget ved *Dannevirke* bestyrkedes vi daglig deri, og det *første* Skridt var her saa vanskeligt, at vi er dem, som gjorde det, megen Tak skyldige, og skulde derfor tilgive dem mangfoldige Misgreb; men da Slaget ved *Dannevirke* langtfra at redde *andet* end Danmarks *Ære,* satte alt *andet Dansk* og øiensynlig det *Danske Slesvig* i yderste Fare, og da vort nærværende Statsraad fra det Øieblik af, de *saae Faren,* aabenbar tabde *Modet* til at møde og *Haabet* om at kunne overstaae den, saa burde de *traadt tilbage,* om ikke i samme Øieblik, saa dog, da det klarlig viiste sig, at kun en urokkelig *Tro* paa *Danmarks* gode *Lykke,* med Seiershaabet og Løvemodet, som deraf udspringer, kunde redde *Folket* og *Riget!*

|A:510Her staaer vi, og saavel ved at *slutte* Vaabenstilstanden af 26de August, som ved at *lade* Fienden, trods den, ustraffet drive sit Spil, haane alt *Dansk* og i *Slesvig* stræbe at udrydde det, derved har vort nærværende Statsraad aabenbar, istedenfor kun at opgive *sig selv,* opgivet den *Danske Sag* som fortvivlet, saa, naar Danmark, naar det *Danske Folk* ikke vil *opgive sig selv,* da maa Dets Hu staae til et *nyt* Statsraad, der deler Folkets *Danske Haab* og *Mod,* og vi maatte jo dog aabenbar heller skifte Statsraad hundrede Gange end en *eneste* Gang uopreiselig *forgaae!*

Spørgsmaalet er da for Øieblikket kun om et *Dansk Statsraad,* der tør lade den *Danske Krigshær* besætte det *Danske Slesvig* og mandig møde hvad deraf flyder, thi det er for Øieblikket den *Danske*

Folkevillie og det første Skridt til Rigets Redning, saa hvis et saadant Statsraad ikke var at finde, da var Riget vist nok forlorent, men kunde jo allermindst reddes ved *det* Statsraad, der ikke tør giøre det første dertil nødvendige Skridt. Skal altsaa *Danmarks* Rige reddes, da maa det prøves, og, om det end mislykkedes ni Gange, atter prøves den tiende, om der dog ikke mellem de mere eller mindre fremtrædende *offenlige* Personer skulde findes fire, fem Stykker med saamegen *Danskhed* i alle Maader, saameget Mod i Brystet og saamegen Forstand i Panden, som der hører |A:511til at drive hvad der, naar det kun faaer Lov, gaaer af sig selv, til af al det Danske Folks Magt og Styrke at forsvare det *Danske* Slesvig, Danmark og Danskheden mod *Slesvig-Holstenerne* og alle deres *Hjelpere,* hvad Navn de saa end give sig, og under hvilket Paaskud de end blande sig i Striden mod den Danske Konge af hans oprørske Undersaatter.

Først naar Riget virkelig er reddet, det være sig blot ved Magt eller tillige ved Mægling, ved Danmarks egen eller ved Nordens forenede Styrke, først da er det Tid, først da er det klogt at ombygge det Borgerlige Selskab, thi derved opkommer nødvendig mange kildne Spørgsmaal om "mit og dit," som, naar vi vil redde Fædernelandet, nu maa glemmes over hvad der er "*alles vores,*" over det store, ældgamle *Fællesskab,* hvori vi besidder *Danmark* og det *Danske Folks* Modersmaal, berømmelige *Navn,* ældgamle men igien oplivede *Ære,* og hidtil mageløse *Lykke* og *Held.* Det var jo aabenbar Daarskab, mens *Rigets* hele Tilværelse, Frihed og Ære staaer paa Spil, da at trættes og kives om *Enkeltmandens* Deel i *Styrelsen* og *Lovgivningen,* der jo begge nødvendig falder i *Fiendens* Haand, hvis *Riget* opløses og forgaaer, og da det i saa Fald blev *Tydskerne,* vi fik til vore strænge *Herrer* og fiendtlige *Lovgivere,* saa trættes de *politiske* Partier herinde nu bogstavelig om "*Keiserens Skiæg!*" *Kap*|A:512*pes* vi derimod om at frelse *Danmarks* Rige, og lykkes det, som det sikkert vil, naar vi kappes med forenede Kræfter, da, naar der virkelig igien er noget *Dansk* at *trættes* om, da tør vi haabe, at det *Danske Folk* finder det baade rettere, fornøieligere og klogere smukt at *forliges* om det Hele, og hvis da *Krigs-Ministeriet* enten ikke kan eller ikke vil mægle et mindeligt Forlig mellem Høie og Lave, Lærde og Læge, Rige og Fattige, da maa det afløses af et *Freds-Ministerium,* der baade kan og vil hvad Folket ønsker og fælles Bedste kræver!

Altsaa, det er, efter min fulde Overbeviisning, den *Danske Folke-Stemme,* kiendelig hos den *Danske Krigshær*: først og fremmerst, da Riget staaer i Fare, *en god Krig* med forenede Kræfter, og da, saasnart som mueligt, *en god Fred* med et godt *Forligelsemaal,* hvorunder det *Danske Folk* kan *frit* med Liv og Lyst udvikle sine Evner, benytte sine Hjelpekilder, klare sin Bevidsthed og hævde sin beskedne men dog baade eiendommelige og hæderlige

|[A:513]

1848. Nr. 33.

Danskeren.

Et Ugeblad.

3. Kvartal. Onsdagen d. 1. November. Nr. 5.

Danmarks Stilling.

(Udtalt i "Danske Samfund" den 24de October.)

Lad *Tydskerne* græde for *Danmark!* Det var Enden paa Visen, vi sang, og gid det var saa vel, at Tydskerne *græd* for Danmark, thi vel klæder *Graaden* dem slet ikke kiønt, men *Latteren* klæder dem dog endnu meget værre, og overalt, naar enten vore Fiender eller vi selv og vore Venner skal græde, saa er *Danskerne,* saavelsom alle andre Folk, dem selv nærmest. Og see nu, da vi ligger i aaben Feide med *Tydskerne,* nu maa der jo grædes paa en af Siderne, om ei paa dem begge, men jeg er rigtig nok bange for, at hvad Graaden angaaer, da ligger den os nærmest, thi det har jeg selv faaet at føle i den sidste Tid og ei mindst i denne Morgenstund, for jeg kan ikke sige Dem, hvor gnaven jeg var, da jeg kom op imorges, som om jeg var blevet ti Aar ældre i de fjorten Dage, siden sidst, og skal jeg sige Dem hvor surt jeg saae, da maa det være med et |A:514Ord, som de *pæne* Folk aldrig vil tage i deres Mund, fordi det smager saa gruelig *Dansk,* men det veed De nok, jeg er ikke bange for, og siger derfor reent ud, jeg saae saa surt, som en Æddikebrygger. Og hvad det ikke var galt før, saa blev det, da det faldt mig ind, jeg havde lovet at komme herop og tale høit iaften; thi dels havde jeg langt heller sat mig hen at græde, og dels maatte jeg sige til mig selv: hvad kan det nytte, at du ene Mand raaber dig hæs paa hvad Ingen vil høre? *Folk* vil jo have *Fred,* om de saa end ikke skulde beholde det mindste i Fred, og saasnart du derfor siger, du vil have *Krig først,* for at Freden baade kan svare til sit Navn og smage desbedre, saa raaber jo alle de, der kalder dem selv fornuftige Folk: kan I nu høre, han er *gal,* han vil ikke engang have Fred, uden han kan faae *Krig først!* Jeg kan jo nok spørge dem, om vi da ikke aabenbar endnu har Krig med *Slesvig-*

Holstenerne og er altsaa nødt til at have *Krig først,* inden vi kan faae en rigtig Fred, men de samme *fornuftige* Folk er vist ikke bange for at svare: kan I nu høre hvor han er *dum,* han kan ikke engang begribe, at da den saakaldte *ægte Fred* nu for Øieblikket er saa kostbar, at Smaafolk ikke kan veie den op enten med Guld eller Staal, saa maae de, som fornuftige Mennesker, nøies med lidt mindre, og det giver jo Fornuften, at naar *vi* holder *Vaabenstilstand* og ikke opirrer Fienden, da har vi |A:515saa godt *som Fred,* for det Smaahuggeri i *Slesvig,* skiøndt det er ærgerligt nok, kan og maa man jo, af høiere Hensyn, lade, som man ikke seer, og de kiære *Slesvigere* maae vide, at saadanne Stød giver Verden, og lade, som de ikke følde det.

See, derfor havde jeg vist staaet og surmulet eller sidt og grædt endnu, hvis det ikke til Lykke var faldet mig ind, hvordan det gik mig, da jeg var *lille* og tog mig ikke Verden saa nær, men levede som en Prinds, ja, meget bedre end de fleste Prindser, for vel fik jeg ikke nær alt hvad jeg vilde have, og græd derfor tit, som andre store og smaa Børn, men saa havde jeg ogsaa tit den store Fornøielse at faae Sorgen slukt i et Øieblik og i det næste at lee ret af Hjertensgrund. Sædvanlig kom der nemlig en god Ven og sagde til mig: du græder nok med det ene Øie og leer med det andet, ligesom Sidse Bødkers Kone, og det skulde næsten aldrig slaae feil, at var det ikke sandt før, saa blev det dog snart, og at naar først det ene Øie begyndte at lee, saa fik det andet Lyst til at giøre Selskab, og ved at tænke paa det imorges, blev jeg saa munter, at jeg ikke for alt det jeg veed vilde byttet med de *store* Hanser, der, langtfra at mærke, de er smaa nok endnu, end ikke kan troe, de nogensinde har været saadanne Rollinger, som en af os.

Det slog mig nemlig strax, at det maatte nok være mig i Kiødet baaret at lee med det ene Øie, naar jeg |A:516græd med det andet, og at det var Grunden, hvorfor de pæne Folk paa deres Pluddervælsk kaldte mig "*humoristisk*" skiøndt jeg ikke kan nægte, at det samme pluddervælske Ord, efter Pluddervædsken, det er opvoxet af, snarere maatte betyde hvad jeg har ingen Lyst til at være, og hvad vi paa godt Dansk kalder "en *fugtig* Broder."

Ja, tænkde jeg saa, det er dog immer noget, for kan du græde med det ene Øie og lee med det andet, saa vilde du end ikke paa *Rigsdagen* være saa reent tilovers, som baade Søofficererne og Ministrene troer, da det er klart nok, at der i Danmarks Stilling for Øieblikket ikke blot er noget, man baade maa lee og græde over, men at det er et stort Spørgsmaal, *enten* det Begrædelige *eller* det Latterlige har Overvægten, skiøndt man nok veed, at det Latterlige gierne faaer de *fleste Stemmer!*

Velan! tænkde jeg saa, siden du nu engang har lovet at tale iaften i *Danske Samfund,* saa kunde det jo forholdsviis være ganske morsomt, og selv kanskee fornuftigt, at udvikle, om man helst skal

lee eller græde over Danmarks Stilling, og om man, efterat have gjort lidt af begge Dele, dog ikke kunde hitte paa at giøre lidt mere?

Da nu imidlertid alting for Øieblikket i det mindste maa see ud, som om det var hugget eller trukket ud af gode grundige Grundsætninger, saa sad jeg ogsaa og |A:517tænkde paa, hvordan jeg bedst i al Korthed skulde forestille Dem først det allerbegrædeligste, saa det allerlatterligste, og, kunde jeg komme saavidt, endelig tilsidst det allerbedste, og her kom baade "Adres-Avisen" og selv "Berlingeren" mig til Hjelp, rigtig nok kun i Henseende til det "Begrædelige," men det er dog ogsaa netop det, der, da det aldrig kan være for kort, bliver snarest for langt, og det er alt store Ting, hvor man kun pleier at finde det allerkiedeligste, dog engang at støde paa det allerbegrædeligste.

Med disse "Dagblade," med begge "Morgenbladene" for mig, kan jeg da, i det mindste til "Aftenbladene" kommer omkring, trøstig sige, at trods alle "Fædrelandets" Salver og Plastere, og trods alle den gamle "Statstidendes" opbyggelige Betragtninger, trods Ministeriets Taushed og Vaabenstilstandens Længde, ja, trods Rigsdagen paa "den brede Basis," trods den ligened til Væveren i Mehrn udvidede Valgbarhed, og trods al den Velsignelse, som det "constitutionelle Monarchi med demokratisk Grundlag" enten allerede har bragt for Dagens Lys eller giemmer i sit Skiød, trods alt det og trods "Fædrelandets" Trods paa sine egne Selv-Modsigelser, saa seer det for Øieblikket meget beklageligt, bedrøveligt og begrædeligt ud, især med Hensyn paa *Slesvig* og de tohundredetusinde *Danskere,* som har levet der, skiøndt "levet bandsat" hidindtil, og maae nu under den saakaldte "Vaabenstilstand", |A:518hardtad ligesaa god som en Fred, ikke engang faae Lov til at leve bandsat i Hjemmet, men slaaes ihjel eller smides i Fængsel, eller drives ud for Fode, saasnart de blot ymter om, at *Frederik* den *Syvende* er ogsaa *deres Konge,* og at *Dannebrogen* er dem meget kiærere end det sortogrødtgyldne *Tydske Flag,* der længselsfuldt venter paa den Danske Flaade!

Ja, her er unægtelig Grund nok til Graad ikke blot for alle *Dannekvinder,* men ogsaa for alle *Dannemænd,* naar de *kun* har Hjerte til at græde, ei til at ile de pinte og plagede *Danske* Sydskende til Hjelp! Og hvad skal *jeg* da sige, som er en gammel Mand, der aldrig engang har lært at føre *det* Sværd, der ene bider paa *Slesvig-Holstenere!* ja, hvad kan jeg giøre andet end at græde, jeg, som fra Barnsbeen inderlig har elsket gamle Danmark, stræbt at giøre mig fortrolig med alt *Dansk,* baade forbigangent og nærværende, og har over i tredive Aar trøstet *Dannekvinderne* og mig selv med, at naar først engang de gode *Dannemænd* vaagnede og saae, hvordan den Tydske *Fenris-Ulv* spilede Gabet op for at sluge alt hvad der kom ham nær, og hørde ham tude saa gruelig, fordi han igrunden er bunden, de da ikke helmede, før de fik ham

kneblet med Sværdet i Munden, saa han maatte nøies med at fraade i den "sorte Sø," hvori det *Tydske Admiralskib,* bygt af døde Mænds Negle, naar det bliver færdigt, skal seile, jeg som har |A:519taget hele *Nordens* Mythologi for en Spaadom om *Dannemænds Storværk,* og maa nu opleve, at de vel er vaagnede, har ogsaa draget Sværdet af Skeden og viist, at gamle *Skræp* beed godt paa *Tydskere* endnu, men synes alt at være blevet bange for, de skulde hugge for dybt og blive kaldt *Barbarer* i alle *Tydske* Bøger, og nødes til at nøies med deres eget Hoved, med Nordens *Roes* og Dannekvindens *Smag,* og synes paa den anden Side at være blevet saa haardhjertede, at selv naar det *Danske Slesvig* raaber til *Danmark,* som et Barn med en Kniv i Halsen raaber paa sin *søde Moder,* saa tysser de paa *Skrighalsen,* der jo ikke er død endnu og bør ikke troe, at Tydskeren er saa vred, som han bander til, og bør ikke opirre ham, ved nu saa ubeleilig at heise *Dannebrog* og raabe paa, at de vil blive ved at tale Dansk og være Danske til evig Tid!

Ja, græde saameget jeg gider, det har jeg aabenbar Grund til, og skiøndt alt for Øieblikket er meget uklart og meget usikkert, saa tør jeg dog nok antage, at det har alle gode Dannemænd Ret til og vil faae Lov til, naar de blot ikke skriger slet saa høit, som de *Danske Slesvigere*; men skiøndt det er godt nok at kunne græde, er det dog, som "*Borger-Ret*" betragtet, kun en ynkelig Ret at maatte græde i Stilhed, saa meget, man gider, for jo flittigere man benytter den, des sørgeligere har man det, og des begrædeligere bliver det |A:520Hele, saa det er ordenlig en Lykke, naar det bliver *latterligere* med det samme, og naar, som det Gudskeelov! er Tilfældet med mig og alle gode Dannemænd, man har et godt Øie ogsaa for det *Latterlige*. Det giælder da kun om at faae Øie paa det *allerlatterligste,* som det eneste, der kan holde det *allerbegrædeligste* Stangen, og her finder jeg mig forladt saavel af *Morgenbladene,* som af *Aftenbladene,* selv af *Korsaren,* thi vel er der ogsaa i dem Latterligheder nok, naar man har Øie for dem, og der skal forleden have staaet et meget latterligt Stykke i Korsaren om "Kaptein-Løitnant *Grundtvig,*" men det er dog langt fra at være det allerlatterligste for Øieblikket, og det var heller ikke godt, for det kunde i det Høieste opveie det begrædelige i Hovedstadens ellevte Valgkreds, men ingenlunde det allerbegrædeligste i hele *Danmark,* som ei engang er Barneskriget fra Nord-Slesvig, men Kiællinge-Snakken, hvormed det besvares, ikke blot i "Fædrelandet," men i *Fædernelandet, i Dannemænds* Hjem, hvor dog selv *Dannekvinderne* har hjulpet ærlig til at slibe Rusten af det gamle nys opgravede Kæmpesværd! Men hvor vanskeligt det end kan synes mellem det meget latterlige, vi alle kan see, at finde det allerlatterligste, hvorad hele det *Danske Folk* nødvendig maa lee med det ene Øie, naar det græder allerstridest med det andet, saa tvivler jeg dog intet Øieblik om jo at have opdaget det i den meget alvorlige Tale og |A:521Trætte, vore lærde

og pæne Folk føre om Et- og Tokammer-*Systemet,* om det *absolute* og det *suspensive Veto,* om *Initiativet* og alle *Fractionerne,* thi det er jo allerede latterligt nok, blot *som Pluddervælsk,* hvormed man ikke blot vil politisk opdrage, men ogsaa oplive, opvarme og opflamme det *Danske Folk,* der ikke forstaaer et Ord deraf, men det bliver dobbelt latterligt, naar man seer Folket, som det synes, meget andægtigt høre til og meget tankefuldt bryde sit Hoved med, hvordan den *Hexelæsning* egenlig skal skrives og udtales for at giøre sine utrolige Virkninger, og det bliver tredobbelt latterligt, bliver det *allerlatterligste,* naar man bare husker, at denne Tale og Trætte, der vilde klinge latterlig nok i den dybeste *Fred,* den høres og føres, mens vi har den *farligste* Krig i *fem* Aarhundreder, ja, mens Hertugdømmet *Slesvig* saagodtsom gaaer fløiten og hele *Danmarks* Rige er stærkt ifærd med at opløses og forgaae!

Ja, denne Latterlighed har virkelig noget saa "*storartet*" ved sig, at det er intet Under, at de stive *Latinere* deri seer en ikke uheldig Efterligning af den mageløse *Romerske* Storhed, som den hellige *Livius* har skildret i hele sin Glands ved at berette, hvorlunde man i det evige *Rom* kiøbde Bymarker i dyre Domme, mens *Hannibal* stod for Porten, men naar jeg paa *Dansk* skal vise det "Storartede" i den Danske Latter|A:522lighed, da maa jeg sige: i Sammenligning med den var det kun lidt, om man i et Huus, hvor der var Ildløs i alle Ender, saae Folkene sidde i *Storstuen* og trættes og trumfe i Bordet, for at faae afgjort, om der skulde sættes et Skillerum op i Stuen, og om det helst skulde sættes paa langs, paa tværs eller paa skraa, og om de, der skulde smides paa Dørren, skulde smides trekantede ud, saa de blev *hængende* (det suspensive), eller firkantede saa det var *forbi med dem* (det absolute).

Dog, De føler det vist alle med mig, at skulde *Fædernelandet,* gamle *Danmarks* Rige, opløses og forgaae, da var det kun en daarlig Trøst, at det var ligesaa latterligt som begrædeligt, for da kom vi allesammen til enten at lukke vore Øine eller græde med dem begge, mens det kun blev vore arrigste Fiender, som havde Øine til at lee med, saa jeg kunde umuelig ved denne Leilighed ført dem i *Leehjørnet,* hvis jeg ikke havde mærket hos mig selv, at naar først det ene Øie leer, følger det andet snart med, og at da faaer man meget lysere Udsigter end man havde, da man var i *Grædehjørnet.*

Hvad man nemlig strax seer, naar man har leet sig klarøiet igien, det er det *allerbedste,* man i *Danmark* kan see, at *Folk er oppe,* har slet ikke lagt sig til at sove igien, uden som vore kække *Krigskarle,* der omtrent har ligget i Klæderne hele Som|A:523meren, og at Folket ligesaa lidt som Krigshæren er blevet øm om Hjertet over de verdensberømte, alvidende og sprænglærde Tydskere, men føler inderlig Medlidenhed med de underkuede, forhaanede og fredløse *Danske* Sydskende i Sønderjylland, og ønsker intet hellere

end at lade de Lærde snakke for deres Æske og sukke efter lidt Roes igien i *Tydske Blade,* mens Folket, saavidt det behøves, i Forening med den *ikke staaende,* men *fremrykkende Danske Krigshær,* renser *Nordslesvig* fra alt hvad *Tydsk* er, og planter *Dannebrog* paa *Dannevirke,* saa *Tydskerne* skal nødes til at bukke for den eller bide i Græsset, og *Holstenerne* lære at holde Styr, om ikke med det gode, saa med det onde!

See, under disse igrunden meget gode Omstændigheder, kan vel enhver see, hvad der var det *allerbedste* at giøre, thi det er jo ikke at skrive en begrædelig Adresse til *Rigsdagen,* skiøndt det aldrig kan skade at *underskrive* den, og det har jeg selv gjort, og det er heller ikke det allerbedste at giøre Spørgsmaal til Ministrene om, hvordan de egenlig sidder i det og hvad Udvei, de har fundet, for de svarer kun, det er *Statshemmeligheder,* som man ikke maa tale om, vi skal bare have "Tillid" til dem og finde os i hvad de finder tjenligt; nei, det allerbedste er at gaae lige til *Kongen,* som skal staae for Styret, og bede Ham indlægge et godt Ord for *Danmarks Rige* og det *Danske* |A:524*Folk* hos *Ministrene,* saa de enten gaaer *frem* eller *tilbage* og staaer ikke længer Folket i Lyset, men lader Solen skinne paa Danmarks Rige og vise hvad der er, med andre Ord, at Ministrene enten tager Mod til sig og lader det *Danske Folk,* som Æren byder og Lysten er til, maale sig i aaben Mark med Slesvig-Holstenerne og deres Hjelpere, utalte paa Slump, *enten* det, *eller* takker af!

De synes maaskee, det er alt for konstig, eller alt for latterlig en Vending, at *Kongen* skulde lægge et godt Ord ind for os hos Ministrene, men det være for Resten som det vil, saa er det ægte Dansk, for jeg har selv oplevet det alt i *Frederik* den *Sjettes* Tid, da Ministrene dog var langt fra at være saa fornemme, eller saa korte for Hovedet, som de er nu, for da kom der en op til Kongen og bad Hs. Majestæt indlægge et godt Ord for ham hos en af Ministrene, saa han kunde faae Audients, og Kong *Frederik,* som godt vidste, at den samme Minister var slem at faae i Tale, og som var en meget folkelig Herre, en meget *Dansk Konge,* han loe nok ad det, men han fandt dog, det var baade ægte *Dansk* og velgrundet, saa han lovede at skaffe Danskeren Ørenlyd hos Ministeren og han holdt hvad han lovede. Det samme vil vi alle ønske og tør vi godt haabe, naar vi med vor "Danske Tillid" vender os til Kong *Frederik* den *Syvende* selv om et godt Ord igien til Ministrene!

|A:525

Valgkampen i Nyboder.

Valgkampen i Nyboder mellem *Søofficeren* og *Vartouspræsten* hører vistnok ikke kiendelig til Verdens, men dog til *Nyboders* Historie, følgelig ogsaa til det lille *Danmarks,* om ellers *Danskheden* endnu har hjemme der. Derfor tør jeg haabe, at "Danskerens" Læsere, langtfra at have oversprunget hvad der angik denne Sag, nok gad seet en kort men sand Fremstilling af Tilgangen med mit bekiendte Nederlag. Vist nok vilde det kun være de saakaldte "hemmelige Efterretninger," der kunde sætte denne Valgsag, som saamange andre, i et klart Lys, men da kun det *Offenlige* tilhører *Historien,* skal jeg ogsaa indskrænke mig hertil, vis paa, at hvad hemmeligt, der hører til at opklare Historien i det Smaa, som i det Store, kommer nok engang for Dagens Lys og skinner desuden altid igiennem det Offenlige, naar det kun fremstilles og opfattes rigtig.

Uagtet jeg nu ingenlunde forud var saa bekiendt med Tilstanden i *Nyboder* og paa *Holmen,* som jeg ved denne Leilighed er blevet, saa stod det dog for mig som en afgjort Sag, at naar en *Søofficeer* stillede sig der, vilde *han* blive valgt, og det var da kun den ganske uventede *Indbydelse* fra *Holmens Folk,* og den bestemte Erklæring af Mængden, at de *ingen Søofficeer* vilde have til *Rigsdagsmand,* |A:526som bevægede mig til at træde i Kamp med den tappre Medbeiler, hvis Indflydelse paa *Værkstederne* jo ellers strax maatte afskrækket mig.

Det kun alt for glimrende Prøvevalg, som friede *Søofficeren* fra de Medbeilere, han hidtil havde frygtet, vil jeg ikke dvæle ved, men kun giøre opmærksom paa den Række af Uregelmæssigheder, som paa *Valgdagen* selv fandt Sted og hørde efter mine Tanker til, for at min Medbeiler til Slutning kunde opvise over 50 flere Stemmekryds end jeg.

Først lod *Søofficeren* sig ikke stille blot af *Een* eller *To,* som Loven melder, men vist i det mindste af *Femten,* hvis i Nyboder *store Navne* nødvendig maatte giøre Indtryk. Da nu, desuagtet, Valg-Bestyrelsen bekiendte, at Udfaldet af Haands-Oprækningen var *tvivlsomt,* saa gjorde den dog intet Forsøg paa, ved at bede Vælgerne gaae hver til sin Side, at vinde Sikkerhed, ikke heller lod den sig af sin *bekiendte* Tvivlraadighed afholde fra *foreløbig* at *udraabe* min tappre Medbeiler til *Rigsdagsmand,* og vilde end ikke have foretaget Afstemning ved Protokollen, hvis jeg ikke udtrykkelig havde forlangt den.

Her kunde og burde jeg vist nok *protesteret,* saavel mod Udraabelsen af hvad Bestyrelsen ved sin *Formand* selv erklærede, den *ikke vidste,* og mod enhver videre Afstemning under *disse* Omstændigheder, men *Valglovens* Ubestemthed afholdt mig derfra, |A:527og nu fulgde da Afstemningen ved Protocollerne, hvor man, blandt meget andet, aabenlyst tvertimod Loven medtog Stemmer fra *Fraværende* og forsvarede det, paa min Indvending, med den

besynderlige Grund, at det ikke blot var skedt for min Medbeiler, men ogsaa for mig.

Da nu mine Vælgere, som stod i den faste Tro, at jeg endnu ved Haands-Oprækningen havde havt de *fleste* Stemmer, og derfor slet ikke kunde begribe, hvordan min Medbeiler i Protokollen havde faaet en Overvægt af *halvtredsindstyve* Stemmer og derover, spurgde mig, hvad derved var at giøre, raadte jeg dem at udbede sig *Protokollerne* udlagte, for at Vælgerne selv kunde see, om deres Stemmer var rigtig antegnede, og, i modsat Fald, *protestere* til *Rigsdagen,* men dette, som ene kunde bragt Lys i denne Deel af Sagen, blev i *Nyboder* fundet *ugiørligt,* og dermed var *Historien* ude.

Vel klagede jeg til Justitsministeren over Protokolleringens Uregelmæssigheder, men mere for at vise mine Vælgere skyldig Opmærksomhed, end fordi jeg ventede Medhold, og ved at opholde Ministerens Svar fra den 12te til den 19de Octbr. gjorde *Magistraten* det da ogsaa *umueligt* for mig at tilveiebringe de nærmere Oplysninger, som det, efter Ministerens Formening, blev *min* Sag at skaffe.

|**A:528** |PS7:118

Dana i Dødsfare.

1 Ak *Dana!* du Kiære! ak, stor er din Nød:
Din *Guldring* er stjaalet, din *Frode* er død,
Ombaaret vel længe, i Graven dog giemt,
I Hu vel indprændet, omsider dog glemt,
Med Kvadet af *Hjarne,* som steg og som faldt,
Som før smelted Guld, men som nu syder Salt!

2 Ak *Dana!* du Kiære! ak, stor er vor Nød:
Dig truer en haanlig, forfærdelig Død,
Og *døer du,* dig bærer vel *Kvinder* omkring
Til *Kirke,* som *Mænd* bare *Frode* til *Thing,*
Men jorde dig dog uden Sang eller Savn,
Med *Hjarne* de døe i din iskolde Favn!

3 Men *Gud!* kan Du nænne, at *Dana* skal døe,
At Hjertet skal isne paa *Kiærligheds Ø!*
Nei, før vil Du nænne med *Asken i Nord*
At sætte i Brand baade Himmel og Jord;
Thi *Mandhjem,* med alle Dets Riger og Øer,

Det er kun et *Helved,* naar *Kiærlighed* døer!

|[A:529]

1848. Nr. 34.

Danskeren.

Et Ugeblad.

3. Kvartal. Onsdagen d. 8. November. Nr. 6.

|US9:148

Nordens Aand og Danmarks Lykke.

Naar "*Danskerens*" Læsere seer, paa den ene Side, hvormegen Umage jeg, hidtil forgæves, har gjort mig for at blive *Rigsdagsmand,* og paa den anden Side, hvor aabent og dristig jeg baade mundlig og skriftlig, baade i Spøg og Alvor, udtrykker mig om *Danmarks Stilling,* øiensynlige Fare og hardtad utrolige Frelse, ja, om alle *Danske* Forhold, uagtet jeg ikke blot maa kunne see, men maa nødes til at føle, at jeg har ikke blot *Styrmændene* men ogsaa Vinden og Strømmen imod mig; naar mine betænksomme Læsere, selv de velvilligste, seer det, da kan jeg godt forstaae, de fristes til et af to: enten til at lee ad mig, som en gammel Mand, der gaaer ikke saa lidt i Barndom, og indbilder sig, han kan skabe Verden om, enten det, eller de fristes til at tænke, at jeg igrunden har *opgivet* den *Danske Sag* og vil kun, dels for et glimrende Eftermæles og dels for Løiers Skyld lade Modstan|A:530derne føle min Overlegenhed i Brugen baade af Mund og Pen paa det *Danske Modersmaal,* som skal i Graven med mig.

Ja, jeg kan godt forstaae det, at Læserne fristes til de nemmeste Forklaringer af min besynderlige Adfærd paa en Tid, da næsten alle bekiendte Mænd paa min Alder enten kryber i et Musehul, eller kappes om at redde i det mindste Pungen under det almindelige Skibbrud; men det hører og til mit Skriver-Kald at staae *Danske* Læsere bi til Overvindelsen af saadanne Fristelser, hvis Hensigt er aabenbar at bortlede Opmærksomheden fra den *Danske Sag* til *Rollerne,* der spilles paa den *Danske* Skueplads og til den gruelige

Tankegang, at alle *fornuftige* Folk maae betragte deres eget "Liv og Levnet" ikke som en *virkelig* Kamp for en *virkelig* Krone, men kun som et |US9:149*Skuespil,* kun beregnet paa Klap og Tidsfordriv, paa Kost og Tæring og endelig paa Naadsens Brød og en honet Begravelse.

Derfor maa jeg begynde med at sige saa alvorlig og vidne saa gyldig, som *Pennens* Vilkaar tillade, at hverken har jeg opgivet eller kan jeg nogensinde opgive den *Danske Sag,* fordi den i mine Øine, skiøndt det vil sige meget, er ligesaa *lykkelig* igrunden, som den paa Overfladen synes *fortvivlet* og som den, selv i alle Verdens *utydske* Øine, er god og retfærdig; men derfor er jeg dog saa langt som mueligt fra |**A:531**den naragtige Indbildning, at enten min tandløse *Mund,* om den end stod vidaaben paa *Rigsdagen* eller min skrattende *Pen,* om den saa var endnu langt ægtere *engelsk,* end den, desværre er, skulde kunne vende enten Vind eller Strøm, for ei at tale om de mageløs stadige Styrmænd!

Men hvad er det da, jeg stoler paa, naar jeg endnu, midt under den gruelige *Vaabenstilstand,* midt under *Dødssukket* fra det *Danske Slesvig,* med Øiet hæftet paa den *Slesvig-Holstenske* Regiering, der i Kongen af *Danmarks Navn* grunder Staten Slesvig-Holsten paa det berømmelige Oprør, med Øiet fæstet paa det *Ministerium,* der har sluttet Vaabenstilstanden og taaler at den aabenlyst misbruges til at grundfæste *Oprøret,* og forlanger desuagtet, som en sat Ret, den *blindeste Tillid* af den *Danske Rigsdag* og det *Danske Folk,* og synes kun at møde ubetydelige Indvendinger; og endelig med Øiet hæftet paa den saakaldte *Grundlov* for "*Danmark og Slesvig,*" der langt mere ligner et Skiøde paa Godser i Maanen; naar jeg, trods alt dette, og trods alt, hvad dermed følger og deraf flyder, endnu lader min *Danske* Mund og Pen seile deres egen Sø tvertimod Vind og Strøm og alle Styrmændenes Bestik, og siger trøstig: saa høi en Sø har vi *Danske Gutter* seilet før og kuldseilede dog ikke, men slap, om end |**A:532**lidt dyppede, dog lykkelig iland og fik vores paa det Tørre!

Hvad jeg stoler paa er vel hverken *den* gamle Historie eller *den* ny Aabenbaring, som de *Lærde* har gjort dem lystige over og de *Pæne* rympet Næse ad, for uagtet al min Kiærlighed til *Danmarks* gamle *Historie,* troer dog Ingen mindre end jeg paa de *Dødes* Heltegierninger, og uagtet al min Tro paa *Aanden i Nordens* Skjalde-Syner, veed jeg dog godt at alt Billedsprog er tvetydigt, men det er dog rigtig nok hvad man ogsaa *kalder* "en gammel Historie" om "*Nordens Aand* og |US9:150*Danmarks Lykke,*" som jeg baade bygger og regner paa, fordi jeg har seet en *splinterny Aabenbarelse* af dem begge, ikke, som vel Godtfolk tænker, blot i Bøgerne ved Natlampen, men fremforalt ved høilys Dag i dette vidunderlige *Skudaars* Danske *Begivenheder*.

Ja, *Nordens Kæmpe-Aand* og *Danmarks* høie *Lykke-Stjerne*

har iaar saa klarlig aabenbaret sig for mine Øine, at hvis de ikke var slagne med Blindhed, maae alle *Dannemænd* og *Dannekvinder* i det mindste have skimtet dem, om de end knap endnu tør troe deres egne Øine.

Gaaer vi nemlig tilbage til dette Aars Begyndelse, til *Christian* den *Ottende* paa Sottesengen og paa Ligbaaren, da veed vi alle, hvor modfaldne og raadvilde selv de Kækkeste og Klogeste iblandt os var, og det |A:533med Rette, thi Haardeknuderne, baade udad og indad, som Aarhundreder havde været om at slaae, var netop ved de bagvendte Løsnings-Forsøg blevet saa stramme, at de paa en eller anden Maade maatte overhugges, og der var ikke mindste Udsigt til, at det kunde skee uden et ulægeligt Hjertesaar.

Men see, da begyndte *Danmarks Lykke* midt i al Ulykke at aabenbare sig, derved at Kong *Frederik* den *Syvende* endnu *førend* det *Franske Jordskælv frivillig* opgav den *Franske* Betragtning af *Enevoldsmagten,* der i *Danmark,* hvor Enevoldsmagten langtfra at være et *Rov,* var en *Vennegave* af *Folket,* havde gjort den redeste Sag i Verden til den mest indviklede. Vi mærkede vel endnu ikke, at Lykken igrunden spillede for os, thi den mørke Udsigt til Sammenkoblingen med *Holsten* fængslede hele vor Opmærksomhed, men da Jordskælvet kom uden at naae til os, da begyndte vi dog at føle det, og da *Slesvig-Holstenerne* i deres blinde Overmod selv rev sig løs fra den kun for *Danmark* uheldsvangre Forbindelse, og vi i de samme Dage fik et *Statsraad,* der brød overtvært med Oprørerne, da maatte vi alle prise *Danmarks Lykke,* naar det kun maatte vise sig, at *Nordens Kæmpeaand* ei blot svævede over Skjalde-Issen, men havde endnu et Lønkammer i *Folke-Hjertet*.

|A:534Og see, det aabenbarede sig jo ikke blot for vore, men for *Europas* Øine, da, som *Jyden* sagde, den "grove Aand" kom over de *Danske,* saa hele Folket meldte sig ikke blot til Udskrivning men til Udrykning, stillede alt hvad de havde til Rigets Tjeneste, og forudsagde djærvt hvad *Slesvig-Holstenerne* vel umuelig kunde troe, men fik virkelig at føle ved |US9:151*Flensborg,* at *Hjertefolket,* skiøndt det sidder lavt, kan dog endnu hævde sin Rang mellem *Hovedfolkene,* hvorpaa Det har Brev fra Arildstid. Ja, ogsaa *Preuserne,* den store *Hugafs* Førstefødte fik det at føle ved *Dannevirke,* at vel var vi nemmere end de at overraske, men ei at overvinde, og dette "*staaende*" Slag, som det blev kaldt fra begge Sider af i det Høieste *een* Dansker mod *to* Tydskere, det var en *Aabenbarelse* af *Nordens Kæmpeaand,* som man skulde tænke, maatte overbeviist selv de mest haardnakkede Tvivlere, end sige *Dannemænd* selv ei blot om Tilværelsen, men om *Nærværelsen* af den gamle nordiske *Livskraft,* hvis Ord skaber Daad og hvis Daad føder Høisang.

Vist nok kan man sige, at ved Dannevirke *fristede* vi baade

Nordens Aand og *Danmarks Lykke,* men det skedte i al Uskyldighed, derfor blev ogsaa baade *Aanden* og *Lykken* os tro, thi om Mage til den *Lykke,* der fulgde de udmattede Faa fra de Manges Aasyn tilbage til Als og Kongeaaen, om den |A:535kan man lede længe i Krigens Aarbøger og endnu længere i det virkelige Liv.

Siden denne uforglemmelige *Paasketid* har *Kæmpeaanden* vel kun faaet meget sparsom Leilighed til at vise sig, men greb dog Leiligheden de to berømte Sommerdage saa begiærlig og erstattede især ved *Dyppel* saa godt med Vægt hvad der fattedes i Tal, at kunde selv *Tydskerne* indbilde sig, at dermed var Kraften udtømt eller Lysten styret, da være de aabenbar ligesaa taabelige, som de havde drømt sig vise.

Og hvad nu *Danmarks Lykke* angaaer, da fik den kun alt for god Leilighed til at glimre, thi ikke blot beholdt den Æren alene for *Jyllands Befrielse,* men tilskrives ogsaa hele Æren for det Vidunder, som vi dog vist igrunden skulde takke den mageløs varme *Danske Fædernelands-Kiærlighed* for, det store Vidunder, at *Nordens Kæmpeaand* heller bar de uværdigste Baand end han vilde lade vor Ungdom i Stikken og bringe vore *Kvinder* i Fortvivlelse til, som de gamle *Skjoldmøer,* at aabne den Heltebane, der spærredes for Kæmperne. Ja, hvilken *Dannemand* kan høre Kæmpevisen om *Islands* Kongedatter og *Holger Danske* i Fangetaarnet, uden at tænke paa det *Danske Slesvig* og den *Danske Krigshær,* og hvem af os tvivler vel om, at naar Baandene briste idag eller imorgen, vi da snart skal spørge nyt fra vor Ungdom og Nordens Kæmpeaand, der |A:536svarer til det gamle Omkvæd "*Holger Danske* han vandt Seier over Burmand!"

|US9:152Om jeg derfor slet ikke kiendte meer til *Nordens Aand* og *Danmarks Lykke* end hvad enhver Mand med aabent *Øie* for *Menneske-Livet* og lyst Begreb om *Verdens* sædvanlige Løb, kunde have lært, og bør have lært *iaar,* skulde, eller kunde jeg da vel enten skamme mig ved at høre til denne Aands og Lykkes Selskab, eller føle mig *ene* i Marken ved Siden ad dem! Ja, var det desuden ikke i det samme Følgeskab at *Norges Løvenskjold* og *Sverrigs Lejonhufvud* gjorde ved *Løvemod* deres Navne udødelige, ved ædelmodig *Selv-Opoffrelse* deres Minde velsignet *hos os* fra Slægt til Slægt, og var de ikke Mænd med *Kiød* og *Been* som jeg, saa i det mindste til de segnede paa Heltebanen, var jeg ikke ene om at troe paa Nordens Aand og Danmarks Lykke, og maatte dog vel heller ønske at falde som de for den *Danske Sag* og sidde hos dem i *Nordens Gladhjem,* end at staae paa det *Danske Folks* Grav og stirre mig blind paa *Tydsklands* Storhed!

Men stod da *Norges* og *Sverrigs* Løver ene med Nordens Aand og Danmarks Lykke ved *Flensborg,* ved *Dannevirke* og *Dyppel,* saa *denne Tro* skulde nu i Danmark med den graahærdede Skjald kun være et Haarsbred fra Graven!

|A:537Nei, vi veed jo alle, det er ikke sandt, er, Gudskeelov! en haandgribelig Løgn, thi det er jo klart af *Tydskernes* egen Bekiendelse at de har ogsaa mødt de *Danske Løver,* og at om end Løverne fra Sletten ei sprang saa høit som de Bjergfødte, saa viste de dog klarlig, at de var af Slægten, og vi behøve ikke *Tydskernes* Vidnesbyrd, da det ikke blot er Hæren i Marken, men er hele *Danmarks* Folk, der har viist sin Tro af sine Gierninger!

Hvordan saa derfor end Vinden springer og Strømmen skifter og Roret dreier, saa er det lige vist, at jeg staaer midt i et *Folk,* som med mig troer paa *Nordens Aand* og *Danmarks Lykke,* paa den stærkeste Aand og den blideste Lykke, som nogen Folkestamme og noget Verdensrige har kunnet tilegne sig, og naar nu dette Folk, naar det *Danske Folk* vælger *Rigsdagsmænd,* som skal kræve Regnskab af dem, der stod for Styret under Kæmpeaandens Aabenbarelse og Lykkens Smil, skal give Raad om de bedste Midler til Rigets Redning og skal i Samfund med Enevolds-Kongen fastsætte *Grundloven* for Livets Rørelse, for Magtens Brug og Landets Styrelse; skulde jeg da ikke tilbyde *Folket* min Tjeneste, og skulde jeg ikke stræbe med al Flid at vise Folket, at de kan være tjent med min Mund og min Pen, saa vist, som de ønsker at besjæles af |US9:153Nordens Kæmpeaand og at følges af Danmarks Lykke! Eller skulde maaskee Tale og Skrift i |A:538*Folkets Aand* og paa Dets *Modersmaal* lyde fremmed paa den *Danske* Rigsdag og oversees i den *Danske* Læseverden, fordi *Endeel,* et *Parti,* som for Øieblikket med Mund og Pen vil føre Ordet, ei troer paa Nordens Aand og Danmarks Lykke, og fik derfor heller aldrig Modersmaalet i deres Magt og lærde aldrig at kiende Veien til Folkets Hjerte!

Nei, vel er vor *Tro* herneden altid omleiret af Tvivl, som, naar de ikke kan rokke, stræbe at udhungre den, og jeg kan ingenlunde rose mig af, at naar min Tro paa *Nordens Kæmpeaand* i Dværge-Skikkelse og paa *Danmarks Grund-Lykke* midt i alskens Ulykke, har hungret ikke blot i fyrretive, men snart i halvandethundrede Dage, fra først i *Juni* til sidst i *October,* at Troen da endnu skulde være stærk nok til at flytte Bjerge, men alt hvad Troen endnu kan styrke mig til at sige og giøre for den *Danske Sag,* det veed jeg er kun lidt af, hvad *Nordens Aand* og *Danmarks Lykke* baade har fortjent og vil vise, de kan svare til.

Hvorvidt *Nordens Kæmpeaand* kan faae Bugt med *Krigsministeren,* saa han med det Gode løser ham af det forsmædelige Baand, hvori han snart hele Sommeren har ligget, Baandet, der, ligesom *Fenris-Ulvens,* synes gjort

Af Kattefods Døn
Og Kvindeskiæg,
|A:539Af Bjergerødder
Og Bjørnegræs,

Af Fiskeaande
Og Fuglemælk;

det veed jeg rigtig nok ikke; thi det synes virkelig, som *Krigsministeren* anseer alle *Aander,* selv *Folkeaanden* iberegnet, for *Spøgelser,* man maa bruge alt det *Staal,* man har, til at holde borte; men jeg tvivler dog slet ikke paa, at jo *Danmarks Grundlykke,* der altid aabenbarer sig midt imellem en heel Flok Ulykker, og som hører til *Kvindekiønnet,* vil i værste Fald nok vide, enten at liste Nøglen til Fangetaarnet fra Krigsministeren, eller at liste *Holger Danske* ud af Nøglehullet, og slipper *Holger* bare ud af Taarnet engang endnu, da skal baade *Krigsministeren* og *Burmand* og hele *Danmark* vist faae at see, at *Baandene,* der igrunden, ligesom den *Tydske Flaade,* er gjort af lutter *Tydske* Ideer eller Hjernespind, dem blæser han kun ad, og *Slesvig-Holste*|*US9:154*nerne,* dem blæser han omkuld, og med deres Hjelpere vender han Mølle uden al Persons-Anseelse, og for alle *Tydskere* slaaer han en Bom, de seent skal overspringe!

Saaledes har jeg da gjort rigtigt Regnskab for min *Danske Tro* og mit *Nordiske Haab,* saa jeg vil haabe, den *velvillige* Læser kan see, at hvor sjeldne de end kan synes, har dog det *Danske Folk* |**A:540**netop iaar viist, at Det igrunden deler dem baade Troen og Haabet med mig, og at derved er der *iaar* gaaet Syn for Sagn baade om den Nordiske Aands og den Danske Lykkes *virkelige Nærværelse,* saa selv *Krigsministeren* kunde meget godt være bekiendt at troe sine egne Øine bedre end de *Tydske* Regnemestre, der bilder dem ind at ligesaalet som de kan trække *een* fra *Fyrretive* paa Tavlen, ligesaalet kan de med en *Tyvendedeel* af Tydsklands Magt tilintetgiøre *hele* Danmark! Ja, hvor fortvivlet det end maa synes, vil jeg dog ikke endnu opgive alt Haab om Krigsministerens *Omvendelse* til det *Danske Folks* Tro, hvoraf det *Nordiske* Seiershaab udspringer, thi naar jeg betragter Mænd, som *Friedrich* den *Eneste* og *Napoleon,* der vist for Resten slet ikke var stærkere i *Troen* end vor *Krigsminister,* da seer jeg grandt, at de *troede* desuagtet, den ene paa *Preusens* og den anden paa *Frankrigs Slumpe-Lykke,* og satte begge deres *Haab* til den *Romerske Krigsaand,* og bekiendte selv, at det var denne Lykke bedre end Forstanden, og denne Skytsaand de skyldte hele deres Mod og deres mange Seire, ligesaa snart med *Undertal* som med *Overtal!* Det falder mig derfor ubegribeligt, at man kan være født i *Danmark,* have nogen Kundskab om *Krigs-Begivenhederne* blot i det *sidste* Aarhundrede, have seet |**A:541**hvad der *iaar* er foregaaet for vore Øine, og have en lille Smule indvortes Styrke, og dog ei have mindste Tro paa *Danmarks Lykke,* og ei engang den Smule Tillid til *Nordens Kæmpeaand,* at 30000 *enige* Danskere ved Aandens Hjelp kan *overvinde* i det allermindste det *dobbelte* Antal af aandløse,

splidagtige *Tydskere,* som ovenikjøbet stride for Intet, medens *Danskerne* stride for Alt hvad de har *kiært!* Læseren maa derfor gierne sige til Krigsministeren, som sagtens ikke selv læser "Danskeren", at jeg troer hardtad, han maa være blevet forhexet af en eller anden gammel Kiælling, han en Morgen paa fastende Hjerte har været saa ulykkelig at møde, og at jeg derfor havde Lyst til at *læse* over ham blot en halvsnees af *Napoleons* "Bulletins," og see, om ikke det kunde hjelpe, især da de *Danske Kanoner,* der jo vel |US9:155langt snarere end det Danske Folk kunde formere sig, jo selv efter *Tydskernes* Bekiendelse har været dem for mange, og har spillet saa smukt op, at de bestemt vilde forlystet selv "*Ild-Sultanens*" Øren, og trøstet ham over enhver Brøk i Tal-Regningen med den indlysende Erfarings-Sandhed, at *een* dygtig og velopdraget *Kanon* overveier i det mindste *ti Tydskere!*

Og nu, som sagt: det gaae som det kan med Krigsministeren, med hele Ministeriet, med hele Partiet |**A:542**og med "*Fædrelandet,*" som synes at have opgivet baade os og sig selv; saa bliver jeg dog ved *den* Tro og ved *det* Haab, at den *Nordiske Kæmpeaand* der ligesaavel besjæler *Folket* paa Sletten som mellem Bjergene, og at *Danmarks Grund-Lykke,* der *iaar* som ifjor er mageløs, skal nok redde *Fædernelandet,* beskæmme Tvivlerne og straffe de vantroe Spottere, om hvem det giælder: de skal *see* det, men *ikke smage* det!

|PS6:506

Clara.

1 |PS6:507Jeg stod engang i et fremmed Land,
Og om lidt hjemligt mit Øie ledte,
|PS6:508Da saae jeg *Clara,* den Liljevand,
Og Hjemmet sig for mit Blik udbredte!
De findes til Lykke, som yndes!

2 Ei før, ei siden jeg *Clara* saae,
Og meget Vand er til Strande rundet,
Men Sjæle to, som et Blik forstaae,
Har Øieblikket for immer bundet.
De findes til Lykke, som yndes!

3 |**A:543**Jeg saae paa *Clara,* hun saae paa mig,
Som om hinanden vi satte Stævne,
Og hver af os gik den halve Vei,
Saa brat hinanden vi sad ijævne.

De findes til Lykke, som yndes!

4 Jeg sad hos *Clara* saa sjæleglad,
Mundharpen toned foruden Strænge
Om saare meget, jeg veed ei hvad,
Og Ingen af os det veed *hvorlænge!*
De findes til Lykke, som yndes!

5 Da kom den Herre, som os indbød,
Og spurgde artig, med Vid i Panden,
Om vi, saa fremmed end Stemmen lød,
Dog nogenlunde forstod hinanden?
De findes til Lykke, som yndes!

6 Da svared *Clara,* som Engle mild,
Slog Øiet op og udbrød med Gammen:
”Den Ting er ikke i Verden til,
Hvorom vi To jo kan tale sammen!”
De findes til Lykke, som yndes!

7 |**A:544**Det var om Hjerter et sanddru Ord,
For alt i Verden de Udtryk finde,
I Ordet lever og stadig boer
Med *Claras* Stemme end *Claras* Minde!
De findes til Lykke, som yndes!

8 |PS6:509Med *Skolemestre* man ogsaa vel
Om alt kan tale, naar man vil kives;
Men Venne-Sjæle kun har det Held
Om alt at tale og sødt oplives!
De findes til Lykke, som yndes!

|**[A:545]**

1848. Nr. 35.

Danskeren.

Et Ugeblad.

3. Kvartal. Onsdagen d. 15. November. Nr. 7.

|US9:156 |VU5:295

Hvad vil N. F. S. Grundtvig paa Rigsdagen?

(udtalt ved Prøvevalget i Præstø den 3die Novbr.).

Hvad vil han *herude,* Vartouspræsten inde fra *Kiøbenhavn?* hvorfor stiller han sig i *Præstø?* Det er et Spørgsmaal, som mine |VU5:296Medbeilere maaskee nok kunne giøre, i det mindste ved dem selv, men som jeg dog er vis paa, de ærede Vælgere i denne Kreds ikke vil giøre mig, da jeg baade fra *Præstøes* Borgerskab har faaet en hæderlig Indbydelse til at stille mig her, og jeg staaer her midt i min *Fødeegn,* hvorom jeg altid har bevaret det kiærligste Minde og hvori jeg tør haabe, at hverken mit Navn lyder fremmed eller min Virksomhed i tidligere Dage endnu er aldeles forglemt.

Men der er et *andet Spørgsmaal,* som Enhver, der stiller sig til Rigsdagsmand, bør have gjort |A:546sig selv, og som han maa vente, at Vælgerne i enhver Kreds mere eller mindre lydelig vil giøre ham, og det er Spørgsmaalet: *hvad vil* den gode Mand paa *Rigsdagen?* Dette Spørgsmaal haaber jeg imidlertid at kunne besvare til Deres Fornøielse; thi jeg har strax sagt til mig selv: *hvad vil du* paa *Rigsdagen?* og dette Spørgsmaal maatte jeg nødvendig ganske alvorlig giøre mig selv, da jeg baade er lidt gammel og er meget vant til at sidde hjemme mellem Bøgerne, saa at sige op over begge Øren, og veed endelig, at somme andre vil nødig see mig paa Rigsdagen, og kan, hvis jeg kommer der, giøre mig Livet surt nok. Det kan nemlig desaarsag hverken være hvad man sædvanlig kalder for *Lyst,* eller hvad man sædvanlig kalder for *Ærens* Skyld, at jeg, ligefra først til sidst, har søgt at blive Rigsdagsmand, og søger det nu allersidst i denne Kreds, nu da Rigsdagen allerede er i fuld Gang, saa det vil komme an paa de ærede Vælgere hernede, om |US9:157jeg skal komme paa Rigsdagen denne Gang, og ventelig, om jeg skal komme der nogensinde; thi naar der skal vælges om igjen, er jeg sagtens, om ikke i den anden Verden, saa dog keed ad at trækkes med denne Verden.

Men see, da det nu aabenbar kommer an paa de ærede Vælgere her, og især paa *Bønderne,* som har de fleste Stemmer, om *Nikolai Frederik Severin Grundtvig* skal komme paa den *Danske Rigsdag* eller ikke, saa tør jeg haabe, De ikke blot |A:547vil unde mig Ørenlyd, men laane mig et aabent Øre, mens jeg jævnt og ærlig siger Dem, *hvad* denne Grundtvig vil paa Rigsdagen; men først maa jeg dog minde om, at jeg kommer ingenlunde *sidst* til *Dem, fordi* jeg heller vilde været valgt et andet Sted; thi ikke blot mine gode Venner, men saa at sige hele Valgkredsen veed jo, at netop *her* var det fra *Begyndelsen* mit Ønske at blive valgt, saa jeg vender kun idag

tilbage til det Sted, hvor jeg allerhelst stiller mig, vel tildels fordi det er min *Fødeegn,* thi det er et gammelt Ord, at did tyer Bælg, |VU5:297som han er baaren, men dog ingenlunde blot derfor, som jeg vil haabe, De alle kan føle, naar jeg faaer sagt Dem, *hvad* jeg vil paa Rigsdagen!

Dette kan nu vel siges kort og godt saaledes: Jeg vil lægge et *Dansk Ord* i Laget med; men der er to Meninger om en Tale, og man kan godt mene, at saalænge der ikke *snakkes Tydsk* paa Rigsdagen, saalænge lægger de, der kommer, *alle* et "*Dansk Ord*" i Laget med, saadant som det er; derfor maa jeg sige: allerede det, at der skal tales *reent og bart Dansk* paa vor Rigsdag, og at man *aldrig der* under nogen Omstændigheder maa snakke *Tydsk* eller andre fremmede Sprog, som det Danske Folk ikke forstaaer, allerede det kræver et *Dansk Ord,* som Ingen endnu har udtalt paa Rigsdagen, og som dog trænger høit til at udtales, dels fordi der virkelig er visse Folk, **|A:548**og det hverken saa faa eller saa smaa, som vi maatte ønske, der vil have, at herefter skal der ligesaavel tales *Tydsk* som *Dansk* paa vor Rigsdag, og dels fordi de *lærde Herrer,* som altid vil føre det store Ord, ogsaa paa Rigsdagen fristes til at tale *Pluddervælsk,* saa de spækker deres fattige Danske Tale baade med *Tydsk* og *Fransk, Latin* og *Græsk;* thi sæt, at det, som "den tappre Landsoldat" synger, var "lige fedt" for hvem der kan femten Tungemaal, saa er det dog Pokker heller for hvem, der "kun kan eet"! Baade Bønder og Borgere, ja alle gode Dannemænd, som kun kan deres *Modersmaal,* maae da inderlig ønske, ikke blot at faae Pind sat for *Høitydsken* paa den |US9:158Danske Rigsdag, men ogsaa at faae de *lærde* Herrer vænt af med deres slemme Vane, da det ellers næsten slet ikke kan nytte, at der kommer *Danske Bønder* og jævne *Borgermænd* paa Rigsdagen; thi om det end er nok saa sundt og godt, hvad de indvender mod de *lærde* Herrer, saa blive de dog sædvanlig enten forbluffede eller overdøvede og overstemte, naar de lærde Herrer kommer farende med deres fremmede Konstord og paastaaer dristig, at hvem der ikke kan det "Abrakadabra", maa heller ikke snakke med om Stats-Begivenheder! Kunde der altsaa bare blive talt et *Dansk* Ord paa Rigsdagen, som nødte de lærde Herrer til at tale reent Dansk eller tie stille, da seer De vel allesammen, at det var en god Gierning baade **|A:549**for *Borger* og *Bonde,* og da det er Borger og Bonde, som *bærer* det Hele, saa lægger jeg til: en god Gierning for hele Danmarks Rige! Men see! *det* Danske Ord paa Rigsdagen, der skulde giøre den gode Gierning, det maatte aabenbar føres med Fynd og Klem, ja, |VU5:298det maatte have baade Neb og Kløer, naar det skulde bide paa de lærde Herrer, der, med alle deres Finheder, dog tit har ligesaa tyk Hud paa deres Øren som Bønderne paa deres Næver, saa til nogenlunde at faae et saadant Dansk Ord indført paa Rigsdagen, maa der saadan en gammel Staabi, som Nikolai Frederik Severin Grundtvig, der selv

har gaaet i den sorte Skole, og, som De nok seer, er nær ved at være reent skaldet, saa de skal ikke trække ham ret langt *ved Haarene,* mens alle hans Bekiendtere er enige om, at *Skyhaarene,* det var dog de allerførste, der blæste af ham! See, han kan da ikke blot snakke Pluddervælsk med de Lærde, men han kan og tør ogsaa giøre lidt Nar ad Pluddervælsken og ad al den Viisdom, deri stikker, og han kan snakke Dansk, saa alle Danske Folk, baade fra Sælland og fra Jylland og selv fra Slesvig, kan forstaae ham, og han er ikke bange for at sige de Lærde lige i Øinene, hvad han alt tit har skrevet dem til og ladt trykke, at det er af *Bønderne,* der ikke kan andet end deres *Modersmaal,* af dem, de Lærde skal lære at tale Dansk, og naar de rynker Næse ad det, da kan og tør han slaae dem med at |A:550sige: I tør jo dog ikke nægte, at jeg kan tale bedre Dansk end I, og da Discipelen ikke er over sin Mester, saa kan jeg ikke have lært det af jer, men af mig selv kan jeg heller ikke have lært det, for saa var det jo heller ikke Dansk, og saa forstod Bønderne mig ikke, saa kun fordi jeg har lært det *Danske,* jeg kan, af de Sællandske og Jydske *Bønder,* see derfor er det, vi forstaaer hinanden!

|US9:159Om der da end slet ikke laae mere i det *Danske* Ord, jeg agter at tale paa Rigsdagen, end hvad nu er sagt, saa mener jeg, det var dog Grund nok til, at jeg skulde paa Rigsdagen, og er tillige en god Grund, hvorfor jeg netop bør vælges til Rigsdagsmand i *Præstø,* for hernede, hvor jeg er født og baaren, har jeg lært baade det *første* og det *bedste* Dansk, jeg kan, og dernæst var det hernede, at Skyhaarene blæste af mig, først histoppe i *Udby* og siden her i *Præstø* og *Skibinge,* hvor jeg vænde mig til at tale reent ud af Skiægget og reent ud af Posen, og hvor baade Borger og Bonde fandt, der var Mening og der var Liv i hvad jeg sagde!

Men see, der ligger dog endnu meget mere i det, virkelig at lægge et Dansk Ord i Laget med paa Rigsdagen, ligger deri meget mere end jeg kan faae sagt enten idag eller paa Mandag, naar Slaget skal staae; for hvem der skal føre et ægte *Dansk* Ord paa vor Rigsdag, han maa ikke blot stræbe at lære de Lærde af |A:551med Pluddervæl|VU5:299sken og at sætte Mod i Bønder og Borgermænd, saa de tager Bladet fra Munden; men han maa ogsaa baade kunne og turde vove paa at slaae en forsvarlig Bom for alle de *Tydske* og *Franske* og *Latinske* Griller, og maa indstændig bede alle Vedkommende at lade os være frie for alle de fremmede Noder og Unoder, da Danske Folk unægtelig har Ret til i deres eget Land, i deres gamle Danske Fæderneland, at faae Alting, selv de lærde Herrer og deres kloge Tanker, til at gaae efter det Danske Folks Hoved og Hjerte!

Der er nu saaledes *Krigen* med *Slesvig-Holstenern*e og med *Tydskerne* paa Slump, som altid har været vant til at tage meget meer i Munden, end de kunde gabe over, og som nu ikke blot har taget hele Sønderjylland, men hele Dannemark i Munden, og vilde

aabenbar sluge os med Hud og Haar, om de kunde; men De veed nok, at det er det Danske Folks Mening, saavelsom min, at den Stumpe er ikke blot lidt for *stor,* men især meget for *god* til *Tydskerne,* saa med Guds Hielp skal de ikke engang faae den Stumpe saa langt ned, at de kløges og kvæles i den, men de skal bide deres Tænder istykker paa den først, saa de giver Slip og siger om Dannemark, ja selv om Sønderjylland, ligesom Ræven sagde om Rønnebærrene, jeg gider ikke havt dem, for de er saa *sure!* Men De veed jo ogsaa nok, at Krigen med Tydskerne |A:552er hidtil ligesaalidt gaaet efter det Danske Folks Hoved som efter mit, uden forsaavidt, |US9:160at vor kiække Ungdom har slaaet ærlig til paa Tydskerne, naar de bare fik Lov, thi de er jo nær ved at blive fortvivlede over, at de ikke maatte blive ved, mens de var ad, og var meget godt ifærd med at lære *Slesvig-Holstenerne* Krebsgang og *Tydskerne* Dansk; saa et *Dansk Ord* paa Rigsdagen, som kunde faae Krigen med Tydskerne til at gaae efter det Danske Folks Hoved og Hjerte, det vilde være Guld værd, selv for Tydskerne, som derved vilde ikke blot faae Leilighed til at skrive nye Bøger, men blive nødt til at tænke nye Tanker!

See, det var nu *Krigen* og den saakaldte *Slesvigske* Sag, som dog uopløselig hører til den Danske Sag, saa derom maa endelig tales et godt Dansk Ord paa Rigsdagen; og naar vi saa kommer til *Grundloven,* som der skal staae i, baade hvad Kongen ad *Danmark* og alle Hans Ministre maa rette dem efter, og hvad Friheder og Rettigheder *alle Danske Folk,* men fremfor alt *ingen Tydskere,* herefter skal have i vort gode gamle Fæderneland, da kan De jo nok vide, at de *lærde* Herrer, som altid skriver saadant noget ud |VU5:300af femten eller femhundrede fremmede Bøger, de har ført mange vildfremmede Ting ind i Udkastet til det *Danske Riges* Grundlov, og Alt hvad der nu passer til Danmark og det Danske Folk, som en knyt Næve til |A:553et blaat Øie, det maa jo, naar det skal gaae godt, feies ud den samme Vei som det kom ind; men det vil nok holde haardt, for hvad de Lærde har brudt deres Hoved over og lavet med deres Penne, det holder de paa som deres Øiesteen, saa skal noget kunne trykke dem, da maa det være et ægte *Dansk Ord,* der bliver stærkt selv i en tandløs Mund ved at have hele den *virkelig* Danske Folke-Stemme i Ryggen. Her giælder det da aabenbar om en Mund, der tør sige Ordet ud, og blues ei derved, tør sige alle de lærde Herrer det reent ud af Posen, at om saa *Dansk* var det allerdaarligste Gods paa hele Jorden, og i Maanen med, saa duer dog kun det *Danske i Danmark,* og saa er det *Danske Folk* dog vel fornøiet med sit eget, saa godt eller saa daarligt som det er, og vil derfor ogsaa baade have og beholde *sit eget,* saalænge som Gud vil!

Nu vil jeg ikke opholde mine kiære Landsmænd og ærede Vælgere længer idag, men slutte med et lille Ord til *Sællands Bønder,* som gamle gode Venner! Jeg har nemlig hørt, at de "nye

Bondevenner" skulde have sagt, at jeg var ikke at lide paa; men hvis de virkelig, som jeg dog nødig vil troe, har sagt det, og hvis de, som jeg vil ønske, er selv at lide paa, da kiender de mig aabenbar ikke ret; thi dels har jeg nu i *fyrretive* |US9:161Aar, som vitterligt er, talt de *Danske Bønders* Sag og aldrig "gjort en Pung af min Mund", og dels veed alle *Sællandsfarer* |**A:554**saavelsom jeg, at det er et godt gammelt Ord, at "*gammel Ven* og gammel Vei, de Sviger ei", saa at kommer jeg paa Rigsdagen, da kan alle Dannemænd og navnlig *Sællands Bønder* være visse paa, at der i det mindste i femhundrede Aar aldrig skal have været talt et venligere og dristigere Ord *for dem* i alle Mands Paahør, end det baade gammeldanske og nydanske Ord af alle *Dannemænds* Broder, Ven og Tjener: Nikolai Frederik Severin *Grundtvig!*

|US9:162

Omvalgsdagen i Præstø.

Saa blev jeg da endelig valgt til *Rigsdagsmand* i den sidste Time og paa en Maade *bagefter,* men dog paa saa mild og smuk, altsaa i mine Øine paa saa *Dansk* og *Sællandsk* en Maade, at det tilfredsstillede mit høieste Ønske og overgik min dristigste Forventning, saa jeg kan ikke bare mig for selv at give en Fremstilling af den lille lykkelige og glædelige Begivenhed, der bestandig vil staae for mig som et godt Varsel for Opfyldelsen af mit saakaldte urimelige Haab om *Danmarks* nærmeste Fremtid. Saameget roligere kan jeg ogsaa her overlade mig til det behagelige Indtryk, som paa den ene Side Rigsdagslivet *i sig selv* er langtfra at synes mig idyllisk, og jeg paa den anden Side selv har havt saa liden Deel som |**A:555**mueligt i det glædelige Udfald, saa det baade er den *Danske Sag* selv, der har seiret, og er ene Sagens Seier, hvorover jeg glæder mig.

Af det Foregaaende har Læseren seet, at det under sædvanlige Omstændigheder vilde været den rimeligste Ting af Verden, at jeg blev valgt til Rigsdagsmand i *Præstø-Amts* fjerde Valgkreds, som hører til min nærmeste Synskreds, hvor jeg baade er født, har to Gange været Embedsmand i meget venligt Forhold baade til Borger og Bonde, og har endnu mange Venner og Kyndinger, saa det var kun det altfor bekiendte Valg af *Væveren* og den derved opstaaede Spænding mellem Kiøbstæden og Landet, saavelsom mellem Vælgerne i det Hele, der gjorde det til en betænkelig Sag for mig *der* at prøve min Lykke. Vilde jeg imidlertid med paa Rigsdagen, da havde jeg ikke mere noget Valg og betænkde mig derfor heller ikke

noget Øieblik paa at giøre det sidste Forsøg, som jeg blandt andet skyldte de mangfoldige Stemmer trindt i Landet, der havde løftet sig for mig, |US9:163og for *disse* vil jeg gribe denne Leilighed til af mit inderste Hjerte aabenlyst at takke mine kiære Landsmænd, baade paa *Øerne* og i *Jylland*[21].

|A:556Det var da ogsaa først underveis til *Præstø* jeg fik at vide, at en stor Deel af Bønderne havde besluttet af deres egen Midte at vælge en meget anseet Gaardmand, Sognefogeden i *Udby* Sogn, *Jens Jensen* fra *Gromløse,* hvad jeg dog fandt meget urimeligt, da denne gode Mand ikke blot traf til at være en af mine første og flinkeste *Confirmander,* men havde altid havt mig i kiærlig Erindring og havde for kort siden, da jeg først tænkde paa at stille mig i Kredsen, udtrykkelig anbefalet mig til Bønderne som en *sikker* Mand, der veeg for Ingen. Da jeg kom til *Nysø,* et gammelt trofast Vennehuus, som jeg umuelig kunde skye, skiøndt jeg vel vidste, at alle *Herresæder* for Øieblikket falde *Bønderne* mistænkelige, hørde jeg nu dog, at Sagen *udvortes* havde sin Rigtighed, saa mangfoldige af Bønderne og *rimeligviis* de *Fleste,* ei vilde vide af nogen anden Rigsdagsmand end *Jens Jensen* fra *Gromløse,* og Prøvevalget gav mig ikke synderlig Trøst, da der forholdsvis kun mødte faa *Bønder,* og slet ingen uden jeg selv meldte sig til Stilling, saa det var først Aftenen før Valgdagen, jeg fik Vished om, at *Sognefogeden* fra mit *Fødested* var min eneste, men efter Omstændighederne farlige Medbeiler. Nu først slog det mig, at *jeg* ved denne Leilighed spillede høit Spil; thi medens det kunde været enhver *anden* bekiendt Mand taaleligt at fortrænges af en *Bonde,* der aabenbar slet ikke kunde |A:557maale sig med ham i Dygtigheden til Rigsdagsmand, saa var det ganske anderledes med mig, som en gammel *Bondeven,* der altid mod de *Lærde* havde paastaaet, at *Sællands Bønder* var ingenlunde Giæs, skiøndt de var graa, men at hvad de fattedes i Kundskab og klar Forstand, det havde de rig Erstatning for i en dyb og rigtig Følelse, der vel hos Mængden af dem sov hardt, men kunde dog vækkes ved et *dristigt,* men *venligt* og *folkeligt* Ord, og behøvede kun at vaagne for at virke mageløs glædelig. Det blev mig nemlig soleklart, at nu, da mit Valg til Rigsdagsmand aabenbar beroede paa *Sællandske Bønder,* og da jeg stod Ansigt til Ansigt med dem midt i min *Fødeegn,* og med det *folkelige* Ord og især det *Sælland*|*US9:164ske Bondesprog* bedre i min Magt end nogen anden navnkundig Taler, nu gjaldt det omtrent hele min folkelige Virksomhed, hvad Udfaldet blev; thi vel kunde jeg, om Lykken svigtede, beraabe mig paa, at jeg aldrig havde sagt, man i et *Øieblik* kunde vække den dybeste *Danske* Følelse hos Mængden af de gruelig miskiendte, forsømte og mishandlede *Sællandsfarer;* men det var dog let at forudsee, hvad hele Verden vilde sige, og jeg kunde ikke nægte, at den vilde have meget meer end Skinnet for sig, hvis *Mængden* af Bønderne i min Sællandske *Fødeegn* slog Vrag paa mig

til Rigsdagsmand, og en af mine bedste Kyndinger, min egen Di|A:558scipel, forhindrede mit Valg. Blev end min Tro paa Dybden og Elskeligheden hos mine nærmeste sællandske Paarørende urokket, saa skiønnede jeg dog ikke rettere, end at *min* Mund til deres Forsvar og Hjelp vilde være bundet, min folkelige Virksomhed om end ikke kvalt, saa dog sørgelig lammet.

Med disse Tanker sov jeg ind, med dem vaagnede jeg, med dem mødte jeg paa Valgstedet, men dog, Gudskeelov! med fast Mod og med den Grundtanke, at just fordi der stod saa meget Godt paa Spil, just *derfor* maatte jeg dog udentvivl vinde, og deri bestyrkedes jeg vidunderlig ved den, i *Dansk* Forstand mesterlige, Maade, hvorpaa Valgbestyrelsens Formand, den *Danske Bondepræst i Mehrn,* indledte Valghandlingen, og ved den i vore Dage vel mageløse Maade, hvorpaa *Bønderne* optog hans ligesaa dristige som venlige Tale om hvad dette *Omvalg* havde at betyde.

I den fulde Forvisning, at, som jeg altid har sagt, et *godt* Ord finder hos Sællandsfaren saa godt et Sted, som nogensteds paa Jorden, fremstillede jeg nu Spørgsmaalet om mit Valg saa aabent, saa klart, saa dristig og saa venlig, som jeg kunde, og kunde godt mærke det, at Bønderne baade forstod min Mening og følde, som en af Modstanderne siden betroede mig, at der var noget, som rørde sig indenfor Skindet; men ikke desmindre traadte min Medbeiler modig frem og sagde sine Vælgere, hvad han vilde stemme for, hvis |A:559han kom paa Rigsdagen, og først da han derom havde udtalt sig, skiftede han Røst, bekiendte, at det kun var med en sørgelig Følelse, han kunde staae iveien for sin gamle Præst og Lærer, hvem han baade som trofast Bondeven og frisindet Mand maatte give det bedste Vidnesbyrd, saa han vilde helst træde tilbage og selv bede sine Vælgere |US9:165stemme paa mig! Og see, det rørde øiensynlig *Bondeskaren* langt dybere end noget andet, saa *Jens Jensens* ædelmodige Tilbud modtoges med saa at sige almindelig Jubel, og han traadte tilbage. Ved Haands-Oprækningen for mig blev det da ogsaa klart, at Modsætningen var ubetydelig, og da der paa et svagt Forlangende blev afstemt ved Protokol, var der kun *elleve* Stemmer imod henved *Sexhundrede!*

Allerede dette var jo saare glædeligt; men den venlige, glade Stemning, der hele Dagen viste sig, ei mindre hos min Medbeiler og Broderparten af hans Følge, end hos *Præstø* Borgerskab, som havde indbudt, og Sognefoged *Lars Larsen* fra Mehrn, der paa en ganske ypperlig Maade havde stillet mig, og hos hans ikke lille Bondefølge, det var dog det allerglædeligste og spaaede i mange flere Øine end mine *Danmark* en mageløs yndig og glædelig Løsning paa sin sælsomt indviklede Gaade.

Saaledes blev jeg da valgt til Rigsdagsmand paa en forunderlig og dog igrunden mageløs jævn og naturlig Maade, saa det glimrende aldeles fordunkledes af det kiærlige, og ligesom det var mig en

ubeskrivelig Fyldestgiørelse for al den Modstand, min folkelige Tankegang og Tale har mødt snart i et halvt Aarhundrede, saaledes haaber jeg ogsaa, det skal være mig en uudtømmelig Trøst under al den Modstand, min *Sællandsk-Danske* Tankegang og Tale herefter baade paa Rigsdagen og derudenfor nødvendig vil møde; thi en yndig Sommer-Aftenrøde i aandelig og hiertelig Forstand har under hele min Livskamp været mit inderligste Ønske |A:560og min skiønneste Udsigt, og den kunde i en snever Kreds umuelig vinde en skiønnere Skikkelse, end den havde paa *Valgdagen i Præstø* og i Aftenstunden paa *Nysø,* hvor Adelsmand og Præst, Krigsmand, Borger og Bonde ikke blot rakde hinanden Haand, men fandt al saadan Forskjel udjævnet i den dybe, kiærlige Følelse, at alle *Dannemænd* er *een Moders* Børn, og det den ømmeste og elskeligste Moders under Solen!

21

Uagtet nemlig Tiden, som man veed, var kort mellem mit Uheld i *Nyboder* og *Kongevalgene,* bad dog henved *totusinde* Dannemænd *Majestæten* om at tage mig i Betragtning.

Rettelse til "Rigsdagstidenden".

Vel agter jeg ingenlunde at revse alle de Smaafeil, der ogsaa ved mine Ord paa Rigsdagen vil indløbe og alt har begyndt at indløbe; men det gruelige "*taksom som*", som Pennen ved mit første Ord vil lægge mig i Munden, det maa jeg dog med Flid fralægge mig, thi jeg sagde naturligviis "*taknemmelig som*".

Rettelse til forrige Nr. af "Danskeren".

Ved min Fraværelse er der indløbet adskillige større Trykfeil, saa der (531) maa læses "*stædige*" for "stadige"; (536) "*og sidde hos dem i Nordens Gladhjem*" for "og i Nordens Gladhjem"; (537) "*dreies*" for "dreier" og "*dem*" for "den", samt (538) "*rokke*" for "række"; (540) "*Danmarks*" for "Danmark", og (541) "jo" for "ja".
|[A:561]

1848. Nr. 36.

Danskeren.

Et Ugeblad.

3. Kvartal. Onsdagen d. 22. November. Nr. 8.

|VU5:301

Om almindelig Oplysning.

(udtalt i Selskabet til Handværksstandens Oplysning den 25de Octbr. 1847.)

Det er mig ikke blot en Ære, men en sand Glæde paa mine gamle Dage, her i Aften at hilse det nystiftede Selskab til Handværksstandens Oplysning og Forædling, og at tilønske dette Selskab et langt og hæderligt Levnetsløb, en udbredt og frugtbar Virksomhed. Jeg har nemlig den velgrundede Overbeviisning, at der er en for alle Mennesker glædelig og velgiørende Oplysning, som dog endnu er langtfra at være almindelig, og som derfor alle virkelig oplyste Folk baade maae ønske og arbeide paa, kan blive almindelig, og som jeg er vis paa, baade kan og skal, med Guds Hielp, virke usigelig meget baade til Forædling og til Forskiønnelse af Menneske-Livet i alle Stillinger, alle Stænder og Kredse. Det nytter imidlertid ikke at dølge, hvad De sagtens alle veed, at det gaaer med |A:562Oplysning og Forædling, som med alle menneskelige Ting, at saamange Hoveder, saamange Sind, saa tit kalder den Ene Formørkelse, hvad den Anden kalder Oplysning, den Ene Forkvakling hvad den Anden kalder Forædling, og det er naturligviis meget ubehageligt; men vi faaer at tage Verden, som den er, siden det vilde blive altfor besværligt i en Hast at skabe den om, og ligesom da jeg maa finde mig i, at Somme kalder Formørkelse hvad jeg kalder Oplysning, saaledes faaer de andre ogsaa finde dem i, at jeg bliver ved mit, og nødes til at kalde Formørkelse hvad somme Andre kalder Oplysning.

Alt hvad vi kunne giøre for at klare denne indviklede, men overmaade vigtige Sag: hvis Oplysning der er den bedste og kan blive almindelig, det er da aabenhjertig, og saa jævnt og tydelig, som mueligt, at sige hvad det er for en *Oplysning,* vi troer, alle Folk kan have godt af, og derfor vil jeg strax aabenhjertig sige Dem, at, efter min Forstand, er en *naturlig* og *folkelig* Oplysning baade den eneste, der kan blive almindelig, og den eneste, man skulde ønske

almindelig udbredt. Kunde jeg nu bare ret jævnt og tydelig sige Dem, først hvad jeg mener med en *naturlig* og *folkelig* Oplysning, og dernæst, hvordan den lader sig almindelig udbrede, saa vilde jeg være fornøiet, og rolig overlade til Deres Skiøn, om *den* Oplysning huede |VU5:302Dem eller ikke; men jeg maa forud |**A:563**sige Dem, at jeg kan ikke tale nær saa jævnt og tydelig om denne Sag, som De med Rette kunde forlange, saa i denne Henseende maae De bære over med mig, naar det kun, som jeg vil haabe, lykkes nogenlunde taaleligt. Vel er jeg nemlig en gammel Taler, og har i mine Dage baade talt og skrevet Saameget om hvad der er naturligt og folkeligt i *Dannemark,* at man skulde tænke, det maatte jeg forstaae tilbunds og kunne giøre soleklart for Alle; men dels har De vel mærket, det er ikke saa sjelden, at de, der tale mest og høiest om en Ting, forstaae mindst af den, og især maae vi alle have mærket, at der i vore Dage er saa bred en Kløft, ja, ligesom et svælgende Dyb mellem de saakaldte *lærde* og videnskabelige *Mænd* paa den ene Side, og alle *andre Mennesker* paa den anden Side, at selv naar de raaber til hverandre, gaaer det gierne kun meget maadelig med Forstaaelsen; thi naar den Ene raaber i Øster og den Anden svarer i Vester, da veed De nok selv, at deraf bliver Ingen klogere. Nu skal jeg vist nok ikke rose min Lærdom og Videnskabelighed, og vil gierne troe, somme Andre har Ret, naar de siger, den er kun meget tynd; men hvor der kræves *Jævnhed* og *Tydelighed* i Foredrag om hvad man ikke kan tage og føle paa, der har jeg dog længe mærket, at jeg har, desværre, en Rem af Huden, saa Folk har ondt nok ved at forstaae mig, da jeg maa kalde det store Ting, naar det blot lykkes *nogenlunde*.

|**A:564**Men for at det nu ogsaa iaften kan lykkes mig nogenlunde at tale forstaaelig om hvad jeg kalder naturlig og folkelig Oplysning, saa vil jeg begynde med Noget, som jeg er vis paa, vi alle baade forstaaer og er enige om, nemlig at den *udvortes* Oplysning, som Soel og Maane og alle Stjerner giver, det er en *almindelig* Oplysning, og som baade Lærde og Ulærde, ja, som alle Folk har godt af, selv de Blinde; thi vel seer de Blinde ikke selv Lyset, men de har jo dog godt af, at deres Veiledere seer det. Denne almindelig velgiørende Oplysning af Soel og Maane og Stjerner er nu ogsaa, som vi veed, i den udvortes Verden den eneste *naturlige* Oplysning, saa Alt hvad man der ellers kalder *Oplysning,* det være sig fra Tranlampen og den mindste Praas, eller fra Lysekroner, Gaslamper og den Bengalske Ild, det er en *konstig* Oplysning, som aldrig kan blive almindelig, men skinner kun paa en enkelt Plet og glimrer kun i Mørke, falder reent igjennem, hvor *Solen* straaler.

Dette maa jeg ogsaa bede Dem lægge vel Mærke til; thi den eneste |VU5:303Maade, hvorpaa man kan tale jævnt og tydelig om de indvortes, usynlige og aandelige Ting, uden at snakke hen i Veiret, det er at sammenligne dem med udvortes synlige og legemlige Ting,

der staaer tydelig for alle hvem der har Øine og vil giøre sig den Umage at lukke dem op.

|A:565Spørge vi nu, hvad det er, der i Aandens Verden maa lignes ved Soel og Maane og Stjerner, da seer man strax, det er *Sang, Tale* og *Skrift;* thi der er intet andet end *Ordet,* som kan give os indvortes Oplysning; men her mærke vi strax, at alle vore Lignelser halte, thi kun naar alle Mennesker havde eet Tungemaal og eet Hjertelag, og de alle vidste hvad de skulde sige og talde reent ud af Skiægget og skrev som de talde, kun da vilde der være en Sang og Tale og Skrift, der i alle Maader lignede Soel og Maane og Stjerner, og udbredte ligesaa almindelig og velgiørende en Oplysning. Nu derimod, da Tungemaalene er mange, Stamihakkerne endnu flere, Hjertelagene yderst forskjellige og de ulæselige Bøger utallige, nu maae vi nøies med langt mindre Lighed og indskrænke os til at sige, at i *Dannemark* og i ethvert Land ligner den *folkelige* Sang, Tale og Skrift i en vis Grad Soel og Maane og Stjerner, saa at, saavidt de rækker, kan de udbrede almindelig Oplysning, som Alle, selv de Blinde, har godt af, og som er den eneste *naturlige* Oplysning, medens Alt hvad der kun skinner for enkelte lærde Mænd i Krogene, det er en *konstig* Oplysning, der maa lignes ved den, der udvortes kommer fra allehaande Lygter, Lys og Lamper, som man selv gjør.

Denne vigtige Forskjel imellem den *naturlige* og *folkelige* Oplysning, som er den eneste, der kan |A:566blive almindelig i et Land, og den *konstige* og videnskabelige Oplysning, der aldrig kan blive almindelig, fordi den udkræver en egen Lyst og Evne, som ingenlunde Alle har, og kræver derhos saa megen *Tid* og *Flid,* som kun meget faa kan anvende derpaa; denne vigtige Forskiel ønskede jeg nu ret at giøre Dem indlysende, og det saameget mere, som denne Forskiel sædvanlig oversees, naar man taler om *almindelig* Oplysning, og fordi Sagen bliver lidt dunkel ved det, at een og samme Ting kan paa en Maade give begge Slags Oplysning.

Til Lykke troer jeg nu ogsaa, at Forskiellen vil blive Dem alle indlysende, naar De blot besinder Dem paa, hvilken himmelhøi Forskiel vi alle veed, der er imellem *den* Oplysning, Soel og Maane og Stjerner *naturlig* giver os alle, som har Øine i Hovedet, og den *kon*|VU5:304*stige* Oplysning, man af samme Soel og Maane og Stjerner kan faae ved at sidde baade Dag og Nat og kigge Stjerner paa Volden eller oppe paa Rundetaarn.

Den Oplysning nemlig, som Soel og Maane og Stjerner *naturlig* giver os alle, det er, som vi veed, til at *finde Vei* og Sti, hvor vi skal hen, og til, med lidt Opmærksomhed, at faae at vide, hvad *Tid* det er, ved Nat eller Dag, medens det er *Solens* mageløse Fortrin, at den alene kan give baade Lys og Varme, og saa klar en Lysning, at vi derved, uden |A:567alle Konster, kan see os om til alle Sider, og see at giøre vort Arbeide baade ude og inde. Den Oplysning derimod

som man kan faae ved at sidde fast og kigge Stjerner paa Rundetaarn, naar man har gode Kiggerter og bruger dem godt, det er, som De nok veed, en vis Klogskab paa Himmelens Løb, der sædvanlig kun tjener til at skrive *Almanakker*.

Det være nu langt fra mig at tale et eneste ondt Ord om gode *Almanakker,* og da jeg selv aldrig er kommet saa vidt, at jeg kiender rigtig Forskiel paa gode og slette Almanakker, saa veed jeg naturligviis heller ikke, hvor gode Almanakker *Danske* Folk kan komme til at skrive, naar de ret giør dem Umage; men det veed jeg, at om det ogsaa var muligt, som det ikke er, at vi *allesammen* kunde komme op paa *Rundetaarn,* og allesammen lære at skrive ligesaa *gode* Almanakker som den *bedste* Professor i Astronomien, saa vilde dog baade Professoren i Astronomien og vi allesammen være meget ilde tjent med, om det skedte; thi dels var der saa slet Ingen, der trængde til Professoren og Almanakken, og dels kunde vi umuelig alle blive kloge paa Himmelens Løb uden at blive Narre paa Jorden. Var vi nemlig allesamme *Stjernekigere* af Profession, da vilde ingen af os have Lyst eller Leilighed til enten at pløie, saae og høste, eller til at drive alle nødvendige og nyttige Handværker, til at bygge Skibe eller fare med dem, saa det kom blandt andet til at |A:568svide i vore Tarme allesammen, naar Ingen af os med al sin konstige Oplysning kunde tjene det tørre Brød. Naar derfor Professoren i Astronomien vilde fortælle os, at eftersom Almanakken er en uundværlig Haandbog for alle, saa maatte alle *oplyste* Folk ogsaa vide, hvordan man skrev Almanakker, da vilde det, efter min Forstand, slet ikke være klogere, end om Handskemageren fortalde os, at da Handsker er Noget, som ingen dannet Mand kan undvære til sine Hænder, saa maatte alle dannede Folk ogsaa forstaae at sye Handsker, og hvad der giælder om |VU5:305den astronomiske Professor og om Handskemageren, det giælder om *alle Professorer* og *alle Professionister*. Giør de nemlig *deres* Sager godt, da er enhver god for sig og til Gavn for det Hele; men vilde vi allesammen lægge os efter *een Videnskab,* da var det ligesaa galt, som om vi allesammen lagde os efter *eet Handværk,* hvorved vi naturligviis, iblandt andet, blev Stoddere allesammen, og vilde vi allesammen sluge al Verdens Viisdom, da var det, som om enhver af os vilde drive alle mulige Handværker, og da veed vi nok, Ordsproget siger med Rette, at femten Handværker gjør een Fusker.

Det er da følgelig med den *konstige* Oplysning i Videnskaberne, ligesom det i det Udvortes er med de Lygter, Lys og Lamper, enhver af os, eftersom han har Trang og Raad til det, tænder i sit Huus og |A:569Værksted, og bestiller vi noget ordenlig, da har det hele Folk og Land ogsaa baade Gavn og Ære af, at der er lyst baade i de *Lærdes* og de *Ulærdes Værksteder*; men ligesaalidt som nogen af alle de Smaalys og Lamper kan kappes med Soel og Maane og Stjerner om at overskinne hele Landet, ligesaalidt kan nogen

konstig, videnskabelig Oplysning blive almindelig hos et Folk, og naar man prøver paa at gjøre det Umulige muligt, da giør man kun Skade, forhindrer Folk fra at blive hvad de kunde til Gavn og Glæde for dem selv og Andre, og gjør dem til slet ingen Ting, uden til en unyttig Byrde for dem selv og Andre.

Ganske anderledes er det derimod med den *naturlige* Oplysning, som udspringer af *folkelig* Sang, Tale og Skrift; thi baade kan den blive almindelig og lader sig ypperlig forbinde med alle menneskelige Stillinger og med alle gavnlige Sysler, og den kan aldrig giøre Skade, men er, selv i sin mindste Grad, en levende Kilde til uskyldige Fornøielser og en god Opmuntring til at giøre alt det Bedste man kan.

Det forstaaer sig nemlig af sig selv, at det ægte *Folkelige* det er alt det Indvortes og Udvortes, som ligner Folket og hører det til, saa hos os er det *Dannemark* og alt det ægte *Danske,* som jo baade maa være os alle kiært, og som vi alle trænger til at vide god Beskeed om, saa den folkelige Oplysning |A:570ligner ikke blot den naturlige Oplysning af Soel og Maane og Stjerner deri, at ene den kan blive almindelig i Landet, men ogsaa deri, at den igrunden er os alle uundværlig; thi uden folkelig Oplysning veed vi, saa at sige, hverken Vei eller Sti i vort eget Fæderneland, veed vi hverken ud eller ind i hvad der giør |VU5:306vort Fæderneland Gavn eller Skade og hvad der giør vort Folk Ære eller Skam, ja veed ligesaalidt hvad der tjener os selv bedst.

Der er altsaa, i mine Tanker, slet intet Spørgsmaal om, at *folkelig* Oplysning, som den eneste *naturlige* og den eneste, der kan blive *almindelig,* og den eneste, vi alle behøver, den skal fremmes paa alle mulige Maader, og den vil, naar det lykkes, være til usigelig megen baade Gavn og Glæde, ja, være til Gavn selv for de Blinde, det er her Kiødhoveder og Skiftinger; thi, skiøndt de ikke selv have Øie for den folkelige Oplysning, saa nyder de dog godt af, at det gaaer Landet vel. Spørgsmaalet er da kun, *hvad* der skal giøres for den *folkelige* og *fædernelandske,* altsaa hos os i *Dannemark* for den *Danske* Oplysning paa *Modersmaalet,* for at den kan blive saa almindelig, saa frugtbar og velgiørende som muligt, og det var det andet, jeg lovede at tale om saa jævnt og tydelig som det vil lykkes.

Ogsaa her vil jeg da begynde med Noget, vi alle veed, og det er, at naar man hidtil skulde sige hvad |A:571der kunde og burde giøres for at fremme *almindelig* Oplysning, da var det sædvanlige Svar, der maa *holdes Skole*: Dagskole, Aftenskole, Søndagsskole, Realskole, jo meer, jo bedre, og der maa *trykkes Bøger,* jo fleer, jo bedre, og de maae læses, og de maae tygges, og, saavidt mueligt, læres udenad paa Fingrene, Ord for Ord og Bogstav for Bogstav, Rub og Stub, og derfor kan jeg godt forstaae, at Haarene reiser sig paa Hovedet hos de fleste Folk i Landet, hvergang de hører tale om *almindelig Oplysning,* enten man saa kalder den naturlig eller konstig, folkelig

eller videnskabelig, Dansk eller Tydsk; thi skulde vi *allesammen* være *Bogorme,* da var det ligesaa galt, som om vi *alle* skulde være *Bogtrykkere,* eller vi allesammen skulde op paa Rundetaarn og sidde der, til vi havde lært at tælle Stjernerne, at maale op i Maanen og at skrive Almanakker.

See, det siger jeg ingenlunde, fordi jeg har et Horn i Siden paa Bogormene, eller for at kyse Folk fra Bøgerne, da maatte jeg være en Nar; thi er jeg ikke selv en Bogorm fra Barnsbeen, og veed godt, det er en slem Fugl, der gjør i sin egen Rede, og har jeg ikke selv skrevet mange Bøger og agter at skrive flere endnu, som det skulde være mig en stor Fornøielse, om alle *Danske* Folk vilde læse; men just fordi jeg er en gammel Bogorm, som min meste Tid ikke har gjort andet end læst og skrevet, just derfor maa jeg vide, |A:572at hverken er det |VU5:307mueligt at alle Folk kan blive Bogorme, ikke heller var det godt, men splittergalt, om Ingen vilde bestille andet end læse og skrive, og at det endelig var Skam at forlange, at de, der maae arbeide Dag ud og Dag ind, enten i Marken eller i Værkstederne, arbeide paa Ting, der er os alle uundværlige, skulde saa om Aftenen sætte sig hen og bryde deres Hoved med Bøgerne, for det meste til ingen Nytte, men tit til megen Plage.

Derfor er det en stor Lykke, at de har taget feil, som tænkde, at almindelig Skoletugt og megen Udenadslæsning var aldeles nødvendige til almindelig Oplysning, og de har taget mærkelig feil; thi til folkelig Oplysning, som er den eneste, der enten kan blive almindelig eller være os alle gavnlig, behøves aabenbar ingen af Delene.

Naar vi nemlig ligner *folkelig* Sang og Tale og Skrift paa *Modersmaalet* ved Soel og Maane og Stjerner, da ligner Bøgerne, selv naar de er skrevet allerbedst og naturligst, Maanen og Stjernerne, saa den Oplysning, man faaer af dem, er baade mat og kold, medens derimod *Sang* og *Tale* fra levende Folke-Munde ligner *Soelskinnet,* der falder alle fornøieligt og opliver med det Samme, det oplyser. Da nu Ingen behøver at sørge for Maaneskin, naar han har Soelskin, saa kan man rolig overlade til enhver især, hvorvidt han har Lyst og Tid og Evne til at hente |A:573Oplysning af Bøgerne, naar man blot sørger for, at alle kan høre folkelig Sang og Tale paa Modersmaalet, som det ikke er noget Arbeide, men en Vederkvægelse, Hvile og Fornøielse at deeltage i.

Ja, derfor glæder jeg mig ved dette Selskabs Oprettelse, som stiler paa ved mundtlige Foredrag Samtale og Sang paa Modersmaalet, at udbrede naturlig Oplysning; thi det er baade Noget, der kan opnaaes, og vil, naar det er opnaaet, bidrage uberegnelig til at forædle Livet i Hovedstaden.

Det kan nemlig ikke feile, at der jo netop i *Handværksstanden* maa findes Mange og det netop af de dygtigste og flittigste, som, naar Dagværket er endt, savne godt Selskab til menneskelig at

udhvile, vederkvæge og fornøie sig i, ligesom de paa den anden Side maa føle, at der er meget, de ønskede at vide kort og god Beskeed om, men veed enten ikke, hvem de skal spørge, eller undsee sig ved det, og veed heller ingen Bøger, de kunde oplyses af om hvad de ønsker at vide, eller kan dog ikke komme tilrette med Bøgerne. For alle disse vil Selskabet her aabne ikke blot et godt Hvilested, men ogsaa en *le*|VU5:308*vende Skole,* der, netop fordi den slet ikke ligner hvad man ellers nuomstunder kalder *Skole,* just er hvad alle Skoler burde være: *levende Oplysnings-Anstalter,* hvor man med Lethed og Fornøielse kan faae at vide hvad man ønsker og hvad man kan have godt af i det virkelige Liv. |A:574Men en saadan levende Skole, en saadan selskabelig Oplivelse og Oplysning, ved levende Sang, Foredrag og Samtale, vil, naar den blot lykkes nogenlunde, ikke blot være til Gavn for dem, der allerede nu føle Trang og Lyst dertil; thi høres og spørges det kun først, at her er lyst og livligt, som hvor Solen skinner og Fuglene synge, da vil Lysten og Trangen til at komme her vaagne hos Mange, som nu ikke drømme derom, og jo bedre man her lærer at kiende den naturlige Oplysning og Dannelse, der, Gud skee Lov! hverken beroer paa Rigdom, Overdaadighed eller mange Bøger, jo bedre man oplyses om, hvorledes i det menneskelige og borgerlige Selskab alle gavnlige Sysler og Arbeider, med Hænderne saavelsom med Hovedet, gribe ind i hinanden, og ere lige uundværlige, og, naar de drives godt, alle hæderlige, ikke blot for den Enkelte, men for hele Folket og Fædernelandet, des mere tilfreds vil ethvert dygtigt Menneske blive med sin Dont og Stilling i Livet, des flittigere vil han stræbe at forædle sin Virksomhed og ære sin Stilling, og endelig, des fornøieligere og lærerigere vil det blive for os allesammen at tale med hinanden.

Jeg siger med Flid, baade fornøieligere og lærerigere for os *allesammen,* saamange, som føle, vi er Mennesker og har et Fæderneland, hvis Vee og Vel gaaer os til Hjerte, hvis Ære og Skam vi alle dele; thi det er ingenlunde blot Bonde og Borger, som ved |A:575sin daglige Syssel fristes til blot at see paa sin egen Dont og sin nærmeste Fordel, og trænger derfor høilig til at mødes med Landsmænd, som har andre Sysler, for i deres Selskab at udvide sin Synskreds og levende mindes om, hvad vi, som Mennesker og Landsmænd, har alle tilfælles, og levende mindes om det fælles Bedste, der skal staae os alle for Øie. Nei, det er ikke blot *Borger* og *Bonde,* det er *alle,* og i en vis Henseende nærmest os, som Dag ud og Dag ind sidde over Bøgerne; thi er der Nogen, som fristes til kun at see paa deres egen Dont og nærmeste Fordel, saa de derover glemme hele det virksomme Menneske-Liv, dets høie Værd, særegne Trang og nødvendige Betingelser, da er det netop os Bogorme, saa vi trænger sædvanlig til at lære langt mere af dem, vi kalde de Ulærde, end de kan lære af os.

|VU5:309Ja, netop naar vi, som Boglærde, skal giøre vor Dont

forsvarlig, saa vi ved flittig Læsning og Eftertanke daglig kan blive dueligere til at oplyse, opmuntre, oplive, lære og lede *Folket,* da er det aldeles nødvendig, at vi idelig, selskabelig og venlig maa omgaaes *Folket*; thi har vi ikke vor Rod i Folkelivet, da er vi visne Grene paa Stammen, lærer vi ikke at forstaae dem, da lærer de langt mindre at forstaae os, og veed vi ikke, hvad det er, som gjør Folk livlige, virksomme og muntre i alle Stillinger, da er vi blinde Veiledere, som føre dem, der følge os, ikke til Høider, |A:576hvorfra de med Lyst kan overskue det store, forunderlige Menneskeliv, og ikke til Kilder, hvoraf de kan inddrikke menneskelig Lærelyst, men føre dem til Ørkener, hvor de forsmægte, og til Afgrunde, hvor de forgaae.

Derfor, gid dette Selskab til levende Vexelvirkning og fornøielig Oplysning maa herlig svare til sit ædle Øiemed, og blive graat med Ære, og gid lignende Selskaber maae danne sig og blomstre trindt i Fædernelandet, da skal ogsaa snart en *folkelig,* en *Dansk* Oplysning ikke blot blomstre hos os, men bære ædle og rige Frugter for Menneskelivet i alle Retninger og paa alle Trin, og et større Held, veed jeg, kan ikke times et menneskeligt Selskab.

|[A:577]

1848. Nr. 37.

Danskeren.

Et Ugeblad.

3. Kvartal. Onsdagen d. 29. November. Nr. 9.

Vort andet Minister-Skifte iaar.

Det er vist nok langt mere end man skulde ønske, at have to Minister-Skifter om Aaret, og i Danmark, hvor de visse Levebrød spille saa uforholdsmæssig stor en Rolle, har det en egen Ulæmpe i Følge med sig, ikke fordi de ministerielle Levebrød derved blive meget uvisse, men fordi Minister-Stillingen her lettelig kan blive den sikkreste og korteste Vei til et baade vist og stort Levebrød, og fremdeles fordi Ministrenes *Medhjelpere* endnu hos os ansættes som Kongelige Embedsmænd, der, naar de følgende Ministre ei kan bruge dem, maae have Naadsensbrød. Det nærværende Skud-Aar er

imidlertid især i Danmark saa klar en Undtagelse fra det sædvanlige, at vi tør haabe, det *ingenlunde* vil blive et Mønster-Aar for Fremtiden, og Danmarks Stilling er for Øieblikket i det Hele saa grundfarlig, at *under den* maae vi ønske, om det |A:578saa var hundrede Minister-Skifter i eet Aar, *naar* det var Vilkaaret for *Fædernelandets Redning* fra det store Skibbrud, der baade indvortes og udvortes staaer os for Øine. Jeg derfor, som alt længe har vedkiendt mig den Overbeviisning, at Danmark ei kunde frelses under *Tscherning-Ministeriet,* med mindre Tscherning kunde omskabes, jeg maa nødvendig være veltilfreds med, at *det* Ministerium er faldet, under hvilket Danmark *ikke* kunde *frelses*; men deraf følger *ingenlunde,* at jeg maa være veltilfreds med det følgende Ministerium, *hvordan* det saa er; thi her giælder for mig ingen Persons-Anseelse, jeg ønsker fremfor alt *Fædernelandet* reddet, om det saa var under den største Dosmer eller under min arrigste Fiende, og jeg vilde ønske de allersnildeste Mænd og mine egne bedste Venner styrtede fra Minister-Bænken, naar de sad iveien for Fædernelandets Redning.

Hvad det nu er, som ikke blot jeg kalder, men som alle Dannemænd maa kalde Fædernelandets Redning, det er vist nok i det Hele *Befrielsen* fra det *fremmede Aag* og Befæstelsen af alt det *Eiendommelige,* men det nærmeste og øiensynligste er dog *Kongerigets Forsvar, Hertugdømmet* Slesvig eller *Sønderjyllands Udrivelse* af den Tydske Rigs-Ørns Kløer, og de *Danske* Slesvigeres *Befrielse* fra det *høitydske* Aag, der nu er blevet baade dem og os utaaleligt.

|A:579Disse Ting ligger os unægtelig *nærmest,* da vi alle kun forstaae, at kom Danmark aabenbar i Tydskernes Vold eller blev dog saa lemlæstet, at Riget ei meer kunde staae paa sine egne Been, da nyttede det ikke alt hvad vi snakkede eller besluttede om Afkastelsen af det fremmede Aag og Befæstelsen af det Eiendommelige, og dernæst mærker vi hver Dag, at mange, som seer det grant, at naar Danmark ikke kan *beholde* Slesvig og *nøde* Holsteen til at være skikkelig, da kan Danmark ikke bestaae, men at de samme dog ingenlunde alle endnu kan see, at Danmarks Redning kun var Galgenfrist, naar ikke Folkeligheden og Modersmaalet, naar ikke *Danskheden* i alle Maader seirede over alt det *Fremmede* paa *sine Enemærker*.

Derfor maae vi ved Bedømmelsen af nærværende Minister-Skifte holde os til det *nærmeste,* som alle Dannemænd har Øie for, da det tillige er Vilkaaret for Danskhedens Seier i det Hele, saa Hoved-Spørgsmaalet bliver, om vi *nu* har faaet en *Krigs-Minister,* der med hele Danmarks Styrke *vil* og *tør* komme Danskerne i Slesvig til Hjelp og vove alt for Rigets Ære, Frihed og Selvstændighed, og om han rimeligviis af det øvrige Ministerium faaer Lov til at giøre hvad han i denne Henseende vil?

Dette vil nu efter mine Tanker snart vise sig; thi hvad jeg sagde under det forrige Ministerium, gjentager jeg under dette, at tør man ikke, som Sagerne staaer, |A:580*rykke ind i Slesvig* og for det første sikkre den Danske Deel og forsvare det Hele til det Yderste, *uden at spørge* enten store eller smaa Magter om Forlov, da er det nærværende Ministerium igrunden ligesom det forrige, da kan Danmark heller *ikke frelses* under det.

Uagtet derfor *den stiveste Latiner* vel i fem Kongeriger, som Minister for det *Danske* Skolevæsen, nødvendig maa være mig, som *Dansker,* en hvas Torn i Øiet, saa vil jeg lade, som jeg *ikke* saae *Latineren* paa Ministerbænken, og uagtet hele Ministeriets Sammensætning synes meget skrøbelig, saa vil jeg ogsaa trøste mig derover, naar det kun bliver ramme Alvor med *Krigen,* under Anførsel af den *modigste* og *folkeligste* Mand, vi kan finde, og glipper det Sidste, da siger jeg nu som før, at det nytter slet ikke, hvor guddommeligt man vilde finde det nærværende Ministerium i *Fredstid,* eftersom *Krigen,* for at føres hæderlig og endes lykkelig, først og fremmerst kræver et modigt og kraftigt *Krigs-Ministerium*. Et saadant ventede Ingen vissere end jeg, da Tscherning kom i Spidsen, og Ingen kunde sætte høiere Priis end jeg paa de Egenskaber, der giorde ham skikket til ved Danmarks Redning at skaffe sig selv udødelig Ære; men hans *ulyksalige Mistillid* til Danmark og til alle Redningsmidlerne berøvede ham denne Ære, og satte Riget i den yderste Fare, saa |A:581den Krigsminister, jeg af mit Hierte havde ønsket Navn af "den *Umistelige*", maatte jeg selv høirøstet kalde "den *Utaalelige*".

Saaledes hænger det sammen med mit i Bladene omtalte saakaldte "heftige Angreb" paa Krigsministeren i det saakaldte "hemmelige Møde" i Manges Paahør, og skiøndt jeg ikke finder mig berettiget til her at give "hemmelige Efterretninger", vil mine *Kyndinger* dog omtrent kunne slutte sig til Resten, naar jeg betroer dem, hvad der er min *egen* Sag, hvad der *var* mit *faste Forsæt* at sige til den ærede Krigsminister lige i hans Øine.

"Naar jeg reiser mig for at rette et Spørgsmaal til Dem, da er det ikke for at indlade mig paa nogen *enkelt* Forholdsregel, som De har taget, end ikke paa *den,* som jeg giøs ved at høre, at nemlig paa *Als* skal alle Kanoner, saa nær som to, paa Deres udtrykkelige og kun paa Deres gjentagne strænge Befaling, være taget fra Skandserne. Nei, hverken paa denne *Enkelthed,* eller paa nogen *enkelt* Beslutning, hvori De har deeltaget, vil jeg idag for lukkede Dørre indlade mig, end ikke paa den gruelige *Vaabenstilstand,* hvorom jeg igaar for aabne Dørre, gid ogsaa for aabne Øren, kort og godt yttrede mit Skiøn.

Nei, det Spørgsmaal, jeg idag, som en fribaaren Dannemand, tager mig den Frihed at rette til den *Danske* og paa *Dansk* ansvarlige Krigsminister, det |A:582Spørgsmaal skal, om det vil

lykkes, aldeles passe til Stillingen inden lukte Dørre, og til den *Hemmeligsfuldhed,* hvori vort nærværende Ministerium har indhyllet sig, skiøndt, efter mine Tanker, blandt andet, meget *ubetimelig,* da "*Mundlighed* og *Offenlighed*" netop nu er Tidens Krav og Tidens Løsen, og, efter min Overbeviisning, ogsaa Tidens Tarv.

Det er da et *Samvittigheds-Spørgsmaal,* som jeg vil rette til *Krigsministeren,* men dog ingenlunde et *saadant* Samvittigheds-Spørgsmaal, som mange maaskee vilde vente af mig udenfor Huset. Nei, selv *udenfor* Huset er jeg slet ikke nysgjerrig efter Næstens Hemmeligheder, men har nok i mine egne, og enten man troer det eller ikke, saa kiender jeg dog ganske godt min Stilling her i *Huset,* som *Dansk Rigsdagsmand* for Præstø-Amts fjerde Valgkreds, saa at, ligesom det er mit eneste Navn herinde, saaledes skal jeg stedse stræbe kun at lade den *Danske Rigsdagsmand* udtale sig i denne Kreds.

Det er da ene og alene om den "*Mistillid*" til det *Danske Folk,* til *Danmarks Styrke* og *Danmarks Lykke,* som Krigsministeren aabent og ærlig har vedkiendt sig, jeg vil spørge, idet jeg vel takker Krigsministeren for hans *Ærlighed* og Aabenhjertighed paa det ærlige og aabenhjertige Danske Folks Vegne, der altid sætter selv en ærlig Spotter høit **|A:583**over en hykkelsk Jabroder, men maa dog paa det samme Danske Folks Vegne, og jeg tør sige, ud af Dets inderste Hjerte, *spørge* Krigsministeren, *hvordan* han noget Øieblik kan vente eller noget Øieblik forlange det Danske Folks *Tillid,* naar han selv kiender og bekiender sin *Mistillid* til *Folket,* til *Hæren,* til *Frivilligheden,* til *Lykken,* til *Alt* hvad der muelig kan frelse *Fædernelandet,* kan redde det gamle Kongerige fra den skammelige Undergang, hvoraf det aabenbar trues, og trues ingenlunde fordi det Danske Folk har manglet eller mangler endnu Fædernelandskiærlighed til at udholde og opoffre eller Kraft og Mod til at kæmpe, ikke heller fordi Danmarks berømte, mageløse Lykke midt i Ulykker har svigtet; men ene og alene *fordi* Krigsministeren alt i sex Maaneder af Dødskampens Jubelaar har viist det Danske Folk, den Danske Krigshær og Danmarks Lykke en grændseløs, en gruelig, en, saavidt jeg veed, i hele Verdens-Historien under lige Omstændigheder mageløs *Mistillid.*

Troer Krigsministeren virkelig, at denne Mistillid er retfærdiggjort eller endog i mindste Maade undskyldt derved, at den er *fra ifjor,* da er Krigsministerens *Tro* mig endnu langt ubegribeligere end hans *Mistro.* Men begribeligt eller ubegribeligt, saa skal jeg som Dansk Rigsdagsmand giengiælde Krigsministerens Aabenhjertighed efter vort gamle Ord: *som* man raaber **|A:584**i Skoven, *saa* faaer man Svar; thi *naar* Krigsministeren siger: "*Mistillid tilbunds*", da svarer Skoven, da svarer den Danske Folkestemme giennem mig og jeg tænker giennem mange

Rigsdagsmænd: Mistillid tilbunds!”

Heraf vil nemlig Læseren kunne slutte, at hvis jeg ogsaa inden lukte Dørre ligner mig selv, da maa jeg have indrømmet den afgaaende Krigsminister alt hvad der hører til at være det med Ære, undtagen den *Tillid* til den Danske Sag, det Danske Folk og Danmarks Lykke, som han selv med Flid *fralægger* sig, saa hele vor Uenighed bestaaer kun deri, at den *Danske Tro* paa Danmarks Lykkestjerne, som seent eller aldrig gaaer ned, og det *Nordiske Haab,* at ogsaa nu og herefter skal Tydskerne lære, at de i det mindste mod Norden har deres Grændser, som de ei ustraffet kan overskride, *denne* Tro og *dette* Haab, som jeg forudsætter hos alle Dannemænd, de, mener han, maa end ikke kræves af den *Danske Krigsminister* midt under Krigen med Tydskland, fordi de ikke er efter *hans Regnebog,* ja, de, mener han, kan neppe nok *taales* hos mig og andre *Drømmere,* de maae *ikke ændses,* om de end besjæle *hele* det Danske Folk; de maa ikke have Lov til at prøve, om de ikke dog endnu, som i Aartusinder, kunne redde det ældgamle Danmarks Rige fra Skam og Undergang!

|A:585

I Danmark er Dansk det Folkelige.

(udtalt i Selskabet til Handværksstandens Oplysning den 6te Decbr. 1847.)

Man skal stikke Fingeren i Jorden og lugte, hvor man er. Det er et gammelt Ord herinde, som jeg havde hørt fra min Barndom, og forstod ogsaa nok, saa jeg vidste, det betyder, at vil man vel fare, maa man huske paa, hvad Omstændigheder man er i, og læmpe sig derefter; men det gamle Ord blev mig dog først rigtig klart, da jeg første Gang i mit Liv reiste udenlands, og det var temmelig seent; men da fik jeg det ogsaa tilgavns at vide, thi da satte jeg mig paa et Skib herude ved Toldboden og kom ikke derfra førend jeg gik i Land ved Toldboden i *London,* og *Engelskmændene* er ikke af de Folk, der retter sig efter de Fremmede, saa vil man være imellem dem, maa man nødvendig lære ordenlig at stikke Fingeren i Jorden og lugte, hvor man er. Det fik jeg da ogsaa en Forsmag paa førend jeg endnu satte Foden iland, og det paa saa løierlig en Maade, at skiøndt det i sig selv var en Ubetydelighed, morer det mig endnu at tænke derpaa. Naar man seiler op ad *Thæmsen* til London, faaer man nemlig en Toldbetjent ombord, som skal passe paa, at man ikke smugler noget ind; det fik vi da ogsaa, og da samme Toldbetjents Madame kom ud for at besøge ham, var Skipperen

eller Kapteinen, jeg reiste med, naturligviis saa artig at bede hende spise |A:586til Middag med os, som hun da ogsaa gjorde; men da Kapteinen mærkede, hun ikke tog for sig af *Kartoflerne,* vi havde til Kiødet, brækkede han det bedste han kunde paa Engelsk, for at lade hende vide, at Kartoflerne var nok værd at spise, og nu tog hun sig da ogsaa et Par, men med en meget fornem Mine og med de Ord: ja, jeg veed jo forud, de er *ikke* saa gode som de *Engelske*. Herover blev Kapteinen meget fornærmet, og Søfolk er sjelden fine; men da han dog ikke vilde lægge sig ud med Toldvæsenet, nøiedes han med at sige til mig paa *Dansk*: den forbandede Mær, hvor kan hun sige, at *mine* Kartofler er ikke ligesaa gode som de *Engelske,* førend hun engang har smagt dem? Jeg gav naturligviis Kapteinen Ret i, at Told-Madamens *Engelskhed* baade var lidt overdreven og brød meget uartig ud; men ved nærmere at betragte, hvor langt forud Engelskmanden er kommet med den Tro, at der er *ikke Mage* til *Gammel-England* eller til det *Engelske* i hele Verden, er jeg dog kommet til den Slutning, at naar galt skal være, maa et Folk dog meget heller, som Engelskmændene, *forgude* alt *sit Eget,* end, som vi længe har gjort, *forgude* hardtad alt det *Fremmede,* og foragte eller dog reent forglemme sit Eget; thi ligesom *folkelig* Oplysning og Dannelse naturligviis er den eneste, der kan blive *almindelig* i et Land, saaledes lærer al Erfaring, at ethvert Folk, der skal blive til |A:587noget i Verden, maa have Mod til at ligne sig selv og lade haant om at efterabe de Andre. Kunde derfor den Syge, vi Danske længe har havt, at glemme hvad man hedder og komme fremmed til sig selv, kunde den Sygdom ikke helbredes, da var det *forbi* med *Danmark* og det *Danske Folk,* og da kunde vi ligesaa godt først som sidst hvad man meget rørende kalder at kaste sig i det store *Tydsklands Arme,* men hvad i Virkeligheden vilde være at kaste os for det store *Tydsklands Fødder*; thi bedre Leilighed faaer et Folk aldrig, naar det ikke har Mod og Mandshjerte til at forsvare sin Frihed.

Jeg har imidlertid immer troet og gjør saa endnu, at vi Danske er igrunden slet ikke syge enten for at prøve de Fremmedes Barmhjertighed eller for at faae Deel i deres Herlighed, men at det kun har ladt saa, fordi en vis Søvnagtighed er vor gamle Skade, som i den nyere Tid har taget Overhaand, saa vi gik i Søvne og gjorde mange naragtige Ting, men at saasnart vi bliver rigtig vaagne og faaer Søvnen gnidt af Øinene, da vil vi meget betakke os for at være andet end hvad vor Herre har skabt os til, og finde, at alt det ægte *Danske* fra Arildstid er godt værd baade at *beholde* og *forsvare*.

Nu at *vække* et Folk, der ikke blot af Naturen har hvad vi kalde et "godt *Sovehjerte*", men som gaaer i Søvne og drømmer, det er lysvaagen, det er |A:588vist nok en stor Konst, som langt overgaaer vor Forstand, og Folk, der gaaer i Søvne, kan desuden let komme til Skade, naar man kalder høit paa dem, saa man giør bedst i at bie

med sine gode Raad, til de vaagne af dem selv; men til Lykke vaagner ogsaa i vore Dage alle Folk efterhaanden ligesom af dem selv, saa selv det *Danske Folk,* der har sovet haardest fordi det sov sødest, er i den sidste Tid aabenbar begyndt at vaagne, blandt andet ved det store Rabalder i Slesvig-Holsten, hvor det lod, som hele Tydsklands eller det hellige Romerske Riges Magt stod for Porten og vilde tage ikke blot *Slesvig,* men hele *Jylland* fra os, ja, vilde sluge hele det lille Danmark, og, hvis vi blev ved at tale Dansk, skiære os saaledes for Pip, at hele Tungen gik iløbet.

Nu derfor, da man tør haabe enten at finde Danske Folk *vaagne,* eller dog saa nær ved at vaagne, at de farer op, saasnart man pirrer ved dem og siger saa smaat: skal vi lære jer at skrive *Tydsk?* nu troer jeg, det er paa den rette Tid, venskabeligst at minde om, hvad de igrunden godt veed, at ethvert Folk, som vil beholde sit *Fæderneland* og sit *Modersmaal,* maa fremfor alt selv kiende dem og holde dem i Hævd og Ære, da det gaaer med Riger og Lande, som med alt timeligt Gods i denne Verden, at de fleste Folk veed ikke rigtig Forskiel paa mit og dit, saa hver maa passe paa sit, og derimod synes hvert Folk naturlig saa godt om sit eget Modersmaal, at de synes det var bedst, der aldrig blev talt noget andet i hele Verden, og naar derfor Smaa-Folk, som vi og vore Lige, vil beholde deres Fæderneland og Modersmaal, da maae de ikke blive forknytte eller være forlegne for Svar, om idag eller imorgen et af de store Folk siger til dem, som Tydskerne nu sige til os: hold Mund, eller snak, saa vi kan forstaae det! Naar vi nemlig har noget Godt, som vi hidtil ikke ret har skiønnet paa, da kan der aldrig times os noget bedre, end at de *Fremmede* gjør Mine til at tage det fra os og taler om **|A:589**det som Noget, vi nok skulde lade være at nægte dem, og jeg har saaledes aldrig saa dybt følt, at jeg var Dansk med Liv og Sjæl og vilde *ikke* være *Tydsk,* om jeg saa kunde blive Keiser i det hellige Romerske Rige, som jeg fik det at føle forleden Aar, da der kom en meget pæn Indbydelse til mig fra *Leipzig,* som løb derpaa ud, at da man havde isinde at udgive en stor Bog, som hver af de navnkundige *Tydske* Skribenter skulde skrive et Stykke til, saa var man ganske vis paa, at ogsaa *jeg* ved denne Leilighed vilde giøre Ære ad det store *Tydske Fæderneland.*

Hvad jeg derfor ønskede at stille ikke blot denne hæderlige Forsamling, men hele Dannemark for Øie, det er den glædelige Sandhed, at det er til vort eget Gavn, at vi nødes til at forsvare vort Modersmaal og vort Fæderneland imod de Fremmede, fordi jo mere Kiærligheden til begge Dele vaagner og voxer hos os, des lykkeligere og fornøieligere bliver vort daglige Liv, og des vissere kan vi være paa bestandig at voxe i den *folkelige* Oplysning og Dannelse, som er den eneste, der kan være almindelig, og er tillige den eneste, der ret kan være levende og forædlende.

Naar vi nemlig ret fatter Kiærlighed til vort *Fæderneland,* og

føler, at vi ikke kan undvære det, da faaer vi ikke blot Mod til at forsvare det, naar det kommer i Fare, men da faaer vi ogsaa Lyst til at giøre Alt hvad vi kan til Fædernelandets Gavn og Ære, og det er vidunderligt, hvilken mærkelig Forskiel det giør, enten vi under vor daglige Dont og Syssel kun tænker paa os selv og vor egen Smule Fordeel, eller vi ogsaa tænker paa vort lille, men elskelige Fæderneland, som trænger høit til alle sine Kræfter og har baade Gavn og Ære af alle sine dygtige, flittige og virksomme Børn, hvor ubetydeligt det end ved første Øiekast kan synes, hvad de arbeide paa. Dette er vist nok Noget, som de Fleste endnu aldrig tænker paa; men blusser kun Fædernelandskiærligheden rigtig op igjen, da vil en af de første Oplysninger, Alle vil ønske sig, være |A:590Oplysning om, hvad der virkelig er til Ære og Gavn for *Fædernelandet,* og da vil de med Forundring see, at det er sjelden hvad der glimrer mest, men fremfor Alt den jævne, stille og uanseelige Virksomhed, der trives i, et muntert og venligt Samfund, og denne ligesaa forædlende som glædelige Oplysning vil aldrig udeblive, hvor Folkets gamle, naturlige Kiærlighed til sit eget *Modersmaal* vaagner med Styrke.

Det nytter vist nok ikke at dølge, hvad alle maae føle, og hvad vi saakaldte *videnskabelig dannede* Mænd baade maae kunne indsee og burde smertelig føle, at *Modersmaalet,* der ikke blot er det eneste Sprog, *Kvinder* og *Børn* og meer end nitiende Dele af hele Folket forstaaer, men er ogsaa det eneste Sprog, nogen af os kan tale jævnt og flydende, varmt og levende om de usynlige Ting, vort Danske Modersmaal er blevet de saakaldte videnskabelig Dannede saa fremmed og derved tillige blevet saa ringeagtet, slusket og tilsyneladende fattigt i Folkemunde, at den folkelige og fædernelandske Oplysning, vi saa høilig trænge til, let kan synes umuelig, fordi vi har ondt ved at forstaae Folket og de har tit endnu langt værre ved at forstaae os, saa det synes, som at de, der har Kundskaberne, ikke kan bruge dem *folkeligt,* og de, der fattes dem, kan ikke faae dem, uden at blive ligesaa uskikkede til at bruge dem.

Folket kan nu vist nok med Rette give de Lærde Skylden for denne store Ulykke; thi ligesom det hedder i et af vore Skiemtedigte:

I skulde ikke nys saameget talt det Franske,
Saa havde I kanskee nu bedre vidst det Danske,

saaledes kommer aabenbar vor Tyndhed i Modersmaalet nærmest af, at vi har pløiet alt formeget i de fremmede og især i de døde Sprog, saa Modersmaalet blev os fremmed og al vor Tale til Folket kun lidt meer eller mindre kold og stiv, død og magtesløs; men dels kunde vi dog med samme Ret lade Folket især i Hovedstaden høre, at de slet ikke har holdt deres Modersmaal i Ære, men sat en Ære i at brække paa allehaande |A:591fremmede Sprog, ja, jeg kan godt huske den Tid, da ærlige Danske Handværksmænd, der ikke kunde

selv et tydsk Ord, dog lod deres Børn staae til Confirmation i Tydsk Kirke, fordi det var ligesom lidt fornemt. Alle saadanne Beskyldninger og Undskyldninger nytte os imidlertid paa ingen af Siderne, saa vi giør klogest i paa begge Sider at bekiende, at Ulykken kommer af, at vi *allesammen* har været meget for begiærlige efter at roses, meget for bange for at lastes og især at udlees af de *Fremmede,* saa det er noget, vi herefter maa tage os iagt for, og kappes om at faae Skaden oprettet, saa vi ikke blot lærer at forstaae hverandre i Alt hvad der angaaer *Fædernelandet,* men faaer ogsaa en fælles Oplysning om dets sande Tarv og en fælles Lyst til at fremme den paa alle mulige Maader.

At dette nu baade kan og vil skee i *Dannemark,* det har jeg altid troet, fra det Øieblik, jeg begyndte at tænke paa den vanskelige, men store og herlige Sag, som *folkelig Oplysning* og *Dannelse* i vore Dage er, og jo ældre jeg bliver, des klarere seer jeg, hvor let og hvor glædelig det dog igrunden kan lykkes, naar vi blot har Mod til at begynde paa det og har Sind til uden Storagtighed og Indbildskhed at hielpes ad og lære af hverandre, og der kan ikke gives noget bedre Varsel for denne lykkelige Begivenhed end dette Selskabs Oprettelse og vor Forsamling her, thi ligesom jeg giør mit Bedste for at tale saa folkelig, jævnt, muntert og levende, med eet Ord, saa *Dansk* som jeg kan, og vil med Fornøielse stræbe at rette og forbedre hvad der endnu i min Tale kan findes fremmed, stivt eller høitravende, saaledes beviser jo ogsaa Deres Opmærksomhed og Bifald, at De vil tage til Takke med hvad vi kan give og giøre Dem Umage for selv at komme videre, saa vi kan, hvad vi skal, mødes paa Halvveien og knytte muntre, levende Samtaler om Alt hvad der angaaer vort fælles elskelige Fæderneland, baade i den forbigangne, den nærværende og den tilkommende Tid. Ja, saadanne frie, levende og muntre |A:592Samtaler om alt det *Menneskelige* og *Folkelige,* vi har tilfælles, og om Alt hvad der kan være til fælles Bedste, de skal være Maalet der staaer os for Øie; thi i dem finder *Folkelivet* med almindelig Oplysning og Dannelse først sit rette, naturlige og velbehagelige Udtryk, saa *Samtalerne* enten ganske giør *Enetalerne* overflødige, eller udspringer dog deraf som klare Floder af en dunkel Kilde.

Har vi derfor kun stadig dette Maal for Øie, som Selskabet har sat sig selv, da haaber jeg, ja, tør jeg forudsige, at hvad der i sin Begyndelse nødvendig er smaat og svagt, som vi alle, naar vi fødes, skal i Tidens Løb blive baade stort og stærkt og øiensynlig bidrage til at vort elskede Fæderneland i Glandsen af indbyrdes Kiærlighed, folkelig Tale og Sang og munter, velgiørende Virksomhed, skal aandelig straale ligesaa yndig og venlig, som det legemlig sees i Lyset af Soel og Maane og Stjerner og som det svævede for den folkelige Skjald, der sang:

Danmark, deiligst Vang og Vænge,

Lukt med Bølgen blaa!

|[A:593]

1848. Nr. 38.

Danskeren.

Et Ugeblad.

3. Kvartal. Onsdagen d. 6. December. Nr. 10.

Den Danske Rigsdag.

1.

At *Riget* og *Folket* ei er til for *Rigsdagens,* men Rigsdagen for Folkets og Rigets Skyld, det er en af disse indlysende Sandheder, som Ingen vil nægte, og som det derfor synes overflødigt at indskærpe; men dog kan det i vore Dage og hos os høilig behøves, ei blot en enkelt Gang, men baade tidlig og silde, ved hver given Leilighed at lægge baade Tilhørere og Læsere denne gyldne, men tit glemte og endnu tiere miskiendte Sandhed paa Hjerte. Det er nemlig ikke blot Tilfældet endnu, som det altid har været, at endeel af dem, der lader sig vælge til Rigsdagsmænd, og mange af Vælgerne tænke ved denne Leilighed snarere blot paa dem selv eller paa alt andet end paa *Folket* og *Riget,* men det er tillige i vore Dage ligesom en Sygdom hos de Lærde og snart hos alle dem, der vil, hvad |A:594man paa Pluddervælsk kalder "repræsentere Intelligensen" (hvad man paa Dansk maatte kalde at *spille Viismands-Rollen*), at de enten lader haant om det Spørgsmaal, *hvad* der virkelig er til *Nytte* og *Gavn* for Land og Rige, eller de løfte sig dog fornemt derover, som "et overvundet Stade", hvor man kun havde Øie for "de materielle Interesser" eller stod dog omtaaget af de "nationale Fordomme", istedenfor at stirre stivt paa de store "politiske Principer" og gjennemføre dem med "ubøielig Konsekvens".

At nu dette er en *Sygdom,* det seer man strax, naar man ikke

selv er stærk angreben, derpaa, at man ikke engang kan tale om det, uden at snakke over sig, uden at brække paa et saakaldt *Konstsprog* og bruge et *Kragemaal,* som slet ingensteds har hjemme, uden i *Luften,* hvor det jo dog ikke er, man vil være Minister eller Rigsdagsmand eller Bladskriver, eller indtage nogen af alle de Pladser, hvorfra man ønsker at skinne som en Stjerne af første, anden, tredie eller dog af en vis Størrelse. Enhver saadan Patient, hvor han saa end træffer til at staae eller gaae paa Jorden, er da igrunden en *Udlænding,* vildfremmed i sit eget Fæderneland, for sine Fædre, sit Folk, sit Modersmaal og hele det virkelige Menneske-Liv, og mere behøver man dog vel ikke at vide for at see, det er en farlig Sygdom, der baade spaaer og forbereder Menneske-Livets Undergang; thi |A:595hvor denne Luftseilads og dette Kragemaal tager Overhaand, der bliver al saakaldt *Oplysning* om Menneske-Livet død og magtesløs, og der bliver alt hvad der endnu kaldes Liv *dyrisk,* tamt eller vildt.

Hvis altsaa de nye Rigsdage og hvad der enten udruges paa dem eller staaer i Forbindelse med dem, skal blive til *Gavn* for et Rige, til *Glæde* for et Folk og til Ære for Menneske-Livet, der maa *Hoved-Lederne* baade have en Kiærlighed til Menneske-Livet og en Indsigt i de Natur-Love, hvorefter det ene retter sig, som er stærke nok til at overvinde den Fristelse, alle Selvtænkere, de smaa endnu mere end de store, har til at ville give Menneske-Livet i saa vid en Kreds som muligt den *samme* Skikkelse og Livs-Rørelsen den *samme* Retning, som de har hos dem selv, eller paa bredt Dansk, bringe alt til at gaae efter *deres* Hoved. Først naar Lederne har vundet denne Seier over sig selv, og bestemt sig til den deraf følgende Selvfornægtelse, hvor Spørgsmaalet er om deres Medmenneskers og nærmest deres Medborgeres sande Tarv, først da nemlig blive de myge nok til at bukke sig ned, stikke Fingeren i Jorden og lugte, hvor de er, og først da kan de virke til Held og Velsignelse i deres Kreds: fremme Udviklingen af alt det Gode og Gavnlige, hvortil der i Kredsen findes Anlæg, og især derved giøre deres Bedste til at undertrykke eller afkræfte det Slette og Skadelige, der ei lader sig udrydde.

|A:596Anvende vi nu dette paa vor *fælles* Virkekreds, paa *Danmark,* vort gamle Fæderneland, da er det vist nok hvad man paa Pluddervælsk kalder et meget "sangvinsk" og hvad jeg paa Dansk vilde kalde et meget ungdommeligt Haab, at Lederne paa *vor* Rigsdag skulde i den Grad fornægte dem selv, at de ikke blot meer end sædvanligt tog Hensyn paa Fædernelandets særegne Vilkaar og paa det Danske Folks Dyder og Lyder, Mangler og Fortrin, og stræbde at læmpe sig lidt efter *vort* saakaldte langsomme *Begreb* og fattige *Modersmaal,* men at de baade i alt hvad vi skal have *tilfælles* med Folket, ærbødig bøiede sig for det *Folkelige,* og vovede at slaae en tilsyneladende splinterny Vei ind, hvorved de, langtfra at kunne regne paa Roes enten i Tydske, Franske eller Engelske Blade, maatte

vente at beklages og belees som Danske Dummerhoveder, der, langtfra at holde Skridt med Tiden, aabenbar gik Krebsgang og stræbde at befæste sig i det gamle Barbari.

Da nu imidlertid ogsaa jeg er blevet Rigsdagsmand, og, Gudskeelov, blevet det ved *Folkevalg,* ja, blevet det ved *Sællandsk Borger-* og *Bondevalg,* saa vil Læseren indsee, det følger af sig selv, at jeg hverken paa *Rigsdagen* kan opgive den *folkelige* Tankegang, der giennem et langt giærende Liv har udviklet og klaret sig hos mig, og at jeg ligesaalidt kan fristes til nu at opgive det *ungdommelige* |A:597*Haab* om Danmarks *lykkelige* Fremtid, som, under meget mørke Udsigter, har fulgt mig til de graa Haar og under dem styrket mig til den Valgkamp, der nys kronedes med en ligesaa glimrende som glædelig Seier! Det har ogsaa allerede viist sig, at baade har jeg endnu Sjælestyrke til at staae, om det saa skulde være, *ene* paa Rigsdagen, som den giennemgribende, og, hvor Fædernelandets Vel kræver det, udelukkende *Danskheds* uforfærdede Talsmand, baade det og tillige, at min Røst paa Rigsdagen, som overalt hos det milde Danske Folk, (undtagen en eneste Gang ved Hexeri i Nyboder), kan vinde *Ørenlyd*[22] og i flere Henseender kan finde Gienklang, og under disse, efter Omstændighederne, meget lykkelige Varsler, hører der aabenbar slet ingen Dristighed til, i "Danskeren" at føre *Danskhedens* Sag med samme i Folke-Forholdet nødvendige *Eensidighed* og med det samme *ungdommelige Haab,* som altid har givet "Danskeren" sin kiendelige Farve.

Jeg troer nemlig, at alle Dannemænd har ligesaa dyb en Følelse som Engelskmændene deraf, at hvert |A:598Rige endnu langt mere end hvert Huus maa have *sin Skik,* saa at i *denne* Henseende er "Eensidighed" det eneste rette, og jeg har det Haab, at alle Dannemænd snart vil blive oplyste nok til at indsee, at jo mindre et Folk og Rige er, med desmere Iver og Nidkiærhed maae de holde paa deres *Eiendommelighed* som paa deres *Enemærker,* hvis de ellers vil blive ved at beholde deres *Frihed* og *Selvstændighed.*

Denne min *Tro* er ogsaa blevet saa befæstet, og dette mit *Haab* saa oplivet ved nærværende Aars Begivenheder, at jeg maatte skamme mig, om enten Rigsdagen eller noget andet iaar skulde kunne rokke min Tro eller svække mit Haab i det Hele; men Faren for *Folket* og *Riget* er dog paa denne Rigsdag saa stor og øiensynlig, at jeg maa giøre alt hvad jeg kan, baade i og udenfor "Huset", til at advare for den, og maa endda tilstaae, at det umuelig kan forslaae, med mindre en ganske uformodenlig god Vending, ligesom af sig selv, kommer til.

Endnu synes nemlig de *fleste* Rigsdagsmænd at staae enten i den Formening eller dog under den Fordom, at hvad man *udenlands,* især i Frankerig, kalder det *fornuftigste,* det maa ogsaa i Dannemark være det *rette,* saa det giælder kun om at vide, forstaae

og anvende det, og om at overvinde de Hindringer, som staae Giennemførelsen iveien.

|A:599Til dette *saakaldte* "almeenfornuftige" og ene rette, hører nu for det første, at "*Forretnings-Ordenen*" ikke er at betragte som et blot *Middel* til det store Øiemed at "udrette" sikkrest og bedst hvad man er samlet for, men at den, *som* en vis "Orden", er nødvendig, uden Hensyn paa, hvorvidt vi derved hjelpes eller hindres i forsvarlig at røgte vort vigtige Ærende, og at giøre vort Bedste for Fædernelandet. Man har derfor ikke nøiedes med, hvad der er det naturlige, at vælge en *Formand,* der, under hele Sædet, eller saalænge Forsamlingen føler sig fyldestgjort, har *Myndighed* til at lede Forhandlingerne og haandhæve den *nødvendigste* Orden, men man har underkastet sig en heel Række *Forskrifter,* hvis Nødvendighed eller Gavnlighed i det mindste var meget tvivlsom, og man har gjort det meget vanskeligt at faae dem forandrede, og man har udsat sig for uberegneligt *Tidsspilde,* ved lange Forhandlinger enten om *Ændringer* eller om *Tillæg,* der ligesaa snart kan være skadelige eller dog unødvendige, som de kan være nødvendige eller dog gavnlige. Heri, som i det hele, burde vi aabenbar enten have fulgt det *faste* engelske istedenfor det *flygtige* franske Mønster, eller vi burde dog biet med at giøre faste "Forskrifter", til Erfaring havde lært os, hvad der, efter vor Natur og vore Vaner, enten kiendelig fremmer eller mærkelig forstyrrer den *levende* Samtale mellem *dem,* der kan |A:600føre en saadan til *Sagens* Oplysning for *opmærksomme* Tilhørere.

Dette, at *Personerne* paa en Rigsdag er blot tilstæde for *Sagernes* Skyld, som paa bedste Maade skal oplyses, drøftes og afgiøres, det føler og indrømmer vist alle Dannemænd; men de har ingenlunde endnu alle deraf uddraget den nødvendige Slutning, at det slet *ikke* kommer an paa, *hvormange* eller *hvorfaa* der kommer til Orde, naar kun *Sagen* bliver godt behandlet og afgjort, og at Samtalen sædvanlig vil have mest *Liv* og give mest *Lys,* naar den *næsten* uafbrudt føres mellem de *Faa,* der har Ordet i deres Magt og veed bedst Besked om Sagen. Hvor man nemlig *blot* skulde have *Sagen,* med *Folket* og *Riget,* hvis Sag det er, for Øie, fordyber man sig i Grubleri over "*Personernes*" *lige* Ret til "*Ordet*", enten saa deres Ord tjener til at fremme eller forstyrre den *levende* Samtale, til at vække eller sløve Tilhørernes Opmærksomhed, til at fremme eller forhindre Sagens Oplysning og Drøftelse.

Man vil maaskee indvende, at en saadan *levende* og *lærerig* Samtale om alt hvad der er *Folke-Sag* vil findes umuelig i en stor Forsamling af Mænd med høist forskiellig Dannelse, Kundskab og Indsigt; men dette, seer man let, vilde være en Indvending mod alle store *lovgivende* Forsamlinger, og ingenlunde mod den indlysende Sandhed, at skal Folke-|A:601Sagen afgiøres til *Folkets Bedste* ved *Stemmefleerhed* i en saadan stor Forsamling, da maa den rette

Stemning ved Afstemningen ogsaa omhyggelig være forberedt og frembragt ved en *levende* og *lærerig* Samtale, saa at fremkalde og omfrede denne, maa være alle oprigtige og oplyste Rigsdagsmænds ivrige Bestræbelse.

Det andet *saakaldte* "almeenfornuftige" og ene rette, som, hvor det bliver herskende, maa giøre Rigsdagen til en Landeplage, er den gruelige Fordom, at hvad der skal afgiøre Spørgsmaalene i den store Folke-Sag, og i alle de Sager, den indslutter i sig, skal være "*klare Begreber*" eller dog have *Skin deraf*; thi enhver af os maa vide, og de Klogeste veed det bedst, at vi er alle uberegnelig langt fra Klarhed over hele Menneske-Livet, end sige da over den *hemmelige Styrelse* deraf, som intet fornuftigt Menneske kan nægte, hvad enten han saa helst vil kalde denne hemmelige Styrelse Forsyn, Skæbne eller Slumpelykke.

Folke-Livet er nemlig, som vi vel alle veed, ikke et Stats-Maskineri, men et virkeligt *Menneske-Liv,* hvori alle de *Enkeltes* Liv, der udgiør Folket, skal finde en høiere Værdighed, Styrke, Virksomhed og Forklaring, end nogen Enkeltmand, indskrænket til sig selv, kan naae, og jo ædlere, jo rigere begavet og jo inderligere forbundet Folket er, des *dybere,* følgelig |A:602i Tidens Løb des *dunklere* maa Folke-Livet være, baade i sit hemmelige Udspring, i sin Udvikling og i alle Vilkaarene for dets Varighed, dets Velgaaende og endelige Forklaring.

Medens det derfor bliver *Enkeltmandens* egen Sag, om han finder det fornuftigt, i alt hvad der kun angaaer ham selv, ene at følge hvad han kalder "klare Begreber", uden at ændse *Aandens* forunderlige og *Hjertets* dunkle Røst, saa er det dog lige vist ogsaa hos Enkeltmanden en Mis-Forstand, da alt Menneske-Liv har sit Udspring fra det dunkle Hiertedyb og kun kan forklares *tilligemed det;* og behandles nu Folke-Livet med en ligesaa grundig *Mis-Forstand,* da forbereder man øiensynlig dets Opløsning og Undergang.

Da nemlig ethvert Folk bestaaer af lutter *Enkelte,* der med en vis Grad af Selvfornægtelse og giensidig Opoffrelse sammenføie sig til og sammenvirke som en høiere Eenhed, for at deeltage i den høiere Værdighed, Styrke, Virksomhed, Gavnlighed, Glæde og Forklaring, som de vente af Folke-Livet, saa indseer man let, at kun den forunderlige, ubegribelige *Folke-Aand* kan forbinde, og kun den dybe, dunkle *Folke-Følelse,* som vi kalde Fædrelandskiærlighed, kan forlige alle de Enkelte og forene dem til i alle *folkelige* Retninger at virke med samlet Styrke til fælles Bedste.

|A:603Hvad der nu giælder om alle Rigsdage, hvor virkelige Folke-Sager skal afhandles, det giælder unægtelig i høieste Grad om en Rigsdag som den nærværende, hvor, om det vil lykkes, en *ny Grundlov* for det ældgamle Danske Kongerige skal drøftes og vedtages; thi det er indlysende, at kun den Grundvold, som Folke-

Aanden lægger i Folke-Følelsens Dyb, kun den vil findes urokkelig og kun den kan bære hele den *folkelige* Bygning, som Lovgivningen skal betegne, Styrelsen opføre, Folkelivet bevæge sig i, Folkestyrken forsvare og Folkeoplysningen forklare, saa paa en saadan Rigsdag maa alt gaae skævt, og Riget snarere opløses end grundfæstes, hvis ikke Folke-Aanden og Folke-Følelsen der baade kommer til Orde og bliver hørt, skiøndt det følger af sig selv, at om de end er tilstæde i al den Klarhed, de *hidtil* har *naaet,* der dog endnu for Alle er nogen og for de Fleste megen Dunkelhed hos dem; thi det gaaer med de indvortes Kræfter som med de udvortes, at de blive os først *fuldklare,* naar de for vore Øine har *fuldendt* deres *Virksomhed*.

22

Jeg bruger her med Flid "*Ørenlyd*", fordi dette gode Danske Ord, efter Rigsdagstidenden at slutte, maa være Hurtigskriverne (Stenographerne) ubekiendt, og falder let mistænkeligt, naar man kun tænker paa den "*lydende*", ei paa den "*lyttende*" *Lyd,* som betyder *Stilhed,* hvorfor det at bringe Stilhed tilveie, hvor man støier, kaldes paa godt Dansk "at skifte *Lyd*".

|**A:604** |PS6:130 |US8:99

Havfru-Sangen.

1 Milde Bølger, Danmarks Speil!
Lad i eder dybt mig skue!
Flagrer vænt, I hvide Seil,
Vinger liig paa Arkens Due!
|US8:100Bøge-Blad, vær ei saa bly,
Pip kun frem i Vinge-Laget!
|PS6:131Ogsaa du gav Haab om Ly,
Viftende til Bølge-Slaget!

2 Duk fra Dybet til mig op,
Sangerske for Dannekvinder,
Havfru med din gyldne Top,
Krandset blidt af blaa Kiærminder!
Dands paa Tilje under Øe,
Hvor saa yndig Gulvet gynger,
Som den glade Fæste-Mø,
Naar hun om sin Lykke synger!

3 Dands paa Tilje, kvæd og spaa
Atter som i gamle Dage!

Kvæd om hvad dit Øie saae,
Hvor end Danske Snekker flage!
Spaae om hvad der times skal
Dannemænd og Dannekvinder,
Saa i Hytte, som i Hald,
Medens Timeglasset rinder!

4 Lytter I, som end har Lyst
Til at høre Havfru-Sangen,
I hvis Barm er end et Bryst,
Hvælvet efter Bølgegangen;
|**A:605**I hvis Aarer end en Flod
Slynger sig iblandt Kiærminder
Af det Danske Hjerteblod,
Rosenrødt i Liljekinder!

5 Nemmer grandt den første Sang,
Som er Nøglen til dem alle:
Bølgen, der med Harpeklang
Bælter sig om sit Valhalle,
|PS6:132|US8:101Om det grønne Gudhjems Bryst,
Hvor i lyse Bøge-Sale
Om en gylden Gimle-Høst
Synge tusind Nattergale!

6 Det er Kvadet om Kong *Skjold,*
Det er Visen om den Lille,
Der kom hid i Hedenold,
Hvor som Taarer Vover trille,
Kom fra Godehavn i Løn,
Styret ud med runde Hænder,
Bandt, som Danmarks Fostersøn,
Bælte sit om Bjørne-Lænder!

7 Selv sig styred underfuld
Snekken med vor Lykke-Skipper;
Ei han ruged over Guld,
Hviled kun paa gyldne Vipper;
Førde kun som Fragt om Bord
Sølv og Guld og Brynjer klare,
For blandt Kæmpe-Folk i Nord
Gavmildhed at aabenbare.

8 |**A:606**I den Lilles Morgendrøm
Speiled sig utalte Dage;
Velbekiendt er Tidens Strøm

Med den Snekke uden Mage,
Hidindtil fra Hedenold
Styret godt ved Nornens Finger,
Og med Vippen under *Skjold*
Baaret som paa Duevinger!

9 Hvor paa Speilet Danmarks Navn
Blinked over Bølgegangen,
|PS6:133Guld kun samled sig i Stavn
For at sprede sig i Vangen;
Skjoldung-Folket hviled blødt
Mellem Sværd og Spyd paa Negen,
Under aaben Himmel sødt
Sov de midt i Hildurs-Legen!

10 |US8:102I sit *Folk* end lever *Skjold,*
Finder og, naar Luren gjalder,
End til Vagt en Kæmpe bold,
Guld til ham, naar Jetten falder:
Hviler end sig uden Frygt
Paa de gyldne Ax og Vipper,
Stoler end derpaa fuldtrygt:
Sidst af Alt dog Himlen glipper!

|PS6:529

Kongedybet.

1 Kongedybet i Øresund
Ved de Danske Kyster,
|**A:607**Tør vel kaldes af Skjaldemund
Kiøgebugtens Syster:
Samme Mod og samme Sag,
Samme Korsets gamle Flag
Giennem Svoveldampen
Saae man der i Kampen!

2 Begge Steder for Danevang,
Og til Danmarks Ære,
Dannebroge i Luften sprang,
Bud i Sky at bære;
|PS6:530Begge Steder saae man grant,
Fienden tabde, Dansken vandt,

Lagde, som med Galder,
Aar til Danmarks Alder!

3 Var end ikke saa soleklar
Seiren her som hisset,
Bedre Runer dog aabenbar
Blev i Stenen ridset;
Hvalen graa fra Havets Bund
Op sig skiød i Øresund,
Trak, med spildt Umage,
Snart sig dog tilbage.

4 Hvad der fristede Bretlands Hval,
Var den Danske Svane,
Som ved Fuglenes Bøgesal
Har sin Glidebane,
Svanen dog saa kæk og bold
Værged sig mod Overvold,
At til os end klinger
Lyden af dens Vinger!

5 |**A:608**Stolte Engelands Vovehals,
Nelson, Jarl af Nilen,
Tænkde, Seiren var let tilfals
Efter Langehvilen,
Fandt dog, til sin store Harm,
Dysten blev ham alt for varm,
Banded Løvemodet,
Og slog Vand i Blodet!

6 Gamle Dannemarks *Tordenskjold*
Var som Dreng tilstæde,
Han sig maalde med Britten bold,
Til sin Moders Glæde;
|PS6:531Det var Drengen *Villemoes,*
Kort at sige til hans Roes:
I Skiærtorsdags-Røgen
Sprang han ud før Bøgen!

7 Lille syndes mod Elefant
Markens Løveunge;
Om den Lille, som Prisen vandt,
Høit dog Fugle sjunge;
Thi i Kongedybets Vaar
Spired Danmarks Gyldenaar;
Af Langfredags-Sorgen

Udsprang Paaske-Morgen!

|[A:609]

1848. Nr. 39.

Danskeren.

Et Ugeblad.

3. Kvartal. Onsdagen d. 13. December. Nr. 11.

Den Danske Rigsdag.

2.

At den Danske Rigsdag fremfor alt *skulde* være "Dansk", det følger vist nok af sig selv, da den ellers hverken svarer til sit Navn eller kan svare til Danmarks Tarv eller til det Danske Folks billige Krav og Forventning; men paa den anden Side maa man dog indrømme, det er alt store Ting, om vor Rigsdag efterhaanden lader sig *fordanske,* da det naturligviis gaaer med en Rigsforsamling, der *sammenkaldes* under Navn af "den Danske", ligesom med et Barn, der *opkaldes* efter en berømt Frænde, at Navnet giør intet til Sagen, som netop er, *om* Vedkommende i Tiden baade kan og vil svare til Navnet, de bære.

|A:610Naar nu vor Rigsdag *virkelig* skal blive Dansk, da maa for det første Danskheden igrunden have de *fleste* Stemmer paa den, og dernæst maa der være en Dansk Oplysning tilstæde, som kan giøre sig giældende i Hovedsagen; thi mere kan man for Øieblikket hverken vente eller forlange, da Folkeligheden giennem en Række af Aarhundreder har været miskiendt, tilsidesat og undertrykt, og da Oplysningsværket hidtil er gaaet *avet om* og saavidt som muligt gaaet *udenom* Folket, Fædernelandet og Modersmaalet.

Men *hvad* er da nu egenlig Hovedsagen paa denne Rigsdag?

Fra alle Sider svarer man: den *ny Grundlov,* det er Hovedsagen, ja, man har hørt Stemmer paa Rigsdagen paastaae, at den ny Grundlov ikke blot var Hovedsagen, men egenlig det *eneste,* vi var valgte og berettigede til at befatte os med.

Den sidste Paastand, som staaer og falder med Bogstaven i et

Kongebrev, stilet af et Ministerium, der alt er faldet, lønner det nu vel ikke Umagen at dvæle ved; men den almindelige Tale, at den ny Grundlov er Hovedsagen, maae vi nødvendig tage i Betragtning, thi var det virkelig den *herskende Følelse* paa |A:611Rigsdagen, da kunde den umuelig blive Dansk. Hvem der ikke er stokblind, kan nemlig see, at i *nærværende* Øieblik er den ny Grundlov saa langt som muligt fra at være Hovedsagen; thi saa vist som Rigets Tilværelse og Folkets Selvstændighed staaer paa Spil, saa maa deres *Redning,* som alle Dannemænds Hovedsag for Øieblikket, ogsaa være Hovedsagen paa nærværende Rigsdag, hvis den har overveiende Drift til at blive Dansk. Blev nemlig Danmarks Rige enten opslugt af Tydskland, eller dog sønderrevet, da nyttede aabenbar den allerbedste, den allerdanskeste Grundlov os slet ikke, og det maa dog vel slaae alle Rigsdagsmænd, naar de see Grundlovens Overskrift "for Kongeriget *Danmark* og *Slesvig*", og husker, at Slesvig er i Fiendens, vor arrigste Fiendes Vold, og er af det store Tydskland løsrevet fra Danmark, indlemmet i sig.

Det Slesvig-Holstenske Oprør, som har indviklet Danmark i en Krig paa Liv og Død med Preusen og hele Tydskland, det er da hvad der ikke blot krævede, men maatte fængsle en Dansk Rigsdags Opmærksomhed, og det er i denne Henseende et godt Tegn, at den Slesvigske Sag, som aabenbar for Øieblikket smelter sammen med den Danske, ogsaa paa vor Rigsdag har gjort sig giældende som Hovedsagen, vel ikke derved, at |A:612den er blevet optaget til en grundig Undersøgelse, men dog derved, at den har staaet bag ved alle Forhandlinger og styrtet det Ministerium, der havde forkvaklet og opgivet den.

Forkvaklet var nemlig, i mine Øine, den Slesvigske Sag fra det Øieblik af, da man ikke blev staaende ved den aabenbar retmæssige Fordring, at Slesvig, folkeretlig skarpt adskilt fra Holsten og det Tydske Forbund, var *uopløselig* knyttet til Danmark, men paastod, at Slesvig skulde betragtes som hvad det i Aarhundreder ikke har været, som en ligesaa udgiørende Deel af Kongeriget som Fyen eller Laaland; thi herved fremkom ligesaavel paa Danmarks som paa Tydsklands Side en splinterny Paastand, og Sagen fik Udseende af en Strid mellem to Magter om Slesvigs Erobring, eller dog om dets Indlemmelse i det ene eller det andet Folkelegeme, saa det hidtil meer eller mindre stod udenfor. Hertil kom endnu, at Danmarks Paastand efter den Danske Tænkemaade var langt mere uudførlig end Tydsklands efter den Tydske; thi naar Tydskerne ved Vaabenmagt kunde rive Slesvig til sig, da vilde de ikke gjøre sig den mindste Samvittighed over at undertrykke de Danske Slesvigeres Modersmaal paa Rigsdagen og i alle offenlige Forhandlinger, og vilde ei |A:613staae mindste Fare for, ved Dansk Indflydelse at lide noget Skaar i deres Eiendommelighed, medens derimod Danskerne, om de end nok saa høitidelig indlemmede *hele* Slesvig i Kongeriget,

aldrig enten vilde eller turde undertrykke de Tydske Slesvigeres Modersmaal paa Rigsdagen eller i nogen offenlig Forhandling, men løb i alle Maader Fare for, ved den Tydske Indflydelse at tabe hele deres Eiendommelighed.

Denne Fordreielse og Forkvakling af det Slesvigske Spørgsmaal har jeg nu vel, baade *før* og *efter* den 22de Marts, søgt at oplyse; men da Paastanden om *hele* Slesvigs Indlemmelse i Kongeriget Danmark, selv efterat dens Ophavsmænd har erklæret den for død og magtesløs, bliver ved at gaae igjen hos os, og let kan komme til at spøge paa Rigsdagen, saa maa jeg dog endnu engang stræbe ret tydelig at udtrykke mig om den fortvivlede Klemme, hvori man ved en saadan Paastand sætter baade Danmark og Danskheden.

Ved at paastaae hele Slesvigs Indlemmelse i Kongeriget giør man, for det *Første,* rimeligviis enhver hæderlig Fred med Tydskland umulig; thi for at indrømme en saadan Paastand, maatte Tydskland vist være overvundet og ydmyget i en Grad, som selv jeg, med al |A:614min Tro paa Danmarks Lykke og alt mit Haab om Nordens Seier, hverken tør vente eller ønske, saa denne overdrevne Paastand vilde sikkert altid tage den samme bedrøvelige Ende, som den tog hos Marts-Ministeriet, der, blot for at faae en Slags Vaabenstilstand, overlod Tydskerne *hele* Slesvig, og skattede sig lykkelige ved muelig at skaffe Danmark Raadighed over en Stump deraf.

Men lad os, for en Feils Skyld, sætte, at Danmark, enten ved en utrolig Kraftyttring, eller ved en urimelig: nordlig eller sydlig, østlig eller vestlig Bistand, eller ved en vidunderlig Slumpelykke, fik Lov til at gjøre ved hele Slesvig alt hvad Marts-Ministeriet engang vilde, da kunde jo dog Indlemmelsen i Kongeriget kun skee paa een af to Maader, enten ved at give henved 200,000 Tydskere Dansk Indfødsret og indføre det Tydske Sprog paa den Danske Rigsdag, eller ved at behandle de 200,000 Tydskere lidt meer eller mindre som Trælle og deres Modersmaal som de i Slesvig har behandlet det Danske.

Hvilken af Delene der vilde blive Tilfældet, kan vist ingen Dannemand tvivle om; thi hverken har Danskerne Hjerte til at være haarde og grusomme af Grundsæt|A:615ning, heller ikke kunde de holde ud i *Hjemmet* at stimes med vrede Tydskere Aar ud og Aar ind, og endelig lod det sig i Længden slet ikke giøre at undertrykke en Befolkning og et Sprog, der havde hele Tydskland til Rygstyd.

Følgen vilde altsaa upaatvivlelig blive, at de Slesvigske Tydskere og deres Sprog fik i alle Maader *lige* Rettigheder med os og vort Modersmaal, hvad de umulig kunde nyde, uden at undergrave det Danske Rige og fortrænge det Danske Tungemaal baade paa Rigsdagen og fra alt hvad man kalder de Dannedes Kreds!

Dette Sidste veed jeg nok, mange af mine Landsmænd hverken vil troe eller indrømme, men derfor vilde det dog ligefuldt være en

nødvendig Følge af det naturlige og historiske Forhold mellem Tydsk og Dansk.

Vil man saaledes spørge Tydskerne, om de kan taale at høre Polsk, og Engelskmændene, om de kan taale at høre Vælsk eller Irsk, og Franskmændene, om de kan taale at høre Brittisk eller Baskisk paa deres Rigsdag, da vil de alle svare Nei, fordi det strider mod deres Folke-Følelse, skiøndt de ikke har mindste Frygt for, at deres Modersmaal derved enten skulde fortrænges eller tabe sin naturlige Ret og Anseelse. |A:616Den samme Følelse har naturligviis ogsaa alle Dannemænd; men om de nu end, ved at lade sig forepræke og ved at forepræke sig selv, at de er kun et *lille* ubetydeligt Folk, og Danmark kun mod Tydskland "som liden Landsby mod en stor og mægtig Stad", kunde bringes til at giøre Vold paa deres Følelse, saa vilde de dog snart af sørgelig Erfaring lære, at ved at indlade Tydsk paa deres Rigsdag havde de givet Dansken sit Banesaar. I ethvert af Europas store Riger, hvor Modersmaalet er i fast Besiddelse af Dannelsen og de Dannedes Kreds, der vilde Modersmaalet upaatvivlelig snart seire over hvilketsomhelst fremmed Sprog, der hos en lille Deel af Befolkningen gaves lige Ret med det; men i Danmark, hvor Tydsken allerede længe har behersket Dannelsen og de Dannedes Kreds, saa Dansken kun ved sit Rygstyd hos Almuen har med Nød og Neppe holdt sig ligesom i en Krog, i Danmark, hvor *Almueskolen* er den eneste, man kan gjennemgaae uden at lære Tydsk, der behøvede Tydsk aabenbar blot at indlades paa Rigsdagen, for at maatte indføres eller ville indføre sig selv i Almueskolen, og dermed var Fortydskningen fuldført, saa Dansken neppe i en Menneskealder kunde holde sig paa Rigsdagen, i Læseverdenen og de Dannedes Kreds, eller selv i Kirken. Naar derfor |A:617Tydskerne aabenlydt vedkiender sig det Haab, *aandelig* og *sproglig* at indtage Danmark, ja, naar et Selskab af Tydske Forpagtere for et Aars Tid siden midt i Sælland drak paa dette Gyldenaar, eller naar en Tydsk Frue i Foraaret yttrede det Haab, endnu at leve den Dag, da en vis pæredansk Præst skulde nødes til at *præke* Tydsk, eller naar Bønderkarlene i Avedøre strax efter 28de Januar hyrede sig en Tydsk Sprogmester, da er alt Saadant ingenlunde for os at lee ad, men er et grueligt Varsel om, hvor nær vi staae eller ligge ved den bundløse Afgrund, der truer med at opsluge vort Modersmaal og alt hvad der i aandelig og hjertelig Forstand er Dansk.

For menneskelige Øine beroer da hele Danmarks Fremtid paa, om den nærværende Rigsdag dog igrunden er saa Dansk, at den fatter Forholdet mellem Dansk og Tydsk i *folkelig* og *sproglig* Henseende som fiendtligt og uforligeligt, og stiller sig afgjort paa Danskens Side; thi den Krig med Tydskland, hvori Danmark ved det Slesvig-Holstenske Oprør er blevet indviklet, maa enten føre til Danmarks Opløsning og Danskens Undergang, eller til en seierrig

Sønderbrydelse af det Tydske Aag og en glædelig Fornyelse af den Danske Eiendommelighed i alle Maader. Om det Sidste |A:618synes vort nuværende Ministerium ligesaa lidt som det forrige at have mindste Begreb, men synes at ville underhandle om Fred med vor Arvefiende paa samme Maade som det forrige underhandlede om Vaabenstilstand, som om Danmarks og Danskhedens Undergang var "den haarde Skæbne, mod hvilken man omsonst sig stræber at bevæbne", saa hvis ikke Rigsdagen skrider folkelig ind, da synes vist nok hele Folkevæbningen og hele Anstrængelsen af Folkekraften at maatte blive omsonst og være forgæves, og vi trættes da kun om Slesvigs fremtidige Forhold til Danmark, som om Keiserens Skiæg, ja, om den Tydske Keisers Skiæg, som vi vil blive nødt til at dyrke og sværge ved, hvis vi ikke itide tør bruge Ragekniven dertil.

Naar man saaledes klarlig indseer, at det er ingen *Fredsunderhandlinger* med Sværdet i Skeden og Hatten under Armen, selv for de Slesvig-Holstenske Oprørere, men kun en dristig, daadfuld og lykkelig *Krig,* med et brændende Had til al Tydskhed, der vil have Raaderum i Danmark, kun en saadan Krig, der kan frelse Riget, Modersmaalet og Danskheden; da fristes man vistnok til at *mistvivle* om Redningen; men har jeg ikke mistvivlet i hele den Menneske-Alder, da der slet ingen Udsigt var til den Folke-Kamp paa Liv |A:619og Død med Tydsken, hvis Nødvendighed jeg forudsaae, da maatte det være en altfor sørgelig Alderdoms-Svaghed, om jeg nu skulde mistvivle midt under den *lykkelige Krig,* blot fordi den uheldigviis er afbrudt ved en oprørende Vaabenstilstand, som truer med en *ulyksalig* Fred.

Den Danske Folke-Beslutning, med hele Rigets forenede Kræfter at vise baade Slesvig-Holsten, Tydskland og hele Verden, at det Danske Folk endnu er lyslevende tilstæde, mindes sin ældgamle Værdighed og kan, med Guds Hjelp, endnu hævde den, denne Folke-Beslutning har vor kække Ungdom i hele det korte Udtog, fra Dagen ved Bau til Aftenen ved Dyppel, saa glimrende sat i Kraft for Europas Øine, at selv de mest vantroe Tydskere har fundet sig nødt til at indrømme, de har virkelig et *eget* Folk for sig, som der hører baade Magt og Lykke til at overvinde, endsige da til, hvad der er deres Løsen, at undertrykke og udrydde!

Vist nok synes denne ædle Folke-Beslutning nu at være blevet vaklende, men det er intet Under; det er kun et Under, om den ei virkelig er blevet det, ja, blevet meer end vaklende, blevet opgivet i Fortvivlelse; |A:620thi vort forrige Ministerium syndes kun for saavidt at gaae planmæssig tilværks, at de gjorde alt hvad de kunde for at indpode og opelske deres egen Angest og Mistillid hos Folket, ja, henveire og afsvide alt det Løvemod og alle de lyse Forhaabninger, der i det tidlige Foraar sprang ud og kundgjorde en Vaar til det deiligste Gyldenaar under Solen.

Denne det forrige Ministeriums topmaalte Daarskab, som er

det mildeste, men dog nok ogsaa det rette Udtryk for deres "Fredsommelighed" i den nødvendigste Krigstid, Danmark har havt, siden Kong Dan uddrev Tydskerne af Sønderjylland, og tog sig den Frihed, til Trods for dem, at oprette Danmarks Rige, denne topmaalte Daarskab baade saae jeg, mens de stod for Styret, og opviste jeg i "Danskeren", uden dog at fortvivle, fordi jeg følde i mit eget Bryst, at den Danske Folke-Beslutning igrunden var *urokkelig,* og tvivlede ikke paa, at det jo, lidt før eller senere, vilde komme for Dagen. Endnu tør jeg vel ikke sige, det enten er skeet eller tegner synderlig til at skulle skee med det første, da det ny Ministerium truer med at træde i det gamles Fodspor; men jeg sporer dog den Danske Folke-Beslutnings Urokkelighed i det gamle Ministeriums Fald, og er vis paa, at det ny Ministerium, hvis det |A:621slaaer samme Vei ind, ogsaa vil gaae samme Vei ud, og at den samme Minister-Historie vil gientage sig, til vi faaer et Ministerium, hvis vi ikke har det, som kan og tør udføre den Danske urokkelige Folke-Beslutning, at saasandt som der rinder Dansk Blod i vore Aarer, og som den ømmeste Fædernelandskiærlighed i sin heltemodige Opoffrelse har *Lykken* med sig, saa vist skal det Slesvig-Holstenske Oprør knuses, Dannebrog æres, Dannevirke opreises, Grændsen fredes, og det ligesaa uværdige som utaalelige Tydske Aag i alle Maader afkastes.

Om derfor vor nærværende Rigsdag ogsaa virkelig skulde faae en udansk Gang og Slutning, da var det vel beklageligt for Danmark, men dog langt mere for Rigsdagen selv, der da kunde være vis paa at have tabt Danmarks Tillid og faae sin Deel med det faldne Ministerium. Ligesom man imidlertid aldrig skal bedømme *Dagen* før om Aftenen, da der tit udvikler sig en gylden Middag af en graa Morgen, saaledes skal man heller ikke fælde nogen Dom over vor nærværende *Rigsdag* før den er udløbet, og naar man da er *billig* nok til ei at kræve klaret og giennemgribende Danskhed af en Forsamling, der, efter Omstændighederne, umuelig kunde vise den, men hos den nøies |A:622med det Samme, som Danmark i denne Krigstid kan og maa nøies med hos sit Ministerium, nemlig *Mod* paa den Tydske Krig med Kniven til Skaftet, og Omhu for at nære den Danske Fædernelandskiærlighed og ære det Danske Modersmaal, da er jeg langtfra at have opgivet Haabet om, at vor nærværende Rigsdag skal ikke blot i Danmarks Aarbøger, men i et priseligt Eftermæle af Folkemunde, vinde Navn af den første *Danske* Rigsdag paa anden Omgang, skildt fra den første Omgang ved hele syv Aarhundreder, men ligesaa lykkelig, som hin var ulykkelig, fordi paa den ene adskiltes og paa den anden samledes Danmarks Rige, med hin forstummede og med denne gienmælede det Sællandske Bondesprog paa Folkethinget! Og kan kun vor nærværende Rigsdag vinde denne Betydning og dette Lov, da skal det være mig en Ære at nævnes ved Siden ad *Ole Stammer,* den sidste Sællandsfar i Vadmel

og den sidste Danske *Bondemand,* der vandt Navn i Fædernelandets gamle Historie, og gierne bekiende, at hans langt større Dristighed for Rigets gode Sag havde fortjent den Lykke, som min langt *mindre* Fritalenhed vandt![23]

23

Det var nemlig denne *Ole Stammer,* som midt i det *tolvte* Aarhundrede forgæves paa Folkethinget fraraadte hvad der førde til Rigets Splidagtighed. See *Saxos* Danmarks Krønike III. 130.

|A:623

Selskabs-Sang for den "Danske Forening".

Mel. Vi Sømænd giør ei mange Ord.

1 I *Dansk Forening* stræber vi,
Til fælles Gavn og Bedste,
At blive Tydsken kvit og fri,
Og faae en bedre Næste!
Naar Nordens Kæmper med os staae,
Og Ledet er i Lave,
Er Danmark, lukt med Bølgen blaa,
En deilig Blomsterhave.

2 I *Dansk Forening* taler vi
Om Danmarks Vel og Vaande,
Og naar vi er for Tydsken fri,
Med Fryd om allehaande:
Om Nyt og Gammelt, Stort og Smaat,
Det Fine og det Grove,
Og allerhelst om Havet blaat,
Og grønne Bøgeskove!

3 I *Dansk Forening* synger vi
Om Danmarks gode Lykke,
Naar vi igjen, for Tydsken fri,
I Fred kan boe og bygge;
|A:624Igjen, som under Fredegod,
Skal Daneskjalden kvæde,
Og som Guldkorn i Livets Flod
Er Danskens Sang og Glæde!

4 I *Dansk Forening* drikker vi

Derpaa af Hjertensgrunde,
At finde brat for Tydsken fri
Vor Mark og Folkemunde,
Saa under Sang paa Modersmaal,
Foruden os at skamme,
Vi drikke kan vor *Konges* Skaal
Og *Folkets* med det samme.

Rettelse til "Danskeren" Nr. 38.

I sidste Linie af "Havfrusangen" maa istedenfor "dig" læses "dog".
|[A:625]

1848. Nr. 40.

Danskeren.

Et Ugeblad.

3. Kvartal. Onsdagen d. 20. December. Nr. 12.

Den Danske Høiskole, den Latinske Minister og Rigsdagsmanden fra Præstø.

Det var da saa tæt som muligt ved "Terminen"[24], vel ikke "ellevte Juni", men hvad der løber ud paa det samme "ellevte December", at den *første* Dyst stod mellem "Dansken og Latinen" paa vor Rigsdag, og skiøndt det gik med denne Tvekamp ligesom med Kampen ved *Dyppel* og med saamange smaa Slag i denne Verden, at man paa begge Sider tilskrev sig Seieren, saa troer jeg dog "de Danske vandt", og jeg vil i denne Henseende meddele Læseren en Bemærkning, jeg, som Historiker, har havt overflødig Leilighed til at giøre, *den* Bemærkning nemlig, at naar Seiren ved et Møde, |A:626enten i aaben Mark eller inden fire Vægge, synes tvivlsom, da skal man blot give Agt paa den *følgende Bevægelse,* og kan da være sikker paa, at hvem der trækker sig tilbage, har tabt indtil videre, om han saa end nok saa ærlig forsikkrer, at han "kan føle paa sin Samvittighed" ikke

blot, at han har *Ret,* men at han har *Lykken* med sig.

Nu, man vinder ikke stort ved smaa Slag, om de end igrunden er seierrige, det har ingen bedre erfaret end vi Danskere iaar, som skal ikke rose af "Profiten", der bogstavelig "gik i Arbeidslønnen", men Smaafolk vinder aldrig store Seire, uden de finder dem i at begynde smaat; thi det rette Mod voxer kun paa Valpladsen, og ingensteds sees det bedre, at kun Øvelse giør Mesteren, saa paa Danskhedens og den Danske Høiskoles Vegne er jeg *indtil videre* velfornøiet med den lille, snarere dunkle end glimrende Seier, som Rigsdagsmanden fra Præstø paa deres Vegne vandt i Løverdags, den første Løverdag i det ny Kirkeaar, der vel endnu ingen Indflydelse har faaet paa Almanakken, men har dog allerede lidt iløn paa Tidens Løb.

Først vil jeg nemlig i al Hemmelighed, som hos os endnu hører til "Dagens Orden", betroe Læseren, at blot for at vise sig paa Rigsdagen og dristig træde Latineriet og Latinskolen under Øine, maatte Danskheden og den Danske Høiskole vinde en lille Seier hos Rigsdagsmanden selv, der vel ikke noget Øieblik egenlig |A:627var tvivlsom, men dog, som alt herneden, indtil videre *uvis*. Sagens og hans nærmeste Venner fandt næsten alle, det var et Vovestykke at bringe Spørgsmaalet om den Danske Høiskole frem paa Rigsdagen, saa at sige, lige i Næsen ad den grundmurede Latiner, som selv "i fremmede Lande" har Berømmelse for at være en "Ciceronianer" af første Skuffe[25], saa jeg maatte ganske alvorlig foreholde mig selv, at den paa Pluddervælsk saakaldte "Interpellation" var dog paa Dansk hverken meer eller mindre end en "Forespørgsel", som selv de spageste Præstemænd fordum vovede at giøre til det Høikongelig Danske Cancelli, saa jeg maatte skamme mig for den gamle Stridsmand, jeg var, om jeg ikke engang turde giøre en *Forespørgsel* til den folkelig ansvarlige Minister for Danmarks Skolevæsen, især, da hvem der veed det værste, kan aldrig forspørge sig.

Altsaa, det var allerede en lille Seiervinding, at jeg virkelig forespurgde mig høit og lydelig paa Rigsdagen hos Ministeren, om den Danske Høiskole i Sorø, som ved et Kongebrev fra ifjor blev oprettet, iaar var sunket i Graven med sin Kongelige Stifter, eller om |A:628det kun var Marts-Ministeren, der havde lagt Dølgsmaal paa den? Herved tog jeg mig tillige saa godt, som jeg, efter Omstændighederne, kunde, den Frihed at oplyse Spørgsmaalets *folkelige* Vigtighed, da jeg vel maatte spørge om den Sorøske Høiskole i det Hele, og ei vilde dølge, at den ligesaavel var oprettet til en *friere* Dyrkelse af Videnskaberne end den Kjøbenhavnske, som til at skaffe Folke-Ungdommen bedre Grund i Modersmaalet og bedre Kundskab om Fædernelandet og alt hvad Dansk er, end den hidtil havde nogen offenlig Leilighed til at erhverve; men at det dog kun var paa denne Høiskolens *folkelige* Side, jeg her lagde Vægt, og kun for dens Skyld jeg som Rigsdagsmand rettede en Forespørgsel

til Ministeren. Endelig stræbde jeg lidt dristig at lægge den ærede Forsamling paa Hjerte, at det netop var i *dette* Huus og paa *denne* Rigsdag, hvor en ny Grundlov for Danmarks Rige skulde drøftes, en ny Grundvold for Fremtiden skulde lægges, vi baade dybest maatte føle Savnet hidtil af en saadan Dansk-folkelig Høiskole, og varmest føle Ønsket om en saadan folkelig Oplysnings-Anstalt for Fremtiden.

Saaledes stræbde jeg, saavidt muligt, at klare Sagen og at betage Spørgsmaalet den Skarphed, det ved hvad man kalder "den haarde Skæbne" eller "Tilfældets Luner" nødvendig havde, hvor den gamle Dansker, som i en heel Menneske-Alder *enestaaende* |A:629havde kæmpet for den Danske Oplysning, uden at vige for nogen Modstand, ændse nogen Spot eller trættes ved noget *Feilslag*[26], spurgde en Minister om *den* Sorøske Høiskole, der var mange Kjøbenhavnske Professorer og især den Latinske Professor en Torn i Øiet. Ligesom det imidlertid er et sjeldent Lykketræf, uden alle Konster at slaae to Fluer med eet Smæk, saaledes lykkedes det mig ogsaa kun halvt hvad jeg i det Hele vilde; thi vel fik jeg Sagen ret godt klaret fra *min* Person, men fik slet ikke *Ministerens* Person klaret fra *Sagen,* og derved fordunkledes naturligviis Striden, saa den kom til mere at ligne en Tvekamp mellem den magthavende Latiner og en stakkels overseet Dansker, end hvad den dog egenlig var: en Forpost-Fægtning mellem Danskheden i sit Hjem og Latineriet i Flugten.

Naar man nemlig vil have et rigtigt Overblik af den lille Rigsdags-Begivenhed, da maa man først og fremmerst lægge Mærke til, at skiøndt Ministeren noksom viste, det var hans Hensigt at træde i sin faldne Forgængers Fodspor og stille hele den Sorøske Høiskole i Bero, til den blev glemt eller kunde uden Opsigt aldeles ophæves, saa turde han dog ikke forsvare sin |A:630ulykkelige Formand med, at Høiskolen i Sorø, som et Oprør baade mod Latineriet i det Hele og mod "den latinske Stiil" i Besynderlighed, *burde* kvæles i Fødselen; men han indskrænkede sig til at *undskylde* ham og sig selv med det altfor store "Ansvar", man vilde paadrage sig ved at udføre et Kongebud, man ikke længer kunde føle sig dækket af, med Pengetrangen i Krigens Tid og med den grundige Grundsætning, ikke at røre ved det Enkelte før man var færdig med det Hele. Denne Undskyldning, seer man vel strax, var ikke selv ganske reen, og gjorde da end mindre "mange Giæs rene"; thi dels har Marts-Ministeriet dristig paataget sig Ansvaret for anderledes uforsvarlige Ting end Udførelsen af et Kongebud til Folkegavn, dels havde Sorø selv tilstrækkelige Midler til sin Høiskole, og endelig var Planen til den Sorøske Høiskole en *heel* ny Underviisnings-Plan, som man vel kunde have grundede Betænkeligheder ved strax at giennemføre i Kiøbenhavn og overalt, men aldrig ved at *prøve* i Sorø. Selv i Henseende til den Sorøske Høiskoles *videnskabelige*

Side maatte det da for en Minister, som indsaae Nødvendigheden af at give hele Underviisningsvæsenet fra Middelalderen en ny til Tidens Krav svarende Skikkelse, været meget ønskeligt at see det *prøvet* i Sorø, om man ikke ligesaa vel giennem de levende som giennem de døde Sprog kunde komme til Forstand paa Menneskelivet og blive dygtig til i alle dets Stillinger |A:631at ære Mennesket og gavne Fædernelandet, og i Henseende til den Sorøske Høiskoles *folkelige* Side, da kunde jo ingen Minister have mindste Undskyldning for sin Nølen, naar han ikke turde drage en almindelig Folkedannelses Nødvendighed i Tvivl; thi til en saadan havde og har vi jo slet ingen hverken gode eller slette Anstalter, saa selv en maadelig vilde være en stor Vinding. Marts-Ministeren for vort Skolevæsen havde desuden i sit bekiendte *Omgangsbrev* (paa Pluddervælsk "Circulaire") udtrykkelig indrømmet Trangen til nye Anstalter for Folkedannelsen, og skiøndt Efteraars-Ministeren aabenbar kun nødig fulgde Foraars-Ministeren i dette for en Modstander af den folkelige Høiskole aabenbare Feiltrin, ja, skiøndt han øiensynlig stræbde at snoe sig fra den farlige Indrømmelse, snart ved at pege paa den Danske Jordbund, der jo naturligviis af sig selv maatte opskyde gode Danskere, snart ved at løbe let over de forrige Latin-Skoler, der i Danmark nødvendig maatte forudsættes at give hele den *lærde* Dannelse en Dansk Tone og Farve, og endelig ved at tage Rigsdagsmændene paa deres ømme Sted og spørge dem, om de ikke fandt, at Rigsdags-Huset var selv den ypperligste Folkeskole; desuagtet maatte Ministeren dog omsider gaae til den Bekiendelse, at der rigtignok endnu ved Folke-Oplysningen var et vist Hul, hvortil der fattedes en Pind, og et vist Savn, som burde afhjelpes. For at undgaae den Danske Høiskole |A:632i Soer, uden dog at slaae en tyk Streg over Folkedannelsen, som noget andet end den vildfremmede Forgiørelse i Latin-Skolen, maatte altsaa November-Ministeren tye til Marts-Ministerens saakaldte "Amtskoler", som vel ikke havde vundet Bifald, men kunde dog ved muelige Ændringer muelig vinde det, eller kunde dog afvæbne den Beskyldning, at man slet intet havde gjort eller vilde giøre for den almindelige Folke-Oplysning og Folke-Dannelse.

Ved denne Indrømmelse er nu egenlig den stridige Grund rømmet; thi har man først indrømmet, at vi trænger til en egen Folke-Oplysning og Folke-Dannelse, som hverken Latinskolen eller Realskolen eller Almueskolen giver, da har man opgivet den "Hals og Haand", paa Pluddervælsk "Absolutisme", i Aandens Rige, uden hvilken Latineriet umuelig kan blomstre ved sit "døde Hav" og bære sine askede Sodoms-Æbler, og Spørgsmaalet bliver da kun, om *folkelig* Oplysning og Dannelse for Øieblikket bedst kan fremmes ved en Høiskole i Sorø, som selv har Midler til at reise sig som ved et Trylleslag, eller ved Amtsskoler, som man først skal samle eller presse Midler til, og Folkets sunde Sands vil da sikkert strax erklære

sig for det *første,* især da det er indlysende, at lykkes det kun med Høiskolen, da har det ingen Nød, at den skulde komme til at staae ene, eftersom i *Aandens Verden* det |A:633Høiere altid indslutter det Lavere i sig og udvikler det levende af sig.

Forsaavidt altsaa som en *folkelig* Oplysnings-Anstalt, væsenlig forskiellig fra Latinskolen under alle sine Benævnelser og i alle sine Grene, var *min* og ingenlunde Ministerens Sag, saa vandt aabenbar Rigsdagsmanden fra Præstø *sin* Sag, *som* den kunde vindes ved en blot "Forespørgsel" til Ministeren, og naar det desuagtet, efter Rigsdagstidendens Bifaldstegn, kan synes, som Ministerens Anskuelse vandt *mest* Bifald, da er det kun et Skin, som skuffer; thi saasnart man paa den ene Side seer efter, *hvad* der i Ministerens Tale fik Bifald, og paa den anden Side faaer at vide, at Bifaldstegnene ved en besynderlig Uagtsomhed er *forsatte* og nogle meget oplysende Ord udeladte, da forsvinder Blændværket.

For det Første tog nemlig slet *ingen* af de sædvanlige Talere i Huset til Orde *for* Ministerens Anskuelse, og de andre, der paa en Maade erklærede sig enige med ham, gjorde det kun under den *vrange* Forudsætning, at Ministeren ingenlunde med sine lavere Folkeskoler vilde forebygge, men *forberede* den folkelige Høiskoles Virksomhed, saa *hans* Anskuelse af Latinskolen som tilstrækkelig Dansk, og af Høiskolenavnet som *altfor høit* til en *folkelig* Oplysningsanstalt, fandt ikke mindste Bifald, og det "ja, ja", der stad|A:634fæstede med ham, at Rigsforsamlingen var den bedste Skole for Rigsdagen, maa da aabenbar bedømmes efter Ordsproget, at den ene Høflighed er den anden værd[27].

For det andet maa man vide, at det temmelig afrundede "Bravo, Bravo", som efter Rigsdagstidenden kun skal have ledsaget mine *sidste* Ord, det var tvertimod det *første* Bravo, der lød i Forsamlingen, da jeg satte mig med de Ord, at om Ministeren end kunde vinde Slaget mod Nordens Aand og Danmarks Hjerte, saa vandt han dog derved hverken Danmarks Tak eller Danmarks Tillid[28]. De *andre* Bifaldsyttringer, især fra de *udvendige* Tilhørere, maa derfor sættes ned hvor de faldt, ved mine sidste Ord om den Danske Høiskole: "det er et Folke-Ønske og vil blive et Folke-Ønske *til det opfyldes*".[29]

Lægger man nu hertil, at min Anskuelse ikke blot af den Danske Høiskole, men af Underviisningsvæsenet |A:635i det Hele, fandt i en ædel Bonderøst det mest levende Bifald, da kan det vist ikke være tvivlsomt, til hvilken Side Lykken smilede og Vægtskaalen hældede, men vel kan det Hele synes for smaat og ubetydeligt at giøre nogen Ophævelse over; thi det er dog vel intet Under, at naar en gammel Dansker paa den Danske Rigsdag spørger vor bedste Latiner, men som ogsaa er Latiner fra Top til Taa, hvor den Danske Høiskole bliver af, som Kongen lovede sit Folk, at da *Folke-Stemmen* igrunden er paa *Spørgerens* Side; det er dog vel snarere et

Under, at Spørgsmaalet er nødvendigt og kan, uden den lydeligste Mishag, faae saa udansk og ufolkeligt et Svar, som det, at den Danske Høiskole vilde være en "*Characteren* af Danskhed *monopoliserende* Underviisningsanstalt". [30]

Hertil maa jeg imidlertid svare, at naar man blot tænker efter en Snor (principmæssig og regelret) paa *Folkeligheden* som det, der baade paa Jorden, i Maanen og paa alle Planeterne, om de er befolkede, maa giennemtrænge alle de Enkelte, og tænker ligedan paa *Modersmaalet,* som Folkelighedens nødvendige, i Livet uforbederlige Udtryk, da vil man finde det umueligt, at en stiv Latiner noget Øieblik kan være Minister for *Danmarks* Kirke- og Skolevæsen; men at, |A:636naar man tænker over Tilstanden, som den giennem Aarhundreder har været, og som den for Øieblikket er i Danmark, da finder man det ikke blot meget forklarligt, at det Danske Skolevæsen beherskes af den største Latiner, men at der allerede hører Mod til at mukke derover og Lykke til at finde mindste lydeligt Medhold, saa man maa være meget glad ved en lille Seier.

Vi skal nemlig betænke, at det Danske Folk først i Middelalderen hele trehundrede Aar maatte slæbe paa det Latinske Kirke-Aag, og har siden i trehundrede Aar slæbt paa det Latinske Skole-Aag i Forbindelse med det Tydske Kirke-Aag, og at Dansken ei har nogen gammel Læseverden, men har under Aaget først maattet stræbe at skabe sig en, saa det er alt store Ting, naar det nogenlunde lykkedes, saa Dansken nu med Seiershaab kan giøre Opstand mod Tydsken og Latinen og afkaste det utaalelige Aag.

Det er derfor i sin Orden, at jeg er betragtet som en Vovehals, fordi jeg i en heel Menneskealder har gjort mig saa dristig at tænke, tale og skrive paa Danskernes Modersmaal, uden at bryde mig det mindste om alle Latinernes Modsigelse og spodske Anmærkninger, og uden at beile til Roes eller frygte for Last i Tydske Blade. Det er ligeledes i sin Orden, at jeg er udraabt for halvgal og betragtes af den Latinske Minister som en Taabe, fordi jeg vil have en fælles Dansk Oplysning og Dannelse i Landet, der skal agtes |A:637langt høiere end den Oplysning og Dannelse i en enkelt Retning, som Enkeltmanden kan have Lyst og Anlæg til; thi for Latinerne gives der kun to dannede Folkefærd, som begge er *døde* for længe siden, nemlig Græker og Romere; alle andre Folkefærd, og da især vi Nordboer (Hyperboræerne), er for dem, som for Romerne, Barbarer, hvoraf kun *de* kan blive dannede, der "glemme deres Folk og deres Faders Huus" over Græsk og Latin, saa naar et Folk nu faaer isinde at sætte *sit Modersmaal* øverst og efterstræbe en Dannelse, der blot paa det kan erhverves, da (per Jovem) styrter det samme Folk sig hovedkulds tilbage i Barbariet.

Men nu er det paa den anden Side en stor Lykke for det Danske Folk, at Det staaer ikke ene, men udgiør med Svenskere, Nordmænd

og Islændere i Aand og Sprogart, en Heelhed, der paa Island har en gammel Læseverden, hvori alle Nordboer nemt kan indføres, og at Danskerne midt under al den Taalmodighed, hvormed de har slæbt paa de Fremmedes Aag, dog har bevaret en inderlig Kiærlighed til deres Modersmaal og en dyb Følelse for Nordens Kæmpeaand, som giennembrød alle Skranker i den høirøstede Skjaldesang, hvormed Danmarks Navn og Nordens Guder paany kom tillive. Da nemlig samtidig hermed Folke-Følelsen er vaagnet trindt om Land og udvikler daglig klarere den Bevidsthed, at selv det Guddommeligste nytter slet ikke et Folk, med mindre det kan røre sig frit paa deres |A:638Modersmaal og saaledes gaae levende ind i dem, og at Folket ingenlunde er til for at ringeagtes og afrettes af de Lærde, men at de Lærde er til for at ære og tjene Folket; nu begynder Danskerne at *kræve* en *folkelig* Oplysning og Dannelse paa Modersmaalet, som de Lærde ikke blot skal dele, men skal løfte til Skyerne og sætte en Ære i at fremme, og denne *levende* Begyndelse, endnu kun meget svag, som alt Menneskeligt fødes, er mig saa glædelig, at jeg alt længe har sunget om den, som Nornerne sang for Heltenes Vugge, og vil herefter tale for den, som Fosterfædrene i det *gamle* Norden talde for de Kongebørn, de havde at opelske.

Hvor Talen nemlig, som her, *ikke* er om en Oplysning og Dannelse, der skal glimre og være til Stads, men om en Oplysning og Dannelse, der skal *virke* velgiørende paa Menneskelivet til i en heel Folkekreds at føles gladere, vise sig ædlere og yttre sig klarere i alle Retninger, *her* giælder det først og sidst om, at der er *Liv* i Bestræbelsen og i alle *Midlerne* til Øiemedet, saa at selv den mindste Grad af Liv er glædelig, fordi "saalænge der er *Liv,* er der *Haab*". Kun forgæves udkrammer vi al vor Lærdom om Folkelivet, som en Green af Menneskelivets Flod, der har sine egne Enemærker at gjennemkrydse og kvæge, og kun forgæves stræbe vi at overbevise de Boglærde om, at al deres Lærdom, Kundskab og Vidskab er kun en |A:639*død* Skat, naar de ikke har deres Rod i Folkelivet og bære det Frugt; kun forgæves er det Alt, naar der ikke i Folkelivets eget *dunkle* Skjød undfanges og fødes en levende *Lyst* til et venligt *Lys,* til voxende Klarhed over sig selv og alle sine Rørelser, Vilkaar og Retninger; men om denne Lyst, der altid paa et vist Udviklingstrin, som nu paa vores, vil opkomme hos de bedstbegavede Folk, skal kvæles i Fødselen eller opelskes til en ved levende Fremskridt immer voxende, *folkelig* og *menneskelig* Oplysning og Dannelse, det beroer, med et Folk i det Store som med os alle i det Smaa, paa saa mange Lykketræf, at det altid maa findes tvivlsomt, til Tiden viser det. For mine Øine er nu Lysten til *folkelig* Oplysning og Dannelse i vort Norden, og især i Danmark, født under de allerlykkeligste Stjerner, og Stiftelsen i Sorø, med de store Midler og de rige Minder, byder ikke blot den Spæde en kongelig Vugge, men alt hvad der udenfra kan frede om dens Barndom, styre dens Skridt og fremme

dens Væxt. Kun *derfor,* og hverken fordi jeg troer, man kan kiøbe Aand for Penge, eller fordi jeg sætter Priis paa et pralende Høiskole-Navn, har jeg peget og peger stadig paa Sorøs før saakaldte Ridderlige Academie; thi jeg tvivler ikke engang om, at, ogsaa *uden* Sorøs Midler og til Trods for alle Latinske og Tydske Skolemestre, kunde og skulde den Danske og Nordiske Oplysning og Dannelse lykkes, til Gavn og Glæde for hele |A:640Folket og til Ære for Menneskeslægten, og det skader aldrig, om Folkeskolen baade synes og kaldes *lav,* naar den kun hæver Asers og Vaners Slægt saa høit, som det ligger i Arten at stævne, istedenfor, at de Tydsk-Latinske baade skryllende og pralende Høiskoler har bænket Nordens ædle Folkestammer, Gudernes og Heltenes Børn, saa lavt, som de kun ved alle sorte, unaturlige Konster kunde bringes til at synke!

24

Skiøndt "Termin" er et fremmed Ord, veed Læseren nok, hvad det betyder i daglig Tale; men at det i sig selv er en "Grændse" veed han maaskee ikke, og det var dog hvad jeg især tænkde paa.

25

Da jeg i Talens Løb berørde denne Ministerens *Berømmelse,* anmærkede vel vor høistærede Formand, at hvad der var "udenfor Huset" ogsaa i Huset skulde være uden Omtale; men dels glemde vel Formanden i dette Øieblik, at Ministeren *ei* længer er *Medlem* af Huset, og dels har det nok altid været tilladt i Huset at indrømme især sine Modstandere deres *Berømmelse* udenfor Huset.

26

Af denne hele Sætning findes i Rigsdagstidende (No. 58) kun et sørgeligt Spor, som "min *enestaaende* Tanke", saa at, skiøndt "Hastværk" vistnok ogsaa duer til at *fange Ord,* er det dog her ikke lykkedes.

27

Tog jeg ikke meget feil, da fandt Huset selv, jeg havde Ret i den lille Bemærkning, at det var dog nok ikke *der,* den folkelige Høiskole kunde eller skulde *holdes,* men netop der, den skulde bære sine Frugter, og jeg behøvede vist blot at have lagt et lille Ord til, for at have vundet *lydeligt* Bifald.

28

Saaledes faldt nemlig Ordene, og ei som de i Rigsdagstidenden er *afstumpede*.

29

De sidste *understregede* Ord, som slet ikke kan undværes, fattes vel i Rigsdagstidenden, men lød dog virkelig i Huset, og at det var *her,* de *udvendige* Tilhørere bemærkedes, det seer man jo paa Formandens Erindring.

Hvem der anseer *dette* for *Dansk,* kan jo vist nok ikke savne Dansk "Tone og Farve" hos Latin-Skolen enten i Danmark eller *nogensteds!*

|PS7:121

Fordum og nu.

Før man Stævned til *Valhalle,*
Sang og drak med *Brage* der;
Nu, i Nord man sylter Valle,
Gotter sig i Stilhed her,
Saa hvad før sig har forfløiet,
Sænkes nu i Syltetøiet!

|[A:641]

1848. Nr. 41.

Danskeren.

Et Ugeblad.

3. Kvartal. Onsdagen d. 27. December. Nr. 13.

|US9:166 |VU5:309

Dansk Rigsdags-Tale imod den saakaldte "almindelige Værnepligt".

(et Udkast.)

Her sidder da Rigsdagsmanden fra Præstø paa en mørk Decemberdag og betænker sig paa, hvad han, som oplyst Dannemand og som Verdenshistoriens gamle Lærling, maa sige om den saakaldte almindelige Værnepligts Indførelse i Danmark. *Hvormeget* eller *hvorlidt* deraf han tør sige, kan faae sagt og vil føle sig drevet til at sige høit paa Rigsdagen, det veed han endnu ikke, og det faaer hans fleste Læsere vel først at vide af Rigsdagstidenden; men her vil han see til i Mag at samle sine Tanker og give dem

Skikkelse af en *Dansk* |VU5:310*Rigsdags-Tale,* som han ønskede maatte blive holdt og hørt og lagt paa Hjerte i Kredsen af alle gode Dannemænd!

|A:642Rigsdagsmanden fra Præstø er, som bekiendt, ikke hvad man kalder en Krigsmand af Handværk, om end fleer end han selv tit billedlig skulde have kaldt hans Pen et Spyd; men han er dog heller ingen Kvæker eller Kryster, som er nær ved at daane blot ved Talen om Krig og Blodsudgydelse; han er en Dannemand, som elsker sit Danske Fæderneland, og har saa høie Tanker om det lille miskiendte Folk paa Øerne og paa Heden, og med eet Ord, om Danmarks *Fortid* og Danmarks *Fremtid,* at han selv paa sine gamle Dage, naar han tænkde, det kunde nytte, gierne vilde vove Liv og Blod i Kæmpedysten for "Danmark deiligst Vang og Vænge, lukt med Bølgen blaa", og han har et vitterligt Levnetsløb bag sig, som han tør mene borger for, at hans Danske Dristighed er lidt mere end tomme Ord, |US9:167og han har under et langt Kværsæde mellem Bøgerne fra forrige Tider gjort sig saa bekiendt med Rigernes og Folkenes Skæbne i Krig og Fred, og med Begivenhedernes Kiæde under de store Omskiftelser, at han uden Indbildskhed tør tiltroe sig en velgrundet Mening om hvad der i det Hele og især i Danmark gavner eller skader Folkelivet og det borgerlige Selskab, fremmer eller hindrer sand Folkefrihed og nyttig Virksomhed, hvad der baader Landet i Fred og er dets bedste Værn i Krig.

Naar jeg derfor idag reiser mig for at tale med om den saakaldte "almindelige Værnepligt", og dølger |A:643det ingenlunde, at jeg vil tale *derimod,* og ønskede mig dertil den mest henrivende Veltalenhed, som kan yttre sig giennem vort vel gruelig miskiendte og foragtede, men ligefuldt rige, flydende, deilige, klare Danske Modersmaal, da beder jeg Dem, ikke for min, men for gamle Danmarks, for vore Børns og Børnebørns, for Efterslægtens, Folkets og Rigets Skyld, at høre mig taalmodig, om end Talen tildeels skulde tykkes Dem sær og falde lidt længere end De ønskede; thi jeg har i denne høist vigtige Sag meget at sige, og naar de Gamle har meget at sige, da maa lidt Snaksomhed, som Alderens Feil, holdes dem tilgode.

Først tør jeg da forsikkre Dem, at Ingen herinde kan fuldere end jeg være overbeviist om, at *Stændertiden* er *forbi* og *Folketiden* staaer for Dørren, og at vist Ingen glæder sig inderligere derved end jeg, som alt længe har forudseet og forudsagt det og jublet derover paa Nordens og især paa Danmarks Vegne, hvis *Folk* fra |VU5:311Arilds-Tid er kaldt det troeste, og er i mine Øine det mildeste, det elskeligste, det bedste under Solen.

Naar derfor *jeg* bestrider og fraraader den saakaldte

almindelige Værnepligt, da er der hos mig ikke den mindste Tanke om nogen Stands *Forret* til at nyde Frihed eller Mag, eller om Nogens Ret til at unddrage sig de Byrder, som Folket maa bære, eller de Indskrænkninger, som Folket maa taale, for at |A:644Riget, om Gud vil, med Æren kan bestaae i Fred og i Krig, og Marken blomstre som Rosen. Skal vi lige gode Brødre være, maa vi lige god Ret nyde, det er paa Dansk et gammelt Ord, og vi Danskere er alle lige gode Brødre, af eet Blod, og er, Gud skee Lov, hverken fremmede Landrøvere eller de Fremmedes Trælle, men er endnu vore egne i Fædernelandet, og tør haabe, trods alle Tydskere og Ulykkes-Fugle, at beholde Marken, *Dan-Marken,* som fra Slægt til Slægt i utallige Led har tilhørt vore |US9:168Fædre, hvis Grave blomstre i vor Midte, hvis Minde lever i vor Barm, og hvis Livslyst var deres Børn!

Naar jeg derfor taler *mod* den saakaldte *almindelige* Værnepligt, da er det visselig hverken fordi jeg er ligegyldig ved Fædernelandets Værn, eller fordi jeg har mindste Tvivl om, at det ligesaa vel er alle Dannemænds hellige *Pligt,* som det er deres umistelige *Folkeret* at forsvare hver Fodsbred af *Fædernelandet*; men det er dels fordi det aldrig nytter at præke om *Pligt,* hvor *Livet* skal voves og kun *Lysten* driver Værket, og især fordi hvad man *kalder* "almindelig Værnepligt" i mine Øine langt fra at betrygge Rigets Værn eller forebygge dets Fald, meget mere vilde forberede dets Undergang.

Var nemlig Talen om almindelig *Folkevæbning* og *alle* voxne Karles hjemlige Vaabenøvelse i Fredstid, med Forpligtelse til, naar Fædernelandet |A:645truedes, paa første Opraab at samles under Dannebrog og byde Fienderne Spidsen, hvor mange de saa var, da skulde Ingen tale ivrigere *derfor* end jeg; thi jeg har virkelig ikke mindste Medlidenhed enten med Junkerne eller med de unge Philosopher, Skrivere og Bogorme, naar der ikke times dem noget værre end at blive lidt soelbrændte, haardhændede og ømbenede, og jeg kalder dem alle Vantrivlinger, som ikke engang i Ungdomsaarene har Lyst og Mod til at kæmpe for Fædernelandet.

Men vi veed det jo alle, og de, som hidtil kaldtes "værnepligtige", af hvem jeg med Glæde seer mange her i Huset, de veed det jo bedst |VU5:312selv, at hvad der skjuler sig under Værnepligtens uskyldige og ærværdige Navn, og hvad der udgiør den tunge, alle fribaarne Sjæle uværdige og utaalelige Byrde, som vor Bondestand har trællet og sukket under, det er *Sessjonsvæsenet, Garnisonstjenesten* og *Kasernefængselet,* og med eet Ord, den unaturlige *Krigsstand i Fredstid,* som vel har været en Landeplage for hele Folket, men har dog især været følelig for *dem,* der maatte *tjene* til at føde Uhyret, hvis Navn er "den staaende Hær" og hvis Eftermæle skal være, at Middelalderens Trolde, alle tilhobe, drak ikke nær saa meget Menneskeblod.

Det er derfor enten meget taabeligt eller meget uforsvarligt, naar man vender Bondestandens retmæssige Harme over den saakaldte Værnepligts utaalelige |A:646Byrde fra den mod de Uskyldige, mod de Faa i Forhold, som hidtil har været fritagne for den; thi hverken var denne Fritagelse til Folkets eller Rigets Skade, ikke heller var Bondestanden paa mindste Maade hjul|US9:169pet ved at vi kom alle under Aaget, alle under Sessjonsvæsenets "endelige Behandling", Garnisonstjenestens Afretning og Kasernefængselets Krumslutning; meget mere vilde netop derved Ulykken blive fuldstændig, Landeplagen uhelbredelig og Fædernelandet værgeløst.

Jeg veed det nok, at alle disse Paastande og især den sidste klinger latterlig i Manges Øren; men jeg veed ogsaa, det kommer blot af, at kun Faa har læst saamegen Folkehistorie som jeg, og at end Færre har læst den som jeg, med særdeles Hensyn paa hvad der styrkede eller svækkede Folkelivet, hvad der udvidede eller indskrænkede den borgerlige Frihed, hvad der fremmede eller hindrede den gavnlige og glade Virksomhed, hvad der gjorde Fædernelandets Navn og Ære dyrebart eller ligegyldigt for Rigernes Indbyggere.

Ved nemlig saaledes at læse Historien, har jeg fundet, at de staaende Hære var en Landeplage under alle Himmelegne, og var det lige fra deres Begyndelse; thi man maa ikke troe, at nogen staaende Hær paa hele Jorden er oprettet til Fædernelandets Værn; den er altid oprettet til Folkets og Frihedens Undertrykkelse eller til at føre udenlandske Krige, eller, naar Oprindelsen var alleruskyldigst, som hos os, for at efterabe |A:647de store Magter, og naar galt skal være, maa, som Englands Exempel viser, den staaende Hær endda heller bestaae af Leietropper, end af det pressede Mandskab, som man afretter, enten, som hos os, |VU5:313næsten blot til at lege Soldat og lade sig behandle som Dragedukker, eller for tillige at lade sig bruge som *villieløse Redskaber* til hvad der behager deres Drivere, alt under det tomme Paaskud, at kun *saaledes* opfylder de deres hellige Værnepligt.

Dette er i sig selv saa uværdigt og nedværdigende for Mennesket og saa oprørende for den naturlige Frihedsfølelse, at selv de staaende Hæres dristigste Forsvarere, naar de ikke vilde eller turde tale Tyran-Sproget og reent ud bekiende, at de staaende Hære især var til for at holde Folkene i Ave, da har de kun paastaaet, at denne vist nok i alle Maader kostbare og trykkende Krigsstand i Fredstid var blevet et *nødvendigt Onde,* som Folkene maatte finde dem i, for derved enten at forebygge Krigen, eller, naar den blev uundgaaelig, at føre den med Held.

Hvad nu imidlertid det angaaer, med sin staaende Hær at *kyse* sine Naboer, da kan det i alt Fald *ikke* trøste *Danmark* over det saakaldte nødvendige Onde, da *vor* staaende Hær altid har været og

maatte være Naboerne og især vore hadske og |US9:170anderledes stridbare Naboer, *Tydskerne,* til Spot, og i Henseende til den heldige Krigsførelse, da giælder dette ogsaa kun |**A:648**store Magter eller dog kun om *de* Folk, der har Mod paa udenlandske Krige med glimrende Seire, rigt Bytte og smukke Erobringer, altsaa paa ingen Maade om det lille Danske Folk, der elsker *Freden* over alt andet og finder sig kun i Krigen som et nødvendigt Onde, naar de ikke uden ved Krigen kan vente at beholde deres Fæderneland i Fred.

I Danmark er derfor en staaende Hær og den hele Krigsstand i Fredstid saa langt fra at være et *nødvendig*t Onde, at det tvertimod er den værste af alle Unødvendigheder, da den ikke blot er overflødig og meget for kostbar, men giør Folket sit Liv saa surt midt under den saakaldte *Fred,* at de ei kan finde en *saadan* Fred værd at kæmpe for, medens paa den anden Side Fredsalighed og Fædernelandskiærlighed ei har nogen farligere Fiende end netop den staaende Hær.

Til en velafrettet og slagfærdig staaende Hær, som paa Pluddervælsk kaldes en "veldisciplineret og tapper Armee" hører nemlig, som man veed, først og fremmerst blind Lydighed, uden Spørgsmaal om, enten man derved nytter eller skader, frelser eller ødelægger Fædernelandet, og Mod paa Krigen, ingenlunde for Fredens, men for Krigens egen Skyld, saa at, dersom Danmark nogensinde fik en saadan "veldiscipli|VU5:314neret og tapper Armee" af *hele* Folke-Ungdommen, da var det aabenbar forbi med Danmarks Fred saavelsom Frihed, altsaa forbi med det Danske Folks Lykke.

|**A:649**Naturligviis sige Mændene af Faget, vore Krigsmænd af Handværk, at desuagtet er ethvert Lands, følgelig ogsaa vort Fædernelands Forsvar umueligt uden en velafrettet og indøvet Hær, og at en saadan kan man umuelig have i Krigstid, med mindre man skaber og opholder den i Fredstid, og begge Dele tager Folk sædvanlig for gode Vare, saa Spørgsmaalet synes dem blot at være, enten den staaende Hær helst skal bestaae af Leietropper, eller af den halve eller af den hele Folke-Ungdom.

Der er imidlertid to Spørgsmaal, som man herved sædvanlig enten aldeles glemmer eller tager sig dog meget for let, skiøndt de er af høieste folkelig og menneskelig Vigtighed, og Spørgsmaalene er disse: kan Danmark, naar vi anstrængede os allermest for at faae en velafrettet staaende Hær, forsvares uden en høi Grad af Frivillighed og brændende Fædrelandskiærlighed, og var Danmark *uden* Frihed, Velstand, Huusfred og Tilfredshed *værd* at forsvare?

|US9:171Maa nemlig begge disse Spørgsmaal, som jeg troer, besvares med "Nei", da har det Danske Folk aabenbar fornuftigviis kun tvende Ting at vælge imellem, enten heller idag end imorgen at overgive sig paa Naade og Unaade til Tydskerne eller til Svenskerne, eller at prøve, om et Forsvarsvæsen, der lader sig forlige med Folke-

Friheden, Tilfredsheden og Menneskelivets Værdighed, ikke dog herefter, som forhen, ved Hjelp af |A:650Danmarks sjeldne Lykke, vil findes tilstrækkeligt til Fædernelandets Værn.

Seer vi nu paa dette mærkværdige Aars Begivenheder, da hele Tydskland har raset mod Danmark, og Danmark ei blot har været indskrænket til sine egne Hjelpekilder, men været meget indskrænket og lammet i Benyttelsen af dem, da skiønner jeg ikke rettere, end at det paa den ene Side har viist sig, hvor lidt vi kan stole paa en staaende Hær, men paa den anden Side, at vi trygt kan regne paa den Kraft og Lykke, der hører til Danmarks Redning, naar kun Fædernelandskiærligheden næres, Frivilligheden opmuntres og Frihedens Frugter i Fredstid modnes hos det Danske Folk.

Paa den ene Side har vi nemlig faaet at finde, hvorlidt vi kunde stole paa Afretningen af en staaende Hær, hvori der ikke er Spørgsmaal enten om Folkelighed eller Menneskelighed, da en Trediedel af |VU5:315den saakaldte "Danske Armee" gjorde Oprør, bemægtigede sig vor eneste Fæstning mod Tydskland og kaldte Rigets arrigste Fiender til Hjelp for reent at ødelægge os.

Paa den anden Side har vi imidlertid ogsaa seet, at da henved totusinde Fribaarne *frivillig* stillede sig i Række med de Værnepligtige, og da Frivillige selv fra Sverrig og Norge ilede til Hjelp for det betrængte Danmark og til Værn for det truede Norden, da blev vor lille Hær baade modig og stærk nok til at byde Oprørerne og alle deres Tydske Hielpere Spidsen, |A:651saa at, hvis kun Vedkommende havde havt Klogskab og Dristighed nok til at benytte Hæren og prøve Lykken, da er der al Rimelighed for, at vi allerede nu enten havde tilkæmpet os en hæderlig Fred, eller dog været i Besiddelse af Grændselandet, som er Tvistens Æble.

Jeg veed det jo nok, og vil ikke fortie det, at vor forrige Krigsminister, hvis Ord ogsaa herinde for mange har været et "Evangelium", vil sige "Snak" til alt hvad jeg kan fremføre om en staaende Hær, dens Unødvendighed og Unytte for Danmark, og om Utaaleligheden her af Trældommen derunder, som man |US9:172har givet Navn af "Værnepligt" med tilsvarende Tugt og "Disciplin"; men jeg veed ogsaa og maa med Flid giøre den Danske Rigsforsamling opmærksom paa, at var end det kongevalgte Medlems Ord hvad man, blot med Hensyn paa Troværdigheden, kalder "et *Evangelium*", saa er det dog ingenlunde et *trøsteligt* Evangelium eller "glædeligt Budskab" for Danmark og det Danske Folk; thi han har jo ikke blot fortalt os, at Frivilligheden er snarere til Skade end til Gavn for den nødvendige Afretning, og at vor Hær endnu er langtfra at være *noksom* afrettet, men at om man end samlede hele det Danske vaabenføre Mandskab, var det dog latterligt at ville dermed trodse Tydsklands Overmagt. Da nemlig Tydskerne bestandig blive ved at være vore Naboer, med mindre vi selv blive Tydskere, og da det vist Aar for Aar vil blive et fastere

Forsæt hos Tyd|A:652skerne at giøre Dansk til Tydsk og Danmark til en Deel af deres store tydske Fæderneland, saa kan intet være urimeligere for os, end at indrette vort Forsvarsvæsen efter *den* Krigsmands Raad, som selv erklærer det for aldeles utilstrækkeligt til Rigets Værn mod sin nærmeste, farligste og arrigste Fiende. Var vi nemlig enige med ham i, at alle de Forsvarsmidler, vi kunde tilveiebringe, maatte findes utilstrækkelige, da maatte vi jo, som fornuftige Folk, enten itide underkaste os den Tydske Overmagt, eller i Forening med Sverrig stræbe at |VU5:316fordobble vore Modstandskræfter; men er vi uenige med den i Dansk Forstand *fortvivlede* Krigsminister, og troer, at Danmark ved Hielp af den stærke Fædernelandskiærlighed og af den løvemodige Frivillighed, baade hos Danskerne og deres Nordiske Grander, kan forsvare sig mod den *saakaldte* Tydske Overmagt, da kan vi umuelig tage ham til Raadgiver, som *spotter* Frivilligheden og seer kun i den brændende Fædernelandskiærlighed enten et latterligt Sværmeri eller en beklagelig Svaghed.

Midt under den Krig, hvori vort forrige Ministerium, med eller uden Nødvendighed, har sat alt paa Spil for os, nødes vi vistnok til, saavidt mueligt, at bære alle de Byrder og giøre alle de Opoffrelser, de som raade for Krigsførelsen paalægge eller kræve, og har, naar vi finde dem overdrevne eller unyttige, intet andet godt Raad end at bede Kongen om en *bedre* |A:653Krigsminister, og det vil være mærkværdigt, saalænge Danmark mindes, med hvilken Taalmodighed det Danske Folk i dette Aar har baaret svære Byrder og gjort store Opoffrelser, uden at det |US9:173enten paaskiønnedes eller benyttedes til Rigets Redning; men naar vi her kaldes til at raadslaae om Danmarks Forsvarsvæsen i *Fredstid,* da maae vi aabenbar enten unddrage os fra et saadant Hverv, som høist *ubetimeligt,* eller vi maae sætte os ind i en Tid, da Krigen med alle sine paatrængende Nødvendigheder er ophørt, og da kræve en virkelig Fredstilstand og Frihedsstand, der udelukker den Krigsstand paa Fredsfod, som umuelig kan forliges dermed.

Før var her i Danmark, som man regner, en sjette eller syvende Deel af Folkeungdommen, som i Fredstid var fri for at "lystre Trommeskindet", kunde frit flytte og fare indenlands og udenlands, behøvede ikke at lade sig overfuse, maale og syne splitternøgen paa Sessjonerne, behøvede ikke at gaae med Mundkurv og lade sig rette med Kiep eller Klinge i Garnisoner, ikke at lade sig sammenstuve og seipine i Kaserner, ikke at sætte Helbreden paa Spil ved allehaande Konststykker og Spilfægterier, ikke i en farlig Alder at udsætte sig for de utallige Fristelser, et igrunden ørkesløst, men dog optaget Soldaterliv medfører, behøvede intet af alt dette, men kunde i *Fred* uddanne sig i hvad gavnlig Retning, den ønskede. Dette var et stort *Fortrin,* |A:654som visselig ikke skadede, men gavnede det Hele og bidrog i mine Øine langt mere til Fædernelandets Værn i Krigstid,

end alle Udskrivninger og Afretninger; men som en *Forret* maatte det jo være de Fritagne misundt, og lod sig ei heller forsvare for den øvrige Deel |VU5:317af Folket, med mindre det lod sig klart bevise, at en, selv til gode Befalingsmand i Hæren uundværlig *fri* Folkeungdom kun paa denne Maade lod sig vedligeholde. I dette Tilfælde vilde nemlig Fortrinet været aldeles forsvarligt, naar blot de Bondefødte ligesaavel ved at lægge sig efter Konster og Handværker, som ved at gaae paa Seminarier eller i Latinskoler, kunde erhvervet sig det samme Fortrin, saa kun fordi jeg troer at hele Folkeungdommen til fælles Bedste kan og bør være *ligesaa* fri som Syvende-Delen hidtil var, kun derfor tør jeg tilraade Fortrinets Ophævelse, saa alle som lige gode Brødre nyde lige god Ret.

Naar man derimod, under Paaskud af at Fortrinnet, som en klar Uretfærdighed, maa ophæves, vil have det ophævet saaledes, at *hele* Folkeungdommen i saakaldt *Fredstid* bliver stavnsbundet og trælbundet til Lægdsruller, Sessjoner, Garnisoner, Kaserner og Krigsartikler, da kan man kalde det almindelig Værnepligt, almindelig Lyksalighed, dyrebar Lighed eller himmelsk Retfærdighed, saa er det dog slet ikke andet end, hvis |US9:174enhver Ungersvend skulde lægge Kroppen til i *sexten* Aar, en Undertrykkelse af al Frihed og en |**A:655**Forstyrrelse af alle fredelige Forhold, og naar Penge skal kunne klare Sagen, en Overførelse af Fortrinet fra mange Fattige til lutter Rige, der sædvanlig ikke vil benytte det til deres egen Uddannelse og til det Heles Bedste.

Derfor er jeg vis paa, at alle veloplyste Dannemænd, Bønder saavelsom Borgere, maae stemme med mig *imod* den *saakaldte* almindelige Værnepligt i Fredstid, som en Landeplage, hvorved man vilde forspilde al Fredens Velsignelse, undergrave Fædernelandskiærligheden, udelukke Frivilligheden, og saaledes langtfra at forberede et kraftigt og tilstrækkeligt *Værn* i Krigstid, kun forberede Rigets visse Undergang ved første farlige Angreb, da Ingen vilde flyve til Fanerne, men alle, trods Afretningen, stræbe at hytte deres Skind og lade Fanerne skiøtte sig selv. Derfor, Dannemænd, saasandt som vi alle udgiør et *fribaarent,* kongeligt Folk; *ingen* almindelig *Værnepligt* med *Trældom,* men *Folkevæbning* med *Frihed!*

|**A:656** |PS7:122

Til Danmarks Engel.

1 Du, som svæver end paa Svanevinger
Over Bølgen blaa og Bøgen grøn!

Rør ved Hjertet med din Lillefinger,
Saa *Lysalfen* lever op iløn!
Rør ved Læben, saa i Folkesangen
Du igien kan seile over Vangen!
Rør ved Øiet, saa det seer paany
Norne-Salen under Guldrand-Sky!

2 Følg til Grændsen vore Løveunger,
Heltemoder! dine Kæmpebørn!
Der, ved deres Haand, mens Lærken sjunger,
Stæk os Vingerne paa Tydsklands Ørn!
Følg dem hjem til os igjen med Seier,
Og med Hjertet, som ei Guld opveier!
Kappes de saa kiønt i *Enighed,*
Da vort Øie lukker du i *Fred!*

|A:657

Efterskrift.

"*Danskerens*" første Aargang med Stjerner til Begyndelse, lykkedes det mig da at faae frem, og vil man sige, at det er kun en *tynd Lykke,* da svarer jeg: ja, Fattigmands Lykke er jo, efter Ordsproget, immer tynd, men er han *fornøiet* med den, da har han det dog bedre end de fleste Rige, og selv den tynde Lykke, "Danskeren" har havt, maa jeg vel være fornøiet med, da den allerede langt overgaaer min Forventning.

Vel havde jeg nemlig hverken iaar eller ifjor den *tydsk-latinske* Grille, at det var umueligt at skrive et *Dansk* Ugeblad, der svarede til sit Navn, saa baade Stil og Indhold var *Dansk,* uden at det derfor blev flauere end noget af de Blade, hvormed vor Læseverden meget nøisom tager til Takke; men dels er det ikke saa let, ene Mand, at fylde et Ark hver Uge, at jeg jo, i min Alder, maatte tvivle om, det vilde lykkes ret længe, og dels havde et saa ragdansk Ugeblad, som dette, aabenbar endnu i Foraaret baade Vind og Strøm imod sig, saa det maatte gaae med *Damp,* og dertil hørte mere *Ild* end jeg sikkert turde gjøre Regning paa. Jeg vidste kun, det var godt en *Prøve* værd, og at jo *Danskere* det blev, des snarere turde jeg vente, at det fik ogsaa sin Deel i *Danmarks* besynderlige Lykke, og da jeg, om end lidt bagefter som tyndt Øl, dog fik *Ordet* paa den *Danske Rigsdag,* da sagde jeg ved mig selv: om nu ogsaa "Danskeren" gik ind imorgen, og om den saa slet ikke havde gjort andet Gavn end at trøste dig med *Pennen,* til du fik *Ordet,* saa skulde du, efter Omstændighederne, efter de rædsom *udanske,* **|A:658**forhexede, fortvivlede Omstændigheder, endda være fornøiet.

Ja, det er vistnok meget fattigt med *Dansken,* naar det skal kaldes en særdeles Lykke, at et *Dansk* Ugeblad, det *eneste* Danske fra Top til Taa i hele Landet, og som en af de navnkundige Skjalde og Skrivere anstrænger alle sine Kræfter for at holde vedlige, at det i tre Fjerdingaar kan finde netop saa megen Afsætning, som det behøver; men saa fattigt er det nu engang med *Dansken,* og man maa tage Verden som den er, og det er dog noget, som varsler om mere, at midt under Hurlumheien, da Folk i Hovedstaden kun læste meget lidt, og var meget udelukkende fordybede i fremmede Tanker, "Danskeren" dog kunde slippe ud og faae Indpas og faae Lov til at staae i en Krog og smaasnakke med hvem, der gad hørt paa ham.

Uagtet jeg derfor ikke kan vide, om Rigsdagslivet og den Sællandske Magelighed, som jeg ogsaa har Deel i, ret længe vil tillade Fortsættelsen, saa vil jeg dog prøve paa det, og tør sige, det var ikke til Skade, men til Gavn, om yngre Penne faldt ind hvor den gamle slap, saa "Danskeren" blev gammel i Gaarde og fik lidt at sige hos vedkommende.

Mellem Juul og Nytaar.

Grundtvig.